D
20
M45
v.1-2

Meḥmed Murād, Mīzancı
Tārīh-i 'umūmī

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Mehmet Murād, Mīzāncı, d. 1917

تاريخ عمومی

Tārīh-i 'umūmī

اثر

محمد مراد

ناشری

كتابجی قره‌بت

D
20
M45
V. 1-2

LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

973598

برنجی جلدك فهرستی

مقدمهٔ اثر

مقدمهٔ تاریخ

برنجی فصل

تاریخ مقدس

خلقت وطوفان — خلقت عالم . حضرت آدم وذریتی .
طوفان . انسال بشریه . سور بابل ۱۳

بنی اسرائیلك صورت ظهوری — حضرت ابراهیم .
حضرت اسماعیل . حضرت اسحق . حضرت یعقوب . اولاد یعقوب .
حضرت یوسف . مصره هجرت . حضرت موسی . مصردن خروج .
شریعت موسویه . تردد ومجازات . ارض موعوده دخول . ۱۹

حکام وملوك — وسائط اتحاد . حکام . ملوك طالوت .
حضرت داود دوری . حضرت سلیمان دوری . یهودیه واسرائیلیه .
انقراض و احوال اخیره ۴۵

تاریخ مقدسه برنظر — بنی اسرائیلك خدمتی . وظائف
مکلفه . قصور . احوال بقیه ۶۲

ایکنجی فصل

شرقی آسیا

چین — صورت ظهور . فوهی . فونفوچیو . فو . یکرمی ایکی سلاله . احوال عمومیه ۷۰

هندوستان — هندولر . صنوف اهالی . مذهب . بودا . آثار ۷۸

ترکستان — ترکلر . اوغوزخان . احوال عمومیه . طوائف ۸۳

اوچنجی فصل

مصریلر

مصر قطعه‌سی واحوالی — نیل مبارك . تقسیمات ارضیه . تقسیمات تاریخیه ۸۷

احوال متقدمه وعربلر — ادارهٔ روحانیه . ایلك فرعونلر . اهرام . اون ایکنجی سلاله . عربلر ۹۳

احوال متأخره وایرانیلر — اون ایکنجی سلاله . اختلال . اون طقوزنجی سلاله . سزوستریس . منحوسلر . یکرمنجی سلاله . ایکی حکمدار . حبش سلاله‌سی . اون ایکی قوماندان . پسامتیخ . نخاو . اماسیس . انقراض . احوال اخیره ۱۰۰

مدنیت وآثار — صنوف اهالی وامتیازاتی . عادات قوانین . احوال بیتیه . مذهب آثار ۱۲۱

دردنجی فصل

اقوام سامیه

آثوریه و بابل — عراق عربی . آثوریلر وکلدانیلر . نینوه و بابل . نمرود و آثوریه . نینوس . سمیرامیس . آثوریه زوالی . اربار وبله‌زیس . یکی سلاله . انقراض . . . ١٤١

اقبال بابل — نابو نصر . بخت نصر . آثار انقراض بابل ١٥٦

آثوریه و بابل مدنیتی — آثوریلر و کلدانیلر . صنعت ومشغولیت . عادات ملیه کاهنلر . مذهب آثار . . . ١٦٢

فنیکه — فنیکه و فنیکه‌لیلر . جماهیر متفقه . مستعمرات خارجیه . تجارت . ایجادات . مذهب . اسباب ضعفیت . ١٧١

قارطاجه — دیدونه قارطاجه . احوال عمومیه . اصول اداره ١٧٨

بشنجی فصل

ایرانیلر

انتباه ایران وممالك متجاوره — مدیلر وفارسیلر . آثوریه . بابل . صوریه . آناطولی . لیدیه . قره‌زوس سولون . . . ١٨١

فارس ومدیه — ایران . پیشدادیان . مدیه دولتنك ظهوری . کی قباد . فرهاد . کی اقسار وعانیات . . . ١٩٢

کی‌خسرو وکی کاوس — استیاغك رؤیاسی . کی‌خسرو .
ظهوری وعصیانی . استیاغ وهارپاغ . فارس‌دولتی . فتح لیدیه .
یونانیلر . فتح بابل . کی‌خسرو وطومریس . کی کاوس . فتح مصر .
پسامنیت . کی کاوسك تشبثاتی و مظالمی ۱۹۶

دارا واحوال اخیره — دارا . بابل عصیانی وزوپیر .
ادارهٔ ممالك . اسکیتیه‌سفری . یونان محاربه‌لری . زوال دولت کیانیه ۲۱۶

ایران مدنیتی — احوال عمومیه . سلطنت . مذهب . آثار ۲۲۳

آلتنجی فصل

یونانیلر

یونانستان و یونانیلر — موقع جغرافیه واحوال اراضی .
احوال متقدمه . پرومته‌ی و دفقالیون . هلنوسلر . قهرمانلر .
تروبه محاربه‌سی . دوریلرك خروجی ۲۳۲

اسپارته — لاقونیه . حکومت وصنوف اهالی . لیکورغ
وقوانینی . مسینه محاربه‌لری . آریستوده‌موس . آریستومن .
هکه مونیه ۲۶۰

آتنه جمهوریتی — آتنه . صنوف منازعه‌سی . سولون
وقوانینی . تیرانلر . قلستن وقوانینی . مستعمرات ۲۷۵

مدیه محاربه‌لری وآتنه‌نك اقبالی — اسباب محاربه .
ماراتون محاربه‌سی ومیلتیادس . آریستید . تمستوقلس . ترموپیل ،
سالامین ، پلاتنه محاربه‌لری . آتنه هکه‌مونیه‌سی . هیئت متفقه .
پریقلس دوری . آتنه‌نك زوالی ۲۸۸

پلوپونس محاربه‌لری وزوال یونانستان — محاربه‌نك
صورت ظهوری . ایکی طرف . برنجی محاربه . آلکیباد . ایکنجی
محاربه . اولیغارخیه ٣٠٦

اقبال تب واحوال اخیره — اپامنونداس و پلوپیدس .
اون بیکك رجعتی . آکزیلاس . فونون . وقوعات اخیره . ٣١٦

یونان مدنیتی — احوال عمومیه . اولمپیاد او یونلری .
احوال بیتیه وعادات . مذهب . تکریلر . هاتفلر . حکما . ادبا .
آثار . فلسفه طریقتری ٣١٠

یدنجی فصل

ماکدونیلر

فیلیپ ودهموستن — ماکدونیه وسکندهسی . فیلیپ .
دهموستن . ایرانك احوال داخلیه‌سی . مقدس محاربه‌لر . خرونه
محاربه‌سی . فیلیپك پولتیقه‌سی ٣٥٠

بیوك اسکندر — اسکندر . حکومتی . ایران سفری .
غرانیك . ایسوس . تخریب صور . تأسیس اسکندریه . اربیل
محاربه‌سی . هندوستان سفری . تبدل اخلاق . . . ٣٦٦

اسکندرك وارثلری — اسکندرك خطاسی . سلفکیان
دولتی . پتولومه دولتی . برغمه دولتی . یونانستان . دهموستن . صوك
یونانیلر . اسکندریه دوری حکماسی ٣٧٩

تاریخ عمومی

اثر

محمد مراد

برنجی جلد

ازمنهٔ متقدمه‌دن شرق ویونانستان

ناشری

کتابجی قره‌بت

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله ایکنجی دفعه

اوله‌رق طبع اولنمشدر

استانبول

(محمود) بك مطبعه‌سی ـ باب عالی جوارنده ابو السعود

جاده‌سنده نومرو ۷۲

۱۳۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب مبدع بدايع كائناته لايق وسزا اولان حمد وثنا وحضرت رسوله وآلنه واصحابنه صلاة وتحايا عرض واهداسندن صوكره بيان مقصده شو صورتله مباشرت وابتدا اولنور كه

فن جليل تاريخك تربيه ومعلومات عموميه يه تأثير وفائده سی بتون ملل متمدنه ده تجربه وتصديق قلنمش اولمسنه مبنی مجدد عصر مدنيت ولی نعمت معارف منقبت ولی نعمت بيتمز پادشاهمز افندمز حضرتلری دخی بو فنك لزوم ومحسناتنی تقدير ايله برابر حمايهٔ فيض سرمايهٔ شهنشاهيلرنده تشكيل وكشاد وملت وملتك سعادت آتيه سنه بر مكسب سعادت اولمق اوزره ايجاد واعداد بيورمش اولدقلری مكتب فنون ملكيهٔ شاهانه لرنده دخی فن تاريخك تدريسنی امر وفرمان وبو خدمتی قلت بضاعت وعدم سرمايه دن قطع نظرله عبد كمينه لرينه احاله واحسان بيورمشلر ايدی .

هم مكتب طلبه سنك فن تاريخی اكتسابلرينه وهم فن مذكورده كی نقصانلرمی اكماله وسيله اولان شو عنايت سنيهٔ جناب خلافتپناهی يه متشكراً درت سنه دن بری كمال عجز وافتقار ايله ايفای وظيفه يه نصب نفس اهتمام ايدرك هنوز لسانمزده

یازلمامش برطرزده اوله‌رق طلبه‌یه تدریس ایتدیکم تاریخ عمومی‌یی لایعد اولان محسنات عصریهٔ حضرت تاجداریلری ارەسنده برجزؤ ناچیز اولمق اوزره استفاده‌گاه عمومی‌یه وضع ایتمکه متجاسر اولدم .
ومن‌الله التوفیق

اخطار مخصوص

اشبو اثر عاجزانه‌مده تاریخ صایمق ایچون هجرت نبویه اساس — یعنی « رأس تاریخ » اتخاذ اولنمشدر .

رقمك اوکنده تصادف اولنان (ق) حرفی « قبل‌الهجره » یه اشارتدر .

مثلا : (ق ٦٢٢) — قبل‌الهجره ٦٢٢ سنه یاخود هجرتدن التی یوز یکرمی ایکی سنه مقدم دیمکدر .

بعدالهجره ظهوره کلان وقعه‌نك زمان وقوعنی کوسترمك ایچون یالکز رقم ایله اکتفا اولنمشدر . مثلا (سنه ٨٣١) — هجرت نبویه‌دن سکز یوز اوتوز بر سنه صوکره دیمکدر .

برکشیده ایله ربط اولنمش ایکی رقم بروقعه‌نك امتدادینی کوسترر . مثلا : یکرمی یدی سنه‌دن عبارت اولان دور عثمان غازی‌یی افاده ایچون اشبو (٦٩٩ - ٧٢٦) جمله یازلمشدرکه ٦٩٩ سنه‌سندن ٧٢٦ سنه‌سنه قدر تخت سلطنتده بولندیغنه اشارتدر .

مقدمهٔ تاریخ

تاریخ واهمیتی • تاریخك مأخذلری • تاریخك
معاونلرك • رأس تاریخ • تقسیمات تاریخیه

تاریخ واهمیتی — دنیانك ونوع بشرك احوال سابقه سندن بحث ایدن فنه « تاریخ » دیرلر — یعنی تاریخ عمومی اولاد بشرك حال وحشت وبدویتدن چیقوب بوکونکی عمران ومدنیت حالنه کلنجه یه قدر تصادف ایلدیکی احوال و وقوعات و تبدلات وانقلاباتی عریض وعمیق بیان ایدر برفن معتبردر •

تاریخدن هر صنف اهالی استفاده ایدر • زیرا تاریخ کلمش وکچمش آدملرك اطوار وحرکاتنی تدقیق ومحاکمه ایده رك انسانه فنا آدملردن نفرت وایو آدملره متابعت ایتمکی اوکره دیر وانسانك انلره متعلق اولان حسلرندن واستعدادلرندن بعضلرینی محو • بعضلرینی دخی کماله تحریك ایدر •

فقط ادارهٔ ممالك وملل ایله مکلف اولنلرك استفاده لری دها زیاده در • چونکه هیئت اجتماعیه نك ویا برقوم وملتك عظمت

واقبـاله نائل وسزاوار وفلاکت وانقراضه واصل ودوچار اولمسنك نه یه متوقف اولدیغی تواریخده مندرجدر ·

امراض مختلفـه‌نك صورت ظهورلریله دوالرینـه دقت وبو وجهله تجربه‌لر اجرا ایله کسب مهارت ایده‌رك اکثر امراضك دفعنه چاره بولمق مرتبه‌سـنه واصل اولان طبیبـلر کبی هیئت اجتماعیهٔ بشریه‌نك احوال ماضیه‌سـنی لایقیله تدقیق ومطـالعه ایدن ارباب قانون وسیاست ایله اصحاب حکم واداره دخی کرك برجمعیت بشریه ایچنده موجود وحاضر بولنان غوائلك دفعی ، کرك ایلریده ظهوری متصور اولان فنالقلرك وقت وزمانیله منعی اسبابنی بوله بیلیرلر ·

بناء علیه ادارهٔ ملك وملله علاقه‌دار اولانلر ایچون تاریخ قدر مهم برفن یوقدر دنیلسه بجادر ·

ذاتاً مفصل تاریخ عمومی کافهٔ علوم وفنونی جامعدر · زیرا تاریخ هرشیئی موقعنده — یعنی وقت ظهور ویا کشف وایجادنده ذکر ایتـدیکی کبی ، ماهیت واهمیتنی دخی — مختصرجه اولسون — تعریف وبیان ایدر ·

انك ایچون تاریخه « مجموعهٔ احوال » ویا « ترجمان احوال عالم » تعبیری دها مناسب اولور ·

بالجمله تواریخ مضبوط ومنتظم اولسه ایدی نوع بشرك ابتدای ظهوری کوننده اعتباراً کافهٔ اقوامك هرایسته‌دیکمز عصرده کی

احوال و حركاتنى اكلار و آنلردن زمانه كوره استفاده ايده بيلير ايدك . حالبوكه (اوده ناقص اولمق اوزره) تاريخ بشريتك جزؤ قليلى اولان ايكى اوچ بيك سنه لك وقوعاتك برقسمى معلوم و مضبوطدر .
مع مافيه تاريخك اك مفيد برفن اولديغى ناقابل انكاردر . تاريخ تكميلا مضبوط اولديغى حالده ايده جكمز استفاده نك درجه سى اشبو جزؤ قليلدن ايتمكده اولديغمز استفاده نك درجه سندن دخى اكلاشيله بيلير . —

تاريخك مأخذلرى — تاريخ نوع بشرك ترجمان احوالى اولديغى حالده دنيايه وقت و زمانيله كلمش كيتمش اولان و وقت حاضرده موجود بولنان اجناس و اقوامك كافه سندن بحث ايتمه يوب همان يالكز قفقاس جنسنه حصر مبحث ايدر . چونكه قفقاس جنسى ترقى و عمران و مدنيت يولنده خيلى ايلريلمش و متعدد جمعيتلر تشكيل ايله متنوع آثار براقشدر . اجناس سائره ايسه كرى قاله رق پك جزؤى اثاره مالك اوله بيلمشلر وياخود هيچ آثار براقامشلردر . تاريخك منبع و مأخذلرى يالكز آثاردن عبارت اولديغى جهتله قفقاس جنسنك ماعداسندن بحث ايتمه سى ضروريدر .
تاريخ ايكى نوعدر . برى تاريخ عمومى ، ديكرى تاريخ خصوصى ؛ تاريخ عمومى اصل تاريخدر ، تاريخ خصوصى

ایسه آنك برقسمیدر . تاریخ خصوصی برقطعه‌نك ویا بر ممالكك ویاخود بر مملكتك احوالندن بحث ایدر .

تاریخك منبع ومأخذلری آثاردر دیمش ایدك . اشبو آثار اوچ نوعدر : اولا — آثار مضبوطه . ثانیاً — آثار منقوله . ثالثاً — آثار عتیقه .

احوال و وقوعاتك زمان وصورت وقوعنی بیان ایدن و او احوال و وقوعاتی مشاهده ایلیان معاصرلردن بری طرفندن ضبط وتحریر اولنوب اوصورتده یدیمزه واصل اولان اوراق وآثاره « آثار مضبوطه » اطلاق اولنور .

مثلا كتب مقدسه وتاریخ ، تقویم ، اوراق حوادث ، اوراق رسمیه ، محكمه اعلاماتی ، ادبیات ، قوانین ، معاهدات وسائره — آثار مضبوطه‌دن معدوددر .

بعض وقوعات ماضیه حقنده اهالی ایچنده نشر اولنمش وكتاب واسطه‌سیله ضبط وتحریر اولنمایوب پدردن اولاده نقل اولنه كلمش اولان روایات وحكایات وامثال واشعار كبی آثاره « آثار منقوله » دنیر . بو مثللو آثار طبیعی مبالغه‌لی اولور ایسه‌ده ینه استفاده‌دن خالی دكلدر .

اسكی زمان آدملرندن قالمش اولان شهر ، قلعه وابنیهٔ سائره ، رسم ، هیكل ودیكیلی طاشلر ، مسكوكات ، اسلحه ، ملبوسات ،

اشیای بیتیه وادوات سائره کبی آثاره « آثار عتیقه » تعبیر اولنور . آثار عتیقه تاریخك الڭ صحیح مأخذلریدر .

تاریخك معاونلری — بعض فنلرك تاریخه خیلی یاردملری واردر . بونلرك ایچنده الڭ مهم اولان جغرافیه ایله تقویمدر .

جغرافیه بر قومك یرلشمش اولدیغی قطعه‌نك احوالنی وظهوره کلمش اولان وقوعات تاریخیه‌نك موقع ظهورلرینی بیلدیرر — موقع واحوال که — اوزرنده اوتوران قومك طبع واخلاقنه وصنعت ومشغولیتنه چوق تأثیری واردر .

تقویم دخی وقعهٔ تاریخیهٔ معلومه‌نك زمان وقوعنی خبر ویرر .

« فن السنه » و « فن طبقات الارض » دخی تاریخك معاونلری اولان فنلردن معدوددر .

فن السنه اقوام مختلفه‌نك اساساً بر برینه اولان قرابت ومناسبتلرینك درجه‌سنی بیلدیرر . مثلا : لسان وبعض احواله نظراً قفقاس جنسی ایکی بیوك فامیلیایه تقسیم اولنور . بونلرك بری « هندواوروپا » یاخود « آریلر » جنسی ویاخود یافث بن نوح علیه السلام نسلیدر . دیکری دخی سامیلر — یعنی سام بن نوح (ع) ذریتیدر .

مصریلر ، کلدانیلر ، عبرانیلر (یعنی یهودیلر) ، عربلر ، فنیکه‌لیلر — سام نسلنه —

هندولر ، ایرانیلر ، یونانیلر ، رومه‌لیلر ، ترکلر واوروپالیلر یافث نسلنه منسوبدرلر .

رأس تاریخ — . وقعهٔ تاریخیه‌نك زمان وقوعنی تعیین ایچون کافهٔ اقوام وقوعات عظیمه ومهمه‌دن برینی مبدأ تاریخ اتخاذ ایده‌رك کافهٔ وقوعاتی اکا تطبیق ایدرلر — یعنی وقعهٔ مذکوره‌دن اول ظهوره کلان وقوعات حقنده « فلان وقعه‌دن بوقدر سنه مقدم » ، اووقعه‌دن صوکره ظهور ایدنلر حقنده دخی « فلان وقعه‌دن شوقدر سنه مؤخر » وقوع بولمشدر دیرلر .

مثلا : میلاد حضرت عیسی (ع) هجرت نبویه‌دن التی‌یوز یکرمی ایکی‌سنه اول ، فتح قسطنطینیه هجرتدن سکز یوز اوتوز برسنه صوکره وقوع بولمشدر . بوحالده (یعنی هجرت نبویه مبدأ تاریخ اتخاذ اولندیغی حالده) میلاد تاریخی قبل‌الهجره التی‌یوز یکرمی ایکی (ق سنه ۶۲۲) وفتح قسطنطینیه تاریخی دخی بعدالهجره سکز یوز اوتوز بر (سنه ۸۳۱) در .

هجرت نبویه کبی مبدأ تاریخ اتخاذ اولنان وقوعات مهمه‌یه « رأس تاریخ » دنیر .

رأس تاریخ اتخاذ اولنان وقعه‌لر پك‌چوقدر واینجلرنده

الڭ مهم والڭ مستعمل اولانلر : خلقت عالم ، میلاد ، هجرت نبویه ، تأسیس رومه و « اولیمپیاد اویونلری » تاریخلریدر .

خلقت عالمڭ زمان وقوعی حقنده اختلاف چوقدر . کیمی هجرتدن التی بیڭ ، کیمی درت بیڭ ، کیمده ملیونجه سنه مقدمدر دیه ادعا ایتمشلردر . هانکیسنڭ طوغری اولدیغنی اثبات ایتمك محالدر .

خلقت تاریخی ذاتاً بنی اسرائیل ایچنده ظهور ایدەرك تورات شریفده ذکری سبقت ایدن رؤسا وانبیاء عظام حضراتنڭ مدت عمرلرینی جمع ایله بولنمشدر دنیله یور . بوندن ماعدا تورات شریفڭ اسکی ترجمەلرنده دخی بوخصوصده کلی اختلاف موجوددر . بناء علیه خلقت عالم تاریخ مستعملنه صحیح نظریله باقمق پك مشکلدر .

دیکر طرفدن دنیانڭ الڭ قدیم ملتلری فرض اولنان چینلیلر ، هندولر ، مصریلر حکماسیله اوروپا ارباب فنوننڭ قولنجه عالم ، ذکل یالکز التی بیڭ ، بلکه التمش والتی یوز ودها زیاده بیڭ سنه مقدم موجود ایدی .

ارباب فنونڭ ادعالرینه نظراً کرهٔ ارض ابتدالری برجسم ناری اولوب مدت مدیده ظرفنده تبرد وتحجر ایدەرك اوزرنده قابوق حاصل ایتمش ؛ ینه مدت مدیده صوکره اولا — نباتات ،

ثانیاً — حیوانات ، واك صوکره انسان یشایه بیله جك حاله کلمشدر .

انسانك ظهورندن صوکره آنك ده حال وحشتدن چیقوب ادوات لازمه اعمال ، بربیت انشا ، جمعیت تشکیل ومعارف تحصیل ایدنجه‌یه قدر ینه نیجه بیك سنه کچمشدر دیورلر . فن طبقات الارضك کشفیاتی بونی مؤیددر .

بوندن اکلاشلدیغی اوزره انسان روی زمینده خیلی وقتدنبری موجوددر . تاریخك ضبط واحاطه ایده‌بیلدیکی مدت ایسه اوچدرت بیك سنه‌لك دوردن عبارتدر .

سائر رأس تاریخلردن یونانیلرك استعمال ایتدکاری «اولیمپیاد» تاریخی (ق ١٣٩٨) سنه‌سنده بدأ اولنمشدر وپلو پونس — یعنی موره قطعه‌سنده هردرت سنه‌ده برکره اجرا اولنان بیوك او یونلردن نشأت ایتمشدر . مثلا : یونانیلر اولیمپیادك اونی دردنجی سنه‌سی حقنده « اوچنجی اولیمپیاد اویونلرندن ایکی سنه صوکره » دیرلر ایدی .

« تأسیس رومه » تاریخی هجرتدن (١٣٧٥) سنه ، کلدانیلرك استعمال ایتدکاری « نابونصر » تاریخی (١٣٦٩) سنه و « میلاد » تاریخی دخی (٦٢٢) سنه مقدم احداث اولنمشلردر .

عموم ملتلرك تاریخ صایمق ایچون قوللاندقلری سنه‌لر بربرینه

مساوی دکلدر . بو خصوصده اك قولای واك مناسب اولان سنهٔ شمسیه اولدیغندن بزدخی آنی استعمال ایده‌جکز . شوقدرکه دوائر رسمیه‌ده استعمال اولندیغی کبی بوکونکی کونده (یعنی سنهٔ قریه اعتباریله بیك اوچیوز سنه‌سنده) سنهٔ شمسیه اعتباری اوزره بیك ایکی یوز طقسان طقوز اولماوب بیك ایکی یوز التمش بر (ه سنه ۱۲٦۱) در .

تقسیمات تاریخیه — . تاریخ عمومینك اوچ قسمه تقسیمی مؤرخلر عندنده عادت حکمنه کیرمشدر . خلقتدن — یعنی ازمنهٔ مجهوله‌دن غربی رومه ایمپراطورلغنك انقراضنه‌قدر اولان مدته (قرون اولی) یاخود (ازمنهٔ متقدمه) ، غرب ایمپراطورلغنك انقراضندن شرقی رومه ایمپراطورلغنك انقراضنه — یعنی عثمانلیلر طرفندن قسطنطینیه‌نك فتحنه‌قدر اولان مدته (قرون وسطی) یاخود (ازمنهٔ متوسطه ، فتح قسطنطینیه‌دن زمانمزه‌قدر اولان مدته دخی (قرون جدیده) یعنی (ازمنهٔ متأخره) تعبیر اولنور .

(قرن) ویاخود (عصر) بریوز برنجی سنه‌دن دیگر یوز برنجی سنه‌یه‌قدر اولان مدت دیمکدر . —

برنجی فصل

تاریخ مقدس

خلقت وطوفان — بنی اسرائیلك صورت ظهوری — حکام وملوك دوری — تاریخ مقدسه برنظر —

— ۱ —

خلقت وطوفان

حلقت عالم · حضرت آدم وذریتی ·
طوفان : انسال بشریه · سور بابل ·

خلقت عالم — خلقت عالم وخلقتی متعاقب اولان ازمنهٔ متقدمه حقنده معلومات آلمق ایچون کتب مقدسه‌دن بشقه مأخذ یوقدر · کتب مقدسه اهل کتاب ایچون دستورالعمل طوتیلان وپیغمبران کرام حضراتنك وسائط علیه‌لریله بنی آدم ایچنه نشر

اولنان کتب منزلهٔ آلهیه‌در . بونلردن تورات شریف تاریخه متعلق خیلی معلومات ویرمشدر ومعلومات مذکوره کتب سائره طرفندن ذکر وتفصیل اولنمشدر .

کتب مقدسه‌یه نظراً جناب خالق حضرتلری بر هفته ظرفنده الیوم موجود اولان عالمی خلق ایتمشدر . ابتدا ضیا، صوکره سما، قره ایله دکز، نباتات، حیوانات، الک صوکره انسان پراداولمشدر .

حضرت آدم و ذریتی — خلق اولنان انسان حضرت آدم علیه السلامدر . هر بر مخلوق ایچون بر آرقداش - یعنی بر دیشی خلق اولندیغی حالده یالکز حضرت آدم (ع) مجرد یراداولمشیدی . بر مدت صوکره آدم (ع) ایچون ارقه‌داش اولمق اوزره حضرت حوا (ع) خلق اولنمشدر .

آدم ایله حوا علیهما السلامك ابتداکی اقامتکاهلری جنت اولوب کندیلرینه جنتده موجود اولان هر بر نعمتدن استفاده‌یه مساعده اولنمش ایدی . شو قدرکه یالکز «شجرهٔ ممنوعه» یه یاقلاشلمامسی شدیداً تنبیه ایدلمشیدی . فقط منبع شر اولان ابلیس آدم (ع)ه دسیسه ایله مذکور شجره‌نك میوه‌سنی اکل ایتدیرمش وحضرت آدم بووجهله امر آلهی‌یه مخالف حرکت ایتدیکندن جنتدن اخراج اولنمشدر .

روی زمینده بولنان کافهٔ اقوام آدم علیه السلامك ذریتیدر ·
حضرت آدمك ازل امرده درت نفر اولادی دنیایه کلوب ایکیسی
ارکك وایکیسی قیزدر وبر اوغلان و بر قیز اولمق اوزره ایکیز
طوغمشلردر · مخدوملرندن (هابل) با امر ربانی (قابل) ك اوز
همشیره سنی وقابل دخی هابلك همشیره سنی تزوج ایده جکلر ایدی ·
لکن قابل غایت حسنا بولنان همشیره سنی برادرینه ویرمه یوب
کندیسی ایچون آلمق ارزوسنه دوشه رك هابل ایله منازعه یه قیام
وآنی قتل واعدام ایتمشدر · بونك اوزرینه جناب خالق
حضرتلری دخی قابل ذریتنی بر طاقم فلاکتلره اوغراتمشدر ·
قابل ذریتی حق تعالی یه قارشی عصیانلر ایله مشهوردر ·
حضرت آدم علیه السلامك سائر اولادندن اولان ذریتلر
دخی جناب حقه قارشی عصیانده بولنوب یالکز شیت (ع) دن
حق تعالی حضرتلرینه صادق برقوم ظهور ایتمشدر ·
ایکنجی ابوالبشر اولان حضرت نوح علیه السلام نوح بن
لامك، بن منوشالح، بن اخنوخ (یعنی ادریس علیه السلام)،
بن بارد، بن مهلائیل، بن قینان، بن انوش، بن شیتدر ·
حضرت آدمك حین ارتحالنده ذریتی قرق بیك نفوسه بالغ
اولمشیدی ·

طوفان — آدم (ع) ك ذریتی نوح (ع) ه کلنجه یه قدر

چوغالوب یر یوزینی اعمار ایلمشیدی ومرور زمان ایله حق تعالی حضرتلرینی اونوده‌رق حق یولندن صاپمشلر ایدی . هرنقدر حق یولنی شاشرمش اولان بنی آدمی طریق سلامته دعوت ایچون حق تعالی طرفندن پیغمبرلر ارسال اولنمش ایسه‌ده انسانلر نائل هدایت اوله‌مامشلردر . بونك اوزرینه جناب خالق حضرتلری دخی عاصیلری قهر و تنکیل ایتمشدر .

بنی آدمك یر یوزندن غائب اولماسیچون نوح علیه‌السلامه طوفانك وقوعی حقنده معلومات ویرلمش وبرسفینه انشاسیله ایچنه هر برمخلوقدن برر چیفت آلنمسی حقنده واقع اولان مراد آلهی تبلیغ اولنمشدر .

حضرت نوح اوامر آلهیه‌یی اجرا ایتدکدن صوکره طوفان واقع اولمشدر . قرق کون قرق کیجه شدتلی یغمور دوام ایده‌رك دره‌لر ایله دکزلر طغیان ایتمش والك مرتفع اولان طاغلر دخی صو آلتنده قالمشدر .

حضرت نوحك انشا ایتدیکی سفینه اوزرنده بولنانلرك ماعداسی کافهٔ غرق وتلف اولمشلردر . روایته کوره صو یر یوزنده یوزاللی کون قدر طوردقدن صوکره چکلمشدر (ق ٣١٠٤) .

انسال بشریه — بالادن اکلاشلدیغی اوزره حضرت نوح علیه‌السلام ایکنجی ابوالبشردر .

حضرت نوحك حام، سام و يافث اسمنده اوچ مخدومى اولوب روى زمينى اعمار واسكان ايدن اقوام بونلرك ذريتلريدر. حامك برقباحتى اوزرينه پدرى طرفندن حقنده بددعا واقع اولمش اولديغندن نسلى رنكجه قره اولمشدر.

حضرت نوحك ذريتلرى دنيانك هرطرفنه يايلوب برطاقم حكومتلر تشكيل ايلمشلر وآز مدت ايچنده خيلى غلبه‌لك حاصل اولمشدر.

سور بابل — طوفانى متعاقباً ظهوره كلان احوال ووقوعات حقنده كتب تواريخده تفصيلات يوقدر. انجق بنى آدم دنياده تكرار كثرت بولمسيله حق يولندن آيرلديغى وقت تاريخ تكرار احوال بشريه‌نك تحرير وبيانه باشلايور.

طوفاندن صوكره كتب مقدسه‌ده ذكر اولنمش بيوك وقوعاتك برى بابل شهرنده نمرود طرفندن انشا ايتديرلمش «سور السنه» (ياخود بلبله) در. اثناى طوفانده حضرت نوحك رفيقلرندن بشقه كيمسه صاغ قالمامش ايكن بابل قله‌سنك انشاسى زماننده دنياده متعدد حكومتلر ومنتظم شهرلر موجود ايدى. بو ايسه مذكور ايكى وقعه آره‌سنده خيلى زمان مرور ايتديكنه دلالت ايدر.

بابل حكمدارلرندن نمرود حق تعالى حضرتلرينه قارشى

عصیان ایدرك الوهیت دعواسنده بولنمش وكویا برطرفدن احوال سماویه‌یی تحقیق وسماده كندیسی ایچون براقامتكاه استحصال ایلمك، دیكرطرفدن طوفانك تكرار وقوعنده تهلكه‌سندن قورتلمق زعمیله سمایه قدر برقله انشاسنه قرار ویرمش ایدی . لكن قله خیلی یوكسلدكدن صوكره حق تعالی حضرتلری قله‌نك انشاسیله مشغول اولان عمله‌نك لسانلرینی تبدیل ایلمشدر . نتیجه‌سی اوله‌رق قله انشاسی ایله مشغول اولانلرك جمله‌سی بربرینه مرام آكلاتمقدن عاجز قاله‌رق مشغولیتلرینی ترك ایله هربری برطرفه اولمق اوزره طاغلمشلردر . قله دخی برصاعقه واسطه‌سیله هدم اولنمشدر .

اجناس والسنهٔ مختلفه‌نك ظهوری بوندن نشئت ایتمشدر .

— ٢ —

بنی اسرائیلك صورت ظهوری

(٢٢٠٧ — ٢٦٧٧)

حضرت ابراهیم • حضرت اسماعیل • حضرت اسحاق • حضرت یعقوب • اولاد یعقوب • حضرت یوسف • اولاد یعقوبك مصره هجرتی • مصرده‌کی احوالی • مصردن خروجی • اوامر عشره • عصیان • علامات سبعه • بنی اسرائیل اردوسی • شریعت موسویه • بنی اسرائیلك ترددی ومجازات • ارض موعوده دخول

حضرت ابراهیم — نوع بشر نوح علیه السلامدن صوکره تکثر و بیوك حکومتلر تشکیل ایده‌رك معموریت کسب ایتمش، فقط عمران ایله برابر جمعیت بشریه‌یه فساد کیره‌رك انسانلر مرور زمان ایله حق تعالی حضرتلرینی اونوتمشلر و کندیلرینه کوندریلان انبیاء کرامه قولاق ویرمه‌مشلردر. جناب خالق حضرتلری طرفندن نوح (ع) ه وقتیله بیان اولندیغی اوزره طوفان کبی

عمومه مخصوص بر بلیهٔ عظیمه دنیایه بر دها کوندرلمیه جك ایدی ·
بو حالده جناب خالق دنیاده موجود اولان ملل واقوامی اصلاح
ایتمك اوزره کندیسنه صادق ومطیع اولان برقولندن اولاد بشر
عندنده نمونه عد اولنوب متابعته شایان کوریله جك بر ملت منتخبهٔ
صادقه ظهوره کتیرمکی مراد بیورمشلردر ·

اشبو جناب حق طرفندن انتخاب اولنمق شرفنه نائل اولان
قول حضرت ابراهیم علیه السلامدر ·

ابراهیم (ع) بنی سامدن کلدانستانده اقامت ایتمکده اولان
(تراح) یاخود (آزر)ك اوغلی اولوب حق تعالی حضرتلرینك
اراده سنه اتباعاً پوت پرستکه سالك اولمش اولان کلدانیلر ایله
حکمدارلری بولنسان نمرودی طریق هدایته دعوت ایچون خیلی
اوغراشدقدن صوکره مملکتنی ترك ایتمش وپدر وتعلقاتنی آله رق
وادئ کنعانه (که سوریه داخلنده در) متوجهاً یوله چیقمشیدی ·
فقط شمدیکی اورفه شهرینك جنوبنده واقع حران شهرنده پدری
وفات ایلدیکندن بر مدت توقف ایتمشیدی · اوصره ده ابراهیم (ع) ه
وحی نازل اوله رق « پدرك خانه سنی ومملکتنی ترك ایت وکوستره ـ
جکم موقعه هجرت ایت ، سن بیوك بر ذریت صادقه صاحبی
اوله جقسك » مآلده اولان امر آلهی کلمشدر (ق ٢٦٧٧) ·

ابراهیم علیه السلام اشبو ارادهٔ آلهیه یه اتباعاً زوجه سی ساره
برادرزاده سی لوط (ع) وبندکانیله برابر وادئ کنعانه کیتمشدر ·

اولوقت قطعهٔ مذکوره اولاد حامدن کنعانیلر یدنده ایدی. حضرت ابراهیم (ع) چوبانلرینك چیقاردقلری بر نزاع اوزرینه حضرت لوطدن آیرلمشدر.

ابراهیم علیه السلامه وادیٔ کنعانده تکرار وحی نازل اولەرق ذریتنه احسان اولنەجق اراضینك وادیٔ کنعان اولدیغی بیلدیرلمشدر. وادیٔ کنعان اووقتدن بری «وادیٔ موعود» ویاخود «ارض مقدس» یاد اولنه گلمشدر.

لوط (ع) ابراهیم (ع)دن آیرلدقدن صوکره شمدیکی بحر لوطك یرنده موجود اولان (بلاد سدوم) ده نشر هدایتله مشغول اولمش؛ حضرت ابراهیم ایسه دها جنوبه طوغری ایلریلەمشدر.

ابراهیم (ع) ارض فلسینك جنوب طرفنده واقع چوللرده امتیله برابر کشت وگذار ومأموریت مقدسەسنی ایفایه دوام ایتمکده ایکن قحط ظهور ایدەرك مصره هجرت ایتمکه مجبور اولمشدر.

مصرده زوجەسی ساره حکمدار طرفندن اسیر ایدلمش ایسەده قدرت الهیەدن اولەرق مصرده واقع اولان برطاقم معجزەلر اوزرینه حکمدار سارەنك زوجنه اعادەسیله برابر هاجر اسمنده برجاریه تقدیم ایلمشدر.

ابراهیم (ع) مصردن عودت ایتدکدن صوکره برمدت ارض

مقدسـده وشمدیکی خلیل الرحمن نام قریه قربنـده کائن (مامری) صحراسنده اقامت ایتمشدر.

کنعان اهـالیسی ابراهیم (ع) ه چوق رعایت ایدرلردی. زیرا حضرت ابراهیمك برمقتضـای نبوت حائز اولدیغی قوهٔ قدسیهٔ معنویه‌دن بشقه قوهٔ عسکریه‌سی دخی وار ایدی.

بر وقت لوط (ع) کنعانیلر طرفندن توقیف ایدلمش ایکن ابراهیم علیه السلام کندی امتنی طوپلایوب اوزرلرینه سوق ایله حضرت لوطی قورتارمش ایدی.

بلاد سـدوم سـکنه‌سی افعال شنیعه‌یه مبتلا اولمش اولوب حضرت لوط دخی حسـب الرسـاله منعه سعی ایتـدیکی حالده موفق اوله‌مادیغنـدن حق تعـالی طرفـدن « بلا یغموری » یاغدیریلوب بلاد سـدوم تخریب اولنمش و یرلرنده « بحر لوط » حاصل اولمشـدر. سـدومدن قورتیلان اهل بیتیله لوط علیه السلامدن بشقه کیمسه یوقدر.

حضرت اسماعیل و حضرت اسحاق — ابراهیم علیـه السـلام سکسان یاشـنده اولدیغی حالده هنـوز بر اولاده نائل اولمامشیدی. بونك اوزرینه ساره‌دن رخصت آله‌رق جاریه‌سی هاجری تزوج ایلمشدر. برسنه صوکره هاجر حضرت اسماعیلی تولید ایتمشدر (ق ٢٦٦٦).

اون اوچ سنه صوكره سارهدن دخى اسحق (ع) تولد ايتمشدر . ساره هاجر ايله اسماعيل عليه السلامه قارشى خصومت اظهار ايتمكه باشلاديغندن ابراهيم (ع) هاجر ايله اسماعيل(ع)ى خانهسندن اخراج ايدهرك عربستان(حجاز) طرفنه ارسال ايتمشدر . قريشيلر اسماعيل عليه السلامك ذريتيدر . — يعنى حق تعالى طرفندن وعد اولنان قوم صادقك بريده حجاز عربلريدر [*] .

حق تعالى حضرتلرى ابراهيم عليه السلامك كنديسنه اولان درجهٔ صداقتنى امتحان ايچون مخدومنك قربان ايدلمسنى

---

[*]

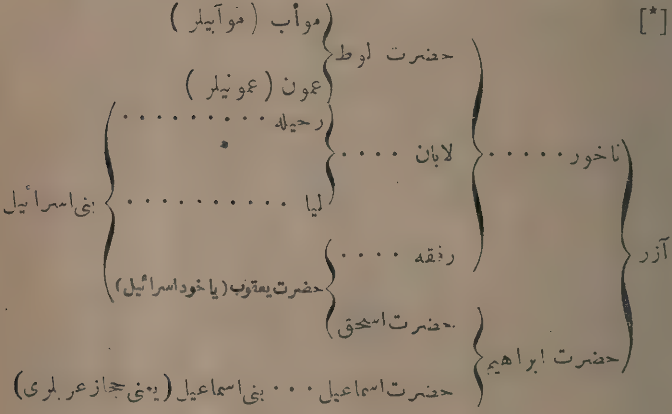

امر بیورمش و ابراهیم (ع) دخی بلا تردد امر آلهی‌یی اجرایه تشبث ایتمشدر - یعنی اولادینی ذبح ایتمك اوزره ایکن من طرف الله کوندریلان بر قوچی کسمشدر . مادهٔ ذبح اسماعیل و اسحاق علیهما السلام بیننده مختلف فیه اولوب فقط مشهور اسماعیل علیه السلامدر .

حضرت ابراهیم (ع) حرانده قالمش اولان برادر زاده‌سی لابانك قیزی رفقه‌یی اسحاق (ع) ایچون آلمشدر . حضرت اسحاقك رفقادن ایکی اولادی اولوب بری عیص و دیکری دخی یعقوب علیه السلامدر .

ابراهیم (ع) ارتحال ایتمزدن اول حجاز طرفلرنده بولنان اسماعیل (ع) ایله کورشمك ایچون اول طرفه عزیمت ایتمش و اسماعیل (ع) ایله برابر کعبه‌یی بنا ایلمشدر . ابراهیم علیه السلام یوز یتمش بش یاشنده اولدیغی حالده وفات ایتمشدر .

حضرت یعقوب — ابراهیم (ع) ك وفاتندن صوکره اسحاق (ع) پدرینك مقامنی طوتمشدر . فقط حضرت اسحاقدن صوکره رسالتك ولد کبیری اولان عیصه انتقالی مأمول ایکن لحکمة حق طرفندن یعقوب علیه السلامه توجیه اولنمشدر . بو سببه مبنی عیص یعقوب (ع) حقنده سوء قصد ایتمش اولدیغندن حضرت یعقوب دایسی لابان نزدینه عزیمت ایلمشدر .

یعقوب (ع) دایی‌سنك کوچوك کریمه‌سی (رحیله) یه میل ومحبت ایده‌رك پدرندن طلب ایتمش ایسه‌ده لابان انجق آلتی سنه کندیسنه خدمت ایتدیکی حالده ویره‌جکنی بیان ایتمشدر . حضرت یعقوب موافقت ایده‌رك آلتی‌سنه خدمت ایلمش وخدمتنی اکمالدن صوکره پدرندن تکرار رحیله‌یی ایسته‌مشدر . لابان ایسه «بیوك کریمه طورر ایکن کوچکنی ویرمك عادت دکلدر» بهانه‌سیله رحیله‌نك یرینه (لیا) یی ویرمشدر . حضرت یعقوب التی سنه دها خدمت ایده‌رك رحیله‌یه دخی نائل اولمشدر — یعنی همشیره‌لرك ایکیسنیده تزوج ایلمشدر .—

اولاد یعقوب — حضرت یعقوبك لیادن روبیل، شمعون، لاوی، یهودا، ایساخر، زبلون نام آلتی؛ لیانك جاریه‌سی زلفادن جاد، عاشر، نام ایکی؛ رحیله‌نك جاریه‌سی بلهادن دان، نفتالیم، نام ایکی؛ نهایت رحیله‌دن یوسف، بنیامین نام ایکی — که جمعاً اون ایکی اولاد ذکوری دنیایه کلمشدر .

بنی اسرائیل قومی اون اوچ سبطه تقسیم اولنمشیدی وقوم مذکور یعقوب علیه السلامك اون ایکی اولادندن ظهور ایلمشدر . «اسرائیل» لفظی دخی جناب حق طرفندن حضرت یعقوبه ویریلان لقب مخصوصدر .

حضرت يوسف — حضرت يعقوب رحيله‌يی زياده سوديكی كبی رحيله‌دن تولد ايدن حضرت يوسف حقنده دخی زياده‌سيله توجه و محبت اظهار ايدر ايدی . بونك ايچون حضرت يعقوبك سائر اوغللری حضرت يوسفك مظهر اولديغی توجهه حسد ايده‌رك مشار اليهه كين وعداوت باغلامشلر ايدی . هله حضرت يوسفك « كنديسنك ايلريده پك بيوك بر حكم و نفوذ صاحبی اوله‌جغی و برادرلرينك كنديسنه اطاعت ايده‌جكلری » حقنده كورديكی رؤيا اشبو عداوتك تزايدينی موجب اولمشدر .

بركون حضرت يوسفی برادرلری قيره كتورمك اوزره پدرندن مأذونيت ايسته‌دكلری صره‌ده حضرت يعقوب صحراده يوسفه مقيد اوله‌مايه‌رق قورده يدبره‌جكلرينی بيان ايله رخصت ويرمه‌مك ايسته‌مش ايسه‌ده قرنداشلرينك كوستردكلری تأميناته مبنی يوسفك دخی برلكده صحرايه عزيمتنه موافقت بيورمشلردر . بونلر صحرايه چيقدقلرنده حضرت يوسفی بر قويويه آتمشلر و صوكره پدرلرينی آلداتمق ايچون يوسف (ع) ك كوملكنی قوزی قاننه باتروب عودتلرنده « يوسفی قورد يدی » قوليله حضرت يعقوبه تقديم ايلمشلردر .

يوسف عليه السلام قويوده ايكن صحرادن كچمكده بولنان كاربانك صو آلمق ايچون مذكور قويويه ايندردكلری قوفه ايله قويودن

چيقمش ايسه‌ده مشارالیهك حسن و جمالی كاربان خلقنك حيرتنی موجب اولمغله مشار اليهی كوله‌در ديو صاتوب منتفع اولمق اوزره يكديكرينی تبشير ايده‌رك يوسف (ع) ی برابر آلوب مصره عزيمت ايتمشلردر .

اول وقت يوسف (ع) سناً اون سكز ياشنده و شخصاً پك ياقيشقلی ايدی . يوسف (ع) مصرده حكمدارك وزيری طرفندن آلنمش و ابتدالری پك زياده التفات كورمشدر . فقط وزيرك زوجه‌سی زليخا حضرت يوسفه تعشق ايده‌رك حضرت يوسفدن مقابله كورمديكندن بر طاقم مفتريات واسطه‌سيله زوجنه مشارالیهی حبس ايتديرمشدر .

محبسده يوسف (ع) ايله برابر مصر حكمدارينك قرناسندن بر قاچ كشی بولنوب يوسف (ع) آنلر ايله كسب حقوق ايتمش و آنلرك بعض رؤيالرينی تعبير ايده‌رك بوخصوصده‌كی مهارتنی ابراز ايلمشيدی . قرنانك بری حكمدار طرفندن عفو اولنوب تكرار سرايه آلندقده حضرت يوسفك رؤيايی تعبير ايتمك خصوصنده‌كی مهارتنی عرض ايتمشيدی . حكمدار دخی كنديسنك كورمش اولديغی عجيب بر رؤيايی تأويل و تعبير ايتديرمك ايچون مشارالیهی حضورينه جلب ايلمشدر .

حكمدار يدی مليحم اينكك يدی ضعيف اينك طرفندن يوتلديغنی كورمش ايدی . يوسف (ع) اشبو رؤيانك يدی سنه

برکتدن صوکره قحط واقع اوله جغنه وقحط یدی سنه امتداد ایده رك اولکی محصولاتك فضله سنی محوایده جکنه دلیل اولدیغنی بیان ایلمشدر .

مصر حکمداری رؤیاسنك تأویلندن خشنود قاله رق یوسف (ع) ی کندیسنه وزیر تعیین ایلمش ووقوعی خبر ویریلان احواله قارشی اتخاذ اولنمسی لازم کلان تدابیرك مشار الیه حضرتلرینه حواله ایتمشدر .

فی الحقیقه یدی سنه فوق العاده برکتدن صوکره قحط ظهور ایتمش ایسه ده قحطك مصرجه تأثیری اولمامشدر .

حتی مصر حکومتی خیلی استفاده ایتمشدر . زیرا حضرت یوسف یدی سنه دوام ایدن برکت اثناسنده زراعی ایشه تشویق وزراعتی حمایه ایده رك حدوحسابسز ذخیره جمع ایتمش وآنلرایله جسیم انبارلر طولدیرمش اولدیغندن قحط اثناسنده ذخیره مصری اداره ایتدکدن صوکره خارجه دخی پك چوق کوندرلمشدر .

ارض فلسطینده دخی قحط واقع اولدیغندن حضرت یوسفك برادرلری پدرلرینك امریله ذخیره تدارك ایچون مصره کلمشلردر . یوسف (ع) کندیسنی بیلدیرمکسزین برادرندن پدرینك صحت وعافیت اوزره بولندیغنی تحقق ایدنجه فوق العاده مسرور اولمش وقرنداشلرینه چوق التفات ایتمشدر .

یوسف علیه السلام برادرلرینه اهون فیأتله ذخیره ویرمش

ویردها مصره کلدکلرنده کوچك برادرلر بنك کتورلمه‌سنی تنبیه ایلمشدر .

اولاد اسرائیل تکرار مصره کلدکلرنده کوچوك برادرلری بولنان بنیامینی دخی کتیرمشلر ایدی . یوسف علیه السلام بنیامینه کندیسنك کیم اولدیغنی بیلدیرمش وکندیسنی توقیف ایچون برچاره دوشندیکنی بیان ایله مراق ایتمه‌مسنی رجا ایتمشدر . اولاد اسرائیله انباردن ذخیره ویریلیرکن حضرت یوسفك امری اوزرینه مأمور بنیامینك یوکنه ذخیره اولچدکاری آلتون کیله‌یی آتمشدر .

یوسف (ع) حین وداعده برادرلرینه پك چوق التفات ایتمش و پدرلرینه سلام کوندرمشدر . فقط برادرلری یوله چیقوب شهردن براز تباعد ایدر ایتمز آرقه‌لرندن بر ضابط کلوب ایچلرنده ملکك کیله‌سنی سرقت ایدن موجود اولدیغی ادعاسیله جمله‌سنی توقیف ایلمشدر . اولاد اسرائیل ایسه بو افاداتی کلیاً انکار ایله «اکر اویله شیئك وقوعی وقباحت صاحبنك کیم اولدیغی تبین ایدر ایسه اوحالده آنی توقیف ایتملیسکز، یوقسه بزی توقیف ایتمکه حقکز یوقدر» دیه اصرار ایلمشلردر . مأمور دخی بونك اوزرینه اولاد اسرائیلك یوکارینی یوقلامغه قیام ایله کیله‌یی بنیامینك یوکندن چیقارمشدر . اولاد اسرائیل بو کیفیتدن فنا حالده مأیوس ومتأثر اولمشلردر . زیرا

تسلیمنی دها اولی بولەرق چوجغی بر صندوقه ایچنه وضع ایله نیل مبارك آقندیسنه صالیویرمشدر .

او اثناده صویه کیرمك اوزره نهرك کنارینه کلمش اولان فرعونك زووجه‌سی اوزاقدن صندوقه‌یی کورمش وایچندن حضرت موسی‌یی اخراج ایله طوغری فرعون سراینه کتورمشدر . موسی (ع) دخی ایشته بووجهله فرعون سراینده فرعونزاده‌لر ایله برابر بیومشدر .

لکن بونکله برابر موسی (ع) موّد انا صفتیله فرعون سراینه کاوب کندیسنی بیوتمش اولان والده‌سندن کندیسنك عن اصل هانکی ملته منسوب اولدیغنی اوکرنمشیدی . بناءً علیه بنی اسرائیلك مصریلردن چکدکاری اذا و جفادن ناشی پك زیاده مضطرب اولمقده ایدی . حتی برکون بر اسرائیلی‌یی تحقیر ایدن مصری‌یی قتل ایلمش ایدی . بو مثللو طور وحرکاتیله موسی (ع) فرعون سراینده کاهنلرك شبهه‌لرینی دعوت ایلمش اولدیغندن حجاز طرفلرینه عزیمت ایده‌رك اوحوالیده شعیب (ع) ایله ملاقات وکریمه‌سنی تزوج ایلمشدر .

موسی (ع) حضرت شعیبك تشویقیله بنی اسرائیلی مصرده دوچار اولدیغی حال فلاکت اشتمالدن قورتارمق ایچون مصردن اخراجنه قرار ویرمش وطورسیناده کائن (جبل حوریب) ده خطاب عزت شرفنه نائل اوله‌رق طرف باریدن کندیسنه نبوت

احسان اولنمش و اسرائیلیلری مصردن اخراج ایله حضرت ابراهیم و اسحق و یعقوب (ع) ه طرف الهیدن وعد و تکرار اولنان ارض مقدسه (یعنی وادیٔ موعوده) کتورمکه مأمور اولمشدر . کندیسنه حین حاجتده استعمال اولنمق اوزره برقاچ معجزه دخی احسان بیورلمشدر . موسی علیه السلامك معیتنه فصاحت و بلاغت ایله نام قزانمش اولان برادری هارون (ع) دخی طرف الهیدن منصب جلیل نبوت ایله تعیین اولنمشدر .

بنی اسرائیلك مصردن خروجی — موسی ایله هارون علیهما السلام مصره عزیمت ایدەرك فرعوندن بنی اسرائیلك مصردن خروجنه مساعده ایستەمشلر ایسەده موافقتنی استحصال ایدەمەمشلردر . فرعون نه حضرت موسی یه طرف باریدن ویریلان معجزەلردن ، نەده حضرت هارونك فصاحتندن متأثر اولمشدر . چونکه فرعون اسرائیلیلری اسراو عمله مقامنده استخدام ایتمکده ایدی .

موسی علیه السلامك استرحامی اوزرینه طرف باریدن مصره مصائب عشره کوندرلمشدر — که باشلیجەلری : نیل صوینك قانه تحویلی ، وباعلتی ، چکرکه ، حشرات مضرەنك طغیانی ، طولی ، هرخانەده ولد کبیرك فوتی وسائرەدر .

هر برمصرینك خانه سندن جنازه چیقدیغی حالده بنی اسرائیل ایچنده وفات ایدن کیمسه یوق ایدی . بونی کورنجه مصریلر اولاد یعقوبك مصردن طردیچون فریاد وفغان ایتمکه باشلامشلر وفرعون موافقت ایتمکه مجبور اولمشدر .

بنی اسرائیل مصردن چیقمق اوزره حرکت ایتدکدن صوکره فرعون ینه پشیمان اولهرق انلری اردولر ایله تعقیب ایلمش وجده دکزی ساحلنده آرقهلرندن یتشمشدر . فقط بنی اسرائیل حکمت خدا ایله آسیه قطعهسنه داخل اولمش وفرعون ایسه اردوسیله برابر غرق اولمشدر — یعنی دکز آچیلوب اسرائیلیلری صالیویرمش وبعده برینه عودت ایتمشدر .

موسی (ع) بنی اسرائیلی (طورسینا) اتکلرینه کتوروب اردو قورمش وکندیسی جبل سینایه چیقوب قرق کون قرق کیجه قالدقدن صوکره جناب حقله مکالمه شرفنه نائل اولمش وکندیسنه انزال بیوریلان تورات شریف احکامنی امتنه نشر وتلقینه مأمور بیورلمشدر .

اوامر عشره — اول امرده حضرت موسی (ع) ه واجب تعالی حضرتلری طرفندن اوامر عشرهیی حاوی الواح کوندرلمشدر . اوامر مذکوره دخی شونلردر:

برنجی — جناب اللهك برلکنه ایمان ایتمك .

ایکنجی — بوتلره تاپمقدن اجتناب ایتمك .

اوچنجی — جناب حقك اسمنی لزومسز ومناسب اولمایان محللرده وغضب حالنده ذکر ایتمه‌مك وکمال تعظیم واحترام‌ایله ذکر ایتمك .

دردنجی — جمعه ایرتسی کونلری مشغولیتدن فراغت ایلمك .

بشنجی — پدر ووالده‌یه حرمت ورعایت واطاعت ایلمك .

آلتنجی — قتلدن ،

یدنجی — زنادن ،

سکزنجی — سرقتدن اجتناب ایتمك .

طقوزنجی — قومشولره رعایت وحرمت ایتمك وعلیهلرینه شهادت زوره جسارت ایتمه‌مك .

اونجی — قومشونك خانه‌سنه ، زوجه‌سنه ، کوله‌سیله جاریه‌سنه ، اموال واشیاسنه کوز دیکمه‌مك .

توراتك اشبو او امر عشره‌نك ماعداسی موسی علیه السلامه جناب حقله اولان تکلم ومناجات اثناسنده تبلیغ اولنوب حضرت موسی طرفندن ضبط اولنمشدر .

بنی اسرائیلك عصیانی — حضرت موسی (ع)

طور سیناده قرق کون قالوب اوامر الهیه‌یی اخذ ایتمکده ایکن

حضرت هارون (ع) ایله اشاغیده قالان بنی اسرائیل موسی (ع) ك عودت ایده جکندن قطع امید ایتمشلر و « کورنمز معبوده بز اطاعت ایتمه یز ، کوریئور و حین حرکتمزده اوکمزه دوشه جك معبودلر ایسته رز » دیه رك عصیان ایتمشلردر . هارون (ع) دخی عصیانك اوکنی المقدن عاجز قالوب بنی اسرائیلك آلتوندن داڭا رسمنده بر پوت اعمالی امرنده وقوع بولان تشبثلرینی منعه موفق اوله مامشدر .

اسرائیلیلر دخی مذکور پوتك اطرافنده قوربانلر کسوب حورا تپرلر ایدی .

موسی (ع) طورسینادن عودت ایده رك بنی اسرائیلك بو حالنی کورنجه کمال درجه ده غضبناك اولوب النده کی الواحی پره آتمش و پوتلری قیروب صویه آتدیرمشدر . بعده موسی (ع) « واجب تعالی حضرتلرینه صادق اولان و انك امرینه طاعت ایدن بنمله برابر اولور » دیدکده لاوی سبطی ایله سائر مؤمن اولانلر موسی (ع) طرفنه چکه رك و حضرت موسانك امری اوزرینه اوکارینه کلانی قتل واعدام ایده رك حرباً بنی اسرائیل اردوسنك بر طرفندن دیکر طرفنه چکمشلردر . موسی (ع) بو بولده بنی اسرائیلی تأدیب ایدوب توبه ایتدیردکدن صوکره او امر الهیه نك اجراسنه تشبث ایلمشدر .

علامات سبعه — ابتدای امرده موسی (ع) بنی اسرائیل ایچون « علامات ملیه » ، یاخود « علامات مقدسهٔ سبعه » نك انشا و ترتیبیله مشغول اولمشدر . علامات مذکوره بیت الله اتخاذ اولنان « ملت قبه‌سی » یاخود « تابوت سکینه » ، الواحك محفظه‌سی اولان « تابوت الشهاده » ، « بخوردان » ، « آلتون فنار » ، « سفره » ، قوربان کسوب یاقق ایچون « مذبح » ، « تونج کاسه‌لر » دن عبارت ایدی .

شریعت موسویه‌نك نشر و تحکیمی خدمت مقدسه‌سی جناب اللهك امریله هارون (ع) ه احاله اولنمش . لاوی سبطنك کافه‌سی دخی حضرت هارون (ع) ك معیتنده بولنه‌جق ایدی .

بنی اسرائیل اردوسی — بنی اسرائیل بر محلده اقامت ایتدیکی وقت ابتدا « ملت قبه‌سی » رکز اولنوب لاوی سبطی مستقلا قبه‌نك اطرافنده و اسباط سائره دخی ینه قبه‌نك درت اطرافنده و برآز اوزاقده اوله‌رق اردولر قورارلر و عموم درت بیوك اردو تشکیل ایدرلر ایدی .

کتب مقدسه‌دن استخراج اولندیغنه نظراً اردوگاه بر وجه آتی قوریلیر ایدی :

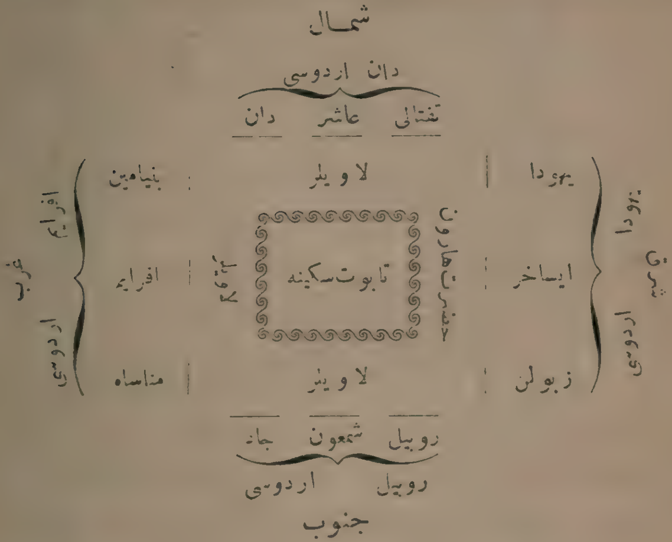

كعبه اتخاذ اولنان تابوت سكينه انشا اولنور اوتماز اوزرنده بربلوت حاصل اولوب هيچ برطرفه آيرلماز ايدى و كيجه لرى مذكور بلوتدن تابوت سكينه اوزرينه برنور اينر ايدى . موسى عليه السلام دخى بعضاً نورك آلتنده طوروب جناب حقه مناجات ايدر ايدى .

شريعت موسويه — تورات شريف موسى عليه السلامك سينادهكى مناجاتيله برابر سائر مناجاتى اثناسنده طرف حقدن اجرا وتبليغنه مأمور اولديغى احكام شرعيه يى حاويدر .

تورانك مندرجاتی اوچ قسمه تقسیم اولنه بیلیر :

اولا — مذهب واصول عبادت وادوات مقدسه ومأکولات مشروبات وطهارت کبی عادات واصول دینیه و اخلاق ملیه یه متعلق اولان ؛

ثانیاً — امور سیاسیه یه متعلق — یعنی تشکیل وحسن ادارهٔ دولت وامرا وحکمانك وظائفی وسائر دولتلرایله مناسبات حقنده اولان ؛

ثالثاً — حقوق اساسیهٔ ملیه وقوانین حقنده صادراولان اوامر ونصایح وتنبیهاتدر .

تورات شریف بنی اسرائیل قومی ایچون هربرخصوصده مراجعت اولنه جق برقانون عالیٔ الهی ایدی . هرنه قدر موسی علیه السلامك وفاتندن صوکره دخی جناب حقك ملت منتخبه سی اولان بنی اسرائیله پیغمبرلر بعث وارسال بیوریله جغی موعود ایدیسه ده انبیای مشار الیهمك دخی تورات شریفك احکام جلیله سیله مبعوث اوله جقلری — یعنی انلره توراتدن غیری احکام شرعیه یی متضمن کتاب مخصوص انزال اولنمایه جغی طرف حقدن بیان بیورلمشیدی .

جناب حقك بنی اسرائیل قومنی اقوام سائره یه ترجیح بیوردیغی تورات شریفك جملهٔ احکامندن ایدی . بنی اسرائیل قومنك کافه سی حقوقجه مساوی اولوب هرکس لیاقت

ودرایتنه کوره الڭ بیوك مسندلره قدر واصل اوله بیلیر ایدی • شو قدرکه کاهنلك صفتی لاوی سبطنك امتیازی ایدی • فقط قانون عندنده انلر دخی مساوی طوتیله‌جق ایدی •

اولاد هر نقدر پدر و والده‌سنك حکم و نفوذی تحتنده ایدیسه‌ده پدر اوغلنی اعدام ایده‌مز ایدی • پدرك وفاتندن صوکره بیوك اوغلی ایکی حصه ، دیکرلری دخی بر حصه آلیرلر ایدی • قیزلر ایچون حصه یوق ایدی •

قانوناً بر ملك صاحبی بتون کندی ملکنی دیکرینه صاته‌ماز ایدی • یالکز اللی سنه مدتله برینه ایجاره ویریله بیلیر ایدی • «یوبل» (یعنی اعاده سنه‌سی) کلدکده صاتیلان ملك اسکی صاحبنه اعاده اولندیغی کبی ، دیونات و سائر مقاولات سنداتنك دخی حکمی قالماز ایدی • برده اقراض اولنان اقچه‌دن فائض آلمق وکندینی اسارته صاتمق دخی شرعاً ممنوع ایدی • فقط اسرائیلیلر اجنبی اسراسنی کوله مقامنده استخدام ایدرلر ایدی • شو قدرکه کوله‌لر سائر ملتلرده اولدیغی کبی ظلم و جفا تحتنده اولنایوب قانون وشریعتك حمایه‌سی آلتنده ایدی •

والحاصل احکامنه تمامیله رعایت اولندیغی حالده تورات شریفك سیاسی قسمی دخی بیوك بر دولت تشکیل ایله انی نظام و انتظام اوزره اداره ایتمك ایچون پك مساعد برقانون اساسیدر •

موسی علیه السلام بنی اسرائیل ایچنده ظهور ایدن دعوالری

ابتدالری تورات شریفك احكامنه — یعنی اوامر الهیه یه تطبیقاً بالذات فصل ورؤیت ایدرایدی . فقط صوكره‌لری هر اللی كشی ایچون بر حاكم اولمق اوزره بر طاقم حاكملر تعیین ایتدیرمشدر . بوندن ماعدا هر یوز كشی ایچون بر وهر بیك ایچون دخی براولمق اوزره دیكر حاكملر نصب ایلمشدر . مثلا برنجی مرتبه حاكمك تحتنده اون نفر ایكنجی مرتبه حاكم ایله یكرمی نفر اوچنجی مرتبه حاكملر وار ایدی . موسی (ع) یالكز بیوك ایشلری بالذات فصل ایدر ایدی .

بنی اسرائیلك ترددی و مجازات — موسی علیه السلام بنی اسرائیلك تنظیمی خصوصنی تكمیل ایدنجه ملت قبه‌سی اوزرنده بولنان بلوت حركت ایتمش . بونك ایسه وادیٔ كنعانه طوغری عزیمت ایچون بر امر الهی اولدیغنه حكم اولنمشدر . بناءً علیه مصردن چیقدقلرندن ایكی سنه صوكره بنی اسرائیل ارض مقدسه متوجه اولمشلردر .

وادیٔ موعودك احوالنی كشف ایچون هر بر سبطدن برر نفر اولمق اوزره اون ایكی كشی كوندرلدیكی حالده بونلردن یوشع (ع) ایله (كالب) ك ماعداسی كویا تصادف اولنه‌جق مشكلات عظیمه‌یی بهانه ایده‌رك ارض مقدسك فتحی علیهنده بولنمشلردر . هر نقدر یوشع (ع) ایله كالب و مشار الیهما ایله برابر موسی

عليه السلام وادئ كنعان حق تعالى طرفندن بنى اسرائيله وعد و تخصيص اولنمش بر اراضى اولديغندن بنى اسرائيلك متوكلا على الله حركت ايتدكلرى حالده نصرت و معاونت بارى يه مظهر اوله جقلرينى بيان ايله سفره تشويق ايتمك ايستهمشلر ايسه ده موفق اوله مامشلردر .

بونكله برابر اسرائيليلر جناب حقك وادئ كنعانه واصل اولنجه يه قدر تعيشلرينى تأمين ايچون ايچدكلرى بولرده سمادن ياغديرديغى مائدهنك يالكز بر نوعه منحصر اولديغندن وكنديلرى اطعمهٔ متنوعه ايله مألوف بولندقلرى حالده بويله طعام واحد ايله قناعت ايده مه يه جكلرندن بحثله جناب حقك كنديلرينه مرجمك و صوغان و صارمساق كبى اطعمه كوندرمسى ايچون مناجات ايلمسنى موسى عليه السلامه مصراً بيان ايدرلر و مائدهنك دها ادنا اطعمه ايله تبديلى استدعاسندن واز كچملرى امرنده موسى (ع) طرفندن اولنان نصايحى قبول ايتمزلر ايدى .

اشبو حركات غير لايقه ايله بنى اسرائيل جناب حقك قهرينه شايان اولوب حكمت خدا ايله چوله قونان بيلدرجين اتنك اكلندن طولايى اوغرامش اولدقلرى خستهلكدن بيكلرجه تلف اولمشلردر . بوندن ماعدا سبق ايدن ارادهٔ الهيه يه عدم اعتماد حالنده بولنملرندن طولايى ارض مقدسه داخل اولمغه جسارت ايده مه دكلرى ايچون بنى اسرائيل قومنك مصرده

طوغوب هجرت ایدنلردن یوشع (ع) ایله کالبدن ماعدا هیچ کیمسه وادیٔ موعوده داخل اوله‌مامشدر . بناء علیه بنی اسرائیل قرق سنه قدر سینا و فاران چوللرنده کشت و گذار ایده‌رك بطن دگشدیرمشلر و انجق اشبو فلاکتدن صوکره وادیٔ موعوده داخل اوله‌بیلمشلردر .

موسی علیه السلام وادیٔ کنعان حدودینه یقین بر محلده ارتحال ایده‌رك بنی اسرائیل قومنی یوشع علیه السلامك اداره‌سنه تسلیم ایلمشدر . یوشع (ع) دخی با امر الهی وادیٔ کنعانه داخل اولمشدر .

وادیٔ موعوده دخول — هجرت نبویه‌دن ایکی بیك ایکی یوز یدی سنه (ق ۲۲۰۷) مقدم بنی اسرائیل قومی اوکنده ملت قبه‌سیله سائر علامات مقدسه اولدیغی حالده یوشع علیه السلامك تحت قوماندهسنده اوله‌رق آردن نهرینه یاقلاشمشلر . درحال نهرك صولری چکیلوب بنی اسرائیل قومنی ارض کنعانه صالیویرمشدر . وادیٔ کنعانه داخل اولمازدن اول بنی اسرائیل آردن نهرینك شرق طرفنده بولنان مملکتلری دخی فتح ایده‌رك الك زیاده وادیٔ موعوده کیرمك ایچون سائرلری تشویق اتمکده بولنان روبیل و جاد سبطلریله مناساه سبطنك نصفنه ترك اتمشلردر .

آردن نهرينى تجاوز ايدوب ارض كنعانه اياق باصدلديغى كونى سمادن نازل اولان مائده كسلمشدر . بو وجهله ارض مقدسه داخل اولمش اولان بنى اسرائيل يواش يواش ارض مذكورى فتح ايدەرك آنى قرعه ايله اون ايكى سبطه تقسيم ايتمشدر . لاوى سبطنه اراضى ويرلەيوب كافهٔ محصولاتك عشرى ترك اولنمشدر .

— ٣ —

حکام و ملوك دوری

(١٥٩٨ ـ ٢٢٠٧)

وسائط اتحاد • حکام • ملوك • طالوت • حضرت داود • حضرت داود دوری • حضرت سلیمان • مسجد اقصا • سلطنت یهودیه و اسرائیلیه • انقراض • احوال اخیره

وسائط اتحاد — وادئ موعودده یرلشمش اولان بنی اسرائیل اون ایکی جمهوریت تشکیل ایده‌رك انتخاب اولنان رؤسا و شیوخ واسطه‌سیله اداره اولنورلر ایدی.

امور سیاسیه وعسکریه رؤسا طرفندن رؤیت اولندیغی کبی، امور شرعیهٔ روحانیه دخی لاوی سبطنه منسوب اولان کاهنلرك الندهٔ ایدی.

بنی اسرائیل هر نقدر بو وجهله جمهوریتلره تقسیم اولنمش ایسه‌ده اسباط بیننده موجود اولان ارتباط و اتحاد ضایع

اولنمشدر . چونکه یوشع علیه السلام بحر لوطك شمال طرفنده کائن اولان (شیلو) یاخود (زیتون) نام قصبه‌یی عموم بنی اسرائیل ایچون مرکز روحانی اتخاذ ایتمش و ملت قبه‌سیله سائر علامات مقدسه‌یی شهر مذکوره وضع ایلمشدر . بونك ایچون یوك بیراملرده بنی اسرائیلك کافه‌سی شهر مذکوره طوپلانوب اجرای آیین ایدرلر و قربان کسرلر ایدی . ذاتاً رئیس روحانی عموم ایچون بر یدی .

تمامیله ضبط اولنمامش ممالك ایچنده موجود اولان دوشمنلرك تضییقی اوزرینه بنی اسرائیل اتفاق و اتحاده مجبور اولوب حین اقتضاده ینلرنده قوماندان انتخاب ایدرك انك قوماندەسی آلتنه کیررلر ایدی و اشبو قوماندانلر « حکام » تسمیه اولندیغندن وادئ موعوده دخوللرندن ملوکك ظهورینه قدر اولان درت بچق عصرلك مدته « حکام دوری » دینیر .

حکام - معلوم اولان حکام اون درت اولوب ایچلرنده انك مشهورلری بنی اسرائیلی (کوشن شفتایم) نام آثوریه حکمدارینك تجاوزاتی بلیه‌سندن خلاص ایدن (عتنیل) ؛ ثانیاً (دبوره) نام اهل کرامت بر خاتوندرکه بنی اسرائیلی اسیر ایتمش اولان آزور قبیله‌سنه غلبه چالمشدر ؛ ثالثاً (یفتح) که بنی عمون قبیله‌سیله جنکده طوتشدیغی اثناده مظفریته نائل اولدیغی

حالده ایالت‌راست کلان آدمی قربان کسه‌جکنی وعد ایتمش و صحیحاً مظفر اولوب عودت ایدر ایکن کندی قیزینه راست کله‌رك وعدی اوزره مز بوردبی قربان کسمشدر ؛ رابعاً (شمسون) که فوق‌العاده قوته مالك اولوب فلسطین قبیله‌سنك پك چوقلرینی تلف ایتمش وارسلانی سلاحسز اوله‌رق پارچلمشدر ؛ خامساً حضرت اشموئیل علیه‌السلامدر .

بعضاً اهالی اوامر الهیه‌یه اطاعت ایتمکدن اجتناب ایتدکلرندن انلری طریق سلامته دعوت ایچون جناب حق‌طرفندن آره‌صره پیغمبر کوندریلیر ایدی .

بنی اسرائیلك متدین و موحد اولان قسمی باشلرینه کلان بعض بیوك فلاکتلره جناب حقك مجازاتی نظریله باقار ایدی . مثلا جزیرة‌العرب پادشاهی اولوب ارض فلسطینی استیلا ایله بنی اسرائیل حقنده پك چوق ظلم وتعدی اجرا ایدن مرقوم کوشان شفنایم (یعنی اظلم‌الظالمین) ظهورینه مجرد جناب حقك بنی اسرائیلی تربیه وتأدیب ایچون کوندردیکی بلیهٔ مخصوصه نظریله باقشلر ایدی . اسرائیلیلر دخی بلیه‌دن خوف واندیشه‌یه دوچار اوله‌رق برمدت طریق سلامت وصلابته عودت ایدرلر ایدی .

ملوك — نهایت اون سکزنجی عصرده (ق ھ) اختلالات

داخلیه چوغالوب اهالی دفع وتسویه سندن عاجز قالدیغی جهتله اشمو ئیل (ع)ء بالمراجعه برملك (یعنی سلطان) انتخابنی استرحام واستدعا ایلمشلر · اشموئیل (ع) دخی الهام ربانیله بنیامین سبطندن سائول ـ یعنی طالوتی حکمدار انتخاب ایتمشدر　(ق ١٧١٨) ·

هرنقدر حضرت موسی علیه السلام بنی اسرائیلك ایلریده برحکومت مستقله تشکیل ایده جکی حقنده برشی دیمه مش ایدیسه ده تورات شریفده حکمدارلرك وظائفی حقنده تفصیلات وار ایدی ·

حضرت اشموئیل علیه السلام حکمدارلرك وظائف وحرکاتنه دائر تورات شریفده موجود اولان تعلیمات وتنبیهاتی کندی طرفندن تفسیر وتوضیح ایلمشدر ·

طالوت ـــ وقت مزبورده آردن نهرینك شرق طرفنده بولنان عمونیلر عصیان ایده رك بنی اسرائیلی پك زیاده تضییق ایتمکده ایدی · طالوت اوچ یوز بیك قدر عسکر ایله اوزرلرینه هجوم ایده رك منصور ومظفر اولمش وپك چوق مملکتلرینی خراب ویغما ایتدیکی کبی ، کافهٔ نفوسنی دخی قتل واعدام ایلمشدر ·

بنی اسرائیل قومی وادیٔ کنعانه حین دخولنده ایلك تصادف ایلدکلری (اریحا) شهری حقنده ایدیلان معامله‌یی ضبط

اولنان دوشمن شهرلرينك كافه‌سی حقنده دخی اجرا ايدرلر – يعنی شهری تخريب ويغما واهاليسنی قتل عام ايلرلر ايدی ·

رسم كونلری كسيلوب احراق اولنان قربانلر رئيس روحانيلر (بيوك كاهنلر) طرفندن كسيلير وسائر تشريفات آنلر واسطه‌سيله اجرا اولنور ايدی · بركون طالوت محـاربه‌ده دوشمنلر طرفندن تضييق اولنوب نصرت الهيه‌يی اسـترحام ايچون قربان كسمكه قرار ويرمش اولديغندن حضرت اشموئيله خبر كوندروب قربان كسمك ايچون سريعاً كلمسنی رجا ايتمش ايسه‌ده حضرت اشموئيل (ع) وقتيله يتيشه‌مه‌ديكندن طـالوت بالذات قربانی كسمشدر · بو اثناده واصل اولان اشموئيل (ع) طالوتك حكم توراته قارشی متجـاسر اولديغی حركتندن منفعل اوله‌رق جناب حق طرفندن بوقباحتك عفو اولنمايه‌جغی وهرنقدر حكمدارلق طالوت ذريتنه حق طرفندن وعد ايدلمش ايديسـه‌ده حركت واقعه‌سی سـببيله بونعمت الهيه‌دن محروم قاله‌جغنی سويلمشدر ·

بونك اوزرينه بنی اسرائيل عسكری دخی طالوتی ترك ايتمكه باشلامشـدر · طالوت ايسـه اشموئيل (ع) ی يانـدن تبعيد ايلمشدر ·

بركون طـالوت ينه محـاربه‌ده مظفريته نائل اولمقـده ايكن جناب حقه متشكراً عسكرينه قشامه قدر اوروج طوتمسنی امر وتنبيه وطوتميـانی تأديب ايده‌جكنی بيان ايلمشـيدی · حالبوكه

دوشمنی تعقیب ایده‌رك ایلری‌یه کیتمش اولان کندی بیوك اوغلی پدرینك اشبو امرینی ایشیتمه‌مش اولدیغندن برآز بال یمش وهاتفلر عسکردن برینك طالوتك امرینه رعایت ایتمه‌دیکنی خبر ویردکلرندن قرعه واسطه‌سیله اطاعت ایتمه‌یانك طالوتك اوغلی اولدیغی میدانه چیقمشدر. طالوت دخی اوغلنك اعدامنه حکم ایتمش ایسه‌ده عسکر حکمك اجراسنه مانع اولمشدر.

برکره اشموئیل (ع) طالوته فلسطینده ساکن اقوامدن آمالخیت (عمالقه) قومنك دکل یالکز انسانلرینی، حتی حیوانلرینی واموال واشیاسنی دخی محو ایچون صادر اولان تنبیه الهی‌یی تبلیغ ایتمشدر. طالوت دخی قوم مذکور اوزرینه بالهجوم امر الهی‌یی برینه کتیرمش ایسه‌ده حکمداری قتل ایتمه‌مش و خزینه‌سنی کندیسی ضبط ایلمش اولدیغندن اشموئیل (ع) واسطه‌سیله « جناب حقك امرینه اطاعت ایتمه‌دیکی ایچون غضب الهی‌یه اوغرایه‌جغنی » اوکرتمشدر. بو صره‌ده حضرت اشموئیله داود (ع) ك طالوت یرینه حکمدار اوله‌جغی طرف باریدن بیلدیرلمشدر. بونك اوزرینه حضرت اشموئیل (ع) دخی طالوتی ترك ایده‌رك حضرت داود علیه السلام طرفنه عزیمت ایتمشدر.

حضرت داود — حضرت داود ابتدالری اشموئیل علیه السلامك توصیه‌سی اوزرینه طالوتك معیتنه آلنمش ایدی.

ابتدالری طالوت حضرت داود (ع) ی چوق سور ایدی • فقط طالوت برمدت صوکره حضرت داود (ع) لـ شان وشهرتنه حسد ایده‌رك چکه‌مامکه باشلامشدر •

طالوت فلسطین قبله‌سیله محارب اولوب ایکی طرفك اردولری بر برینه قارشی اردوکاه قوره‌رق اقامت ایتمکده ایکن عاد جنسندن اولوب فلسطینده امیر بولنان (جالوت) نام برشخص ایکی اردونك اورته‌سنه چیقوب اسرائیلیلری تحقیر ایتمکه باشلامش وایچلرندن برینی کندیسیله محاربه‌یه دعوت ایلمشدر • بنی اسرائیل ایچنده بالذات جالوتك قارشیسنه چیقمغه کیمسه جسارت ایده‌مه‌دیکندن طالوتك فوق العاده جانی صیقلمش ایدی • حتی جالوتی قتل ایده‌نه کریمه‌سنی وعد ایلمشیدی •

نهایت داود (ع) جالوته قارشی چیقمغه طالب اولمشدر • طالوت مشار الیهك کنجلکنه ووجودینك ضعیفلکنه بناءً جالوت ایله باشه چیقه‌مایه‌جغی قوایله رضا کوسترمه‌مش ایسه‌ده داود (ع) لـ اصراری اوزرینه مساعده ایلمشدر •

داود (ع) یالکز برالنه عصا ، دیکرینه برطاش آلوب جالوته یاقلاشه‌رق طاشله تفاسنی یارمش وجالوتك بینی بورنندن آقه‌رق حیواننده دوشمسی اوزرینه بنی اسرائیل عسکری هجوم ایله باشنی کسمشلردر • اشبو وقعه‌دخی بنی اسرائیلك مظفریتنی موجب اولمشدر •

بو وقعه دن صوکره بنی اسرائیل داود علیه السلامه زیاده سیله توجه ومحبت اظهار ایتمکه باشلادیغندن طالوت خوف وحسدندن داود (ع)ی اعدام ایتمکه قصد ایتمش ایسه ده موفق اوله مامشدر . چونکه داود (ع)ك زوجه سی بولنان طالوتك قیزی پدرینك سوء قصدندن خبردار اوله‌رق داود (ع)ی (نوبه) شهرنده بولنان رئیس روحانی جانبنه عزیمته تشویق ایتمشدر .

نوبه اهالیسی حضرت داودی حسن صورتله قبول ایتمش اولدقلرندن طالوت اردو ایله کلوب مذکور شهری تخریب ایتمش وبیوك کاهنله کافهٔ اهالیسنی قلیجدن کچیرمش، فقط داود (ع)ی دردست ایده‌مه‌مشدر .

داود (ع) طالوتك سوء قصدینه قارشی فوق العاده عالیجنابلق اظهار ایتمشدر . حتی برایکی کره طالوتی اویقوده بولوب اعدام ایتمك فرصتنه نائل اولدیغی حالده بر قنالق ایتمدکدن بشقه (پادشاهکزی لایقیله محافظه ایتمه‌یورسکز) دیه‌رك معیتنی تکدیر ایلمشدر .

حضرت داوده قارشی اظهار اولنان حقسزلق ایله نوبه قتالی اوزرینه بنی اسرائیل طالوتدن پك دلکیر اولمش اولدیغندن فلسطین قومنك طالوت اوزرینه حین هجوملرنده طالوته معاونت ایتمه‌مشلردر . بناءً علیه طالوت دخی مغلوب اولوب کندینی تلف ایتمشدر (ه سنه ١٦٧٨) .

حضرت داود دوری — طالوتك وفاتی اوزرینه یهودا سبطی داود (ع) ه بیعت ایتمش ایسه‌ده اسباط سائره طالوتك اوغلنه عرض اطاعت ایلمشلردر. اشبو وقعه بنی اسرائیل تاریخنده پك مهمدر. زیرا ایلربده ظهوره کلان بنی اسرائیل انقراضنك مقدمه‌سیدر.

داود (ع) ایله طالوتك اوغلی بیننده ظهور ایدن محاربهٔ داخلیه یدی سنه قدر دوام ایتمش و داود (ع) ك مظفریت کامله‌سیله ختام بولمشدر.

بنی اسرائیل سلطنتنه مالك اولان داود (ع) من طرف الله منصب جلیل رسالتله دخی سر فراز اولمش و احکام شرعیه‌دن عاری و یالکز توحید باری یی حاوی اولمق اوزره کندیسنه زبور شریف دخی انزال بیورلمشدر.

حضرت داودك سلطنتی قرق سنه امتداد ایلمشدر (١٦٧٨ ـ ١٦٣٨). بو دور ایله اوغلی حضرت سلیمان (ع) دوری بنی اسرائیلك اقبال و سعادتی دوریدر. بنی اسرائیل ممالکی دخی جده دکزی سواحلندن فرات نهرینه قدر ممتد اولمشیدی.

حضرت داود (ع) اول امرده قدس شریفی فتح ایله انی پای تخت اتخاذ ایلمش و تابوت سکینه ایله سائر علامات

مقدسـه‌یی اورایه نقل ایتدیکنـدن قدس شریف بنی اسرائیل ایچـون سیاسی و روحانی مرکز اولمشـدر . وقت مزبورده بنی اسرائیل بنی فلسـطینه و برکی و برمکـده اولدیغنـدن داود (ع) فلسـطین قطعه‌سی اوزرینه هجوم ایدەرك اکثر محللرینی ضبط و تسخیر ایلمش و بنی اسرائیلی و برکیدن قورتارمشدر .

بوندن صوکره عصیان ایدن بنی مؤاب قومی اوزرینه هجوم ایله نصفنی اتلاف ایتمش و نصف دیکرندن خراج آلمغه باشلامشدر . بوندن ماعدا بنی عاد ایله برابر سائر کنعان قبائلنی اطاعت تحتنه آلمش و دمشق — یعنی شـام شریف اوزرینه کیدوب اوجواللی بی دخی ضبط ایلمشدر . حضرت داود (ع) او اثناده بنی اسرائیل اوزرینه تسلط ایدن آثوریه حکمدارینی دخی فرات کنارنده پریشان ایلمشدر .

آردن ـ یعنی وادیٔ انشریعـه نهرینك شرقنـده دها فتح اولنمامش عمون قطعه‌سی قالمشـیدی . حضرت داود (ع) قوم منفور اولان عمونیلره غلبه چاله‌رق اکثریسنی اعدام ایتدیرمشدر .

حضرت داودك زمان سلطنتنده بر مهم وقعه دها ظهـور ایتمشدر که اوده اوغلی (ایشلوم) لك عسـکر جمع ایدەرك پدری اوزرینه قیام ایتمسیدر . واقع اولان محـاربه‌ده ایشلوم مغلوباً اعدام اولنمشدر . بنی اسرائیل قومنك الك اقبالی زمانـده دخی

بوکبی وقوعاتك ظهوری شایان دقتدر . طورسیناده حضرت موسی (ع) علیهنه قیاملری ینه بو قبیلدندر .

حضرت داود (ع) لك اواخر سلطنتنده بعض اختلالات ظهور ایدهرك حکومت ایچه انقراضه یوز طوتمشیدی . داود (ع) لك برحیات اولهرق ایکی مخدومی اولوب کوچکی حضرت سلیمان (ع) ایدی . حضرت داود (ع) بیوك اوغلندن خوشنود اولمادیغندن دها کندی حیاتنده تختی ترك ایله حضرت سلیمانی اجلاس ایلمشدر .

حضرت سلیمان — حضرت سلیمان علیه السلام حین جلوسنده یکرمی یاشنده ایدی . مشارالیه حضرتلری دخی نبی ذیشان اولوب کندیسنك وحوش وطیورك لسانلرینه واقف اولدیغی وانلر ایله جن وعفریته وحتی دکزلره وروزکاره حکمی شامل ایدوکی کتب مقدسهٔ اسلامیهده مصرحدر . مدت سلطنتی دخی قرق سنهدر (١٦٣٨-١٥٩٨) .

پدرینك حین وفاتنده بیوك برادری ورئیس روحانی وسرعسکر حضرت سلیمان علیهنه اتفاق ایدهرك هجوم ایتمشلر ایسهده سلیمان (ع) مظفر اولوب برادریله سرعسکری اعدام ورئیس روحانی‌یی نفی ایدهرك سلطنتی عهدهسنده تأمین ایلمشدر . سلیمان

علیه السلام عصیان ایتمش اولان بعض قبائلی دخی تحت اطاعته آلدقدن صوکره پدرینك فتوحاتنی اکمال ایلمشدر .

جنده دکزنده دونغا انشا ایدەرك ایچنه فنیکەلیلردن ملاحلر تعیین ایلمش واشبو دونغا واسطەسیله وقت مزبورده ثروت ومعدنیات وسائر امتعه ایله مشهور اولان یمن قطعەسیله کسب مناسبات ایتمشدر . یمن ایله تجارت حضرت سلیمان (ع) ایچون پك چوق ثروت وسامانك جمعنه سبب اولمش وحضرت سلیمانك عقل ودرایتی، ثروت وسامانی، عدل وحقانیتی یار واغیارده ضرب مثل حکمنه کیرمشدر .

حضرت سلیمان (ع)ك صیت وشهرتی اوقدر بیوك ایدیکه اطرافده بولنان حکمدارلر مخصوصاً کندیسنی زیارت ایچون کلیرلر وتوجهنه نائل اولمق ایچون هدیەلر تقدیم ایدرلر ایدی . حتی یمن حاکمەسی بولنان سبا (یعنی بلقیس) مخصوصاً کلوب سلیمان (ع) ایله ملاقات ایتمش ایدی واتفاقنی قزانمق ایچون مصر پادشاهی کندی قیزینی ویرمش ایدی . حضرت سلیمانك سلطنتی دخی ثروت وسامانی نسبتنده ایدی .

کافهٔ ممالك اون ایکی ولایته تقسیم اولنوب هر قسم بر آی مدتله حضرت سلیمانك مطبخنه لازم اولان مأکولات ومشروبات ویررایدی . وهرقومدن بر زوجەسی وار ایدی .

مسجد اقصا — سلیمان علیه السلام سلطنتك بشنجی سنه سنده قدس شریفده « بیت المقدسك » (یعنی مسجد اقصانك) انشاسنه تشبث و ابتدا ایلمشدر . بونك ایچون جبل لبناندن کراسته و فنیکه دن ماهر اوسته لر جلب ایتدیکی کبی، هر طرفدن دخی بر طاقم اشیای نادره ایسته مشدر .

تواریخه نظراً (٧٠) بیك دولکر و دیوارجی، (٨٠) بیك طاشجی، (٨٠) بیك سائر ایشجی یدی سنه مدتله چالشمشلر . بونلرك اوزرینه (٣٣٠٠) معتمد مأمور دخی تعیین اولنمش ایدی . بیت المقدسك ارتفاعی (١٠٠)، طولی (٦٠)، عرضی (٢٠) زراع ایدی . قپولری جویز اغاجندن و بتون تزییناتی خالص آلتوندن ایدی .

هر بر صفی اون بشر دیرك اولمق اوزره درت صنف دیرك اوزرنده بر سلاحخانه انشا اولنوب آلتوندن معمول بعض اسلحه وادوات ایله برابر خالص آلتوندن اوله رق (٣٠٠) قالقان وضع اولنمشیدی . سلاحخانه نك اوزرنده بر دائرهٔ مخصوصه ده حقوق عامه یی استماع ایچون بر دیوان خانه و ایچنده فیل دیشندن تخت انشا اولنمش ایدی .

بیت المقدسك انشاسی ختام بولدقده علامات مقدسهٔ سبعه محل مخصوصلرینه وضع اولنمش و آنلر ایله برابر سلیمان (ع) کافهٔ خزاینی دخی دائرهٔ مخصوصه یه کتیرمشدر . سلیمان علیه السلام

او کون مذبح پیشگاهنده مناجات ایدرك یکرمی ایکی بیك صغر ایله یوز یکرمی بیك قیون قربان کسدیرمش و یوم مذکور عید اتخاذ اولنمشدر .

سلطنت — « حضرت سلیمانك حکم ایتدیکی ممالکك هدایا وقربانلرندن ماعدا ایراد سنویسی آلتی یوز آلتمش آلتی قنطار آلتونه بالغ ایدی ودریای هندده کمیلری اولوب آلتون وکموش وفیل دیشی ومیمونلر وطاوس قوشلری واشیای سائره جلب ایدوب اصطبلهسنده جنکه مخصوص مصری وغیری بیك آلتی یوز مقداری اسبلر مربوط واوچ یوزی منکوحه ویدی یوزی مستفرشه اولمق اوزره بیك نفر زوجهسی موجود ایدی ».

حضرت سلیمان (ع) کندیسی دها بر حیات ایکن ممالکنده اختلالر ظهور ایتدیکنی و بنی اسرائیل سلطنتنك انقراضه یوز طوتدیغنی کورمشدر . سلیمان (ع) حین ارتحالنده پك چوق آثار مضبوطه براقش ایسهده اکثریسی بزه واصل اولمامشدر . آثارینك الڭ مشهوری علم حیوانات ایله ضروب امثال مجموعهسیدر .

یهودیه واسرائیلیه — حضرت سلیمان علیه السلامك حین وفاتنده یالکز یهودا وبنیامن سبطلری اوغلنه بیعت ایتمشلر . سائر اون اسباط ایسه آیریلوب مستقل بر حکومت تشکیله قرار ویرمشلردر . بو وجهله هجرتدن بیك بش یوز طقسان سکز سنه

مقدم بنی اسرائیل ایکی یه منقسم اولوب (یهودیه) و(اسرائیلیه) نامیله ایکی دولت تشکل ایتمشدر .

یهودیه حضرت سلیمانك اوغلی رحبعامی طانیمش ، اسرائیلیه دخی حضرت سلیمانه قارشی عصیان ایتمش اولان یوربعامه بیعت ایلمشدر . اشبو وقعه‌دن صوکره بنی اسرائیل بردها کندینی طوپلایه‌مامشدر . یا تحت اسارتده بولنور ویاخود محاربات داخلیه ایچنده مستغرق اولور ایدی .

قدس شریف بنی اسرائیلك مرکز روحانیسی اولوب علامات مقدسه دخی شهر مذکورده محفوظ بولندیغندن هرنقدر اولری بنی اسرائیل قومی برقاچ دفعه‌لر انقسامه دوچار اولدیسه‌ده روابط مشترکهٔ روحانیه‌سی دائم وباقی اولدیغندن وقت کلوب سیاسةً دخی اتفاق واتحاد حاصل اولور ایدی .

بودفعه ایسه یوربعام وخلفلری روابط روحانیه‌یه سکته ویرمك اوزره بنی اسرائیلی پوت پرستلکه تشویق ایتمشلر وبوخصوصده موفق اولمشلردر . واقعا آره‌صره پیغمبران واولیای کرام ظهور ایده‌رك خلقی حق دینه دعوت ایلمشلر ایسه‌ده بنی اسرائیل ایمانه عودت ایتمه‌مشدر .

فیمابعد یهودیه واسرائیلیه‌یی اسکان ایدن اسباط بربرینه اجنبی ودوشمن نظریله باقمغه باشلامشلردر . بنی اسرائیلك انقراض کلیسنی موجب اولان کیفیت دخی اشبو انقسام وقعه‌سیدر (ق ١٥٩٨) .

اسرائیلیه نهایتسز داخلی قاریشقلقره دوچار اولوب پك ضعیف دوشمش و (سالماناسار) نام آثوریه حکمداری طرفندن یغما واستیلا اولنمشدر (ق ١٢٤٣) .

یهودیه دخی او اثناده صورتا استقلالنی محافظه ایده بیلمش ایسه ده حقیقت حالده آثوریه یه بند اولمشدر . یهودیه حکمدارینك ویرکی خصوصنده تردد اظهار ایلمسی اوزرینه آثوریه حکمداری سنجاریف یهودیه نك پك چوق مملکتلرینی ضبط وقدس شریفی محاصره ایتمشدر . فقط مصریلر طرفندن بنی اسرائیله واقع اولان معاونت اوزرینه سنجاریف محاصره دن صرف نظر ایتمکه مجبور اولمشدر . برمدت صوکره بابل حکمدارلرندن (بخت نصر) قدس شریفی ضبط وبیت المقدسده بولنان کافهٔ خزاین ایله علامات مقدسه یی غصب ایلمش واهالینك ایلری کلمش اولان قسمنی اسیراً بابله کتورمشدر . بنی اسرائیل یتمش سنه قدر بابلده تحت اسارتده قالمشدر . بو وقعه دخی تاریخ مقدسده «بابل اسارتی» نامیله معروفدر (ق ١٢١٠) .

هرنقدر بنی اسرائیل ایران شاهی کی خسرو سایه سنده اسارتدن قورتیلوب قدسه عودت ایتمشلر ایسه ده مستقل وقوی برحکومت تشکیل ایتمکه موفق اوله مامشلردر .

احوال اخیره — بنی اسرائیل بابلدن صوکره ایرانه ،

ایراندن صوکره اسکندره، اندن صوکره دخی ملوك سلفکیانه تابع اولمشلردر . شو قدرکه طقوزنجی عصرده (۸۷۸) سلفکیان دورنده بنی اسرائیل ایچندن (بنی حشمنا) سلاله‌سی ظهور ایده‌رك مجدداً دولت تشکیل اولنمش و خیلی مدت حکومت مذکوره مستقل اوله‌رق بر قرار اولوب سلفکیانك مهاجماتنی شانلی مظفریتلر ایله دفع ایده‌بیلمشدر . فقط بونکله برابر بنی اسرائیل نهایت مغلوب و تابع اولمشلردر .

نهایت (هرادسه) سلاله‌سی ظهور ایده‌رك بنی اسرائیل انلرك دورنده دخی بر مدت استقلال کسب ایتمشلر ایسه‌ده رومه‌لیلر ایله واقع اولان محاربات‌ده بنی اسرائیل مغلوب اولوب پك چوغی تلف اولمشدر . میلادك یتمش تاریخنده (ق ۵۵۲) رومه قوماندانلرندن تیتوس قدس شریفی فتح و تخریب و اسرائیلیلری ارض مقدسدن طرد و اخراج ایلمشدر . او کوندن بریدر بنی اسرائیل قومی دنیانك هر طرفنده طاغلمشلر و حالا کندیلرینی جمع ایله ارض مقدسه کتورمکله مکلف اولان رسول اللهی بکلمکده بولنمشلردر [*] .

[*] بنی اسرائیلك انتظار ایتدیکی رسول الله مبعوثاً کلوب بنی اسرائیل ایله برابر عمومی طریق هدایته دعوت ایتدیکی حالده بنی اسرائیل مشار الیه حضرتلرینه ایمان ایتمه‌مشدر .

تاريخ مقدسه بر نظر

بنی اسرائیلك خدمتی • وظائف مكلفه‌سی • بنی اسرائیلك قصوری • ارض مقدس • احوال بیتیه و عادات

بنی اسرائیلك خدمتی — بنی اسرائیل قومنك احوالنی بز كتب مقدسه‌دن تحقیق ایدیورز . بنی اسرائیل مورخلر ایچون منبع معلومات اوله‌بیله‌جك بوندن بشقه آثار براقامش و یاخود براقمش ایسه‌ده یدمزه واصل اولمامشدر . حالبوكه بنی اسرائیل قومنك مدنیتـه ایتدیكی خدمت یونان و رومه‌لیلرك ایتـدكاری خدمتدن آشاغی دكلدر . بنی اسرائیل قومی یونانیلر قدر فنون متنوعه و صنایع نفیسه‌یه مالك اولمادیغی كبی، رومه‌لیـلر قدر تشكیل واداره‌ٔ دولت خصوصنده دخی كسب مهارت ایتمه‌مش، یاخود مصریلر قدر آثار براقمامش ایسه‌ده ملت مزبوره بنی بشرك جهت روحانیه‌سنی اصـلاح ایدەرك عقل بشری دائره‌ٔ حقیقته

ایصال ایتمش اولدیغندن هر حالده مدنیت فاعللرینك برنجیلرندن معدوددر .

وظائف مکلفه — بنی اسرائیل توسیع ملك و سلطنت ایله کسب شهرته میال دکلدی و دور سلیمان (ع) ده اوجهته میل ایدر ایتمز همان انقراضه یوز طوتمشدر . چونکه طبع اساسیسی جناب حقك ویردیکی ایله قناعت ایتمك ایدی .
بنی اسرائیلده ترقئ فنون و صنایع کورلمه‌مشدر . چونکه بونلرك امور دنیویه‌یه خدمتی زیاده‌در . بنی اسرائیل ملتی بنی بشرك روحنه خدمت ایتمك و بناءعلیه انی ـ دکل دنیایه ـ آخرته حاضرلمقله مکلف ایدی .
اولاد بشرك جناب حقی طانیمایه‌رق زیاده‌سیله دنیایه صارلدیغنی کورنجه حق تعالی حضرتلری صادق قوللرندن برینی تفریق وانتخاب ایله اطاعته دعوت ونبوتله تلطیف ومشار الیه حضرتلرینی پك چوق محنت ومشقتلره اوغراتدقدن صوکره وقت وزمانیله امداد وقدرت واقتدارینی اظهار ایده‌رك ایمان واعتقادینی تحکیم وتقویه وانجق بوچیله‌لردن صوکره کندیسنك ملت منتخبه وصادقه و معتقده‌سی اوله جق اولان ذریتده نائل ایلمشدر .
ملت منتخبه‌سی اولان حضرت ابراهیمك ذریتی دخی

كنديلرينه تعيين وتخصيص قلنان قطعه‌ده دنيايه كتيرلمه‌يوب ديار اجنبيه‌ده وهمان اسارت حالنده كتيرلمش وظلم وتعدى وجوروجفا ايچنده‌بولنديرلمشدر . حالبوكه ديكرطرفدن كنديلرى ايچون برقطعهٔ منبته تخصيص اولنديغى ووقت وزمانى كلدكده اوحواليه دعوت اولنوب اسكان ايتديريله‌رك حريت واستقلال اوزره امرار وقت ايده‌جكارى مكرراً بيلديرلمشدر . يعنى كلام شريفده‌كى « دنيايه صارلمايكز ؛ زيرا دنيانك هرايشى فانيدر : آخرتى كوزه‌ديكز » — مآلنده اولان اوامرينه اطاعت ايتمكه آلشديرمشدر .

حضرت ابراهيم (ع) ك شام وعربستان چوللرنده‌سنه‌لرجه طولاشمسنه ومصرده باشنه كلان قضاايله بنى اسرائيلك مقتضاى مراد الهى اوله‌رق مصرده ظهور ايتمسنه‌بشقه نظرله باقيله‌ماز .

بنى اسرائيلى مصردن چيقاروب ارض موعوده كتوره‌جك وواضع قانون — يعنى واسطهٔ تبليغ اوامر ربانيه اوله‌جق ذات كريم دخى وقت مزبورده مركز مدنيت اولان مصر پاى تختنده وپادشاه سراينده انك ماهر معلملر طرفندن تربيه وحق طرفندن اجراسنه مأمور اولديغى وظيفه‌يى حصوله كتيرمك خصوصنده‌كى مشكلاته كوره قوت نبوت ومعجزات ايله تسليح اولنمشدر . اشبو وقوعاتده عظمت وقدرت الهيه كونش كبى آشكاردر .

ارض مقدس — جناب حقك بنی اسرائیله وعد واحسان ایلدیکی ارض مقدس اطرافدن چوللر و بحر ایله محاط اولوب دوشمن تعرضندن بر درجه یه قدر محافظه اولنمش ایدی . دیکر طرفدن دخی سکنه سنی عظیم فتوحاتدن منع ایتمکه مساعد ایدی — عظیم فتوحات که عاقبتی ینه زوال وانقراضدر .

جناب حقك احسان ایلدیکی اراضی یوقاریده ذکر اولندیغی اوزره هر طرفدن محفوظ اولدیغی کبی سکنه سنی بسلیه جك قدر دخی منبت ایدی . شوقدر که جوارده بولنان ملل واقوامك حرص وطمعلرینی جلب ایده جك درجه ده زنکین ده دکلدی . بونده دخی جناب حقك حکمت الهیه سی کوریلیور . بونجه الطاف الهیه بنی اسرائیل قومنك سائر اقوامه عبرت اولمق اوزره ایمانده قوی اولمسی ایچون ایدی .

بنی اسرائیلك قصوری — اولاد بشر کندیسنی احاطه ایدن بونجه الطاف الهیه یه قارشی جمیع زمانده شکر وتحمدده قصور ایده کلدیکی کبی ، بنی اسرائیل قومی دخی پك چوق قصورلرده بولنمشدر .

فرض ایدلمکه بنی اسرائیل حق تعالی حضرتلرینك کندیلری حقنده ابراهیم واسحق ویعقوب ویوسف علیهم

٣

کندیلرینه تعیین وتخصیص
ری اونوتسون ، یاخود انلره اعتقاد
دیار اجنبیه‌ده ه
ء غائبده اولمش قضیه‌لر ایدی — فقط
وجه .
.زم واسطه‌سیله اظهار اولنان معجزه‌لر ، فرعون
ایچ.
رض اولان مصائب عشره ، فرعونك غرقی معجزه‌سی .
اولحو
.مائده نزولی کبی جناب حقك حمایهٔ مستقله‌سنی ایما ایدر
اوز.
.وقوعات وظهوراتی کوردکلری حالده بیله اسرائیلیلرك جناب خالقه ایمان واوامرینه اطاعت ایتمك ووادی کنعانه داخل اولمق خصوصنده تردد وثباتسزلق ظهار ایتملری عفو اولنور قصورلردن دکلدر .

بنی اسرائیلك بعضاً وحدانیت ربانیه‌یه ایمان واعتقاد ایده‌یوب فرصت بولدقجه پوتلر اطرافنده حورا تپدکلری کبی ، بعضاً دخی «ملت منتخبه‌یز» و «پادشاهمز جناب حقدر» ادعاسیله فوق العاده غرور ایدرلر واقوام سائره‌یه پك بیاغی نظرله باقه‌رق حقلرنده انسان معامله‌سی ایتمزلر ایدی . وادی کنعانه داخل اولور اولماز بی لزوم قتاللر اجرا ایله اوامر الهیه خلافنه حرکت ایتملری ده بوندن ایلری کلمشیدی .

بوندن ماعدا بنی اسرائیل ارض مقدسده اسکان ایدر ایتمز بربرلرینی افساددن کری طورمامشلر و بونك ایچون مملکتلرینی دوشمندن محافظه ایده‌مه‌مشلردر .

بنی اسرائیل قومی اشبو التنافی حسن استعمال ایتمه‌مش

وخیلی عمره نائل اولمش ایسه ده راحت عمردن کلیاً محروم قالمشدر • بنی اسرائیلده حق دین ایله مشرف اولمق جهتیله سائر ملتلرك مافوقنده بولندیغی افکار واعتقادی اولمسه ایدی بوقدر دخی یشایه میه جغی بدیهیدر • بنی اسرائیلی پك چوق دفعه لر محودن خلاص ایدن اشبو متین تمليدر •

بنی اسرائیل ملتی جنکاور ملت دکلدی • حتی کندیسنك جناب حقك معاونتنه مظهر اولدیغی معلوم ایکن حق طرفندن کندیسنه وعد اولنمش اولان وادیٔ کنعانه داخل اولمغه جسارت ایده مه مش وانجق مصردن چیقانلردن کیمسه قالمایوب بطن دکشلدکدن صوکره ـ یعنی چوله مخصوص محنت ومشقتلر ایچنده تولد ایدرك جور و جفایه آلشمش و بناء علیه جسارت صاحبی اولمش بر بطن ظهوره کلدیکی حالده داخل اوله بیلمشیدی • بنی اسرائیل ایچنده اکسیك اولمایان محاربه لر دخی بنی اسرائیلی جنکاور ایته مشدر • حضرت داود زماننده بنی اسرائیله بو صفت بر آز کلدیکی حالده ینه چوق دوام ایته مشدر •

أحوال بیته وعادات — بنی اسرائیل عسکری پیاده وسواریدن مرکب ایدی • سواری ایچنده حیوانه بنه یوب حرب عربه سنه راکباً محاربه ایدنلر بولنور ایدی وبونلر اکثریاً کبار طاقمی ایدی • عربه ایسه ایکی تکرلکلی ایدی وبر چیفت حیوان

قوشلیر ایدی . تجاوز سلاحلری حربه ایله قلیجدن و مدافعه آلتلری دخی قالقاندن عبارت ایدی .

بنی اسرائیل ایچنده اثنای عبادتده مزمار ، ارغنوت چالمق کبی بعض اصول وحرکات غریبه کوریلیر ایدی . قربان کسمك وقربان یاقق اصولی دخی زیاده‌سیله جاری ایدی .

راهبلك بر صنفك امتیازی ایدیسه‌ده خصوصات سائره‌ده کافهٔ اهالی حقوقجه مساوی ایدی .

بنی اسرائیلده « پولیغامیا » یعنی تعدد زوجات دخی جاری ایدی . حتی روایت اولندیغنه نظراً حضرت سلیمان (ع) ك بیك زوجه‌سی وار ایدی . تعدد زوجاتدن بشقه ایکی همشیره‌نك بردن تزوجی قضیه‌سنك دخی جاری اولدیغی حضرت یعقوبك لیا ایله رحیله‌یی تزوج ایتدیکندن اکلاشیلیر . بنی اسرائیل ملتی قانوناً سائر ملتدن قیز آلوب ویرمزلر ایدی . فقط حضرت سلیمان (ع) زماننده بوکا رعایت اولنمامش ایدی .

اسرائیل قومنك صنعت ومشغولیتی مصردن هجرت ایتمزدن اول چوبانلق وصوکره زراعت وتجارت ایدی . قانون ونظاملری ایسه پیغمبران کرام حضراتنك وسائط علیه‌لریله تبلیغ اولنمش قانون الهی ایدی . براقدقلری آثاره کلنجه امور مذهبیه‌یه متعلقدر . پك چوق آثار براقدقلری قویاً محتمل ایسه‌ده بزه پك آزی واصل اولمشدر .

آثارك بيوكى « عهد عتيق » ناميله معروف اولان تورات شريف وداود عليه السلامه نازل اولا زبور شريف ايله انبياى بنى اسرائيلك احوالنى بيان ايدن كتب مخصوصه‌در . فقط مذكور كتبى جمع و ترجمه ايدنلر يتمش نفر پوت پرست حكماسيدر .

ایکنجی فصل

شرقی آسیه

چین • هندوستان • ترکستان

— ٥ —

چین

صورت ظهوری • قوهی • قونفوجیئو • قو • یکرمی ایکی سلاله • احوال عمومیه

صورت ظهوری — چین قطعهٔ جسیمه‌سی شرق جهتندن بحر محیط کبیر، جهات سائره‌دن دخی یا صعب المرور طاغلر و یا چوللر ایله محاط بر اقلیمدر. چینده لوازمات بشریه‌دن هر برشی موجود ومکمل اولدیغی کبی؛ ممالکک کافهٔ حدودی دخی اطرافده ساکن طوائف و اقوام ایله اختلاط وکسب معاملات و مناسبات ایچون مساعد اولمادیغندن چینلیلر ازمنهٔ مجهوله‌دن

بری کوشـهٔ انزوایه چکلمش بر تارك دنیاکبی کندی کندیلرینه اولەرق یشامشلردر •

چینلیلر کویا اولاد یافثدن اولوب ابتـدالری بر خیـلی زمان اصل چینك غرب طرفنـده بولنان تیبت قطعـهٔ مرتفعه‌سـنده اقامت ایتمشلر و صوکره شرقه طوغری حرکت ایده‌رك نهر اصفر (هوانغ‌هو) ایله نهر ازرق (کیانغ) آره‌سنده بولنان اراضی‌یی انتخاب، جسیم اورمانلری قطع، ایچلرنده موجـود حیـوانات وحشـیه‌یی دفع و اخراج ایله مملکتـلر تأسیس ایده‌رك قطعـهٔ مزبوره‌یی وطن اتخاذ ایلمشلردر •

چینلیلر کندیلرینه دنیانك اك اسکی ملتی نظریله باققده وکویا یوز و ایکی یوز بیك سنه مقدم اجدادلری طرفندن میدانه قونلمش برطاقم آثار کوسترمکده‌درلر • اشبو ادعالرینه اعتماد ایتمك مشکل ایسه‌ده چینلیلرك حقیقةً پك اسـکی بر طائفه بولندیغنه وچینده مدنیتك دخی خیلی عصرلردن بری موجود اولدیغنه شبهه یوقدر •

ضبـط تاریخدن بری چینده یکرمی ایکی حکمدار سلاله‌سی ظهور ایتمشدر • شو قدرکه الیوم چین تختنده اوطورمقده اولان خاندان مانجور — یعنی تاتار سلاله‌سنه منسوبدر •

فوهی — چین اهالیسـنك ادعالرینـه باقیلیرسـه ایلك حکمدارلری و ایلك واضع قانونلری هجرت نبـویه‌دن اوچ بیك

بش یوز یتمش بش سنه مقدم ظهور ایدن فوهی (Fouhi) نام بر حکیمدر . مذکور فوهی هر کس بیلدیکی کبی یشامقده اولان اهل چینی بر اداره تحتنده جمع و جملهسنی برر وظیفه ایله توظیف ایدهرك منتظم بر جمعیت سیاسیه تأسیس ایتمش و انسانلره زراعت و تجارت و صید و شکار و یازی وموزیقه تعلیم وازدواج اصولنی احداث ایلمشدر . فوهی وحدانیت آلهیه اساسی اوزرینه مؤسس برمذهب دخی نشر ایدهرك اصول آیینی تعیین ایتمش ایسهده ازمنهٔ متقدمهده هر یرده اولدیغی کبی، چینده دخی مرور زمانله وحدانیت آلهیه اوزرینه تأسس ایدن مذهب ایله احکامی غائب اولمشدر .

قونفوچیئو — چینك ایکنجی واضع قانونی قونفوچیئو (Confucius) (۱۱۰۱ — ۱۱۷۳) در .

قونفوچیئو برحکیم وادیب اولوب بر وقتدن بری چینلیلر بیننه داخل اواش اولان فسق وفسادی قالدیرمغه واهالینك اخلاقنی اصلاح ایتمکه غیرت ایتمشدر . قونفوچیئو اسکی چینلیلرك اخلاق وعادات وحرکاتنی مدح وثنا ایدر برطاقم آثار ادبیه و تاریخیه تحریر ایدهرك بیوك مجموعهلر میدانه چیقارمشدر .

بومجموعهلر چینده الیوم امور سیاسیه ایله امور روحانیهده

دستور مقدس مقامنده طوتلمقده‌در . چین کبراسنك تحصیل ایتدکلری معارف قونفوچیئو آثارندن عبارتدر .

قونفوچیئو فکر بشرك ترقی یه مائل اولوب دائما کسب کمال ایتمکده اولدیغنی ذکر و تصدیق ایتمه‌یوب هب مقبول اولان شیلری اسکی جمعیتلره مخصوص کبی کوستردیکندن کندیسنك لایخطیلکنی تصدیق ایدن چینلیلر دخی افکار و انظارلرینی دائما کری یه حصر ایده‌رك اجدادلرینك سالك اولدقلری طریقی ترك ایتمه‌مك عزمنده‌درلر و بناء علیه ترقی ایده‌مه‌یوب بر نقطهٔ مدنیت اوزرنده ثابتدرلر .

قونفوچیئو آثارندن بعضلری اوروپا لسانلرینه ترجمه اولنمشدر وایچلرنده کندیسنك وحدانیت آلهیه‌یی تصدیق ایتمکده اولدیغی کوریله‌یور .

فو — فو (١٦٤٩ — ١٥٨٩) (Fou) دخی قونفو - چیئودن اول کلمش بر ناشر مذهب اولوب مذهبی احاد ناسده پك چوق رغبت بولمشدر . فو اسارتی خلاف قانون آلهی عد ایله عموم انسانلرك شرعاً ونظاماً حر اولدقلرینی اعلان ایتمشدر . یالان ، قتال ، سرقت ، شراب — فو طرفندن الك زیاده حرام اوله‌رق کوسترلمشدر .

قونفوچیئونك مذهبی کبارلر مذهبی‌در . فو مذهبی ایسه

اهالی‌یه مخصوصدر . لکن مورخلر اشبو فونك هندوستانده ظهور ایدن صاحب مذهب بودا (Buddah) اولدیغنی ادعا ایتمکده‌درلر .

فو روحك ابدیتنی تصدیق ایله برابر ایلریده مکافات ومجازات دخی موجود اولدیغنی بیان ایتمشدر . فقط سائر مذهبلر ایله برابر (فو) مذهبی دخی صوکره‌لری پوت پرستلکه تحویل اولنمشدر .

شو یقینلرده چینده دین مبین محمدی انتشار ایده‌رك پك زیاده ترقی ایتمکده‌در .

یکرمی ایکی سلاله — چین ممالکی دولت هیئتنده اوله‌رق کویا قبل الهجره اوتوز آلتنجی عصردن بری موجود اولدیغی وبو صره‌ده خیلی رؤسا ظهور ایتدیکی حالده انجق (١٨١٩) سنه‌سنده (یو) نام بر ذات واسطه‌سیله ریاست اموره کچن (هییا) خاندانی برنجی « ایمپراطور سلاله‌سی » عد اولنمقده‌در . بوسلاله‌دن اون یدی حکمدار ، اندن صوکره کلان (شانع) سلاله‌سندن یکرمی سکز ، اوچنجی اولان (چیئو) سلاله‌سندن دخی اوتوز التی حکمدار ظهور ایتمشدر

دردنجی سلاله بولنان (چین) سلاله‌سندن (٨٦٩—٨٢٤) یالکز اوچ حکمدار ظهور ایده‌رك قرق بش سنه قدر چینی

اداره ایتمشلر ایسه‌ده بوسلاله اڭ بیوك واڭ مشهورلردن معدوددر .

اوچنجی سلاله دورنده چین ممالکی داخلی قاریشقلقلره دوچار اولمش اولوب بر قاچ حکومته آیرلمشیدی . دیکر طرفدن شمالده ساکن ترك وتاتار اقوام وحشیه‌سی دخی دائما چینی راحتسز ایتمکده ایدیلر . دردنجی سلاله عموم ممالکی بر اداره تحتنه آله‌رق داخلی آسایشی اعاده ایتمکله برابر چینك شمال حدودنده مشهور « سد چین » ی انشا ایده‌رك تاتارلرك تجاوزلری منع اولنمشدر . بوسد اوچ بیك فرسخ طولنده ، سکز آرشین ارتفاعنده ، آلتی سواری یان‌یانه اوله‌رق کزه‌بیله‌جك قدر عرضنده اولوب دنیاده موجود آثار عظیمه‌نك اڭ عظیمیدر (ق ٨٣٦) .

یدنجی عصر هجریده تاتارلر تکرار چین ممالکنی راحتسز ایتمکه باشلامشلر وحتی شمال نصفنی ضبط ایتمشلر ایدی . چینلیلر دخی اولاد جنکیزدن قبلای خاندن امداد طلب ایتمش اولدقلرندن مرقوم کلوب تاتارلری طرد ایتمش ایسه‌ده کندیسی متغلبانه چینی ضبط ایده‌رك بووجهله یکرمنجی سلاله اولان مغول یاخود (ین) سلاله‌سنی احداث ایلمشدر (٦٥٧) . مغول سلاله‌سندن (٦٥٧ــ٧٤١) اون درت ومتعاقباً ظهور ایدن (مینغ)سلاله‌سندن دخی اون یدی حکمدار ظهور ایتمشدر .

نهایت هجرتك بیك یکرمی ایکی (ه ۱۰۲۲) سنه سنده مانجور تاتارلری چینی فتح ایده‌رك یکرمی ایکنجی (تای چینغ) سلاله‌سنی احداث ایتمشدر . بو سلاله الیوم حکومت ایتمکده‌در .

مانجورلر مغلوب اولان چینلیلرك قوانین وعاداتنی قالدیرمادقدن بشقه بالعکس کندیلرینه مخصوص مذهب وعاداتی ترك ایدوب چینك مذهب ومدنیتنی قبول ایلمشلر وچین دولتی نفس چیندن عبارت ایکن انی شمدیکی هیئته کتیرمشلردر .

احوال عمومیه — قونفو چیئونك آثارنده کوریلان مذهب اساساً وحدانیت الهیه‌یی تصدیق ایدر کبی کورونیر ایسه‌ده چینلیلر مجوسیدرلر . الڭ بیوك تکریلری سمادر . چین حکمداری یاخود « بوغدی خان » سمانك اوغلی وچینلیلرك پدری صایلیر وکندیسنه معبودلره مخصوص حرمت ورعایت ایدیلیر .

ممالك (ماندارین) نام برطاقم وزرا طرفندن اداره اولنور . ماندارینلرك اعتباری پك چوقدر وکندیلری علما وفضلادن معدوددرلر . حتی امتحانسز رتبه‌یه دخی نائل اوله‌مازلر .

فقط تحصیللری قونفو چیئونك عقائد وآدابه متعلق آثارینی ازبرلمکدن عبارتدر .

چینلیلر قونفو چیئونك کوستردیکی طریقدن آیرلمایورلر و« اجدادمز بو طریق اوزره حرکت ایده‌رك سعادت حال کسب

ايتديلر » قوايله هيچ براصلاح وتجدد قبول ايتمه يورلر . بناءعليه ترقيدن محروم وخواب غفلت ايچنده درلر .

چينليلر پوصله يى ، باروتى ، اصـول طبعى اوروپاليلردن مقدم كشف وايجاد ايتمشلر ايسه ده انلردن استفاده ايده مه مشلردر : نه بيوك كمى انشا ايله دكزلرى كشف ، نه ده باروتى استعمال ايچون طـوب وتفنك اعمال ايده بيلمشلردر . باروتى يالكز فشـنكلر ايله دونغالر ايچون استعمال ايدرلرايدى .

مطبوعات دخى تخته اوزرنده اويمه حروفات ايله باصلمشـدر وحروفات متحركه هنوز استعمال اولنمامشدر .

چينليـلرك باشليجه صنعت ومشـغوليتلرى زراعتـدر . زراعتك اهل چين عندنده اعتبارى پك چوقدر . لكن زراعت ادواتى حالا ايكى بيك سنه اول استعمال ايتدكلرى ادواتدر .

اثناى عبادتده صنف روحانى رياست ايدر ودفلر ايله چاكار واسطه سيله كورلتى چيقاريلير . چين اهاليسى ايچنده مجوسيدن ماعدا بود داويلر ايله مؤمنلر موجوددر .

عصرحاضره كلنجه يه قدر چين قطعه سى اجنبى ايچون قپالى ايدى . لكن شـو يقينلرده بعض محللر يـنه اجنبى كيروب چيقه بيلكده در . چين اتباع بوله جق اولور ايسه عموم « اوروپا موازنه سى » مسئله سنك « موازنهٔ عالم » مسئله سنه انقلابى قوياً محتملدر چونكه چينده درت يوز مليونه قريب نفوس موجوددر .

هندوستان

هندولر . صنوف اهالی . مذهب . بوددا . آدر

هندولر — هندوستان آسیه‌نك جنوب طرفنده کائن بیوك بر یاریم آطه‌در . غربده هند (سیند) نهری هندوستانی ایراندن وشمالده هیمالایه طاغلری (که دنیانك اك مرتفع طاغلریدر) ممالك چیندن تفریق ایدر . جهات سائره ایسه دکز ایله محاطدر . اشبو حدود طبیعیه داخلنده بولنان هندوستان نوع بشرك اك اسکی مسکنلرندن بری وبلکه برنجیسیدر . [*]

روایات واقعه‌یه نظراً اصل هندولر ایراندن هجرت ایدرك ابتدالری پنجاب قطعه‌سنی اعمار و صوکره تکثر ایدنجه قطعات

[*] کتب مقدسه‌یه نظراً حضرت آدم جنتدن اخراج اولندیغی وقت هندوستانك دیارینه ایندیرلمشدر .

سائره یه انتشار ایتمشلر و بنی حامدن اولان یرلی اهالیسنی تحت اطاعته آلمشلردر •

هند بر اهمیتلرینك (یعنی کاهنلرك) آثار و ادعالرینه باقیلیر ایسه جمعیت بشریه هندوستانده بر قاچ ملیون سنه‌دن بری موجوددر • گویا بو قدر اوزون اولان عمر بشر درت قسمه تقسیم اولنمش وحتی هر بر قسمده ظهور ایدن حکمدار سلاله‌لرینك اسملری دخی تحریر ایدلمشدر • فقط بو ادعالری اثباته کافی آثار بولنمادیغندن شایان اعتماد دکلدر •

هندوستان قطعهٔ جسیمه‌سی مسکن اتخاذ ایدن هندولر بیوك دولت تشکیل ایتمه‌یوب اوفاق حکومتلره تقسیم اولنمشلر ایدی وهر بری حکمدار یاخود (راجه) طرفندن اداره اولنور ایدی •

صنوف اهالی — هندوستانده اهالی درت صنفه تقسیم اولنمش ایدی و صنوف بیننده اختلاط قطعیاً ممنوع ایدی • الك معتبر اولان کاهن یاخود براهمه (براهمین) صنفی ایدی، ایکنجی صنف کشاتری (عسکر)، اوچنجی وایسی (اصناف)، دردنجی دخی سودری (اسرا) صنفلریدر • سودریلر ایران طرفندن هجرت ایدن آریلره تابع اولان اصل اسکی هندوستان سکنه‌سی ایدی • اشبو درت صنفدن ماعدا عمومك نفرت ایله باقدیغی بر طاقم

« پاری » نام سرسریلر دخی وار ایدیکه هیچ انساندن معدود دکل ایدیلر .

براهمینلرك ادعالرینه نظراً کندیلری باش معبودلری اولان براهمه‌نك باشندن، عسکر صنفی قوللرندن، اصناف بجاقلرندن، اسرا دخی ایاقلرندن نشئت وتولد ایتمشلردر .

مذهب — هندولر بیوك بیلدکاری اوچ پوته عبادت ایدرلر ایدی که برنجیسی خالق عالم یاد ایتدکلری براهمه‌در . براهمه‌نك صورتلری دائما درت باشلی و درت اللیدر . ایکنجی معبودلری صاحب برکت اولان ویشنو (Wishnou) در . هندولرك اعتقادلرینه نظراً ویشنو کیجه‌لری انسان قیافتنه کیروب روی زمینه اینر و امدادینه محتاج اولان صادق قوللرینه یاردم ایدر ایدی . ادبیاته متعلق اوله‌رق یدمزه واصل اولان آثارده ویشنونك امور دنیویه‌یه مداخله‌لری مذکوردر .

اوچنجی بیوك معبود اولان سیوا (Siva) منبع شر وموجوداتك مخربی عد اولنور ایدی . سیوا اوچ کوزلی و بوینده انسان قفالرندن چکلمش کردانلق ایله تجسم اولنور ایدی .

هندولر براهمه ایله ویشنویه انعام و الطافندن طولایی متشکراً عبادت ایدرلر، سیوایه دخی قربانلر کسه‌رك مرحمتنی استحصال ایله شرندن قورتلق ایسترلر ایدی .

مذکور اوچ معبود عموماً مخصوص و پك معتبر ایدی . لکن اوچ معبودك خارجنده حسابسز سائر معبودلر دها تصور اولنور ایدی . هندولر مصریلر کبی الك عادی نباتات و حیواناته وارنجه‌یه قدر هر شیئی تقدیس ایدرلر و معبود طانیرلر ایدی — که بویله بر مذهب « فتیشیزم » Fetichisme یاد اولنور . بونکله برابر هندولرك اعتقادنجه انسان وفات ایتدکدن صوکره روحی نباتات و حیوانات و اجرام سماویه‌یه کچه‌رك کناهلرینی عفو ایتدیرر و بعده باش معبود اولان براهمه‌نك معیتنده بجر ایدی . وه‌دا (Veda) نام مجموعه‌ده هندولرك عقائدلریله امور روحانیه‌لرینه متعلق آثار جمع اولنمشدر .

بوددا — هجرت نبویه‌دن اون ایکی عصر مقدم هندوستانده بوددا (Buddah) نام بر حکیم ظهور ایده‌رك یکی بر مذهب تنظیم و احداث ایلمشدر .

بوددا عن اصل بر حکمدارك اوغلی و ولی عهدی اولدیغی حالده بردن بره سرای سلطنتی ترك ایده‌رك تارك دنیالرك یاننه فرار ایتمش و آنلردن علوم تحصیل ایلمشدر . اکمال تحصیل ایتدکدن صوکره بر قاچ سنه مطالعات ایله مشغول اولمش و نهایت یکی بر مذهب تعلیم ایتمکه باشلامشدر .

بوددانك مذهبنده یالکز اهل کتاب اولانلره مخصوص پك

چوق احکام و فضائلدن بحث اولنور و مذهب مذکورك خرستیانلغله پك چوق مشابهتی واردر .

یکی مذهب هندوستانده پك سرعتلی انتشار ایتمش وبوداویلر چوغالمشدر . فقط بودا مذهبی اهالینك برطاقم صنفلره تقسیمنی منع واعتراض ایله مساوات کامله امر وترویج ایتدیکندن براهمینلر تلاش ایدەرك اهالی یی بوداویلر علیهنه تحریك ایتمشلر وبو وجهله نهایتسز داخلی محاربەلر واقع اولمشدر . محاربەلرك نتیجەسی اولەرق بوداویلر مغلوباً هندوستانی ترك ایتمشلر وتبت ایله چین قطعەلرینه هجرت ایدەرك مذهبلرینی اورالرده نشر وترویج ایلمشلردر . لکن مرور زمان ایله بودا مذهبی دخی اساساً تغییر اولنمش و پوت پرستلك رنککی کسب ایلمشدر .

آثار — اسکی هندولرك براقدقلری آثار پك چوقدر . الك مهم اولانلر پاغودا دنیلان معبدلردر . اشبو معبدلرك خیلیسی یالکیز قیادن کسلمشدر . هندوستان آثارندن قیالرده اویمه جسیم مسکنلر ومدفنلر دخی مشهوردر . سائر آثاردن پك چوق کتب ادبیه موجود اولوب اکثریسی منظومدر . ایچلرندن بعضلری آوروپا لسانلرینه ترجمه اولنمشدر . « همایوننامه » عنوانیله ترجمەده مشهور اولان اثر دخی « دامنه » نامیله معروف هند اثرینك برجزؤیدر .

ترکستان

ترکلر • اوغوزخان • احوال عمومیه • هونلر • طوائف

ترکلر — شمالی آسیا، ازمنهٔ مجهوله‌دن بری ترك و تاتار و مغول طوائف و عشائریله مسکون ایدی • معلومات موجوده‌یه نظراً اشبو طوائفك جمله‌سی اولاد یافثدن ترك نام برینك ذریتی ایدی • ترك بن یافث تفرقهٔ بابلدن صوکره وسطی آسیه‌یه طوغری چکیلوب اولحوالیده اسکان ایتمشدر • مرور زمان ایله اولاد و انسالی کثرت بولدیغندن شمالی آسیه‌یه طوغری ایلریلیوب محیط کبیر، محیط منجمد شمالی دکزلری، اورال طاغلری، بحر خزر، ایران قطعه‌سی و نفس چین بیننده کائن قطعهٔ عظیمه‌یی استیلا و آره‌صره بیوك دولتلر تأسیس ایده‌کلمشلر ایسه‌ده اشبو دولتلرك جمله‌سی چوق وقت مرور ایتمکسزین محو و منقرض اولدقلرندن ترکلر دخی اکثریا کوچبه و عشیرت حالنده یشاشلردر •

اوغوزخان — ترکارك حکم ونفوذلری هجرت نبویه‌دن اوتوز درت عصر مقدم ظهور ایدن خاقانلری اوغوزخان ایله بدأ اولنمقده‌در ٠

اوغوز خان متفرق اوله‌رق یشامقده اولان ترك عشائرینی بر اداره تحتنه آلوب عظیم بر دولت تأسیس وتنظیم ایتدکدن صوکره فتوحاته قیام ایله کویا چین وهندوستان داخل اولدیغی حالده عموم آسیه قطعه‌سنی فتح واستیلا ایلمشدر (ق ٠٠ ٣٤) ٠

احوال عمومیه — اوغوزخانك تأسیس ایتدیکی دولت دخی آزمدت ایچنده منقرض اولمش وبو صره‌ده ترك جنسی «ترك» و « تاتار » ناملریله ایکی فرقه‌یه آیرلمشدر ٠ تاتارلر چینك شمالنده وترکار دخی غربنده اوتوررلر ایدی ٠ تاتارلر دائما چین اوزرینه هجوم ایدوب طوررلر وبعضاً چین اوزرنده نفوذ وحکومت اجرا ایدرلر ایدی ٠ بومناسبات ایسه بینلرنده اختلاطی موجب اولوب بوندن مغوللر ایلری کلمشدر ٠

ترکلر وتاتارلر آره‌صره بیوجك جمعیتلر تشکیل ایله اطرافه تجاوز ایدرلر واطرافی خوف واندیشه ایچنده براقیرلر ایدی ٠ فقط سرعت فوق العاده اوزره تشکل ایدن اشبو جمعیتلرینه او سرعت اوزره زوال بولورلر ایدی ٠ ذاتاً دائمی صورتده عشیرت حالنده یشامغه مائل بولندقلرندن بر هیئت عظیمهٔ سیاسیه

تشکیل ایتملری طائفه‌نك برنده سرکرده اوله‌بیله‌جك بر قهرمانك ظهورینه متوقف ایدی . عموم ترك دلی قانلیلری انك تحت قوماندهسنه داخل اوله‌رق چین ویا اقطار غربیه اوزرینه هجوم ایدرلر وراست کتیردکاری ممالك وبلادی یغما وغارت واهالیسنی قتل ایدرلر ایدی . بعده اموال غنیمت ایله وطن اصلیلرینه طوغری رجعت ایدرلر ایدی .

بعضاً دخی استیلا اولنان ممالکده اقامت ایده‌رك حکومتلر تشکیل ایدرلر ایدیسه‌ده چوق دوام ایتمکسزین انقراض بولورلر وعصیان ایدن رعیه‌لری طرفندن اخراج اولنورلر ایدی .

هونلر — هجرتدن بیك سکز یوز سنه مقدم ترك طوائفندن هونلر عموم ترك وتاتار ومغول ومانجور اقوامنی بر اداره تحتنه جمع ایده‌رك بیوك بردولت تأسیس ایتمشلردر . بودولت دخی هرنقدر چوق زمان مرور ایتمکسزین زوال بولمش ایسه‌ده ینه سائرلرکبی کلیاً محو اولمایوب قرون وسطایی احداث ایدن مهاجرت عمومیه وقعه‌سنه قدر بقا بولمشدر . هونلر شرق ، غرب ، جنوب هونلری نامیله اوچ فرقه‌یه تقسیم اولنمشلر ایدی . اوروپا اوزرینه تجاوز ایله مهاجرت عمومیه‌یه سبب اولان هونلر غرب هونلری ایدی .

طوائف — ترك و تاتار طائفه‌لرندن ازمنهٔ متقدمه‌ده الڭ مشهور اولانلر شرق ، غرب (یعنی هون) ، حزر ، هیاتله ، مجار ، بلغار ، پاچیناق ، اور ، اولاح ترکلری ؛ شرق ، توپا ، سیانپی ، آوار ، نغای ، مغول ومانجور ، جونغار تاتارلریدر .

اوچنجی فصل

مصریلر

مصر قطعه‌سی — احوال متقدمه وهیکوسلر — احوال متأخره وایرانیلر — مصر مدنیتی وآثاری

— ۸ —

مصر قطعه‌سی واحوالی

نیل مبارك . تقسیمات ارضیه . تقسیمات تاریخیه

نیل مبارك — مصر دیمك نیل مبارك دیمكدر . نیل مبارك اولمسه ایدی مصرك دخی هیچ بر اهمیتی اولماز ایدی . نیل وادیسی حسابدن خارج طوتلدیغی حالده مصر قطعه‌سی اسكانی ناقابل قوم چوللرندن عبارتدر . نیل وادیسی حسابه داخل اولدیغی حالده ایسه مصر قطعه‌سی عالمده الك محصولدار وتمدن واسكان ایچون الك مساعد اولان اقلیملرك بریدر .

نیل وادیسی تخمیناً سکز یوز سکسان فرسخ طولنده وسکزدن یکرمی‌یه‌قدر فرسخ عرضنده بیوك بردره اولوب مذکور دره‌دخی ایچنده جریان ایدن نیل مبارکك اثریدر ٠

وادینك ایکی طرفنده بولنان قوم چوللرنده اسکان ایتمك شویله طورسون مرور وعبور دخی پك تهلکه‌لیدر ٠ زیرا هبوب ایدن روزکاردن قوملر یاهوایه قالقارق ، یاخود کویا تموج ایدرکبی یرندن حرکت ایده‌رك راست کلانی غرق وهلاك ایدر ٠ چوللر وادیدن یوکسکدر ووادیدن برطاقم یالچین قیالر ایله تفریق اولنمشدر ٠

مصر قطعه‌سنك هواسی غایت صیجاقدر ٠ قار و یاغمور دخی هیچ یاغماز دنیله بیلیر ٠ بناء علیه نیلك خارجنده نه‌ پکار ، نه‌ده آقار صو واردر ٠ ایشته بویله برقطعه‌یی دنیاده اك محصولدار ومنبت واسکان ایچون اك مساعد ممالك صره‌سنه داخل ایدن نیل مبارك نهریدر ٠

نیل مبارك دنیاده موجود اولان انهارك اك بیوکلرندندر ٠ منبعلری دخی مصرك خارجنده وخط استوانك جنوب طرفنده‌در ٠ یازین — یعنی حزیرانده خط استواده وقوعی معتاد اولان موسم یاغمورلرندن ناشی نیل نهری طغیان ایده‌رك بتون وادی‌یه یایلیر و تشرین اولده مجرای اصلیسنه چکیلیر ٠ یاغموردن محروم اولان مصر وادیسنك قوهٔ انباتیه‌سی اشبو طغیانك

ثمره سیدر . نهر مجراسنه چکلدکدنصوکره محصولاتك نشو ونماسی ایچون لازم اولان نملکدن ماعدا طوپراق اوزرنده برمقدار چامور براقیر . مصر طوپراغنك قوتی نیلك کثیرمکده اولدیغی اشبو چاموردن ایلری کلمکده‌در .

فصول اربعه‌ده مصر قطعه‌سنك حالی سائر قطعه‌لره اصلا بکزه‌مز : یازین — یعنی حزیراندن تشرین اوله‌قدر مصر صو آلتنده‌در . مملکتلر دخی طبیعی برآز مرتفعجه محللرده بنا اولنمش اولدیغندن آطه‌لرکبی صوایله محاط بولنور وبربرینه صندال وقایقله کیدیلیر .

قیشین — یعنی تشرین اولدن نیسانه‌قدر مصر اکینلر تحتنده بولنوب دنیاده امثالی بولنماز درجه‌ده معمور بر قطعه رنکنی آلیر . ایلك بهارده دخی اکینلر بیچیلوب طوپراق چیپلاق قالیر ونیلك براقدیغی رطوبت حرارت شمسك شدتندن زائل اولدیغندن نباتاتك نشوو نماسنه امکان قالماز . آنك ایچون نیل وادیسی دخی ایلك بهارده اطرافده بولنان چوللردن کوج فرق اولنور .

بوندن آکلاشلدیغی اوزره مصر هرسنه نیلك طغیاننه محتاجدر ونیل طغیان ایتمه‌دیکی حالده مصر ایچون قیتلق شبهه سزدر . طغیانك دخی درجه‌سی واردر . مصرجه ارزو اولنان طغیان یدی بچق آرشینلقدر . — یعنی نیل صوینك

طغیان اثناسنده یدی بچق آرشین یوکسلمه‌یدر . طغیانك ارتفاعی یدی آرشیندن آشاغی اولور ایسه اراضیٔ مزروعه‌نك کافه‌سی سقی اولنه‌ماز . طغیان سکز آرشینی بولورسه ضرر ایراث ایدر . چونکه بعض محللردن صولر وقت وزمانیله چکلمز و باتاقلر حاصل اوله‌رق زرع اولنه‌ماز . طغیان سکز بچق آرشینی تجاوز ایتدیکی حالده باتاقلردن ناشی زرع اولنه‌مادقدن بشقه خسته‌لکلرك ظهورندن دخی قورقولور . بناءً علیه مصر قطعه‌سی کلیاً نیل مبارکك طغیانلرینه تابع براقلیمدر .

تقسیمات ارضیه — مصر قطعه‌سی جنوب حدودنده نیل اوزرنده کائن (سیه‌ن) شلاله‌سندن بحر سفیده قدر و بحر احمردن (برقه) و (لاوی) چوللرینه قدر ممتددر . مصر اوته‌دن بری اوج قطعه‌یه تقسیم اولنور . قطعات مزبوره دخی «مصر علیا»، «مصر وسطی»، «مصر سفلی» یاخود یوقاری، اورته، اشاغی مصر اسملریله مسمادر . مصر علیا (سیه‌ن) شلاله‌سندن هرمو پولیس (الیوم اشمونین) شهرینه قدر . مصر وسطی ایسه اشمونین شهرندن نیل نهرینك ایکی قوله تقسیم اولندیغی نقطه‌یه قدر؛ مصر سفلی دخی منصبنه قدر اولان قطعه‌لردر .

مصر علیا سطح دریادن برآز مرتفعجه اولوب طغیان هروقت کفایت ایتمه‌دیکندن صنعی جدوللره محتاجدر . مصر وسطی ایله

سفلانك ایسه بوخصوصده احتیاجلری یوقدر . مصر سفلاده نیل متعدد قوللره تقسیم اولنوب برطاقم آطه‌لر تشکیل ایلدیکی کبی ، برطاقم مضر باتاقلر دخی حاصل ایتمشدر .

مصر سفلانك اوائلده موجود اولمادیغنه ـ یعنی یرنده دکز بولندیغنه دخی شبهه یوق کبیدر . مصر تاریخنه باقیلیر ایسه ازمنهٔ متقدمه‌ده مصر حکومتی یالکز مصر علیادن عبارت ایدی . وقت مزبورده مصر وسطی باتاق ایدی . مصر سفلی ایسه هیچ یوق ایدی . بوکاده بر درجه‌یه قدر اعتماد ایتمك لازمدر . چونکه نیل مبارك بوکونکی کونده دخی دکزدن سنه‌ده اوچ متره قدر یر ضبط ایتمکده‌در .

تقسیمات تاریخیه — کتب شرقیه‌یه باقیلیرسه مصرده ابتدا حکومت تشکیل ایدن مصرایم بن کنعان بن حامدر ومصریلرك تشکیل ایلدکاری حکومت چین وهندوستاندن صوکره الك قدیم برحکومتدر . زمان ظهوری هجرت نبویه‌دن درت بش بیك سنه مقدم اولدیغی کوستریله‌یور .

مصر تاریخی اکثریا اوچ قسمه تقسیم اولنور . دور اول ـ ازمنهٔ متقدمه‌دن عربستان قبائل وحشیه‌سی طرفندن مصرك ضبطنه قدر (م ـ ٢٨٢٠) ، دور ثانی ـ قبائل مرقومه‌نك طرد واخراجنه‌قدر (٢٨٢٠ ـ ٢٤٠٠) ، دور ثالث ـ دخی اسکندر

رومی طرفندن مصرك فتحه قدر اولان مدتلردر (۲٤۰۰ـ۹٥۰) ۰ مصرده حكومت ایدن سلاله اوتوزه بالغ اولمشدر ۰ مصر تاریخی لایقیله مضبوط اولمادیغندن حكمدارلرك عددی مجهولدر ۰

مصر حكمدارلری « فرعون Pharaon » یاد اولنورلر ۰

مصرك مشهور شهرلری دخی مصر علیانك پای تختی اولان « یوز قپولی » تب، مصر وسطاده كائن (منفیس) و (تیس) و (هرموپولیس) و (هراكله پولیس)، مصر سفلاده دخی (سایس) و (پلوز)در ۰

مصرك احوال متقدمه‌سی وهیکسوسلر

ادارهٔ روحانیه • ایلك فرعونلر • اهرام • اون ایکنجی سلاله • عربلر

ادارهٔ روحانیه — مصرده حکومت تشکیل ایدن مصرایم در، مصرایم دخی آسیه‌دن کلمشدر دنیله‌یور ایسه‌ده مصر قطعه‌سنده اسکان ایله ابتدا حکومت تشکیل ایدنلرك سوداندن کلدکلرینه احتمال دها غالبدر • مصریلر ابتدا مصر علیاده توطن ایتمشلر • ازمنهٔ متقدمه حقنده موجود اولان روایات دخی مصریلر ایله سودانیلر بیننده وقوع بولان محاربه‌لردن بحث ایدر •

مصرك احوال متقدمه‌سی حقنده‌ك زیاده معلومات جمع ایدن فرعونلر زماننده مصره سیاحت ایدن یونان مشاهیر مورخیننده هرودوت (Herodotes) در • مصر کاهنلرینك مرقومه ویردکلری معلوماته نظراً مصر بر مدت معبودلر طرفندن اداره اولنمشدر —

یعنی کویا معبودلرك ترجمانلری بولنان کاهنلرك تحت اداره‌سنده بولنمش دیمك اوله‌یور .

مرور زمان ایله مصر سودان حکمدارلری طرفندن تضییق اولنوب کاهنلر دخی ملکك محافظه‌سندن عاجز قالدقلرندن حکومتی عسکر صنفنه ترك وتسلیم ایتمشلر .

ایلك فرعونلر — کاهنلردن حکومتی اخذ ایدن عسکر صنفی بر پادشاه انتخاب وتعیین ایتمشدر . ایشته مصرك ایلك حکمداری یاخود فرعونی و برنجی سلاله‌نك رئیسی بولنان ذات امرای عسکریه‌دن انتخاب اولنان منس (مه نه س) در .

منس (تب) شهرنده تولد ایتمش اولوب حکمدار اولدقدن صوکره منفیس (Memphis) شهرینی تأسیس ایده‌رك مرکز حکومت اتخاذ ایتمشدر . مصر وسطاده نیل مبارك بیوك باتاقلر حاصل ایتمش اولدیغندن منس یکی بر مجرا حفر ایتدیره‌رك باتاق محللری قابل زراعت بر حاله قویمشدر .

مصر کاهنلرینك قولنجه منس هجرت نبویه‌دن آلتی بیك اوچ یوز (ق ٦٣٠٠) سنه مقدم حکمدار تعیین اولنمش ایسه‌ده زمانمز مورخلری اشبو مدتی درت بیك ایکی یوز سنه‌یه قدر تنزیل ایده‌یورلر . منس سلاله‌سندن سکز حکمدار ظهور ایتمشدر .

ایکنجی سلاله ینه تب شهرلیدر . اشبو سلاله‌دن قایخوس

نام فرعون برنجی دفعه اولەرق (آپیس) یعنی بوغا آیینی احداث ایتمشدر .

اوچنجی و دردنجی سلاله منفسلیدر . اوچنجی سلاله حکمدارلرندن تسورتروس (Tesorteros) زماننده «هیەروغلیف» (Hiéroglyphes) یاد اولنان مصر یازیسی ایجاد اولنمشدر . دردنجی سلالەدن ظهور ایدن حکمدارلر پك چوق آثار براقشلردر . جیزەده بولنان هرملر مذکور سلاله طرفندن بنا ایتدیرلمشدر .

اهرام — جیزەده بولنان اوچ هرمك الك بیوکی کویا خیئوپس (Chéops) طرفندن، ایکنجیسی خفرن (Chephren) طرفندن؛ اوچنجیسی دخی میکەرینوس (Mycérinus) طرفندن انشا اولنمشدر . اهرامك ایچلرنده بولنوب عصرمز حکماسی طرفندن قرائت اولنان یازیلر دخی بو روایتی تأیید ایدەیور .

آلتنجی سلاله حکمدارلرندن (پاپی مایری) مشهور مریس (Moeris) کولنی حفر ایتدیرمشدر .

ینه آلتنجی سلالەدن «قیرمزی یناقلی» لقبیله ملقب اولان (نتوقریس) اسمنده بر قادین بر چوق مدت حکومت ایتمش و (منکره) هرمنی توسیع ایتدیرمشدر .

بشنجی، یدنجی، سکزنجی، طقوزنجی، اوننجی و اون برنجی سلاله‌لر حقنده موجود اولان معلومات پك ناقصدر .

اون ایکنجی سلاله — اون ایکنجی سلاله دوری مصر ایچون اقبال و عظمت دوریدر . سلالهٔ مذکوره تبلی اولوب مصر قطعه‌سنی کاملا تحت اطاعته آلدقدن صوکره مصرك خارجنده دخی خیلی مملکتلر ضبط ایتمشدر .

اشبو سلاله فرعونلرندن برنجی سزورتازن (Sésortazen) سودانك بر پارچه‌سنی فتح ایتدکدن صوکره آسیه اوزرینه سفر ایدەرك آسیه‌نك بعض طرفلرینی ده ضبط ایتمشدر . سزورتازن طرفندن رکز ایتدیریلان (هلیئوپولیس) هیکلنده بولنان یازیلره باقیلیر ایسه مرقوم « مصر علیا و مصر وسطی حاکمی » لقبیله ملقب ایدی . تبده‌کی قارناق سراینك بانیسی دخی سزورتازندر .

خلفلرندن اوچنجی (سزورتازن) دورنده مصر اقبالك اوج اعلاسنی بولمشدر . بوسزورتازنك زمان سلطنتنده مصرك حدود جنوبیه‌سی نیلك ایکنجی و اوچنجی شلاله‌سی آره‌سنده ایدی .

مصرك شرق حدودی مجهول ایدیسه‌ده سزورتازنك آسیه‌ده پك بیوك فتوحاته نائل اولدیغی محققدر . سزورتازن (سزوستریس) اسمیله شهرت شعار اولمشدر . ومورخین

متقدمین اون طقوزنجی سلالهده ظهور ایدن بیوك (رامزه‌سك) فتوحاتنی سزورتازنه اسناد ایتمشلردر . [*]

سزور تازنك خلفی (آمنه) آثار عتیقه ایچنده الك زیاده موجب حیرت اولوب الیوم فیوم ناحیه‌سنده موجود بولنان لابیرینت (Labirinthes) مغاره‌سنی (یعنی یرآلتی سرایلرینی) انشا ایتدیرمشدر .

عربلر — اون اوچنجی سلاله دورنده « هیکسوسلر » (Hycsos) — یعنی عربستان اقوام وحشیه‌سی مصر اوزرینه هجوم ایده‌رك مصری ضبط ایتمشلر ودرت یوزسنه‌دن زیاده مصرده اجرای حکومت ایده‌رك مصر مدنیتنی همان محو اولمق درجه‌سنه کتیرمشلردر .

هیکسوسلرك طغیانی مصر ایچون بیوك برمصیبت ایدی . هیکسوسلر مصریلری اخذوگرفت ایله پك چوق جورو جفایه دوچار ایتدکدن صوکره اعدام، چولق چوجوقلرینی اسیر، مال واملاکنی یغما ایدرلر ایدی . هیکسوسلر دردست ایده‌بیلدکلری مصریلری قتل واعدام طریقیله محو ایتدکدن ماعدا آثارینی دخی

[*] صحیفه ۱۰۳

بر اقامغه چالشمشلردر . مصر سفلا ایله مصر وسطاده معبد ، سرای ، تربه ، هیکل وسائره کبی نقدر آثار بولندیسه هب خراب ایدلمشدر .

هیکسوسلر سویش طریقیله مصره داخل اولمشلر ایدی . رئیسلر بولنان (سلاتیس) مصر سفلا ومصر وسطایی ضبط ایتدکدن صوکره عربستان اقوامندن دیکرلری آرقه‌لرندن مصره هجوم ایتمه‌سینلر مطالعه‌سیله سویش بر زخنده بر طاقم استحکام وقلعه‌لر انشا ایتدیرمشدر . بونلرك المشهوری (پلوز) یاخود (آواریس) قلعه‌سیدر .

هیکوسلر مصر علیایی ضبط ایتمکه موفق اوله‌مامشلر ایدی . فقط مدت اقامتلری اولان درت یوزسنه ظرفنده مصر علیایی ضبط ایتمك فکرندن صرف نظر دخی ایتمه‌مشلردر . بویله دهشتلی محاربه‌لری مصر هیچ بر وقت کورمه‌مشدر . طرفینك افکاری بربرینی محو ایتمك ایدی .

اشبو مدت ایچنده تبدە ظهور ایدن فرعونلر اون دردنجی ، اون بشنجی ، اون آلتنجی ، اون یدنجی سلاله‌لره منسوبدر .

حضرت یوسف علیه السلامك مصرده اقامتی وبنی اسرائیلك مصره هجرت واسکانی بوزمانه تصادف ایتمشدر . حضرت یوسفك فرعونه‌می ، یوقسه هیکسوس حکمدارلرینك برینه‌می خدمت ایتمش اولدیغی حقنده الده مضبوط سند یوق ایسه‌ده

حضرت یوسفك خدمت ایتدیکی ملکك هیکسوسلردن ظهور ایدن مصر حکمدارلری ینك بری اولدیغنه شبهه یوق کبیدر •

اون سکزنجی سلاله رئیسی بولنان (آموزیس) سودانیلر وسائر مستقل اولان بکلر ایله اتفاق ایدهرك هیکسوسلری مصردن طرد واخراج ایتمکه موفق اولمشدر • هیکسوسلردن ایکی یوز بیك نفر قدر عسکر پلوزده قپانمش قالمشدر (بنی اسرائیل ؟) برمدت صوکره توتموزیس آنلری دخی پلوزدن اخراج ایلمشدر • مصرك اصل انتباه واقبالی بو وقعه ایله باشلایور •

— ١٠ —

مصرك احوال متأخره‌سی وایرانیلر

اون سکزنجی سلاله • اختلال • اون طقوزنجی سلاله • سزوسترپس • نحوسلر • یکرمنجی سلاله • داخلی اختلال • حبش سلاله‌سی • اون ایکی قوماندان • پسامتیخ • نخاو • آماسیس • انقراض • احوال اخیره

اون سکزنجی سلاله — متمادیاً درت یوز سنه دوام ایدن خونریزانه محاربه‌لردن صوکره اون سکزنجی سلاله‌نك رئیسی آموزیس (Amosis) هیکسوسلری نیل وادیسندن طرد واخراج واثرلری پلوزه قدر تعقیب ایلمشدر .

آموزیسك خلفی توتموزیس (Totmosis) هیکسوسلری اواریسدن دخی اخراج ایتمکه موفق اولمشدر .

اشبو دور مصریلر ایچون بردور شان واقبال دوریدر . هیکسوسلر طرفندن تخریب اولنان شهرلر اسکیسندن دها جسیم

ومنتظم اولمق اوزره مجدداً انشا اولندیغی کبی ، هیکسـوسلردن اول کورلەمش آثار وحرکات دخی کورلمکه باشـلامشدر • سودانیلر ایله عربلردن ملکلرینی محافظه ایتمکه مقتـدر اولمایان مصریلر بودفعه معظم ومنتظم دولتلری تحت اطـاعته آلەرق جهانکیراولمشلردر •

هیکسوسـلرك هجومی مصر ایچون غایت تهلکەلی برغائله ایدی • بو بلیه ایسـه مصریلری تربیه ایتمش وآنلرك متخلق اولدقلری حمیتی وغیرت وطنپرورانەیی اویاندیرمشـدر • بلیهٔ مذکورەیی برطرف ایتمك اوزره مصریلر بالاتفاق اون سکزنجی سلالەنك قوماندەسی تحتنه کیرمشلر وعاقبتده هیکسوسلری دفع ایلدکدن صوکره کندیلری تجاوز ایدەرك آسـیەیه حکم ایتمکه باشلامشلردر • ذاتاً بوکبی بلیەلرك خواب غفلتده بولنان ملتك انتباهنی موجب ومستلزم اولەکلدیکی تاریخلرده مشهوددر •

اون سکزنجی سلاله حکمدارلری هیکسوسلری تعقیب ایدەرك مصرك خارجنه تجاوز ایتدکلری حالده ارض مقدس وسـوریه وآثوریه یه قدر کیتمشلر وحوالیٔ مزبورەنك کوزللکی مصریلرك فتوحات خواهشلرینی تحریك ایتمشدر • سلالهٔ مزبوره فرعونلرندن برنجی وایکنجی واوچنجی (توتموزیس) آسیه اوزرینه تجاوزدن کری طورمامشلردر •

اوچنجی توتموزیس بحرلوط جوارنده نائل اولدیغی مظفریت

عظیمه‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق اسرائیل حکمداریله سنجار (یعنی بابل) ونینه ویه حکمدارلرینی تحت اطاعته آلمش ومصره ویرکی ویرمکه مجبور ایلمشدر . اشبو توتموزیس مصره قارشی عصیان ایتمش اولان نوبه وسودان قطعه‌لرینی دخی مصره الحاق ایتمشدر . قارناق سراینك دیوارلرنده‌کی تاریخلره باقیلیرسه توتموزیس یوز سکسان (۱۸۰) قدر قوم وجماعتی تحت اطاعته آلمش ایدی .

دور مذکورده مصرده صنایع دخی صورت فوق العاده‌ده ترقی ایتمشدر . (قارناق) و (مدینته الابو) سرایلری آمنوفیس وتوتموزیس دورلرنده انشا اولنمشدر . ازمنهٔ متقدمه‌ده عمومك حیرت و تعجبنی موجب اولان مشهور (ممنون) هیکلی اوچنجی آمنوفیس طرفندن رکز اولنمشدر . هیکل مذکور کویا طلوع شمس اثناسنده کندیلکندن برصدا چیقاریر ایدی .

اختلال — اوچنجی آمنوفیسدن صوکره مصرده بر طاقم قاریشقلقلر ظهور ایتمشدر . امرانك بری جبراً حکومتی ضبط ایده‌رك دردنجی آمنوفیس نامیله خیلی مدت اجرای سلطنت ایتمش ومصرده جاری اولان آیینلری قالدیروب کونش آیینی احداثه غیرت ایتمشدر . مصریلر دخی مرقومه او درجه‌ده نفرت ایتمشلردرکه وفاتندن صوکره فرعونلر دفترینه اسمی قید اولنمامشدر . آسیه حکومتلری اشبو فرصتی فوت ایتمیه‌رك مصریوندریغی

تحتندن قورتلمشلردر . فقط متعاقباً ظهور ايدن اون طقوزنجى سلاله مصرك اسكى نفوذينى اعاده ايتدكدن بشقه يكيدن پك چوق ممالك دها ضبط ايتمشدر .

اون طقوزنجى سلاله — اون طقوزنجى سلالهنك رئيسى بولنان برنجى (رامزەس Rhamsès) شايان ذكر براثر براقامشدر . لكن اوغلى (ستى) ياخود (ستوس) برنجى درجهده فاتحلردندر . ستوس دردنجى آمنوفيس زماننده مصرك غائب ايتديكى قطعاتى استرداد ايتمشدر . زماننده ارض مقدس ، سوريه ، سنجار ، آثوريه ، ارمنستان ، سودان ، نوبيه قطعهلرى وقبريس ايله كريد آطهلرى مصر مستملكاتندن معدود ايدى .

هرنقدر ستوسك فتوحاتى پك عظيم وآثارى پك متعدد ايسهده اوغلى ايكنجى رامزەس كرك فتوحاتجه ، كرك آثارجه پدريله عموم مصر حكمدارلرينى كچمشدر .

سيزوستريس — ايكنجى (رامزەس ميامون) اسم ديكرى دخى بيوك سيزوستريس (Sisostris) شهرتجه مصر فرعونلرينك برنجيسى اولديغى كبى ، دنياده ظهور ايدن بيوك فاتحلرك دخى برنجيلرندن معدوددر . مصر قطعهسى زماننده‌كى اقبال و سعادتى هيچ بر وقت بولهمامشدر . مصرك ملت

شرقیلری و داستانلری ایکنجی رامزەسك افعال و حرکاتنی مدح وثنا ایدر ·

رامزەس دکل یالکز مصرده ازمنهٔ متقدمەدە موجود عائده دخی شهرتشعار اولمشدر · وسطی آفریقەیی فتح ایتدکدن صوکره کویا آلتی یوز بیك پیاده (٦٠٠,٠٠٠)، یکرمی درت بیك (٢٤,٠٠٠) سواری، یکرمی آلتی بیك (٢٦٠٠٠) حرب عربەسندن مرکب بر اردوی عظیم ایله آسیەیه داخل اولمش و سوریه و آثوریه و ایراندن مرور ایله هندوستانه کیرمشدر ·

رامزەس مظفریاتنی اعلان ایچون میدان حربده بر دیکیلی طاش رکز ایتدیرر ایدی · «ابو التاریخ» یاد اولنان مشهور هرودوت بو کبی طاشلری آناطولی ایچریسنده دخی مشاهده ایلمشدر ·

رامزەس هندوستاندن عودتله قفقاسیه طریقیله قره دکزك شمال طرفنده — یعنی شمدیکی روسیەدە ساکن اولان اسکیتلر اوزرینه سفر ایتمشدر · بعده اناطولی‌یه عودتله بوغازلردن روم ایلی قطعەسنه کچمش ایسەدە ظهور ایدن قحط و غلادن طولایی رجعته مجبور اولمشدر ·

طقوز سنه یولده محاربەده بولندقدن صوکره فتح ایتدیکی ممالکك معتبرانندن و حکمدارلرندن اوناق اوزره اسرا آلاینی اوکنده سوردرك مصره مظفراً عودت ایتمشدر · حتی روایت

اولنورکه مصره داخل اولدیغی اثناده عربه‌سنه حیوانلر یرینه اسیر ایتمش اولدیغی حکمدارلری قوشمشدر ۰

کندیسی آسیه‌نك فتحیله مشغول ایکن درت یوز کیدن مرکب دونماسی جده کورفزندن خروج ایله عربستان و هندوستان سواحلنی و هند دکزی اوزرنده بولنان آطه‌لری ضبط ایتمکده ایدی ۰

هاتفلر رامزه‌سك دنیایه مالك اوله‌جغنی وقتیله پدری ستوسه خبر ویرمش اولدقلرندن پدری دخی رامزه‌سك تربیه‌سنه زیاده‌سیله دقت ایتمش ایدی ۰ رامزه‌س عصر حکماسندن معدود ایدی ۰ ستوس مصر ممالکی داخلنده رامزه‌س ایله برابر طوغمش اولان چوجوقلری طوپلایوب معیتنه‌ویرمش و برابر بیوتمش ایدی ۰ رامزه‌س دها صبی ایکن آنلره عسکر تعلیمی ایتدیرمش و بو وجهله آنلردن عسکر ایچون کوزل قوماندان یتشدیرمش ایدی ۰

رامزه‌سك آثاری متعدددر ۰ تحصیل فنون ایچون مکتبلر کشاد ایده‌رك مصرده فنون و معارف نشر ایتمش وجسیم ومزین معبدلر انشا ایده‌رك اهالینك حسن توجهنی قزانمشدر ۰ مصرك هیکسوسلرك هجومی کبی بلیه‌یه برده‌ها دوچاراولماسی ایچون یوز یکرمی فرسخ طولنده اولمق اوزره بحر سفیددن جده کورفزینه

قدر — یعنی پلـوزدن (هلیو پولیسـه) قـدر متین بر دیوار یاپدیرمشدر ·

نیل وادیسی اوزرنده بولنان باتاقلری قوروتمش و نیلك طغیان اثناسـنده سق ایده‌مدیکی محـلات ایچون قنـاللر حفر و انشـا ایتدیرمشدر · مصرك ادارهٔ داخلیه‌سنجه دخی برطاقم اصلاحات اجرا اولنمشـدر · مصـر قطعـه‌سی اوتوز آلتی ولایتـه تقسیم اولنه‌رق مستقل والیلرك تحت اداره‌لرینه ویرلمشـدر · رامزه‌س بحرسفیدایله بحراحمری برقنال‌واسطه‌سیله برلشدیرمکی دخی تصور واجراسنه تشبث ایتدیکی حالده هرندن ایسه برنتیجه چیقمامشدر · رامزه‌س انشـاآت عظیمه‌سی ایچـون لایعد اولان اسراسـنی استعمال ایدر ایدی · حتی بعض روایاته نظراً او زمان مصرده بولنان بنی‌اسرائیل دخی مصـرمقلاده انغاریه‌طریقیله (رامزه‌س) شهرینی انشـا ایلشلردر · مصریلر رامزه‌سـك سلطنتنه تکریلر دور ینـك عودتی نظریله باقشـلر · نظرلرنده رامزه‌س یکی بر اوزیریس — یعنی تکری ایدی ·

رامزه‌س طرفندن میـدانه کتیریلان آثارك بعضـلری حالا موجـوددر · سراینـك خراباتی سـیاحلرك حیرتنی موجب اولمقده‌در · کویا فتوحاتنی ذکر ایچون رکز ایتـدیردیکی دیکیلی طاشلردن بری پارسده‌در ·

منجرسلر — رامزه‌سك اوغلی (منفتاحك) سلطنتندن صوکره برمدت مصر تاریخنی ظلمت استیعاب ایده‌یور . منفتاحك ولی عهدی (ستی) زماننده اختلال ظهور ایده‌رك ایکنجی منفتاح و (آمن نزه) نام متجاسرلر حکومتی ضبط ایلمشلر وکویا بو اثناده هیکسوسلر مصره بر دها هجوم ایده‌رك مصری تکراراً برنجی هجوم بلیه‌لرینه دوچار ایلمشلردر . فقط شایان اعتماد بعض تاریخلره باقلیلیر ایسه هیکسوسلرك ایکنجی هجومی دنیلان وقعه بنی اسرائیلك مصردن خروجی وقعه‌سیدر .

شویله که : مصر مورخلرینك قولنجه هلیؤ پولیسلی برکاهن پلوز طرفندن قالمش اولان هیکسوسلری جمع ایتمش و مصر آیینلرینه بسبتون مخالف بر آیین ایجاد ایله انی هیکسوسلر ایچنه نشر ایلمشدر . بعده هیکسوسلردن ایکی یوز بیك کشیلك بر اردو ترتیب ایده‌رك فرعونه قارشی یوریمشدر . اووقت فرعون بولنان بشنجی (آمنوفیس) وقتیله هاتفلر طرفندن مصرك اون اوچ سنه قدر (منحوسلر) یدنده قاله‌جغی حقنده و یریلان خبری درخاطر و بونك ایچون خوف و تلاش ایده‌رك معیتی وعسکریله سودان طرفنه فرار ایتمشدر . « منحوسلر — یعنی هیکسوسلر ایسه مصرده پك چوق خسارات ایتمشلر . مصر معبدلرینی تلویث ، کاهنلرینی درلو درلو اذیتلره دوچار ، مقدس حیواناتی قربان ایتمشلردر .

اون اوچ سنه مرور ایتدکدن صوکره آمنوفیس عسکریله عودت ایده‌رك « منحوسلره » غلبه ایتمش واوغلی ایکنجی ستی انلری شام قطعه‌سنه قدر تعقیب ایلمشدر . مصرکاهنی اولدیغی حالده منحوسلر طرفنه چکمش اولان شخصك اسمی مصریلرك قولنجه (اوزارسیف) در . مورخین عندنده ایسه بوذاتك موسی علیه السلام اولدیغی حقنده بردرجه‌یه قدر اتفاق واردر . منحوس یاد اولنان هیکسوسلر دخی بنی اسرائیل قومی اولمق کرکدر وکتب مقدسه‌ده جده دکزنده غرق اولدی دینیلان فرعون بلکه ستی ویاخود آمنوفیسدر . زیرا بنی اسرائیل قومنك مصردن خروجی عصر مذکورده واقع اولمش وحضرت موسی دخی ذاتاً فرعون سراینده بیومش ومصر کاهنلرینك نظارتی تحتنده تربیه اولمش اولدیغندن طبیعی مصریلر مشارالیهك عن اصل کیم اولدیغنی بیلمزلر ایدی .

بوندن آکلاشلدیغی اوزره مصریلر بنی اسرائیله هیچ بر وقت برایی نظر ایله باقایوب « منحوس » نظریله باقمشلردر . هیکسوسلرك بنی اسرائیل ایله هم نسل اولدقلرینه باقیلیرسه بو افکاره اعتماد ایتمك لازم کله‌یور .

یکرمنجی سلاله — منحوسلری مصردن طرد واخراج ایدن وآمنوفیسك خلفی بولنان (ستی) دن صوکره حکومت

یکرمنجی سلاله‌یه چکمشدر . سلالهٔ مذکوره فرعونلرندن اوچنجی رامزه‌س ایکنجی رامزه‌س کبی فتوحات عظیمه‌یه نائل اولمشدر ومصرك اك بیوك حکمدارلرندن معدوددر . هب رامزه‌س اسمنده اولمق اوزره بربرینی تعقیباً اجرای سلطنت ایتمش اولان یکرمنجی سلاله افرادی دورنده مصریلر اقبال وسعادت اوزره امرار وقت ایتمشلردر . مصر حکمدارلری آفریقه‌یه وآسیه‌یه حکم ایتمکده ایدیلر .

داخلی اختلال — اون ایکنجی رامزه‌سك زمان سلطنتنده هرهور نام برکاهن حکومتی ضبط ایده‌رك داخلی محاربه‌لرك ظهورینه سبب اولمشدر . هرهورك حکومتی مصر علیا ایله مصر وسطانك برقسمی طرفندن قبول وتصدیق اولنمش ایسه‌ده مصر سفلا اهالیسی قبول ایتمه‌یوب اصل فرعونلره صادق قالمشلردر .

بوندن بویله برمدت فرعونلر ایکیشر اوله‌رق کیتمشدر . لکن بوسببدن طولانی داخلی محاربه‌لر ظهور ایتدیکندن مصر ممالکی نفوذینی ضایع ایتدکدن بشقه آثوریلر ایله بنی اسرائیلك حکمی تحتنه کیرمشدر . هرهوردن صوکره کلان فرعونلرك سیمالری واسملری، آثوریلر ایله کلدانیلرك اسم وسیمالرینه مشابه وذاتاً آثوریه‌نك انتباهی عصرنده مصرك برمدت آثوریلر

طرفندن ضبط اولنـدیغی مروی اولدیغندن مصرك اوعصرده آثوریلرك ادارهسی تحتنده بولندیغی احتمالدن بعید دكلدر .

حضرت داود ایله حضرت سلیمانك زمان ظهوری دور مذكورك اواخرینه تصادف ایدهیور . دور مذكور مصر ایچون بردور زوال وانقراضدر . فقط یكرمی ایكنجی سلاله حكمدارلرندن (ششونق) ویا (سزاق) ك سلیمان (ع) طلب واصرار ایتمكده اولدیغی حالده یوربعامی اعاده ایتمهدیكنه وصوكره دخی بنی اسرائیلك امور داخلیهسنه مداخله ایتدیكنه باقیلیرسه وقت مزبورده مصر اختلاللردن قورتلمش وبرآز كندینی طوپلامش دیمك اولهیور . حتی برنجی دفعه اولهرق بیت المقدسی یغما ایدن ششونق در . خلفی زاراقك دخی بنی اسرائیل اوزرینه هجوم ایتدیكی معلومدر .

یكرمی برنجی و یكرمی دردنجی سلالهلر ذكره شایان آثار براقامشلر وحقلرنده اولان معلومات همان هیچ حكمندهدر . بونلرك مقر حكومتلری مصر سفلاده در . شایان دقتدركه بیوك رامزهسلردن صوكره مصر علیانك نفوذی قالمایور . بواثناده سودان حكمدارلری مصرك ضعفیت حالنی كندیلریچون فرصت عد ایدهرك مصری استیلا ایتمشلردر .

حبش سلالهسی — سودان — یعنی حبش حكمداری

(سه‌وس) یکرمی دردنجی سلاله حکمدارلرندن (بوخوریسی) اسیر ایده‌رك احراق بالنار ایتمشدر (ق ۱۳۰) . مصریلر مرقوم سه‌وسه بیعتله انی مصر حکمداری صفتنده طانیمشلردر . بناءعلیه سه‌وس سلاله‌سی یکرمی بشنجی سلاله عد اولنمشدر . بنی اسرائیله امداد ایده‌رك ارض مقدسده مشهور سنجاریف اردوسنی پریشان ایدن فرعون سلالهٔ مذکوره‌نك اوچنجی حکمداری (طاهراقه) در .

اون ایکی قوماندان — مصریلر هرنقدر سودان سلاله‌سنه تابع اولمشلر ایسه‌ده ینه سلالهٔ مذکوره‌یه اجنبی نظریله باقمشلردر . بناءعلیه مصریلر طاهراقه‌نك اواخر سلطنتنده یاخود مرقومك وفاتی اوزرینه واقع اولان فرصتی فوت ایتمه‌یوب عصیان ایده‌رك سودانیلری مصردن طرد واخراج ایتمشلردر . شوقدر که سودانیلری طرد ایدن اون ایکی عسکر قوماندانی حکمدار انتخابی خصوصنده اتفاق حاصل ایده‌مه‌یوب مشترکاً مصری اداره ایتمکه قرار ویرمشلردر . فقط ایچلرندن پسامتیخ (Psammetichus) مرور زمان ایله سائرلره غلبه ایده‌رك مستقلاً حکمدار اولمشدر (ق ۱۲۷٤) .

مشهور مورخ هرودوتك روایتنه کوره ذکر اولنان اون ایکی قوماندان بربرلرندن امین اولمادقلری جهتله دائماً احتیاط اوزره

بولنورلر ایدی . وقتیله هاتفلره مراجعتله ایچلرندن هانکیسنك حکمدار اوله‌جغنی صورمشلر وهاتفلردن معبدده پوتلره تونج قوپه ایله شراب ویرنك سائرلره غلبه ایده‌رك حکمدار اوله‌جغنی خبر آلمشلر ایدی . بونك ایچون معبدلردن تونج قوپه‌لری قالدیروب آلتون وکموش قوپه‌لر قویمشلر وبربرینی کوزتمکه باشلامشلردر . فقط بر کون عبادت اثناسنده بیوك کاهن اون ایکی قوپه کتیره‌جکی یرده سهواً اون بر آلتون قوپه کتیرمش و اون ایکی قوماندانك اك کنجی بولنان پسامتیخ قوپه‌سز قالمشدر . بو حالده پسامتیخ دخی باشنده‌کی تونج طولغه‌یی چیقاروب قوپه یرنده استعمال ایتمشدر .

بونك اوزرینه آرقداشلری پسامتیخی اتهام و اعدامنه قیام ایتمشلر ایسه‌ده حرکتنی قصداً اجرا ایتمه‌دیکی ایچون قتلندن صرف نظرله مال و ملکنی ضبط وکندیسنی نیل آغزنده کائن اطه‌لرك برینه نفی ایلمشلردر .

پسامتیخ — بو وجهله امیده دوشمش اولان پسامتیخ عاقبتنك نه اوله‌جغنی ینه هاتفلردن صورمش و « دکزدن چیقاجق تونج آدملرك معاونتیله حکمدار اوله‌جغی » خبرینی آلمشدر .

بو صره‌لرده یونان‌قورصانلری کمیدن مصر ساحلنه چیقوب ممالکی غارت ایتمکده ایدیلر . پسامتیخ ایسه هاتفلرك دیدکلری

توبخ آدملر بونلردر دیه‌رك (زیرا یونانیلرك سلاحلری وزره‌لری وقالقانلری تونجدن معمول ایدی) یونان قورصانلرینی بر طاقم هدیه‌لر ایله کندی طرفنه جلب ایتمشدر .

ایشته پسامتیخ مذکور یونان قورصانلری ایله بالاتفاق حقیقهٔ جمله‌یه غلبه ایتمش ومصره حکمدار مستقل اولمشدر . پسامتیخ متشکراً یونانیلره اراضی اعطا ایده‌رك مصرده اسکانلرینه مساعده ایتمشدر . حتی پسامتیخ بونکله دخی قناعت ایتمه‌یوب زادکان اولادی ایچون یونانیلردن معلملر تعیین ایلمشدر . بو ایسه مصرك عادات و قوانیننه کلیاً مخالف اولدیغندن اهالیجه شکایت عظیمه‌یی موجب اولمشدر .

پسامتیخ مدبر وعادل بر حکمدار ایدی . زماننده مصر پك راحت ایتمشدر . شو قدر که پسامتیخك یونانیلر حقنده اظهار ایله‌دیکی حمایه وتوجهدن و مصر چوجقلرینك یونان مدرسه‌لره ویرلسندن طولایی اهالی کندیسنه « کافر » نظریله باقغده ایدی . حتی عسکر صنفی بویله بر « کافر » حکمداره اطاعت ایتمك جائز اولمادیغی ادعاسیله جمعاً ایکی یوز قرق بیك (٢٤٠٠٠٠) نفر اولدقلری حالده سودان طرفلرینه طوغری هجرت ایتمشلردر .

پسامتیخ انجق ممفیسده مکتبلر وخسته‌خانه‌لر وتکریلر ایچون مکمل معبدلر انشاسی کبی پك چوق خیراتده بولنه‌رق کاهنلرك

واهالینك شدتلرینی بر درجه‌یه قدر تسکین ایده‌بیلمشدر . فتوحاتنه کلنجه ارض مقدسه‌ده بر ایکی موقع فتح ایتمشدر .

نخاو — پسامتیخك اوغلی نخاو (Néchao) نك زمان سلطنتنده مصریلر اسکی نفوذلرینك اعاده‌سی ایچون آسیه حکمدارلریله محاربه‌یه طوتشمشلردر . نخاو هرنقدر بیوك مظفریتلره نائل اوله‌رق فراته قدر ایلریلمش ایسه‌ده نهر مذکور کنارنده بابل حکمداری مشهور بخت النصره مغلوب اوله‌رق مصره چکلمکه مجبور اولمشدر .

پسامتیخدن مقدم اجنبیلرك مصره دخوللری ممنوع اولدیغندن مصرك اخذ و اعطاسی همان یوق کبی ایدی . لکن پسامتیخ زماننده واقع اولان مساعده اوزرینه پك چوق فنیکه و یونان تجارلری مصر ایله آلیش ویریشه باشلامشلر ایدی .

تجارت ثروتی، ثروت دخی واردات دولتك تزایدینی موجب اولمشدر . بونك ایچون نخاوك بیوك بیوك تشبثلری ایچون کافی خزینه‌ده آقچه بولنمشدر . مثلا نخاو بحر سفیددن بحر احمره قدر بر قنال انشاسنه بدأ ایله ایشی خیلی ایلری کتورمش ایسه‌ده عمله ایچنده وبا خسته‌لکی ظهور ایده‌رك بیکلرجه تلف اولمغه باشلادقلرندن و علی العموم اصلاحات و تنظیماته یان کوز ایله باقنده اولان هاتفلردن تصور اولنان قنالك مصر ایچون مضر

اولدیغی ویالکز اجنبیلره برایه جغی یولنده حکملر آلمش اولدیغندن قنالك حفرندن واز کچمشدر .

نخاوك امر تشویقی اوزرینه فنیکه گمیجیلری جده کورفزندن خروج ایله اوچ سنه ظرفنده امید بروننْدن آفریقه یی طولاشه رق وسبته بوغازندن کچه رك مصره عودت ایتمشلردر . فنیکه لیلر کویا ایکی دفعه کیلردن چیقوب اکین اکمشلر و محصول آلنجه یه قدر بکلمشلردر . حکمای متقدمین فنیکه لیلرك اشبو سیاحتلرینه هیچ اعتماد ایتمه مشلر . چونکه اعتقادلرنجه بحر احمردن بحر سفیده کچمه نك احتمالی یوق ایدی . بو ایسه وقعه نك صحتنه هیچ شبهه براقیور .

عصیان — نخاوك خلفلرندن پساميس (Psammis) کمال راحت ایچنده آلتی سنه حکومت ایتمشدر . خلفی آپریه س (Apriés) ایسه شهرته حریص اولوب فنیکه ایله سوریه یی تحت اطاعته آلدقدن صوکره سره نائیك ـ یعنی بنغازی طرفنده خیلی وقتدن بری ساکن اولان یونانیلر اوزرینه عسکر سوق ایتمشدر . لکن سفرده بولنان عسکر عصیان ایده رك آماسیس (Amassis) نامنده بر وزیری حکمدار اعلان ایتمشدر .

آماسیس ایله ایتدیکی محاربه ده آپریه س مغلوب اولمش و آماسیس النه اسیر دوشمشدر (ق ١١٩٠) . آماسیس اسیر دوشن اپریه سی

حسن قبول ایتمش ایسه ده برمدت صوکره اهالینك طلبی اوزرینه اعدام ایتدیرمکه مجبور اولمشدر .

مصریلرك آپریه‌س حقنده اظهار ایتدکاری غرض آنك اداره‌سزلکندن نشئت ایتمه‌یوب یکرمی آلتنجی سلاله حکمدارلرینك اجنبیلره یوز ویرملرندن حاصل اولان غرضدر . متعصبلر اشبو سلاله‌یه « کافر » نظریله باقارلر ایدی .

آماسیس — یکرمی یدنجی سلاله‌یی احداث ایدن آماسیس مدبر ، عادل ، اخلاق حمیده ایله متصف بر حکمدار ایدی . مصر قطعه‌سی دورنده بولدیغی حضور وراحتی هیچ بر وقتلرده بوله‌مامشیدی . آماسیس جنکاور دکلدی وبونك ایچون فتوحاته قیام ایتمه‌مشدر . فقط عقل وفکرینی اهالینك سعادت ورفاه حالنی موجب تدابیره صرف ایده‌رك بوخصوصده هرفدا کارلغی کوز آلدیررایدی . مصریلر اجنبیلری چکه‌مه‌مکده اولوب سلفلری دخی بوسببدن حکومتی الدن قاچیرمشلر ایدی . بونکله برابر آماسیس تجارتك اهالی حقنده موجب منفعت واستفاده اولدیغنی بیلدیکندن اجنبی تجارلرینك مصره کلوب آلیش و ویریش ایتملرینه مساعده ویرر وحتی یساقجیلردن زیاده انلری حمایه ایدرایدی .

آماسیس اصلاً فرعون خاندانه منسوب اولمایوب امرای عسکریه‌دن بولندیغندن مصریلرك صنفلر حقنده اولان تعصبلری

پك زياده قبارمشيدی وبعض اعيان آماسيسه لايق وجهله رعايت ايتمزلر ايدی . آماسيس دخی بو حالدن زياده سيله متأثر اولور ايدی آماسيس بونك اوكنی آلمق ايچون غريب بر تدبيرده بولنمشدر .

سرايده ابدست ايچون مستعمل بيوك بر آلتون لكن موجود اولوب آماسيس مذكور لكندن اهالينك الك زياده سوديكی تكرينك رسمنی اعمال ايتديره رك عبادتخانهٔ مخصوصه وضع ايتمشدر . اهالی ايسه ممنوناً ومتشكراً عبادت واطاعته باشلامشدر . آماسيس بر كون اهالی يی جمع ايله ديمشدر كه « بو قدر حرمت وتعظيم ايلديككز پوت بر قاچ كون مقدم الك عادی ايشلرده قوللانلمقده ايدی . حالمی سز بوكا قياس ايتمليسكز . بن دونكی كون عادی بر آدم ايديسه مده بوكون سزك حكمدار وپادشاهكزم . سز دخی بولنديغم مقام عالی يه مخصوص احترامده قصور ايتمهمليسكز » .

بوندن صوكره مصريلر آماسيس حقنده زياده سيله حرمت ورعايت كوسترمكده قصور ايتمهمشلردر .

آماسيس طلوع شمسدن وقت زوالهقدر امور دولتله مشغول اولور وهرشيئی بالذات كورمك ايستر ايدی . ايشنی بتيردكدن صوكره اكنجه سنه باقار ايدی . بعض محبلری آماسيسك بو حالنه اعتراض ايتدكلرندن آنلره شويله بر جواب ويرمشدر .

« ياي انجق لزومی تقديرنده اوست پرده يه چكيلير واكرچه

دائما او حالده طوتیلورایسه قوپار . انسانك ذهنی دخی آره‌صره کندیسنه راحت ویرلمه‌دیکی حالده ماهیتنی ضایع ایدر» .

آماسیس دروننده هیچ بر محاربهٔ خارجیه ظهور ایتمه‌مشدر . آماسیس دول اجنبیه‌ایله مناسبات دوستانه‌ده بولنمش و بعقل ودرایتی سایه‌سنده آسیه پولتیقه‌سنی ید اقتدارینه آلمشیدی .

ایران حکمداری کی‌خسروك مصر استیلاسنه قیام ایتمه‌مسی ینه آماسیسك تدابیر حکیمانه‌سندن نشئت ایتمشیدی .

کی‌خسروك کوز حکیمنه محتاج اولدیغنی ایشیدنجه آماسیس مصرك اك ماهر طبیبلرندن برینی کوندرمش و بونك کبی حسن مناسباتك ابقا و محافظه‌سنه مدار اوله‌بیله‌جك پك چوق حرکات نازکانه‌ده بولنمشدر . فقط بونکله برابر کی‌خسروك دوشمنلری بولنان لیدیه‌لیلره و یونانیلره ذیقیمت هدیه‌لر کوندره‌رك آنلرك دخی حسن توجهنی قزانمش و حین حاجتده مصره معاونتلرینی تأمین ایلمشدر . حتی کی‌خسروك خلفی کی‌کاوسك مصر اوزرینه هجومی اثناسنده مصر عسکرینك نصفندن زیاده‌سی اجنبی معاونه‌سندن عبارت ایدی .

انقراض — هرنقدر مصر ممالکی پسامیتخدن بری پك کوزل اداره اولنمش و مدنیت و معموریتجه خیلی ترقی ایتمش ایسه‌ده سودان سلاله‌سی زماننده و خصوصیله عسکر صنفنك سودانه

هجرتندن اعتباراً مصریلرك قوهٔ عسکریه‌لرینه کالی خلل کلمشیدی. بونك ایچون مصریلر ایرانیلر ایله واقع اولان رنجی مصادمه‌ده بردها دوزله‌میه‌جك درجه‌ده پریشان اولمشلردر .

کی خسروك اوغلی کی کاوس آماسیسك قیزینی ایسته‌مش ایدی. اجنبی‌یه قیز ویرمك مصریلرك عادتنه مخالف اولدیغندن آماسیس دخی قیزینی ویرمکه جسارت ایده‌مه‌مشدر . فقط کی کاوسی دخی دلگیر ایتمه‌مك ایچون کندی قیزیدر قولیله سلفی آپریه‌نك قیزلرندن برینی کوندرمشدر. کی کاوس اینسه آماسیسك حیله‌سنه واقف اوله‌رق اخذ ثاره قیام ایتمشدر . شو قدرکه کی کاوس افکارینی حصوله کتیرنجه‌یه قدر آماسیس وفات ایده‌رك سلطنت اوغلی پسامنیت (Psamménit) عهده‌سنده قالمشدر .

پسامنیت کی کاوسه قارشی مصریلر ایله یونانیلردن مرکب بیوك بر اردوسوق ایتدیکی حالده (پلوز) جوارنده مغلوب اوله‌رق کندیسی دخی اسیر دوشمش و مصر ممالکی بو وجهله ایرانیلر طرفندن فتح واستیلا اولنمشدر (ق ١١٤٧) .

احوال اخیره — مصر اسکندر رومی‌یه قدر ایران ایالتی حکمنده قالمشدر . فقط مصریلر آره صره عصیان ایده‌رك برقاچ دفعه استقلال کسب ایتمشلر . حتی یکرمی سکزنجی ،

یکرمی طقوزنجی ، اوتوزنجی سلاله‌لر وقت مزبورده ظهوره کلمشدر .

ایران حکمدارلری دخی مصر سلاله‌لرندن معدوددر . فرعون فاملیاسندن اك صوکره کلان مصر حکمداری ایکنجی (نقتانه بو) در (ق سنه ٩٧٦) .

هجرت نبویه‌دن طقوزیوز اللی اوچ سنه مقدم مصر قطعه‌سی بیوك اسکندر طرفندن فتح اولنمش ، اسکندرك وفاتندن صوکره مصر اسکندرك قوماندانلرندن بطلیوس یاخود پتالومه (Ptolomée) حصه‌سنه دوشه‌رك رومه قیصرلرینه کنجه‌یه‌قدر بطلیوسلر طرفندن اداره اولنمشدر . بعده شرق ایمپراطورلرینه وعربلره کچه‌رك نهایت دولت معظمهٔ عثمانیه‌نك یدنده تقرر ایتمشدر .

اسکی مصریلر دخی ظهوره کلان شو انقلابات عظیمه اثناسنده روی زمیندن محو اولمشلردر .

— ۱۱ —

مصرك مدنيتى وآثارى

صنوف اهالى وامتيازاتى • عادات وقوانين •
احوال بيتيه • مذهب معبودلر • آخرت • آثار •

صنوف اهالى وامتيازاتى — اسكى مصريلر حيثيت وامتياز اعتباريله برطاقم صنفلر آيرلمش ايدى • صنفلر اينسه باشده فرعونلر اولدقلرى حالده كاهنلر، عسكر، زراع، اصناف وچوبانلردن عبارت ايدى • هر بر صنف برطاقم قسملره، قسملر دخى نوعلره تقسيم اولنمشيدى •

برمصرى پدرينك صفت وصنعتنى ترك ايدەمز ايدى • پدرى كاهن بولنديغى حالده كنديسى دخى كاهن، عسكر بولنديغى حالده عسكر وياخود اصنافدن اولديغى حالده كنديسنك اصنافدن بولنمسى ايجاب ايدرايدى •

حكمدارلر معبودلره مخصوص احتراماته مظهر اولمشلر ايدى •

كاهنلر ايسه حكمدارلرك مستشارلرى وعسكر قوللرى عد اولنور ايدى ٠

مصر طوپراغى اوچ قسمه تقسيم اولنوب سالف الذكر اوچ صنفه ويرلمش وارباب زراعت ايله برابر كافهٔ اصناف ملكدن محروم براقلمش ايدى ٠ مصر حكمدارلرى برطرفدن هرنقدر معبودلره مخصوص رعايته مظهر اولمش ايديسه لرده ديگر طرفدن آسيه حكمدارلرينك اكثريسى كبى ملك و ملتى كيف مايشاء اداره ايده مزلر ايدى ٠ چونكه حقوق امتيازاتى قوانين ونظامات شرعيه ايله محدود ايدى ٠

مصرده اصل اجراى نفوذ ايدن كاهنلر اولوب بونلر امور روحانيه دن ماعدا امور سائره يى دخى درعهده ايتمشلر ايدى ٠ عمومه مخصوص قوانين ونظاماتى تنظيم ايدن ، آنلرك احكامنى اجرا ايتديران كاهنلر ايدى ٠ وكلاى دولت ، مأمورين ملكيه ، حاكملر ، معلملر وسائره هپ كاهن صنفندن چيقار ايدى ٠

كاهنلر فرعونلر واسطه سيله عسكرى ، عسكر واسطه سيله فرعونلرى ، مذهب واسطه سيله عمومى كنديلرينه بند ايتمشلر ايدى ٠ مصرده ابتدالرى ادارهٔ ممالك صنف روحانى النده اولوب صوكره دن حكمدار انتخاب اولنه رق ادارهنك عسكر صنفنه كچديكى تاريخلرده مندرج ايسه ده جميع زمانده مصرده حكم

و نفوذ صاحبی اولان کاهنلر ایدی و سائر صنفلر کاهنلرك یدنده آلت حکمنده ایدی .

علم و معارف کاهنلرك امتیازی اولدیغی کبی، کتب مقدسه و ادبیات ایچون استعمال اولنان لسان رسمی وخط دخی آنلره مخصوص ایدی . اهالی نه رسمی لساندن بر شی آکلار، نه ده یازی یی اوقویه بیلیر ایدی .

مصر اراضیٔ مزروعه‌سنك الك منبت اولان ثلثی کاهنلرك ملکی اولوب ثلث مذکور هر بر ویرکیدن معاف ایدی . کاهنلر صنفجه مقاملرینه ومأموریتلرینه مخصوص ایراددن ماعدا تعیینات و هدایا دخی اخذ ایدرلر ایدی . لکن کاهنلرك وظائف و حرکاتی دخی قوانین واسطه‌سیله تعیین و تحدید قلنمش ایدی .

کاهنلردن صوکره الك معتبر اولان صنف عسکر صنفی ایدی: عسکر دخی اراضیٔ مزرعه‌نك ثلثنه مالك ایدی . مورخ مشهور هرودوتك مصره سیاحتی اثناسنده مصر عسکری درت یوز اون بیك (۴۱۰۰۰۰) نفره بالغ اولوب ایالتلره تقسیم اولنمش ایدی . محاربه اولمادیغی وقت عسکر آسایشك محافظه‌سیله مکلف ایدی . ایچلرندن بیك نفری هرسنه نوبتله فرعونك معیتنده استخدام اولنور ایدی و بو مدتجه وارداتلرندن ماعدا اکمك و ات و شرابدن عبارت تعیینات دخی اخذ ایدرلر ایدی .

عسکرلك مصریلرك عندنده بیوك بر شرف ایدی . فقط

پسامتیخ دورندن بری عسکر سلکنه اجنبیلر (یعنی یونانیلر) قبول اولندیغندن عسکرلکك شرف و اعتباری قالمامش و عسکرك بر قسمی سودانه هجرت ایتدیکی کوندن بری عسکر صنفی انقراض بولمشدر ٠

اصل اهالی دخی بر قاچ قسمه وهر قسم بر طاقم نوعلره تقسیم اولنمشیدی ٠

الك معتبر ومقبول اولان چفتجیلر ایله تجارلر، الك منفور اولان دخی طموز چوبانلریله بر محلده ثابت و ساکن اولمایوب حیوانات سوریلریله برابر دائما طولاشمقده اولان کوچبه‌لر ایدی ٠ مصریلر بونلری هیکسوسلره بکزه‌تدکارندن طولایی سومزلر ایدی ٠

هر صنف افرادینك حقوق شخصیه و سیاسیه‌سیله وظائفی قانون ایله تحدید وتعیین اولنمش ایدی و قانون مذکورصورت ظاهره‌ده پك معتدل کورونیر ایدیسه‌ده مصر اهالیسی (کاهنلر ایله عسکردن ماعداسی) استبدات سیئاتی تحتنده ازلمکده ایدی ٠

اهالی طوپراغه مالك اولمایوب امکرینه نسبتله جزؤی مکافات آله‌رق صنوف ممتازه‌نك تارلالرینی زرع ایدر ایدی ٠ حالبوکه صنوف ممتازه ویرکیدن معاف اولدقلری جهتله بتون ویرکی املاکدن محروم اولان اهالی اوزرینه یوکلنمش ایدی ٠

حکمدارلرك ابقای نام افکاریله انشا ایتدیردکلری اهرام، لابیرنت، هیکللر، جدوللر، معبدلر و سائره کبی آثار جسیمه

انغاریه طریقیله اهالی طرفندن انشا اولنمشدر . اهالی ایشنی کوجنی ترك ایله بتون عمرینی یا طاش اوجاقلرنده طاش کسمك، جسیم قیا پارچەلرینی محل مطلوبه سوروکلەمك، یاخود سائر بونك کبی آغر ایشلر کورمك ایله کچیریر ایدی و بو ایشلرده بیکارجه تلف اولورلر ایدی . مصریلر زماننده طاش قیرمق ایچون باروت اولمادیغی کبی او قوجه طاش پارچەلرینی نقل ایچون دمیر یول و ماکنەلر کبی وسائط نقلیه دخی یوق ایدی . مصریلرك براقدقلری آثارك جسامتنی و بونلرك حصوله کتیرمك ایچون سهولت ویرجك وسائطك فقدانني درخاطر ایتدیکمز حالده همت و غیرتلرینه حیرت ایتمەمك قابل دکلدر .

عادات و قوانین اساسیه — کاهنلر حکمدارلرك حقوق و وظائف سیاسیەلرینی تحدید ایتدکدن بشقه احوال وحرکات خصوصیهٔ بیتیەلرینی دخی تعیین ایلمشلر ایدی . فرعون کونش ایله برابر قالقوب هر طرفدن کلان عرضحاللری اوقور و انلره ایجاب ایدن جوابلرك تحریرینی امر ایدر ایدی . بونك ایچون حکمدار احوال ممالکدن لایقیله ووقتیله خبردار اولور ایدی . شوقدرکه فرعون جانبنه مکتوب یازمق صلاحیتی انجق ریاست اموردە بولنان کاهنلره مخصوص ایدی .

فرعون بو وظیفەیی ایفا ایتدکدن صوکره صغوق صو ایله

غسل ايدر ومعبدده قربان كسر ايدى . رسم مذكور اثناسنده بيوك كاهن دخى موجود بولنوب حكمدارك فضائل و اخلاق حميده‌سنى مدح وثنا ايدر و « معبودلره قارشى اطاعتله اهاليه قارشى عدالت و حقانيتدن آيرلمادقجه » معمر و مسعود اولمسى حقنده دعالر ايدر ايدى .

حكمدار ادارهٔ ملكدن مسئول دكلدى . مسئول اولان وكلاسى ايدى . حكمدار قانوناً هيچ بر كيمسه‌يى محاكمه وهيچ بر مسئله‌يى حل وتسويه ايده‌مزايدى . بوخصوصلر تماماً محكمه‌لره عائد ايدى . محكمه حاكملرى ايسه فرعونلر طرفندن تعيين اولنماز ايدى .

مصر ممالكنى تشكيل ايدن اوچ قطعه اوتز حاكم انتخاب ايله مقر حكومته كوندررلر ايدى . و بونلر دخى ايچلرندن بريني رئيس انتخاب ايده‌رك برديوان عالى تشكيل ايدرلر ايدى . ولاياتده بولنان محكمه اعضالرى دخى اشبو ديوان فوق العاده طرفندن نصب اولنورلر ايدى .

مصريلرك مدنيته چوق خدمتلرى واردر و مصرده الك زياده منتظم اولان حقوق وقوانين و نظامات ومحاكمدر . مصريلرك قوانين و نظاماتى ومحكمه‌لرنده ويريلان اعلاملر زمانمزده دخى نمونه اوله بيلير . ارباب قانونك التزام ايتدكلرى افكار مخصوصه صحيحاً پك عالى ايدى .

یمین کاذب بیوك جنایتلردن معدود اولوب جزاسی اعدام ایدی . مصریلر یمین کاذبده ایکی نوع جنایت کورورلر ایدی : بری معبودلره قارشی ، بریده انسانلره . برمصری دیکرینك قاتل و یاشقی طرفندن تضییق اولندیغنی کوروبده تضییق اولنان کمسنه یه امداد ایتمه دیکی ، یاخود متجاسرلر چوق اولوب امداددن عجزی تقدیرنده درحال حکومته خبر و یرمه دیکی حالده شدیداً تأدیب اولنور ایدی . مفتریلرك ، یلانجی شاهدلرك ، جاسوسلرك جزالری دیللرینی قطع ایتمك ایدی . بونكده بر دها او کبی جنایتی اجرادن عاجز براقق افکارینه مبتنی اولدیغی بدیهیدر .

هربر مصرلی کندیسنك منبع ومدار تعیشنی سنه‌دن سنه‌یه حاکملره عرض وبیان ایتمکه مجبور ایدی . حاکملر ایسه هرکسك افاداتنی مملکت معتبرانی حضورنده تدقیق ایدرلر ایدی . برینك غیر مشروع طریقیله کچنمکده اولدیغی ، یاخود مدار تعیشنی بیان وافاده ایدر ایکن یلان سویله‌دیکی ثابت اولورسه اعدام اولنور . بونك کبی ، حرکات نامشروعه‌سنی بیلوبده کتم ایدنلر دخی مجازات شدیده‌یه دوچار اولورلر ایدی .

قاتلك جزاسی کرك قتل اولنان اعیاندن اولسون ، کرك کوله بولنسون هرحالده اعدام ایدی . اکر قانوناً مجازات کورمك ایجاب ایدن بر قادین کبه بولنمش اولسه وضع حمل ایدنجه‌یه قدر کوز حبسی تحتنده براقیلیر ایدی . بر جنایت

صاحبی رشوت واسطه‌سیله مجازات لازمه‌دن قورتاران حاکملر ایله بر بی گناهی قصداً اتهام ایدن حاکملرك جزاسی پك شدید ایدی. قاچاق ویا وظیفه‌سنك ایفاسنده قصور ایدن ، یاخود ضابطانك اوامرینه اطاعت ایتمه‌یان عسکر اعدام اولنور ایدی. فقط عسکر ایچون اك بیوك جزا اعدام اولنایوب متجاسرلرك آرقه‌داشلری ایچنده — یعنی علناً تکدیر (بچه کلاه) اولنمسندن عبارت ایدی. شوقدرکه ایلریده ابراز حمیت وشجاعت ایله تبرئهٔ ذمت ایده‌بیلیر ایدی.

قلپ‌زنلر ایله ساخته‌کارلرك ومهر وامضا ویازی مقلدلرینك جزالری ایکی قوللری کسمك ایدی.

جبراً زنا ایدن کمسنه بردها اوجنایتی اجرا ایده‌میه‌جك بر حاله دوچار ایدیلیر ایدی. بودخی مصریلر عندنده اك بیوك جنایتلردن معدود ایدی. مصر قانونی جنایت مذکوره‌یی اوچه تقسیم ایدر ایدی: اولاً — غیرك حقوقنی غصب، ثانیاً — آداب عمومیه‌یه قارشی تجاوز، ثالثاً — اختلاط دم. بونلردن هر برینك جزاسی آیری آیری ویریلیر ایدی.

عرض وادب صاحبی اولمایان ارککلرك آلت زنالری قادینلرك دخی بورونلری قطع ایدیلیر ایدی. بورون کسمه‌دن غرض یسه کوزللکدن محروم وبو وجهله ارککلری زنایه جلب ودعوتدن عاجز براقمقدر.

استقراض اولنمش آقچه‌نك فائضی هيچ بر وجهله رأس المالی
کچميه‌جك ايدی . داين عامدن برينـه اولان ذمتی ايچون حبس
اولنه‌ماز ايدی . انجق مال وملکی مزايده اولنه بيلير ايدی . شخص
دولت مالی اولديغندن عامدن برينه اولان بورج ايچون شخصـاً
جزا کوره‌مز ايدی .

مصريلرك اعتقادلرنجه دخی انسان وفات ايتدکدن صوکره
مجازاتدن قورتيله‌ماز ايدی . اولولر دفن اولنمازدن اول محاکمه
ايديلير ايدی وقباحتلری ميدانه چيقـديغی حالده شرعاً لازمکلان
احترامات و تشريفـاتدن محروم براقيلير ايدی . حـتی بر قاچ
حکمدارك دخی بو جزايه اوغرادقلری مرويدر . مصريلر اولولرك
(يعـنی روحلرك) آخرتده بر دها محاکمه اوله‌جقلرينـه اعتقاد
ايدرلر ايدی .

مصريلرك مذموم عد ايتدکاری افعـال و حرکات عندمزده
دخی مذمومدر . بونی کوسترمك ايچون کويا برينك تبرئهٔ ذمت
فکريله (اوز يريس) محکمه‌سی حضورنده ويرديکی شو جواب
کافيدر .

« بن کفر سويله‌مه‌دم ، کيمسه‌يی آلداتمادم ، کيمسه‌نك مالنی
« غصب ايتمه‌دم ، حيله ايله کيمسه‌لری نفاق ونزاعه دوشورمه‌دم ،
« کيمسه‌نك حقنده ظلم ايتمه‌دم ، کيمسه‌يی فساده دعوت ايتمه‌دم ،

٥

« تنبل دکلدم. سرخوش اولمادم؛ حرکات نا مشروعه یه کیمسه‌یی
« تشویق واجبار ایتمه‌دم؛ محرم اولان شیلری کورمکه چالشمادم؛
« مزورلك ولافزنلکده بولنمادم؛ کیمسه‌یی ضرب ایتمه‌دم؛ کیمسه
« حقنده آرقه‌دن فنا سوز سویله‌مه‌دم. قلبمه حسودلك کیرمزایدی.
« پادشاهم وپدرم حقنده لایق اولمایان سوز سویله‌مه‌دم؛ افتراده
« بولنمادم؛ کوله وجاریه‌لره فنا معامله ـ یعنی قوت و اقتدارمی
« سوء استعمال ـ ایتمه‌دم. معبودلرمك اوامرینه اطاعت ایتمکده
« قصورم یوقدر. آچ اولانلره اکمك، صوسامشلره صو،
« چپلاقلره البسه ویرر ایدم ».

احوال بیتیه — مصریلرك متخلق اولدقلری محاسن اخلاق
وسالف الذکر تدابیر حکیمانه سایه‌سنده مصر ممالکی ضبط وربط
واداره‌جه پك منتظم ایدی. مصریلر ملل متقدمه ایچنده عقل
ودرایت ایله معروف ومشهوردرلر.

تمیزلك مصریلره مخصوص کبیدر. کاهنلر کونده درت
دفعه وجودلرینی صغوق صو ایله یقامغه و اوچ کونده بر کره
بتون وجودلرینی تراش ایتمکه مجبور ایدیلر.

مأکولات ومشروباتك بعضلری کاهنلر ایچون حرام اولمش
ایدی (مثلا بالق اتی). مصریلرك اعتقادنجه بتون مرضلرك
منبعی مأکولات ومشروبات اولدیغندن بونلره زیاده‌سیله دقت

ایدرلر ایدی ونفیس طعاملره پك مبتلا دکللر ایدی . ضیافتلرده خانه صاحبی دعوتلیلر سوفره یه اوتوردقلری وقت یمکه باشلامازدن اول غایت صنعتلی یاپیلمش جنازه تقلیدلری کتیروب حضارك اطرافنده طولاشدیره رق جمله نك بو حاله کله جکلری درخاطر ایتدکدن صوکره طعامه باشلار ایدی . یمکلرك انواعی دخی نظاملرنده مندرج ایدی .

مصرده طبیبلر پك معتبر ایدی و هر طبیب انجق بر نوع خسته لکه باقار ایدی . بناء علیه فن طب مصرده خیلی ترقی بولمشدر .

مصریلر فنون ریاضیه دن و خصوصیله هندسه دن خیلی معلومات کسب ایتمشلردر .

پولیغامیه — یعنی تعدد زوجات مصرده پك جاری دکلدی وقادینلر مستور اولمادقدن بشقه خیلی حقوقه دخی مالك اولمشلر ایدی . حتی فرعونك ارکك اولادی بولنمادیغی حالده حکومت وسلطنت برادرینه کچمه یوب قیزینه کچر ایدی .

مصریلر صاغ ایکن وجودلرینی تمیز طوتدقلری کبی ، اولولر حقنده دخی بیك درلو معاملات اجرا ایدرلر ایدی .

انسان وفات ایتدکدن صوکره روحك اوچ بیك سنه قدر بعض نباتات وحیواناتده بولنوب تکرار اسکی وجوده عودت

ایده‌جکنه اعتقاد ایتدکلرندن مصریلر جنازه‌یی چوریمکدن محافظه ایچون هر درلو چاره‌لر دوشونورلر ایدی ·

اولونك بینی و باغرصاقلرینی چیقاروب قصورینی بر طاقم اجزا و روحلر ایله ییقایوب و طوزله‌یوب قوروتدقدن صوکره مخصوصاً انشا اولنمش رطوبتسز مغاره‌لره وضع ایدرلر ایدی · بو یولده معامله کورمش میته (مومیه) دینیر و مصرده مومیه‌لر حالا کثرت اوزره بولنمقده‌در ·

مذهب — مصر تاریخنی مطالعه ایدنلرك الك زیاده کوزلرینه چارپان شی مذهبلرینك قاریشقلغیدر · مصریلر کبی مدنی و عاقل بر ملت ایچنده عادی و وحشی اعتقادلرك موجود بولنمسی شایان استغراب بر حالدر · بر طرفدن « نهایت و بدایتی اولمایان وعالمی خلق ایدن » جناب واجب الوجودی طانیدقلری حالده، دیکر طرفدن دخی اوکوز، یلان، کدی، قوش، نباتات کبی آثار الهیه‌نك الك عادی جنسلرینی معبود طانیه‌رق آنلره عبادت ایدرلر ایدی · بو ایسه بلکه اهالینك صنفلره تقسیمیله هر صنفنك بولندیغی احوالدن ایلری کلمشدر ·

تحصیل علم ومعارف کاهنلرك امتیازی اولدیغی کبی، کاهن صنفنك استعمال ایتدیکی لسان دخی سائر صنفلر ایچون مجهول بر لسان ایدی · مصریلر مذهبه متعلق کافهٔ اموری کاهنلردن

ایشیدر ایدی وآنلری اوکرنمك ایچون بشقه بر واسطه‌لری یوق ایدی ٠ مصریلر بلکه بر طاقم جهلانك باطـل شرح وتقریرلری اوزرینه اوهام واعتقادات باطله‌یه مبتلا اولمشلردر ٠ زیرا تاریخده امثال کثیره ایله مثبت اولدیغی وجهله بر قومك متدین اولدیغی مذهبك احکام عمومیه‌سی او قومك سویله‌دیکی لسـان اوزره یازلمـایوب مجهول بر لسان اوزره تحریر وبیان اولندیغی حالده بعضاً رؤسای روحانیه منافع شخصیه‌لری ایچون بو حالی سوء استعمـال ایدرلر ٠ بو سوء استعماله کسب وقوف ایتمکدن عاجز اولان اهالی رؤسای روحانیه‌نك باطل شرح و تفسـیرلرینی کتابلره مراجعتله تفتیش وتدقیق ایده‌مه‌دیکندن طبیعی یا انلره اعتقاد ایده‌رك افکار باطله واوهام عجیبه صاحبی اولور ، یا مذهبك اساسنه اعتراض ایله صلابت دینیه‌سنی غائب ایده‌رك مذهبسز اولور ، یاخود تبدیل دین ایدر ٠

ایشته مصریلر ایچنده کوریلان رنکارنك اعتقاداتك سـبب ظهوری کتب دینیه‌نك یالکز کاهنلره مخصوص بر لسـان اوزره تحریر اولنمسـیله کاهنلرك منفعت شخصیه‌لری اوغـورنده اجرا ایتمکده اولدقلری بر طاقم ارتکابلردن بشقه بر شی دکلدی ٠

هر ودوتك قولنجه تب کاهنلری و حدانیت الهیه‌یی تصدیق ایدرلر ایدی ٠ زمانمزده کشـف اولنـان مصر آثاری دخی قول مذکوری تصدیق ایده‌یور ٠ کتـابلرك برنده « رب السمـوات

والارض اولان الله كه عالمك خالقيدر، كنديسى ايسه خلق اولنامشدر؛ نه بدايتى، نه ده نهايتى واردر » عبارهلرى مندرج ايدى. برده اهراملك انشا اولنديغى عصرلرده (يعنى دردنجى سلاله دورنده) انشا اولنمش اولان معبدلرده نه رسم، نه ده هيكل بولنمشدر. حالبوكه صوكرهلرده ياپيلان معبدلر هيكل و اويمه رسملر ايله طوليدر. بو ايسه بعض مورخلرك ادعا ايتدكلرى كبى مصريلرك ابتدالرى وحدانيت ربانيهيى تصديق ايتمكده اولدقلرينى ايما ايدر.

مرور زمان ايله مصريلر حق تعالى حضرتلرينى اونوده رق قدرت الٰهيهنك اظهارينه واسطه اولان بر طاقم احوال طبيعيهيه واجسامه طاپنمغه باشلامشلردر. بياغى اهالى ايسه بو يولده دها ايلرىيه وارمشدر.

مصر تكريلرينك كافهسنى ذكر ايتمك لازم گلسه مستقل بر جلد كتاب بيله كافى گلمز. حدوحسابسز اولان عمومى تكريلردن بشقه هر بر مملكتك كنديسنه مخصوص بر سورى معبودلرى وار ايدى.

معبودلر — مصريلرك الك بيوك طانيدقلرى معبود تبليلرك (آمون) ديدكلريدر. حقنده « معبودلرك پدرى و باقى دائما » ديرلر ايدى. فقط مصريلر مرور زمان ايله آموندن كنايه اولان شمسه طاپنمغه باشلامشلردر. آموندن صوكره منفيسليلرك عبادت

ایتدکاری فتاح (فتاه) در . حقنده دخی « عدالت منبعی » و « رب العالمین » دیرلر ایدی .

اوزیریس ایله زوجه‌سی بولنان همشیره‌سی ایزیس (یاخود ایزیده) نك آیینلری عموم مصریلر بیننده جاری ایدی . ایزیسك هیکلی اوزرنده « (اولمش) و (وار) و (اوله‌جق) نه وار ایسه بن اویم » عباره‌سی محکوك بولنمشدر . مصریلر کونش ایله نیل نهرینه — اوزیریس، منبت طوپراغه — ایزیس، طوپراقدن حاصل اولان برکته دخی اوغللری بولنان (هوروس) نظریله باقارلر ایدی .

(آپیس) دیدکاری بوغا دخی اوزیریسدن کنایه ایدی . فقط اهالی آپیسی الك بیوك معبود بیلیر ایدی والك زیاده اکا عبادت ایدر ایدی . آپیسك تویی سیاه واوزون اوله‌جق وآلنینك اورته‌سنده مثلث الشکل بیاض نقطه ایله بعض علامات فارقه بولنه‌جق ایدی . آپیس کبردیکی وقت مصریلر سیاهلر کیینوب ماتم و یکیسی بولندیغی وقت دخی شنلکلر اجرا ایدرلر ایدی . شاید آپیس بولنماز ایسه بونی بیوك بر اوغورسزلق عد ایدەرك حکومتك علیهنده شکایته باشلارلر ایدی . آپیس ذیقیمت شالار اوزرنده یاتار والك بکندیکی شیلری بول بول یر ایدی .

آپیس گویا بوغادن حاصل اولمایوب شمسك — یعنی اوزیریسك نورندن حاصل اولور ایدی . آپیس دخی اوزیریس

صفتیله طانیلیر ایدی — کویا اوزیریسك روحی آپیسده بولنور دیرلر ایدی ·

کدی، بیلان، فاره، تمساح، چایلاق وبعض نبات وروزکار خیلی معتبر معبودلردن معدود ایدی · شوقدر وارکه بعضلرینی بر مملکت، بعضلرینی دخی دیکر مملکتلر طانیرلر ایدی · بعضلری ایسه (مثلا تمساح) بر محلده مقدس و محترم، محال سائره‌ده ایسه منفور ومردار بیلینیر ایدی ·

اشبو معبودلردن برینی قصداً ویاقضاءً اولدیران اعدام اولنور ایدی · بونلره مخصوص مدفنلر بولنوب مرد اولدقلری وقت کمال طنطنه ورسم تشریفات اوزره دفن اولنورلر ایدی · بونلرك خارجنده برطاقم انسان باشلی حیوان وحیوان باشلی انسان صورتنده بر سوری پوتلر موجود ایدی ·

حاصل کلام مصریلرك معبودلری لایعد ولایحصادر · معبودلر ایچنده خیر وشر صاحبلری واردر · خیر صاحبی اولانلره حمداً وتشکراً، شر صاحبی اولانلره دخی خوفاً عبادت ایدرلر ایدی · بوکبی مذهب « فتیشیزم » (Fetichisme) یاد اولنور ·

آخرت — مصریلر آخرته دخی اعتقاد ایدرلر ایدی · کویا هرکس آخرتده اوزیریسك تحت ریاستنده اولەرق اجتماع

ایدن بر مجلس حضورنده محاکمه اولنوب سؤال و جوابدن صوکره افعال وحرکات ممدوحه‌سی میزانك برطرفنه ومذمومه‌سی دیکر طرفنه وضع ایله طارتیله‌رق حرکات ممدوحه‌سی غالب کلدیکی حالده جنته ، مذمومه‌سی غالب کلدکده دخی جهنمه کوندریلیر ایدی . انسانك روحی مدت مدیده نباتدن نباته وحیواندن حیوانه کچه‌رك کناهلرینی عفو ایتدیردکدن صوکره ینه اسکی وجوده عودت ایدر ایدی . اعتقادلرنجه کناهی چوق اولانلرك روحی منفور حیوانلر ایله نباتاته، کناهی چوق اولمایانلرك روحلری دخی مقبول آغاجلر ایله محترم حیوانلره کچر ایدی . کناهسز اولانلری ایسه اوزیریس کندی معیتنه آلیر ایدی .

مصریلر آخرته اعتقاد ایتدکلرندن اقامت ایتدکلری خانه‌لره مسکن موقت نظریله باقه‌رق مزاری اصل مسکن عد ایدرلر ایدی . بونك ایچون مدفنلرینه ممکن مرتبه متانت ویرمکه غیرت ایدرلر ایدی . مثلا (اهرام) و (لابیرینت) مدفنلردن بشقه برشی دکلدر .

آثار — مصریلرك طبیعتلرنده خارق العاده شیلره میل زیاده‌جه ایدی . بونك ایچون براقدقلری آثارده عظمت مشاهده اولنور . مصریلر کویا کوزللکی اثرك نفاستنده کورمه‌یوب

جسامت وعظمتنده کوروزلر ایدی . مصریلرك آثاری انجق یوز بیك مصریلرك قالدیره بیلدکاری ثقلتی برمقدار صودن حاصل اولان بخار واسطه سیله قالدیرمغه مقتدر اولان بزلری دخی عظمت وجسامتلری ایله حیرت وتعجب ایچنده براقیور . مصریلر سلطان احمد میدانندهکی دیکیلی طاش کبیلری ویاخود دها جسیملرینی الرنده باروت اولمادیغی حالده قیالردن تفریق ودمیر یول کبی واسطهٔ نقلیهلری یوق ایکن اوزاق محللردن جلب ایله ماکینه استعمال ایتمکسزین مرتفع محللره رکز ایدرلر ایدی . معبد وسرایلرك ستونلری، هیکللری، فرعون تپهلرینك اکثر طاشلری هپ بو بیوکلکدهدر .

« اسفینکس » (Sphinx) یاد اولنان (یعنی وجودی ارسلان ، باشی انسان شکلنده اولان) هیکللرك بری عادتا طاغ پارچهسیدر . اهرام حقنده دخی طاغ دنیله بیلیر .

هرملر روی زمین اوزرنده بولنان بنالرك الك جسیملریدر وبرهرم ایچون استعمال اولنان طاشلردن آلتی قدم ارتفاعنده وبیك (۱۰۰۰) میل طولنده بر دیوار انشا اولنه بیلیر ایدی . اهرامك ایچنده برطاقم اوطهلر موجود اولوب بونده هرمی انشا ایتدیران حکمدارلرك تابوتی حفظ اولنور ایدی . مثلا جیزهده بولنان هرملرك الك کوچوکی اولان منکره هرمنك ایچنده مرقومك قبری بولنمشدر .

(لابیرینت) دخی محیر العقول آثاردن بری اولوب اوچ بیك (۳۰۰۰) اوطه‌یی واون ایکی حولی‌یی شامل جسیم یر آلتنده برسرایدر. روایاته نظراً لابیرینت مقدس حیوانلری دفن ایچون انشا اولنمشدر.

فرعون سرایلرنده دخی اڭ زیاده کوزه چارپان جسامتدر. تب سرایی اوقدر جسیم ایدی که الیوم اوزرنده بر ایکی قریه موجوددر. سرایلرڭ درونی جسیم یکپاره دیرکلر ایله محاط بیوك صالونلردن وحولیلردن عبارت ایدی. قارناق (که تب سراینڭ برجناحیدر) سراینده بولنان بر صالونڭ طولی (۱۰۳) وعرضی (۵۰) متره اولوب (۱۳٤) یکپاره دیرکی شاملدر که هر برینڭ قطری اوچ مترهدر.

درت طرفدن سرایلره کلان یوللر اسفینکس هیکللریله دونادلمشیدی وقپولرنده او بەلیسق (Obèlisque) دینیلان دیکیلی طاشلر (سلطان احمد جوارنده‌کی کبی) مرکوز ایدی.

هیکللرڭ اڭ مشهوری اولان اوچنجی آمنوفیس طرفندن رکز ایتدیریلان « ممنون » هیکلیدر. هیکل مذکور کویا طلوع شمس ایله برابر کندیلکندن بر طاقم صدالر چیقاریر ایدی. ممنون هیکلی « غرائبات سبعهٔ عالم » دن معدوددر.

مصریلرڭ آثار جسیمه‌سندن بریده فیومده بولنان (مریس) کولیدر. مذکور کول نیل مبارکڭ طغیانی موسمنده طوله‌رق

نیل مجرای طبیعیه‌سنی بولدیغی وقت محتاج اولان تارلالره صو ویرر ایدی وانچنده پك چوق بالق بولندیغندن خزینهٔ دولتك باشلیجه منابع ایرادندن عد اولنور ایدی ·

مصریلر خیلی کتب ورسائل براقشلر ایسه‌ده همان جمله‌سی ضایع اولمشدر · « قلب دواسی » نامیله معروف ومشهور بر کتبخانه‌نك موجود اولدیغنی مورخ هرودوت ایله سیجیلیه‌لی دیئودور خبر ویرمشلر ایسه ده کتبخانهٔ مذکوره‌دن اثر قالمامشدر · شوقدرکه آریجه تاریخ صحیفه‌لری عد اولنه‌بیله‌جك دیکیلی طاشلر و بنالرك دیوارلری ایله دیرکاری اوزرنده بولنان یازیلر ضایع اولمایوب بعض ارباب فنون طرفندن قرائت وترجمه اولنمقده‌در ·

مصریلرك استعمال ایتدکاری یازی اوکرنمسی مشکل بر یازی اولوب « هیه‌روغلیف »(Hiéroglyphes) یازیسی تسمیه اولنور · هیه‌روغلیف یازیسی حروفاتدن مرکب اولمایوب آیریجه معنایی شامل اشکالدن مرکبدر ·

مصریلر کاغد یرینه مصر باتاقلرنده نشوونما بولوب پاپیروس (Papirus) نامیله معروف اولان بر نباتك یاپراقلرینی استعمال ایدرلر ایدی ·

دردنجی فصل

اقوام سامیه

آثوریه وبابل ــ اقبال بابل واحوال اخیره ــ
آثوریه وبابل مدنیتی ــ فنیکه ــ قارطاجه

— ۱۲ —

آثوریه وبابل

عراق عربی ۰ آثوریلر وکلدانیلر ۰ مقر حکومت ۰ نمرود ۰
آثور ۰ نینوس ۰ بلخ محاصره‌سی ۰ سمیرامیسك حکومتی ۰ فتوحات ۰
آثوریه‌نك زوالی ۰ آرباس وبله‌زیس ۰ یکی سلاله ۰ انقراض

عراق عربی — فرات ایله دجله (یاخود شاط) نهرلری ارمنستان طاغلرندن حاصل اولوب سنجار صحراسنه واصل اولدقلری حالده بر برینه موازی اوله‌رق خیلی مسافه قطع

ایتدکدن صوکره برلشه‌رك شط العرب نهرینی تشکیل ایدرلر وبعده بصره کورفزینه منصب اولورلر . دجله ایله فرات آره‌سنده بولنان اراضی زمانمزده (الجزیره) یاخود (عراق عربی) تسمیه اولنور .

اراضیٔ مذکوره ازمنهٔ متقدمه‌دن بری پك معروف ومشهوردر . اسکی یونانیلر (Mesopotamia) - یعنی بین النهرین دیمشلر واوروپالیلر دخی یونانیلردن اخذ ایده‌رك حالا مسوپوتامیه دیرلر .

قطعهٔ مزبوره وخصوصیله سنجار صحراسی دینیلان جنوب طرفی تورایخ متقدمه‌ده دخی معروف ومذکوردر .

الجزیره‌نك جنوب طرفی آلچاق ، دوز اووه اولوب بردرجه‌یه قدر یاغموردن محروم ایسه‌ده بر طرفدن ارمنستان وکردستان طاغلرنده قارلر اریمکه باشلادیغی وقت - یعنی اول بهارده شط ایله فرات طغیان ایده‌رك پك چوق محللری سقی ایتدکاری کبی ، دیکر طرفدن دخی سطح ارضك دوز اووه اولمسی جهتیله قنالرك حفر وانشاسنه مساعد اولدیغندن جزؤی همت صرف اولندیغی حالده یاغموره احتیاج براقامقده وبناء علیه یاغمورك قلتی زراعته اصلا سکته ویرمه‌مکده‌در .

طوپراقی ایسه فوق العاده منبتدر . هواسی دخی هر نقدر صیجاق ایسه‌ده صاغلمدر . فی الحقیقه حوالیٔ مزبوره ازمنهٔ

متقدمه‌دن بری اطرافنده یشایان کافهٔ ملل واقوامك انبارى مقامنده ایدی وجله عندنده مبارك برقطعه صایلیر ایدی . الجزیره‌نك شمال طرفی ایسه بر درجه‌یه قدر یوکسك وطاغلق اولوب رحمتدن محروم اولمادیغی کبی، هواسی دخی سنجار صحراسنه نسبتله سرین ولطیفدر .

بونك ایچون الجزیره ازمنهٔ متقدمه‌دن بری اطرافنده ظهور ایدن اقوامك حرص وطمعلرینی جلب ایده‌کلمشدر وکافه‌سی دخی برر کره اولسون فتح واستیلاسنه تشبث وقیام ایتمشلردر .

آثوریلر وکلدانیلر — تاریخ اراضیٔ مذکوره‌یی آثوریلر ایله کلدانیلرك النده بولمشدر . آثوریلر شمالده وکلدانیلر جنوبده — یعنی سنجار صحراسنده اقامت ایده‌رك مناوبةً بربرینی تحت اطاعته آله‌رق بیوك حکومتلر تشکیل وتنظیم ایتمشلردر .

آثوریلر ایله کلدانیلرك براقدقلری آثار حالا دجله و فرات کنارلرنده کثرت اوزره بولنمقده اولوب هله اراضی‌یی طغیانلرك خساراتندن محافظه ایچون انشا اولنمش سدلر، ترلالر ایله شهرلره صو ویرمك اوزره حفر اولنمش صو یوللری و صو خزینه‌لری — یعنی قناللر وبندلر عقله حیرت ویره‌جك درجه‌ده جسیم ومتعددر . اشبو آثاره باقیلیر ایسه آثوریلر ایله کلدانیلرك ترقی ومعموریت یولنده درجات رفیعه‌یه واصل اولدقلری آکلاشیلیر . شو قدر

وار که احوالنی خبر ویرر منتظم ومضبوط تاریخ براقمادقلرندن، یاخود دها طوغریسی براقدقلری آثار الیزه چکمه دیکنندن‌مورخلر یدنده اولان معلومات جزؤی وقاریشقدر .

مقر حکومت — آثوریلرك مرکزی دجله اوزرنده وشمدیکی موصل شهرینه قریب بر محلده بولنان (نینه و یه Ninévia) شهری ، کلدانیلرك دها آشاغیده و فرات اوزرنده کائن بابل شهری ایدی .

ازمنهٔ متقدمه‌ده بابل‌قدر مشهور ومعمور بر بلده یوق ایدی . کلدانی راهبلرینك طوتدقلری تاریخلره نظراً بابل شهرینك تأسیسندن زمانلرینه قدر اوچ یوز یکرمی بیك سنه چکمش ایدی . کتب مقدسه‌یه نظراً بابل شهرینی تأسیس ایله سنجار صحراسنده ابتدا حکومت ایدن نمرود بن کوش بن حامدر — یعنی نوح علیه السلامك اوچنجی بطنندن بریدر .

نمرود — نمروده تابع اولان ملتك جناب خالقه قارشی عصیان حالنده بولندیغی کتب مقدسه‌ده مذکوردر . فقط بابل قلعه‌سنی انشا ایدن اصل بیوك نمرودمیدر، یوقسه بشقه‌سیمیدر، یکدیکره تفصیل اولنمادیغندن بللی دکلدر . زیرا « نمرود » اسمی « فرعون » و « قیصر » اسملری کبی وقت وزمانیله اسم خاصدن

اسم عامه منقلب اولمشدر . حتی جمعی اوله‌رق نمارد کلمه‌سی دخی مستعملدر .

نمرود سلاله‌سنك نه قدر مدت بابلده حکومت ایتدیکی دخی معلوم دکلسه‌ده جزیرة العربده ساکن اقوام وحشیه‌نك عربستان قطعه‌سنی ترك ایله همجوار بولنان اقوام اوزرینه هجوملری اثناسنده الجزیره جهتنه تسلط ایدن عربلرك بابل شهرینی نمرود سلاله‌سی الندن ضبط واستیلا ایتدکلری مذکوردر .

آثور — نمرود طرفندن بابل شهری تأسیس اولندیغی عصرده (آثور) بن سام دخی عراق قطعه‌سنك شمال طرفنده یعنی آثوریه‌ده بر حکومت تشکیل و صوکره نینه‌ویه دینکله معروف اولان شهری بنا وتأسیس ایتمش ایسه‌ده آثوریه دخی بابل ایله برابر عربلر طرفندن استیلا اولنمشدر .

بوندن آکلاشیلان آثوریلر اساساً بنی سام وکلدانیلر دخی بنی حامدر . لکن کتب مقدسه‌یه نظراً حام نسلی قابیل نسلی کبی دائما جناب حقه قارشی عاصی بولندیغندن منفور عالم اولمشیدی . نمرود زماننده‌کی بابلیلرك دخی عاصی اولدقلری معلوم ایسه‌ده صوکره‌لری بابلده کوریلان کلدانیلرك او اسکی بابلیلر اولمادیغی آشکاردر . چونکه کلدانیلر حام نسلی دکلدر، سام نسلیدر، وآثوریلر ایله اخلاق وطبیعتجه مشابهتلری پك چوقدر .

«كلدانى» كلمه‌سنك دخى «موحد» ديمك اولديغى كلدانيلرك اوائلده موحد اولدقلريني ايما ايدر .

نينوس — آثوريه و كلدانستانى استيلا ايدن عربلر تخميناً ايكى يوز سنه قدر حوالئ مزبوره‌يه حكم ايتمشلردر . بعده آثور سلاله‌سندن (بلوس Bèlus) آثوريه وبابل قطعه‌لرندن عربلرى اخراج ايده‌رك وابتدالرى ايكى حكومت مستقله اولان اشبو ايكى قطعه‌يى برلشديره‌رك برنجى آثوريه دولتنى تشكيل ايتمشدر (تخميناً ق ٢٦١٥) .

بلوسك اوغلى نينوس جهانگير اولوب آثوريه مملكتنى توسيع وهيئت داخليه‌سنى تنظيم واصلاح ايلمشدر .

نينه‌ويه — نينوس آثوريه ايچون مركز اولمق اوزره شمديكى موصل قربنده اولوب آثور طرفندن وقتيله تأسيس ايدلمش اولان كوچوك برقصبه‌يى مجدداً انشا وتوسيع ونينه‌ويه اسميله تسميه ايلمشدر .

توار يخه نظراً نينه‌ويه مربع بر ديوار ايله محصور اولوب كويا ديوارك طولى طقسان كيلومتره‌يه وارتفاعى اوتوز متره‌يه بالغ اولديغى كبى يان يانه اوچ عربه يوروبه‌جك قدر دخى كنيش ايدى . فضله اوله‌رق آلتمش آلتى متره ارتفاعنده بيك بش يوز

(۱۵۰۰) برج وار ایدی . نینوس شهره نسبتله سکنه‌سی آز اولدیغندن پك چوق اجنبیلری جبراً شهره نقل واسکان ایتمشدر .

باختر محاصره‌سی ، سمیرامیس — نینوس زماننده آثوریه‌نك حدودی غربده بحر سفید ، شرقده هندوستان ، شمالده قفقاسیه طاغلری ، جنوبده دخی عربستان وبصره کورفزی ایدی . نینوس یالکز ایرانك شرق شمالنده بولنان باقتریه (Bactria)ـ یعنی بلخ قلعه‌سنی فتح ایتمکه بردرلو موفق اوله‌مامشیدی . بونك اوزرینه نینوس کویا برملیون یدی یوز بیك (۱,۷۰۰,۰۰۰) پیاده ، ایکی یوز اون بیك (۲۱۰,۰۰۰) سواری ، اون آلتی بیك (۱٦,۰۰۰) حرب عربه‌سندن مرکب عظیم براردو جمع ایده‌رك بلخ شهرینی محاصره ایتمش ایسه‌ده ینه بردرلو نائل مرام اوله‌مامشدر . نینوس سنه‌لرجه بلخ اوکنده اقامت ایتدیکی حالده برثمره کوریله‌مه‌دیکندن یأسله کری رجعت ایتمك اوزره ایکن سمیرامیس (Sémiramis) نام بروزیر قاریسی شهری فتح ایتمکه موفق اولمشدر .

سمیرامیس حقنده مصال قبیلنده پك چوق روایات واردر . سمیرامیس کویا سوریانیلرك عزیزه‌لرندن برینك قضاء طوغوردیغی قیزی اولوب وضع حمل ایتدیکی کونی والده‌سی حجابندن کندینی صویه آتمش وقیزینی لبنان طاغنده ترك ایتمشدر . سمیرامیس دخی برچوبان النه دوشوب چوبانك خانه‌سنده بیومش

وکندیسی فوق العاده کوزل اولدیغندن نینوسك وزیرلرندن برینه زوجه اولمش ایدی . بلخی محاصره ایدنلرك ایچنده مرقوم وزیر دخی موجود اولوب مدت مدیده بلخ اوکنده اوتورمقدن طولایی حسرت قالدیغندن زوجه سنی یانته جلب ایتمشیدی .

نینوسك بلخ قلعه سنی استیلایه عدم موفقیتی قلعهٔ مذکوره نك مرتفع وصارپ طاغ اوزرنده بنا ایدلمش بولنمسندن نشئت ایتمشیدی . زیرا اکثریاً اووه اهالیسندن مرکب اولان نینوس اردوسی طاغلرده حرکت ایتمکدن عاجز قالمشدر .

سمیرامیس ایسه ذاتاً جبل لبنانده چوبان قلبه سنده بیودیکندن بشقه قویونلر ایله برابر طاغلرده و بایرلرده کزمکه آلشمش اولدیغندن نینوس اردوسندن معیتنه برقاچ فدائی آله رق کیجه لین بلخ قلعه سنه دخول ایله نینوسه شهر قپوسنی آچمشدر . نینوس دخی بووقعه دن طولایی سمیرامیسدن فوق العاده ممنون ومتشکر قالوب آنی زوجه لری صره سنه داخل ایتمشدر .

سمیرامیسك حکومتی — نینوسك حین وفاتنده اوغلی نینیعاس صبی بولندیغندن حکومت والده سی سمیرامیس النده قالمشدر . کرك فتوحاتجه ، کرك انشاآتجه سمیرامیس نینوسدن کری قالمامشدر . نینوس نینه ویه یی توسیع وتجدید ایتدیکی کبی ،

سميراميس دخی پای تخت ايچون دها مناسب كورديكی بابل شهرينی تزيين ايلمشدر.

يكی ضبط اولنمش كلدانستانك حسن اداره‌سی ايچون مقر حكومتك بابلده بولنمسی دها مناسب ايدی. برده مرور سفائنه مساعد اولان نهر اوزرنده وسنجار صحراسنده واقع اولان بابل تجارت عموميه‌نك دخی مركزی ايدی. سميراميسك نينوسدن دها مدبره اولديغی بوندن آكلاشيله‌بيلير.

بابل اطرافنده نينه‌و يه‌ده‌كی كبی جسيم برديوار انشا اولنمش و بابل فراتك ايكی ساحلنده واقع اولديغندن سميراميس ايكی محله‌يی برلشديرمك اوزره غايت جسيم ومصنع بركرلی كوپری ياپديرمشدر. [*]

كوپرينك ايكی طرفنده متين قلعه‌لر ونهرك ايكی طرفنه اوتوز كيلومتره طولنده رنختم ياپلمشدر. لكن سميراميسك اصل بيوك اثری صو آلتنده بركمر ايله بعض ابنيه‌لردر.

شهرك خارجنده بيوك بر مخزن (يعنی كول) قازديروب فرات نهرينی اشبو مخزنه چويرمش، بعده يدی كون ظرفنده نهرك آلتنده قپالی بريول ياپديرمشدر. كمرك ايكی آغزی دخی كوپری

---

[*] كوپری ايچون قورشون ايله دمير چبوقلرك استعمال اولنديغی مذكوردر.

باشلرنده اولان قلعه‌لره چیقار یه‌رق پرنجدن معمول قپولر ایله سد اولنمشدر .

سمیرامیس آثوریلر ایله کلدانیلرك باش معبودی بولنان «بل» ه مخصوص اولمق اوزره بر معبد انشا ایتدیرمشدرکه بربری اوزرنده اوله‌رق سکز قات مربع بنادن عبارت ایدی . اك نهایتده کی قاتده برمحفل، ایچنده آلتوندن بر تخت . معبدك ایچنده دخی آلتوندن معمول بیوك برهیکل، اوکنده ینه آلتوندن برماصه وار ایدی . معبدك ایچنده ایکی عدد مذبح دخی موجود اولوب برنده کو یا ممه‌ده بولنان چوجوقلر قربان ایدیلیر، دیکرنده دخی سائر دزلو قربانلر کسیلوب یقیلیر ایدی .

سمیرامیسك فتوحاتی — سمیرامیسك فتوحاتنه کلنجه ابتدای امرده نینوسك حین وفاتنده عصیان ایتمش اولان (مدیه‌لیلر) اوزرینه کیدوب آنلری تحت اطاعته آلمش وشمدیکی همدان شهری جوارنده کائن (اکباتانه) نام مشهور بلده‌یی تأسیس ایلمشدر . اکباتانه‌ده صو اولمادیغندن ازاقده بولنان طاغلردن یوللر حفر وانشا ایله شهره صو کتیرمشدر . اندن صوکره ارمنستانه کیده‌رك (وان) شهرینی تأسیس ایلمشدر . [*]

---

[*] وانك اسمی حالا ارمنیجه (شمیرامو کرته) در وجوارنده اسکی شهرك خراباتی باقیدر .

بوندن صوکره سمیرامیس کویا مصر وحبش وطرابلس غرب قطعه‌لرینی استیلا ایتمشدر . فقط هندوستان اوزرینه کیتدیکی حالده برنجی دفعه اوله‌رق مغلوباً رجعته مجبور اولمشدر . چونکه عسکری هندولرك حربده استعمال ایتدکاری فیللردن اورکه‌رك پریشان اولمشدر . قرق ایکی سنه سلطنت ایتدکدن صوکره سمیرامیس تختی اوغلی نینیاسه ترك ایله غائب اولمشدر (ق سنه ٢٤٩٨) .

سمیرامیسك اسمی آسیه اقوامی بیننده پك مشهوردر وحقنده پك چوق مصالر تنظیم اولنمشدر . کویا اسکندر رومی وسطی آسیه‌ده برطاش اوزرنده آتیده مندرج یازیسنی بولمشدر .
« بن قادین اوله‌رق دنیایه کلدم ایسه‌ده افعال وحرکاتم بنی الئیوك
« ارککلر صره‌سنه داخل ایتدی . نینوسك ممالکی اوزرنده
« اجرای سلطنت ایتدم . بندن اول هیچ برآثوری دکز کورمه‌مش
« ایکن آثور یلره اوزاقلغی جهتیله عموم ایچون مجهول اولان
« درت قطعه دکز کوستردم . نهرلری ایسته‌دیکم محلاره آقتدم
« ایسه‌ده لزومسز یره آقتمادم وبو وجهله چوراق یرلری معمور
« ایلدم . بن ضبطی ناقابل قلعه‌لری انشا ایتدیردم . کچلمز
« طاغلردن طریقلر آچه‌رق یبانی حیوانلرك مرور ایده‌میه‌جکاری
« یرلردن عربه‌لریمی کچیردم . بونجه مشاغل ایچنده ایکن
« دوستلرم ایله ذوق وصفا ایچون دخی وقت بولورایدم . »

آثوریه‌نك زوالی — سمیرامیسدن صوکره آثوریه ممالکی زواله یوز طوتمشدر . قوهٔ جبریه ایله تشکل ایدن بر دولتك قوتنه جزئی بر سکته عارض اولدیغی حالده انقراضه یوز طوتمسی بدیهیدر . سمیرامیسك هندوستانده دوچار اولدیغی مغلوبیتدن صوکره آثوریه دولتی طریق انقراضه سالك اولوب متمادیاً قطع مسافه ایلمشدر . دیکر طرفندن بلوس ونینوس وسمیرامیس دورلرنده لاینقطع دوام ایدن محاربه‌لر آثوریلری یورغون وراحته محتاج براقمشدر . بونك ایچون آثوریه دولتی فتوحات عظیمه‌یی متعاقباً خواب غفلت وسکونت ایچنده قالمشدر .

حکمدارلر ذوق صفایه مبتلا اوله‌رق اهالی‌یه هیچ کورنمز اولمشلر وسرایلرنده هر نوع اکلنجه‌لره طالمش اولوب دولت اموریی اونوتمشلردر . بو یولده امرار وقت ایدنلر امنیتسزلکدن ناشی لزومسز قتاللرده بولنه‌رق شجرهٔ دولتك کوکلرینی قوروتورلر . بویله‌لرك ذریتلری دخی درایتدن محروم ووجودجه طبیعی ضعیف اولورلر . فی الحقیقه سمیرامیسدن صوکره آثوریه‌ده ظهور ایدن حکمدارلرك اکثریسی مختل الشعور کوسترلمکده‌در .

دولتی عصیانلردن محافظه ایچون پك چوق عسکر سلاح آلتنده طوتیلیر ایدی . فقط قوماندانلر عسکرك توجه ومحبتنی

جلب ايده‌جك وقت بوله‌ماسونلر مطالعه‌سيله حكمدارلر هرسنه عسكر دكشديررلر ايدی. - يعنی عسكر بر سـنه خدمت ايتدكدن صـوكره خانه‌لرينه عودت ايدر ويرينه يكيسی كلير ايدی. بونك ايچون عسكرده دخی اسكی مهارت ومتانت قالمامشدر .

آرباس وبله‌زيس — آثوريه ملوكندن (سـارداناپال) نام حكمدارك زمان سلطنتنده (آرباس Arbacès) نام بر ضابط فارسيلری و (بله‌زيس Bélésis) دخی كلدانيلری عصيانه‌تشويق ايده‌رك نينه‌ويه‌يی محاصره ايتمشلردر .

سـارداناپال دولت اموريني ترك ايدوب جاريه البسه‌سـنی لابس اولديغی حالده جاريه‌لر ايچنـده ديكيش ديكه‌رك و اويون اويناية‌رق وقت چكيرير ايدی. صقال ايله بييقلريني تراش ايده‌رك يوزينه دوزكون سورر وجاريه‌لردن سيماجه فرق كوسـترمه‌مكه چاليشير ايدی. لكن دولت تهلكه‌يه اوغراينجه سارداناپال اواينجه تن اوزرينه قاتی زرهلر كيمش وميدان حربده قهرمان كبی حرب ايده‌رك طمرلرنده آقان قانك نينوس قانی اولديغنی اثبات ايتمشدر . مأمولك خارجنده اوله‌رق اظهار شجاعت ايتمش اولان سارداناپال نينه‌ويه‌يی محافظه ايده‌ميه‌جـكنی درك ايدنجه بتون خزينـه‌سنی وجاريه‌لريله برابر كنديسنی احراق بالنار ايلمشدر .

ارباس ايله بله‌زيس آثوريه حكمدارلريني بتون بتون قالديرمامشلر

وآثوریه ممالکندن اوچ حکومت تشکیل ایدەرك برینی آثوریه سلالەسنك یدنده براقشلر . بابل ایله ایران قطعەلری دخی آیریجه برر حکومت مستقله اولمشلردر .

وقت مذکورده داود ایله سلیمان علیهما السلام دخی آثوریەنك بعض مستملکاتنی ضبط ایتمشلردر . لکن بر مدت صوکره اختلال ظهور ایدەرك بلوس ـ یعنی آثور سلالەسی حکومتدن محروم قالمشدر . کویا سرایك باغچوان باشیسی حکومتی ضبط ایتمشدر .

یکی سلاله — اشبو سلالهٔ جدیدەدن بیوك حکمدارلر ظهور ایتمش ایسەده حقلرنده اولان معلومات پك جزئیدر . شو قدر که یقینلرده نینەویه خرابەسنده بولنان متعدد آثار عتیقه ایله یازیلردن اوروپالیلر بو خصوصده بعض معلومات آلمقدەدرلر وبونلرك موفق اولملری مطلوب ومتمنادر .

بو دورده آثوریه کویانینوس وسمیرامیس زمانلرنده اولدیغی کبی پك پارلاق کورینیور . (فول) نام بر حکمدار زماننده بنی اسرائیل آثوریەیه ویرکی ویرمکه باشلامشدر . سالمانازار ایسه اسرائیلیەیی ضبط وفنیکه شهرلرندن صور ایله صیدایی یغما وتخریب ایتمشدر . (تیغلات پلیسار) ایله اوچنجی (سارداناپال) و (سنجاریف) زمانلرنده بابل استرداد ایدلدکدن بشقه مصر دخی تضییق اولنمشدر . سنجاریف (یاخود سناخریب)

قدس شريني محاصره ايله مشغول ايكن مصريلر بنى اسرائيله امداد كوندردكارندن همان مصره برسفر ايتمشدر ٠

آثوريه حكمدارلرى يالكز مديلره – يعنى عجملره غلبه ايده‌مه‌مشلر ايدى ٠ بونك اوزرينه سنجاريف فرهاد نام مديه حكمداريله محاربه ايده‌رك اكا دخى غلبه ايتمشدر ٠ فرهادك اوغلى وخلفى كى آخسارايسه سنجاريفه غلبه ونينه‌ويه‌يى محاصره ايتمش ايسه‌ده بوصره‌ده تركارك ايران ممالكى اوزرينه هجوملرى واقع اولديغندن محاصره‌يى رفع ايتمكه مجبور اولمشدر ٠

انقراض – سنجاريفدن صوكره كلان حكمدارلر دخى سميراميسدن صوكره ظهور ايدنلركبى ذوق وصفايه مبتلا اولوب دولت امورينه باقامشلردر ٠ بونلردن « ساراق » ياخود « كينالادان » دورنده – سارداناپال دورنده اولديغى كبى – « نابو پولاسار » نام بابل واليسنك تحت قوماندەسنده اوله‌رق كلدانيلر ايله كى آخسارك تحت قوماندەسنده اوله‌رق مديلر وفارسيلر نينه‌ويه‌يى تخريب واحراق ايتمشلردر ٠ ساراق دخى سارداناپال كبى كافهٔ اموال واشياسيله برابر سراينده يانمشدر (ق ١٢١٨) ٠

اشبو وقعه‌دن صوكره آثوريه حكومتى بردها انتباه بوله‌مامش وحكومت بابله چكمشدر ٠

— ۱۳ —

اقبال بابل واحوال اخیره

نابو نصر . بخت نصر . آثاری . انقراض بابل

نابو نصر — ساردانا پال زماننده آرباس وبله زیسك عصیانلری اوزرینه ایران ایله بابل قطعه‌لرینك کسب استقلال ایتدکاری وسنجاریف دورنده بابلك تکرار آثوریه‌یه تابع اولدیغی یوقاریده ذکر اولنمشیدی . بوزمان ایچنده بابلده ظهور ایدن وقوعات حقنده معلومات تاریخیه مکمل دکلدر . شوقدرکه بو آره‌لقده بابلده (نابونصر) نامنده بر حکمدار ظهور ایده‌رك پك چوق فتوحاته نائل اولمش وکلدانیلر ایچون بر اقبال دوری کشاد ایتمشدر ودور مذکور کلدانیلر طرفندن رأس تاریخ اتخاذ اولنمشدر .

بخت نصر — ایکنجی دفعه اوله‌رق مدیلر ایله بالاتفاق عصیان ایدن (نابو پولاسار) ایسه کسب استقلالدن صوکره

چوق یشامایوب سلطنتی اوغلی بخت نصره (Nabuchodonasor) ترك ایده‌رك وفات ایتمشدر (۱۲۲۶) .

آثوریه‌یی مضمحل ایدن عصیانده مدیلردن زیاده بابلیلرك ذی مدخل اولدقلری، آثوریه مستملکاتندن قسم اعظمنك بابله چمسندن آکلاشیله‌یور . آثوریه دولتنك نفوذی و پولتیقه‌سی دخی مستملکاتی ایله برابر مدیلره چمه‌یوب بابلیلره چمشدر .

آثوریه دولتنك پولتیقه‌سی ایسه بحرسفید ایله ایران بیننده ساکن کافهٔ ملل واقوامی یاطوغریدن طوغری یه تحت اداره‌سنده طوتمق، یاخود یالکز تحت نفوذنده طوته‌رق ویرکی آلمق و بناء علیه حوالیٔ مزبوره‌یه خارجدن کیمسه‌نك مداخله‌سنی قبول ایتمه‌مکدن عبارت ایدی . مثلا مصریلرك بنی اسرائیلك امور داخلیه‌سنه مداخله‌لری اوزرینه آثوریلر مصریلره اعلان حرب ایده‌رك اسرائیلیلره معاونت ایتمشلردر .

فرعون مشهور (نخاو)ك بنی اسرائیل امورینه مداخله ایده‌رك اسرائیلیه حکمداری قتل ایله کندیسنه صادق اولان دیکرینی حکمدار تعیین ایتمسی - یعنی اسرائیلیه‌یی مصره بند ایلمسی اوزرینه بخت نصر دخی بابلك حقوق ومنافعنی وقایه ایده‌یورم قولیله ارض مقدس اوزرینه هجوم ایده‌رك نخاوی پریشان وارض مقدسی یغما وغارت ایلشدر .

بخت نصر قدس شریفی برمدت محاصره‌دن صوکره ضبط

وتخریب و بیت المقدسده بولنان خزینه ایله سائر ذی قیمت اشیایی غصب ایتدکدن صوکره حکمدارلریله برابر بنی اسرائیلك الك ایلری کلمش ومعتبر اولانلرینی دخی اسیراً بابله کتورمشدر . اشبو وقعه تاریخ مقدسده « اسارت بنی اسرائیل » نامیله معروفدر و بو اسارت یتمش سنه ممتد اولمشدر (١٢٢٧ - ١١٥٨) .

مصریلر بنی اسرائیله امداد ایتمك اوزره ارض مقدسه کلوب فراته قدر ایلریلمشلر ایسه‌ده بخت نصر طرفندن بیوك بر هزیمته دوچار ایدیله‌رك مصره فرار ایتمکه مجبور اولمشلردر . اسرائیلیه دخی تکرار بخت نصرك ید قهرینه دوشمشدر .

بنی اسرائیل موآبیلر ، عمونیلر ، فنیکه‌لیلر ومصریلر ایله بالاتفاق بردها قیام ایتمشلر ایسه‌ده مغلوب اوله‌رق قدسه قپانمشلردر . بخت نصر دخی دردنجی دفعه اولمق اوزره قدسی محاصره واون سکز آی صوکره ضبط ایده‌رك محافظلرینی قلیجدن کچیرمش وشهری یکیدن احراق وتخریب ایلمشدر .

آثار — بخت نصر فتوحاتدن ماعدا پك چوق آثار ایله نامنی ابقا ایلمشدر . مرقوم بابل شهرینی توسیع وتزیین ایلمشدر . بابلك مشهور « آصیلی بغچه‌لر » ی بخت نصرك اثریدر .

روایت اولندیغنه کوره بخت نصرك زوجه‌سی مدیه‌لی

اولوب طاغلق واورمانلق اولان مملكتده بيومش ايدی. بابل قطعه‌سی ايسه دوز صحرا اولوب اورمانلردن محروم بولنديغندن مرقومه وطننه زياده‌سيله حسرت قالمشدر. بونك اوزرينه بخت نصر دخی بابل ايچنده صنعی طاغلر ياپديروب اوزرلرينه اغاجلر ديكديرمش ايدی. «اصيلی باغچه» ديدكلری باغچه‌لر دخی بونلردر.

بخت نصر پك چوق جدوللر حفر وانشا ايتديره‌رك چوللری معموره‌لره تحويل ايتمشدر. بصره كورفزنده ايلك دفعه دونتما انشا ايدن بخت نصردر. بخت نصر قرق اوچ سنه سلطنت ايتدكدن صوكره وفات ايتمشدر (١١٨٣).

انقراض بابل — بخت نصردن صوكره كلدانستانده اختلاللر ظهور ايتمش واوتوز سنه كچمه‌دن بابل ايران حكمداری كيخسرو طرفندن ضبط اولنمشدر. بابل حكمداری بولنان بالتازار عيش وعشرته مبتلا برظالم اولوب حتی بابل شهری كيخسرو طرفندن محاصره اولنديغی حالده ينه تبديل حركت ايتمه‌مش ــ يعنی ذوق وصفاسنی ترك ايله‌مه‌مش ايدی.

بابلك كيخسرو طرفندن فتحندن بركون مقدم بالتازار ضيافت ايچنده ايكن عجيب برال ظهور ايده‌رك آتش حروفاتيله شو «مانه . طقل . فارسی» عباره‌سنی يازدقدن صوكره غائب

اولمشـدر . بالتازار دهشت ایچنده قالوب کاهنلر ایله هاتفلری جلب ایده‌رك یازینك ترجمه‌سنی طلب ایلمش ایسه‌ده کیمسه یازینك نه اولدیغنی اکلایه‌مامشدر . یالکز بنی اسرائیل ایله برابر بابلده اسیر بولنان حضرت دانیال (ع) مذکور یازی‌یی شرح و ترجمه ایتمشدرکه مآلی شوندن عبارت ایدی : « حکومتك نهایتی کلدی ، بالتازار حکمدارلغه لایق اولمادیغندن جناب حق بابلی فارسیلره اعطا ایده‌جکدر »

بابل قلعه‌لرینك متانتی شهرك قوهٔ جبریه ایله ضبطنه امکان براقادیغندن کیخسرو فرات نهرینك مجراسنی تبدیل ایده‌رك کیجه‌لین اردوسنی نهر مجراسندن ـ یعنی قلعه دیوارنده صولرك جریانی ایچون براقیلان کردن شهره داخل ایتمشدر (١١٦٠) .

بابلیلرك چوغی بالتازار ایله برابر ایران عسکری طرفندن قتل و اعدام اولنمشدر .

وقوعات اخیره — آثوریه و کلدانستان یاخود عرق عربی قطعه‌سی بالاده بیان اولندیغی وجه اوزره کیخسرو طرفندن فتح اولنوب ایران ممالکنه الحاق ایدلمش و ایران ایله برابر بیوك اسکندر طرفندن تسخیر اولنه‌رق بابل شهری اسکندر دولت عظیمه‌سی ایچون مقر اتخاذ اولنمشدر . عراق اسکندر دولتك انقراضندن صوکره وزراسندن سلفکوسك

تأسیس ایله‌دیکی « سوریه » دولتنه ربط اولنمش ایسه‌ده برمدت صوکره (ملوك آشکانیان) دورنده انقباه بولان ایران طرفندن استرداد ایدیله‌رك ظهور اسلامه‌قدر ایران النده قالمشدر . ظهور اسلامدن بری عراق قطعه‌سی خلافت اسلامیه نك اجزای متممه‌سندن برجزؤدر .

آثوریه و بابل مدنیتی

آثوریلر وکلدانیلر • صنعت ومشغولیتلری • عادات ملیه‌لری •
کاهنلر • اصول اداره • مذهب • آثار •

آثوریلر وکلدانیلر — آثوریلر ایله کلدانیلر عن اصل برقوم
دکلسه‌ده اکثر وقتلر براداره تحتنده یشادقلرندن اصول وعاداتجه
اتحاد حاصل ایتمشلردر •

آثوریلر طاغی اولدقلرندن زیاده متحرك ومشقته متحمل
وجنکه مائل ایدیلر. صحراده اقامت ایده‌رك زراعت وتجارت ایله
اشتغال ایدن بابلیلرك ایسه سکونت وآسایشه میللری غالب ایدی •
بونك ایچون حکومت وسلطنت دخی اکثریا آثوریلر النده قالمشدر •
حکومت ایکی دفعه بابله انتقال ایله دیکی حالده ایکیسنده دخی بابلیلر
آنی برآز مدت ایچنده ضایع ایتمشلردر •

بابلیلر سیاسةً آثوریلرك مادوننده اولدقلری حالده ترقی ومدنیتجه

مافوقنده ایدیلر . علوم ، فنون ، صنایع ، تجارت و زراعتك مرکزی نینهویه دکل - بابل شهری ایدی .

صنعت ومشغولیتلری — کلدانی کاهنلرینك فنونه وخصوصیله فن هیئته پك چوق خدمتلری واردر واسکی یونانیلرك کلدانیلردن خیلی معلومات اخذ ایتدکارینه شبهه یوقدر. یونانیلرك مذهبی دخی بابل مدنیتك یونانیلر ایچون مأخذ اتخاذ اولندیغنی ایما ایلر .

نجوم دنیلان شارلاتانلغی برفن هیئتنه وضع ایله برابر ایلك اول کواکب واجرام سماویهنك وضعیات وحرکاتنی وکسوف وخسوفی کشف ایدن کلدانیلردر.

بابل قطعهسنده زراعت پك زیاده ایلریلمش ایدی . وقتیله کلدانیلر طرفندن حفر وانشا اولنمش جدوللر ، بندلر ، سدلر موجود اولوب بعضلری حالا مستعملدر . حبوبات ایچنده اك زیاده رغبتلرینی موجب اولان بغدای ایله سوسام ایدی .

بابل شهری شرق وغرب تجارتنك مرکزی وده پو یی مقامنده ایدی . بونك ایچون بابلده پك چوق اجنبیلر موجود بولنور ایدی . بابلیلرك خستهلری چارشیلره چیقارمق عادتی اجنبیلرك کثرتندن نشئت ایتمش اولسه کرکدر — یعنی اجنبیلر ایچنده خستهنك دردینه دوا بیلانلر بولنمسی احتماله مبنی عادت اولمش ایدی .

هند و غرب امتعه و اشیاسنک مرکزی و سرکیسی مقامنده اولان بابل کندی امتعه و اشیاسیله دخی مشهوردر . یون و پاموقدن معمول قماشلر ایله کوزل خالیلر اسکی زمانده بابله مخصوص ایدی . بابلده خیلی دستکاه موجود اولوب بیکلرجه عمله چالیشیر ایدی .

تجارت کمیلر و کاربانلر واسطه‌سیله اجرا اولنور ایدی . بصره کورفزنده بابلیلرک دونغالری و هندوستان و عربستان و آفریقه سواحلنده بابلیلرک تجارت شعبه‌لری و بابل تجارلرینک اورتاقلریله وکیللری بولنور ایدی .

ارمنستان و قفقاسیه امتعه‌سی فرات واسطه‌سیله نقل اولنور ایدی . بابل تجارلری اوکوز ومانده دریلرینی هوا ایله شیشیروب اوزرلرینه کراسته دوشرلر و بهره صالیویررلر ایدی . امتعه اشبو صالر اوزرنده آقندیله بابله قدر کیدر ایدی .

بر طرفدن بحر سفید و مصر ، دیکر طرفدن دخی وسطی آسیه و هندوستان ایله اولان تجارت کاربانلر واسطه‌سیله اجرا اولنور ایدی . شوقدرکه مؤخراً بابلیلر بصره کورفزنده دونغا انشا و تجهیز ایتدکلرندن هندوستان و یمن و آفریقه سواحلی ایله اولان تجارتی کمیلر واسطه‌سیله اجرا ایتمکه باشلامشلردر . بابل تجارلری یمندن مسك ، عنبر ، عود آغاجی و آلتون ، حبش ایله وسطی آفریقه‌دن فیل دیشی ، هندوستاندن مجوهرات و اینجه قماشلر و شاللر ،

ارمنستاندن شراب ، قفقاسیه‌دن اسرا و سائر ممالکدن دخی فابریقه‌لر ایچون خام امتعه جلب ایدرلر ایدی .

عادات — دنیایه بابلیلر قدر سوسه مبتلا بر قوم کلمه‌مشدر. بابلیلر غایت سوسلی البسه‌لر کیمش ، قوقولی روحلر ولیوانده‌لر سورونمش ، دوزکونلنمش ، صاچلری طارانمش ، یاغلنمش اولدیغی حالده مطلقا اللرینه ظریف باستونلر آله‌رق سوقاغه چیقارلر ایدی . ملبوسات ایله توالته وسلطنته متعلق سائر اوفاق تفك اشیا بابلك باشلیجه اخراجاتندن ایدی .

پولیغامیه — یعنی تعدد زوجات عادتی بابلده درجهٔ نهایه‌یی بولمشدر . تزوج کیفیتی ایسه بابلده پك عجیب ایدی .

روایات معتمده‌یه نظراً بابلده وجوارنده یتشمش نقدر قیز وار ایسه یوم مخصوصده (سنه‌ده برکره) جمع اولنه‌رق قیز سرکیسی قورولور وطالب اولانلره قیزلر صاتیلیر ایدی . بابل کنجلری کوزل اولان قیزلر ایچون پك چوق پاره ویروب آلیرلر ایدی . بو آلیش ویریشدن حاصل اولان آقچه دخی هرکسك چیرکینلکی نسبتنده اولمق اوزره کوزل اولمایانلره توزیع وتقسیم ایدیلیر ایدی . بو حالده فقیر وطمعکار اولانلر چیرکین ، فقط کافیلی جهاز صاحبی اولان قیزلری آلیرلر ایدی .

بوسايه‌ده الدچركين واعضاسى ناقص اولان قيزلر دخى قوجه‌سز قالمازلر ايدى ·

بابلده عرض وادب وحسن اخلاق پكده بزم بيلديكمز كبى دكل ايدى · روايانه نظراً هر بر قادين عمرنده بر كره معبد مخصوصه كيده‌رك عرضنى راست كلان ارككه صاتمغه مجبور ايدى · كويا اشبو عادت وحشيه الڭ بيوك حكمدار فامليالرى طرفندن دخى اجرا ايديلير ايدى ·

كاهنلر — آثوريلر وكلدانيلر صنفلره منقسم دكل ايديسه‌ده كاهنلك پدردن اولاده ارث طريقيله انتقال ايدر بر صفت محترمه ايدى · كاهنلر رؤساى روحانيه‌دن معدود ايديلر · فقط خدمت ومشغوليتلرندن ناشى علميه صنفى ديندكى حالده دها مناسب اولور ايدى · كلدانى كاهنلرى يوكسك قله‌لردن (رصدخانه‌لر) كواكب ونجومه وسائر ظهورات سماويه‌يه باقه‌رق كويا حالدن واستقبالدن خبر ويررلر ايدى · كاهنلرڭ بابلده پك چوق اعتبار وحيثيتلرى وار ايدى ·

بخت نصر پدرينڭ حين وفاتنده سفرده بولنديغندن عودتنه قدر بيوك كاهن وكالت ايتمش ايدى · بوندن دخى آكلاشلديغى اوزره كاهنلر مأمورين ملكيه وعسكريه‌يه تقدم ايدرلر ايدى ·

اصول اداره — اصول ادارهجه آثوريه وبابل حكومتلرى حكومات مستقله ومستبده اولوب حكمدارلر «شهنشاه»، «رئيس رؤسا»، «وكيل الله»، «ظل الله» لقبلريله تلقيب اولنورلر ايدى. تبعه‌لرينك عرض ومال وجانلرى تجاوز وخواهشلرندن هيچ برقانون ايله وقايه وتأمين اولنمامش ايدى. سميراميس بروز برلك زوجه‌سى بولنديغى حالده نينوس طرفندن بلا تكليف ضبط اولنديغى بالاده كورلمشيدى (صحيفه ١٤٨).

قوهٔ روحانيه ايله قوهٔ جسمانيه حكمدار النده جمع اولنمش ايدى. حكمدارلر ايسه جاريه‌لر وهرنوع اكلنجه‌لر ايله طولمش اولان سرايلرينه قپانوب اهالى ايله اختلاط ايتمزلر ايدى. امور دولت وكلا ومابينجيلر واسطه‌سيله عرض اولنور ايدى. اوامر وتنبيهاتك اجراسى دخى مابينجيلرك كيفلرينه محول ايدى — يعنى حكمدار اراده‌سى موجبنجه حركت اولنوب اولنماديغى بيلمز ايدى.

حكمدار سفره چيقديغى وقت ايچريلى طيشاريلى اوله‌رق سراى خلقنك كافه‌سنى برابر كتورر ايدى وكچديكى مملكتلر خراب وتراب اولور ايدى. چونكه مملكتلر حكمدار ايله معيتنى بسلمكه وبرطاقم هديه‌لر تقديم ايتمكه مجبور ايدى.

آثوريه وبابل قطعه‌لرى ولايتلره وياخود (ساتر اپلقلره)

تقسيم اولنوب واليلر ويا ساتراپلر طرفندن اداره اولنور ايدى •
بعض كره امور ملكيه وعسكريه وعدليه واليلرك يدلرينه ويرلديكى
كبى، بعضاً دخى ولايتلره آيريجه عسكر و عدليه مأمورلرى
كوندريلير ايدى • واليلك معيتنده بر حاكم و برده محاسبه جى،
ياخود دفتردار مقامنده بر ماليه مأمورى بولنديغى كبى، ولايتلر
دخى بر طاقم شعبه لره تقسيم اولنه رق كوچوك مأمورلرك ادارهسنه
احاله اولنور ايدى • فقط كوچوك مأمورلر اداره مجلسلرينه
مشابه بر طاقم مجلسلرك رأيلرى اولمقسزين هيچ بر اجرا آتده
بولنه مازلر ايدى •

مذهب — آثوريلر ايله كلدانيلرك مذهبلرى پك قاريشيق
ومعبودلرى متعدددر • شو قدر كه مذهبلرينك اساسى، سمادر
دنيله بيلير •

باشليجه اولان تكريلرى (بعل) ويا (بل) ايديكه كونش
ديمكدر • كواكب واجرام سماويه نك الك پارلاغى كونش اولديغى
كبى، بعل دخى آثوريه تكريلرينك بيوكى وافنديسى صاييلير ايدى •
قمر ايكنجى درجه ده اولوب (مليته) اسمنده بر پرى صورتنده
تجسم اولنور ايدى •

بابلده ونينه ويه ده بعل ايله مليته يه مخصوص معبدلر وار
ايدى • بروج اثناى عشره و سيارات دخى تكريلردن معدود

ایدی. بونلری بعل و ملیته‌نك مستشارلری مقامنده طانیرلر ایدی. اعتقادلرنجه دنیایی و موجوداتی خلق ایدن، طوفان طالغه‌سنی طوردیران ؛ [*] (سورالسنه) بی - یعنی بابل قله‌سنی انشا ایدن بعل ایدی. مستشارلری اولان سیاره‌لر دخی (نبو) - عطارد (نانا) - زهره، (ترغال) - مریخ و (بل غاد) - مشتریدن عبارت ایدی.

بونلردن ماعدا هر بر مملکتك آیریجه حامیلری وار ایدی. مثلا نینه‌ویه شهری مؤسسی بولنان آثوره، بابل دخی سمیرامیسه عبادت ایدرلر ایدی. بعض حکمدارلره دخی عبادت ایتمك عادت اولمشیدی.

اصول عبادته گلنجه یوم مخصوصده معبدلره طوپلانوب مذبح مخصوصده اود، عنبر، مسك، بخور کبی رایحه‌لی اجزالر یاقه‌رق عبادت ایدرلر و قربان کسرلر ایدی. معده بولنان چوجوقلر اك مقبول قرباندن معدود ایدی.

آثار — آثوریلر ایله کلدانیلر صنایعی - یعنی زراعت، معمارلق، رسم، نقش و اویمه ایشلرینی خیلی ایلریلتمشلر ایدی.

---

[*] آثوریلر طوفانی کسیزوتروس نامنده بر اژدر مقامنده طانیرلر ایدی.

آثوریلر ایله کلدانیلرك آثارنده دخی مصر آثارنده اولـدیغی کبی جسامت کوریلیرسه ده زینت وطبیعت دخی مشاهده اولنور.

آثوریلر ایله کلدانیـلرك استعمـال ایلهدکلری یازی یه (سیوری خط) دیدکلری بر خطـدرکه هرحرف اوق، یاخود چیوی واری اشـارتلردن عبارتدر. نینهویه و بابل خراباتنده بولنان آثار عتیقه بوخط ایله تزیین اولنمشدر. اوروپالیلر اشبو یازیلری اوکرنهرك معلوماتجه پك چوق اسـتفاده ایتمکدهدرلر. بوخصوصـده الك زیاده ابراز همت ایدن انکلـترهلی موسـیو لایارد (Layard) در.

فنیکه

(م – ٩٥٤)

فنیکه وفنیکه‌لیلر • جماهیر متفقه • مستعمرات خارجیه • تجارت • ایجادات • مذهب • اسباب ضعفیت

فنیکه وفنیکه‌لیلر — سوریه ولایتی داخلنده اولوب بحر سفید ایله جبل لبنان آره‌سنده کائن طار ساحل پارچه‌سی ازمنهٔ متقدمه‌ده فنیکه (Phénicia) اسمیله معروف ومشهور ایدی • ساحلده کوزل لیمانلر بولندیغی کبی ، طاغلر دخی بیوك اورمانلر ایله قاپلنمش ایدی واراضی هر نقدر منبت ایسه‌ده اپیجه غلبه‌لك اولان فنیکه اهالیسنی بسله‌مك ایچون کافی محصول ویره‌جك قدر واسع دکلدی • بونك ایچون احوال اراضی‌یه باقلدیغی حالده فنیکه‌لیلرك کمیجیلك وتجارت ایله اشتغاللری طبیعی کوریلیر • فی الحقیقه فنیکه‌لیلر کمیجیلك وسیاحت بحریه‌جه اقوام سابقه بیننده برنجی عد اولنه بیلیرلر •

ابتدالری فنیکه‌لیلر قورصانلغه باشلامشلر – یعنی بحر سفید سواحلنك برنقطه‌سنه کیلردن خروج ایله مملکتلری یغما واهالی‌یی اسیر ایده‌رك دیکر محللره نقل ایدرلر وکوله وجاریه مقامنده صاتارلر ایدی . صوکره‌لری غصب وغارتلرینی ترك ایده‌رك صنعت مشروعه‌ده – یعنی تجارتده قرار بولمشلردر .

اول امرده جزایر وسواحل بحر سفیدده اسکله وشعبه‌لر (یعنی مستعمرات) تأسیس ایده‌رك مرور زمان ایله شعبه‌لرینی توسیع وشعبه‌لرك بولندیغی قطعاتی ضبط واستیلا ایتمشلردر .

ارض کنعان اوائلده کاملا فنیکه‌لیلرده ایدیسه‌ده مصردن ورود ایدن بنی اسرائیل قومی قطعهٔ مزبوره‌یی یدلرندن ضبط ایتدیکندن فنیکه‌لیلر ساحل بحره صیقشمش قالمشلر ایدی . ذاتاً فنیکه‌لیلرك قطعات داخلیه‌ده کوزلری یوق ایدی .

جماهیر متفقه — فنیکه‌ده معمور شهرلر موجود اولوب الك مشهورلری تیر (صور) ، سیدون (صیدا) ، بریت (بیروت) ایدی . هر بر شهر مستقل بر حکومت مشروطه ایدی . امور جمهور رؤسا ومجلس اعیان واشراف ومجلس عمومی واسطه‌لریله رؤیت اولنور ایدی . بونکله برابر شهرلر قوهٔ مجموعه‌لرینی خارجی دوشمنه قارشی استعمال ایتمك اوزره بربرلریله اتفاق ایتمشلر ایدی .

شهرك برینه خارجدن بر دوشمن تجاوز وتسلط ایتدیکی حالده عموم فنیکه حکومتلری بالاتفاق مدافعه ایدرلرایدی . بونك ایچون فنیکه یه جماهیر متفقه دنیله بیلیر .

مستعمرات خارجیه وتجارت — اول امرده فنیکه کمیجیلرینی جلب ایدن قطعه قبریس جزیره سیدر . قبریسده فنیکه لیلر باقر معدنلرینی کشف ایدەرك همان اخراجنه باشلامشلر وبرنجی شعبه لرینی قبریسده تأسیس ایلمشلردر . مرور زمان ایله فنیکه لیلر بحر سفیدك کافهٔ سواحلنی کشف واستیلا ایتمشلردر . ایبه ریه — یعنی (اسپانیه) شبه جزیره سنده کموش معدنلری بولمشلر وروایاته نظراً ایلك سیاحتلرنده اوقدر کموش اخراج ایتمشلردرکه کمیلر آلمایوب تکمیل آلات وادواتی دکزه آته رق کافه سنی مجدداً کموشدن اعمال ایله مشلردر .

جسور فنیکه کمیجیلری بحر سفید ایله دخی قناعت ایتمه یوب « هرکول دیرکلرینی » — یعنی سبته بوغازینی مرور ایله محیط غربی یه چیقارلر واورادن انکلتره یه وبحر بالتیك سواحلنه کیدەرك انکلتره دن قالای و پروسیه دن کهربار کتیرلر ایدی — کهربارکه اسکی زمانده آلتوندن زیاده قیمتلی ایدی .

فنیکه لیلر سبته بوغازندن خروج وجنوب طرفنه دخی عزیمت ایدەرك کینه سواحلندن آلتون مبایعه ایدرلر ایدی . مصر

فرعون (نخاو) زماننده فنیکه لیلرك آفریقه نك اطرافنی طولاشدقلری معلومدر •

فنیکه لیلر اقالیم بعیده ایله مناسبات کسب ایده‌رك اخذ واعطایه باشلامشلر وپك چوق ثروت جمع ایتمشلردر • فنیکه کیلری بحراً هر طرفه کیتدکلری کبی ، کاربانلری دخی براً هندوستانه وچین غربی‌یه (کاشغره) کیدوب کلیرلر ایدی •

ازمنهٔ متقدمه ده تجارت فنیکه لیلرك الندہ ایدی • سائر اقوام دخی فنیکه لیلرك سعادت حاللرینه غبطه ایده‌رك سالك اولدقلری یولدن حرکت ایتمك ایسته‌مشلر ایسه‌ده فنیکه لیلر قصداً اقالیم بعیده نك دهشت انکیز احوالی حقنده روایات غریبه نشر ایده‌رك آنلری اخافه ایدرلر ایدی •

فنیکه لیلر دورنده مواد مبایعه ارمنستانك حیوانلری ، قفقاسیه نك جاریه لریله کوله لری ، بابلك ایپکی وشرابی ، وهندوستانك شاللری ومجوهراتی ، یمنك آلتونی ومسك وعنبری ، فنیکه وبابل فابریقه لرندن چیقان انواع اقمشه واشیای نفیسه وشعبه لرندن کلان معادن ، آفریقه دن کلان حیوانات وحشیه وفیل دیشی واابانوس آغاجی وسائره دن عبارت ایدی • فنیکه یه مخصوص اولان اشیا وامتعه نك الك مشهورلری جامدن معمول اشیا ایله آل رنکلی قاشلر ایدی [*] •

[*] ازمنهٔ متقدمه ده آل رنك (مثلا آل شال کبی) حکمدارلره مخصوص ایدی

ايجادات — آل بويا، جام، نقد رقم فنيكه‌ليلرك ايجاديدر.
روايته كوره برچوبان ساحل بحرده قيونلريني كودر ايكن دفعاتله كوپكنك آغزيني كويا قان ايچنده كورديكندن مراقندن كيفيتي تحقيق ايچون بركون كوپكك پشينني براقامش ومديه نوعندن بردكز حيواني يديكني كورمشدر. كوپكك آغزنده‌كي دخي قان اولمايوب برنوع بويا اولديغني اكلامشدر. ايشته قرمز بوياسي بووجهله كشف اولنمشدر.

جامك ايجادي حقنده دخي روايت اولنوركه: كويا كوهرچله تجارلري يمك پيشيرمك ايچون برساحله چيقمشلر. فقط ساحل قومسال اولوب طاش بوله‌مادقلرندن كميدن ايكي بيوك كوهرچله پارچه‌سي چيقاروب طاش يرينه استعمال ايده‌رك برنوع اوجاق ياپمشلر وآتش ياقمشلردر. كوهرچله اريبوب كوله قارشدقدن صوكره قوم اوزرينه آقارق جام حاصل اولمشدر. ابتدالري جامدن وبيلوردن معمول اشيا آلتوندن زياده قيمتلي ايدي.

فنيكه‌نك تجارت وصنايع مركزي اولديغي كتب مقدسه‌ده دخي مذكوردر. مثلا: صور حكمداري (حيرام) طرفندن بيت المقدسك حين انشاسنده سليمان (ع) ه كونديريلان برقالفه حقنده توراتده شويله يازلمشدر: «برماهر وعاقل آدم ارسال ايلدم كه آلتون، كموش، باقر، دمير، طاش، آغاج،

ارغوان، لاجوارد، دلبند، قرمز ايشـنی وهركونا قنكارلغی وكنديسنه تكليف اولنان هرشيئی اجرا وترسيم ايتمكه مقتدردر». فنيكه معمار ومهندسلری دخی مشهوردر .

مذهب — فنيكه ليلرك مذهبی آثوريلر مذهبنك عينيدر. آنجق اسملرنده بعضاً فرق كوريليور . (بل) ياخود (بعل) د فنيكه ده (مولوخ) ومليته يه دخی (آستارته) ديرلردی . شوقدر كه آثوريلرك اعتقادنجه بعل - يعنی كونش منبع خير وحامیٔ بشر عد اولنور ايدی . فنيكه ليلرك اعتقادنجه ايسه بعل - مولوخ ظالم وغدار اولديغندن مرحمتنی جلب ايله شرندن قورتلق ايچون بعضاً انسانلر قربان كسيليرايدی .

قارطاجه ده طونجدن دوكمه مولوخ هيكلی وار ايدی . كويا اوكنده آتش يانار ايكن بعض والده لر كندی چوجوقلرينی آتشدن قيزارمش و ايلری يه طوغری اوزانمش اولان مولوخ هيكلنك اللرينه وضع ايله احراق ايدرلر ايدی . بو دخی الك مقبول قربان عد اولنور ايدی .

اسباب ضعفيت — فنيكه نك ثروت و معموريتی مصر وآثوريه وايران حكمدارلرينك نظرلرينی جلب ايده كلديكندن فنيكه ليلر اكثروقتلرده استقلالدن محروم قالمشلردر . سنجاريف ايله

بخت نصر فنيكه‌يى يغما وتخريب ايتمشلر ايدى . بخت نصر اون اوچ سنه محاصره‌دن صوكره صور شهرينى فتح وتخريب واهاليسنك برقسمنى اسير ايلمش اولديغندن باقى قالانلر صور جوارنده بولنان برآطه‌يه التجا ايده‌رك « صورجديد » ى تأسيس ايتمشلردر . وقعهٔ مذكوره‌دن صوكره فنيكه‌ليلر بردها انتباه بوله‌مامشلر وتجارت وصنعتلرى دخى اسكندرك تأسيس ايله‌ديكى اسكندريه‌يه انتقال ايلمشدر .

فنيكه‌ليلرك تأسيس ايتدكلرى شعبه‌لرك بعضلرى كسب استقلال ايله اطرافده بولنان اقوامى تحت اطاعته آلمشلر وكيلر واسطه‌سيله اوزاق محلاره كيدوب كنديلرى دخى برطاقم شعبه‌لر تأسيس وبيوجك حكومتلر تشكيل ايله‌مشلردر . بونلردن قارطاجه فنيكه‌يى دخى يچمشدر .

— ١٦ —

قارطاجه

(٧٦٨ – ١٥٠٠)

دیدونه · قارطاجه · احوال عمومیه · اصول اداره

دیدونه — روایات واقعه‌یه نظراً قارطاجه‌یی تأسیس ایدن دیدونه (Didona) نام بر خاتوندر. اشبو دیدونه صور حکمداری پیغمالیونك (Pygmalion) همشیره‌سی و سیشه (Sichée) نام بر راهبك زوجه‌سی ایدی. سیشه‌نك لایعد اولان ثروت وسامانی پیغمالیونك حسدینی موجب اولمش و بونك اوزرینه پیغمالیون سیشه‌یی قتل ایده‌رك مال وملکنی ضبط ایتمك ایسته‌مش ایسه‌ده زوجه‌سی دیدونه بندکانیله برابر کمیلره راکباً فرار ایده‌رك طمعکار برادرندن سیشه‌نك مالنی قاچیرمشدر.

فرار ایدن دیدونه قارطاجه یعنی تونس ساحلنه چیقمشدر.

دیدونه اوحوالی حکمدارندن براوکوز دریسنك قاپلایه بیله جکی قدر یر ایسته مش و حکمدارك موافقتی اوزرینه اوکوز دریسنی اپلك اینجه لکنده کسه رك خیلی محل احاطه ایتمش و محل مذکورده قارطاجه شهرینی تأسیس ایله مشدر (ق ۱۵۰۰).

قارطاجه نك احوال عمومیه سی — قارطاجه جمهوریتی موقع جغرافیه سی حسبیله اقطار غربیه تجارتنك مرکزی اولمش وبو سایه ده آز وقت ایچنده کسب قوت و معموریت ایتمشدر. حتی بر مدت صور وصیدا ایله رقابت ایتدکدن صوکره آنلره دخی غلبه ایده رك غرب تجارتنی کاملا عهده سنه آلمشدر. قارطاجه لیلر فنیکه لیلر کبی آسایشه میال اولمایوب فتوحات عظیمه یه نائل اولمشلردر. قارطاجه لیلر آز مدت ظرفنده بنغازی طرفندن محیط غربی یه قدر اولان آفریقه ساحلنی، ایبه ریه (یعنی اسپانیه) شبه جزیره سنی، مالطه وساردینیه وبولعار آطه لرینی وسیجیلیه نك بر قسمنی ضبط و استیلا ایتمشلردر. قارطاجه لیلر اشبو نهایتسز محارباتده ممالك اجنبیه ده تحریر ایتدکاری کوکالی عسکر استعمال ایدرلر ایدی. بو عسکر ایچنه زمانیله فساد داخل اولوب قارطاجه نك انقراضنه سبب اولمشدر.

قارطاجه سیجیلیه نك حین استیلاسنده جزیرهٔ مذکوره ده حکومت تشکیل ایتمش اولان یونانیلره تصادف ایده رك هر نقدر

ابتدالری آطه‌ده بولنان سیجیلیه‌لیلره غلبه ایله خیلی یرلرینی فتح ایله‌مش ایسه‌ده صوکره موره‌ده بولنان یونانیلرك سیجیلیه همشهریلرینه معاونتلری اوزرینه قارطاجه‌لیلر مغلوب اولمشلر وزمان مذکورده ظهور ایدن کوکالیلرك عصیانی اوزرینه سیجیلیه‌دن صرف نظر ایله‌مشلردر . یونانستانك انقراضی صره‌لرنده قارطاجه‌لیلر تکرار تجاوز ایدرك سیجیلیه جزیره‌سنك قسم کلیسنی آلمشلر . فقط او اثناده ظهور ایدن رومه‌لیلر بحر سفیدسواحلنده وبعض آطه‌لرده قارطاجه‌لیلرك نفوذینه سکته ویرمکه وقارطاجه‌لیلره رقابت ایتمکه باشلامشلردر .

قارطاجه جمهوریتی کوکالیلرك عصیانندن قورتلدقدن صوکره تکرار سیجیلیه‌نك استیلاسنه قیام ایتمش وبو سفر موره یونانیلری همشهریلرینه امدادن عاجز اولدقلرندن موفق اوله‌جغنه شبهه ایتمه‌مکده بولنمش ایکن، رومه‌لیلر سیجیلیه‌یه مداخله ایدرك قارطاجه‌لیلرك تشبثاتنه مانع اولمشلردر . بونك اوزرینه رومه‌لیلر ایله قارطاجه بیننده محاربه ظهور ایتمشدر که آره‌ده وقوع بولان متارکه‌لردن صرف نظر اولندیغی حالده یوز اون سکز سنه (۸۸۵ ـ ۷۶۸) دوام ایتمشدر . محاربات مذکوره تاریخ عمومیده « پون » محاربه‌لری نامیله مشهوردر . [*]

---

[*] محاربات مذکوره تفصیلا رومه تاریخنده کوریله جکدر .

طالع حرب بعضاً بر طرفه، بعضاً دخی دیکر طرفه دونمش ایسه‌ده نهایت رومه‌لیلر مظفراً قارطاجه‌یی فتح و تخریب واحراق بالنار ایتمشلردر (ق ۷٦۸).

اصول اداره — قارطاجه‌نك اداره‌سی ادارهٔ جمهوریه ایدی. ریاست امور جمهورده رئیس مقامنده اوله‌رق ایکی منتخب مأمور یاخود سوفت (Suffet) بولنور ایدی. سوفتلر مجلس اعیانك رأی و رضاسنی استحصال ایده‌رك اموری اداره ایدرلر ایدی - یعنی قوهٔ قانونیه و عدلیه اعیان مجلسنده اولوب سوفتلر اجرا مأمورلری مقامنده ایدی.

قارطاجه‌لیلرك مذهبی اجدادلری اولان فنیکه‌لیلر مذهبنك عینیدر.

قارطاجه شهری اوائلده بابل قدر مشهور بر بلدهٔ عظیمه اولدیغی حالده رومه‌لیلر طرفندن کاملاً تخریب ایدلمشدر. تونس جوارنده قارطاجه‌نك خراباتی حالا مشاهده اولنمقده‌در.

نشر مدنیت خصوصنده قارطاجه‌نك اوروپایه پك چوق خدمتی واردر. اسکی اوروپا سکنه‌سی بیلدکاری صنایعی هپ قارطاجه‌لیلردن اوکرنمشلر ایدی.

بشنجی فصل

ایرانیلر

(م - ٩٥٣)

ممالك متجاوره - فارس و مدیه - کی خسرووکی کاوس - دارا واحوال اخیره - ایران مدنیتی

— ١٧ —

ابتداء ایران اثناسنده ممالك متجاوره احوالی

(م - ١١٨٢)

مدیلر فارسیلر . آثوریه . بابل . سوریه . آناطولی . لیدیه . غانیات . قره زوس . قره زوس و سولون

مدیلر و فارسیلر — هجرت نبویه‌دن اون بر عصر مقدم اوته‌دن بری ایرانده ساکن اولوب داخلی قاریشقلقلردن ناشی بیوك بر هیئت سیاسیه تشکیل ایتمکدن عاجز قالمش اولان ایکی

قوم بردن انتباه بولمشلر و وقت مزبوردن اول کسب مدنیت ومعموریت ایتمش اولان ممالکی ضبط واستیلا ایله عظیم بر دولت تشکیل ایله مشلردر . اشبو ایکی قوم دخی مدیلر ایله فارسیلردر .
آناطولی ایله سوریه‌ده اقامت ایتمکده بولنان اوفاق اوفاق قوملر شو یله طورسون، آثوریلر و کلدانیلر ومصریلر کبی وقت وزمانیله قوت وعظمتلریله شهرتگیر اولان بیوك دولتلر دخی ایرانیلرك صدمات مدهشه‌لرینه طیانه‌مامشلردر .

آثوریه ومصر — ایرانیلرك زمان ظهورنده آثوریلرك تشکیل ایتدکلری حکومت انقراض بولوب سلطنت بابله کچمش ایدی . بابلیلر ایسه آثوریلر کبی جنکاور اولمایوب اهل صنعت وتجارت اولدقلرندن قوی بردولت تشکیلدن عاجز قالمشلر ایدی . هرنقدر بخت‌نصر فتوحات عظیمه‌یه نائل اوله‌رق ممالکنی توسیع وبتون غربی آسیه‌یه حکم ایتمش ایسه‌ده کلدانیلر بخت نصردن صوکره ضبط اولنان قطعاتی محافظه ایده‌مه‌مشلر وواقع اولان اختلاللردن ناشی انقراض حالنه کلمشلر ایدی .
مصریلره کلنجه سودانیلرك تجاوزندن صوکره آنلرك مصردن طرد واخراجنی تعاقب ایدن احوالدن طولایی ظهوره کلان قاریشقلقلردن وخصوصیله پسامتیخ سلاله‌سی زماننده اعتباراً حکمدارلرك یونانیلر ایله سائر اجنبیلره یوز و یرملرندن ناشی

تعصب دینینك قبارمسندن قوت ومكنت سابقه‌لرینی ضایع ایتمشلر ایدی .

سوریه وآناطولی — آناطولی وسوریه قطعه‌لرنده ازمنهٔ متقدمه‌دن بری متعدد اقوام ساكن اولوب اوفاق اوفاق جمهوریتلر تشكیل ایتمشلر ایدی . اقوام مذكوره‌نك كافه‌سی اهل زراعت وصنعت اولوب مصریلر وآثوریلر وایرانیلر كبی فتوحات عظیمه یه وجهانگیرلكه میل ایتمه‌مشلر وحضور راحت ایچنده یشایه‌رق خیلی ترقی بولمشلردر . شوقدركه همجوار بولنان بیوك دولتلرك تجاوزاتی دفعاتله حضور وراحتلرینه سكته ویرمشدر .

اقوام مذكوره جنگاور اولمادقلرندن استقلاللرینی محافظه ایده‌مه‌مشلردر . آثوریلر ومصریلر وایرانیلر متناوبةً اقوام مذكوره‌یی تحت اطاعته آله‌رق ویركی ویرمكه مجبور ایتمشلردر .

سوریه قطعه‌سنده ساكن اقوام ایچنده الك مشهور اولان بنی اسرائیلدن بشقه فنیكه‌لیلر ایله سوریانیلر در . سوریانیلر حقنده مورخلرك یدنده چوق معلومات یوقدر . انجق براقدقلری آثار كوزللك ایله حالا سیاحلرك حیرتنی موجب اولمقده‌در .

اناطولی قطعه‌سی ایسه (اوزرنده ساكن اولان اقوام حسبیله) اون بر اوفاق قطعه‌دن عبارت اولوب هربری اوزرنده اوتوران قومك اسمیله تسمیه اولنمش ایدی . مذكور اسملر

جغرافیه اربابی عندنده حالا مستعمل اولدیغندن بروجه آتی ذکر اولنور:

پونت (Pont) — قره‌دکز ساحلنده اولوب طره‌بزون وجانیك طرفلرندن عبارت اولان قطعه‌در.

بیثینیه (Bithynia) — دها غربده وقره‌دکز و بوغاز ومرمره ایله محاط اولوب ارکلی وازمید وبروسه واسکی شهر حوالیسنی شامل اولان قطعه‌در.

میزیه (Mysia) — مرمره وچناق قلعه بوغازی وآق دکز ایله محاط اولوب باندرمه‌دن آیاصولق وآیدینه قدر اولان ساحلدر.

قاریه (Caria) — رادوس آطه‌سی قارشیسنده اولان ساحلدر.

لیسیه (Lysia) — قاریه‌دن آطالیه کورفزینك آغزینه قدر اولان ساحلدر.

پامفیلیه (Pamphilia) — آطالیه کورفزی داخلنده اولان ساحلدر.

کیلیکیه (Cilicia) — آطنه ولایتیله حلب ولایتنك مرعش حوالیسندن عبارتدر.

فریکیه (Phrigia) — آناطولی ایچریسنده اولوب قونیه وآیدین وآنقره ولایتلرینك برر پارچەلرندن مرکبدر.

غالاتیه (Calatia) — نفس آنقره حوالیسنده.

قاپادوقیه (Cappadoxia) — دخی قیصریه حوالیسنده ایدی.

قطعات مذکورەنك اوزرنده بولنان اقوام متفرقه وقت وزمانیله حکومتلر تشکیل ایدەرك اوحوالیده نفوذ اجرا ایتمشلر ایسەده صوکرەلری انقراض بولەرق اجنبیلره تابع اولمغه مجبور اولمشلردر.

سالف الذکر اقوام ایکی قسمه تقسیم اولنه بیلیر: هالیس یعنی قیزیل ایرماق نهرینك غرب طرفنده بولنانلر آریلر اولوب لسان وعاداتجه روم ایلیده بولنان یونانیلر ایله ماکدونیەلیلره مشابهتلری وار ایدی. قیزل ایرماغك شرق طرفنده بولنانلر ایسه سامیلر اولوب سوریانیلر وآثوریلر جنسندن ایدی.

اون ایکنجی عصرده آناطولیده مستقل ونفوذ صاحبی اولان

ایکی حکومت وار ایدی. بری لیدیه دولتی، دیکری دخی میزیه ساحلنده وآطه‌لرده یونانیلرك تشکیل ایتدکاری جهوریتلردر.

لیدیه — لیدیه قطعه‌سی یوقاریده ذکر اولنان میزیه قطعه‌سنك برجزئیدر. لیدیه دولتنك مرکز اداره‌سی دخی هرموس نهری اوزرنده کائن اولان ساردس (Sardes) شهری ایدی.

روایاته نظراً ازمنهٔ متقدمه‌دن بری یونان قهرمانلرندن هرکوله منسوب برخاندان لیدیه‌ده اجرای حکومت ایتمکده ایدی. مؤخراً اشبو سلاله حکمدارلرندن قانداول (Candaul) دورنده حکومت کیکس (Gigés) نام بروزیر طرفندن ضبط اولنمشدر.

وقعهٔ مذکوره حقنده مورخ مشهور هرودوتك ویردیکی معلوماته نظراً لیدیه ممالکی عاداتنجه قادینلر مستور اولوب ارککاره هیچ کورنمزلر ایدی. قانداول مذکور عادته باقمسزین زوجه‌سنی معیت ضابطانندن کیکسه کوستردیکندن کیفیت خاتونك عفت وحمیتنه صوقونه‌رق قوجه‌سندن اخذ انتقامه قرار ویرمش وبوکا سبب اولمش اولان کیکسی قتل ایله تهدید ایده‌رك قانداولك اعدامنی طلب ایتمشدر. کیکس دخی موافقت ایتدیکندن بر کیجه انی سرایه دعوتله قانداولی قتل ایتدیرمش ومقاوله‌لری موجبنجه حکومتی تسلیم ایتمشدر (ق ۱۳٤۲).

کیکس دورندن صوکره آناطولی قطعه‌سی برطاقم اقوام وحشیه‌نك تجاوزلرینه دوچار اولمشدر. موخرلك اکثریسی اقوام مذکورنك اسکیتلر (یعنی ترکلر) اولدیغنی ادعا ایتمشلردر.

عالیات — تخمیناً بوزسنه صوکره لیدیه حکمدارلرندن (عالیات) کویا اقوام مذکوره‌یی آناطولیدن اخراج ایله لیدیه‌نك اسکی نفوذینی اعاده ایله‌مشدر.

اسکیتلر غائله‌سندن قورتلمش اولان عالیات توسیع مملکه قیام ایله خیلی مملکتلر ضبط ایتمشدر. لکن یونانیلرك آناطولیده تأسیس ایله‌دکاری شهرلرك مشهوری اولان (میلت) شهرینی اون برسنه قدر تضییق ایتدیکی حالده فتحندن عاجز قالمشدر. لیدیه عسکری هرسنه بردن برظهور ایله میلتلیلرك تارلا و باغچه‌لرنده اولان محصولاتی احراق و بو وجهله شهر مذکوری قحطه دوچار ایده‌رك تسلیمه مجبور ایتمکه غیرت ایدرلر ایدی. میلتلیلر ایسه اهل صنعت و تجارت اولوب ایجاب ایدن ذخایری کمیلر واسطه‌سیله دیار اجنبیه‌دن جلب و ادخال ایتدکلرندن مقاومتده اصرار ایلمشلردر.

اون برسنه مرور ایتدکدن صوکره عالیات ایرانیلرك غربه طوغری تجاوزلرندن خوف و تلاش ایده‌رك یونانیلر ایله مصالحه عقد ایتمکه مجبور اولمشدر.

لیدیه حکومتی غایت معمور و زنکین ایدی. لیدیه حکمدارلری

دخی ثروت وسامانلریله شهرت قزانمشلردر . حتی زمانمزده دخی پك چوق ثروته مالك اولان ذواته « قره‌زوس » دیرلر . قره‌زوس ایسه عالیاتك اوغلی ولیدیه حكمداریدر . لیدیه‌لیلرك ثروتی اراضینك منبتلكندن وتجارتدن ومعدنلرك كثرتندن ایلری كلمشیدی .

قره زوس — لیدیه حكومتی عالیاتك حین وفاتنده ولی عهدی بولنان اوغلی قره‌زوسه (Cresus) انتقال ایتمش ایدی . قره‌زوس پدرینك تشبثاتنی اكمال — یعنی هالیس نهرینك غرب طرفنده موجود ممالكی فتح ولیدیه‌یه الحاق ایتمشیدی . آناطولی سواحلنده بولنان یونانیلر دخی لیدیه‌یه تابع اولمشلردر .

قره‌زوس حدسز حسابسز ثروته مالك اولوب ذی قیمت هدیه‌لر واسطه‌سیله معاصرلری بولنان ارباب علم ومعارفی پای تختی بولنان ساردس شهرینه جلب ودعوت وحقلرنده زیاده‌سیله حرمت والتفات ایدر ایدی وآنلرك ساردسه جمع اولنملریله مفتخر قالیر ایدی . قره‌زوسك، كرك سلفلرینك اشبو حركاتی سایه‌سنده لیدیه‌ده علوم ومعارف دخی خیلی ترقی ایتمشیدی .

قره‌زوس وسولون — یونان حكماسندن مشهور آتنه‌لی (سولون) قره زوسك دعوتی اوزرینه ساردسه كلمش ایدی .

قره زوس بر کون سولونه مالك اولدیغی خزینه‌لری کوستردکدن لیدیه‌نك وسعتیله سعادت حالندن وکندی بختیارلغندن بحث ایتدکدن صوکره « سن پك چوق ممالك طولاشدك و پك چوق آدملر کوردك، کوردیکك ذوات ایچنده سنجه اك بختیار اولان کیمدر » دیه سؤال ایتمشدر .

قره‌زوس سولون آغزندن ایلك اول کندی اسمنی ایشیده‌جکنه هیچ شبهه ایتمه‌مکده‌ایدی . فقط سولونك « تلوس نام بر آتنه‌لیدر » دیمسی اوزرینه قره زوس کمال درجه‌ده تعجب ایتمش وافکارنجه شهرتکیر عالم اولمسی اقتضا ایدن بویله بر ذات عالینك اسمنی اولسون ایشته‌دیکندن طولایی محجوب اولمشدر . بونکله برابر تلوسك کیم اولدیغنی صورمشدر . سولون دخی :

« تلوس آتنه کبی کوزل و معمور بر شهرده تولد ایدرك حضور « وراحت ایچنده سن شیخوخته واصل اولمش ومحاسن اخلاق « ایله متصف ارسلان کبی اوغللر صاحبی اولوب انلرك اولاد- « لرینی دخی کورمشدر . کندینه لازم اوله‌جق قدر ثروته « مالك ایدی . نهایت وطننك دوشمنیله محاربه ایدرك « شانلی صورتده وفات ایتمشدر . خلوص ایده‌جك قدر « پولك مسندلرده بولندیغی حالده آتنه‌لیلر متشکراً کندیسنه « بر علامت افتخار رکز ایتمشلر و آتنه‌لیلر حالا تلوسك اسمنی « کمال حرمت ورعایتله ذکر ایدرلر » دیمشدر .

بوجوابدن قره‌زوسـك حانی صیقلمش وتلوسدن صوکره کیمی بختیار بیلدیکنی صورمش وسـولون اسپارته‌لی ایکی فقیر قرنداش کوسـترمشدر . بونك اوزرینـه قره‌زوس آرتق حدتنی ضبط ایده‌مه‌یوب « بنم ثروت وسـامانمك هیچمی حکمی یوقـدر وحالم ذکر ایتدیکك عادی آدملرك حائزندن‌ده‌می اشـاغی قاله‌یور ؟ » دیمشدر .

سـولون ایسه « بن افکاریمی عرض ایده‌یورم . معبودلرك « انسانلرك سعادت حاللرینه وباخصوص غرورلرینه قارشی قسقانج « کبی حرکت ایتمکده اولدقلرینی بیلدیکم وعمرکزی نه‌وجهله اکمال « ایده‌جککزی بیله‌مه‌دیکم حالده بن سزك بختیارلغکز حقنده برشی « دیه‌مم . انسانك عمر طبیعیسی یتمش سنه‌در . یتمش سنه‌ده یکرمی « بش بیك بش یوزالای کون واردر . بوقدر کون ایچنده انسانك « حالی وحرکتنجه بر برینه بکزر ایکی کون بولنماز . بونك ایچون « عاقبتکزی بیلمکسزین بن سزه نصل بختیار دیه بیلیرم » دیه مدافعه ایتمشدر .

فی الواقع برآز مدت مرور ایتدکدن صوکره قره‌زوسك سبب افتخارلرندن بری اولان مخدومی وولی عهدی قضاءً قتل اولنمش و بر بری آرقه‌سنده اولمق اوزره باشنه برطاقم بلیه‌لر کلمش ونهایت ثروت وسامانی شویله طورسـون ، سلطنتیله حریتنی دخی غائب ایتمشدر .

— ۱۸ —

فارس ومدیه

(پیشدادیان ومدیلر دوری)

(م — ۱۰۸۲)

ایران • پیشدادیان • مدیه دولتنك ظهوری • کی قباد • فرهاد • کی آخسار • کی آخسار وعالیات •

ایران — هندوستان ، ترکستان ، قفقاسیه ، آثوریه ، بحر خزر وبصره کورفزی ایله محاط اولان قطعهٔ جسیمه ازمنهٔ متقدمه دن بری (ایران) نامیله معروف ومشهور ایدی . «ایران» ویادها طوغریسی «آیریان» یاخود «آریان» نامی اسکیدن بری قطعهٔ مذکورده ساکن اولان آری جنسندن (Ariens) — یعنی یافث نسلندن ایلری کلمشدر . حوالیٔ مزبورهنك هواسی قوزی وحرارت و برودتجه غیر معتدل اولدیغندن اوزرنده بولنان اقوام دخی شجیع ومحن ومشاقه متحمل ایدی .

قطعهٔ مزبوره‌ده اوائلده متعدد حکومتلرك ظهور ایله انقراض بولدیغی روایت اولنمش ایسه‌ده مورخلر یدنده بوخصوصده معلومات موثوقه یوقدر . انجق قطعهٔ مزبوره‌نك غرب شمالنده مدیلر ، غرب جنوبنده دخی (فارسیلر) نام ایکی قومك حکومت تشکیل ایده‌رك خیلی ترقی ایتدکاری معلومدر .

پیشدادیان — معلومات متفرقهٔ موجوده‌یه نظراً ملوك ایران پیشدادیان، کیانیان، آشکانیان، ساسانیان نامليله درت طبقه‌یه منقسمدر .

برنجی طبقه اولان پیشدادیان حکمدارلری حقندن معلومات پك قاریشقدر . پیشدادیان ایکی بیك درت یوز سنه‌یی متجاوز ایرانده پادشاهلق ایتمشلر ایسه‌ده ایچلرنده یالکز طقوز نفرینك اسملری مذکوردر .

مورخین غربیه‌نك ادعالرنجه ایرانیلر هرنقدر اولاد یافثدن ایسه‌ده موجود اولان معلوماتك اکثریسی فارسیلرك اولاد سامدن (ارفحشد) نام برذاتك تحت اداره‌سنده حکومت تشکیل ایتدکارینی کوسترمکده‌در .

ایرانیلر برمدت متفرق اوله‌رق یشامشلر . صوکره ایچلرنده ظهور ایدن قاریشقلقلری برطرف ایتمك ارزوسیله عقل وعدل ایله

مشهور اولان (کیومرث) نام بر ذاتی کندیلرینه بالاتفاق حکمدار انتخاب ایتمشلردر . کیومرث اوتوز سنه حکمدارلق ایتمش وپرسه پولیس (Persepolis) نامیله معروف اولان اصطخر شهرینی تأسیس و بنا ایله‌مشدر . کیومرثدن صوکره قرق سنه حکمدارلق ایتمش اولان (هوشنك) حکمدار اولمشدر . کویا هوشنك اهالیدن ویرکی آلمق اصولنی احداث ایتمشدر . خلفی (طهمورث) لسان فارسی ایچون یازی ایجاد ایله‌مش . زماننده وبا علتی ظهور ایده‌رك هر کس وفات ایدن اقربا و تعلقاتنك رسملرینی یاپوب صاقلامش اولدیغندن بوسببدن ناشی ایلریده پوت پرستلك ظهور ایتمشدر . مشهور جمشید طهمورثك خلفلرندن اولوب کویا شرابی ایجادو نوروز بیرامنی احداث ایله‌مشدر .

جمشیدك اواخر سلطنتنده ضحاك نام بر ظالم عصیان ایده‌رك جمشیدی قتل وحکومتی ضبط ایتمش ایسه‌ده اهالی‌یه قارشی کوستردیکی مظالم وتعدیاتی وانسان اتنی یمك کبی عادات وحشیانه‌سی حسبیله اهالی مرقومدن متنفر اولوب قورتلمق ایچون فرصته منتظر اولمشلر . بو صره‌ده کاوه اسمنده بر دمیرجینك تشویقیله عصیان ایدن اهالی ضحاکی قتل ایتمش وفریدون نام بر شهزاده‌یی ایران تخت سلطنتنه اجلاس ایله‌مشدر . «درفش کاویانی» نامیله معروف اولوب ایرانیلر عندنده مقدس طانیلان سنجاق کاوه‌نك اهالی‌یی عصیانه تشویق ایچون آچدیغی بیراق ایدی که اوده

کاوه‌نك صنعتیله مشغول ایکن استعمال ایتدیکی دریدن بشقه بر شی دکلدی ۰

فریدونك (ایرج) (وسلم) (وتور) اسمنده اوچ مخدومی اولوب حین وفاتنده حکومت بونلرنده تقسیم اولنمش وانقسامك نتایج طبیعیه‌سی اولان داخلی قاریشقلقلر واقع اولمشدر ۰

برمدت صوکره (منوجهر) نام بر حکمدار ایله اوغلی (فیروز) ایرانیلری ینه براداره تحتنه جمع ایتمشلر ایسه‌ده فیروز دورنده برطاقم طوائف اتراك ایران اوزرینه هجوم ایده‌رك ایرانی ضبط واستیلا وفیروزی اسیر واعدام ایله‌مشلردر ۰ فقط اون ایکی سنه صوکره رستم اوغلی زال نام بر قهرمان تورانیلره (یعنی ترکاره) غلبه ایده‌رك (زومرد) یاخود زاب اسمنده بر شهزاده‌یی فارسیلر تحتنه اوتورتمشدر ۰ فقط پیشدادیان دولتی چوق وقت کچمه‌دن منقرض اولمش وایران اجنبی بوندریغی تحتنه کیرمشدر ۰

مدت مدیده صوکره حکومت کیانیان سلاله سنه کچمشدر ۰ شو قدرکه کیانیان یاد اولنان ملوك ایران برسلاله‌یه منسوب اولمایوب اوچ مستقل سلاله‌در ــ که بری مدیلردن ایکیسی دخی فارسیلردن ظهور ایتمشدر ۰

۰ مدیه دولتنك ظهوری ــــ مدیه اعیاننده‌ن آرباز نام برذاتك بابلیلر ایله بالاتفاق عصیان ایده‌رك مدیلری آثوریه‌نك

بیوندیر یعنی تحتندن خلاص ایتـدیکی یوقاریده (صحیفه ۱٤۹) ذکر اولنمش ایدی . حریت واستقلاله نائل اولمش اولان مدیلر آنلری حسن استعمال ایتمکه مقتدر اوله‌مایوب برمدت فرقه فرقه بیشامشلر واشبو انقسامك ثمره‌سی اولان داخلی اختلال ومنازعات ایچنده قالمشلردر . بونلردن حاصل اولان ضعفیتدن طولایی کمال درجه‌ده اوصانمش اولان ایرانیلر احواله مذکوره‌یه نهـایت ویرمك اوزره بر حکمدار مشترك انتخابنه قرار ویرمشلردر .

کی قباد — زمان مذکوره کی‌قباد نام برذات مدیلر بیننده عدالت وحقانیت پرورلکی ایله شهر تکیر اولمش ایدی . مدیلر دخی آنی اتفاق آرا ایله حکمدار انتخاب ایتمشلردر (۱۳۳۱) .
کی‌قباد تخته جـلوس ایتمزدن اول مناسـبتلی مناسبتسز پك چوق تکلیفلرده بولنوب اهالیـنك درجهٔ اطاعتلرینی آکلامق ایسته‌مشدر . مثلا کندیسی ایچون مزین بر سرای انشا ومعیتنه مخصوص عسکر تعیین ایدلمسنی وحقندن تکلیفسز معامله اولنمایوب حرمت ورعایت واوامرینه اطاعت اولنمسـنی طلب ایتمشـدر . مدیلر دخی مطالبنی بلاتردد قبول ایتمشلردر .
مدیلر بنه کی‌قبـادك امر وطلبی اوزرینه وقتیله سمیرامیس طرفندن تأسیس اولنان اکباتانه ـ یعنی همدان شهرینی توسـیع وتزیین ایتمشـلردر . شهر مذکور متین وکوزل اولوب الوان

مختلفه‌یه بویانمش یدی قات سور ایله قوشادلمش ایدی – که مشهور هرودوتك قولنجه کویا آلتنجی سورده کموش ، یدنجی سورده دخی آلتون یالدیزی وار ایدی ·

کی‌قباد ارزولرینك حصوله کلدیکی کورنجه کمال دبدبه وعظمت ایله سرایه نقل ایتمش وچوقلق طیشاری چیقمایوب اهالی‌یه کورنمز اولمشدر · فقط بونکله برابر عدالت وحقانیتی جهتیله مدیلر کندیسندن دلکیر اولمامشلردر ·

هرکس استدعاسنی تحریراً کی‌قباده عرض ایدر وجوابنی تحریراً اخذ ایلرایدی · بوجوابلر تنظیم وقوانین ونظامات ایچون اساس اتخاذ اولنمشدر ·

مدیه ممالکی کی‌قباد دورنده حضور وراحته نائل اولمشدر · کی‌قباد کمال عدل ایله اللی اوچ سنه حکومت ایتدکدن صوکره وفات ایده‌رك سلطنتنی اوغلی (فراعورته) یاخود فرهاده براقشدر · کی‌قباد فرنك تاریخلرنده ده یوکس (Dejocés) نامیله معروفدر ·

فرهاد — فراعورت، یاخود فرهاد [*] (۱۲۷۸ – ۱۲۵۶) مدیه‌یی اولقدر امنیت و اسایش ایچنده بولمشدر که پدری وفات

[*] فرهاد بعض شرق تاریخلرنده کی قباد ثانی نامیله دخی معروفدر ·

ایدر ایتمز عسکر جمع ایله فتوحاته قیام ایده‌بیلمشدر . فرهاد اول امرده مدیلرك همجنس ومذهبی اولان فارسیلری تحت اطاعته آلمشدر . بوندن صوکره آثوریه ممالکی اوزرینه هجوم ایله‌مش ایسه‌ده راغاو نام موقعده وقوع بولان محاربهٔ شدیده‌ده اردوسی پریشان وکندیسی دخی تلف اولمشدر . فرهاددن صوکره ایران حکومتی ولی عهدی بولنان مخدومی کی آخساره انتقال ایتمشدر .

کی آخسار — کی آخسار (١٢٥٦ ـ ١٢٠٧) ایرانك بیوك حکمدارلرندن معدوددر . جلوس ایتدیکی وقت ابتدای امرده محاربه‌لردن ضعفیته دوچار اولمش اولان ایران ممالکنك امور داخلیه‌سنی براساس متین اوزره تنظیم واصلاح ایله‌مشدر . مدیلرك عسکری پیاده ایله سواری قاریشق اولوب هر برنظام وانتظامدن محروم ایدی . ایرانیلر شجاعتله معروف برملت اولدیغی کبی : راغاو محاربه‌سنده دخی مقدارجه آثوریلردن زیاده ایدی . بونکله برابر محاربهٔ مذکوره‌ده ایرانیلر پریشان اولوب آثوریلر مظفر اولمشلر ایدی . کی آخسار هزیمت مذکوره‌نك عسکرك انتظامسزلکی اثری اولدیغنی حس ایده‌رك همان آنك اصلاحنه تشبث ایتمشدر . کی آخسار سواری عسکرینی پیاده‌دن تفریق و ایکیسنی دخی برطاقم بلوکلره تقسیم ایده‌رك ضابطلرك قوماندەلرینه تسلیم ایله‌مشدر .

کی آخسـار بو وجهله عسـکرینی تنظیم ایتدکدن صوکره پدرینك انتقـامنی آلمق ایچـون آثوریلر اوزرینـه هجوم ایتمش وآثوریلری میدان محاربه‌ده دفعاتله پریشـان ایده‌رك پای تختلری بولنان نینه‌ویه‌یی محاصره ایله‌مشدر . فقط بو صره‌ده شمالدن اسکیتلر (یعنی ترکلر) ظهور ومدیه اوزرینه هجوم ایده‌رك کی آخسـاره نینه‌ویه‌نك فتحندن صرف نظر ایتدیرمشلردر .

کی آخسـار اقوام مذکوره‌دن ممالکنی محافظه ایتمك اوزره علی العجله مدیه‌یه عودت ایتمشدر . فقط اسکیتلر ایله وقوع بولان بیوك محاربه‌ده مغلوباً طاغلره التجا وتحصن ایتمکه مجبور اولمشدر . اسکیتلر ایسه بولده راست کتیردکلرینی خراب ایده‌رك بورا کبی کوچوك آسـیه‌یه داخل اولمشـلر وحوالئ مزبوره‌یی دخی یغما وخراب ایتدکدن صوکره عربستان و سـوریه ومصره طوغری متوجه اولمشـلردر . لکن مصر حکمداری پسـامتیخ ذی قیمت هدیه‌لر سایه‌سـنده بونلری ارض مقدسـدن کری چویرمش وبو وجهله مصر قطعه‌سنی تجاوزلرندن وقایه ایده‌بیلمشدر .

غربی آسیه یکرمی سکز سنه قدر اسکیت اردولرینك آیاقلری آلتنده ازلمش قالمشـدر . نهایت کی آخسـار صورت ظـاهره‌ده اسکیتلر ایله متـارکه عقد ایده‌رك امنیتلرینی جلب ایتمش وبر کیجه اسکیت امراسنی ضیافته دعوت ایله اهانةً جمله‌سنی قتل واعدام ایتدیرمشدر . بونك اوزرینه کی آخسـار اسکیتلرك بقیه‌سنی دخی

غربی آسیه قطعه‌سندن طرد واخراج ایتمشدر. آسیه‌ده ساکن اقوام مختلفه‌نك ملی شرقی وداستانلرنده کی‌آخسارك قهرمانلغی ذکر اولنور. ازجمله اسکیتلرك چکلدکاری قفقاسیه قطعه‌سنده کی‌آخسارك نامی افواه ناسده حالا باقیدر.

برآز مدت مرور ایتدکدن صوکره کی‌آخسار تصورات سابقه‌سنك استحصالنه تکرار قیام ایتمشدر ــ یعنی بابلیلر ایله بالاتفاق نینه‌ویه‌یی فتح ایتمش وآثوریه دولتنه نهایت ویرمشدر.

کی‌آخسار آناطولی اوزرینه دخی تجاوز ایده‌رك ایران ممالکنی هالیس (یعنی قیزیل ایرماق) نهرینه قدر توسیع ایله‌مشدر.

کی‌آخسار وعالیات ــ وقت مزبورده لیدیه حکمداری عالیات دیکر طرفدن هالیس نهرینه قدر اولان ممالکی ضبط واستیلا ایده‌رك لیدیه‌یه الحاق ایله‌مش وآناطولی قطعه‌سنه کندی ملك مشروعی نظریله باقغه باشلامشیدی. بونك ایچون عالیات کی‌آخسارك غربه طوغری تجاوزی اوزرینه دلگیر اولمشدر. کی‌آخسار ایله عالیات بربرینه شایان رقیب اولوب ایکیسیده حریص شهرت ایدیلر. بوحالده بینلرنده محاربه ظهوری بر امر طبیعی ایدی.

اسکیت کروهلرینك برقسمی وقتیله لیدیه اوزرینه دخی طغیان ایده‌رك قطعهٔ مزبوره‌یی خیلی خراب ایتمشلر ایدی.

کی‌آخسار اسکیتلری پریشان ایتدیکی وقت عالیات دخی لیدیه اوزرینه هجوم ایدنلری طرد ایتمشیدی ۰ عالیات طرفندن تضییق اولنان بعض اسکیت امراسی هرندن ایسه کی‌آخسار طرفندن حمایه اولنمش اولدیغندن ابتدا بینلرنده نوعما برودت حاصل اولمشیدی ۰

اسکیتلرك امور حربیه‌ده‌کی مهارتلری مشهور اولدیغندن کی‌آخسار بعضلرینی معلم صفتیله معیت عسکری سلکنه قبول ایتمش ایدی ۰ ذاتاً اسکیتلر آوجیلقده دخی ماهر اولدقلری جهتله کی‌آخسارك معیتنده بولنانلر هرکون سوفره‌سیچون آو تدارك ایتمکله مکلف ایدیلر ۰ برکون هرنصلسه آوده هیچ برشیئه راست کله‌مه‌یوب بوش عودت ایتدکارندن کی‌آخسار زیاده‌جه تکدیر ایتمشیدی ۰ بونك اوزرینه اسکیتلر دخی تربیه ایچون یدلرینه تسلیم اولنان برقاچ خاندان چوجوغنی اعدام ایده‌رك آواتی یرینه کی‌آخساره اکل ایتدیردکدن صوکره فراراً عالیات طرفنه التجا ایتمشلردر ۰

کی‌آخسار دفعاتله عالیاتدن اشبو جانیلرك تسلیم ایدلمسنی طلب ایتدیکی حالده نائل مرام اوله‌مایوب اعلان حربه مجبور اولمشدر ۰

کی‌آخسار ایله عالیات بیننده ظهور ایدن محاربه بش سنه دوام ایتدیکی حالده هیچ برنتیجهٔ قطعیه حاصل اوله‌مامشدر ۰ برکون ایکی اردو ینه جنککه طوتشوب محاربه تمام کسب شدت

ایتـدیکی آنده کسـوف وقوع بولمش و حرب ایتمکده بولنـان عسکر برمدت قرانلق ایچنده قالمشدر [*]

محاربلر وقعـهٔ مذکوره‌یی معـبودلرینـك محاربه علیهنده اولدقلرینه حمل ایدەرك مصـالحه ایتمکه قرار ویرمشـلر و بابل حکمداری (لابینت) و کیلیکیه حکمداری سیه‌نس(Syennésis)لـك توسطلریله مصـالحه عقد اولنمشدر ·

کی آخسـار ایله عالیات حین ملاقاتلرنده زیاده‌سـیله بربرینی سومشلر ومدیه ایله لیدیه بیننده اولان حسن مناسـباتی دائم ایتمك مقصدیله قوللرنده برر یاره آچه‌رق بربریـنك قاننی ایچمشلردر · عالیاتك قیزی دخی کی آخسارك اوغلی آستیاغه نکاح ایدلمشدر ·

کی آخسـار اقطـار شرقیـه‌ده پك بیـوك صیت و شهرته مظهر اولوب قرق طقوز سـنه سلطنت ایتدکدن صوکره وفات ایتمش وولی‌عهدی بولنان آستیاغ پدرینك تختنه جلوس ایله‌مشدر · آسـتیاغ(۱۲۰۷ ـ ۱۱۷۱) ایسـه وهـام وغـدار بر حکمدار اولوب اهـالی‌یه چوق ظلم ایتمش وبوسـببدن اوله‌رق حکومتی غائب ایتمشدر ·

---

[*] یونانستان قدیمك عقلای سبعه‌سـندن معدود اولان میلتلی فلس یاخود طالس (Thales) لـك قبل الوقوع کسوفی خبر ویرمش اولدیغی شایان ذکر بر وقعه‌در · ضبط تاریخه نظراً ق ۱۲۰۷ و منجملرك حسابنجه فی ۱۸ ایلول سنه ۱۲۳۲

— ۱۹ —

کی خسرو وکی کاوس

(۱۱۴٤ ـ ۱۱۸۲)

آستیاغك رؤیاسی · کی خسرو · کی خسروك صورت ظهوری · کی خسروك عصیانی · آستیاغ و هارپاغ فارس دولتی · فتح لیدیه · کی خسرو ویونانیلر · فتح بابل · کی خسرو وطومریسی · کی کاوس · فتح مصر · کی کاوس وپسامنیت · کی کاوسك تشبثاتی ومظالمی

آستیاغك رؤیاسی — مدیه حکمداری آستیاغ منذانه اسمنده اولان قیزی حقنده عجیب برطاقم رؤیالر کورمش اولدیغندن منجملره مراجعت ایتمش ومنجملر طرفندن « منذانه جهانکیر اوله جق و آستیاغك صاغلغنده حکومت دعواسیله قیام ایده جك بر مخدوم تولید ایده جکی » مآلنده ویریلان جوابدن برطاقم اوهامه دوچار اوله‌رق کریمه‌سنی مدیه خاندانندن برینه ویره جکی یرده رعایاسی بولنان فارسستان بکلرندن قامبیزه (یعنی کی کاوسه)

تزویج ایله مدیه‌دن تبعید ایله‌مشدر . آستیاغ « فارسیلرك الك کباری مدیلرك الك عادی نفرندن آلچق اولدیغی » فکرنده اولوب بویله برعادی آدمدن ظهور ایده‌جك اولان چوجوغك دخی حکومت وجهانگیرلك دعواسنده بولنمایه‌جغنه حکم ایده‌رك بوحرکتده بولنمش ایدی . فقط مندانه‌نك حامله اولدیغنی ایشیدنجه‌یکیدن خوف وتلاشه دوشه‌رك انی کری جلب ایتمشدر .

کی خسرو — مندانه وضع حمل ایدنجه آستیاغ چوجوغنی اعدام اولنمق اوزره هارپاغ نام بروزیره تسلیم ایله‌مشدر . هارپاغ ایسه بوجنایتی بالذات اجرا ایتمکه جرأت ایده‌مه‌دیکندن آستیاغك چوبانلرندن برینی جلب وآستیاغك امرینی تکرار ایله چوجوغی تسلیم ایتمشدر . چوبان دخی تردد ایچنده قالوب چوجوغی اعدام ایتمزدن اول استشاره ایچون زوجه‌سی یانه گیتمش وزوجه‌سی وضع حمل ایدر ایکن بولمشدر . چوبانك چوجوغی ایسه تصادف اوله‌رق جانسز طوغمشدر .

چوبان ایله زوجه‌سی اشبو کیفیتی معبودك حکمت مخصوصه‌سی مقامنده بیله‌رك کندی چوجوقلرینی هارپاغك امری وجهله طاغ باشنده براقشلر و مندانه‌نك اوغلنی کندی اولادلری یرنده

بسله‌مشلردر . منداننك چوجوغنه کی خسرو اسمی ویرلمشدر [*]

کی خسروك صورت ظهوری — کی خسرو چوبانك قلبه‌سنده اون ایکی یاشنه واصل اولمشدر . چوبانك خانه‌سی حکمدارایله ارکان دولتك یازموسمی چیردکاری صیفیه‌ده اولوب کی‌خسرو بوسایه‌ده دائما بابالریله برابر صیفیه‌یه کلمش اولان کشی زاده‌لر ایله اختلاطده بولنور ایدی .

برکون قریه‌چوجوقلری اویون اثناسنده‌کی خسروی زادکان چوجوقلرینه‌ترجیح ایده‌رك پادشاه‌انتخاب‌اتمشلر ایدی . کی‌خسرو بوخصوصده عقل ودرایت اظهار ایتدیکندن دائما او یونلرده پادشاه انتخاب اولنمغه باشلامشدر . کی‌خسرو دخی چوجوقلردن کندیسنه وکلا ومابینجیلر وخدمه نصب ایدر ایدی .

مدیه خاندانلرندن (عارتمبارس)‌ك اوغلی چوبانك‌اوغلنه اطاعت ایتمکی کبرینه صیغدیره‌مادیغندن کی خسروك امرینی ایفا ایتمه‌مش وبونك اوزرینه کی‌خسرو طرفندن یره یاتیریلوب ضرب وتأدیب اولنمشدر . چوجوق‌عارتمبارسه، عارتمبارس دخی آستیاغه شکایته کیده‌رك چوبانك‌اوغلندن کوریلان بوحقارتی هضم ایده‌میه‌جکلرینی

---

[*] کی خسرو غرب تاریخلرنده کیروس (Cyrus) نامیله معروف وپك زیاده مشهوردر .

بیان ایتمش اولقلرندن آستیاغ ده کشی زاده لره ترجیح اولنان چوبان اوغلی کورمك آرزوسنه دوشه رك کی خسروی حضورینه جلب ایتمشدر . آستیاغ کی خسروه خطاباً « بر اصل زاده یه قارشی دکنك ایله معامله ایتمك سنك حدکه می دوشمش » دیمسی اوزرینه کی خسرو دخی « افندم ، بنده کز انجق عدالت و حقانیت اوزره حرکت ایتدم . عارتمبارس زاده ایله برابر بتون قریه چوجوقلری بالاتفاق قوللرکزی پادشاه انتخاب ایتدیلر . حقانیتدن آیرلمادیغمدن هرکس دخی بنده کزدن خشنود ایدی وجمله سی هرامریمه اطاعت ایدرلر ایدی . یالکز عارتمبارسك اوغلی پادشاهنه یاقیشیر معامله ده قصور ایتدیکندن بشقه اوامر قطعیه مه دخی اطاعت ایتمك ایستمه مه دی . بونك ایچون بنده کز دخی تأدیب ایتمکه مجبور اولدم . اکر حکمدار صفتنده بولنان بنده کزك بو خصوصده قباحتم وار ایسه جزاسنی کورمکه شمدی حاضرم » دیمشدر .

کی خسروك جوابنه آستیاغ پك زیاده حیرت ایتمشدر . جسورانه وعاقلانه و بریلان جواب ایله چوجوغك منداننه یه مشابهتی کی خسروك قتل اولنمق اوزره هارپاغه تسلیم اولنان چوجوق اولدیغنه هیچ شبهه براقامشدر . بونك اوزرینه آستیاغ بنه چوجوغك کیم اولدیغنی چوباندن دخی تحقیق ایتدن صوکره هارپاغی حضورینه جلب وکیفیتی بیان ایتمشدر . آستیاغ کویا کندیسنك ذاتاً چوجوق حقنده و بردیکی مطالعه سز امرندن

طولایی چوقدن بری وجدانجه راحتسز اولدیغنی آکلامش وصوکره هارپاغه تشکرایله برابر کی خسروك فی مابعد سرایده اقامت ایده‌جکنی بیلدیرمشدر . فضله اوله‌رق آستیاغ کی خسروك معیت ورفاقتنه ویره‌جکنی بیان ایله هارپاغه اوغلنك همان او کیجه سرایه کوندرلمسنی وکندیسنك دخی اقشام طعامنده پادشاه سوفره‌سنده حاضر بولنمسنی امر وافاده ایتمشدر .

هارپاغ نتیجهٔ خیریه ایله اشبو فوق العاده التفاتدن نهایت درجه‌ده مسرور اوله‌رق مخدومنی سرایه کوندرمش وکندیسی دخی اقشام طعامنده حاضر بولنمشدر .

هارپاغك اوغلی ایسه آستیاغك امریله کسیلوب پیشیریله‌رك اقشام طعامنده پدرینك اوکنه قونمشدر . آستیاغ یمك اثناسنده هارپارغدن یمکك لذتنی صورمش وهارپاغ نفیس اولدیغنی بیان ایتدکدن صوکره اوکنده اوغلنك باشنی وقوللرینی بولمشدر . هارپاغ ایشی تماميله آکلامش ایسه‌ده کندینی ضبط ایدوب هیچ استیفنی بوزمامش واستیاغك « یدیکینك نه حیوان اولدیغنی وبرپادشاهك بنده‌سی حقنده مخصوصاً بوقدر نادر یمك حاضرلمق کبی بیوك التفات وتوجهنه نه دیه‌جکنی » سؤال ایتمسی اوزرینه جواب اوله‌رق « افندم ، یدیکمك نه حیوان اولدیغنی آکلادم . دائما پادشاهمك هربر حرکاتنی عین کرامت بیلدیکمدن اشبو عنایت

مخصوصه حقنده دخی فضله برشی دیمکدن عاجزم » دیمشدر ·
فقط ایچندن اخذ انتقام ایتمکی قورمشدر ·

آستیاغ منجملری جمع ایده‌رك اسکی کوردیکی رؤیالرینك تعبیرلرینی وکی‌خسروك صورت ظهورینی بیان ایتدکدن صوکره افکارلرینك نه‌اولدیغنی صورمشدر · منجملر ایسه کی‌خسروك قریه چوجوقلری طرفندن پادشاه انتخاب اولنمسیله حکم رؤیا حصوله کلمش اولدیغندن مراق وتلاشه محل قالمادیغنی عرض ایتمشلردر · آستیاغ بوجوابدن ممنون قالمش ایسه‌ده کی خسروی کندی یاننده طوتمغه جسارت ایده‌مه‌یوب فارستانده بولنان پدر ووالده‌سنك یاننه کوندرمشدر ·

کی‌خسروك عصیانی — کی‌خسرو اقرانلرینك ایچنده الڭ کوزل والڭ شجیع اولدقدن بشقه عقل ودرایتجه دخی جمله‌یه فائق ایدی · بوسببدن اوله‌رق فارسیلرك محبتنی قزانمش وهارپاغك تشویقی اوزرینه مدیلرك بیوندیریغی تحتندن قورتلق ایچون فرصت بکلمکده اولان فارستان اهالیسنی آستیاغ علیهنه عصیانه تشویق ایتمشدر ·

آستیاغ منجملرك ویردیکی جوابك یاکلش اولدیغنه وحکومتنی طورونی یوزندن غائب ایده‌جکنه ذاهب اوله‌رق فوق‌العاده تلاشه دوچار اولمشدر · بونکله برابر اردولر جمع

ایتمش وانلری هارپاغك تحت قوماندەسنده ویرەرك کی خسروه قارشی سوق ایلەمشدر . لکن اردونك قسم اعظمی هارپاغ ایله برابر کی خسرو طرفنه چکمشدر .

بو دفعه آستیاغ الی سلاح طوتار مدیلرك کافەسنی طوپلایوب کی خسروه قارشی چیقمش ایسەده اردوسی پریشان و کندیسی دخی اسیر اولمشدر .

آستیاغ وهارپاغ — هارپاغ اسیر دوشمش اولان آستیاغك اوکنه چیقوب « اوغلمی بالاعدام اتنی یەدیردیککز وقت بکا لذتنی صورمش ایدیکز ، بوکون بن دخی مساعدەکز اولورسه شمدیکی حالکزك طادینی سؤال ایدەیم » دیمشدر .

آستیاغ هارپاغك دوشمن طرفنه چکدیکنك صحیح اولوب اولمادیغنی صوروب کندی آغزندن تصدیق جوابنی آلدقدن وکی خسروك مدحنی ایشتدکدن صوکره « سن دنیاده الك حمیتسز بر آدم ایمشسك . حمیتسزسك — چونکه نفسکه مخصوص بر ایشك انتقامنی آلمق ایچون وطنکه وهمشهریلریکه اجنبی بیوندریغنك طاقلمسنی ارتکاب ایدەیورسك » دیمشدر .

بونك اوزرینه هارپاغ دخی « حقکز وار افندم . فقط ارتکاب ایتدیکم حمیتسزلك اعتراضی شویله طورسون ، حضورلرنده جزؤی مطالعەیی دخی چکەمەیان ظالم حکمدارلرك

کاریدر. آنك ایچون شکایته حقکز یوقدر » سوزلریله مقابله ایتمشدر.

کی خسرو آستیاغ حقنده بد معامله ایتمه‌مش واو انجه‌یه قدر سراینده شاهانه بسله‌مشدر (١١٨١).

فارس دولتی — کی خسرو (١١٨١ ـ ١١٥١) بحر خزردن بصره کورفزیله بحر محیط هندی‌یه قدر وهالیس نهرندن هندوستانه قدر توسیع اولنمش اولان مدیه ممالکنی ضبط واستیلا ایتمشدر.

مدیلر فارسیلره رعایا نظریله باقارلر وحقلرنده حقارت اظهار ایدرلر ایدی. بو حقارتك درجه‌سی ایسه شاه آستیاغك مندانه‌نك حین تزویجنده سویله‌دیکی سوزدن آکلاشیله‌بیلیر. فقط کی خسرو اشبو نابجا حقسزلغه قارشی مقابله بالمثل قاعده‌سی اوزره حرکت ایتمه‌یوب اصلی ومذهب ولسانی مشترك اولان مدیلر ایله فارسیلری هر امر وخصوصده مساوی اعلان ایده‌رك ایکی قومك ملت واحده اولمسنه سبب اولمشدر. کی خسرو بو وجهله داخلی آسایشی تأمین ایتدکدن صوکره منجملرك قولنی حصوله کتیرمك اوزره خارجه تجاوز ایله‌مشدر.

وقت مزبورده آسیه‌ده اوچ بیوك دولت موجود ایدی که بری لیدیه؛ دیکری بابل، اوچنجیسی دخی مصر ایدی. بونلرك

ایچنده الك قوی اولان لیدیه ایدی • کی خسرو دخی اول امرده لیدیه‌یی فتح ایتمشدر •

فتح لیدیه — آستیاغ قره‌زوسـك دامادی ومدیه دولتی لیدیه‌نك متفقی ایدی • بونك ایچون ایرانده ظهوره کلان تبدلات قره‌زوس حقنـده فوق‌العاده تأثیری موجب اولمشیدی • ذاتاً فارسـیلرك اقبالی لیدیه‌نك بقاسنی تهلکه‌یه دوچار ایتمشـیدی • بونك ایچون قره‌زوس دخی برطرفدن آستیاغك انتقامنی آلمق، دیکر طرفدن دخی قوت کسب ایتمه‌دن کی خسروك حکومتنی محـو ایتمك مقصدیله اعلان حرب ایتمکه قرار ویرمشدر •

قره‌زوس اعلان حرب ایتمزدن مقـدم هاتفلره مراجعت ایده‌رك تصور اولنان محاربه‌نك نه نتیجه ویره‌جکنی صورمش و « اعلان حرب ایتدیکی حالده بیـوك بردولت محو ایده‌جکی » مآلنده برجواب آلمشدر •

قره‌زوس جواب مذکوری ایسـته‌دیکی طرفه حمل ایده‌رك — یعنی خراب ایده‌جکی دولتـك ایران اولدیغنه ذاهب اوله‌رق یونانیلری وبابلیلری ومصـریلری اتفاقه دعوت ایتـدکدن صوکره هالیس نهرینی تجاوز ایله‌مشدر • کی خسرو اشبو احوالدن خبردار اولدیغندن همان عسکریله قارشیسـنه چیقمشدر • واقع اولان محـاربهٔ عظیمه‌ده هرنقدر طرفین پك چوق تلفـاته اوغرامش

ایسه‌ده اقشـام اولوب نتیجهٔ قطعیه حاصل اوله‌مامشـدر . شـوقدرکه ایکی اردو قارشی قارشی یه اردوکاهلر قوروب برقاچ مدت آرامسـاز اولدقدن صوکره قره‌زوس پای تختی بولنـان ساردسه قدر رجعت ایله‌مشدر .

کی خسرو قره‌زوسی تعقیب ایده‌رك سـاردس اوکنه قدر کلمش و نهـایت وقوع بولان قطعی محـاربه‌یی دخی قزانه‌رق قره‌زوسی سـاردسده محاصره ایتمشدر . نهایت کی‌خسرو هجوم ایله شهر مذکوری فتح ، قره‌زوسی اسیر ومال وملکنی ضبط ایله‌مشدر (ق ۱۱٦۸) .

قره‌زوس جاننی دخی کوچ قورتاره‌بیلمشـدر . روایته نظراً قره‌زوسـك بردلسز اوغلی اولوب سـاردسك ایرانیـلر طرفندن فتح اولندیغی کونی پدرینـك بردوشمن عسکری طرفندن تضییق ایدلدیکنی کورنجه « ایرانلی قره‌زوسی قتل ایتمه » دیه باغیرمشدر . مرقومك عمرنده برنجی دفعه اوله‌رق سـویله‌دیکی سـوز کویا بوسوزدر .

کی‌خسرو کویا قره‌زوسی احراق بالنار ایتمکه قرار ویرمشدر . قره‌زوس آتشـه طوغری کتورلدیکنی کورنجـه « آه سولون ، سولون » دیه باغیرمش وکی‌خسرو مراق ایده‌رك سـولونك کیم اولدیغنی صورنجه قره‌زوس دخی « سولون اویله برذاتدرکه سوز وصحبتنی بتون پادشـاهلرك خزینه‌لرینـه د کشمز ایدم » دیمش

وسولون ایله اولان فقره‌سنی نقل وحکایه ایتمشدر . کی خسرو قره‌زوسك حکایه‌سندن زیاده‌سیله متأثر اوله‌رق « بوکون قره‌زوسك باشنه کلان یارین بنم کنه‌ده کله بیلیر » مطالعه‌سیله مرقومی عفو ایتمش واولنجه‌یه قدر یانندن آیرمایه‌رق نصیحتنی دیکله‌مشدر . حتی ولیعهدینه دخی قره‌زوسی صورت مخصوصه‌ده توصیه ایتمشدر .

کی خسرو ویونانیلر — لیدیه قطعه‌سنك کی خسرو طرفندن استیلاسی آناطولی سواحلنده بولنان یونانیلری خوف وتلاش ایچنده براقشدر . بونلر وقتیله کی خسرو طرفندن اتفاقه دعوت اولندقلری حالده ایران ایله اتفاقی رد ایتمشلر ایدی . بودفعه ایسه کی خسرو نزدینه سفیرلر کوندروب اتفاقه طالب اولمشلردر .

فقط کی خسرو سفیرلرینی حسن قبول ایتمه‌یوب جواب اولمق اوزره زیرده مندرج مصال نقل ایتمشدر :

سازنده‌نك بری کمال عشق ایله سازینی چالمقده ایکن بالقلرك آهنکه قولاق ویره‌دکارینی کورنجه غرورینه طوقونوب همان آغ ایله بالقلری طوتمشدر . آغ واسطه‌سیله ساحله چیقاریلان بالقلر دخی سازنده سازینی النه آلمازدن اول اوینامغه باشلامشلردر . سزی بن اوبالقلره بکزه‌ده‌یورم . قره‌زوس

لیدیه تختی اوزرنده ایکن بن سزی اتفاقه دعوت ایتدیکم حالده سوزمی سمع اعتباره آلمادیکز ایدی . شمدی دخی اتفاقکزه ارتق لزوم قالمادیغنی آکلامایوب نافله یره یورولهیورسکز » .

کی خسرو یونانیلر ایله سائر مطیع اولمایان اقوامك تحت اطاعته آلنمسنی لیدیهده براقدیغی قوماندانلره حواله ایدهرك قرەزوس ایله برابر همدانه عودت ایتمشدر .

فتح بابل — کی خسرو جهانکیر اولمق ارزوسنده ایدی وبو ارزونك ظهوری طبیعیدر . بو ارزونك برکون اول حصوله کتیرلمسنه ایسه لیدیه ایله اتفاق ایدهرك کی خسروه حرب ایچون وسیله ویرن آسیه حکمدارلری سبب اولمشلردر .

بابلیلر قرەزوسه معاونت ایتمش اولدقلرندن کی خسرو انلری تأدیب ایتمك بهانهسیله بابل اوزرینه هجوم ایتمشدر .

بابلیلر میدان محاربهسنده پریشان اولهرق بابله قپانمشلر . کی خسرو دخی همان بابلی محاصره ایتمشدر . فقط خیلی امتداد ایدن محاصره اثناسنده قوهٔ جبریه ایله بابلك آلنهمایهجغنی آکلامشدر .

بابل قلعهسنك متانتی هجوم ایله شهره دخولنه امکان براقمایور ایدی . بونك ایچون کی خسرو دسیسهیه مراجعتله چارهسنی بولمشدر . یعنی سمیرامیسك حفر ایتدیرمش اولدیغی

کوله فرات نهرینی چویرمش وعسکری نهرك مجراسندن شهره ادخال ایله‌مشدر (ق سنه ۱۱٦۰) .

بابلك ایرانیلر طرفندن فتحی آثوریه وبابل دولتلرینك مؤبداً روی زمیندن قالقمه‌لرینی موجب اولمشدر .

بخت‌نصر ارض مقدسی فتح ایتدیکی‌وقت بنی‌اسرائیلی اسیراً بابله کتورمش ایدی واولاد اسرائیل حالا‌بابلده‌ایدیلر . کی‌خسرو بنی اسرائیله پك چوق التفات ایده‌رك عودته رخصت ویرمش وحتی تخریب اولنمش اولان بیت‌المقدسك یکیدن انشاسی ایچون لازم کلان آقچه‌یی اعطا ایله‌مشدر . کی‌خسرو بخت نصرك غصب‌ایتدیکی اشیای مقدسه‌یی دخی اعاده‌ایتمشدر . « اسارت بنی اسرائیل » دخی بووجهله ختام بولمشدر .

کی‌خسرووطومریس — کی‌خسرو بابلی فتح ایتدکدن صوکره قفقاسیه‌ده یعنی (کورجستانده) کائن ماساکت یاخود ماساجت اوزرینه سفر ایتمشدر .

ماساکت قومی اسکیت (یعنی ترك) اقوامنك برقسمی اولوب جسارت وجنکاورلکاریله مشهور وازمنهٔ متقدمه‌ده کویا انسان اتی یمك عادتیله معروف ایدیلر . کویا بری سن‌شیخوخته واصل اولدیغی حالده الك یقین اولان تعلقاتی طرفندن کسیلوب اکل اولنور ایدی .

کی خسرو دورنده ایران جهـانی دهشت ایچنـده براقمش اولدیغی حالده ماساکت ترکلرینك ایران اوزرینه تجاوزدن کری طوردقلری یوق ایدی. وقت مزبورده ماساکت قطعه‌سـنده طومریس نام بر خاتون حکومت ایتمکـده اولوب کی خسرو طرفندن اطـاعته دعوت اولندیغی حالـده استهزا ایله جواب ویرمش و سفیرلرینی تحقیر ایله‌مشیدی.

آراکس نهری ایکی ممـالکی بر برینی تفریق ایتمکده ایدی. طومریسـك حرکاتندن طولایی غضب ایتمش اولان کی خسرو قوهٔ عظیمه ایله نهر مذکوری تجاوز ایده‌رك ماساکت قطعه‌سنه داخل اولمشدر. فقط واقع اولان محاربهٔ خـونریزانه‌ده ایران عسکری محو و پریشـان اولمش و کی خسرو دخی مقتولین ایچنده قالمشدر. روایته نظراً طومریس مقتوللر ایچنـده کی خسروك جسدینی بولدیروب سر مقطوعنی انسان قانیله طولمش بر طولوم ایچنـه آتمش و «مدت عمرکده قان دوکمه‌دن اوصانمادك ایدی. باری شمدی ایسته‌دیکك قدر ایچ» دیمشدر.

کی کاوس وفتح مصر — کی خسرودن صوکره ایران حکومتی ولیعهدی بولنان اوغلی قامبیزه - یعنی کی کاوسه انتقال ایتمشدر.

کی کاوس (۱۱۵۱-۱۱٤٤) پدرینك فتوحاتنی اکمال ایله مشدر.

ذاتاً کی خسرو دورنده فتوحاته آلشمش اولان ایرانیلرك اوکنه چکمك قابل دکل ایدی ٠

کی خسروك ظهورندن اول اقطار شرقیه درت بیوك دولتدن مرکب اولوب بونلرك اوچی ـ یعنی مدیه ، لیدیه ، بابل کی خسرو طرفندن استیلا اولنمش ایدی ٠ کی کاوس دخی کری قالان مصره اوزرینه هجوم ایده‌رك آنیده فتح وایران ممالك وسیعه‌سنه الحاق ایله‌مشدر ٠

مصره کیتمك ایچون یوللر مساعد اولمادیغندن کی کاوسك تدارکات عظیمه‌سی کندیسنه خیلی وقت ضایع ایتدیرمشدر ٠ مصره کیتمك ایچون شام چوللرندن مرور ایتمك لازم کلوب مذکور چوللرده ایسه صو بولنمادیغندن عسکر ایچون ییه‌جکی شویله طورسون ، ایچه‌جکی دخی برابر آلمق اقتضا ایتمکده ایدی ٠ قامبیزك ایسه بوقدر وسائط نقلیه‌سی اولمادیغندن ایش عادتا صرف نظر ایدیله‌جك درجه‌یی بولمش ایدی ٠

وقت مزبورده اردولر شمدیکی کبی مهمات ایله برابر حرکت ایتمه‌یوب دوست ودوشمن ممالکی دیمکسزین ایجاب ایدن لوازماتی راست کلان یردن آلیرلر ایدی ٠ بونك ایچون اوائلده اردو سوق ایتمك ماده‌سی زمانمزده اولدیغی کبی کافتی موجب برشی دکلدی ٠ باخصوص اسلحهٔ قدیمه دخی اسلحهٔ جدیده کبی مهماته محتاج

دکلدی . بو سببدن اوله‌رق اولوقت مکمل اردودن معدود اولان ایران اردوسنده دخی مکاره یوقدی .

مقدما مصر حکمداری آماسیسك معیتنده مدت مدیده خدمت ایتدکدن صوکره فراراً کی کاوسك حمایه‌سنه التجا ایتمش اولان فانس (Phanes) نام بر یونان ضابطی وسائط نقلیه تدارکی ایچون کی کاوسه یول کوسترمشدر . کی کاوس فانسك توصیه‌سی اوزرینه ذیقیمت هدیه‌لر ایله عربستان عشائری نزدینه سفیرلر ارسال ایده‌رك مکاره ایچون حیوان ایسته‌مشدر . عربستان شیخلری ایسه بش بیك دوه اعطا ایده‌رك ایرانیلرك چوللردن مروری خیلی تسهیل ایتمشلردر .

والحاصل ایران اردوسی پك چوق محنت ومشقت چکدکدن صوکره مصره واصل اوله‌بیلمشدر . اولوقت مصر فرعونی بولنان آماسیسك اوغلی پسامنیت ایران عسکرینی یونان معاونلریله مصریلردن مرکب بیوك براردو ایله قارشیلامش ایسه‌ده وقوع بولان محاربهٔ شدیده‌ده ایرانیلر مظفر اولمشلر ومصریلر منهزماً منفیسه قدر رجعت ایده‌رك شهر مذکوره قپانمشلردر . کی کاوس برآز مدت محاصره‌دن صوکره منفس شهرینی دخی هجوم ایله فتح ایله‌مشدر .

کی کاوس وپسامنیت — اسیر دوشمش اولان مصر حکمداری

پسامنیت ایله فاملیاسی حقنده کی کاوس طرفندن اظهار اولنمادق برظلم قالمامشدر ٠ کی کاوس پسامنیتك زوجه سنه ، قیزلرینه ، همشیره لرینه وسائر خاندان قیزلرینه جاریه البسه سی کیدیروب پسامنیتك کوزی او کنده ایران عسکرینه صو طاشیتمش وبواثناده حقلرنده درلو درلو حقارات اجرا ایتدیرمشدر ٠ کویا قیزلرك فریاد وفغانلری اقربا وتعلقاتلرینك آهلرینه قاریشه رق منفیسده برمحشر قوپمشدر ٠

یالکز پسامنیت کویا وظیفه ایتمه یور کبی برطامله اولسون کوز یاشنی آقیتمامش وآغزندن برآه چیقارمامشدر ٠

بونك اوزرینه کی کاوس باشده پسامنیتك اوغلی وولیعهدی بولندیغی حالده ایکی بیك نفر خاندان اولادینی دخی جلادلره تسلیم ایله پسامنیتك کوزی او کنده اعدام ایتدیرمشدر ٠ پسامنیتده ینه برتأثر اثری کورلمه مشدر ٠ فقط پسامنیت سن شیخوخته واصل اولمش اصدقای وزراسندن برینك ایرانیلر ایچنده دیلندیکنی کورنجه تحمل ایده مه یوب هونکور هونکور آغلامغه باشلامشدر ٠

کی کاوس پسامنیتك بوحالنه تعجب ایده رك اولاد وعیالنك جزالرینه ومال وملك وسلطنتنك ضبطنه آغلامایوب ده برفقیر اختیارك دیلندیکنه اغلادیغنك سببنی صورمشدر ٠ پسامنیت دخی جواباً « بنم فاملیامك باشنه کلن بلیه لر اوقدر بیوکدرکه متسلی اولمق ایچون آغلامق کفایت ایتمه یور ٠ فقط ثروت وسامانه

مالك اولوب بیکلرجه بندکان بسلیکه آلشمش اولان بر صادق دولتك بوسنده دوشمنلردن صدقه دیلهمك درجه‌سنه کلمسنی کوز یاشلریمه شایان کوردمده آغلادم » دیمشدر . جواب مذکور اورادە حاضر بولنان قره‌زوس ایله ایران عسکرینه تأثیر ایده‌رك آنلری دخی آغلاتمشدر . فقط کی کاوس متأثر اولمامش وپسامنیتی اعدام ایله‌مشدر (ق ١١٤٧) .

کی کاوس مخصوصاً سایس شهرینه عزیمتله آماسیسك قبرینی آچدیرمش وموميه‌سی حقنده درلو درلو حقارتلر اجرا ایتدکدن صوکره صاچنی وصقالنی یولدیروب احراق بالنار ایتدیرمشدر .

کی کاوسك تشبثاتی ومظالمی — کی کاوس مصر قطعه‌سنی کاملاً استیلا ایله‌دکدن صوکره قارطاجه‌لیلری وآمونیلری وسودانیلری دخی تحت اطاعته آلمق ایچون تدارکاته باشلامشدر .

قارطاجه‌نك دونماسز ضبطی ممکن اولمادیغندن کی کاوس فنیکه‌لیلری قارطاجه اوزرینه دکزدن سوق ایتمکه قیام ایتمش ایسه‌ده فنیکه‌لیلر همجنسلری بولنان قارطاجه‌لیلر علیهنده سلاح استعمال ایتمکی قطعیاً رد ایتمشلردر . بوحالده کی کاوس قارطاجه‌نك ضبطندن عاجز قالمشدر .

آمونیلر صحرای کبیر ایچنده بولنان آمون اوازیسی اوزرنده

ساکن ایدیلر . کی کاوسك آمونیلر اوزرینه سوق ایله‌دیکی عسکر چولده بر فورتنه‌یه تصادف ایده‌رك قوم آلتنده قالمشدر .

کی کاوس دخی بالذات عسکرینك قسم اعظمیله سودان اوزرینه تجاوز ایتمش ایسه‌ده یولده ایرانیلر مهماتسز قالوب برمدت نباتات ایله تعیش ایتمش وصوکره قوم دریالرینه واصل اوله‌رق اوت دخی بوله‌مادقلرندن کویا بر برینی یمکه باشلامشلردر . اردو بسبتون پریشان اولدیغندن کی کاوس بر ایش کورمکسزین عودت ایتمکه مجبور اولمشدر . کی کاوس اشبو موفقیتسزلکندن ناشی حاصل اولان حدتی مصریلر حقنده اظهار ایتدیکی ظلم ووحشتلر ایله تسکین ایله‌مشدر .

وقت مزبورده مصرده آپیس (بوغا) ظهور ایده‌رك مصریلری مسرور ایله‌مش ایدی . بو مناسبتله شهرلر دونانه‌رق شنلکلر اجرا اولنمشدر . کی کاوس بو شنلکلرك سببی کندی موفقیتسزلکی اولدیغی قولیله مصر کهون واشرافندن پك چوقلرینی اعدام ایتدکدن صوکره آپیسی دخی جلب ایده‌رك کندی یدیله پاره‌لمشدر . کی کاوس برادری اسمردیز حقنده بر رؤیا کوردیکندن آنی دخی قتل ایتدیرمشدر .

کی کاوس غایت حسنا اولان همشیره‌لرینی تفریش ایتمك ارزوسنه دوشه‌رك کاهنلری حضورینه دعوت ایله ایران قوانینی موجبنجه همشیره‌یی تزوج ایتمك جائز اولوب اولمادیغنی سؤال

ایتمش وکاهنلر دخی موافق جواب و یرلمه‌دیکی حالده کندیلرینك اعدام اوله‌جقلرینی یقیناً بیلدکلرندن « کتبمزده هرنقدر همشیره‌یی تزوج ایتمك ایچون برمساعدهٔ مخصوصه یوق ایسه‌ده ایران حکمدارلری قانوناً ایسته‌دکلرینی اجرایه مقتدردرلر » مآلنده جواب ویرمش اولدقلرندن کی کاوس دخی همشیره‌لرینی کندیسی ایچون آلمشدر . ایشته بونلرك بری برادرلری اسمردیزك قتل اولندیغی خبری اوزرینه کوز یاشلرینی ضبط ایده‌مه‌دیکی ایچون کی کاوس طرفندن اعدام اولنمشدر .

وزرادن (پرکساسپ) هرکسدن زیاده کی کاوسه خدمت ایتمش (حتی اسمردیزی کی کاوسك امری اوزرینه قتل ایتمش) ایدی . برکون کی کاوس اهالیدن کندیسی حقنده نه کبی سوزلر ایشیدلمکده اولندیغنی سؤال ایله‌دیکندن پرکساسب دخی اهالینك کی کاوسی پدر مقامنده طوتدیغنی وفقط چوقچه شراب استعمال ایتمسندن طولایی متأسف بولندیغنی عرض ایتمشدر . بونك اوزرینه کی کاوس النه براوق ایله یای آلوب « بقالم بن سرخوش میم » دیه‌رك اوقی برآز اوته‌ده بولنان پرکساسپك اوغلی اوزرینه نشان آله‌رق آتمش و بیچاره چوجوغی یره دوشورمشدر . صوکره « بقالم ایی می نشان آله‌بیلدم » دیه‌رك قما ایله چوجوغك کوکسنی یارمش و اوقك قلبه صاپلادیغنی کورنجه بلا فتور پدرینه خطاباً « اهالینك خلط ایتدیکنی کوره‌یورسك آ!

سن بوکا نه دیرسك ؟ » دیمشدر . پر کساسب دخی « معبودلر بیله بو قدر کوزل نشان آله مازلر افندم » دیمشدر .

کی کاوسك بو وحشتلری اهالی بیننده شکایات محققه یی موجب اولمش ایدی . کاهنلرك بری بو فرصتی غنیمت ایده‌رك کندیسنك کی خسرو زاده اسمردیز (یاخود بارتیـا) اولدیغنی اعلان و بو سایه‌ده حکومتی ضبط ایتمشدر . کی کاوس بونی ایشـیدنجه علی العجله مصری ترك ایده‌رك ایرانه عودت ایتمك اوزره یوله چیقمشدر . لکن یولده قضاءً کندی قلیجنده جریحه‌دار اوله‌رق متأثراً وفات ایتمشدر .

دارا واحوال اخیره

(٩٥٣ — ١١٤٤)

دارا . بابل عصیانی وزوپیر . ادارهٔ ممالك . اسکیتیه سفری . یونان محاربه‌لری . زوال دولت کیانیه .

دارا — کی کاوسك و فاتندن صوکره ایران اشراف خاندانندن یدی ذات خفیاً بینلرنده اتفاق ایده‌رك کندیسنی اسمردیز اعلان ایدن کاهنی قتل ایله حکومتی استرداد ایله‌مشلردر . لکن حکمداری انتخاب خصوصنده بردرلو اتفاق ایده‌مه‌دکلرندن بر کون آتلرینه سوار اولدقلری حالده قیره چیقمشلر وسایسك حیله‌سی سایه‌سنده دارانك آتی اول کیشنه‌دیکندن مقاوله‌لری موجبنجه دارایی ایران شاهی اعلان ایله‌مشلردر .

دارا مدبر وعاقل بر حکمدار اولوب ممالك ایران زماننده

(۱۱٤۳ — ۱۱۰۷) اقبالك اوج اعلاسنی بولمشدر . فقط دیکر طرفدن ایرانك انقراضی دخی دارا دورنده باشلامشدر .
یلانجی اسمر دیزك ظهوری ایرانجه پك بیوك قاریشقلقلری موجب اولوب دارا مدت سلطنتنك قسم کلیسنی عصیانلری تسکین ایچون صرف ایتمکه مجبور اولمشدر . هله بابل عصیاننك اطفاسی شهر مذکورك کیخسرو طرفندن فتحندن زیاده کلفتی موجب اولمشدر .

بابل عصیانی وزوپیر — بابلیلر کی کاوسك وفاتی خبری اوزرینه عصیان ایدەرك شهر داخلنده بولنان ایرانیلر ایله برابر کندی اختیار و چواق چوجوقلرینی قتل ایتمشلر و استقلاللرینی محافظه ایچون هر فداکارلغی کوزه آلدیرمشلردر . دارا عظیم بر اردو ایله بابلی محاصره ایدەرك ایکی سنه قدر اوغراشدیغی حالده بر ثمره حاصل ایدەمەمشدر .
نهایت دارا فتحندن قطع امید ایله چکلمك اوزره ایکن زوپیر (زبیر ؟) اسمنده بروزیر دارایه بابلیلری آلداتمق ایچون برحیلەیه مراجعت اولنمسنی تکلیف ایتمش و دارانك موافقتی اوزرینه انی حصوله کتیرمشدر .
زوپیر کندی بورنی وقولاقلرینی کسمش و بیق وصقالنك

بر طرفلرینی تراش (که الڭ بیوك حقارتدن معدود ایدی) ایتدکدن صوکره بابله فرار ایتمشدر . زوپیر بابلیلره دارا طرفندن بو درجه‌ده تحقیر ایدلدیکنی و بونك دخی بابلك ضبطندن صرف نظر ایچون رأی ویرمسندن ایلری کلدیکنی بیان ایتدکدن صوکره « بن دارانڭ پلانلرینی و عسکرینك وضعیتنی بیلیرم و شمدی دارا الڭ بیوك دشمنم اولدیغندن عسکر ویردیککز حالده ایران اردوسنی پریشان ایله‌هم بابلی قورتاریرم ، همده انتقامی آلیرم » دیمشدر . بابلیلر ابتدالری پکده امنیت ایده‌مه‌یوب کندیسنه جزئی قوت ویرمشلر . فقط زوپیرك اشبو جزئی قوتله شانلی مظفریتلره نائل اولدیغنی کورنجه (زیرا بو خصوصده دارا ایله زوپیر بیننده مقاوله وار ایدی) بابلیلر شهرك مدافعه سنی زوپیره حواله ایتمشلردر . زوپیر دخی بابلی دارایه تسلیم ایله‌مشدر .

دارایی تلاشه دوچار ایدن عصیانلرك بریده لیدیه والیسنك عصیانی ایدی . دارا اشبو عصیانی دخی عسکر سوق ایتمکسزین - یعنی دیکر بر وزیرك جیت و فداکارلغی سایه سنده تسکین واطفا ایده‌بیلمشدر .

ادارۀ ممالك — زمان مذکوره کلنجه‌یه قدر ایران وسعتنده دنیاده بر دولت ظهور ایتمه‌مشیدی . ممالك مذکوره نك حدودی شرقده سیند نهریله کاشغر قطعه سی ، شمالده قیرغیز

چوللریله بحر خزر ، خوزار) و قفقاسیه طاغلری و بحر سیاه وطونه نهری ، غربده بحر سفید وقارطاجه وصحرای کبیر ، نهایت جنوبده دخی سودان ومحیط هندی ـ اشبو حدود داخلنده بولنان ممالك جمیعه زمانیله مستقل حکومت تشکیل ایده‌رك کسب شهرت ومعموریت ایتمش قرق آلتی بیوك قطعه‌دن مرکب ایدی .

دارا ایران ممالکنی یکرمی ولایته تقسیم ایله والیلرك یاخود ساتراپلرك تحت اداره‌لرنده بولندیرمشدر . فارستان [*] قطعه‌سیله روم ایلی قطعه‌سی بونلره داخل دکلدی .

ولایاتك احوال عمومیه‌سنی تفتیش ایچون « شاه کوزی » و « شاه قولاغی » ناملریله برطاقم خفی مأمورلر اعزام اولنور ایدی . والیلر دخی بونلردن پك زیاده قورققده اولدقلرندن دارا زماننده ایرانك ادارهٔ داخلیه‌سی اولدجه انتظام کسب ایله‌مشدر . هر بر ولایتده والی یاخود ساتراپدن بشقه برده مستقل عدلیه هیئتی بولنور ایدی . مأمورین عدلیه ایسه اکثریا مغان یاد اولنان ایران کاهنلرندن عبارت ایدی .

اسکیتیه سفری — دارا دونده ایران دولتی حدود طبیعیه‌سنی بولمش ایدی . حدود مذکوره‌یی تجاوز ایتمك ـ قوهٔ

[*] فارستان شاهلرك وطن اصلیسی اولوب ادارهٔ مخصوصه تحتنده بولنور وعموم تکالیفدن معاف طوتیلیر ایدی

ملیه‌یی لزومسز یره صرف ایله‌مك دیمك اولدیغی حالده دارا برطاقم حریص شهرت وزراسنك تشویقیله معناسز فتوحاته قیام ایتمشدر . هله دارانك اسكیت عشیرتلرینی تحت اطاعته آلمق فكریله كلیتلی عسكر جمع ایده‌رك شمالی اوروپایه طوغری سفره چیقمسی حركات مجنونانه‌دن عد اولنسه سزادر .

اسكیتیه سفرنده دارا یونان معاونلرینه بوسفور - یعنی استانبول بوغازی اوزرنده بركوپری انشا ایتدیروب اردوسیله روم ایلی‌یه چكمش ومعاونلرینی بحراً طونه‌یه سوق ایده‌رك نهر مذكور اوزرنده دخی كوپری انشا ایتدیرمشدر . كندیسی ایسه عسكر ایله قره‌دن كیتمش وروم ایلی ایله بلغارستانی ضبط ایله‌دكدن صوكره طونه‌یی مرور ایده‌رك اسكیتیه‌یه داخل اولمشدر .

اسكیتلر ایرانیلر ایله حربه طوتشمایوب مأكولاتلرینی احراق وقیولرینی تسمیم ایده‌رك متمادیاً دارانك اردوسی اوكنده رجعت ایتمكه باشلامشلردر . دارا اردوسی بسارابیه قطعه‌سنی بولدقدن صوكره آچلقدن صیقندی چكمكه باشلامشدر . دارا نه سببه مبنی اسكیتلرك محاربه‌دن قاچدقلرینی صورمق ایچون سفیرلر كوندرمش اولدیغندن اسكیتلر دخی جواباً « چوللریمز واسعدر ، وقایه ایدیله‌جك معمور مملكتلریمز دخی یوقدر ، فقط مناسب كوردیكمز یرلرده محاربه دخی ایده‌رز » دیمشلردر . بر دفعه

اسکیتلر دارایه هدیه مقامنده برقوش، برفاره، بر قوربغه، بش ده اوق کوندرمشلر . بوهدیه‌لرك نه دیمك اولدیغنی دارا آکلایه‌مامش ایسه‌ده وزراسندن بری « اکرسز قوش کبی هواده اوچمغه ویافاره کبی طپراقده صاقلانمغه ویاخود قوربغه کبی باتاقلرده کزمکه مقتدر دکلسه‌کز بواوقلر ایله جمله‌کزی تلف ایده‌جکز » دیمك اولدیغنی بیان ایتمشدر .

نهایت دارا برثمره حاصل ایتمکدن عاجز اولدیغنی آکلایوب رجعته باشلامش واسکیتلر طرفندن طونه‌یه قدر تعقیب اولنه‌رق عسکرك قسم اعظمنی ضایع ایتدکدن صوکره محل سلامتی ــ یعنی روم ایلی یی بولمشدر .

یونان محاربه‌لری وزوال دولت کیانیه ــ اسکیت سفری

ایران ممالکی ایچون زوال وانقراض نقطه‌سیدر . دارادن صوکره کلان ایران حکمدارلری داخلی عصیانلردن میدان بوله‌مامشلردر .

دارا آناطولی سواحلیله آطه‌لرك بعضلرنده ساکن اولان یونانیلری تحت اطاعته آلمش ایدی . فقط یونانیلر راحت اوطورمایوب دائما ایران حکومتنك راحتنی اخلال ایدرلر ایدی . موره‌ده بولنان یونانیلر ــ یعنی آتنه‌لیلر ایله اسپارته‌لیلر آناطولی همشهریلرینی دائما عصیانه تشویق وآنلره معاونت

ایدرلر ایدی . بو کیفیت زیاده‌سیله دارانك کبرینه طوقنمقده ایدی .

دارا عصیان اوجاغنی کلیاً محو ایتمك فکریله یونانستانی دخی استیلا ایتمکه قرار ویرمشدر . فقط هجوملرك جمله‌سنده جهانکیر اولان ایران کوچوجك یونانستانه مغلوب اولمشدر . ایلك دفعه ماردونیئوسك تحت قوماندەسنده اوله‌رق سوق اولنان اردو یونانستانه واصل اوله‌دن محو و پریشان اولمش ، ایکنجی دفعه ایران اردولری کمیلر واسطه‌سیله آتیقه قطعه‌سنه چیقارلمش ایسه‌ده آتنه‌لیلرك مدافعهٔ قهرمانانه‌لری اوزرینه ایرانیلر تلفات کلیه‌یه دوچار اوله‌رق مغلوباً رجعت ایله‌مشلر ، نهایت دارانك فوق العاده جانی صیقیله‌رق هرحالده یونانستانی محو ایتمك ارزوسیله اوچ سنه قدر تدارکات ایله مشغول اولدقدن صوکره سفره حاضرلنیر ایکن عمری وفا ایتمه‌یوب تاج وتختنی اوغلی سرخسه [*] ترك ایله وفات ایله‌مشدر (ق ۱۱۰۷) .

سرخس دخی پدرینك تدارکاتنی اکمال ایله یونانستان اوزرینه هجوم ایتمك اوزره ایکن مصرده ظهور ایدن عصیانی تسکین

---

[*] مشهور هردوتك اثرنده سرخس کسرکس (Xerxes) یاد اونمشدر . آردشیر دخی غرب تاریخلرنده آرتاکسرکس (Artaxerxes) نامیله معروف اولدیغندن کسرکسك (شیرشاه) دن ایلری کلدیکی خاطره کلیر . یونان لساننده (ش) حرفنك بو نمامسی دخی بوبابده دلیل اوله‌بیلیر .

ایچون قطعهٔ مزبوره‌یه سفر ایتمکه مجبور اولمشدر . سرخس انجق مصر عصیاننی برطرف ایتدکدن صوکره (هرودوتك قولنجه) ایکی ملیون عسکر ایله یونانستان اوزرینه هجوم ایتمشدر .

ایران عسکری ابتدالری خیلی موفقیتلره نائل اولمش وحتی آتنه‌یی دخی فتح وتخریب ایتمش ایسه‌ده صوکره (سالامین) و (پلاته‌یه) محاربه‌لرنده پریشان اوله‌رق رجعت و فرار ایله‌مشدر .

وقعهٔ مذکوره‌دن صوکره ایران بسبتون ضعیف دوشمش و بروجهله کندینی طوپلامغه مقتدر اوله‌مامشدر .

ایران ممالکنك متشکل اولدیغی قطعات عصیان و کسب استقلال ایده‌رك هر بری بر دولت صفتنده یشامشدر .

هجرت نبویه‌دن طقوز یوز اللی ایکی سنه مقدم ایران حکومتی اوچنجی دارانك یدندن بیوك اسکندر طرفندن ضبط اولنمش و بووجهله کیانیان دولتنه نهایت ویرلمشدر .

— ٢١ —

ایران مدنیتی

احوال عمومیه . سلطنت . مذهب . آثار

احوال عمومیه — ایران دولتی قوهٔ قهریه ایله تشکل ایتمش بردولت ایدی . بونك ایچون قوهٔ عسکریه‌سنه خلل کلنجه همان طبیعی اوله‌رق انقراض بولمشدر . ایران قدر جسیم برممالك دنیاده هنوز کورلمه‌مش ایدی . ایرانیلر اشبو دولت عظیمه‌یی ضبط وربط وحسن صورتله اداره ایتمکدن عاجز قالمشلر وسببلرینك بریده ممالکك وسعتی ایدی .

دارا هرنقدر پوسته وتاتارلر ایجاد وتشکیل ایله مناسبات ومخابراته خیلی سهولت ویرمش ایسه‌ده ینه مأمول اولنان فائده حاصل اولمامشدر .

ایرانده منتظم قوانین ونظامات یوق ایدی وهرکسك حقوقی مصرده اولدیغی کبی قوانین واسطه‌سیله تحدید اولنمایوب

اهالی کافهٔ حقوقدن محروم ایدی . حکمدارلرك ظلم وتعدیاتنه مانع اوله‌بیله‌جك صنوف ممتازه یوق ایدی . ایران دولتی وایران هیئت اجتماعیه‌سی دیمك ایران حکمداری بولنـان شخص دیمك ایدی . اهالینك جانلری ،ماللری ، عرضلری هب حکمدارك مالی مقـامنده اولوب حکمدارلر انلری ارزولری وجهله استعمال ایده‌بیلیرلر ایدی .

استبداد اودرجه‌یه وارمش ایدی‌که آرتق ایران شـاهلری کندیلرینی عموم کائنـاته حاکم ظن ایدرلر ایدی . یونانسـتانه هجوم ایدن سرخس چناق قلعه بوغازی اوزرنده انشا ایتدیردیکی کوپرینـك دکز طالغه‌لریله تخریب اولندیغنی کورنجه دکزی تأدیب ایله‌مك زعمیـله رسم تشریفـات اوزره دکنکلر ایله دوکدیرمشدر . دارا دخی بابله کیدر ایکن شطه منصب اولان نهرلرك برنده‌سودیکی برحیوان غرق اولدیغندن نهرك قورودلمسنی ــ یعنی حیوانك بوغولدیغی یرلردن قارینجـه‌نك دخی کوپریسز کچه‌بیلمسنه برچاره بولنمسنی امر ایتمشدر .

ایرانیلرك راحت یشـامق ایچون اخلاق حمیده ایله متصف حکمدار کلمسنی معبوددن نیاز واسترحام ایتمکدن بشـقه یدلرنده برچاره‌لری یوق ایدی . هله دارانك وفاتـندن صوکره ایران ممالکنك احوال داخلیه‌سی پك زیاده وخامت کسب ایتمشیدی . ممالکك ضبط وربطی حکمدارلره عائد اولوب حکمدارلر ایسـه

سرایلرینه قپانه‌رق ذوق وصفا ایچنده امرار اوقات ایتدکلرندن دولت امورینك کافه‌سی حکمدارلرك معیتلرنده بولنان حیثیتسز خدمه الندن چکمکده ایدی وبونك ایچون ارتکاب وسوء استعمال درجهٔ نهایه‌ده ایدی .

ولایتلره کوندریلان مأمورلرك مقدار معین آقچه تحصیل ایله مرکزه ارسال ایتمکدن بشقه ایشلری یوق کبی ایدی . حکومت ساتراپلر طرفندن آقچه‌نك نه صورتله تحصیل اولندیغنه باقیوب یالکز یدینه واصل اولان مقداری بیلیر ایدی . بونك ایچون ساتراپلر دخی اهالیدن ایکی ویا اوچ مثلی ویرکی اخذ وتحصیل ایله برقسمنی کندیلری ارتکاب ایدرلر، قسم دیکرینی دخی مناسب اولان محلاره رشوت اوله‌رق کونده‌ریرلر وانجق ثلثی خزنهٔ دولته واصل اولور ایدی .

ایران قطعه‌سی دارا دورنده حدود طبیعیه‌سنی بولمش ایکن حکمدارلر حریص شهرت ومرتکب اولان امرابی ضبط ایده‌مه‌یوب ازهر جهت لزومسز اولان قطعات بعیده‌یی استیلا ایتمك اوزره مهاجمات مجنونانه‌ده بولنمشلر وبو وجهله دولتی اعتبار وحیثیتدن دوشورمشلردر . دوچار اولدقلری موفقیتسزلکلر اوزرینه دخی تشبثات مذکوره‌دن صرف نظر ایده‌جکاری یرده بالعکس دها زیاده حرصلنه‌رق حکومتی حالسز دوشوره‌جك درجه‌یه قدر اوغراشمشلردر که ایران دولت معظمه‌سنك کلیاً انهدامی ایچون

بیوك اسکندر طرفندن وقوع بولان قوتلیجه بر صدمه کفایت ایتمشدر .

ایرانیلر سلطنت وصفایه مبتلا اولمایوب هیچ بر وجهله منبت ومحصولدار اولمایان ایران طوپراغنك محصولاتیله اکتفا ایتمکده و بونکله برابر اخلاق وعاداتجه پك عالی مرتبه‌ده بولنمقده ایکن صوکره‌لری بابل، مصر وسائر ملل متمدنه ایله اولان اختلاطلرندن ناشی اخلاقجه بوزولمشلر وخواب غفلت وانقراضه طاله‌رق ممالکك ضبط وربطندن عاجز قالمشلردر .

سلطنت — ایران حکومتنك وسعتی، طرق مخابره و مراسله‌نك صعوبتی، علی العموم ایران حکمدارلرینك سلطنت فوق العاده‌لری، امثالی کورلمه‌مش صفالریله اسرافلری ایرانك انقراضنی تعجیل ایله‌مشدر . مرور زمانله ایرانده ادارهٔ داخلیه دخی همان ویرکی اخذ ایتمکدن عبارت قالمشدر .

ایرانك وارداتی اون - اون ایکی ملیون درهم آلتونه بالغ اولوب بو ایسه زمانمزه کوره یوز ملیونلر دیمکدر . بوزنکینلك ایران شاهلرینی اسرافه آلشدیرمش واخلاق وطبیعتلرینی بوزمشدر . روایاته نظراً دارا زماننده سرای خلقی ایچون کونده بیك قویون انجق کفایت ایدر ایدی .

حکمدارلك یه‌جکی اکمك ایله ایچه‌جکی صو یه وارنجه‌یه

قدر هر شی ممالك بعیده‌دن جلب اولنور ایدی . حکمدارلرك یه‌جکی اکمك مطلقا لیدیه‌ده حاصل اولان بغدایدن یاپیلیر، طوز آفریقه‌دن، شراب حلب جوارندن، صو شستر (یاخود سوز) شهری قربنده کائن بر پیکاردن (که آب زال نامیله مشهوردر) جلب اولنور ایدی .

حکمدارلر دائما بر محلده اقامت ایتمه‌یوب موسمه کوره نقل مکان ایدرلر ایدی . یازین سرین هواسیله مشهور اولان اکباتانه‌ده، قیشین بابلده، بهارده دخی شسترده اوتورورلر ایدی .

مذهب — ایرانیلرك مذهبی مصر وآثوریه مذهبلری کبی قاریشیق اولمایوب پك ساده ایدی . ایران مذهبنده مذاهب جدیده طرفندن ترویج اولنان پك چوق احکام منیفه موجود ایدی . ایران حکماسی اساساً وحدانیت الهیه‌یی تصدیق ایتدکاری حالده (هرمز) و(آهرمان) ناملریله ایکی اللهك وجودینه دخی اعتقاد ایدرلر ایدی . فقط ایرانیلر تکریلرینی انسان ویاخود حیوان صفتنده تجسم ایتمزلر ایدی .

بوتلر دخی ایرانده عادت اولمامشدر . کی کاوسك آپیسی اعدام ایتدیکی صره‌ده کاهنلره خطاباً « منافقلر، معبودلرك وجودی وقانی اولورمی؟ وقلیج اکا تأثیر ایده‌بیلیرمی؟ بو کبی معبودلرك

مصریلره شایان اولدیغنی انکار ایده‌مز ایسه‌مده بڭا اکانڭ جرأتنڭ نتیجه‌سنی سزه کوستریرم» دیدیکی مشهوردر .

ایران مذهبنی ایجاد ایدن ذات (زوروعاستر) یاخود زردشت نام ایرانیلرڭ پیغمبر طانیدقلری بر ذاتدر . لکن کندیسنڭ هانکی دورده ظهور ایتدیکی معلوم دکلدر .

ایرانیلرڭ اعتقادنجه زردشت هرمز نام معبود ایله مناجات واستشاره‌دن صوکره (زندآوستا) مجموعه‌سنی تحریر ایله‌مشدر . مجموعهٔ مذکوره‌نڭ ایکی جلدندن ماعداسی ضایع اولمشدر .

ایران اهالیسنڭ اعتقاد ایتدکاری هرمز وآهرماندن هرمز منبع خیر وآهرمان منبع شردر . هرمزڭ معیتنده ملکلر مقامنده برطاقم ذی‌روح مخلوقات بولندیغی کبی، آهرمانڭ معیتنده دخی شیطانلره مشابه برسوری مخلوقات اولدیغنی ادعا ایدرلر ایدی .

اعتقادلرنجه هرمز ایله آهرمان دائما بربرلریله محاربه ایتمکده‌درلر . بر وقت کله‌جکدرکه هرمز آهرمانه غلبه ایده‌رك انی جهنمه (یعنی بر آتشه) آته‌جق و بو وجهله انسانلر ایچون زمان سعادت کشاد ایلیه‌جکدر . هرمز انسانلری ایلکاره، آهرمان دخی فنالقلره سوق ایدرلر . ایرانیلرڭ اعتقادی اساساً بوندن عبارت ایدی .

ایرانیلر هرمز ایله آهرمان اوزرنده بیله حکمی جاری اولان جناب خالقڭ وجودینی دخی تصدیق ایدرلر ایدی .

مذهب اصلیده آتش جناب حقك قوت و اقتداریله نظافتندن کنایه اولدیغی حالده مرور زمان ایله آتش خلق عندنده معبود طانیله‌رق جناب خالق اونودلمشدر - یعنی مذهب آتش پرستلکده قرار بولمشدر .

ایرانیلرك مذهبی مدنیته پك مساعد ایدی . ایرانیلر مصریلر کبی اجنبیلره قارشی تیتیزلك کوسترمزلر ایدی . بالعکس ضبط اولنان ممالکك اخلاق و عاداتنی درحال اخذ ایدرلر ایدی .

ایرانیلر ابتدا عشیرت اولدقلری حالده مذهبلری سایه‌سنده تمدن ایتمشلردر . (زند وستا) نك بر محلنده زیرده‌کی فقره موجود درکه اصول مدنیتك ایلك صحیفه‌سنه درج اولنمغه شایاندر .

« روی زمینده بر بیت انشا ایده‌رك ایچنده « آتش » یاقان ، چولوق وچوجوق صاحبی اولوب حیوانات بسله‌یان ، ترلالر زرع وباغ تنظیم ایله محصولات اخذ ایدن بر کمسنه «شرف الهی» یی تزیید ایتمش اولور وهرمز عندنده پك معتبر طوتیلیر » .

ایرانیلرك عندنده الـ بیوك جنایت کویا یلان سویله‌مك وبورج صاحبی اولمق ایدی . بورجك بودرجه‌ده مکروه اولدیغنه سبب دخی بورجلی اولانلرك اکثریاً یلان ارتکاب ایتمکه مجبور اولملری ایدی .

ایرانده مذهب کاهنلر یعنی (مغان) طرفندن نشر وترویج اولنور ایدی . کاهنلرك قدر و حیثیتلری وار ایدیسه‌ده ادارهٔ

اموره نفوذلری پکده جاری دکلدی . هله اسمر دیز کاذبك ظهورندن صوکره کاهنلرك هیچ بر حکم واعتبارلری قالمامشدر .
بوکونکی کونده هندوستانده ، قفقاسیه‌ده وایرانده بولنان آتش پرستلر اسکی ایرانیلرك بقیه‌سیدر .

آثار — ایرانیلر خیلی آثار مضبوطه براقشلردر . اشعارك اکثریسی ایران ایله ترکستان بیننده واقع محاربادن بحث ایدر . ایرانده فن معمارینك ترقی بولدیغی (شستر) و (پرسه پولیس) خراباتندن آکلاشیله‌بور .
بغداددن همدانه کیدن بیوك جاده اوزرنده کرمانشاه قریه‌سنه قریب بر محلده الیوم « تخت رستم » اسمیله معروف ٤٥٠ مترو ارتفاعنده برقیا واردرکه بوزی کاملا بر طاقم حروفات ایله یازلمشدر . مذکور قیا دارانك اثریدر . یازیلرك مندرجاتی دارانك افعال حرکاتندن بحث ایدر . « سیوری خط » ایله یازلمش مذکور یازیلر زمانمزده اوروپالیلر طرفندن قرائت وترجمه اولنمقده‌در .
ایرانیلر بابل وهندوستان یازیلرینی دخی استعمال ایدرلر ایدی . [*]

---

[*] ملوك اشکانیان وملوك ساسانیان بحثی تاریخك قرون وسطا قسمنده‌در .

آلتنجی فصل

یونانیلر

یونانستان و یونانیلر ـ اسپارته ـ آتنه ـ مدیه محاربه‌لری ـ پلوپونس محاربه‌لری و یونانستانك زوالی ـ اقبال تب واحوال اخیره ـ یونان مدنیتی

— ۲۲ —

یونانستان و یونانیلر

(م ـ ۱۷۰۰)

موقع جغرافیه واحوال اراضی • احوال متقدمه • پرومته‌دی ودفقالیون • هله‌نوسلر • ککروپس • قادموس • دانایوس • پلوپس • هرکول • تزه‌ی • ادیپ • آرغونوتلر • تروبه محاربه‌سی • ایلیاده • اودیسه‌یه • دوریلرك خروجی

موقع واحوال اراضی — روی زمینده یونانستانك قدر

اسکان ایچون مناسب وتمدن وعمران ایچون مساعد برقطعه بوقدر .

یونانستانك هواسی لطیف ومعتدلدر . احوال اراضیسی رنکارنك اولوب اوفاجق منبت اووه‌لر، اوفاق و بیوك طاغلر، یشیل چایرلر، قوریلر، براق صولر، متعدد کورفزلر، لیمانلر، یارم آطه‌لر ایله آطه‌لر ــ هب یونانستانده جمع اولنوب سرکی قورولمش کبیدر.

ساحل بحره الك بعید بولنان نقطه‌سندن بیله اوفاجق بر تپه‌یه چیقلدیغی حالده دکز مشاهده اولنور و یونانستانك دکزدن ایکی کونلك مسافه‌ده واقع بر نقطه‌سی یوقدر .

یونانستان اوچ قطعه‌یه منقسم اولوب قطعات مزبوره کرك آیری آیری بربرندن و کرك جمله‌سی خارجدن یا صعب المرور طاغلر وطار وبوغازلر، یاخود طار بر زخلر ایله تفریق اولنمشدر. دیکر طرفدن خارجدن کله‌جك دوشمنلره قارشی بو درجه‌ده محفوظ بولنان یونانستاندن غربه و شرقه وجنوبه طوغری دکزه یاییلمش اولان جزایر مجتمعه یونانستانده ساکن اولان اقوامك ممالك اجنبیه ایله مناسبات ومعاملات تجاریه‌لرینه سهولت ویرمکده‌در . ذاتاً یونانستان اوروپایه منسوب اولدیغی حالده آسیه ایله آفریقه‌یه پك یاقلاشمش وتجارت جاده‌سی اولان بحر سفید ایله محاط

بولنمشدر. والحاصل یونانستانده انسانی تمدن و ترقی‌یه سوق وتحریك ایده‌جك هر درلو اسباب موجوددر.

قطعات ثلثه — یونانستانك منقسم اولدیغی اوچ قطعه شمالی یونانستان، وسطی یونانستان ـ یاخود هللاس (Hellas)، جنوبی یونانستان ـ یاخود پلوپونس (Peloponés)ناملریله معروفدر.

شمالی یونانستان شمالده ماکدونیه‌دن قامبونی طاغلری (الیوم والوچه)، جنوبده یونان وسطیدن (اتا) و (قومانیه) سلسله‌لری ایله تفریق اولنمشدر. قطعهٔ مذکوره اورته‌سندن چکن پیندوس یاخود آغرافه طاغیله دخی تساليه (ترحاله) و اپیر (یانیه) نام ایکی حوضه‌یه بلونمشدر.

شرقده اکه (Egée) دکزی ـ یعنی آطه‌لر دکزی، ترماییك (Thérmaique) یعنی سلانیك و پاغازه‌تیك (Pagasétique) غلوص کورفزلری، غربده دخی آدریاتیك دکزیله آرته کورفزی واقعدر. تساليه‌ده کویا معبودلرك اقامتگاهی اولان اولیمپوس (Olympus) واوسا (Ossa) وپلیئون (Pelion) طاغلریله پنه‌ی (Penée) ـ یعنی سلامبریه نهری موجوددر.

تساليه‌نك مرکزی بولنان لاریسه (یکی شهر فنار) ایله

اپيرده كائن اولان دودونه شهرلرى قديم يونانستانك اك مشهور شهرلرندن ايدى .

وسطى يونانستان قوماتيه سلسله سندن قورينت (Corinthes) ـ يعنى كوردس بر زخنه قدر ممتد اولوب آتيقه (Attica)، بعوثيه (Béothia)، فوكيده (Phocida)، دوريده (Dorida)، لوقريده (Locrida)، اتوليه (Etolia)، آقارنانيه (Acarnania) نام يدى اوفاق قطعه دن عبارتدر . زيتونى كورفزى، اوپونت بوغازى، اكريبوس آطه سى، ليانت ياخود قورينت ـ يعنى اينه بختى كورفزى وسطى يونانستانده در .

گويا صنايع حاميلرى اولوب موز (Muses) ياد اولنان طقوز نفر پرينك اقامتگاهى اولان پارناس (ياخود لياقورا) طاغيله هليقون (زاغورا وونى) طاغى وسطى يونانستانك اك مشهور طاغلرى و آتيقه نك مركزى بولنان آتنه، بعوثيه نك مركزى بولنان تب (كه يدى قپولى عنوانيله معروف ايدى)، نهايت فوكيده كائن دلفى اك مشهور اولان شهرلريدر .

جنوبى يونانستان دخى پلوپونس ـ يعنى موره يارم آطه سندن عبارت اولوب آرقاديه (Arcadia)، آرغوليده (Argolida)، لاقونيه (Laconia) ياخود اسپارته، مسينه (Messinia)، اليده (Elida)، آخايه (Achaïa) قطعه لرينى شامل ايدى . پلوپونسك

الڭ مشهور شهرلری ایسه اسپارته ، مانتینه‌یه (Mantinéa)، اولیمپس (Olympes) ، آرغوس (Argos) شهرلری ایدی .

ایشته یونانستان ازمنهٔ متقدمه‌دن بری بو وجهله اوفاجق قطعه‌لره تقسیم اولنمش ایدی وهر بری برر کوچوجك جمهوریت تشکیل ایتمشیدی .

یونانستانڭ مشهور آطه‌لری غربده کائن ایعونیه جزایر مجتمعه‌سی (که قورچیر، قورفو، اتاقه، کفالونیه‌دن عبارتدر، جنوبده سریغو ایله کرید، شرقده اکریبوس، سیقلاد و اسپوراد جزایر مجتمعه‌سیله آناطولی سواحلنده بولنان لمنی، لسبوس (مدیللی)، خیوس (ساقز)، ساموس (سیسام) و رودوسدر .

احوال متقدمه — اوائلده یونانستان قطعه‌سنده پلازغی (Pélasges) نام بر قوم ساکن اولوب بونلر آناطولیدن کلان هله‌نوسلر (Hellénes) طرفندن محو ایدلمشدر .

پلازغیلر بیوك کسمه طاشلردن انشا اولنمش بر طاقم آثار جسیمه براقمشلردر . اشبو آثاره باقیلیرسه قوم مذکورڭ طریق مدنیتده خیلی ایلریله‌مش اولدیغی آکلاشیلیر . فقط روایات موثوقه‌یه نظراً مدنیت یونانستانده کندیلکندن ظهور ایتمه‌یوب خارجدن کلمشدر .

یونانیلرڭ اجدادلری کویا بر محلده ساکن ومتمدن اولمایوب

طاغلر واورمانلرده يشارلر ايدى وانجق مصردن وفنيكه دن وسائر ممالك متمدنه دن كلان بعض مهاجرينك دعوت وتشويقلرى اوزرينه اسكان وتمدن ايتمشلردر .

پرومته‌ى و دوقاليون — يونانيلرك اعتقادنجه هله نوسلر تيتان ياد اولنان نيم معبودلردن پرومته‌ى (Promethée) نام برقهرمانك نسليدر . آتش كويا ابتدالرى روى زمينده موجود اولمايوب يالكز سماده — يعنى معبودلرده بولنمشدر . حامئ بشر اولان پرومته‌ى بنى آدمه خدمت ايتمك فكريله سمادن آتش چالوب انسانلره ويرمشدر . باش معبود عد اولنان يوپيتر معبودلرى اشبو امتيازمخصوصدن محروم براقش اولان پرومته‌يى بيوك جزايه دوچار ايتمشدر . كويا يوپيتر پرومته‌يى قفقاسيه طاغلرى اوزرنده بولنان قيالرك برينه زنجير واسطه سيله بند ايليه‌رك تعيين ايتديكى برقره قوشه هركون وقت معينده پرومته‌نك قلب وجكرلرينى قوپاردير ايدى . پرومته‌ى معبودلردن — يعنى (لايموت) لردن معدود اولديغندن اوله‌يوب ايرتسى كونه قدر قلب وجكرى يكيدن حاصل اولور ايدى .

يونانيلرك اعتقادنجه طوفانده پرومته‌نك اوغلى دوقاليون ايله زوجه‌سى پيرا (Pyrrha) دن بشقه كافهٔ ناس تلف اولمشدر . دوقاليون پدرى پرومته‌نك اخطارى اوزرينه انشا ايتديكى سفينه‌يه

التجا ایدەرك طوفاندن قورتلمشدر. هلەنوسلر دخی اشبو دفقالیوندن ظهور ایتمشلردر.

ازمنهٔ متقدمه حقنده یونان حکماسنك معلوماتلری اولمادیغندن ازمنهٔ مجهولەیی برطاقم روایات و حکایات عجیبه ایله اکمال ایتمشلردر. هرنقدر بونلرك ماصال اولدیغی درکار ایسەده ینه نقله شایاندر. ازمنهٔ مذکورەیه « قهرمانلر دوری » اطلاق اولنور.

هلەنوسلر — هلەنوس اسمی دفقالیونك اوغلی هلن (هەلەن Hellen) دن ظهور ایتدیکی کبی، یونانستانك اك مشهور قوملری اولان دوریلر و اعولیلر (Eoliens) و آخایەلیلر و ایعونیلر (Ioniens) دخی هلەنك دور وایعون واعول و آخای نام اوغللریله طورونلرینك اسملرندن نشأت ایتمشدر.

لکن ابتدا یونانستانده حکومت تشکیل ایدەرك یونانیلرك طریق مدنیته سالك اولملرینه سبب اولانلر مصر وفنیکه وسائر ممالك متمدنەدن کلان مهاجرلردر. بومهاجرلر دخی قهرمانلردن - یعنی نیم معبودلردن معدوددر. ایچلرنده اك مشهور اولانلر اشاغیده تعداد اولنور:

ککرویس (Cecrops) — مصر اشراف وحکماسندن

ككر وپس بندكانيله برابر آتيقه قطعه‌سنه كلوب آتنه شهرينى تأسيس وحكومت تشكيل ايله‌مشدر (ق ٢٢٠٠) .

كويا آتيقه اهاليسى وقت‌مز بورده وحشت حالنده اولوب يرسز ويورتسز اوله‌رق اورمانلرده كزرلرايدى . ككرو پس بونلرى اسكان ايتمش ، زراعت وصنايع اوكرتمش ، تزوج عادتنى احداث وآره‌عو پاغ (Aréopag) نام مجلس كبيرى تشكيل و كشاد ايله‌مشدر .

قادموس — كويا فنيكه حكمدارلرندن برينك اوروپا اسمنده برقيزى غائب اولمشيدى . مذكوره‌بى آرامق اوزره يوله چيقمش اولان برادرى قادموس همشيره‌سنى بولمقدن عاجز قاله‌رق هاتفلره مراجعت ايتمشدر . هاتفلر همشيره سنك بولنه‌مايه‌جغنى [*] بيلديرمش اولدقلرندن قادموس فنيكه‌يه عودت ايته‌يوب ينه هاتفلرك توصيه‌لرى اوزرينه بعوثيه‌ده كائن « يدى قپولى تب » شهرينى انشا ايله‌مشدر . قادموس سلاله‌سى صوكره‌لرده پك بيوك فلاكتلره دوچار اولمشدر .

---

[*] چونكه يونانيلرك باش معبودلرى صايلان يوپيتر مذكور قيزى سوديكندن كويا اينكه تحويل ايتمش ايدى ' كنديسى دخى كوروشمك ايچون بوغا اوله‌رق يانته كلير ايدى .

دانایوس (Danaïus) — مصر فرعونلری سلاله سندن دانایوس آرغولیده‌یه کلوب اسکان ایتمشدر . اشبو دانایوسك اللی نفر قیزی اولوب جمله‌سنی بردن قوجه‌یه و یرمش وفقط قیزلرینه زفاف کیجه‌سی قوجه‌لرینی تلف ایچون امر و یرمشدر . قیزلر پدرلرینك امرینی اجرا ایتدکلرندن غضب ایتمش اولان یوپیتر طرفندن « دار ظلمت » ده - یعنی جهنمده دیبسز برفوچی‌یی طولدیرمق اوزره لاینقطع صو طاشیمغه مأمور ایدلمشلردر .

پلوپس (Pélops) — لیدیه حکمدارلرندن (تانتال) معبودلره خلوص ایتمك قصدیله مخدومی پلوپسی قربان کسه‌رك کندی سوفره‌سنده یدیرمش . باش معبود اولان یوپیترك بوکا دخی جانی صیقیله‌رق تانتالی دارظلمته آتمش و بوغازینه قدر صو ایچنده اولمق اوزره منتظم بر باغچه‌ده براقشدر . نفیس میوه‌لر آغزینه طوغری صارققده اولدیغی کبی براق صو دخی کوزینك اوکنده شیپیردی ایله طالغه‌لنیر ایدی . لکن تانتال ایچمك اوزره صویه اکادکجه صو چکیلیر والنی میوه‌لره طوغری اوزاتدقجه طاللر یوکسلیر ایدی .

یوپیتر پلوپسی تکرار احیا ایده‌رك یونانستانه کوندرمشدر .

پلوپونس (يعنى موره) اسمى دخى كويا كلوب قطعهٔ مذكوره‌يى اعمارايدن پلوپسدن نشئت ايتمشدر.

فقط قهرمانلرك ايچنده الڭ مشهور اولان (هركول) ايله (تزه‌ى) درلر.

هركول — هركول كويا باش معبود يوپيتر ايله داناپوس نسلندن برقيزك ولد زنالرى ايدى. يوپيترك زوجه‌سى يونونه هركولى اعدام ايتمك ايسته‌ديكى حالده موفق اوله‌مامشدر.

هركول غايت قوتلى ايدى. بركون زوجه‌سنه حدت ايده‌رك انى چوجوقلريله برابر اعدام ايتمش اولديغندن باشده پدرى يوپيتر اولديغى حالده عموم معبودلر هركولى اسير صفتيله بر حكمداره صاتمشلردر. هركول مذكور حكمدارك امرى اوزرينه پك چوق وقوعاتده بولنمش وقهرمانلغنى اظهار ايتمشدر.

مثلا برارسلانى، بر ده يدى باشلى اژدرى تلف ايتمش، آمازون ناميله معروف اولان جنكاور برنسا طائفه‌سنه غلبه ايتمش، « جنت باغچه‌سندن » آلتون الملر كتيرمش، دارظلمته كيروب (چربر) نام كلبى ضبط ايتمش وبو وجهله دار ظلمتدن (تزه‌ى) نام قهرمانى قورتارمشدر. چونكه تزه‌ى دار ظلمت پادشاهى بولنان پلوتونك قاچيرديغى (پروزرپينه) نام بر پرى‌يى قورتارمق اوزره دارظلمته ايتمش ايكن آرقه‌داشى چربر طرفندن

پاره‌لنوب کندیسی یالکز قالمش وبردرلو روی زمینه چیقه‌مامش ایدی . هرکول قفقاسیه طاغلرینه کیده‌رك اوراده باغلانمش بولنان پرومته‌یی دخی خلاص ایتمشدر - یعنی یوپیتر طرفندن تعیین اولنان قره قوشی اورمش و پرومته‌نك زنجیرلرینی قوپارمشدر .

تزه‌ی (Thesée) — تزه‌ی آتنه حکمدارلرندن اکه یك (Egée) اوغلیدر . تزه‌ی دخی هرکول کبی پك چوق اژدرلره غلبه ایتمشدر .

آتنه‌لیلر ایله مینوس نام بر کرید حکمداری بیننده ظهور ایدن محاربه‌ده مینوسك اوغلی تلف اولمش اولدیغندن مظفر اولان مینوس کویا اوغلینك انتقامنی آلمق ایچون آتنه اشرافندن یدیسی اوغلان ویدیسی قیز اولمق اوزره ویرکی مقامنده هرسنه اون درت چوجوق آله‌رق مینو تاور (Minotaure) یاد اولنان بر اژدره اکل ایتدیرر ایدی .

تزه‌ی کندیسی طالب اولوب کریده عزیمت ایله مینوسی ومینو تاوری قتل ایده‌رك سالماً آتنه‌یه عودت ایتمشدر . فقط تزه‌ی یولده کیده ماتم علامتی اولان سیاه سنجاق یرینه بیاض سنجاق رکز ایتمکه اونوتمش اولدیغندن عودتنه منتظر اولان پدری ساحلدن کمینك سیاه سنجاغنی کورنجه کدرندن کندیسنی دکزه آتمشدر .

کویا اکه‌ی – یعنی آطه‌لر دکزینك اسمی دخی بوندن نشئت ایتمشدر ·

ادیپ — قهرمانلر ایچنده الڭ زیاده فلاکتلره دوچار اولان تب مؤسسی قادموس اولادیدر · قادموس اولادندن ادیپ (Œdipe) پدری طرفندن حقنده کوریلان فنا بر رؤیادن طولایی طوغدیغی کونی بر طاغ باشنه آتلمش و برچوبان طرفندن اخذ اولنه‌رق آنك خانه‌سنده بیومشدر ·

بر کون ادیپ یولده تب حکمداری بولنان پدری (لایوس) ه راست کله‌رك هرنه‌دن ایسه بینلرنده منازعه وقوع بولمش و ادیپ پدرینی قتل ایتمشدر · ادیپ قتل اولنانك پدری اولدیغنی بیلمه‌یور ایدی ·

ادیپ برمدت صوکره تبلیلر طرفندن حکمدار انتخاب اولنمش و والده‌سنی تزوج ایده‌رك ذریت حاصل ایتمشدر · مدت مدیده صوکره زوجه‌سنك کندی والده‌سی اولدیغنی آکلاینجه کندی کوزلرینی چیقارمش و قیزی آنتیغونه ایله برابر دیلنه‌رك ممالك اجنبیه‌یه فرار ایتمشدر · کویا بونك ایچون ادیپك ذریتی « معبودلرك انتقاملرندن » هیچ بر وقت راحت بوله‌مامشلردر ·

ادیپك اولادلری ایکی طرف اوله‌رق بر برلریله محاربه ایتمشلر واشبو منازعه و محاربه‌لر سائر یونانیلره دخی سرایت ایده‌رك

خیلی دوام ایتمشدر . محاربات مذکوره «تب محاربه‌لری» یاخود «یدی سردار محاربه‌سی» ناملریله معروفدر .

آرغونوتلر — یونانیلر بتون جغرافیه اسملرینی برطاقم ماصاللر ایله تعریف ایدرلر ایدی . مثلا چناق قلعه بوغازینه هلاسپونت (Hellesponte) دیدکلرینك سببی کویا هللا نام بر حکمدار قیزینك برادریله برابر آلتون تویلی قیون اوزرینه راکباً اوکی والده‌لرندن فرار ایدر ایکن مذکور بوغازده غرق اولمسیدر .

هللا غرق اولدقدن صوکره برادری قولخیده‌یه (یعنی کورجستانه) قدر کیده‌رك قیونی قربان ایله‌مش و پوستکیسنی بر آغاجه آصمشدر .

بر مدت صوکره یازون نام قهرمانك تحت قومانده‌سنده بولنان برقاچ بهادر مذکور پوستکی‌یی آلمق اوزره قولخیده‌یه سفر ایتمشلردر . سفر مذکور «آرغونوتلر سفری» (Argonautes) نامیله معروفدر . آرغونوت اسمی سفینه‌نك اسمی اولان «آرغوس» دن ایلری کلمشدر . اشبو آرغونوتلر سفری انجق یونان خیالخانه‌سنه صیغه بیلیر برسوری ماصاللر ایله طولیدر .

تروپه محاربه‌سی — قهرمانلر دورینك اك مشهور وقعه‌سی تروپه محاربه‌سیدر .

چناق قلعه بوغازی خارجنده وآناطولی ساحلنده ترویه (Troia) شهری [*] موجود اولوب پریعام (Priam) نام برحکمدار عادلك تحت اداره‌سنده بولنان بر دولت معظمه‌نك پای تختی ایدی . پریعام متعدد اوغللره مالك اولوب ایچلرنده الك مشهورلری هکتور ایله پاریس ایدی . پاریس (Paris) دخی انسانلرك الك کوزلی عد اولنور ایدی .

پاریس وه‌نوس نام کوزللك پریسنك معاونتیله اسپارته حکمدارلرندن منه لاسك هله‌نه (Helléne) نام زوجه‌سنی ترویه‌یه قاچیرمش اولدیغندن یونانیلر دخی ملتجه بوقضیه‌یی حقارت عد ایده‌رك ترویه‌یه اعلان حرب ایله یوز بیك سلاحشور اولدقلری حالده کیدوب ترویه‌یی محاصره ایتمشلردر .

محاصره کمال شدت اوزره اون سنه دوام ایتدیکی حالده برثمره حاصل ایدیله‌مه‌مشدر . نهایت اولیس (Ulysse) نام قهرمانك توصیه‌سی اوزرینه یونانیلر تخته‌دن آت شکلنده بیوك برهیکل اعمال ایده‌رك ایچنه قرق بهادر اوتورتمشلر وکندیلری کویا رجعته باشلامشلردر .

---

[*] شهر مذکورك چناق قلعه خارجنده اسکی استانبول قربنده « پیکار باشی » نام محلده بولندیغی مروی اولوب یونان ارباب فنوننددن دوقتور (شلیمانك) تحریات جدیده‌سی بوروایتی تأیید ایتمشدر .

تروه‌لیلر یونانیلری تعقیب ایله اردوگاهلرینه کلنجه مذکور هیکلی کوروب آلمشلر و تروه‌یه نقل ایله شهر میداننه رکز ایله‌مشلردر. کیجه‌لین مذکور قرق یونانلی هیکلك ایچندن چیقوب عودت ایتمش اولان هله نوسلره شهرك قپوسنی آچمشلردر.

ایلیاده — زمان ظهوری مجهول اولان هومروس (Homéros) نام اعما شاعرك (ایلیاده) عنوانلی اثرنده تروه محاربه‌لری برتفصیل بیان اولنمشدر. یونانیلرك الك مشهور قوماندانلری آغا ممنون، آشیل، اولیس – یاخود اودیسه‌ی، آیاکس و هله‌نه‌نك زوجی بولنان منه‌لاسدرلر.

یونانیلرك الك بیوك قهرمانی اولان آشیل (Achilles) ایله آغا ممنون بیننده برودت حاصل اولدیغی جهتله آشیل محاربه‌دن چکلمکه باشلامش واوحالده تروه‌لیلر غالب کلمشلردر. فقط آشیلك دوستی پاتروقلس (Patrocles) پریعامك اوغلی هکتور طرفندن قتل اولندیغندن آشیل انتقام آلمق اوزره پك چوق تروه‌لیلری تلف ایتمشدر. بونك اوزرینه هکتور آشیل ایله یالکزجه محاربه ایتمکه قرار ویرمشدر. بوفقره ایلیاده شو یولده تحریر اولنمشدر.

« محاربه کونی قلعه‌نك خارجنه چیقمقده اولان هکتورك
« اوکنه قوینده قونداقده بولنان اوغلی بولندیغی حالده

« زوجه‌سی (آندر وماخه) کلدی . آندر وماخه محـار به‌نك
« نتیجهٔ وخیمه‌سـنی حس ایتمکده اولدیغندن کوز یاشـلرینی
« دوکه‌رك زوجندن آشیل ایله محار به‌دن صرف نظر اولنمسـنی
« استرحام ایله‌دی . قهرمان هکتور محار به‌دن قاچمق بر ایکیته
« یاقشمایه‌جغنی بیـان ایله آندر وماخه یه اوه کیدوب کندی
« ایشیله مشغول اولمسنی امر ایتدی .
« هکتور میدان حر بده آشیله راست کلنجه هرنه‌دن ایسه
« خوف واندیشه‌یه دوشه‌رك فراره یوز طوتدی .
« اواثناده معبودلر اولیمپوس تپه‌سندن میدان حربی سـیر
« ایتمکده ایدیلر . باش معبـود یو پیتر زاره باقدی وهکتورك
« زارینی زوالده بولدی . بونی کورنجـه هکتورك حامیسی
« بولنان آپولون[*] « حیثیت ذاتیه‌سنی وقایه ایچون « هکتوری
« حمایه‌دن صرف نظر ایتدی .
« آشیل اول امرده حربه‌سنی آتدی . فقط آشیلك حربه‌سی
« هکتوره طوقنمادی . هکتورك حربه‌سی ایسه آشیلك قالقانك
« اورته‌سنه راست کلدی . لکن قالقانی دله‌مدی . [**]

---

[*] آپولون (Apollon) صاحب نور (یعنی شمس) وحامیٔ فنـون ومعارف صایلیرایدی .

[**] قالقان صنایع حامیسی (وولقـان) طرفندن اعمال اولدیغی جهتله دلنه‌مزایدی .

« حربه‌نك تأثیرسز قالدیغنی کورنجه هکتور النـده قلیج
« اولدیغی حالده آشـیل اوزرینه هجوم ایله‌دیسه‌ده اوائنـاده
« میزوه [*] آشیلك حربه‌سنی کتیروب یدینه تسلیم ایتدیکندن
« آشـیل دخی حربه‌سـنی هکتورك زرهسز اولان بوغازینه
« صاپلادی »

تروه‌یی محاصره ایدنلرك اکثریسی حین عودتده یولده قضایه اوغرامشلردر. مثلا اولیس انجق اون سنه قدر اوته‌ده بریده طولاشدقدن صوکره (اتاقه) آطه‌سـنه عودت ایده‌بیلمشـدر .

اولیسك سیاحتی هومروسك « اودیسه‌یه » نام دیگر اثرنده نقل وحکایه اولنمشدر . ادبیات عثمانیـه‌ده نامی مشهـور اولان تلماق اشـبو غیبوبت اثناسـنده پدرینی آرامق اوزره سـیاحته چیقمش اولان اودیسه‌یك (یعنی اولیسك) اوغلیدر .

اودیسه‌یه — ایلیاده‌ده یونانیـلرك اخلاقلریله حربه متعلق اولان احواللری بیان اولندیغی کبی ، اودیسـه‌یه‌ده دخی احوال

[*] یوپیترك قیزی اولوب صاحب عقل وسیاست عد اولنور ایدی . میزوه یونانیلرك اك معتبر معبودلرندن معـدود ایدی . وپاریس وه‌نوسـك کوزللکنه حکم ایتدیکی ایچون (میزوه) ایله یوپیترك زوجه‌سی (ژونون) تروه‌لیـلره خصم اولوب یونانیلره معـاونت ایدرلر ایدی . معبودلردن یالکز وه‌نوس ایله آپولون تروه‌لیلر طرفنی التزام ایتمکده ایدیلر .

بیتیه‌لریله عاداتی بیان اولنمشدر. آتیده مندرج فقره اودیسه‌یه‌دن آلنمشدر :

« کمی غرق اولدقدن صوکره اودیسه‌ی (یعنی اولیس)
« تخته اوزرنده یوزه‌رك بر آطه‌یه یناشدی و ساحلده ایکی
« جاریه‌سیله برابر نهرده چاشور ییقامقده بولندیغی حالده
« اولحوالی حکمدارینك قیزینه راست کلدی . حکمدارك قیزی
« اولیسی چیپلاق کورنجه بر طاقم البسه کتیروب ویردی
« وباباسی بولنان حکمدارك سراینی کوستردی .
« سرای آلتون وکموش ایله تزیین اولنمش اولوب درونده
« دخی متعدد غلام وجواری موجودایدی . خالیلر ایله دوشنمش
« بیوك بر اوطه‌ده اوجاق باشنده حکمدار واطرافنده مملکتك
« اعیان و اشرافی اوتورمقده ایدیلر . اولیس حکمداره
« خطاباً مسافری حسن قبول ایتمسنی رجا ایتدی ویره – که
« سائللرك عادتی ایدی – اوتوردی . حکمدار بالذات اولیسی
« قالدیروب یانی باشنده اوتورتدی . حکمدار مسافرك کیم
« اولدیغنی بیلمه‌یور ایدی . بونکله برابر رعایت ایده‌رك همان
« مسافر ایچون ات واکمك وشراب ایسته‌دی . او کیجه دخی
« ضیافت ویرلدی .
« ایرتسی کونی حکمدار اولیسی شهر میدانته کتیردی

« وحاضر بولنان اهالی‌یه مسافر ایچون بر کمی لازم اولدیغنی
« بیان ایتدی . بر قاچ کشی کمینك حاضر اولدیغنی افاده
« ایدنجه حکمدار طائفه‌سنه بر ضیافت دها ویردی . بونك
« ایچون اون ایکی قیون و بر قاچ دانه ایله طموز کسلدی .

« مملکتك عادتی اوزرینه ضیافته براعما عاشق چاغیرلدی .
« عاشق سازینی النه آلوب ترویه محاصره‌سنك بعض فقره‌لرینی
« نقل ایله‌دی . اولیس دخی متأثر اولوب کوز یاشنی دوکمکه
« باشلادی . حکمدار تعجب ایده‌رك نه ایچون آغلادیغنی سؤال
« ایتدی . اولیس دخی باشنه کلانی اطرافیله نقل و حکایه
« ایتدیکندن سامعلر زیاده‌سیله متأثر اولدیلر . حاضر بولنان امرا
« وارکان اولیسه بررقات البسه وبرر آلتون طاس وبرر پرنجدن
« معمول اوچ آیاقلی قازان (قزغان) ویردیلر . ضیافتدن صوکره
« اولیسه رعایة بعض اویونلر اجرا اولندی واویونلردن صوکره
« اولیسی جامه کتوردیلر . ورودینك اوچنجی کونی حکمدار
« بر ضیافت دها ویردی و بو مناسبتله کسیلان اوکوزك بر
« بودینی مذبحده یاقدی [*] و قصورینی فقرایه طاغتدی .
« صوکره اولیس ایله وداعلاشدی ».

[*] معبودلرك قسمی

دوریلرك خروجی – ترویه محاربه‌سندن بر آز مدت صوکره پلوپونس قطعه‌سی وسطی یونانستانده کائن دوریده قطعه‌سنده ساکن اولان « دوریلر » طرفندن فتح اولنمشدر (ق سنه ۱۷۰۰) . وقعهٔ مذکوره « قهرمانلر » دورینك نهایتی صاییلیر :

دوریلرك پلوپونس اوزرینه هجوملری اثناسنده هرنه‌دن ایسه یونانستانك هر جهتنده حکومات مستقله قالقوب ادارهٔ جمهوریه احداث اولنمشدر .

آتنه‌ده بو تبدلك صورت ظهوری شو یولده بیان اولنمشدر . دوریلر آتنه اوزرینه هجوم ایتدکاری وقت آتنه‌لیلر هاتفلره مراجعت ایتمشلر وهاتفلردن « میدان حربده هانکی طرفك حکمداری تلف اولور ایسه او طرفك غلبه ایده‌جکی » جوابنی آلمشلردر . آتنه حکمداری بولنان قودروس (Kodrus) بو جوابی آلنجه طوغری دوشمن اردوکاهنه کیده‌رك عسکرك برینی قصداً جرح ایتمش وعسکر دخی بالمدافعه قودروسی قتل ایتمشدر . دوریلر کیفیتی تحقیق ایدنجه خوفه دوچار اوله‌رق فرار ایتمشلردر . آتنه‌لیلر دخی کویا قودروسك مقامنه کیمسه‌یی مناسب کورمه‌یوب جمهوریت اعلان ایتمشلردر .

اسپارته

(۱۸۰۸ — ۱۲۹۰)

لاقونیه · حکومت وصنوف اهالی · لیکورغ وقوانینی · تربیهٔ صبیان · مسنیه محاربه‌لری · آریستودهموس · آریستومن · هکه‌مونیه

لاقونیه — لاقونیه یاخود اسپارته قطعه‌سی پلوپونسك تناروم (شمدیکی ماتاپان) بورننی حاصل ایدن اوفاجق یارم آطه‌دن عبارت ایدی · (تایکت) سلسلهٔ جبالیه‌سنك اتکنده و (اوروت) نهری اوزرنده کائن اسپارته شهری دخی قطعهٔ مذکوره‌نك مقر حکومتی ایدی ·

اسپارته‌یه شهر دنیله‌مز ایدی · چونکه اسپارته اوته‌ده بریده انشا اولنمش برطاقم قلبه‌لردن عبارت ایدی · شوقدرکه معبدلر

و بر ایکی ابنیهٔ میریه ایله مرمردن یاپلمش تیاترو شهره یاقیشه‌جق درجه‌ده ایدی .

شهرك خارجنده خندق ایله احاطه اولنمش بر میدان بولنوب محل مذکورده اسپارته کنجلری عسکر تعلیمیله مشغول اولورلر ایدی - یعنی کنجلر ایکی فرقه اولوب فرقه‌نك بری محل مذکوری مدافعه، دیکری دخی هجوم ایله ضبط ایتمکه غیرت ایدرلر ایدی . اسپارته شهرینك ایسه استحکام وقلعه‌لری یوق ایدی . اسپارته‌لیلر قلعه‌لره لزوم کورمه‌مشلر و شجاعت وحمیتك هرنوع قلعه‌لره بدل اولدیغی ادعاسنده بولنمشلردر .

حکومت وصنوف اهالی — پلوپونس اوزرینه هجوم ایدن دوریلرك برقسمی ایکی قرنداشك تحت قوماندەلرنده اوله‌رق لاقونیه قطعه‌سنی استیلا ایتمش اولدقلرندن قرنداشلرك ایکیسی دخی بردن حکمدار انتخاب وتعیین اولنمشلر ایدی . بونك اوزرینه بردن ایکی حکمدار بولندیرلمسی اسپارته‌ده عادت وقانون حکمنه کیرمشدر .

ایکی حکمدار دائما اتفاق اوزره بولنمایوب نفاقه دوشه‌كلدكلرندن حکومتلرینه ضعف طاری اولمش ولاقونیلر (یعنی لاقونیه‌نك سکنهٔ اصلیه‌سی) بوحالی دوریلرك بوندریغی تحتندن قورتلمق ایچون مناسب فرصت عد ایده‌رك عصیان ایتمشلر .

فقط اسپارته‌لیلر عصیانی اطفا وتسکینه موفق اولمشلر ۰ عصیان ایدنلر ایسه حریتلرینی غائب ایده‌رك اسارته کیرمشلردر ۰ بونك ایچون اسپارته قطعه‌سنده اوچ نوع اهالی وار ایدی:

اولاً — علی‌العموم اسپارته شهرنده مقیم اسپارته‌لیلر (یاخود اسپارتیاتلر) ـ یعنی دوریلر ۰ بونلر مملکتك اعیان واشرافی اولوب ویرکیدن معاف ایدیلر وملت حاکمه عد اولنورلر ایدی ۰

ثانیاً — عن‌اصل لاقونیه‌یی مسکن اتخاذ ایدن لاقونیلرك دوریلر علیهنه عصیان ایتمه‌مش وبووجهله حریتلرینی محافظه ایتمش اولان قسمی؛ بونلر طوپراغه وسائر نوع املاکه متصرف اوله‌بیلیرلر ایدی ۰ عموم ویرکی بوصنفه عائد ایدی ۰

ثالثاً — « هیلوتلر Hilotes » ـ یعنی حریتلرینی ضایع ایتمش اولان لاقونیلر ۰ بونلر دخی اسپارته‌لیلرك ترلالرینی زرع ایدرلر ایدی واملاکه متصرف اوله‌مازلر ایدی ۰

لیکورغ — ایکی حکمدار فامیلیاسی بیننده دائم اولان نفاق وجدالدن طولایی ظهور ایدن داخلی قاریشقلقلره یونانستانك مشاهیر ارباب قانوننـدن معدود اولان لیکورغ (Lycurgue) نهایت ویرمشدر ۰ اشبولیکورغ اسپارته حکمدارخاندانه منسوب اولوب قرال بولنان برادرزاده‌سنك صباوتی جهتیله برمدت

اكا قائممقاملق ايتمش وحسن اداره ايله اهالينك محبتنى قزانمشدر . لكن دوشمنلرى كو يا ليكورغك حكومتى ضبط ايتمك فكرنده اولديغى ادعاسيله آنى نفى ايتديرمكه موفق اولمشلردر . ليكورغ حيثندن شكايت اولسون ايتمكسزين وطننى ترك ايتمش وكوچوك آسيه يه ومصره وسائر بعض قطعه لره كيده رك ممالك مذكوره نك احوال وقوانيننى تحقيق وتدقيق ايله مشدر .

بو يولده اون سكز سنه قدر ممالك اجنبيه ده امرار وقت ايتدكدن صوكره حسن اداره دن عاجز قالمش اولان همشهريلرينك دعوتى اوزرينه اسپارته يه عودت ايده رك اهالينك كنديسندن طلب ايتديكى قوانين ونظاماتى تنظيم ايتمشدر (ق ١٥٧٦) .

ليكورغك قانونلرى — ليكورغ تنظيم ايتديكى قانونلرده حكمدارلرك ايكيسنيده ابقا ايله مش ايسه ده حقوق و امتيازاتنى اودرجه يه قدر تنزيل ايتمشدركه ايكيسى ده سناتو - يعنى مجلس اشراف واعيان يدنده آلت حكمنده قالمشلردر .

حكمدارلرك النده سناتو مجلسنك قرارلرينى اجراء اثناى حربده عسكره قومانده ، رسم كونلرنده رياست ايتمكدن بشقه بر ايش براقلمامش ايدى . كافهٔ امور ايكى حكمدار دخى داخل اولديغى حالده اوتوز اعضادن مركب اولان سناتو مجلسى طرفندن رؤيت اولنور ايدى .

سناتو مجلسنه انتخاب اولنه‌جق ذاتك مطلقا اسپارتيات ـ يعنى دورى وسناً آلتمشى متجاوز بولنمسى اقتضا ايدر ايدى •

مذكور قانونلر موجبنجه اسپارته اهاليسى آيده بركره محل مخصوصده بالاجتماع مجلس اعيانك قرارلرينى استماع ايده‌جكلر ايدى • شوقدركه اهالينك مذاكره ومباحثه‌يه حق وصلاحيتى اولمايوب يالكز تكليف اولنان نظاماتى « اوت » ايله قبول، ياخود « خير » ايله رد ايده‌بيلير ايدى •

حكمدارلر ايله سناتونك خارجنده بش نفر مفتش عمومى ياخود افور « Ephores » وار ايدى • افورلر مرور زمان ايله پك چوق نفوذ صاحبى اولمشلر وحتى بعض كره حكمدارلر ايله مجلس اعيانه حكم ايتمشلردر •

ليكورغك قانونلرنده لاقونيه‌لر حقوق سياسيه‌دن محروم وهيلوتلر ينه تحت اسارتده باقى قالمشلردر •

حر بولنان برجمعيتك افرادى بيننده ثروتجه تناسب اولماديغى تقديرده فقير اولانلر زنكينلرك النده آلت كسيله‌رك بووجهله حريتلرينك برقاچ ظالم ايچون واسطهٔ فساد اوله‌كلديكى مجرب اولديغنه بناء ليكورغ اسپارتياتلرك ايچنده زنكين وفقير ايكى قسمك ظهورينى منع ايتمكه سعى ايتمشدر • بونك ايچون اراضى‌يى مساوات اوزره عموم اسپارته‌ليلر بيننده تقسيم ايتمش وهركسه

کندی فاملیاسی حصه‌سنه دوشان پارچه‌نك صاتلمسنی منع ایتمشدر .

اسپارته‌ده علوم ، معارف ، صنایع ، تجارت وهردرلو سلطنت دخی ممنوع ایدی . چونکه بونلر لیکورغك افکارنجه ملتده شجاعت وحمیتك ازاله‌سنی موجبدر .

لیکورغك توصیه‌سیله سکهٔ خالصه قالدیریلوب یرینه دمیردن کسلمش آقچه چیقارلمشدر . بودخی کویا دمیر آلتونه نسبتله پك اوجوز واستعمالی مشکل اولدیغندن کیمسه چوق آقچه جمع ایتمکه حرص کتیرمه‌سین مطالعه‌سنه مبنی ایدی . اسپارته‌لیلر نفیس یمکلره مبتلا اوله‌رق اسرافه آلشماسینلر فکریله لیکورغ اسپارته‌لیلر ایچون برسوفره‌ده یمك یمسنی دخی امر ایتمشدر .

بونك ایچون هرکس هفته‌ده مقدار معین اولان خرجی عمومی مطبخه کونده‌ریر ایدی ووقت معینده هرکس شهرك اورته‌سنده بولنان بیوك سوفره‌یه کیدوب بتون وطنداشلریله برابر یمك یر ایدی .

اسپارتیالیلرك الك زیاده رغبت ایتدکاری یمك طموز یاغی ، قان ، سرکه وتوزدن مرکب اولوب «سیاه شربت» نامیله معروف اولان برنوع چوربه ایدی . روایت اولنورکه مذکور چوربه‌نك شهرتی آفاقه یاییلمش اولدیغندن دنیس نام سیجیلیه حکمداری اسپارته‌دن مخصوص برآشجی جلب ایله مذکور چوربه‌یی پیشیرتمشدر .

فقط برنجی قاشیغی آغزینه آلیر آلماز اوکوره‌رك « بو بیننیر برشی دکلدر» قولیله طامی یره‌آتی ویرمشدر . حاضر بولنان آشجینك دخی چوربه‌ده برا کسیك اولدیغنی بیان ایتمسی اوزرینه دنیس اکسیکك نه اولدیغنی سؤال ایتمش و آشجیدن « اوروت نهری کنارنده اقامت ایتمدیککزدر » جوابنی آلمشدر (اسپارته‌ده طوغمامش اولدیغکزدر دیمکدر) . یعنی چوربه حقیقت حالده یننیر برشی دکل ایدی واسپارته‌لیلرك یکندکاری سائر یمکلرك نسبةً فنالغندن ایدی :

اسپارته‌لیلر ابتدالری لیکورغك قوانین ونظاماتنی پکده خواهشله قبول ایتمه‌مشلر . حتی زنکینلر برکون لیکورغی سوقاقده طاشلامشلردر . لیکورغ متجاسرلرك النده قورتلمق ایچون فرار ایتمك ایسته‌دیکی حالده بردلی قانلینك بی ادبانه یاقلاشوب الند‌ه‌کی دکنك ایله کوزینه اورمسی اوزرینه طورمش وقان ایچنده قالمش اولان یوزینی متجاسرلره طوغری چویرمشدر . بوندن فوق العاده نادم اولان دلیقانلیلر عفوینی استرحام ایتمشلر ورفیقلرینی یدینه تسلیم ایتمشلردر . لیکورغ مذکور دلی قانلی‌یی عفو ایله‌مشدر .

لیکورغك قوانینی حقنده دلفی هاتفنك ویردیکی جواب اسپارته‌لیلری برآز تسکین ایتمشدر . جواب مذکور ایسه «اسپارته‌لیلر لیکورغك قانونلرینه رعایت ایتدکجه زوال کورمه‌یه‌جکلر » دن عبارت ایدی .

لیکورغ قانونلرینی عودتنه قدر قالدیرمامق ویاتعدیل ایتمه‌مك اوزره اسپارته‌لیلردن سوز آله‌رق سیاحته چیقمش وممالك اجنبیه‌ده قصداً کندیسنی تلف ایتمش وجسدینی دکزه آتدیرمشدر . بوحالده لیکورغك اسپارته‌یه عودتنه احتمال قالمامشدر . اسپارته‌لیلر دخی ویردکاری سوزه رعایةً لیکورغك قانونلرینی فسخ ایتمه‌مشلردر .

تربیهٔ صبیان — لیکورغ حکومتك نظردقتنی تربیهٔ صبیانه حصر ایتمشدر . لیکورغك قوانینی موجبنجه یدی یاشنه واصل اولمش برچوجوقده پدر ووالده‌سنك حقی قالماز ایدی وچوجوق آرتق دولتك مالی صاییلیر ایدی . ذاتاً اعضاسی ناقص اوله‌رق طوغان چوجوقلر حکومت معرفتیله اعدام اولنورلر ایدی . بوده اعضاسی ناتمام اولان چوجوقدن ایی عسکر چیقماز مطالعه‌سنه مبنی ایدی . اسپارته‌لیلرك فکرنجه دخی عسکرلك ایده‌رك وطنی اوغورنده قان دوکمکه مقتدر اولمایانلر وطن اولادی صاییله‌مازلر ایدی .

چوجوقلر یدی یاشلرنده ایکن کیمنازیه (Gymnasia) دنیلان مکتبه ویریلیر ایدی . مذکور مکتبده جناستیك وعسکر تعلیمندن بشقه بردرس ویرلمز ایدی .

چوجوق یکرمی یاشنه واصل اولنجه مکتبدن اخراج وعسکر سلکنه قید اولنور ایدی . براسپارته‌لی انجق اوتوز یاشنده تأهل

ایچون صلاحیت قزانه بیلیردی . نهایت آلتمش یاشندن صوکره عسکرلکدن عفو اولنوب دولت مأموریتنده استخدام اولنور ایدی .

چوجوقلری شجاعت صاحبی ایتمك و هرنوع مشقتلره قارشی تحمل ایتمکه آلشدیرمق اوزره انلری مکتبده پك چوق ضرب ایدرلر وآچ براقیرلر ایدی . مثلا جزؤی قصوری اوزرینه چوجوغه یوز وایکی یوز وبش یوز دکنك اورورلر ایدی . چوجوق تحملدن عاجز قالوب سسنی چیقاردیغی حالده حیثیتی بسبتون لکه‌دار ایتمش اولور ایدی .

اسپارته‌لیلرك چوجوقلره تدریس ایتدکلری شیلرك برنجیسی بیوکلره رعایتدر . اسپارته کنجلری بیوکلره قارشی چوق سوزسویله‌مزلر ولاقیردی ایدر ایکن کوزلرینی قالدیرمازلر ایدی . دلی قانلیلر سوقاقلرده غایت ادبانه کزرلر ایدی . اسپارته دلی قانلیلری لاقیردی ایتدکلری وقت اوزون مباحثاتده بولنمایوب واقع اولان سؤاله غایت قیصه وآچیق برجواب ویرمکه غیرت ایدرلر ایدی . بونك ایچون قیصه وکوزل صورتده ویریلان برجواب الیوم اوروپا السنه‌سنده « لاقونیزم » (Laconisme) تعبیر اولنور .

اسپارته‌ده خرسزلقده طوتیلان چوجوقلر خرسزلق ایتدکلرندن طولایی اتهام اولنمایوب بولنده ایش بجره‌مه‌دکلری ایچون اتهام اولنورلر ایدی .

وجودلری قوی اولوب صاغلام چوجوقلر تولید ایتسینلر مطالعه‌سیله اسپارته‌لیلر قیزلرینی دخی مکتبه ویروب جمناستیك تعلیم ایتدیررلرایدی واسپارتا قادینلری ارککلری کبی شجاعت وحمیت ایله شهرتکیر اولمشلردر .

والده‌نك بری محاربه‌یه کیتمکده اولان اوغلنه بر قلیچ اعطا ایدرکن اوغلنك « قلیچ قیصه » دیمسنه جواباً « اثنای حربده برآدیم فضله آتدیغك حالده مطلوبی حاصل ایدرسك » دیمشدر . دیکری دخی اوغلنه قالقان تسلیم ایدر ایکن « یا آلتنده ویا اوزرنده عودت ایت » — یعنی « یاغازی یاشهید » دیمشدر .

بو اساس متین اسپارته‌لیلری طبیعی پلوپونسك اك قوتلی برملتی صره‌سنه قویمشدر . بوسایه‌ده اسپارته حکومتی پلوپونسه و بعضاً دخی بتون یونانستانه حکم ایتمکه باشلامشدر .

مسینه محاربه‌لری — قوتلرینی طوپلادقدن صوکره اسپارته‌لیلرك اول امرده ضبط واستیلا ایتدکاری قطعه مسینه ممالکیدر . برخیلی مدت امتدادایدن مسینه محاربه‌سی (١٣٦٦ — ١٢٩٠) حدود منازعه‌لرندن نشئت ایتمشدر .

اسپارته‌لیلر ایله مسینه‌لیلر هرنقدر براصلدن چیقمشلر ایسه‌ده

همحدود بولنمقلغك سیئاتی اولان توکنمز حدود منازعه‌لرندن طولایی بینلرنده عداوت پیدا اولمش ایدی.

پولیقار نام برمسینه‌لینك اوغلی اسپارته‌لیلر طرفندن حدود باشنده قتل اولنوب قیونلری دخی ضبط ایدلمش ایدی. بونك اوزرینه پولیقار اسپارته حکومتنه شکایته کیتمش ایسه ده حکومت شکایتنی سمع اعتباره آلمامشدر. بونك اوزرینه پولیقار یأسه کله‌رك خانه‌سنی ترك ایتمش وانتقام آلمق اوزره حدود باشنه کلوب راست کلان اسپارته‌لی‌یی قتل ایتمکه باشلامشدر.

بوسفر اسپارته‌لیلر شکایته باشلامشلر واسپارته حکومتی مسینه‌دن پولیقارك تسلیمنی طلب ایله‌مشدر. فقط مسینه‌لیلر پولیقار کبی طاغلرده کزان برحیدودك طوتلمسی قابل اولمدیغی قولیله اسپارته لیلرك طلبنی قبول ایتمه‌مشلر. اسپارته دخی حرب ایچون تدارکاته باشلامشدر.

هرنقدر مسینه‌لیلر اسپارته‌یه منازعه‌نك یا آتنه «آره‌عوپاغ» مجلسنك، یاخود آرغوس (آمفیقتیئون) اتفاقنك حکم نصب اولنمسنی تکلیف ایله‌مشلر ایسه ده اسپارته‌لیلر تکلیفی قبول ایتمه‌یوب بردن‌بره مسینه حدودینی تجاوز ایتمشلر وحدود باشنده بولنان آمفه قصبه‌سنی ضبط وهیچ برمقاومتده بولنمادیغی حالده اهالیسنی قتل ایتمشلردر.

مسینه‌لیلر ابتدالری حربه کیرمه‌یوب اسپارته عسکرینك

اوكنده مخصوص رجعت ايتمشلر وبو حالده كندى عسكرينى حربه آلشديرمشلردر. فقط مدت مديده صوكره واقع اولان بيوك محاربه‌ده هيچ بر نتيجه حاصل ايديله‌مه‌مشدر.

آريستوده‌موس — اشبو محاربه‌لر اثناسنده مسينه‌ليلر ايچنده آرستوده‌موس (Aristodémos) اسمنده بر قهرمان ظهور ايتمشدر. اشبو آريستوده‌موس هاتفلرك توصيه‌سى اوزرينه كندى كريمه‌سنى قربان كسمشدر. آريستوده‌موس بر مدت صوكره حكمدار انتخاب اولنوب مسينه‌ليلرى شانلى مظفريتلره نائل ايتمشدر. فقط كندى يديله تلف اولنان قيزندن ناشى بر طاقم اوهامه دوچار اولوب عقلنه خفت كتيرمش ونهايت كنديني تلف ايله‌مشدر. آريستوده‌موسك وفاتندن صوكره مسينه مقاومتدن عاجز قاله‌رق اسپارته‌يه تسليم اولمشدر (ق ١٣٤٥).

آريستومن — اوتوز قرق سنه صوكره مسينه‌ليلر بيننده آريستومن (Aristomènès) اسمنده بر قهرمان دها ظهور ايتمشدر. اسپارته بيوندر يغندن صيقلمش اولان مسينه‌ليلر آريستومنك تحت قوماندەسنده اوله‌رق بردن عصيان ايتمشلردر. اسپارته‌ليلر دخى ايكنجى دفعه اوله‌رق مسينه‌نك استيلاسى ايچون تداركاتده بولنمقده ايكن آريستومن مسينه‌ليلر ايله

(لاقونیه) یه داخل اولمش وحتی یالکز اوله‌رق بر کیجه اسپارته شهرینه کیروب (مینروه) معبدینه بر قالقان آصمشدر. بو ایسه اسپارته‌لیلر ایچون بیوك بر تحقیر اولدقدن بشقه اعتقادلرنجه نتایج وخیمه‌یی موجب اوله‌جق ایدی. بو حالده اسپارته‌لیلر خوف وتلاشلرندن هاتفلره مراجعت ایله‌مشلر. هاتفلر ایسه آتنه‌دن برقوماندان جلب اولنمسنی توصیه ایتدکلرندن اسپارته‌لیلر کبرلرینی براقوب آتنه‌دن بر قوماندان ایسته‌مشلردر.

آتنه‌لیلر ایسه ذاتاً اسپارته‌لیلرك رقیبلری اولوب اسکیدن بری هر خصوصده حقلرنده عداوت اظهار ایتمکده اولدقلرندن افکارلرنجه اسپارته‌نك هیچ برصورتله استفاده ایده‌میه‌جکی طوپال تیرته (Tyrtée) نام عامی بر آدمی کوندرمشلردر. شو وارکه تیرته‌نك طبیعت شعریه‌سی اولوب مؤثر شرقیلر ایله اسپارته‌لیلرك محاربه‌خواهشلرینی تحریك ایتمش وبووجهله اسپارته‌لیلره خیلی خدمتده بولنمشدر.

آریستومن (ایره) نام موقعده تحصن ایله دوشمنه مقاومت ایدر، بعضاً دخی بر قاچ فداکار ایله برابر اردوکاهی ترك وجهات مختلفه‌دن ناکاه ظهور ایده‌رك اسپارتیاتلری تعجیز ایلرایدی. حتی بوکی تشبثلرینك ایکیسنده کندیسی دخی اسیر اولمش ایسه‌ده برچاره بولوب قورتیله‌بیلمشدر. اون برسنه ایره‌ده مدافعه ایتمش اولان آریستومنك اردوکاهی فورطنه‌لی بر کیجه‌ده اسپارته‌لیلر طرفندن

ضبط اولنمش ایسه‌ده آریستومن ینه اله‌کچیریله‌مه‌یوب برقاچ یوز منتخب قهرمان ایله آرقادیه‌یه فرار ایتمشدر.

بو مغلوبیت اهانتدن نشئت ایتدیکی کبی، آریستومن آرقادیه‌دن عسکرسز بولنان اسپارته اوزرینه هجوم ایتدیکی وقتده دخی ینه اهانت وقوع بوله‌رق تشبثنده موفق اوله‌مامشدر.

مسینه قطعه‌سی بووجهله اسپارته طرفندن ضبط اولنمشدر. مسینه اهالیسنك قسم اعظمی وطنلرینی ترك ایله سیجیلیه وایتالیه سواحلنده اسکان ایتمشلردر. سیجیلیه آطه‌سنده بولنان مسینه شهری اولوقت مسینه‌لیلر طرفندن تأسیس اولنمشدر.

آریستومن آرقادیه‌دن هاتفلرك مکانی بولنان دلفی‌یه کیتمش ایدی. بوصره‌ده اوغورلی برزوجه‌نك نه طرفلرده بولنه جغنی هاتفلردن سؤال ایچون رودوس حکمداری طرفندن دلفی‌یه سفیرلر کوندرلمش ایدی. سفیرلر هاتفلردن «الك جسور اولان بریونانینك قیزی رودوس حکمداری ایچون الك اوغورلی زوجه اوله‌جقدر» مآلده برجواب آلدقلرندن همان الك جسور یونانیلردن معدود اولان آریستومندن قیزینی ایسته‌مشلردر. آریستومن دخی موافقت ایده‌رك کریمه سیله برابر رودوسه عزیمت ایتمش. آریستومن اوراده دخی راحت طورمایوب اسپارته علیهنه براتفاق حصوله کتیرمکله مشغول ایکن وفات ایتمشدر. آریستو

منك صیت وشهرتی شرقی وداستانلرده ازمنهٔ متأخره یه قدر کلمشدر .

هکه‌مونیه — اسپارته‌لیلر آرغولیده اوزرینه هجوم ایده‌رك انی دخی فتح ایتمشلردر . بوندن صوکره اسپارته‌لیلره قارشی طوره‌بیله‌جك پلوپونسده هیچ بر حکومت قالمامشدر .

پلوپه‌نس اوزرنده حکومت تشکیل ایتمش اولان اقوام اسپارته‌نك تحت حمایه‌سنده اوله‌رق بر نوع اتفاق حاصل ایتمشلردر . بونلر كرك حرب ، كرك صلح اثناسنده اسپارته‌نیرك قوماندەسی و نفوذی تحتنده بولنورلر ایدی . یونانستانده بویله هیئت متفقه ایچنده قزانیلان برنجیلکه هکه‌مونیه (Hégémonia) دیرلر ایدی . بو حالده پلوپونسده هکه‌مونیه اسپارته‌لیلر یدنده ایدی دیمکدر .

آتنه جمهوریتی

آتنه · صنوف منازعه‌سی · سولون · سولونك قوانین اساسیه‌سی · تیرانلر · قلیستن · مستعمرات

آتنه — یونان جمهوریتلری ایچنده اك مشهور اولان آتنه جمهوریتی وسطی یونانستانك شرق جنوبنـده بولنان كوچوك آتیقه شبه جزیره‌سندن عبارت ایدی · آتیقه‌نك اراضیسی اوقدر منبت دكلدی · لـكن نفیس میوه‌لر ، اینجیر ، اوزوم ، زیتون ، بال اسـكی زمانده مشهور اولدیغی كبی ، حالا دخی معروفـدر · پنتلیقون مرمر اوجاغیله لاوریئوم كموش معـدنی دخی آتیقه‌نك باشلیجه منابع ثروتندن معدود ایدی ·

آتیقه‌نك مركز اداره‌سی آتنـه شهری ایدی · شهر مذكور كویا سـیاست پریسی بولنان مینروه‌نك حمایهٔ مخصوصه‌سی آلتنده بولنور ایدی ·

آتنه شهری دکز کنارندن بر بچق ساعت بعد مسافه‌ده بولنان پیره نام بر اسکله‌یه مالك ایدی . آتنه‌نك ایچ قلعه‌سنه آقروپول (Acropolis) دیرلر ایدی . آتنه شهری قلعه‌لر ایله احاطه اولندیغی کبی، آتنه‌دن پیره‌یه کیدن یول دخی ایکی طرفدن متین دیوارلر ایله محافظه اولنمش ایدی .

صنوف منازعه‌سی — آتنه ازمنهٔ متقدمه‌ده حکمدارلر طرفندن اداره اولندیغی حالده دوریلرك پلوپونس اوزرینه هجومی اثنامنده اداره‌جه تبدل وقوع بولمشدر . اشبو تبدلك صورت وقوعی یوقاریده ذکر و بیان اولنمش ایدی . [*]

ککروپس طرفندن طریق مدنیته سوق اولنمش اولان آتیقه اهالیسی رسماً بر حکومت تشکیل ایتمشلر ایسه‌ده بر طاقم دره‌بکلر پیدا اوله‌رق تشکل ایدن حکومت پك ضعیف قالمشدر . مشهور تزه‌ی دره‌بکلردن کیمی نصیحت، کیمی دخی جبراً آتنه‌یه نقل ایتمش و اقامتکاهلری اولان قلعه و قصبه‌لری تخریب ایله‌مشدر . فقط آتنه‌یه کلمش اولان دره‌بکلر استقلاللرینی غائب ایتدکلرندن خطالرینی آکلایوب امتیازات سابقه‌لرینی اعاده ایچون فرصته منتظر اولمشلردر . حتی بر آره‌لق بکلر تزه‌یی خلع ایتمکه بیله موفق اولمشلر ایدی .

---

[*] صحیفه ٢٥٩

قودروسدن صوکره حکومت کلیاً زادکان صنفی طرفندن ضبط اولنمشدر . زادکان ایسه رئیس جمهور مقامنده آرخونت (Archonte) نام بر مأمور انتخاب و تعیین ایدەرك مملکتك ادارەسنی آنك النه تسلیم ایتمشلردر . فقط آرخونتلر زادکان صنفی النده آلت کبی استعمال اولنەرق اهالی حقنده ظلم اظهار اولنمغه باشلادیغندن اهالی آز مدت ظرفنده احوال واقعەدن شکایت ایتمکه باشلامشدر . فی‌الحقیقه زادکان قودروسه شایان برخلف بولنه‌مامسندن ناشی حکمدار انتخاب ایتمکدن صرف‌نظر ایتەیوب چوقدن بری بویله تصورده بولندقلرندن قودروس وقعەسنی وسیله اتخاذ ایتمشلر ایدی . چونکه زادکان حقوق امتیازاتنك اهالی‌یه استناداً حرکت ایتمکده اولان حکمدارلر طرفندن کری آلنه‌جغندن خوف ایتمکده ایدیلر .

اهالی آرخونتلردن هرکسك حقوق و وظائفنی تعیین و تحدید ایدر قوانین تنظیمنی طلب و اصرار ایدوب پك چوق منازعه‌لردن صوکره زادکانك موافقتلرینی استحصال ایده‌بیلمشدر . فقط قوانین مذکورەنك تنظیمنی درعهده ایدن دراقون (Drakon) نام بر ذات قوانین مذکورەیی زادکان صنفنك مرضیسی وجهله تنظیم ایتمش اولدیغندن یأسه کلمش اولان اهالی شکایتلرینی عصیان درجه‌لرینه قدر کتورمشلردر . بو سببدن ناشی آتنه‌ده بر طاقم داخلی قاریشقلقلر ظهوره کلمشدر .

نهایت حکیم مشهور سولون (Solon) بو قاریشقلقلره نهایت ویرمکه موفق اولمشدر .

سولون — سولون هر نقدر بیوك بر خاندان فاملیاسنه منسوب ایدیسه ده زنکین اولمادیغندن تجارت ایله اشتغال ایدر ایدی وعقل ودرایتی سایه سنده آتنه لیلرك حسن نظرلرینی قزانمش ایدی . خصوصیله « سالامین » مسئله سی سولونك اقبالنه سبب اولمشدر .

آتیقه سواحلنده وپیره اسکله سنك قارشیسنده کائن (سالامین) آطه سی اسکیدن بری آتنه لیلرك تحت تصرفلرنده بولندیغی حالده (مغاره) جمهوریتی طرفندن ضبط اولنمش و استردادی ایچون آتنه لیلرك ابراز ایتدکاری بر چوق فداکارلقلر ثمره سز قالمش ایدی . بو موفقیتسزلکدن آتنه حکومتی هر وجهله متضرر اولمش ایدی . چونکه ادارهٔ حاضره دن خشنود اولمایان اهالی سالامین مسئله سنی اداره علیهنده سوز سویله مك ایچون وسیله اتخاذ ایتمش ایدی . بونك ایچون حکومت دخی نهایت سالامین جزیره سنك استردادی حقنده اهالی ایچنده سوز سویله یانلری و اهالی یی محاربه یه تشویق ایدنلری اعدام ایله تهدید ایتمك درجه سنه وارمشیدی .

سولون سالامین آطه سنك آتنه ایچون الزم اولدیغنی

بیلدیکندن آتنه‌لیلری محاربه‌یه تشویق ایتمکدن کری طورماز ایدی . فقط حکومتك مذکور قراری اوزرینه سولون سالامین حقنده ـ یعنی اجنبی‌یوندریغی تحتنده ازلمکده اولان سالامینلیلرك آتنه‌یه ایتدیکی فریادی مبین غایت مؤثر برشرقی تنظیم ایتمش و بر کون مجنون حالنده شهر میدانه کلوب شرقیسنی اوقومشدر . سولونك شرقیسی اهالی‌یه او درجه‌ده تأثیر ایتمشدر که حکومت اهالینك عموماً ایاقلنمسندن خوف ایده‌رك حربه قرار ویرمکه مجبور اولمشدر . سولون سالامینه سوق اولنه‌جق عسکره قوماندان تعیین اولنه‌رق مذکور جزیره‌نك استردادینه موفق اولمشدر .

سالامین وقعه‌سنی آتنه‌لیلر عندنده سولونك قیمتنی آرتدیرمش ودراقونك تنظیمنه موفق اوله‌مادیغی قوانین اساسیه سولونه حواله اولنمشدر . سولون قوانینی تنظیم ایله عمومه قبول ایتدیرمشدر .

سولونك قوانین اساسیه‌سی — آتیقه‌ده اسکیدن بری ملك زادکان یدنده اولوب اهالی‌یه ایجاره ویریلیر ایدی و چفتجیلرك ویرمکده اولدقلری ایجار بدلی پك آغیر اولوب اکثریا تأدیه‌سندن عاجز قالیرلر ایدی . ذمتنی تأدیه ایتمکدن عاجز قالان بر آدم ایسه زادکان طرفندن وضع اولنان اصول موجبنجه حریتنی غائب ایده‌رك داینه اسیر اولور ایدی . یعنی مدیون داینه آقچه بدلنه

جریتنی ویررایدی وبو یولده آتیقه اهالیسنك قسم اعظمی کثی زاده‌لره اسیر اولمش ایدی .

بو ماده آتیقه سکنه‌سنك الك زیاده شکایتلرینی موجب اولدیغندن سولون تنظیم ایتدیکی قوانینده الك زیاده بو ماده‌یه اعتنا ایتمشدر . مدیونلرك حالنی تخفیف ایتمش وذمتلرندن ناشی اسیر اولملرینی کلیاً منع ایله‌مشدر . قوانین جدیده موجبنجه افراد اهالی دولتك مالی اولدقلرندن شخصاً کیمسه‌نك ید تصرفنه چکه‌میه‌جکلر ایدی .

سولون آتیقه اهالیسنی درت صنفه تقسیم ایتمشدر . فقط بو تقسیمده خاندانلق ، یاخود صنف وصفت اساس اتخاذ اولنمایوب ثروت اساس طوتلمشدر . الك زنکین اولانلر برنجی صنفی ، اك فقیر اولانلر دخی دردنجی صنفی تشکیل ایتمشلر . الك زیاده ویرکی ویرن برنجی صنف ایدی . دردنجی صنف ایسه ویرکیدن معاف ایدی . دیکر طرفدن حکومت مأموریتلری زنکینلره تخصیص اولنمشدر .

بو صولك تدبیر بر درجه‌یه قدر معقولدر . چونکه زنکینلر سلامت دولت ماده‌سنده دها زیاده علاقه‌دار اولدقلرندن دها اهمیتلی ادارهٔ اموره باقه‌دلری لازم کلیر .

آتنه‌ده حین حاجتده هرکس عسکر ایدی . شوقدر که زنکینلر حیوان ، زره وسائر زمان اسلحه‌سنی تدارك ایتمکه مجبور ایدیلر . فقیرلر ایسه یالکز بر قلیج ، بر ده قالقان ایله محاربه‌یه کیدرلر ایدی .

سولولونك قوانيننده آرخونتلرك يعنی – جمهور رئيسلرينك عددی طقوزه ابلاغ ومدت مأموريتلری برسنه يه قدر تنزيل اولنمش ايدی . آرخونتلر دخی اكثريت آرا ايله انتخاب اولنورلر ايدی .

كافهٔ امور ملت مجلسنك رأی وتصديقيله كوريلير ايدی . ملت مجلسندن ماعدا برده درت يوز اعضادن مركب مجلس اعيان ياخود سناتو مجلسی موجود ايدی . مجلس مذكور ايله حكومت بالاتفاق اهالی مجلسنه برشی تكليف ايدرلر ومذكور مجلس طرفندن قبول اولنديغی حالده اجرا اولنور ايدی . ملت مجلسنده هركس كرسیٔ خطابته چيقوب افكارينی بيان ايدر ايدی . كرسیٔ خطابتده فصاحت اظهار ايدنلره « اوراتور » – يعنی خطيب ديرلر ايدی وبونلرك آتنه ده چوق نفوذ وحيثيتلری وار ايدی . سناتو مجلسنك اعضاسی ملت مجلسی طرفندن انتخاب اولنور ايدی .

بونلرك خارجنده آتنه ده محكمهٔ فوق العاده دنيله بيله جك برده (آره‌عوپاغ) نام برمجلس موجود ايدی . مجلس مذكورك اعضاسی مأموريتلرينی حسن ايفا ايتمش اولان آرخونتلردن مركب ايدی . آره‌عوپاغ كيجه‌لری ميدانده اوله‌رق اجتماع ايدر ايدی ومحل اجتماعی مشعله‌لر واسطه‌سيله تنوير اولنور ايدی .

ايشته بووجهله آتنه ده صنوف ممتازه قالمامش ومساوات كامله اعلان اولنمشدر – يعنی آتنه بر « جمهوريت عوام »

(دموقراسیه) اولمشدر . شوقدر وارکه مساواته نائل اولان آتیقه سکنه‌سنك کافه‌سی اولمایوب یالکز آتنه شهرینك سکنهٔ اصلیه‌سی ایدی . آتیقه سکنه‌سی آتنه‌لیلرك رعایاسی ایدی وقسم اعظمی حال اسارتده ایدی .

سولون دخی — لیکورغ کبی — تربیهٔ صبیانه نظر دقت و اهمیتله باقمشدر . آتنه‌ده — اسپارته‌ده اولدیغی کبی — چوجوقلره یالکز جیمناستیك تعلیم اولنمایوب « موزیقه » دخی تدریس ایدیلیر ایدی . موزیقه ایسه موزلر (Muses) دینیلان طقوز نفر پرینك حمایه‌لری تحتنده بولنان فنون وعلومدن عبارت ایدی . فنون مذکوره دخی تاریخ ، قومدیه ، درام ، شعر ، هیئت ، علم بلاغت ، رقص ، موزیقه‌در . [*]

برده آتنه‌لیلر چوجوقلره زراعت ، تجارت وصنایع مختلفه اوکره‌دیرلر ایدی . بوسایه‌ده آتنه پك آز مدت ایچنده یونانستانك الك معمور والك مدنی شهری ، آتنه حکومتی دخی تجارتی ودونناسی سایه‌سنده یونانستانك الك قوتلی برحکومتی اولمشدر .

تیرانلر — سولون اون سنه قدر قوانینه رعایت اولنمسنی آتنه‌لیلره توصیه ایده‌رك سیاحته کیتمش ایسه‌ده سولوندن صوکره قوانیندن ممنون اولمایان زادکان ایله اهالی بیننده اولان منازعه‌لر

[*] تاریخ حامیسنك اسمی قیلو (Clio) در .

تکرار ظهور ایتمشدر و سولونك قانونلری خیلی تهلکه‌یه اوغرامشدر. بونك اوزرینه سولونك اقرباسندن پیزیسترات (Pisistrate) اهالینك معاونتیله حکومتی ضبط ایتمش و کندیسنی حکمدار (یعنی تیران) اعلان ایله‌مشدر (ق سنه ١١٨٢).

پیزیسترات زماننده آتنه خیلی راحت ایتمش ایسه‌ده اوغللری بولنان هیپیاس (Hippias) و هیپارخ (Hipparch) زماننده زادکان تیرانلغی قالدیرمق املیله ایکیسنیده قتل ایتمك ایسته‌دکلری حالده یالکز هیپارخی اعدام ایده‌بیلمشلر و بو وقعه‌دن صوکره هیپیاس اهالی حقنده زیاده‌سیله ظلم و تجاوز اظهار ایتمکه باشلامشدر. حتی بوکونکی کونده دخی ظالم حکمدارلره ویریلان « تیران » لقبی او وقتدن قالمشدر.

هیپیاس کندی جانبنه قصد ایدنلری اوکرنمك ایچون هیپارخك قاتللرینی اشکنجه ایتدیردیکندن قاتللرك بری آرقه‌داشلرمدر دیه‌رك هیپیاسك بندکانی و طرفدارلرینی برر برر سویلیه‌رك جمله‌سنی اعدام ایتدیرمشدر. نهایت هیپیاسك « دها کیم وار » سؤالنه جواباً قاتل « سندن بشقه کیمسه قالمادی » دیمشدر. هیپیاس دخی قاتلك دسیسه‌سنی انجق او وقت آکلایه‌بیلمشدر.

استنطاقه دعوت اولنان لیه‌نه (Léena) اسمنده برقادین دخی جوابلرندن هیپیاس استفاده ایتمه‌سین افکاریله کندی دیلنی

دیشلر یله قطع ایدەرك هیپیاسك یوزینه توكورمشدر . نهایت قلیستن نام براهل جمیتك تشویقی اوزرینه اهالی ایله زادكان اتفاق ایدەرك هیپیاسی آتنەدن قوغمشلر واسكی اصول ادارەیی اعاده ایله‌مشلردر .

قلیستن وقوانینی — تیرانلری طرد وتبعید ایدن آتنه بردن كسب سكونت ایده‌مه مشدر . اهالی ایكی فرقه اولوب تشكیل اولنه جق حكومتك نوعی حقنده منازعه یه دوشمشلردر . قلیستن (Clisthéne)ك تحت ریاستنده بولنان اهالی سولونك قوانینی محافظه ایتمك فكرنده ایدی . ایزاغوراس (Ygsaoras)ك سوزیله حركت ایدن زادكان ایسه تیرانلغی موجب اولان سولونك قوانینی اولدیغی ادعاسیله قدیم اصول ادارەیی اعاده ایتمكه قیام ایتمشلردر .

زادكان كروهنه اسپارته طرفندن امداد واقع اولمش ایكن ینه غلبه اهالی طرفنده قالمشدر . بونك ایچون خدمتنه مكافاةً اهالی طرفندن آرخونت انتخاب اولنان قلیستن دوشمنلرینه نسبت اولمق اوزره اهالینك حقوقنی توسیع یولنده سولوندن ایلری كیتمشدر (ق ۱۱۳۰) .

قلیستن ابتدای امرده سولونك درت صنفنی قالدیروب اهالیی اون صنفه تقسیم ایتمشدر . اسكی تقسیم موجبنجه حكم

ونفوذ زادکان الندهایدی. تقسیم جدیدایسه حکمی عادی اهالی‌یه – یعنی «دهمو قراسیه» یه ویرمشدر.

سناتو مجلسنك اعضاسی بش‌یوز کشی‌یه ابلاغ اولنمشدر. بونلر برقاچ انجمنه آیرلمش اولوب هربری اوتوز بشر کون عقد مجلس ایده‌رك رؤیت امورایله اشتغال ایدرلرایدی وبواثناده خزینهٔ ملتدن تعیینات آلیرلرایدی. آتنه ایچ قلعه‌سی بولنان آقرو پول ایله خزینه آناختارلری ومهر رسمی نوبتده بولنان انجمنك رئیسنده بولنورایدی.

اون کونده برکره ملت مجلسی عقد اولنور وسناتو انجمنی رئیسی طرفندن آرای عمومیه‌یه حواله اولنان مسئله‌لر بیان ایدیلیر ایدی. اگر ایجاب ایدرسه کرك عموم سناتو مجلسی، کرك ملت مجلسی آرخونتك التزامی ورئیسك دعوتیله فوق العاده صورتده اجتماع ایده بیلیرلرایدی.

آرخونتلر ینه طقوز اوله‌جق‌ایدی. وبرسنه مدتله اهالی طرفندن اکثریت آرا ایله انتخاب اولنه جقلر ایدی. آرخونتلر صره‌ایله برنجی وایکنجی... ناملریله معروف اولوب اوچنجی آرخونت، یاخود «پولیمارق» صرف امور عسکریه ایله مکلف ایدی.

تقسیمات جدیده موجبنجه عسکر دخی تزاید ایتمشدر. هرصنف برر مکمل فرقه تجهیز ایده‌رك «استراته‌غا» (Stratéga)

یاداولنان امیرک تحت قوماندهسنده اولهرق میدان حربه سوق ایدر ایدی • اشبو فرقه‌لر بیکر کشیدن عبارت اولدیغندن آتنه وقت حضرده اون بیك نفر عسکره مالك ایدی دیمکدر •

آتنه‌ده « اوستراکیزم » (Ostracisme) نامیله معروف اولان جزا دخی قلیستن طرفندن احداث اولنمشدر • مذکور جزا اون سنه مدتله برینك آتنه‌دن تبعیدندن عبارت ایدی • تهلکه‌لی برزمانده نفوذینی سؤ استعمال ایتمکه مائل اولان رجال دولت اهالینك رأییله نفی اولنورلر ایدی • فقط بونك ایچون لااقل آلتی بیك رأی ایستر ایدی •

آتنه‌ده اون ذاتك بوجزایه دوچار ایدلدیکی معلومدر •

مستعمرات — آتنه مذکور قاریشقلقلر ایچنده ایکن یونانستانك قطعات سائره سنده دخی زادکان ایله اهالی بیننده منازعه‌لر موجود ایدی • طرفیندن بری غالب اولدیغی حالده مغلوب اولان طرف حقنده غدر وظلم اظهار اولنور ایدی • مغدور ومظلوم اولانلر ایسه بعضاً وطنلرینی ترك ایده‌رك روم‌ایلی وآناطولی و ایتالیه سواحلنه کیدوب شعبه‌لر تأسیس ایدرلر ایدی •

یونانیلرك شعبه‌لری ـ یعنی مستعمراتی پك چوق اولوب الك مشهورلری ایتالیه ایله سیجیلیه سواحلنده کائن تارەنت، سیراکوزه،

قروتون، سيباريس، وآناطوليده افس – يعنى اياصولوغ، ازمير، ميلت در . شعبه‌لرك سكنه‌سى نفس يونانستانك سكنه‌سندن زياده ايدى . يونانيلر شعبه‌لر تأسيسى خصوصنده همان فنيكه ليلرى دخى چكمشلردر . بوشعبه‌لر برطرفدن كمجيلك ايله تجارتك ترقيسنى وثروتك تزايدينى موجب اولدقلرى كبى، ديكر طرفدن دخى يونان مدنيتنك بار بار اولان ممالك اجنبيه يه انتشارينه واسطه اولمشلردر .

مديه محاربه‌لری و آتنه‌نك اقبالی

(١٠٧١ — ١١١٤)

اسباب محاربه • ماراتون • میلتیئادس • مکافات • آریستید • تمستو قلس . سرخس • ترموپیل محاربه‌سی • سالامین و پلاته یه محاربه‌لری • آتنه هکه‌مونیه‌سی • هیئت متفقه • مصالحه • پریقلس دوری • آتنه‌نك زوالی

اسباب محاربه — اون برنجی عصرك ابتدالرینه طوغری یونانستان جهانی ضبط ایتمش اولان ایران ایله محاربه‌یه طوتشمش و مأمولك خارجنده اوله‌رق مظفر اولمشدر . اشبو محاربه‌لرك اسبابنی بولمق پك قولایدر . چونكه اسبابی متعدددر .

ایرانیلر کیخسرو زماننده آناطولی سواحلنده بولنان یونان مستعمراتنی ضبط ایتدکلری حالده مستعمرات مذکوره آتنه ایله اسپارته‌نك تشویق و تحریکلرندن طولایی عصیاندن کری طورمادقلرندن ایرانیلر آنلری بردرلو دائرهٔ اطاعتده طوتمغه

مقتدر اوله‌مامشلر ایدی . بونك ایچون یامذکور شعبه لردن صرف نظر ایتمك، یاخود یونانستانی دخی ضبط ایله‌مك لازم ایدی .

دیکر طرفدن فتوحات حرصلرینی تسکین ایچون شمال چوللرنده ساکن کوچبه‌لرك پشیلرینه دوشمك رادەسنه واران ایران حکمدارلری ایچون یونانیلرك تجاوزاتنی هضم ایتمك شویله طورسون، یونانستانك مستقل برحکومت اوله‌رق یشامسنی دخی کبرلرینه صیغدیرمق مشکل ایدی .

برده هیپیاس کبی وطنلرندن طرد واخراج اولنمش بعض حیثیتسزلر ایران شاهنی متصل یونانستانك فتحنه تحریك وتشویق ایتمکده ایدیلر . بومحاربه برنجی دارا زماننده واقع اولوب قرق اوچ سنه امتداد ایتمشدر .

دارا اول امرده ماردونی نام بروزیرك تحت قوماندەسنده اوله‌رق قره‌دن جسیم بر اردو ودکزدن دونما سوق ایتدیکی حالده هم اردو، همده دونما یونانستانه واصل اولمه‌دن (آیناروز آچیقلرنده) پریشان اولمش ایدی .

ماراتون وملتیئادس — هجرتدن بیك یوز اون ایکی سنه مقدم یوز بیك کشیلك بر ایران اردوسی دونمایه راکباً آتیقه‌یه کلوب آتنه‌دن برقاچ ساعت بعد مسافه‌ده بولنان ماراتون

(Marathon) میدانته چیقمشیدی . حالبوکه آتنه‌لیلر ایرانیلرك اشبو هجوملرندن خبردار اولمادقلرندن تدارکلری مکمل دکل ایدی . بونکله برابر ایرانیلره قارشی اون بیك سلاحشور چیقاره بیلمشلردر .

اعلان حرب ایتمزدن اول دارا یونانستانه سفیرلر ارسال ایده‌رك یونانیلری عرض اطاعته دعوت ایتمش وقبول ایتمه‌دکلری حالده عسکر ایله کله‌جکنی بیلدیرمش ایدی . آتنه‌دن بشقه یالکز اسپارته‌لیلر دارانك طلبنی رد ایده‌رك محاربه‌یه حاضر اولدقلرینی بیان ایتمشلر ایدی . چونکه اسپارته‌لیلر « طو پراق و صو » طلب ایتمکده اولان ایران سفیرلرینی « ایسته‌دیککزی اوراده بولورسکز » دیه‌رك قویویه آتمشلر ایدی .

بونك ایچون آتنه انجق اسپارته‌لیلردن امداد بکلیه بیله‌جك ایدی . فقط اسپارته‌ده آیك ابتداسنده سفره چیقمق عادت دکلدی وزمان مذکور آی ابتداسنه تصادف ایتدیکندن اسپارته‌لیلر دخی حرکت ایتمه‌مشلر ایدی . ذاتاً بوکیفیت اسپارته‌لیلرك جانلرینه منت ایدی . چونکه آتنه‌لیلرك زده‌لنمه‌لرندن اسپارته‌لیلر هروقت خشنود اولورلر ایدی .

بوندن بویله آتنه ایرانیلره قارشی یالکز قالمش ایدی . شوقدرکه بعوثیه حدودنده کائن پلاته‌یه شهری بیك قدر عسکر کوندرمش ایدی .

ایشته بو وجهله اون بر بیك قدر آتنه عسکری کو یا یوز بیکی متجاوز اولان ایرانیلرك قارشیسنده مناسب برموقع اتخاذ ایده‌رك اردو قورمشدر . آتنه‌لیلر اون فرقه اولوب هرفرقه‌نك قوماندانی نوبتله بر رکون عمومه قومانده ایدر ایدی .

یونان عسکری ایرانیلرك هجومنی بکلمکه قرار ویرمش ایدیسه‌ده فرقه قوماندانلرندن میلتیئادس (Miltiades) ایرانیلرك آقچه واسطه‌سیله یونانیلری افساده چالیشه‌جقلرندن خوف ایله ایرانیلره میدان وزمان ویرمه‌یوب اوزرلرینه همان هجوم اولنمسنی توصیه ایتمش وتوصیه‌سنی قبول ایتدیرمشدر .

ایرانیلرك سواری واسطه‌سیله مرکزه یوکلنمك عادتلری معلوم ومجرب اولدیغندن میلتیئادس کوله‌لردن عبارت اولان الك ضعیف فرقه‌لری مرکزه تعیین و الك شجیعلری صاغ وصول جناحلره تقسیم ایده‌رك حربه باشلامشدر . ایرانیلر یونانیلرك هجومنی اصلا مأمول ایتمه‌دکلرندن ابتدا خیلی شاشیرمشلر و بووجهله یونانیلرك جرأتلرینی آرتدیرمشلر . فقط ایرانیلر آز وقت ایچنده کندیلرینه کله‌رك هجومه باشلامشلردر .

ایران عسکری عادتی اوزره مرکزه هجوم ایله‌انی زده‌له‌مشلر وخیلی ایلریله‌مشلر ایسه‌ده یونانیلر ایکی جناحده غالب کله‌رك دوشمن جناحلرینی طاغتمشلر و مرکزینی احاطه ایتمشلردر . آقشامه قدر حرب دوام ایتمش وعاقبتده ایرانیلر فنا حالده پریشان

اوله‌رق سفینه‌لرینه فرار ایتمشلردر. آتنه‌لیلر طرفندن ضبط اولنان مال ایچنده عسکر ومهمات ایله طولو یدی قطعه ایران سفینه‌سی دخی وار ایدی (ق سنه ۱۱۱۲).

مکافاة — ماراتون مظفریتی اوزرینه بتون یونانیلر آتنه‌یه نظر حیرت وتوجه ایله باقمشلردر. یالکز هکه‌مونیه صاحبی اولان حسود اسپارته آتنه‌نك فوق‌العاده مظفریتندن پکده خشنود اولمامش ایدی. آتنه‌لیلر میلتیئادسك توصیه‌سی اوزرینه ایرانیلر طرفندن وقتیله استیلا اولنمش جزایرك استردادی ایچون دونتما کوندرمشلر وقوماندهسنی ینه میلتیئادسه ویرمشلردر. فقط پاروس آطه‌سی اوکنده میلتیئادس پك چوق تلفات ویردیکندن حسدجیلرك فسادلرینه قاپلمش اولان آتنه حکومتی آنی تحت محاکمه‌یه آله‌رق حقنده مصارفات سفریه‌نك تأدیه‌سنه حکم ویردیرمشدر. میلتیئادس ایسه تأدیه‌سنه مقتدر اوله‌مادیغندن حبسه آتلمش وحبسخانه‌ده وفات ایتمشدر.

آریستید — میلتیئادسدن صوکره آتنه‌ده آریستید وتمستوقلس نام ایکی ذات نفوذ صاحبی اولمشلردر.
آریستید (Aristides) غایت مستقیم وناموسلی برآدم ایدی. بونکله برابر دوشمنلری طرفندن اتهام اولنه‌رق قانونلرك قلیستن

طرفندن حین تعدیلنده احداث اولنان « اوستراکیزم » جزاسنه دوچار اولمش ـ یعنی اون سنه مدتله آتنه‌دن طرد اولنمشدر .

روایت اولنورکه آریستیدك نفینه رأی ویرمك ایچون مجلسه کیدنلرك بری آریستیده راست کله‌رك یازی یازمغی بیلموب بیله‌دیکنی صورمش وآریستیددن « بیلیرم » جوابنی آلنجه بر کیره‌مید پارچه‌سنی اوزاده‌رق اوزرینه بر « آریستید » تحریر ایتمسنی رجا ایتمشدر . آریستید آنك مقصدینه واقف اولدیغندن ارزوسنی اجرا ایتدکدن صوکره « آریستید سکا نه یاپدی؟ » دیه سؤال ایتمشدر . مرقوم دخی « آریستید بکا برفنالق ایتمه‌دی . حتی آریستیدی شخصاً طانیمام بیله . لکن آریستیدك غایت مستقیم وحیثلی اولدیغی حقنده ایشیدیلان سوزلر عادتا باشمه آغری و یره‌یورده انك ایچون » دیمشدر . اوستراکیزمه دوچار اولدقدن صوکره آریستید آتنه‌یی مجبوراً ترك ایدر ایکن عودتنه قدر آتنه‌نك اقبالنه خلل کلمه‌سی حقنده دعالر ایده‌رك آتنه‌دن چیقمشدر .

تمستوقلس — تمستوقلس (Thémistocles) ه کانجه غایت مستعد ، عاقل و بو نکله برابر شهرته حریص برآدم ایدی . ماراتون وقعه‌سندن صوکره تمستوقلس دائما محزون ومکدر اوله‌رق کزر ایدی . بوخصوصده واقع اولان برسؤاله جواباً

« میلتیئادسك شان وشهرتی بکا راحت و یرمه‌یور » دیمشدر. تمستوقلسك افکاری آثار عظیمه واسطه‌سیله کرك کندیسنی، کرك سودیکی وطنی شهرتکیر ایتمك ایدی.

تمستوقلس ایرانك تکرار یونانستان اوزرینه هجوم ایده‌جکنی بیلدیکندن و حتی دارانك تدارکات جسیمه سندن خبردار اولدیغندن آتنه‌لیلره غافل بولنمامسنی توصیه وآنکله برابر آتنه‌نك الکزیاده دونتمایه محتاج اولدیغنی ادعا ایدر ایدی. آتنه‌لیلر دخی اشبو توصیه‌یی قبول ایده‌رك جسیم بردونتما انشا ایتمشلردر.

سرخس — زمان تمستوقلسك عاقبت اندیش اولدیغنی کوسترمشدر. ایران شاهی برنجی دارا عسکرینك ایکنجی موفقیتسزلکندن طولایی فوق العاده متأثر اوله‌رق یونانستانی تأدیب وکلیاً تخریب ایچون تدارکاته قیام ایله‌دیکی حالده عمری وفا ایتمه‌یوب ارتحال ایتمشیدی. [*]

اوغلی کسرکس (Xerxes) ، یاخود (سرخس) پدرینك تدارکاتنه دوام ایدوب کویا ایکی ملیون قدر عسکر جمع ایله‌دکدن صوکره یونانستان اوزرینه هجوم ایتمشدر. سرخس آناطولیدن حرکتله هلسپونت ـ یعنی چناق قلعه بوغازی طریقیله روم

[*] صحیفه ٢٢٩

ايلى يه داخل اولمش و بو صورتله قره‌دن يونانستان اوزرينه هجوم ايتمشدر . بيكلرجه سفينه‌لردن مركب ايران دونغماسى ساحلدن حركت ايده‌رك عسكره معاونتده بولنورايدى . سرخس دونغمايى تهلكه‌لى اولان آيناروز بورننه اوغراتماق ايچون آيناروز ياريم آطه‌سنى قره‌يه اتصال ايتديرن برزخ اوزرنده كويا اوچ سنه چاليشه‌رق قنال حفر ايتديرمشدر .

سرخسك اردوسى كويا كورلمكه شايان براجتماع اقوام ايدى . چونكه ايرانك زيرادارەسنده بولنان اقوام مختلفه‌نك كافه‌سى ملى البسه‌لرينى لابس اولدقلرى حالده اردوده موجودايدى .

يالديزلى زرهلر كيينمش شاهك خاصه عسكرى ، آلاجه انتاريلى وسيورى كلاهلى عجملر ، برنج طولغه‌لى ودمير طوپوزايله مسلح آثوريلر ، اوق ويای ايله تسليح اولنمش بورنوسلى عربلر ، وجودلرى نقش وترسيم اولنمش حبشلر (كه آرقه‌لرندن قاپلان دريسندن بشقه البسه يوق ايدى و باشلرنده دخى قالپاق يرينه آت قفاسنى طاشيرلر ايدى) وسائره‌دن برر ايكيشر فرقه موجود ايدى . بونكله برابر ايران عسكرى كورونيشى قدردهشتلى دكلدى . چونكه اقوام مختلفه‌دن مركب اولديغى جهتله نه بربرلرينك لسانلرندن آكلارلر ايدى ، نه‌ده وطنلرينى محافظه ايتمك و وطن اوغورنده فداى جان ايلمك كبى افكار مشتركه‌لرى وار ايدى .

ايران عسكرينك قسم اعظمى رعايادن مركب اولوب شاهك

امرینه اطاعةً ، یاخود غنیمت هوسی سوقیله محاربه ایدرلرایدی. برده ایران اردوسنده کرك شاهه ، کرك بعض کبرایه منسوب پك‌چوق خدمه دخی موجود ایدی – یعنی ایکی ملیون دنیلان غلبه‌لکك انجق نصفی عسکر اولدیغی کبی ، اوده مشاق سفریه‌دن پك یورغون ایدی.

ترموپیل — سرخس اشبو اردو ایله شمالی یونانستانه داخل اولمشیدی. ترحاله قطعه‌سی ذاتاً محاربه‌سز تابع اولدیغندن سرخس حرب ایتمکسزین عسکرینی وسطی یونانستان حدودینه قدر کتیره‌بیلمشدر.

برقاچ بیك یونان عسکری اسپارته حکمداری لئونیداس (Léonidas)ك تحت قوماندەسنده اوله‌رق وسطی یونستان قپوسی مقامنده بولنان ترموپیل (Thérmopyles) – یعنی ایلیجه بوغازنده تحصن ایتمشیدی. سرخس بونلره برسفیر ارسال ایده‌رك تسلیم سلاحه دعوت ایله‌مشدر. لئونیداس ایسه جواباً «کلده‌آل» دیمشدر.

ایرانیلر هجومه بدأ ایده‌رك آقشامه قدر اوغراشمشلر ایسه‌ده بردرلو جبهه‌دن موقعی ضبط ایتمکه مقتدر اوله‌مامشلر وپك چوق تلفات ویرمشلردر. فقط اقشامه طوغری خائنلرك بری دوشمنه طاغدن بریول کوستره‌رك ایرانیلره یونانیلرك خط رجعتلرینی

کسدیرمشدر . بونی کورنجه لئونیداس سائر عسکرلره رجعت امرینی ویرمش و کندیسی اوچ یوز قدر سلاح آرقه‌داشیله برابر موقعی نهایت درجه‌یه قدر مدافعه‌یه قرار ویرمشدر . لئونیداس مقاومتدن دخی عاجز قالدیغندن آرقه‌داشلریله برابر دوشمن عسکرینك ایچنه طالمشدر . بونلردن برکیمسه صاغ قالمامشدر . [*]

سرخس لئونیداسه برایلچی ارسال ایده‌رك تسلیم اولدیغی حالده بتون یونانستانه والی نصب ایده‌جکنی وعدایتمش ولئونیداسدن « وطنمك اسارتنه استقلال وناموسی اوغورنده جانمی فدا ایتمکی ترجیح ایدرم » جوابنی آلمشدر . عسکردن برینك « دوشمن یاقلاشدی » دیمسنه جواباً لئونیداس « دوشمن یاقلاشمادی ، دوشمنه بز یاقلاشدق » دیمشدر . برینك تلاشله « اوزریمزه آتیلان اوقلردن عادتا کونشك ضیاسی سد اولنه‌یور » دیمسی اوزرینه ، دیکری دخی « دها اعلایا ، کولکه‌ده محاربه ایده‌رز » جوابنی ویرمشدر .

لئونیداس ایکی دلی قانلی‌یی قورتارمق ارزوسیله اللرینه برر مکتوب ویره‌رك برینی اسپارته‌یه ، دیکرینی دخی آتنه‌یه یوللامق

[*] صوکره‌لری موقع مذکورده یونانیلر برارسلان صورتی رکزایده‌رك اوزرینه شو : « ای یولجی اسپارته‌یه کیدرایسه‌ك وطنمزك قانونلرینه ووطنداشلریمزك عادتلرینه رعایةً جمله‌مزك بوراده یاتدیغمزی خبر ویر » خطابنی یازمشلردر .

ایسته‌مش ایسه‌ده دلی‌قانلیلر « بز بورایه تاتار اولمغه کلمه‌دك ، محاربه ایتمکه کلدك » دیه‌رك تکلیفنی قطعیاً رد ایتمشلردر .

سالامین و پلاته یه محاربه‌لری — ایرانیلر بو وجهله وسطی یونانستانه طغیان ایده‌رك آتیقه قطعه‌سنی غارت و آتنه شهرینی احراق ایتمشلردر . آتنه اهالیسی ایسه تمستوقلسك توصیه‌سی اوزرینه وقتیله کمیلره راکباً سالامین آطه‌سنه قاچشلر ایدی .

مذکور آطه ایله قره بیننده اولان بوغازده یونان دونغماسی ایران دونغاسنه منتظر ایدی . دونغمانك عموم قوماندانی بولنان اوریبیاد (Eurybiade) نام اسپارته‌حکمداری پلوپونس صولرینه رجعت ایتمك فکرنده ایدی . تمستوقلس بوکا مانع اولمشدر . تمستوقلس سالامین بوغازینی محاربه ایچون پك مناسب کوردیکندن ترك اولنمامسی ایچون الندن کلنی دریغ ایتمه‌مش و النده بشقه برچاره قالمادیغندن کویا اهانت ایده‌رك سرخسه دونغمانك قاچه‌جغنی خبر ویرمش و بوغازك سد اولنمسنی توصیه ایتمشدر . سرخس دخی تمستوقلسك ارزوسنی حصوله کتیردیکندن یونانیلر سالامین اوکنده حرب ایتمکه مجبور اولمشلردر .

سالامین بوغازی هم طار ، همده صیغ اولدیغندن ایرانیلرك جسیم کمیلری مانورادن عاجز قالمشلر . یونانیلر دخی نازك وسریع اولان

کیلرندن بالاستفاده فوق العاده شانلی برمظفریته نائل اولمشلردر
(ق . سنه ١١٠٢) .

ساحلدن محاربه‌یی سیر ایتمکده بولنان سرخس فنا حالده متأثر اولمش ومارد ونینك تحت قوماندهسنده اولمق اوزره اوچ یوز بیك قدر عسکر براقدقدن صوکره فراراً ایرانه عودت ایتمشدر .

ایرتسی سنه مارد ونی دخی پلاته‌یه پیشگاهنده وقوع بولان محاربه‌ده منهزم و پریشان اولوب فراراً آناطولی‌یه چکمشدر . ایشته بووجهله یونانستان استقلالنی کمال شان ایله محافظه ایده‌رك صیت وشهرت صاحبی اولمشدر .

آتنه هکه‌مونیه‌سی وهیئت متفقه — مدیه محاربه‌لری ایرانی انقراضه دوچار و یونانستانی دخی اقبالك اوج اعلاسنه ایصال ایله‌مشدر . مدیه محاربه‌لرنده الك زیاده شهرتگیر اولان تمستوقلسدر . اولیمپیاد او یونلرنده عموم یونانیلرك نظرلری تمستوقلسه حصر اولنمش ایدی وهر یرده تمستوقلسك لاقیردیسی اولور ایدی .

سالامین وقعه‌سندن صوکره هکه مونیه (یعنی عموم قوماندە) ایجاب مصلحتدن اوله‌رق اسپارته‌دن آتنه‌یه چکمشدر . چونکه برطرفدن وقعهٔ مذکوره‌دن اعتباراً محاربه اکثریا دکز اوزرنده

اولوز ایدی . اسپارته‌نك ایسه دونتماسی یوق ایدی . آتنه‌نك پك
کوزل دونتماسی وار ایدی . دیکر طرفدن اسپارته حکمدارلرندن
پاوزانیاسـك اهانتی ـ یعنی ایران شـاهیله خفیاً مخابره ایده‌رك
کندیسی عموم یونانستانه والی نصب اولندیغی حالده یونانسـتانی
ایران عسکرینه تسلیم ایده‌جکنی وعد ایله‌مسی و پلاته‌یه اوکنده
متفقلر حقنده اظهار ایتدیکی بدمعامله‌سی اسپارته‌نك اعتبار و حیثیتنی
بوزمشیدی .

پاوزانیاسك اهانتی میدانه چیقدیغی وقت اسپارته اهالیسی
علیهنه قیام ایتمش و پاوزانیاس غلیانه کلمش اولان اهالینك انتقامندن
قورتلق ایچون معبده قپانمشدر . یونانستانده معبدلره التجا ایدنلری
زورایله چیقارمق جائز اولمادیغندن اسپارته‌لیلر معبد قپوسنی طاشلر
ایله سد ایده‌رك پاوزانیاسی آچلقدن تلف ایتمشلردر . حتی هر کسدن
مقدم معبد قپوسنه طاش وضع ایدن پاوزانیاسك والده‌سی اولدیغی
مرویدر .

یونانستان هر نقـدر اوته‌دن بری متعدد اوفاق حکومتلردن
عبارت ایدیسـه‌ده عمـومه عائد ایشـلرده اسـپارته‌نك تحت
قومانده‌سنده اوله‌رق جمله‌سی بالاتفاق حرکت ایدرلر ایدی . فقط
بالاده بیان اولندیغی اوزره اسپارته حکمداری پازانیاس طرفندن
واقع اولان اهانت ایله متفقلر حقنده اظهار ایدیلان بد معامله‌دن
طولایی یونانیلر اسپارته‌دن دلکیر اولدقلری کبی ، دیکر جهتدن

دخی مدیه محاربه‌لری اثناسنده آتنه‌لیلرك ابراز ایتدکلری غیرت وحمیت هکه‌مونیه خصوصنده آتنه‌یه بر رقیب ظهورینه محل براقایه‌جق درجه‌ده‌ایدی . چونکه ماراتون وسالامین مظفریتلرینه نائل اولمش اولان آتنه‌نك دونتماسی مشهور پریقلسك پدری (کسانتیپ) لك تحت قوماندەسنده اولدیغی حالده پلاته‌یه محاربه‌سی کونی آناطولی ساحلنده کائن (میقاله) موقعنده ایران دونتماسیله سرخس اردوسنك بقیه‌سنی محو ایتمشیدی . بونك ایچون آتنه طرفندن واقع اولان تکلیف اوزرینه یونانیلرك چوغی اسپارته‌یی ترك وآتنه‌نك بیراغی آلتنه التجا ایده‌رك بر هیئت متفقه تشکیل ایتمشلردر .

هیئت متفقه — ابتدالری متفقلر حین حاجتده آتنه‌یه مقدار معلوم عسکر ایله دونتما تسلیم ایدرلر ایدی . صوکره‌لرده ایسه میلتیئادسك اوغلی کیمونك (Cimon) تکلیفی اوزرینه یالکز آقچه (ویرکی) ویرمکه باشلامشلر وامور حربیه‌یی آتنه‌یه حواله ایله‌مشلردر . بوایسه یواش یواش برنوع تبعیت ورعیت درجه‌سنی بولمشدر . چونکه آتنه‌لیلر مصالحه عقد اولندقدن صوکره دخی ویرکیلری آلمغه دام ایتمشدر .

مصالحه — کیمون کرك دکزده وکرك قره‌ده برقاچ شانلی

مظفریتلره نائل اولدقدن صوکره ایران دولتنی صلحه مجبور ایتمشدر (ق ١٠٧١) .

عقد اولنان مصالحه‌ده آناطولی سواحلنده بولنان یونان شعبه‌لرینك استقلاللری ایران طرفندن قبول وتصدیق اولنمشدر - که ایران کبی بردولت معظمه ایچون همان بوندن بیوك کوچوکلك اولەماز .

پریقلس دوری — آتنه وعلی‌العموم یونانستان مدیه محاربه‌لری اثناسنده بیوك برشان قزانه‌رق قیامته قدر بقای نام ایتمشلردر . فقط مدیه محاربه‌لرینی تعقیب ایدن دورده آتنه دها زیاده شهرت صاحبی اولمشدر . چونکه افتخاری موجب موفقیات آتنه‌نك مدنیت ومعموریت یولنده فوق‌العاده ترقی ایتمسنی منتج اولمشدر . دور مذکور «پریقلس دوری» نامیله معروفدر .

تمستوقلس وآرستید وکیموندن صوکره آتنه جمهوریتنك اداره‌سی میقاله مظفریتنی قزانمش اولان کسانتیپ (Xantippe)‌ك اوغلی پریقلس (Pericles) ك عهده‌سنده قالمشدر .

هر برآتنه‌لی قانوناً شهر میدانه اهالی‌یی جمع ایله‌ك مهم اولان امور سیاسیه‌دن بحث ایده‌بیلیر ایدی . بونك ایچون فصاحت وبلاغت صاحبی اولانلر امور دولتده پك بیوك نفوذ اجرا ایدرلر ایدی .

پریقلس دخی درایتی وخصوصیله فصاحت و بلاغتی سایه‌سنده بیوك بر مسندده بولنمادیغی حالده امور جمهوری ید اقتدارینه آله بیلمشدر. آتنه‌لیلر پریقلسی باش معبودلری بولنان صاحب یلدیرم یوپیتره، نطقلرینی دخی یوپیترك یلدیرملرینه تشبیه ایدرلر ایدی. حتی بونك ایچون پریقلسه «اولیمپی» دیمشلردر. [*]

پریقلس کشی زاده، زنکین، حمیتکار اولدقدن بشقه شخصاً دخی پك یاقیشیقلی ایدی. پریقلس ظرافت مفتونلری اولان آتنه‌لیلرك پرورده‌سی اولوب بو سایه‌ده اون التی سنه مدتله آتنه‌یی اداره ایتمشدر.

هرنقدر یوقاریده ذکر اولنان اتفاق عمومی یالکز ایرانیلره مقاومت ایتمك اوزره تشکل ایتمش ایدیسه‌ده مدیه محاربه‌لرینه نهایت ویرلدکدن صوکره دخی پریقلس متفقلردن ویرکی آلمغه دوام ایتمشدر. بوایسه آتنه‌نك خزینه‌سنی طولدیرمشدر. بودفعه پریقلس دخی آتنه‌یی یکیدن انشا وآثار نفیسه ایله تزیین ایچون ملیونلر صرف ایتمشدر. خصوصیله آتنه‌نك ایچ قلعه‌سی بولنان آقروپول کوزل معبدلر وسائر بنالر، هیکللر، رسملر ایله دوناديلوب

[*] «اولیمپیلر» دیمك ترحالده کائن اولیمپوس طاغنی مسکن اتخاذ ایتمش اولان یونان معبودلری دیمکدر.

عموم یونانیلرك حسدلرینی موجب اولمشدر. آقرو پول ایچنده میزروه ایچون انشا اولنان (پارتنون) معبدی الك مشهور اولان آثار یونانیه‌نك بریدر. معبدك ایچنده مشهور سنکتراش فیدیئاسك (Phidias) اثری اوله‌رق بر میزروه هیکلی وار ایدی که فیل دیشندن معمول اولوب اوزرنده‌کی البسه خالص آلتوندن ایدی.

دوشمنلری پریقلس پك چوق آقچه صرف ایده‌یور قولیله اهالی‌یی افساد ایتمشلر ایسه‌ده پریقلس برکون عقد مجلس ایتمش اولان اهالی ایچنه کلوب « آتنه‌لیلر، چوق آقچه صرف ایتدیکمدن طولایی شکایت ایده‌یورسه‌کز شمدی یه قدر صرف ایتدیکم مبالغی سزه اعاده ایتمکه حاضرم. فقط شو شرطله که صرف ایتدیکم پاره واسطه‌سیله میدانه قویدیغم آثارك کافه‌سی اوزرینه یالکز اسمم حك اولنه‌جقدر » دیمشدر. اهالی دخی بو سوزلرینی آلقشلایه‌رق کندیسنه امنیت کامله‌سی اولدیغنی بیان ایتمشدر.

آتنه‌نك زوالی — آتنه‌لیلر تجارتلری سایه‌سنده پك چوق ثروت جمع ایتمشلر ایدی. ثروتدن صوکره رفیقلری بولنان صفا، سلطنت، تنبللك دخی کندیلرینی چوق بکلتمه‌مشدر. اشبو احوال متأسفه‌نك بردرجه‌یه قدر اوکنی آلمق ایچون پریقلس مکتب آداب بیلدیکی تیاترو اویونلرینه اهمیت ویره‌رك آنلری حمایهٔ مخصوصه‌سی تحتنه آلمشدر.

پریقلس دروننده یونانیلر وخصوصیله آتنه‌لیلر اقبالك اوج اعلاسنی بولمشلر ایدی. آتیقه قطعه‌سندن ماعدا آتنه‌نك ید تصرفنده متعدد آطه‌لر ومستعمرات سائره بولندقدن بشقه کیمون عهدنامه‌سی موجبنجه متفقلر دخی آتنه‌نك خراجکذارلری حکمنده قالمشلر ایدی. بونکله برابر آتنه‌نك اقبالی قوی براساس اوزره مؤسس دکلدی. بونك ایچون آتنه نك آز وقت ایچنده زواله یوز طوتمسی طبیعیدر.

آتنه ممالکی برقاچ ملیون نفوسه مالك اولدیغی حالده ادارهٔ ملکی درعهده ایدن ملت حاکمه اون بش بیك کشیدن عبارت اولوب بونلر دخی مرور زمان ایله پك چوق ثروت وسامان جمع ایتدکلرندن وایشلرینی کوله‌لرینه حواله ایده‌رك کندیلرینی کلیاً ذوق وصفایه ویردکلرندن اسکیدن بری متصف اولدقلری اخلاق حمیده ایله خصائل جمیله‌لرینی ضایع ایتمشلردر.

زنکین آتنه‌لیلر بیوك مرتبه‌لره نائل اولمق ایچون پاره واسطه‌سیله اهالیی کندیلرینه بند ایدرلر ایدی. بووجهله تشکیل اولنان فرقه‌لر دائمابینلرنده معارضه ومنازعه‌دن خالی قالمادقلرندن حکومت دخی کوندن کونه ضعفیته دوچار اولمقده ایدی. بوحالده آتنه ایله اسپارته بیننده مکتوم اوله‌رق چوقدن بری موجوداولان عداوت طبیعی اوله‌رق ظاهره چیقمش و«پلوپونس محاربه‌لری» نامیله مشهوراولان داخلی محاربه‌لر وقوعیله یونانستان انقراض بولمشدر.

پلوپونس محاربه‌لری ویونانستانك زوالی

(١٠٢٦ — ١٠٥٣)

محاربه‌نك صورت ظهوری • ایکی طرف • برنجی پلو پونس محاربه‌سی • آلکیبیاد • ایکنجی پلو پونس محاربه‌سی • اولیغارخیه •

محاربه‌نك صورت ظهوری — وندیك کورفزینك شرق ساحلی بولنان ایللیریه (یعنی دالماچیه و آرناؤدلق) قطعه‌سنده خیلی یونان مستعمراتی موجود ایدی . مستعمرات مذکوره‌دن اپیدامن (Epidamen) شهری اسکیدن بری مملکتك اعیان واشرافی طرفندن اداره اولنمقده اولدیغی حالده نهایت غالب کلان اهالی ـ یعنی دەموقراسیه حکومتی ضبط ایده‌رك اعیان واشرافی شهردن طرد وتبعید ایله‌مشلردر .

اپیدامن اسکله‌سی قورینت و قورفو مهاجرلری طرفندن

تأسیس اولنمش اولدیغندن بر درجه‌یه قدر آنلرك تحت حمایه‌لرنده بولنور ایدی .

اپیدامندن طرد اولنان اعیان واشراف قورینته کیده‌رك امداد ومعاونت طلب ایتدکلرندن قورینت حکومتی دخی موافقتله بر آز امداد کوندرمشدر . قورینتك رقیبی بولنان قورفو دخی قورینت ایله برابر اپیدامن ایشلرینه مداخله ایده‌رك اهالی طرفنی التزام ایتمش اولدیغندن عن اصل بر حکومت اولان اشبو ایکی جمهوریت بیننده محاربه ظهور ایتمشدر .

یونانستانده اوته‌دن بری زادکان ایله اهالی (یعنی آریستوقراسیه ایله دموقراسیه) بیننده حقوق منازعه‌سی اکسیك دکلدی . هکه‌مونیه‌نك بالفعل آتنه‌یه کچدیکی کوندن بری اسپارته‌لیلر هر یرده زادکان کروهنه یاردم ایده‌رك آنلری کندیسنه ربط وبند ایتمکده ایدیلر . آتنه‌لیلر دخی اسپارته‌یه قارشی هر طرفده اهالی طاقمنی التزام ایدرلر ایدی . بو حالده آتنه‌لیلر ایله اسپارته‌لیلرك اپیدامن مسئله‌سنه مداخله ایتملری طبیعی ایدی .

ایکی طرف — اسپارته قورینتلیلره، آتنه دخی قورفولیلره، نهایت دموقراسیه طرفداری اولانلر آتنه‌یه، آریستوقراسیه‌نك تحت اداره‌سنده بولنان حکومتلر دخی اسپارته‌یه امداد ومعاونت

ایتمکه باشلادقلرندن محاربه هر طرفه سرایت ایتمشدر . اشبو محاربه « پلوپونس محاربه‌لری » نامیله معروفدر .
آتنه‌لیلره معاونت ایدنلرك قسم اعظمی آطه‌لیلر ایدی . اسپارته طرفنده دخی عموم پلوپونس حکومتلریله بعض وسطی یونانستان حکومتلری وار ایدی . آتنه‌لیلرك دونغاسی ، اسپارته‌لیلرك ده عساکر بریه‌سی غالب ایدی . بونك ایچون آتنه بحراً ، اسپارته دخی براً بربری اوزرینه تجاوز وقیام ایتمشلردر .

برنجی محاربه — بو وجهله بدأ اولنان پلوپونس محاربه‌لری یکرمی یدی سنه دوام ایتمشدر (١٠٥٣ ـ ١٠٢٦) . اسپارته‌لیلر قره‌دن آتیقه قطعه‌سی اوزرینه هجوم ایده‌رك قطعهٔ مزبوره‌یی یغما وتخریب ایتمشلردر . آتیقه اهالیسنك اکثریسی آتنه‌یه هجرت و التجا ایتمشلر ، باقی قالانلر ایسه اسپارته‌لیلر طرفندن قتل عام ایدلمشدر . آتنه‌ده پك چوق مهاجرك جمع اولنمسندن ناشی غایت مهلك بر وبا علتی ظهور ایده‌رك یوز بیكلرجه آدم تلف اولمشدر . حتی مشهور پریقلس دخی بونلرك ایچنده ایدی .
دیکر طرفدن آتنه دونغاسی مسینه سواحلنده ناوارین لیمانته حاکم اولان پیلوس (Pilos) موقعنی ضبط ایده‌رك مسینه‌لیلری اسپارته علیهنه عصیانه تشویق وبو وجهله اسپارته‌یی تهدید

ایتمش اولدیغندن اسپارته‌لیلر خیلی تلاشه دوشمشلردر . حتی اسپارته‌لیلر آتیقه‌ده بولنان عسکرینی کری جلب ایده‌رك پیلوسی استرداد ایچون خیلی اقدام ایتدکلری حالده موفق اوله‌مامشلردر .

بو اثناده محاربه نهایت درجه‌ده شدت کسب ایتمشیدی . آتنه‌لیلر عصیان ایتمش اولان مدیللی آطه‌سی اهالیسنی قتل عام ایتدکلری کبی ، اسپارته‌لیلر دخی مقابله پلاته‌یه محافظلریله اهالیسی حقنده باربارلقده بولنمشلردر .

ایکی طرفده اهالینك بر قسمی اشبو وحشی حرکاتدن طولایی محاربه‌نك علیهنده اولوب صلح طلب ایتمکده اولدقلری حالده حکومتلر موافقت ایتمه‌یورلر ایدی . آتنه‌ده پریقلسدن صوکره حکم و نفوذ دباغ تجارلرندن قلئون (Cléon) نام جاهل بر «ده موقرات» النده ، اسپارته‌ده دخی قرال برازیداس (Brasidas) ده ایدی .

برازیداس آتنه‌نك پیلوس موقعنی ضبط ایتدیکنه مقابل خالسیدیك - یعنی آیناروز یاریم آطه‌سیله حوالیسنده بولنان آتنه مستعمراتنك فتحنه قیام ایتمشدر . آتنه وارداتنك قسم اعظمنی مستعمرات مذکوره‌دن اخذ ایتمکده اولدیغی جهتله انی استیلادن محافظه ایچون اولانجه غیرتنی صرف ایله‌مش ایسه‌ده ینه موفق اوله‌مامشدر . برازیداس شعبه‌لرك الك مهمی

بولنان آمفیپولیس شهرینی دخی فتح ایتمشدر . شو قدر که شهر مذکورك حین فتحنده قلئون ایله برازیداس تلف اولمشلردر .

محاربه‌نك دوامنی التزام ایدن قلئون ایله برازیداسدن بشقه کیمسه بولنمادیغندن وفاتلری اوزرینه طرفین صلح ایتمکه قرار ویرمشلردر . عقد اولنان « نیکیاس » مصالحه‌سنده (ق ۱۰٤۳) طرفین نه بر شی قزانمشلر ، نه‌ده غائب ایله‌مشلردر - یعنی دوکیلان بونجه قان ایله یورغونلقدن بر ثمره حاصل ایدیله‌مه‌مشدر .

آلکیبیاد — بر مدت صوکره عقد اولنان مصالحه‌نك حکمی بوزیلوب محاربه تکرار ظهور ایتمش و بوکا آلکیبیاد (Alcibiade) نام بر آتنه‌لی سبب اولمشدر .

آلکیبیاد نامدار اعیاندن برینك اوغلی ومشهور سوقراتك الك سودیکی طلبه‌سندن ایدی . آلکیبیاد غایت حریص شهرت برآدم ایدی . آتنه‌ده نفوذ صاحبی اولمق ایچون ایکی شی لازم اولوب بری قوهٔ نطقیه ، دیکری شهرت عسکریه ایدی .

فصاحت وبلاغت کندیسنده موجود اولدیغندن آلکیبیاد ایچون یالکز شهرت عسکریه اکسیك ایدی . بونك ایچون آلکیبیاد بر مدتدن بری سیجیلیه‌ده بولنان سیراکوزه شهرینی استیلا ایچون آتنه اهالیسنی تشویق ایدوب طورمقده ایدی . بوندن مرامی

سیجیلیه‌یه سوق اولنه‌جق فرقه‌نك قوماندەسنی آلمق و بو وجهله نقصاننی اکمال ایله‌مك ایدی ۰

پلـوپونس یاریم آطـه‌سی کندیسـنه لازم اولان ذخائری سیجیلیه‌دن اخراج ایتمکده بولندیغنـدن سیجیلیه‌نك آتنه طرفندن استیلاسی عموم پلوپونس حکومتلرینك و خصوصیله اسپارته‌نك منـافعنه قارشی تجـاوز دیمك ایدی ۰ بونك ایچون آتنـه‌لیلر آلکیبیادك تکلیفنی قبول وکوزل بر دونتما تجهیز ایله آلکیبیـادك تحت قوماندەسنه اعطا ایدەرك مذکور آطه‌یه سوق ایتمشلردر ۰

آلکیبیـادك سیجیلیه‌یه عزیمتندن بر قاچ کیجه مقـدم آتنه شهرنده معبودلردن تجارت حامیسی (مرکور)ك هیکللری تخریب اولنمش ایدی ۰ آلکیبیاد عزیمت ایتدکدن صوکره دوشمنـلری بو حرکتی آلکیبیاده اسناد ایتمشلردر ۰ آتنه‌لیلر دخی آلکیبیادك مذهب خصوصنده پك سربسـت اولدیغـنی بیلدکلری جهتـله اسنادات واقعه‌یی نظر اعتبار واعتنا ایله قبول ایدەرك آلکیبیادك محاکمه اولنمق اوزره آتنه‌یه جلب اولنمسنه قرار ویرمشلردر ۰

آلکیبیادایسه سیجیلیه‌ده فتوحاته نائل اولوب مذکورجزیره‌نك استیلاسی یولنده خیلی ترقی ایتمش ایدی ۰

بو اثنـاده آتنه‌دن بر کمی کلوب آلکیبیـادی تحت توقیفه آلمش ایسه‌ده آلکیبیاد یولده کمی طائفه‌سندن جلب اولندیغنك

سببنی اوکرندیکی جهتله کمیجیلری اغفال ایده‌رك فراراً یقه‌سنی قورتارمشدر ۰

بونك اوزرینه آتنه‌لیلر آلکیبیادك اعدامنه غیاباً حکم ویرمشلردر ۰ آلکیبیادك ایسه بو حکمدن جانی صیقلمش و «آلکیبیاد کندیسنك بر حیات اولدیغنی آتنه‌لیلره کوستره‌جکدر» دیه‌رك آتنه‌نك دوشمنی بولنان اسپارته‌یه دخالت ایله‌مشدر ۰

آلکیبیاد اسپارته‌یه سیجیلیه آطه‌سنك تهلکه‌ده اولدیغنی وجزیرهٔ مذکوره آتنه‌نك النه کچدیکی حالده موره قطعه‌سنك ذخیره‌سز قالمق احتمالدن بعید اولمادیغنی بیان ایتمش و کندیسنه بر مقدار عسکر ویرلدیکی حالده آتنه‌لیلری سیجیلیه‌دن طرد ایده‌جکنی علاوه ایده‌رك وطنداشلری یوزندن کورمه‌دیکنی دوشمنلری واسطه‌سیله استحصال ایتمکی قورمشدر ۰

اسپارته‌لیلر آلکیبیادك نصیحتلرینی پك مناسب کوره‌رك سیجیلیه‌یه مقدار کافی عسکر کوندرمشلر واوراده اسپارته عسکری محصور اولان سیرا کوزه عسکریله برلشه‌رك آتنه‌لیلری فنا حالده مغلوب وپریشان ایله‌مشلردر ۰ بو وقعه پلوپونس محاربه‌سنك تکرار ظهورینه سبب اولمشدر ۰

وقت مربورده آتنه‌نك متفقلری برر برر آتنه‌دن آیریلوب اسپارته‌یه التجا ایتمشلر ایدی ۰ دیکر طرفدن ایران حکومتی دخی اسپارته‌لیلره معاونتدن کری طورمامشدر ۰ بونك ایچون بودفعه

آتنه‌لیلر محاربات بریه و بحریه‌نك كافه‌سنده مغلوب اولمشلر وحتی نفس آتنه شهری دخی خیلی تضییق اولنمشدر . بو حالده چاره‌سز قالمش اولان آتنه‌لیلر اسپارته ایله دخی بوزوشمش اولان آلكیبیادی عفو ایده‌رك آتنه‌یه جلب وعموم عساكره قوماندان نصب ایتمشلردر .

فی الحقیقه آلكیبیاد آزمدت ایچنده آتنه‌یی تهلكه‌دن خلاص ایله اسپارته‌لیلری رجعته مجبور وكندیسی تجاوز ایتمش ایسه‌ده دكز اوزرنده واقع اولان محاربه‌لرك برنده مغلوبیته دوچار اولدیغندن آتنه‌لیلر انی تكرار اتهام ایتمشلردر .

آرتق بو دفعه آلكیبیاد یونانستانده امین بر یر بوله‌مایوب ایرانه فرار ایتمشدر . آناطولی والیسی اسپارته‌نك توصیه‌سی اوزرینه آلكیبیادی قتل ایتمكه قرار ویروب اوزرینه اوتوز قرق نفر قدر ایران عسكری كوندرمشدر . عسكر آلكیبیادك اقامت ایتمكده اولدیغی خانه‌یی احاطه ایله كندیسنی تسلیمه دعوت ایتمشدر . آلكیبیاد ایسه اختیاریله تسلیم نفس ایتمه‌یه‌جكی بیانیله قوهٔ جبریه استعمالنی ایسته‌مشدر . فقط عسكردن كیمسه خانه‌یه آیاق آتمغه جسارت ایده‌مه‌دیكندن خانه‌یی طوتشدیرمشلردر . آلكیبیاد برالنده قلیج اولدیغی حالده خانه‌دن طیشاری اوغرادیغی وقت ایرانیلرك جمله‌سی فرار ایتمشلر وانجق آلكیبیادی اوزاقدن اوقلر واسطه‌سیله یره دوشرمشلردر .

اولیغارخیه — آلکیبیادك وفاتندن صوکره آتنه‌لیلر چوق مقاومت ایده‌مه‌مشلردر . متفقلرك دونغاسی لیزاندر (Lysandre) نام اسپارته حکمدارینك تحت قوماندەسنده بولندیغی حالده لاپسکی جوارنده آتنه دونغاسنی کاملاً محو ایتدکدن صوکره پیره‌یه کلوب آتنه‌یی دکزدن محاصره ایتمشدر . آتنه ذاتاً چوقدن بری قره‌دن دخی تحت محاصره‌ده بولندیغندن مقاومتدن عاجز قالوب اسپارته‌لیلره تسلیم اولمشدر .

اسپارته‌لیلر موزیقه ترنمساز اولدیغی حالده آتنه وپیره قلعه‌لرینی هدم وتخریب ایتدکاری کبی، آتنه اصول اداره‌سنی دخی قالدیرمشلر و « اولیغارخیه » نامیله اوتوز اعضادن مرکب برمجلس تشکیل ایده‌رك ادارهٔ مملکتی اکا حواله ایتمشلردر . بو اوتوز اعضانك جمله‌سی زادکان فرقه‌سنك رئیسلرندن معدود ایدیسه‌ده کافه‌سی اسپارته طرفداری ایدی .

اولیغارخیه مجلسی آتنه‌ده « اوتوز تیران » نامیله معروفدر و بونلرك زمان اداره‌سی آتنه تاریخنده الڭ سیاه صحیفه‌لردن معدوددر . شوقدرکه آتنه‌لیلر برآزمدت صوکره عصیان ایده‌رك ادارهٔ مذکوره‌یی قالدیرمشلر و سولونك قوانینیله اسکی اصول اداره‌یی اعاده ایتمشلردر .

اسپارته‌لیلر آتنه‌ده اجرا ایتدکاری کبی هر یرده دخی افکار

عامه‌یه مستنداً اداره اولنمقده اولان جمهوریتلرك اداره‌لرینی ادارهٔ مستبده‌یه تبدیل ایله‌مشلردر . فقط برآز مدت صوكره آتنه‌ده اولدیغی كبی هرطرفده دخی عكس تأثیر واقع اولمشدر .

اسپارته یونان حكومتلری بیننده برنجیلكی - یعنی هكه‌مونیه‌یی آتنه‌دن بووجهله استرداد ایله‌مشدر .

اقبال تب واحوال اخیره

(٩٨٣ — ١٠٣٦)

اپامنونداس وپلوپیدس • اون ییلك رجعتی •
آکزیلاس • قونون • وقوعات اخیره

اپامنونداس وپلوپیدس — اسپارته لیلر آتنه‌ده اجرا ایتدکلری کبی، تب شهرنده دخی جمهوریت یرینه «اولیغارخیه» قائم ایتمشلر ایدی • اسپارته‌لیلرك اجرا ایتدکلری ظلم وتعدیات تحمل دائره‌سنی آشمش اولدیغندن یأسه کلمش اولان تبلیلر دخی اپامنونداس (Epamenondas) وپلوپیدس (Pelopides) نام ایکی محب وطنك تحت قوماندەلرنده اولەرق عصیان ایتمشلر واولیغارخیه مجلسی اعضالرینی قتل واعدام وتبده بولنان اسپارته عسکرینی طرد واخراج ایتمشلردر (ق ١٠٠١) •

بونك اوزرینه اسپارته تبلیلری تأدیب ایچون مکمل براردو

سوق ایتمشدر . فقط لوقتره (Leuctre) نام محلده واقع اولان محاربه‌ده هر برمأمولك خارجنده اوله‌رق تبلیلر مظفر واسپارته‌لیلر فناحالده مغلوب اولمشلردر .

شمدی‌یه قدر مجهول اولان تب شهرینك مظفریتی هرکسی حیرت وتعجب ایچنده براقش واسپارته اداره‌سیله خشنود اولمایانلرك تب طرفنه چكملرینی موجب اولمشدر . اسپارته دخی تبی تأدیب ایتمكه عزم ایتدیكندن ینه پلوپونس محاربه‌لرینه بكزر برطاقم محاربات داخلیه واقع اولمشدر . بودفعه هكه‌مونیه – یعنی اسپارته‌یه قارشی حركت ایدن طرفك ریاستی آتنه‌ده اولمایوب تبده ایدی .

بتون یونانیلر عندنده قهرمان كسلمش اولان اپامنونداسك نفس تبده دوشمنلری وار ایدی . بونلر اپامنونداسی تحقیر ایچون قوماندەدن عزل ایله تب تنظیفات مدیرلكنه تعیین ایتمشلردر . اپامنونداس ایسه بونكده وطنه برخدمت اولدیغی قولیله مأموریتی قبول وكمال اهمیتله ایفای وظیفه‌یه بدأ ومباشرت ایله‌مشدر . بو وقعه‌دن طولایی متأثر اولمش اولان اهالی طرفندن ینه قوماندان نصب اولنان اپامنونداس پلوپونسه تجاوز ایتمش ومانتینه‌یه شهری (Mantinée) جوارنده واقع اولان محاربه‌ده مظفر اوله‌رق اسپارته‌یولنی كشاد ایله‌مشدر . لكن محاربهٔ مذكوره‌ده جریحه‌دار اولوب متأثراً وفات ایتمشدر . اپامنونداس جان چكشمكده ایكن

احباسی اطرافنه طوپلانوب آغلامغه باشلامشلردر . خصوصیله اولاد براقادیغنه اظهـار تأسف ایدرلر ایکن اپامنونداس باشـنی قالدیروب « یا کاش سویله‌یورسکز . بن ذریتسز اوله‌یوب تبلیلره (لوقتره) و (مانتینه‌یه) اسمنده ایکی قیز براقوب ترك دنیاایده‌یورم» دیمشدر (ق . سنه ٩٨٤) .

اپامنونداس غایت عفیف بر ذات اولدیغنـدن بر چوق مدت ریاست اورده بولندیغی حالده ینه فقر و ضرورت ایچنده وفات ایتمشـدر . مشهوردر که بردفعه ایران سفیری کندیسـنه رشوت اوله‌رق کلی مقدار آقچه تکلیف ایتـدیکی حالـده اپامنونداس « برادر، پاره‌یی چانطه‌ده صاقله، چونکه پادشاهکزك تکلیفلری وطنمك منافعنه موافق اولدیغی حالده پاره‌یه احتیاج براقمسزین بن آنلری قبول ایدرم . اگرموافق دکلسه آلتون ایچنه کومسه‌کز دخی قبول ایده‌جك دکلم » دیه‌رك آقچه‌یی اعاده ایله‌مشدر .

اپامنونداس ایله پلوپیدسك وفاتلرندن صوکره تب ینه اسکی اویقویه کیرمش وبرمدت شهرمذکوره انتقال‌ایتمش اولان‌هکه‌مونیه تکرار اسپارته‌طرفندن‌اعاده ایدلمشدر . لکن بو محاربه‌لردن ناشی اسپارته دخی پك حالسز قالمشدر . باخصوص ملت حاکمه بولنان اسپارته‌لیلر محاربه‌لرده قیریلوب مقداری برقاچ یوز سـلاحشوره قدر تنزل ایتمشدر .

اون بیکلك رجعتی — یونانستانی تشکیل ایدن حکومتلر بو وجهله بربرلریله اوغراشمقده ایکن ایران دولتی دخی کمال درجه ده ضعفیت و انقراض حالنده ایدی . برطرفدن ماراتون ، سالامین ، پلاته یه ، میقاله وقعه‌لری دولت مذکوره‌نك حیثیتنی بوزمش اولدیغندن زیر اداره‌سنده بولنان اقوام مختلفه عصیان ایده‌رك کندیسنه راحت ویرمه‌دکاری کبی ، دیکر طرفدن شاه خاندانی ایچنده دخی منازعه‌لر ظهور ایده‌رك شهزاده‌لر عصیانلرك اطفاسی و تسکینی ایچون غیرت ایده‌جکلری یرده ، بالعکس عاصیلره سرکرده اوله‌رق عصیانك تعمیمنه سبب اولمقده ایدیلر . بو حالده ایران طبیعی یونانستانك ضعفیتندن اصلا استفاده ایده‌مه‌مشدر .

پلوپونس محاربه‌لرینه ختام ویرلدکدن صوکره یونانستانده محاربه‌یی کندیلری ایچون مدار معیشت اتخاذ ایتمش اولان پك چوق سرسریلر آچیقده قالمش ایدی . بونلر بر ملته منسوب اولمایوب هرطرفدن طوپلانمشلر ایدی وطرفینك برینی ترجیح ایله آنکله برابر محاربه ایتمه‌یوب هانکی طرفده پاره‌چه چوق مأمول ایسه اوطرفه چکرلر ایدی . بونلرك محاربه‌دن بشقه صنعتلری اولمادیغندن پلوپونس محاربه‌لرندن صوکره عادتا تعیشدن عاجز قالمشلر ایدی .

ایرانك آناطولی والیسی بولنان شهزاده‌کی خسرو (Cyrus)

بوسرسریلری استحصال آمالی اوغورنده استخدام ایتمکه قرار ویرمشدر .

کی خسرو او لوقت ایران حکمداری بولنان آردشیر (Artaxerce) لڭ برادری اولوب آناطولی‌یه والی تعیین اولنمش ایدی . ذاتاً کی خسرو سلطنت هوسنده اولوب چوقدن بری برادرندن سلطنتی غصب وضبط ایتمه‌نك چاره‌سنی آرامقده ایدی .

کی خسرو (قلعارخ Cléarch) نام براسپارته‌لی‌یی کوکللی عسکر تحریرایچون یونانستانه کوندرمش وقلعارخ دخی اون‌اوچ بیك نفر قدر عسکر طوپلایوب آناطولی‌یه کتیرمشدر .

کی خسرواشبواون‌اوچ بیك کوکللی‌یی یوزبیك کشیلك کندی اردوسنه الحاق ایده‌رك ایران اوزرینه هجوم ایتمشدر . فقط بابل جوارنده واقع اولان محاربه‌ده هرنقدر ابتدا یونانیلرك هجومی اوزرینه شاه اردوسی رجعت ایتمش ایسه‌ده عسکرلك اوکنده بولنان کی خسروقتل اولندیغندن اردوسی دخی منهزم وپریشان اولمشدر .

یونان معاونه‌سنك خط رجعتی کسیلوب کلدکاری یولدن (حلب وآطنه وقونیه) کری کیتمه‌نك احتمالی قالمادیغی وقوماندانلری دخی ایرانیلر طرفندن اهانةً اعدام اولندقلری حالده ینه تسلیم اولمایوب موصل (نینه و یه) ووان وقفقاسیه وطره‌بزون طریقیله رجعت ایتمشلردر . بوواقعه‌دخی تاریخده « اون‌بیكك رجعتی » نامیله معروف ومشهوردر .

قوماندانلر اعدام اولندقدن صوکره عسکر طرفندن رئیس انتخاب اولنان کسه‌نوفون نام برمورخ وقعهٔ مذکوره‌یی برتفصیل بیان ایتمشدر.

آکزیلاس — یونانیلرك عصیان ایدن کی خسروه معاونتلرندن طولایی دلگیر اولمش اولان ایرانیلر انتقام آلمق فکریله آناطولیده بولنان یونانیلری تضییق ایتمکه باشلامشلردر. یونانستانده وقت مذکورده حکم صاحبی اولان اسپارته بونلره امداد کوندردیکی جهتله ایران ایله اسپارته بیننده محاربه ظهور ایتمشدر.

اسپارته حکمداری آکزیلاس (Agésilas) یکرمی بیك نفردن مرکب یونان اردوسیله آناطولی‌یه مرور ایده‌رك متعدد مظفریتلره نائل اولمش وایرانی فناحالده تلاشه دوشورمشدر. آکزیلاس شخصاً چرکین، قیصه‌بویلی، طوپال ایدیسه‌ده شجاعت وقهرمانلغیله عسکرك محبتنی قزانمش ایدی واکر یونانستانده ظهوره کلان احوال مناسبتیله کری جلب اولنمامش اولسه‌ایدی. بلکه ایران دولتنی ضبط ایچون اسکندرك ظهورینه حاجت براقازایدی.

ایران دولتی آکزیلاسه قارشی میدان حربده مقاومتدن عاجز

اولديغنى درك ايدنجه آقچه واسطه‌سيله اسپارته عليهنه سائر يونانيلرى سوق ايتمكه قيام ايده‌رك بوبابده مأمولنك خارجنده موفق اولمشدر . چونكه آكزيلاس آناطوليده حرب ايتمكده ايكن يونان متفقلرى اسپارته اوزرينه قيام ايتدكلرندن اسپارته دخى آكزيلاسى كرى جلب ايتمكه مجبور اولمشدر .

آكزيلاس آناطوليدن هللسپونت (يعنى چناق قلعه) بوغازى واسطه‌سيله روم‌ايلى يه بچه‌رك ترحاله‌يه‌قدر كلمش ويولنى سد ايدن ترحاله يونانيلرينى پريشان ايتدكدن صوكره يونان شماليده كائن خرونه موقعنه واصل اولمشدر . متفقلر موقع مذكورده قوهٔ كليه ايله آكزيلاسك ورودينه منتظر ايديلر . بونك ايچون بينلرنده غايت قانلى بر محاربه وقوع بولمشدر . آكزيلاس برقاچ يرندن يارەلنديكى حالده ينه محاربه‌يى قزانمشدر (ق ١٠١٦) .

مذكور محاربه‌دن بركون اول آكزيلاس اسپارته دونغاسنك پريشان اولديغنى خبرآلمش ايكن آنى عسكرندن صاقلامش ايدى .

قونون — اشبو قارغاشالق اثناسنده آتنه بردرجه‌يه‌قدر اسكى نفوذينى اعاده ايله‌مشدر . آتنه اعيانندن قونون اسپارته‌ليلر طرفندن آتنه دونغاسى تخريب اولندقدن صوكره قبريسه فرار ايده‌رك فنيكه‌ليلر ايله ايرانيلرى اسپارته عليهنه اتفاقه دعوت ايتمكدن كرى طورمامشدر . وقت مزبورده ايرانيلرك آتنه‌يه اولان غضبلرى

دها کالده اولدیغندن ایرانیلر قونونك سوزلرینه قولاق ویرمه‌مشلر ایسه ده نهایت اسپارته‌نك ایرانه تجاوزی اوزرینه موافقت ایله‌مشلردر. بونك ایچون قونون دخی بوسنایه‌ده بیوك بر دونغا جمع وتنظیم ایده‌رك آناطولی ساحلنده اسپارته دونغاسنی تخریب ایتمشدر. اللی قدر اسپارته کمیسی قونون طرفندن اخذ اولنمش وپك چوغی ده باترلمشدر.

وقعهٔ مذکوره‌دن صوکره قونون آتنه‌یه کلوب آتنه‌نك نفوذ وسلطنتنی اعاده ایتمشدر. آتنه‌نك قلعه‌لری دخی یکیدن انشا اولنمشدر.

وقوعات اخیره — آتنه‌نك تکرار غلبه‌سی اوزرینه اسپارته آتنه‌نك کیدیشندن خوف ایده‌رك همان ایران ایله صلح واتفاق عقد ایتمشدر. اسپارته ایله ایران بیننده واقع اولان اشبو معاهده (آنتالکیداس Antalcidas) معاهده‌سی نامیله مشهوردر. مذکور معاهده اقتضاسنجه اسپارته آناطولیده بولنان یونانیلرك حمایه‌سندن صرف نظر ایده‌رك آنلری ایرانه تسلیم ایتمشدر. اسپارته‌نك بو ارتکابی آتنه‌یه اولان حسدندن نشأت ایتمشیدی.

بوندن آکلاشلدیغی اوزره یونانستانده اسکی شجاعت وحمیتك اثری قالمامش ایدی. آقچه‌یه مقابل صاتلمادق نه ناموس قالمشیدی،

نه ده حيت . بونك ايچون يونانستان استقلالنى دخى محافظه ايده مه مشدر .

استقلال وحريتك قيمتنى بيله يوب بر بر يني افساد ايده رك دوشمن عمومى النده آلت كسلمش اولان يونانستان بر « تيراته » - يعنى بر ادارهٔ مستبده يه محتاج ايدى . يونانيلر ماكدونيه قرالى فيليب يوزندن محتاج اولدقلرينى بولمشلر . - يعنى براز مدت صوكره يونانستان فيليب طرفندن فتح اولنمشدر .

يونانستان ماكدونيه ليلردن صوكره رومه ليلرك النه چكمش وتقسيم ممالكده شرق ايمپراطورلرينك حصه لرينه اصابت ايده رك آنلرك يدندن دخى ملت معظمهٔ عثمانيه ضبط ايتمشدر . انجق عصر حاضر ابتداسنده اوروپا دولتلرينك معرفت صحابتكارانه لريله نفس يونانستاندن مستقل بر حكومت تشكيل ايديلوب « هله نوس » دعواسنده بولنان فقط « هله نوسلق » لرى تاريخجه پك شبهه لى اولان برقومه تسليم اولنمشدر .

يونانستان ايله يونانيلر قالمامش ايسه ده نام وشانلرى جميع زمانده عالمك حرمت ورعايتنى موجب اولمشدر . بونك سببى دخى اسكى يونانيلرك مدنيته ايتدكلرى خدمتدر .

یونان مدنیتی

احوال عمومیه . اولیمپیاد اویونلری . آتنه . احوال بیتیه وعادات . مذهب . مبدأ عالم . یوپیتر . سائر معبودلر . اعتقاد وهاتفلر . حکما وادبا وآثار . سوقرات . افلاطون . آریستوت . آناقساغور . اوریپید . اشیل . سوفوقلس . آریستوفان . فالس . هیپوقرات . هرودوت . توسیدید . کسه نوفون . هومروس . فلسفه طریقتلری . ابیکور . زه‌نون . پیتاغور . هیپارخ

احوال عمومیه — یونانستانده فنون وادبیاتك اك زیاده ترقی ایتدیکی زمان یونانستانك سیاسةً پارلادیغی عصردر — یعنی مدیه محاربه‌لری وپریقلس دوریدر . یونانستانك اك بیوك حکماسی دور مذکورده ظهور ایتمشدر .

اسکی یونانیلر اوفاق اوفاق جمهوریتلردن عبارت اولوب هرنقدر متفرق اوله‌رق یشارلر وحتی اکثریا بر برلریله حرب وجدالده

بولنورلر ایدیسه ده عمومك مذهبی ، لسانلری ، ادبیاتی ، معنوی میراثلری اصول وعاداتی و احوال سائره‌سی مشترك اولدیغی جهتله جمله‌سنی برفاملیا صایمق لازم کلیر .

دائما بر بریله اوغراشمقده اولان یونانیلرك خارجـدن بر تجاوز اوزرینه بالاتفاق حرکت ایده کلدکاری جمله‌ســنی بر جمعیت عد ایتمك ایچون قوی برسنددر . تروبه محاربه‌ســندن اعتباراً ایران محاربه‌لرینه کلنجه‌یه قدر بو حال مشاهده اولنمقده‌در .

اولیمپیاد اویونلری — یونانستانك مؤسسلری عموم یونان جمعیتلری بینـده موجود اولان اتفاق ومناسـباتی وقایه ایچون بعض عادتلر احداث ایتمشـلر ایدی . بونلرك ایچنده الڭ مشهور اولان اولیمپیـاد (Olympiades) اویونلریله آنفیکتیئون (Amphictyon) یاد اولنان مذهب اتفاقلریدر .

اولیمپیاد اویونلری کویا مشهـور قهرمان هرکول طرفندن احداث اولنمش ایدی وهجرت نبـویه‌دن اون درت عصر مقدم (١٣٩٨) دن اعتباراً هردرت سنه‌ده برکره الیده‌ده کائن اولیمپس شهری جوارنده واقع اولور ایدی . عموم یونانیلر یاز اورته‌سنده شهر مذکوره طوپلانوب هرنوع اویونلر اجرا ایدرلر ایدی . یونانلی اولمایانلر اویونه داخل اوله‌مازلر ایدی .

اشـبو اویونلرده هر کس ابراز هنر ایتمـکه غـیرت ایدرلر

ایدی . شعرا ، علما ، حکما اثرلرینی قرائت ایدرلر ، خطیبلر نطقلرنده‌کی مهارتلرینی کوسترزلر ، سائر اهل صنعت دخی معمولاتلرندن سرکیلر قورارلر ایدی . دلی‌قانلیلر کولشیرلر ویایان اولمق اوزره یاریش ایدرلر ایدی .

یونانستانده سرعتلی قوشمق غایت مقبول برصفت اولدیغی جهتله یاریشده غالب کلانه الڭ بیوك مکافات ویررلر ایدی . ترویه محاربه‌سنده شهرت قزانمش اولان اولیس دخی سرعتی سایه‌سنده بیوك شهرت صاحبی اولمشیدی . بونکله برابر آت وعربه یاریشلری دخی جاری ایدی .

یونانستانڭ برکوشه‌سنده ظهور ایدن بر اثر اشبو او یونلر واسطه‌سیله تعمیم اولنور ایدی .

اویونلر رسماً بش کون دوام ایدر ایدیسه‌ده اولیمپس شهری آیلرجه اویونلر ایچون کلانلر ایله طولمش بولنور ایدی .

اشبو اویونلرڭ تاریخ صایمق ایچون اساس اتخاذ اولندقلری تاریخ مقدمه‌سنده کورلمشیدی . اولیمپیاد اویونلری هردرت‌سنه‌ده برکره اجرا اولنمقده اولدیغندن تاریخ دخی ایکی نوع رقلر ایله تحریر اولنور ایدی . برکره‌اولیمپیاد اویوننڭ نومروسی یازیلیر ، صوکره مذکور او یوندن اعتباراً کچن برنجی ، ایکنجی ، یاخود اوچنجی سنه‌دن هانکیسی مراد ایدیلیرسه اوسنه یازیلیر ایدی . مثلا اولیمپیاد تاریخی حسابیله اولیمپیادڭ یکرمی اوچنجی سنه‌سنی

افاده ایچون بشنجی اولیمپیاددن اوچ سنه صوکره (Ol. V,3) دیرلر ایدی .

آتنه — یونانستان مدنیتنك اوجاغی آتنه شهری ایدی . الڭ بیوك مؤلفلر والڭ بیوك اهل هنر آتنه‌لی اولدیغی کبی، الڭ بیوك آثار دخی آتنه داخلنده بولنور ایدی . آتنه ترقی ومعموریت خصوصنده برنجیلکی هیچ بر وقتده بشقه برشهره ویرمه‌مشدر .

آتنه‌نك ثروت وتجارتی عموم یونانیلرك ثروت وتجارتلرینك مجموعندن زیاده ایدی . کلان کچن اجنبیلر پك چوق ایدی و پیره لیمانی دائما تجار سفینه‌لریله طولمش بولنور ایدی .

سائر یونانیلر آتنه‌نك سلطنت وصفاسنی کورمك واکلنمك، آتنه فلسفیونی ایله خطیبلرینی وشعراسیله ادباسنی دیکله‌مك، آتنه‌لیلردن نزاکت وصحبت اوکرنمك، کوزلجه ییوب ایچمك — والحاصل آتنه « امرار وقتندن » حصه‌مند اولمق ایچون آتنه‌یه کلیرلر ایدی .

یونانیلرك علی العموم شهرلری کوزل بر پلان اوزره انشا اولنمایوب قارمه قاریشیق برحالده بولنورایدی وخانه‌لری بچمسز ایدی . آتنه بوخصوصده سائر شهرلردن پك ایلری دکل ایدیسه‌ده

آقروپول وحاوی اولدیغی بیوك میزوه معبدی، دوائر رسمیه وهیكللر كندیسنه بیوك ومنتظم برشهر هیئتی ویره‌یور ایدی.

آتنه‌ده خانه‌لر پك منتظم دكل ایدی. فقط ایچلرینك زینت وحسن ترتیبلری مكمل ایدی. آتنه‌لیلر یمكلرینی اقشام اوزره سوفره‌ده اركك وقادین برابر اولدقلری حالده اكل ایدرلر ایدی. لكن سوفره‌ده اوتورمایوب برنوع قولتوقلر اوزرینه یاتدقلری حالده ـ باشلرینی صول اللرینه طیایه‌رق ـ صاغ اللریله یرلر ایدی. یمكدن قالقار ایكن دعالر ایده‌رك یره برمقدار شراب دوكرلر واللرینی ییقارلر ایدی. سوفره‌ده كوله وجاریه‌لر خدمت ایدرلر ایدی.

یمك اثناسنده و یمكدن صوكره موزیقه ترنمساز اولدیغی حالده اویونلر اجرا اولنور ایدی.

یونانستانده قادینلر مستور اولمادیغی حالده بیوك خانه‌لرده حرم وسلاملق دائره‌لری آیری ایدی.

احوال بیتیه وعادات — یونانیلرك البسه‌لری پك ساده اولوب قوشاقلی برمنتان ایله اوزرنده قولسز اوزون مانتودن عبارت ایدی وآیاقلرینه چاریق كییرلر ایدی. شهرلرده اهالی باشلری آچیق اولدیغی حالده كزر ایدی. یالكز سفره چیقدقلری

وقت اسلحه‌دن ماعدا باشلرینه یوندن معمول کلاه ایله الرینه دکنك آلیرلر ایدی .

یونانیلر کمیلر واسطه‌سیله ممالك اجنبیه‌یه کیده‌رك اخذ واعطاده بولنورلر ایدیسه‌ده پوصله موجود اولمادیغندن قره‌دن آچیله‌مازلر ایدی .

یونانیلر پك زیاده سیره مبتلا برملت ایدی . فقط رومه‌لیلر کبی قانلی تماشالردن حظ ایتمه‌یوب تیاترو او یونلریله اکلنیرلر ایدی . بونك ایچون یونانستان آثار ادبیه‌سنك قسم اعظمی تیاترو او یونلرندن عبارتدر .

یونان تیاترولرینه کلنجه تیاترولرمز کبی قپالی اولمایوب شهرك خارجنده ویا آچیق برمحلده انشا اولنور ایدی . تیاترولرك اکثریسی برطاغ اتکنده اولوب صحنه دوز برمحلنده وسیرجیلرك صره‌لری بایرده بولندیغندن اوك صره‌لر آرقه صره‌لرده بولنان سیرجیلرك نظارتلرینه مانع اوله‌ماز ایدی . صحنه‌ده چوقلق پرده‌لر دکیشلمز ایدی . یا دائما بر پرده بولنور ویاخود آره‌صره دکیشلیر ایدی .

یونانیلرك مذهبی — یونانیلرك مذهبی شرقده وغربده ظهور ایدن مذاهب مختلفه‌نك جمعندن حاصل اولمش برادیان مجموعه‌سی کبی بر شیدر . حتی اسکیتلر بیننده منتشر اولان اعتقادلرك

دخی یونانیلر طرفندن اخذ اولندیغی معلومدر . مثلا (مارس) اسکیتیه معبودلرندن معدوددر .

یونانیلرك اعتقادلری صورت ظاهره‌ده پك بیاغی کورینور ایسه‌ده لایق وجهله مطالعه اولندیغی حالده حکمته متعلق افکاردن خالی - یعنی ایلك کورونیشی قدر بوش اولمادیغی آکلاشیلیر .

یونانیلر سائر ملل قدیمه کبی معبودلرینی خارق العاده بر مخلوق طانیمایوب عادتا افکارجه، طبیعتجه، کوزللکجه کمالی بولمش افراد بشریه صفتنده بیلیرلر ایدی . حتی هومروسك « ایلیاده » اثرنده تروبه محاربه‌سنده معبودلرك فانی انسانلر طرفندن یاره‌لندقلری مذکوردر . شوقدرکه افکارلرنجه آنلری انسانلردن تفریق ایدن کمالدن بشقه برده « لایموت ولایخطی » لکلری وار ایدی .

مبدأ عالم — یونانیلرك ادعالرینه کوره اولری عالم موجود اولمایوب یالکز برقاریشقلق یاخود (خاوس Chaos) - یعنی عالمی تشکیل ایدن ماده‌نك صورت غیر منتظمه‌ده اجتماعی موجود ایدی .

مقتضای « قدر » اوله‌رق خاوسدن اول امرده درت شی حاصل اولمشدر :

برنجیسی ـ صاحب برکت اولان (کەیه Gea) ـ یعنی ارض ؛
ایکنجیسی ـ (اورانوس Uranus) ـ یعنی سما ؛
اوچنجیسی ـ مدهش (تارتار Tartar) ـ یعنی جهنم ؛
دردنجیسی دخی ـ هرشیئه واقف اولان وهرشیئی بربرینه ربط ایدن (اروس Eros) ـ یعنی عشق و محبت .
بونلردن اروسك وساطتیله (اورانوس) ایله (کەیه) بیننده واقع اولان اختلاط وامتزاجدن «تیتانلر» «چیقلوپلر» ، یوزاله مالك قهرمانلر کبی بر طاقم دولر حاصل اولمش ایسەده اورانوس عصیان ایله سلطنتی ضبط ایدرلر قورقوسنه مبنی بونلرك جملەسنی تارتاره ـ یعنی جهنمه آتمشدر .
فقط (کەیه) هرنصلسه حیله ایله (خرونوس Chronos)ی ـ یعنی زمانی پدرندن قورتاره بیلمشدر . زمان دخی (کەیه) نك معاونتیله پدری اورانوسی ـ یعنی سمایی قتل ایدەرك قرنداشلرینی تارتاردن چیقارمش وعالم سلطنتنی ضبط ایتمشدر .
(اورانوسك) دوکیلان قانندن انتقام پریلری اولان «ارینیلر» ظهور ایتمشدر .
«دنیاسلطنتنی» ضبط ایدن خرونوس یاخود زمان (رەیه Rea) نام همشیرەسندن ویا والدەسی (کەیه) دن حاصل ایتدیکی اولادلرینی یشاتمایوب یوتار ایدی . لکن رەیه زەوس یاخود (یوپیتر

Jupiter) ی تولید ایتدیکی وقت عادت اوزره بر بزه صاروب پدرینه ویره‌جکی برده خرونوسه برطاش ویره‌رك یو پیتری قورتارمشدر.

یو پیتر Jupiter — یو پیتر بو وجهله خلاص اولدقدن صوکره کرید آطه‌سنده بولنان برمغاره‌ده بیومش واورانوسك اولادلرندن (چیقلو پلر ایله اتفاق ایده‌رك تیتانلر ایله متفق اولان پدری خرونوس علیهنه قیام ایتمشدر. شو قدرکه تیتانلرك ایچنده اك ذی اقتدار بولنان و بالاده ذکری سبقت ایدن پرومته‌ی [*] یالکز اوله‌رق یو پیتر طرفنی التزام ایتمشیدی.

محاربه پك دهشتلی وشدتلی اولوب خیلی مدت دوام ایتمش ونهایت یو پیتر کویا چیقلو پلرك اعمال ایتدکاری ییلدیرملر سایه‌سنده غلبه‌یه نائل اولمشدر.

متفقلر یو پیترك تحصنکاهی بولنان اولیمپوس طاغی اوزرینه چیقه‌مادقلرندن مذکور طاغ ارتفاعنده بر طاغ تشکیل ایتمك ایچون اطرافنده بولنان کوچوك طاغلری بر بر اوزرینه وضع ایتمکه باشلامشلر. فقط یو پیتر ییلدیرملری واسطه‌سیله طاغلری ییقمش و دوشمنلرینی تارتاره آتمشدر. سیجیلیه آطه‌سنده بولنان

[*] صحیفه ٢٤٥

اتنـه نام جبل آتشفشان یو پیترك اشـبو مظفریتنه بر اشـارت مخصوصه‌در ٠

یو پیترك سلطنتیله عالمده بردور انتظـام احداث اولنمشـدر ٠ یونانیلرك اعتقادنجه « یو پیتر هرنقدر عالمك خالقی دکلسـه‌ده ینه معبودلرك اك بیوکیدر ٠ یو پیتر عالمی خلق ایتمـه‌دی ، فقط عالمی اداره ایدن یالکز یو پیتردر ٠ یو پیترده عقـل وحکمت نهـایت درجه‌یی بولمشـدر » ٠ عالمی احاطه ایدن هوای نسیمی یو پیتردن کنایه ایدی ٠

بو اعتقاد ابتدا اپیر (یعنی یانیه) قطعه‌سنده ظهور ایتمشدر ٠ قطعهٔ مزبوره‌ده بولنان دودونه شهرنده ایلك دفعه اوله‌رق یو پیتر ایچون معبد انشا اولنمشدر ٠ مذکور معبدك یاننده بر مقدس میشه آغاجی بولنوب هـاتفلر مذکور آغاج یاپراقلرینـك روزکاردن اوینامه‌لرینه باقه‌رق کویا عوام ایچون مکتوم اولان احوال عالمدن خبر ویررلر ایدی ٠

اجرای آیین اثناسنده راهبه‌لر « ای زه‌وس ـ سن هر شـیئه قادرسـك ، دائما باقیسـك ، سن وارایدك ، سن وارسك ، سن وار اوله‌جقسـك ، سن بزی هر نعمته نائل ایتدك ، بزدخی عزیز والده کبی سنی سوه‌رز » یولنده خطابلرده بولنورلر ایدی ٠ یو پیتر یونونه نام همشیره‌سنی تزوج ایتمشیدی ٠

یوپیترك قوت واقتداری ییلدیرم واسطه‌سیله اظهار اولنور . برینی جزایه شایان کوردیکی حالده صاعقه واسطه‌سیله تلف ایدر .

یوپیتر مقیاسمزه کوره یکده اهل عرض وادب اولمایوب یریوزنده پك چوق کنج وکوزل قیزلری آلداته کلمشدر . حسن اخلاق علی العموم مذاهبك الفباسی مقامنده اولدیغنه بناءً یوپیترك چاپقینلغی شایان دقت واهمیتدر . زوجه‌سی یونونه غایت قسقانج اولدیغندن یوپیتری بونك ایچون خیلی ازعاج ایدوب طورور ایدی .

یوپیترك ایکی برادری اولوب بری (نپتون Néptun) دکزلر صاحبیدر ، بریده (پلوتون Pluton) صاحب جهنمدر . اشبو معبودلرك اوزرنده یوپیترك دخی تابع اولدیغی بر (قدر) موجودر وهرشی او (قدر) ایله قائمدر . ایشته یونان مذهبنك اساسی بوندن عبارتدر .

سائر معبودلر — سائر معبودلرك الك مشهورلرینه کلنجه آنلردن (میزوه Minerva) عقل ، درایت ، شجاعت ، حمیت منبعیدر . میزوه مسلح اولدیغی حالده یوپیترك باشندن طوغمشدر . میزوه امور سیاسیه‌ده یونانیلرك حامیسی طانیلیر ایدی . فقط میزوه باشلیجه آتنه‌نك حامیسیدر .

هستیه (Hestia) فضیلت ، عرض و ادب ، عائله ایچنده
– یعنی اوجاق باشنده حسن امتزاج حامیسیدر .

وهنوس (Venus) کوزللك ، عشق ، صفا پریسیدر . وهنوس
صنایع حامیسی بولنان (وولقان Vulcan)ك زوجه‌سی بولندیغی
حالده صاحب حرب اولان (مارس Mars) ایله مناسبات نامشروعه
پیدا ایده‌رك زوجنه قارشی صداقتده پك چوق قصور اتمكده
بولنمشدر ومارسدن (كوپیدون Cupidon)ی تولید ایتمشدر –
كوپیدون كه « كنج قلبلره صاپلادیغی » اوقلر ایله « عشق و محبت
باغلار » .

یوپیترك غیر مشروع اولادلری بولنان (آپولون Apollon)
– یعنی كونش ، دیانه (Diana) یعنی قمر بیوك معبودلردن
معدوددر . آپولونك معیتنده طقوز نفر پری (Muses) موجود
اولوب هر بری بر فن حامیسی عد اولنور ایدی .

زراعت و علی العموم بركت حامیسی بولنان (سه‌ره‌س Cérès)ك
(پروزرپینه Proserpina) اسمنده حسنا برقیزی اولوب جهنم
آلهی (پلوتون Pluton) طرفندن دار ظلمته قاچیرلمش ، بونك
اوزرینه سه‌ره‌س غضبندن طوپراغی بركتدن محروم براقمشدر .
فقط یوپیتر انسانلرك حالنه مرحمةً سه‌ره‌س ایله پلوتونك آره‌سنی
بولمشدر . – یعنی پروزرپینه‌نك آلتی آی زوجی نزدنده ، آلتی آی
دخی والده‌سنك یاننده بولنمسنه قرار ویرمشدر . ایشته پروزرپینه

چیقدقجه (ایلك بهارده) نباتات نشو ونما بولمغه باشلار وتارتاره عودت ایتدکجه (صوك بهارده) طوپراق محصولاتسز قالیر .

تجارت حامیسی مرکور (Mercurius) معبودلرك دخی ایلچیسیدر .

اشبو معبودلرك معیتلرنده برسوری پریلر تصور اولنورایدی . ذکر اولنان معبودلر اولیمپوس طاغی اوزرنده اقامت ایدرلر . یوپیتر بولوتلر اوستنه قوردیغی تخت اوزرنده، سائر معبودلر دخی اطرافنده اوتوررلر ، اولیمپوسده مطبخ وحکیمه (حکیمك آدی اسکولاب Esculape در) وارنجه یه قدر هرشی مکمّلدر .

یوپیترك متعدد اولان غیرمشروع اولادی ایچنده اولیمپوس مجلسنه داخل اولانلرك بریده باقخوس (Bacchus) اولوب بو دخی شراب، سرخوشلق، اکلنجه حامیسیدر .

بونك خارجنده هر برطاغك ، اورمانك ، چایرك ، نهرك ، دره‌لرك آیری آیری پریلری وحامیلری وار ایدی .

اعتقاد وهاتفلر — یونانیلرك اعتقادنجه انسان وفات ایتدکدن صوکره کولکه‌سی (یعنی روحی) یا الیزیئوم (Elysium) باغچه‌لرینه (یعنی جنته)، یاخود تارتاره (جهنمه) کیدر .

یونانیلر هرمعبود ایچون آیری آیری معبدلر انشا ایله درونلرینی

هیکللر ایله طولدیررلر ایدی. هیکللرك جمله‌سی انسان شکلنده ایدی.

یونانیلر انسانلرك معبودلر ایله استشاره ایده‌بیله‌جکلرینی تصدیق ایدرلر ایدی. شوقدرکه بونك ایچون واسطه لازم ایدی و هاتفلره واسطه نظریله باقارلر ایدی.

یونانستانده مشهور اولان ایکی هاتف وار ایدی. یونانستانك خارجنده اولوب مشهور اولان بر هاتف دها وار ایدی که اوده مصرده لاوی چوللی ایچنده‌کی آمون معبدنده بولنور ایدی. یونانستانده بولنان هاتفلرك بری اپیرده کائن دودونه شهرنده ژوپیترك معبدنده، بریده دلفیده آپولون معبدنده ایدی.

دلفیده بر قادین اوچ آیاقلی بر اسکمله اوزرنده اوتوردیغی حالده برطاقم معناسز سوزلر سویلر ایدی. کاهنلر ایسه بو سوزلری کویا ترجمه وشرح ایده‌رك غایت لاستیکلی جوابلر ویررلر ایدی. [*]

حکما، ادبا، آثار — علوم ومعارفك اسکی بشیکی یونانستان اولمایوب شرق وهندوستان ومصر وفنیکه ایسه‌لرده برطرفدن یونانیلر بولدقلری معارفی خیلی ایلری کتورمش وآنلره یکی بر انتظام واهمیت ویرمش، دیکر طرفدن دخی آنلرك سایه‌سنده

[*] روایته نظراً استانبولده سلطان احمد میداننده بولنان (ییلانلر هیکلی) دلفی هاتفنك اوتوردیغی اسکمله‌نك ایاغیدر.

رومه‌لیلر ایله عربلره واو واسطه ایله اوروپایه نشر اولنمش اولدیغندن یونانستان اوروپاده رسماً « مادر مدنیت » عد اولنور .

یونانیلر هر فن ایله مشغول اولمشلر وحتی اکثر فنلر ایچون اسم بولمشلردر . فقط یونانستانده بالجمله فنون بر نسبت اوزره ترقی ایتمه‌مشدر . اڭ زیاده ترقی ایدن فلسفه وریاضیات وادبیاتدر . یونان فلسفیونی ایچنده اڭ مشهور اولانلر سوقرات، افلاطون، آریستوت وسائره‌در .

سوقرات (Socrates) — سوقرات (١٠٩٢ ـ ١٠٢١) بر اویماجینڭ اوغلی اولوب ابتدا پدرینڭ صنعتیله مشغول اولمش ایسه‌ده دائما کندی افکارینه طاله‌رق وظیفه‌سنی حسن ایفا ایده‌مه‌دیکندن « آلیق » عنوانی قزانمشدر . صوڭره‌لری مذکور صنعتی ترك ایده‌رك کندینی بسبتون ملاحظات ومطالعاته ویرمشدر .

آتنه‌ده عادت اولدیغی اوزره سوقرات دلی قانلیلری بر محله جمع ایله فلسفه‌یه متعلق اولان معلوماتنی تعلیم وترویج ایدرایدی . یونان حکماسنڭ ایچنده برنجی دفعه اوله‌رق جناب حقڭ وجودیله وحدانیتنی و روحڭ ابدیتنی خبرویرن سوقراتدر . سوقرات «هر شیئی بیلیرز» ادعاسنده بولنان (صوفیلرك) اساسسز خیالرینی جرح ایده‌رك ذهنی اشیانڭ حقیقتنه واصل ایتمك

ایچون یکانه واسطه اولان تجارب ومطالعاته ویرمشدر . بر کره طلبه‌سی علم و کمالنك وسعتندن بحث ایتدكلری صره‌ده سوقرات « مدت عمرمده آنجق کندیمك صرف جاهل اولدیغمی تحقیق ایده‌بیلدم » دیمشدر .

سوقرات « انسان ایچون کندینی بیلمك تحصیل معارف ایچون قپو آچمق دیمكدر » دیر ایدی وهر کسه ابتدا کندی نفسنی اوكرنمك اوزره نصیحتلر ویرر ایدی .

سوقراتك دوشمنلری « مذهبه اعتقاد ایتمه‌یور و کنجلری باشدن چیقاره‌یور » قولیله کندیسنی محکمه حضورنده اتهام ایتمشلر وسوقرات دخی آنلرك اسنادلرینی جرح ایده‌جكی یرده یالکز کندیسنك وطنه ایتدیکی خدماتی ذکر و بیان ایتمكله اکتفا ایتمشدر . [*]

بونك اوزرینه حاکملر دخی اعدامنه حکم ایتمشلردر . سوقرات آخرته اعتقاد ایتدیکندن بو حکمدن ناشی اصلا متأثر اولمامشدر . شو قدر که آتنه‌ده دلوس جزیره‌سنده بولنان آپولون معبدینه هدیه‌لر کتوران کمی عودت ایتمه‌دکجه متهمی اعدام ایتمك عادت دکلدی . سوقرات حقنده ویریلان حکم کمینك سفره چیقدیغی وقته تصادف ایتدیکندن سوقرات خیلی مدت محبسده قالمشدر .

---

[*] سوقرات آتنه‌لی اولوب پك چوق محاربه‌لرده ابراز حمیت ایتمشیدی .

سوقرات محبسده کندیسـنی زیارت ایچون کلان طلبه‌یه پك چوق نصیحتلر سویله‌مش وفرار ایچون طلبه‌سی بر چاره بولمشلر ایکن فراری کمال نفرت ایله رد ایتمشدر . بو خصوصده «حقمده ویریلان حکم هر نقدر حقسز ایسـه‌ده وطنمزك قانوننه اسـتناداً ویرلدیکی جهتله اکا اطاعت ایتمکلکمز حمیت ملیه اقتضاسندندر» دیمشدر . سوقرات کندیسـنه ویریلان زهری ایچرکن بیله هیچ تلاش ایتمه‌مشدر (ق ۱۰۲۱) .

سوقراتك طلبه‌سی ایچنده الك مشهور اولان پلاطون ـ یعنی افلاطوندر .ـ

افلاطون (Platon) — افـلاطون (۱۰۵۲ ـ ۹٦۹)

سـوقراتك وفاتندن صوکره آتنه‌یی ترك ایده‌رك آناطولی، مصر، سره نائیك، ایتالیه قطعه‌لرنده خیلی مدت سیاحت وهر یرده احوال محلیه ایله قوانینی تحقیق ایله‌مشدر . الك صوکره سـیرا کوزه‌ده اقامت ایتمشیدی . افلاطون سـیرا کوزه تیرانی (دنیس عتیق) جزؤی بر دقتسزلکدن طولایی کوجندیرمش اولـدیغندن آنك طرفندن اسیر صفتیله اسـپارته‌یه صاتلمشدر . انجق مدت مدیده صوکره حمیتکار آتنه آغنیاسـندن بری افلاطونه حریتنی اعاده ایله‌مشدر .

بوندن صوکره افلاطون آتنه‌یه کلوب اقادمیه (Academia)

نامیله معروف اولان مکتبی کشاد ایده رك درس اوقوتمغه باشلامشدر. یونانستانده حکمادن معدود اولان ذوات بیله درسنه دوام ایدرلر ایدی و مشهور آریستوت بونلرك ایچنده ایدی .

افلاطونك عقـل وکمالی آفاقه یایلمش اولوب حکمدارلر بیـله خصوصات مهمه ده رأینی استحصال ایچون کندیسنه مراجعت ایدرلر ایدی .

افلاطون فلسـفه یه متعلق پك چوق آثار براقمش اولـوب بونلرك ایچنده الك زیاده شـهرت قزانان « پولیتیقه »، « خالـق » « علوم »، « فضیلت »، « جمهوریت »، « قوانین » سرلوحه لری آلتنده نشر اولنان تألیفاتیدر . عـلم هیئتدن معلومات صحیحه سی اولوب کسوف وخسوفی خبر ویرر ایدی .

افلاطون سـوقرات کبی وحدانیت الهیـه یی تصدیق ایدر ایدی . فقط جناب خالق ایله کائناتدن ماعدا کویا اجسام مستقله صفتنده بعض حقایقك (Idées) وجودینی دخی ادعا ایدر ایدی. « جمهوریت » اثرنده اشـتراك اموال اصـولنی ترویج ایله دیکی کبی ازدواجی دخی جرح ایتمك ایسته مشدر .

آریستوت (Aristoteles) — « امیر فلسفه » یاد اولنان آریسـتوت (١٠٠٦ ـ ٩٤٤) عن اصل ماکدونیـه لی اولوب

یکرمی سنه قدر افلاطوندن درس آلمشدر . فقط افلاطونك وفاتندن صوکره آنك افکارینه مخالف افکار نشر ایله‌مشدر .

آریستوتك هر فنده معلوماتی وار ایدی و براقدیغی اثرلر ازمنهٔ جدیده‌یه گلنجه‌یه قدر ارباب فنون طرفندن دستور العمل طوتلمشدر .

آریستوتك افکارنجه حقیقته واصل اولمق ایچون اك قیصه طریق اشیای موجوده‌نك معاینه‌سیله آنلر اوزرینه تجربه‌لر اجراسیدر . آثاری ایچنده اك مشهور اولان « علم حکمت » ، « فلسفه » ، « پولیتیقه » ، « علم کلام » ، « علم بلاغت » ، « علوم ریاضیه » ، « حکمت طبیعیه » ، « منطق » وسائره‌در .

آریستوت آتنه‌ده درس اوقودور ایدی و درسخانه‌سی (ایسه Lycée) یاد اولنور ایدی . آریستوت آتنه‌لیلر طرفندن مذهبه مغایر افکار نشری تهمتیله اتهام اولنه‌رق محکمه‌یه جلب اولندیغی حالده سوقراتك عاقبتنی درخاطر ایده‌رك فراراً یقاسنی قورتارمشدر .

آناقساغور Anaxagoras — آناقساغور (١١٢٢-١٠٥٠) ازمیر جوارنده (لیدیه‌ده) تولد ایله‌دیکی حالده آتنه‌ده تحصیل علوم ایتمش و ینه آتنه‌ده مدرسه کشاد ایله‌مشیدی . آناقساغور سوقرات ایله بریقلسه درس اوقوتمشدر . آثاری نامعلومدر .

اوريپيد (Euripide) — روايته نظراً اوريپيد (١١٠٢-١٠٣١) سالامين مظفريتى كونى تولد ايتمشدر. اوريپيد آناقساغورك طلبه سندن اولوب يونانستانك الك مشهور شعراسندن معدوددر. سكسان درت قدر موزون درام تحرير ايتمش ايسه ده انجق اون طقوزى حفظ اولنه بيلمشدر. اوريپيدك آثار ادبيه سى غايت سليس برلسان اوزره قلمه آلنمشدر. و اوروپا شعراسى اثرلرينك بعضلرينى اوريپيدك آثارينه تقليد ايتمشلردر.

اشيل (Eschiles) — اشيل (١١٤٧-١٠٧٨) فاجعه (يعنى ترا‌ژه ديه) نك موجدى صاييلير. متعدد آثارندن يالكز يديسى موجوددر. بونلرك ايچنده الك مشهور اولان «پرومته ى»، «فارسيلر»، «تب پيشكاهنده يدى قوماندان» و «آغا ممنون» در.

سوفوقلس Sophocles — سوفوقلس (١١١٧-١٠٢٧) شعر و درامده اشيلى كچمشدر. سوفوقلس يونانستانده پك چوق شهرت قزانمش ايدى. و آثارى ازبرلنير ايدى. يوز يكرمى اوچ اثرندن يالكز يديسى موجوددركه جمله سى السنهٔ فرنكيه يه نقل و ترجمه اولنمشدر. بونلرك الك مشهورلرى «آنتيغونه»، «اديب» «فيلوقتت» در.

آریستوفان Aristophan — آریستوفان (١٠٧٢–١٠٠٨) آتنـه‌لی قومدیه مؤلفیدر. آریستوفان آثارنده معاصرلرایله اکلنیر ایدی و آثارینی همان تیاترده اویناتدیغی جهتله پك چوق تأثیری اولور ایدی. آریستوفان الڭ زیاده سوقراتی واوریپیدی وقله‌ئونی مؤاخذه ایدر ایدی. « بلوتلر » عنوانلی قومدیه‌سنده سوقراتڭ احوال وحرکاتی کمال شـدت اوزره تزییف ایدلمشدر. اللی درت اثرندن یالکز اون بری موجوددر.

فالس Thales — فالس یاخود طالس (١٢٦١–١١٧١) عن اصـل فنیکه‌لی اولدیغی حالـده میلت شهرنده اقامت ایدر وفلسفه‌دن درس ویرر ایدی. هیئت عالم حقنده درین مطالعاتی حاوی آثاری موجـوددر. فالس سـولون ایله برابر بر عصرده ظهور ایدن « حکمای سبعه » نڭ برنجیسیدر. ایلك ابتدا کسوفی خبر ویرن فالسدر.

هیپوقرات Hippocrate — « علم طب پدری » عد اولنان هیپوقرات (١٠٨٦ ـ ٩٨٦) قوش آطه‌لیـدر. هیپوقرات پك چوق سـیاحت ایتمش وفن طبده‌کی مهارتیله شهرت قزانمشدر. آثارینڭ ایچنده « طبیعت بشریه و باخصوص « آفوریزم » حالا

قیمت فنیه‌لرینی ضایع ایتمه‌مشلردر. هیپوقرات حقنده پك چوق مبالغه‌لی روایات موجوددر.

هرودوت Hérodotes — « تاریخ پدری » لقبیله ملقب اولان هرودوت (١١٠٦ ـ ١٠٢٨) هالیقارناسده (که دوریده دەدر) تولد ایتمشدر. مملکتنده تحصیل علوم ایتدکدن صوکره سیاحته چیقوب آناطولی و ایران و مصر قطعه‌لرنده اوتورمش وقطعات مزبوره‌ده بولنسان اقواملك قوانین وعاداتریله احوال سابقه‌لرینی ضبط وتحریر ایله‌مشدر. صوکره یونانستانه عودت ایده‌رك طقوز کتابدن عبارت اولان « تاریخنی » قلمه آلمشدر.

هرودوت « مدیه محاربه‌لری » تاریخنه مدخل اولمق اوزره آناطولی و ایران ومصر تاریخلرینی دخی تحریر وعلاوه ایتمشدر. هرودوت تاریخنی علناً ابتدا اولیمپیاد اویونلرنده قرائت ایتدیکی وقت عموم طرفندن آلقشلانمش وآتنه حکومتندن تاریخ ایچون اوچ بیك آلتون مقداری مکافات نقدیه اخذ ایله‌مشدر.

هرودوتك طقوز کتابی طقوز عدد موزلك اسملریله تسمیه اولنمشدر. هرودوت آثارینه اعتماد اولنه‌بیلیر برنجی مورخدر. حکایه‌لرنده برآز مبالغه‌لر کورینورایسه‌ده آنلری یالکز ناقل صفتیله نقل ایتدیکندن اثرینك قیمتنی بوزماز.

توسیدید (Thucydide) — توسیدید (١٠٩٣-١٠١٧) آتنه‌لی بر مورخ مشهوردر . توسیدید اون بش یاشنده اولدیغی حالده هر ودوت طرفندن تاریخنك ایلك قرائتنده حاضر بولنمش وتاریخ کندیسنه اودرجه‌ده تأثیر ایتمشدرکه بتون عمرینی اکا حصر ایتمکه قرار ویرمشدر . توسیدیدك سکز جلد « پلوپونس محاربه‌لری » تاریخی موجوددرکه تاریخك نمونهٔ بلیغه‌لرندن معدوددر . توسیدید عسکر امراسندن بولندیغی جهتله پلوپونس محاربه‌لرینك فن حرب وموقع جغرافیه جهتلرینی پك مکمل صورتده تحریر ایله‌مشدر .

کسنوفون (Xenophon) — کسنوفون (١٠٦١-٩٧٧) آتیقه‌لی اولوب هم عسکر ، هم فیلوسوف ، همده مورخدر . کسنوفون سوقراتك اك چالیشقان طلبه‌سندن معدود ایدی . عمرینی کوکللی عسکر صفتیله سرسری اوله‌رق کچیرمشدر . کسنوفونك آثاری دخی پك مقبولدر وایچلرنده اك مشهور اولانلر « اون بیکك رجعتی » ، « هله‌نوسلر » (که توسیدیدك پلوپونس تاریخنك بقیه‌سیدر) ، « اسپارطه وآتنه جمهوریتلری » در .

هومروس (Homeros) — یونانیلرك اك زیاده رغبت ایتدکلری آثار ادبیه « ایلیاده » و « اودیسه‌یه » یدیسه‌ده کویا

صاحبلری اولان هومروسك کیم اولدیغی و نوقت ظهور ایتدیکی معلوم اولمادیغی کبی ، ذاتاً بعض ارباب تاریخ طرفندن وجودی دخی انکار اولنمقده‌در .

فلسفه طریقتلری — مرور زمان ایله یونان فلسفیونی « اپیکوریلر » ، « استوئیکلر » ، « پیتاغوریلر »ناملریله اوچ بیوك طریقته آیرلمشلردر . اپیکوریلرك شیخی اپیکور ، استوئیکلرك زه‌نون ، پیتاغوریلرك دخی پیتاغوراس در .

اپیکور (Epicure) — اپیکور (٩٦٣ ـ ٨٩٣) آتنه‌ده مکتب (تکه) کشاد ایتمش و درسلرنده انسانك بختیارلغی ذوق و صفادن عبارت اولوب بونك خارجنده اولان هر شیئك معناسز اولدیغنی بیان ایدر و بونك ایچون طلبه‌سنی صفایه تشویق ایلر ایدی . فقط افکارنجه ذوق یالکز جسمی اولمایوب فکری و جسمی اولدیغندن تحصیل فنونی دخی توصیه ایدر ایدی . آپیکور اساساً خالق اولان اللهی انکار ایتمز ایدیسه‌ده قدرت وقوتنی ، عبادتی ، روحك ابدیتنی ، آخرتی وفضیلتی انکار ایدر ایدی .

اپیکورك افکارنجه التزام اولنه‌جق شیلر منفعت شخصیه واکانجه ایدی . صوکره‌لری اپیکوریلر ادبسزلکده دها ایلری وارمشلردر . اپیکورك آثارندن یالکز « مباحث طبیعیه » اثرینك ایکنجی واون برنجی جلدلرندن برر جزؤ موجوددر .

زه نون (Zénon) — زه نون (٩٨٤ ـ ٨٨٢) یونان حکماسنڭ الڭ بیوکارندندر . زه نون ایکی اولدیغندن برینه « الهلی » استوئیك طریقتی صاحبنه دخی « قبریسلی » دیرلر .

قبریسلی زه نون بیوك بر تجارڭ اوغلی اولوب پدرینڭ وفاتی اوزرینه کندیسی دخی تجارته سلوك ایتمش ایسه ده بیوجك بر ضررردن صوکره تجارتی ترك ایده رك آتنه یه کلمش ایدی . بر کون جان صیقندیسنی دفع ایتمك ایچون کتبخانه نك برینه کیروب ایلك راست کلان کتابی النه آلمشدر . آلدیغی کتاب کسونوفونڭ فلسفه دن بحث ایدر « روزنامه » سی ایدی . زه نون کتاب مطالعه سندن پك زیاده ممنون قالمش و بوندن صوکره کتبخانه لر ایله درسخانه لردن چیقمایوب تحصیل علوم ایله مشدر .

زه نون موجود اولان طریقتلرڭ هیچ برینی بکنمه دیکندن مستقل بر طریقت آچغه قرار ویرمش و طریقتی « استوئیك » یاد اولنمشدر .

زه نون فاضل وادیب بر ذات اولدیغندن اپیکوریلرڭ خلاف اداب افکارندن پك زیاده متأثر اولمش ایدی و مستقل بر طریقت کشادینه کندیسنی سوق ایدن آپیکوریلر طرفندن جرح و تزییف ایدلمکده اولان « فضیلتك حیثیت واعتبارینی اعاده » ایله مك ارزوسی ایدی . زه نون افکارینی تماماً استحصال ایله مکه موفق اولمشدر .

زه‌نون معارفی « علم منطق » ، « علم طبیعت » ، «علم اخلاق» نامریله اوچ قسمه تقسیم ایدر ایدی . منطقـده الڭ زیاده حقیقته واصـل اولمق ایچون براصول وطریق بولمغـه غـیرت ایدر وبوخصوصده « هرفکرڭ اساسی حسیات بشریه‌درو حقیقت‌دخی حسیاته خوش وعقله موافق اولاندر » دیر ایدی .

علم طبیعتده (Phisiologia) ایکی اساس کوسـتریر ایدی . بری آلت مقامنده اولان ماده (Passif) ـ یعنی جسم ، دیکری دخی روح ـ یعنی قوت (Actif) . روح حقنده منبع حرارت ، حرارت حقنده دخی منبع حیات نظریله باقار ایدی . وحدانیت الهیه‌یی تصدیق ایده‌رڭ اللهه «عالمڭ روحی ـ یعنی هریرده حاضر برعنصرناری» دیر ایدی ـ عنصر ناری اولان روح که اعتقادنجه هریرده وجودیله هرشیئه حیـات ویرر ومحتوی اولدیغی « قوهٔ ناریهٔ خالقیه واسطه‌سیله عالمی اداره ایدر » .

عـلم اخلاقده ایسه یالکز فضیلتده منبع خیر وماعداسـنده شر کورور وتنبللك ، کوشکلك ، مسرت ، حزن ، قورقو ، صبرسزلق کبی احوالی اداره‌سزلك عـد ایده‌رڭ پك زیاده تقبیح ایدرایدی . بونڭ ایچون زه‌نون طریقتنه سـالك اولانلر هر نوع فلاکتلره قارشی قهرمانانه تحمل وثبات ایده‌کلمشلردر .

زه‌نون خیلی آثار یازمش ایسه‌ده‌جمله‌سی ضایع اولمشـدر .

پیتاغور (Pythagoras) — پیتاغور (١١٩٢-١٠٩٤) عن اصل سیسام آطه‌لی اولوب تحصیل علوم ایچون خیلی سیاحت ایتمش ومدت مدیده مصرده اوتورمشدر . نهایت ایتالیه‌ده کائن قروتون شهرینه کلوب اوراده « ایتالیه مکتبی » نامیله یکی برفلسفه طریقتی احداث ایتمشدر .

پیتاغور طلبه‌یی اوزون ومشکل ریاضتلردن صوکره مریدلکه قبول ایدر وبعضاً مریدلرینی برقاچ سنه‌لك سکوته اجبار ایدر ایدی .

پیتاغوریلر ضرورت ومحویتی وبیوکلره اطاعت کامله‌یی اساس طریقت اتخاذ ایتمشلردر . پیتاغوریلره ایچونات ونفیس طعاملر وثروت وسلطنت کلیاً ممنوع ایدی .

پیتاغورك هرفنده معلومات تامه‌سی وارایدی وبعضلرینه پك بیوك خدمت ایتمشدر . مثلا هندسه‌ده زاویهٔ قائمه ضلعلرینك مربعلری قانوننی کشف ایتمش وشمسك ثابت وسائر اجرام سماویه‌نك شمس اطرافنده دورایتمکده اولدقلرینی بیان ایله‌مشدر .

پیتاغوره کلنجه‌یه قدر حکما کندیلرینه « سوفوس » (Sophos) یعنی عاقل دیرلر ایدی . سا پیتاغور ایسه کندیسنه « فیلوسوفوس » (Philo-Sophos) ـ یعنی محب عاقل دیمش اولدیغندن بو اسم بقا بولمشدر (فیلوسوف) .

هیپارخ (Hipparch) -- هیپارخ (٧٩١ ـ ٧٢٧)
آناطولیده ساکن یونانیلردن اولوب علوم ریاضیه‌ده یدطولاسی وارایدی. هیپارخ اکثر اوقاتنی رودوس آطه‌سنده انشا ایتدیردیکی رصدخانه اوزرنده امرار ایدرایدی. هیپارخ برنجی دفعه اوله‌رق اعتدال لیل نهاری تعریف، مثلثات فنی ایجاد، شمس ایله قمرك حرکاتنی ومسافه‌لرینی، ییلدیزلرك وضعیتنی مبین خریطه تنظیم، میزان‌النجومی (Astrolabe) اختراع ایله‌مشدر. هیپارخ اجرام سماویه‌نك آلتی یوزسنه ظرفنده بولنه‌جقلری اوضاع وحرکاتی خبر ویرمشدر. کندیسی خیلی آثار تحریر ایتدیکی حالده همان کافه‌سی ضایع اولمشدر. هیپارخ ازمنهٔ متقدمه‌ده ظهور ایدن حکمانك الڭ بیوکلرندن بریدر.

یدنجی فصل

ماکدونیلر

(۹۸۳ ـ ۹٤٥)

فیلیپ ودهموستن ـ بیوك اسكندر ـ اسكندر دولتنك انقراضی.

فیلیپ ودهموستن

(۹۸۳ ـ ۹٥۸)

ماكدونیه وسكنه‌سی. فیلیپ. دهموستن. فیلیپك. ایرانك احوال داخلیه‌سی. مقدس محاربه‌لر. خرونه محاربه‌سی. فیلیپك پولیتیقه‌سی

ماكدونیه وسكنه‌سی ــ ماكدونیه قطعه‌سی ترحاله قطعه‌سیله ترمائیك (یاخود سلانیك) كورفزینك شمال طرفنده

كائندر. اكثر محللرى طاغلق اولوب اهاليسى دخى اوته‌دن برى جنكاورلكلريله مشهور ايدى. ماكدونيه ليلرك ادعالرنجه كنديلرى يونانيلر ايله همجنس ايديلر. لكن هرنقدر لسانلرى اساساً يونان لسانى ايديسه‌ده ينه ماكدونيلرك عن اصل بشقه‌جه برملت اولديغنه شبهه يوقدر.

ماكدونيه حكومتى هله‌نوسلردن مقدم يونانستانده حكومت ايدن پلازغيلر جنسندن برقوم طرفندن تشكيل اولنمشدر. ماكدونيه حكمدارى پلاغون ترويه محاربه‌سنده يونانيلره قارشى حركت ايده‌رك ترويه حكمدارى بريعامه امداد كوندرمشيدى (ق ٢٠١٢) كه بودخى ماكدونيه‌ليلرك عن اصل هله‌نوس فاملياسنه منسوب اولمادقلرينه قوى برسنددر. برمدت صوكره ماكدونيه تاجى هركوله منسوب بريونان خاندانندن (قارانوس) طرفندن ضبط اولنمشدر (١١١٨). وقت مزبوردن برى ماكدونيه داخلى قاريشقلقلردن قورتيله‌مامش اولديغندن خارجه عطف نظر ايليه‌جك حال قالمامشدر.

ماكدونيه سواحلنده پك چوق يونان مستعمراتى موجود اولوب مدنيت ماكدونيه قطعه‌سنه مستعمرات مذكوره واسطه‌سيله داخل اولمشيدى. ماكدونيه حكمدارلر واسطه‌سيله اداره اولنور برحكومت مشروطه ايديسه‌ده احوال داخليه‌سى پك انتظامسز ايدى. بونك ايچون اشبو انتظامسزلغه نهايت و يرمش اولان

ايكنجى فيليپك ظهورندن مقدم ماكدونيه دولتى حكم ونفوذدن محروم قالمشيدى .

فيليپ -- ماكدونيه حكمدارى مشهور فيليپ (٩٨٣-٩٥٨) چوجوقلغنده رهن صفتيله تب شهرينه كوندريلوب مشهور اپامنونداسك خانه سنده خيلى مدت اقامت ايتمش و شهر مذكورده لايق وجهله تربيه اولمش ايدى . باخصوص تب جهوريتنك او وقتده كى پارلاقلغى و اهاليده كى غيرت فيليپك حميت طمرلرينى اوياندرمش واپامنونداسك نصيحتلرى فكرينى بسله مشدر . جسيم اولان ماكدونيه نك ضعفيتنه قارشى كوچوجك تب جهوريتنك شان و اقتدارينى كورنجه فيليب غليانه كله رك تبك حالنه حسد ايدر و ماكدونيه يى اصلاح ايله نفوذ و اقتدار صاحبى ايتمه نك يولنى دوشونور ايدى .

فيليب خيلى اوغراشدقدن صوكره ماكدونيه يه عارض اولان ضعفيتك سببلرينى تحقيق ايله مشدر . بو ضعفيت ممالكك بر طاقم دره بكلكلره بولنمسندن وحكومتك دره بكلكلرى تحت اطاعتده طوتمغه مقتدر اوله مامسندن ايلرى كله يور ايدى . بونك ايچون النه فرصت كچديكى وقت دره بكلركك حقلرندن كلمكه قرار ويرمشدر .

فيليب اصالةً حكمدار نصب اولنان برادر زاده سنك صباوتى جهتيله حكمدار وكيلى تعيين اولنديغى حالده قوهٔ عسكريه يى

صورت مطلوبه‌ده تنظيم و اصلاح ايله‌مش و داخلى قاريشقلقلره بر درجه‌يه قدر نهايت ويرمشدر . بوندن صوڭره اجنبيلر اوزرينه هجوم ايده‌رك متعدد محاربه‌لرده مظفر اولمشدر .

غيور وجسور بر حكمدار كورمه‌مش اولان ماكدونيه‌ليلر دخى متشكراً كنديسنه بيعت ايتمشلردر . فيليب حكمدار اعلان اولندقدن صوڭره مشروطيت اصولنى ـ يعنى زادگان صنفنك اموردولته مداخله‌سنى برطاقم دسيسه‌لر ايله قالديرمش وحكومت مستقله اصولنى احداث ايله‌مشدر .

فيليب التزام ايله‌ديكى افكارى حصوله كتيرمك يولنده تصادف اولنان مواقع ومشكلاتدن چكينير بر آدم اولمايوب عقل ودرايتى و امثالسز عنادى سايه‌سنده كافهٔ موانعى حيرت انكيز سهولتله بر طرف ايدر ايدى .

فيليب ماكدونيه داخلنده آسايشى اعاده ايتدكدن صوڭره تراس (يعنى ادرنه جهتلرى) ايله ايلليريه (يعنى آرناؤدلق) قطعه‌لرينى دخى استيلا ايتمشدر .

ذاتاً فيليب راحت بر يرده اوطوره‌ماز ايدى و محاربه‌لرده كوزينى وكوكسنى وقولنى ساقطله‌مشيدى .

ده موستن Démosthenes — فيليبك اظهار ايتديكى بو غيرت ماكدونيه‌نك استقلالنى محافظه ايتمك و ضبط وربطنى

تأمیندن عاجز قالمش اولان یونانستانی فتح ایله‌مك ایچون بر مقدمه و حاضرلقدن عبارت ایدی . بو دخی انقراض یولنی طوتمش اولان ایرانی استیلا ایچون حاضرلق دیمکدر .

وقت مزبورده یونانیلر ایچنده فیلیبك تصوراتنه کسب وقوف ایده‌رك همشهریلرینه غافل بولنمامالرینی اخطار و توصیه ایدن خیلی ذوات بولنمشدر . فقط اشبو دوربینلرك و صایاسنه کیمسه قولاق آصمادیغندن فیلیب دخی استه‌دیکنی استحصال ایده‌بیلمش ـ یعنی یونانستانی استیلا ایله‌مشدر .

فیلیبك افکار وآمالنه واقف اوله‌رق آنك حقنده الك زیاده شدتلی لسان قوللانانلر ایچنده الك مشهور اولان آتنه‌لی (دەموستن) در .

حریص شهرت اولان دەموستن (١٠٠٣ ـ ٩٤٤) آتنه‌ده « اوراتور » لرك ـ یعنی میدان خطیبلرینك نائل اولدقلری نفوذ واعتباری کورنجه آنلر کبی نفوذ صاحبی اولمق ایچون حین صباوتندن بری اوراتورلغه میل ایتمشیدی . بلاغت نطقیه‌یه مالك اولمق ایچون پك چوق چالیشدقدن صوکره بر مناسبتله کرسیٔ خطابته چیقنجه فنا حالده محجوب و متأثر اولمشدر . چونکه اهالی نطقی بتمه‌دکدن ماعدا مستهزیانه نمایشلر واسطه‌سیله دەموستنی سکوته مجبور ایله‌مشدر .

بونك اوزرینه دهموستن عادتا چوجوق کبی آغلامغه باشلامش واحباسندن برینه اهالینك حقسزلغندن شکایت ایتمشدر .

ذاتاً مشهور اوراتورلردن معدود اولان محبی ایسه جواب اولهرق دهموستنك نطقنی النن آلوب مقام ایله وحین قرائتنده قول وباش واسطه‌سیله مناسب اولان حرکاتی علاوه ایدهرك ایراد ایله‌مشدر . دهموستن اوقودیغی پارچه‌نك کندی نطقی اولمادیغنه ذاهب اولمش ایسه‌ده صوکره ایشك لدنیاتنه واقف اولمشدر ـ یعنی اهالی‌یه بکندیرمك ایچون یالکز کوزل سوز سویله‌مك کفایت ایتمه‌یوب اصل اهمیتك صورت افاده‌ده اولدیغنی آکلامشدر .

دهموستن کندیسنك کوزل سس ایله ظریفانه طور وحرکته محتاج اولدیغنی کوردیکندن آنلره دخی مالك اولمق ایچون هرشیئی کوزه آلدیرمشدر .

دهموستن بوندن صوکره دائما تنها محلره قپانیر وآینه‌نك اوکنه کچوب هر براعضاسنك اثنای نطقده‌کی حرکت ووضعیتنه دقت ایدهرك کندی کندینه نطقلر سویلر ایدی ؛ یاخود دکز کنارینه کیدوب فورتنه اثناسنده طالغه‌لرك ساحله چارپمسندن حاصل اولان کورولتی آره‌سنده سسنی اطرافه ایشتدیرمکه غیرت ایدر ایدی . سنه‌لرجه بو یولده اوغراشدقدن صوکره دهموستن

تكرار اهالى ايچنه كلوب كرسيده برنطق ايراد ايتمش و بودفعه اهالى طرفندن آلقشلانمشدر.

دەموستن مجرد كندى غيرتى سايه‌سنده آز بر وقتده آتنه‌ده برنجى خطيب اولمشدر. دەموستن دنياده ظهور ايدن خطيبلرك برنجيلرندندر.

فيليپيك — دەموستن فصاحت و بلاغت ايله برابر فوق العاده برحميت وطنپرورانه‌يه مالك ايدى وماكدونيه حكمدارى فيليبك يونانستان حقنده اولان افكار استيلاكارانه‌سنه واقف اولديغندن فيليبك عليهنده سوز سويله‌مك ايچون اله كچن فرصتى هيچ قاچيرماز ايدى.

دەموستنك فيليب عليهنده ايراد اولنان برقاچ بيوك نطقنه «فيليپيك» (Philippique) ديمشلردر. دەموستنك نطقلرى اوقدر كوزلدركه حالا پك مقبولدر واوروپاده برينك عليهنده اوله‌رق ايراد اولنان غايت مؤثر نطقلر ايله مواخذه‌لره «فيليپيك» ديرلر.

دەموستنك نطقلرى هر نقدر اعتراض قبول ايدر درجه‌ده دكل ايديسه‌ده لازم اولان تأثيرى موجب اولمامقده ايدى. زيرا فيليب آقچه واسطه‌سيله نفس يونانستانده كنديسنه پك چوق طرفدار بوله‌رق آنلرى دەموستنك مفترى و غرضكار

اولديغنى اهالى يه بيان ايچون قوللانير ايدى . والحاصل فيليبك اوكنه چكمك ممكن دكلدى .

بركون يأسه كلمش اولان دهموستن « آتنهليلر ، وظيفه كزى ايفا ايله ديككزى كورمك شرفنه نائل اولمايه جقميسكز ؟ بكله ديككز نه در ؟ وسيله مى ، يوقسه تحقير مى ؟ حريت ايله مألوف اولان قلوب ايچون اجنبى بيوندريغندن بيوك بر تحقير قابل تصورميدر ؟ فيليب خسته در ديه سويله يورسكز . نه بيوك كورلك . بو غفلت و بو حيثيتسزلك سزده ايكن فيليپ اولسه بيله سور يلرله ديكر فيليبلر ظهور ايده جكنه شبهه ايتمه يكز » ديمشدر .

بو صره ده ايرانك احوال داخليه سى فيليبك غيرتنى آرتديرمقده اولديغندن دهموستن كبى ارباب حميتك همتلرى ثمره سز قاله يور ايدى .

ايرانك احوال داخليه سى — ايران خيلى وقتدن برى انقراض حالنده ايدى . حكمدارلر كوله وجاريه لر كبى بر طاقم حشراتك انتريقه لرى اوزرينه خلع اولنمقده اولوب يكى جلوس ايدن شاهلر آنلرك حرص وطمعلرينى تسكين ايچون دولت خزينه سنى تسليم ايدرلر وصوكره لازم كلان آقچه يى ممالكك اغنياسيله شاه فامليه سى اعضالرينى قتل واعدام واملاك واموالنى مصادره طريقيله تدارك ايدرلر ايدى . ولايتلر برر برر عصيان ايدرك

همان جملەسی استقلال كسب ايتمشلر ايدی . مثلا مصر خيلی وقتدن بری مستقل فرعونلرك تحت ادارەسنده ايدی .

حكمدارلر سرای انتريقەلر يله اوغراشمقدن طولايی امور دولت ايله اشتغال ايچون وقت بولەمازلر ايدی . بونك ايچون ايران خارجدن تجاوز ايدەجك قوی بر دوشمنه مقاومت ايتمكدن كلياً عاجز ايدی .

شهزاده كی خسروك عصيانی ايرانك ضعفيتنی ميدانه چيقارمش ايدی [*] وقتيله آكز يلاسك دخی ايران قطعهٔ جسيمەسنی استيلا ايتمك فكر يله ايران حدودينی تجاوز ايتمسی بوكا مستند ايدی . يونانستانده ظهور ايدن احوال آكزيلاسك كری جلب اولنمسنی موجب اولمامش اولسه ايدی حقيقةً ايرانك استيلاسی تكميل ايديلەجك ايدی . اواثناده يونانستانده ظهور ايدن قاريشقلقلر يونانيلر ايچون دخی ايرانك انقراضندن استفاده ايدەجك حال براقامشيدی . لكن حريص شهرت اولان بعض يونان رجالی كندی اقتدارسزلقلرينه باقمسزين ايرانك ضبطندن صرف نظر ايتمەمشلر ايدی .

انجق ماكدونيەنك انتباهی واقبالی يونانيلره ايرانی اونوتديرمشدر . چونكه اووقت ماكدونيەنك تجاوزاتندن طولايی

[*] صحيفه ٣٢٠

نفس يونانستانك استقلال وحريتی دخی تهلكه يه دوچار اولمشيدی • يونانيلرك تصور ايتدكلری فتوحات حرصی طبيعی اوله‌رق ماكدونيه حكمداری فيليبه انتقال ايتمشدر . فقط فيليب ايران اوزرينه هجوم ايتمزدن مقدم يونانستانی اله آلمغه قرار ويرمشدر.

مقدس محاربه‌لر — فيليب تداركاتنی اكمال ايدەرك يونانستانه داخل اولمق ايچون بروسيله بكلمكده ايكن وسطی يونانستانده « مقدس محاربه‌لر » ناميله معروف محاربه‌لر ظهور ايتمشدر •

مذكور محاربه‌لر فوكيده حكومتنك (دلفی) شهرنده‌كی آپولون معبدينه مخصوص اولان اراضينك ضبطندن نشئت ايتمشيدی • بونك اوزرينه اطرافده بولنان جماهير فوكيده‌ليره اعلان حرب ايتدكلری حالده فوكيده‌ليلر آپولون معبدينك خزينه‌سنی ضبط ايدەرك انی مصارف حربيه ايچون استعمال ايتمشلر و بو سايه‌ده پك چوق كوكلی عسكر جمع ايله دوشمنلرينه غلبه ايله‌مشلردر.

احوال بو مركزده ايكن فيليبك جاسوسلری فوكيده‌ليلری تربيه ايچون فيليبك دعوت اولنمسنی تكليف ايدەرك ارزولرينه موفق اولمشلردر •

خرونه محاربه‌سی — فيليب يونانيلرك دعوتنی قبول ايدەرك فوكيده‌ليره اعلان حرب ايتمش وقوهٔ كليه ايله يونانستانه

داخل اولمشدر . فقط فيليب فوكيده‌يه مناسبتی اولمايان ترموپيل بوغازينی ضبط ايده‌رك على العجله تحكيم ايتمكه باشلامشدر . يونانيلر انجق بو دفعه ده‌موستنك حقـلی اولديغـنی انكار ايتمكدن عاجز قالمشلردر .

آتنه‌ليلر ايله تبليلر وسائر بعض اوفاق حكومتلر بينلرنده اتفاق ايده‌رك وسطی يونانستانه طوغری تجاوز ايتمكده بولنان فيليبك عسكرينه مقاومت ايتمكه قرار ويرمشلر ايسه‌ده بعوثيه قطعه‌سنده كائن خرونه (Cheronée) شهری جوارنده واقع اولان محاربه‌ده فنا حالده مغلوب اولمشلردر (ق ٣٣٨) .

محاربهٔ مذكوره همان صبی بولنديغی حالده اردونك صاغ جناحنه قومانده ايدن فيليبك اوغلی اسكنـدرك ابراز ايتـديكی شجاعت سايه‌سنده قزانلمشيدی .

فيليبك پوليتيقه‌سی — خرونه محاربه‌سی بتون يونانستانی فليبك النه ويرمشـدر . بونكله برابر فيليب ينه قطعهٔ مزبوره‌يی ماكدونيه‌يه الحاق ايتمكه جسارت ايده‌مه‌مشدر .

ذاتاً فيليبك افكاری يونانستانك الحاقنده اولماديغنـدن فيليب يالـكز هكه مونيه‌نك ـ يعنی عموم قومانده‌نك ماكدونيه‌يه كچمسی ، يعنی ماكدونيه‌نك رسماً يونانستان هيئت متفقه‌سندن عد ايدلمسی و بعض ماكدونيه حدودنده بولنان شهرلرك ماكدونيه‌يه ترك

اولنمسی ايله قناعت ايتمشدر . فيليب مطالب شديده ايله يونانيلرى يأسه دوچار ايتمه‌يوب بالعكس حسن معـامله ايله عمومك قلوبنى جلب ايتمكه غيرت ايتمشدر .

فيليب ايرانك احوال داخليه‌سـنى يقيناً بيلديكنـدن ممـالك مزبوره‌يى اسـتيلا ايتمك املنـده ايدى . لكن فيليب افكارينى حصوله كتيرمك ايچون تداركاته تشـبث ايله آنلرى اكمال ايتمش ايكن ياوز انياز نام بر معيت ضابطى طرفنـدن قتل او لنمشـدر . ماكدونيه حكومتى دخى اوغلى اسكـندره كچمشدر (٩٥٨٥) .

فيليبك وقتك پوليتقه‌سـنه واقف اولديغى جمله حركاتندن آكلاشيله‌بيلير . فيليب چوقدن برى ايرانى استيلا ايتمك فكرنده ايدى . فقط يونانسـتان موجود اولدقجه بو اسـتيلانك عديم الامكان اولديغنى دخى آكلامش ايدى . چونكه ايران آقچه‌سنك يونانستانده پك چوق نفوذ و اعتبارى وار ايدى . ايران آقچه‌سى ذاتاً يونانيلر بيننده باقى اولان عداوت ورقابت سايه‌سنده مناوبةً ايرانى تهديد ايدن آتنه‌ليلر ايله اسـپارته‌ليلرى يكديكرى اوزرينه قيام ايتديره‌رك آنلرى ايرانه مضرت ايراث ايتمكدن عاجز براقمش ايدى .

يونانستان مستقل وذى اقتدار ايكن فيليب ايرانك استيلاسنه تشبث ايتمش اولسـه ايدى آتنه‌ليلر ايله اسـپارته‌ليلرى ماكدونيه اوزرينه سوق ايچون ايران آقچه‌سنه دخى لزوم قالمايه‌جغى دركار

ايدى بونك ايچون فيليپك اول امرده يونانستان اوزرينه هجوم ايتمسى دوشونلمش برحركت ايدى .

خرونه وقعه‌سنك نتيجه‌سى اولان معاهده‌ده بيله فيليپك يونانيلره آغير شرائط تكليف ايتمه‌يشى كنديسنك يونانستانده كوزى اولمايوب ديكر بر تصورده بولنديغنى ايما ايدر - يعنى فيليپ يونانيلرك حسن توجهلرينى و ايرانك استيلاسنه موافقتلرينى قزانمق ايسته‌مشدر .

فيليپ ايرانى بالاتفاق استيلا ايچون يونانيلردن معاونت طلب ايله‌مش ايدى . بو دخى فيليپك قوهٔ عسكريه‌يه محتاج اولمسندن نشئت ايتمه‌يوب ماكدونيه‌يى يونان تجاوزندن محافظه ايتمك و ايرانى متفقلردن محروم براقق فكرندن نشئت ايتمشيدى . چونكه فيليپك معيتنده بولنه‌جق يونان عساكر معاونه‌سى يونانيلرك راحت اوطوره‌جقلرينه رهن اوله‌بيلير ايدى .

بوندن آكلاشلديغى اوزره فيليپك اوغلى اسكندر بيوك ايشلرده بولنوب بيوك نام قزانمش ايسه‌ده او نام بر درجه‌يه قدر فيليپك سايه‌سنده قزانمش ايدى .

— ٣٠ —

بیوك اسكندر

(٩٤٥ ـ ٩٥٨)

اسكندرك صباوتی . حكومتی . ایران سفری . غرانیك محاربه‌سی . ایسوس محاربه‌سی . تخریب صور . تأسیس اسكندریه . اربیل محاربه‌سی . هندوستان سفری . تبدل اخلاق

اسكندرك صباوتی — فلیبك مقامنه قائم اولمش اولان اوغلی اسكندر یوقاریده ذكر اولندیغی وجهله هر شیئی حاضر بولمشدر . اسكندر ذاتاً نادر الامثال بر شهزاده ایدی . لكن اسكندر عادی بر آدم اولمش اولسه دخی احتمالكه تاریخده نامدار اولور ایدی . چونكه فیلیبك اتخاذ ایله‌دیكی مسلك ایله زمانك احوال حاضره‌سندن طولایی ماكدونیه‌نك اقبالی ایچون یول حاضرلنمش ایدی .

اسكندر (فى ٧ تموز ق ٩٧٨) تاريخنده تولد ايتمشدر . روايته نظراً اسكندرك ولادتى «غرائبات سبعه »دن معدود اولوب افس (يعنى آياصولوغ) شهرنده بولنان ديانه معبدينك اروسترات (Erostrates) نام بر جانى طرفندن احراق اولنديغى كيجه سنه تصادف ايتمشدر . بو تصادف اسكندرك معبد مذكور قدر شهرت صاحبى اوله جغنه حمل اولنديغندن فيليب دخى اسكندرك تربيه سنه زياده سيله دقت ايتمشيدى . مثلا آريستوت اسكندرك معلملرندندر .

اسكندر دها چوجوق ايكن هومروسك آثارندن «ايلياده» يى ازبرلمش اولديغندن ايلياده ده ذكر اولنان قهرمانلرك ايچنده آشيلى جمله يه ترجيح ايده رك هر بر حركاتنى اكا تشبيه ايتمكه غيرت ايدر ايدى .

يونانيلرك عندنده وجود كوزللكى پك مقبول بر صفت ايدى . اسكندر دخى عصر كوزللرندن معدود ايدى . اسكندرك شجاعتى ايسه دها كوچوكلكنده مشاهده اولنمشدر . فيليبه تقديم اولنان يبانى آتلرك بريني هيچ كيمسه ضبط ايتمكه مقتدر اوله مامش ايكن اسكندر مساعده سز حيوانك اوزرينه بينوب تربيه ايله مشيدى . مذكور آتك اسمى (بوچيفال) اولوب صوكره لرى اسكندر دائما اكا راكب اوله رق محاربه ايدر ايدى . فيليب دخى كويا بو وقعه اوزرينه كوز ياشلرينى دوكه رك « اوغلم، سن بشقه برتاج

آراملیسك، چونكه ماكدونيه تاجى سنك ايچون پك كوچوكدر »
ديمشدر .

اسكندرك بيوك آدم اوله جغى حقنده سويله نان سوزلر آنك
چوجوقلقدن برى بر طاقم مداهنلر ايله احاطه اولنمسنى موجب
اولمش ايدى . اشبو مداهنلر اسكندرك اخلاق حميده سنى
خيلى اخلال ايله مشلردر . بو سببدن اوله رق اسكندر پك كبرلى
اولمش ايدى . مثلا اوليمپياد اويونلرنده بولنوب بولنمايه جغى
حقنده برى طرفندن واقع اولان سؤاله جواباً اسكندر « اوليمپياد
اويونلرنده حكمدارلرده كولشيرلر ايسه بولنورم » ديمشدر . ذاتاً
اسكندرك غرورى و مداهنه پروراكى و خونريزلغى احوال
آتيه دن دخى آكلاشيله جقدر .

اسكندرك حكومتى — فيليپك وفاتى خبرى عموم
يونانستانك وخصوصيله آتنه نك مسروريتنى موجب اولمشدر .
دهموستن كريمه سنك وفاتى مناسبتيله ياس ايچنده بولنديغى حالده
فيليپك قتلى خبرى اوزرينه سياهلرى چيقاروب بيرام البسه سنى
كيمش وشنلكلر اجرا ايتمشدر . يونانيلر وقعهٔ مذكوره يى اعادهٔ
استقلال وحريت ايچون فرصت عدايده رك بعض قلعه لرده بولنان
ماكدونيه عسكرينى طرد واعلان استقلال ايتمشلر ايدى .

اسكندر پدرينك تشبث ايتديكى عموم محاربه لرنده بونمش

ولازم كلان مهارت كسب ايتمش بولنديغندن يونانيلرك اشبو حركتلرى اوزرينه اصلاتلاش ايتمه‌يوب سلاح آلتنده حاضر بولنان عساكر ايله كمال سرعت اوزره يونانستانه داخل اولمشدر.

اسكندرك بو حركت سريعه‌سى يونانيلرى هر نوع مقاومتدن عاجز براقديغندن يونانيلر ماكدونيه‌نك هكه مونيه‌سنى تكراراً تصديق ايده‌رك اسكندره عرض اطاعت ايتمكه مجبور اولمشلردر .

اسكندر يونانستان داخلنده بولنان قلعه‌لرك بعضلرنده عسكر براقدقدن صوكره ماكدونيه‌يه عودت ايتمش و برمدت صوكره طونه طرفلرنده بولنان اقوام وحشيه اوزرينه سفر ايتمشدر . اسكندر طونه‌نك برى جهتنى استيلا ايتمش وحتى نهر مذكورى مرور ايله طوائف اتراكدن جت (Getes) لرك پاى تختنى تخريب ايله‌مشدر . بوندن صوكره آدرياتيك دكزى ساحلنده بولنان سلت (Celt) ياخود كات اقوامى اوزرينه هجوم ايده‌رك آنلرى دخى اطاعته مجبور ايتمشدر .

تخريب تب — كويا اسكندرك ايلليريه‌ده واقع اولان محاربه‌لرك برنده قتل اولنديغى حقنده شايع اولان حوادث اوزرينه

یونانستانده ماکدونیه علیهنده تکرار نمایشلر ظهور ایتمش وحتی تبده عصیان ایدن اهالی ماکدونیه محافظلرینی قتل ایتمشلردر.

اسکندر اون اوچ کون ظرفنده بعوثیه‌یه ورود ایده‌رك تب شهرینی محاصره ایتمش وهرنقدر تبلیلر جسورانه مقاومت ایتمشلر ایسه‌ده ثبات ایده‌مه‌یوب اسکندره تسلیم سلاح ایتمکه مجبور اولمشلردر. اسکندر شهر مذکوری کاملاً تخریب واهالیسنی اسیر ایتمشدر.

آتنه خوفندن اسکندرك اشبو باربارلغنی تبریك ایچون مبعوثلر ارسال ایتمشدر. اسکندر آتنه‌یی دخی تخریب ایتمك فکرنده ایدیسه‌ده آتنه‌لیلرك بو حرکتی اوزرینه صرف نظر ایتمش ونامنی فضله برلکه‌دن قورتارمشدر. شوقدرکه کندیسی حقنده اظهار عداوت ایدن طقوزنفر آتنه‌لینك آتنه‌دن تبعیدینی طلب ایله‌مشدر. آتنه دخی موافقت ایتمشدر. مذکور طقوز ذاتك برنجیسی طبیعی‌ده موستن ایدی.

اسکندر بووجهله یونانستانك اطاعتنی تأمین ایتدکدن صوکره ماکدونیه‌یه عودت ایده‌رك ایران سفری ایچون لازم کلان تدارکات ایله مشغول اولمشدر.

ایران سفری — اسکندر هجرتدن طقوز یوز اللی آلتی سنه مقدم قرق بیك کشیلك براردو ایله هلاسپونت — یعنی چناق

قلعه بوغازيني مرور ايدەرك آناطولى قطعەسنه داخل اولمشدر . اسكندر اردوسنده يكرمى بيكدن زياده ماكدونيەلى يوق ايدى . قصورى يونان وسائره عساكر معاونەسندن عبارت ايدى .

سفره چيقمازدن اول اسكندر عموم يونانيلردن عسكر ايستەمش ايدى و اسپارتەليلردن ماعدا جملەسى موافقت ايدەرك بر فرقه عسكر كوندرمشلر ايدى .

اسكندر ماكدونيەيى ترك ايتمزدن اول اموال واشياسنك كافەسنى بندكانه ترك و احسان ايتمشدر . ماكدونيەده قائممقام صفتيله قالان پرديقانك بو خصوصده « كنديكزه نه براقەيورسكز » سؤالنه جواباً اسكندر قيصەجه « اميد » ديمشدر .

اسكندر آناطولى قطعەسنه داخل اولنجه اول امرده ترويه خراباتنى زيارت ايدەرك قهرمان آشيلك قبرينى چيچكلر ايله دوناتمشدر .

غرانيك وايسوس محاربەلرى — اسكندر ترويه قربنده ايران اردوسنه راست كلەرك واقع اولان محاربەده مظفر اولمشدر . محاربهٔ مذكوره اولجوارده جريان ايدن كوچوك بر نهر حسبيله (غرانيك) محاربەسى تسميه اولنمشدر .

غرانيك محاربەسنده اسكندر بيوك بر تهلكەيه اوغرامش ايكن قليتوس (Clitus) نام بر وزير طرفندن قورتارلمشدر . ايران

اردوسنده بولنان برقاچ يونانلی اسكندری طانيوب اوزرينه هجوم ايتمشلر ايدی . بری اسكندرك طولغه‌سنی يره دوشورمش ، ديكری دخی قليج ايله قتل ايتمك اوزره ايكن آرقه‌دن قليتوس يتشوب اسكندر اوزرينه قالدير يلان قليجی خصمك قوليله برابر يره دوشورمشدر .

غرانيك محاربه‌سنده اسكندر ايله حرب ايدن اردو عموم ايران اردوسی اولمايوب آناطولی يه مخصوص برمفرزه‌دن عبارت ايديسه‌ده اسكندرك نائل اولديغی مظفريت بتون آناطولی قطعه‌سنك اسكندر يدينه دوشمسنه سبب اولمشدر .

ايران حكمداری بولنان اوچنجی دارا جسيم اردو ايله آناطولی وسوريه حدودنده اسكندره قارشی چيقمشدر . اسكندرون كورفزی ساحلنده واقع ايسوس (اياس) قصبه‌سی جوارنده بينلرنده وقوع بولان محاربهٔ شديده‌ده دخی اسكندر طرفندن قزانلمشدر . دارا ايسه والده‌سنی وفاملياسيله برابر خزينه‌سنی ميدان حربده ترك ايده‌رك رجعت ايتمشدر .

اسكندر اسير دوشمش اولان شاه فاملياسنه فوق العاده حرمت ورعايت ايتمشدر كه او وقتلره كوره بيوك انسانيت ديمكدر .

تخريب صور وتأسيس اسكندريه — ايسوس محاربه‌سندن صوكره هر نقدر ايران حكومتی اسكندره قارشی مقاومتدن عاجز قالمش ايديسه‌ده اسكندر دارايی تعقيب ايده‌رك نفس ايران اوزرينه هجوم ايتمه‌مشدر . اسكندر سوريه اوزرينه كيتمش و قطعهٔ مزبوره اهاليسی اسكندره مقاومت ايتمكسزين تابع اولمشلردر . يالكز تير (يعنی صور) شهری تسليم اولماديغندن اسكندر شهر مذكوری قره‌دن محاصره ايتمشدر .

صور بر آطه اوزرنده بولنديغندن اسكندر هيچ بر كونا موفقيته نائل اولمقسزين بيشكاهنده خيلی مدت و امك ضايع ايتمشدر . نهايت صور ايله ساحل بيننده اولان دكزی طولديروب ساحلدن شهره قدر يول انشا ايتديرمش و هجوم ايله شهری ضبط ايله‌مشدر . اسكندر وقتيله تب حقنده اجرا ايتديكی معاملهٔ وحشيانه‌سنی بو دفعه صور حقنده دخی تكرار ايتمشدر . يعنی شرق و غرب تجارتنك مركزی اولان صور شهری بر ايله برابر ايدلمش واهاليسی اسير صفتيله صاتلمشدر .

اسكندر سوريه‌دن مصره كيتمش ومصر قطعه‌سنی ضبط واستيلا ايله‌مشدر . مصر ذاتاً ايران اياتی صايلديغی حالده خيلی مدتدن بری استقلال كسب ايده‌رك فرعونلر طرفندن اداره اولنمقده ايدی . فرعونلر دخی اهالی حقنده ظلم ايتدكلرندن مصريلر

محاربه‌سز اسكندره تابع اولمشلردر . اسكندر مصرده ايكن اسكندريه شهريني تأسيس ايتمش وشهر مذكورك صور شهرينك مقامنه قائم اوله‌بيلمسى ايچون الدن كلانى دريغ ايتمه‌مش وحقيقةً افكارينه موفق اولمشدر ـ يعنى صور تجارتى تماميله اسكندريه‌يه كچمشدر .

اربيل محاربه‌سى و نتايجى — اسكندر انجق مصر قطعه‌سنى دخى فتح ايتدكدن صوكره نفس ايران اوزرينه يورومشدر . دارا ايسوس وقعه‌سى اوزرينه ايرانه فرار ايتمش واسكندره مقاومت ايچون تكرار عسكر طوپلايوب كوردستان غربيده واقع آربللا (اليوم اربيل) نام موقعده اسكندر ايله محاربه ايتمشدر . دارا بودفعه دها فنا بر انهزامه دوچار اوله‌رق وسطى آسيه‌ده كائن بلخ طرفلرينه قدر قاچمشدر . شوقدركه بسوس (Béssus) نام وسطى آسيه واليسى كويا اسكندرك توجهنه مظهر اولمق امليله دارايى قتل ايتمشدر . اسكندر ايسه اشبو خائنى تلطيف ايده‌جكى يرده بالعكس اعدام ايتديرمشدر .

روايته نظراً دارايى تعقيب ايتمكده اولان ماكدونيه سواريسى دارايى دها صاغ بولمشلردر . دارا ماكدونيه‌ليلردن حرارتى تسكين ايچون صو ايسته‌مش اولديغندن عسكر دخى كتيروب ايچيرمشدر . حالبوكه بسوسك آدملرى بريوتوم صوديه

فرياد ايدن دارايه قولاق ويرمه مشلرايدى. دارا عسكره ويره جك كنديسـنك هيچ برشيئى قالماديغندن بحثله « بو انسانيتدن طولايى شايان اولديغكز مكافاتك سزه اعطاسى اسـكندره صوك رجامدر » ديمشدر.

ايران دولت معظمه سى بو وجهـله انقراض بولمشدر. دارا اسكندرى ايسوس محاربه سندن برى پك سور ايدى. چونكه اسكندرك اسير دوشمش اولان دارا فامليا سنه ايتديكى حسن معامله وقت مذكورده كورلمه مش برحركت ايدى. حتى بونك اوزرينـه دارا آناطولى وسوريه ومصر قطعه لرينى اسكندره ترك ايتمك شرطيله مصالحه عقـد ايتمكه راضى اولديغنى بيلديرمش ايكن اسـكندر « قيامنك دارانك شخصى عليهنه اولمـايوب شرق حكمدارلغنى استحصال ايچون اولديغى وحتى اسـكندرك دارايه قارشى اولان محبت و رعايتك ممـالكنك اسـتيلاسندن فراغت ايچون كافى اولماديغى » مألنده جواب كوندرمش ايدى.

دارانك وفاتندن صوكره ايران قطعهٔ جسيمه سى اسـكندرك آياقلرى آلتنده قالمشدر.

اسكندر مصر وآثوريه وبابل وايران حكمدارلرى كبى فتح اولنان مملكتلرى عسكرينه تخريب واهاليسنك اموال واشياسنى يغما ايتديرمز ايدى. بالعكس بلامقاومت تابع اولان اهالينك راحت وآسايشنى موجب تدابير اتخاذ ايدر ايدى. بونكله برابر اسكندر

تب وصور و پرسه پوليس شهرلرينك كلياً تخريبى كبى بيوك لكه‌لردن قورتيله مامشدر .

تبك تخريبى شهر مذكورك ماكدونيه‌ليلره قارشى دفعاتله اظهار ايتديكى عداوتدن ، صورك تخريبى دخى اسكندرجه تأسيسى متصور اولان شهر جديدك (يعنى اسكندريه‌نك) استقبالنى تأمين ايتمك مقصدندن نشئت ايتمش ايسه‌ده پرسه پوليسك تخريبنه سبب معقول يوقدر .

هندوستان سفرى — اسكندر ايرانده آسايش اعاده اولندقدن صوكره هندوستان اوزرينه حركتله پنجاب قطعه‌سى حكمدارى بولنان جسور (پوروس) ايله خيلى محاربه‌لر ايده‌رك عاقبت ممالكنى استيلا ايتمشدر . اسكندر جهانى ضبط ايتمك افكارنده بولنديغندن دها ايلرى يه كيتمك ايسته‌مش ايسه‌ده عسكر عصيان ايده‌رك اسكندرى عودته مجبور ايله‌مشدر .

اسكندر ايلرى كيتمه‌يز ديه جواب ويرمش اولان عسكرى ابتدا تهديد ايتمك ايسته‌مش ، صوكره تهديد كار ايتمه‌ديكندن يالوارمغه باشلامشدر . اوده كار ايتمه‌ديكندن كوز ياشلرينى ضبط ايده‌مه‌مشدر .

حين عودتده اسكندر اردوسنك نصفى كميلره راكباً دكزدن

عودت ايدرك بصره‌يه چيقمش، نصف ديكرى دخى اسكندر ايله برابر قره‌دن كلمشدر .

قره‌دن كلان عسكر ايران جنوبى چوللرنده پك چوق مضايقه‌لر چكمشدر . الك زياده راحتسز ايدن صوسزلق اولوب عسكرك اوچ درت كون صوسز قالديغى اولور ايدى . روايتـه نظراً درت كون قدر هيچ برصويه تصادف ايتمه‌يان ماكدونيه‌ليلر فوق العاده صيقندى چكمكه باشلامشلر ايدى . عسكرك برى هرنصلسه بر آدمك ايچه‌جكى قدر صو بولوب بر طاس ايچنده اسكندره تقديم ايتمش ايسه‌ده اسكندر « بنده عسكرمدن آيرلمق ايستمه‌م » ديه‌رك صويى يره دوكمشدر .

تبدل اخلاق — اسكندرك فتح ايله‌ديكى قطعات ايران ممالكندن زياده ايدى . اسكندر فتوحاتجه سزوستريس و بلوس وكى خسرو ايله دارايى يچمشيدى . اسكندر بابل شهرينى مركز اتخاذ ايده‌رك يكى تشكيل اولنان دولتك تنظيمى ايچون فوق العاده غيرت ابراز ايتمشدر .

اسكندر ايرانيلر ايله يونانيلردن برملت تشكيل ايتمك واداره‌سى آلتنده بولنان اقوام بيننده عداوت جنسيه قالديرمق آرزوسنده بولنديغندن ماكدونيه‌ليلر ايله يونانيلره ايران قيزلرينى تزوج خصوصنده امرلر اعطا ايتمشدر . اسكندر دخى ايران

حكمدارلرينه مخصوص البسه كير ايدى وسراينده دخى ايران سلطنتى وايران تشريفاتى اوزره حركت اولنور ايدى ·

اسكندرك اشبو مسلكنه ماكدونيه‌ليلر زياده‌سيله معترض ايديلر · حتى غرانيك محاربه‌سنده اسكندرى خلاص ايدن قليتوس اسكندرك تبديل اخلاق ايتديكنى تقبيح ايتمكه جرأت ايله‌ديكندن اسكندر الندن تلف اولمشدر · اسكندر تدريجاً ظلم وغدره مائل اولمشيدى · بوايسه عيش وعشرتيله ذوق وصفاسنك برده معيتنه آلمش اولديغى ايران امراسنك خلوصكارانه معامله‌لرينك نتيجهٔ مضره‌سى ايدى · بعضاً اسكندرى ايران حكمدارلرندن فرق ايتمك كوج ايدى ·

نهايت اسكندر درجه‌سز عشرت وصفاسندن طولايى اوتوز اوچ ياشنده اولديغى حالده بابلده وفات ايتمشدر · اسكندر يالكز اون اوچ سنه حكمدارلق ايتمشدر ·

اسكندرك وارثلری

(٦٥٠ — ٩٤٥)

اسكندرك خطاسی • سلفكيان دولتی • پتولومه دولتی • برغمه دولتی • يونانستان • دەموستن : صوك يونانيلر • اسكندريه دوری حكماسی

اسكندرك خطاسی — روحنی تسليم ايتمكده اولان اسكندره حكومتی كيمه حواله ايده‌جكنی سؤال ايدنلر « الك لايق اولانه »جوابنی آلمشلردر • اشبو پارلاق جواب (يعنی لاقونيزم) مليونلرجه نفوسی حاوی اولان بر دولت معظمه صاحبنك آغزينه ياقشمايوب اشقيا چته‌سی رئيسی آغزينه ياقيشير برجوابدر • مذكور جواب اسكندرك تأسيس ايله‌ديكی ممالكك بركون اول محو اولمسنه سبب اولمشدر •

عسكر قوماندانلری بينلرنده ابتدا ممالكی تقسيم ايده‌رك

بر مدت صورتا حکمدار نصب اولنان اسکندرڭ برادری (آریده Arrhidée) نامنه اولەرق دولتی اداره ایتمشلر صوکره بعض قوماندانلر آریده معیتنه مستشار صفتیله تعیین اولنمش اولان پردیقا (Perdiccas) یی طانیمادقلرندن بینلرنده حرب ظهور ایتمشدر .

خیلی مدت امتداد ایتمش اولان اشبو محاربه اثناسنده ایکی اوغلی و اوچ قاریسی و والدهسی و بر برادرندن عبارت اولان اسکندر خاندانی محو وتلف ایدلمشدر . بو محاربەلرڭ نتیجەسی اولەرق اسکندرڭ تأسیس ایلەدیکی دولتدن متعدد حکومتلر ظهور ایتمش ایسەده جملەسی چوق وقت کچمکسزین انقراض بولمشلردر . بونلرڭ ایچنده اڭ مشهور اولانلر سوریه ، مصر ، برغمه ، پونت وعجم ـ یعنی پارث یاخود فارس دولتلریدر .

سلفکیان دولتی — سلفکوس (Seleucus) اسکندرڭ اڭ مستعد وجسور قوماندانلرندن اولوب اسکندرڭ وفاتی اثناسنده مدیه والیسی بولنەیور ایدی . سلفکوس سائر قوماندانلر ایلەبرابر استحصال استقلاله قیام ایتمش وابتدا پردیقا وصوکره اسکندر سلطنتنی همان اعاده ایتمش اولان آنتیغون (Antigon) ایله اوغلی دمتریئوس پولیئورکت (Poliorcète) ـ یعنی « مخرب بلاد » علیهلرنده تشکل ایدن اتفاقلره داخل اولمشدر .

برنجى تقسيم ممالكده سلفكوس بابلى اخذ ايتـديكى حالده آنتيغون طرفندن طرد اولنديغندن مصره عزيمتله قطعهٔ مزبوره‌يى ضبط ايتمش اولان پتولومه ايله بالاتفاق آنتيغون اوزرينه هجوم ايتمش وغزه‌ده وقوع بولان محاربه‌ده مظفر اوله‌رق آسيه‌يى اعاده ايله‌مشدر (٩٢٣).

سلفكوس محاربات عظيمه واسطه‌سيله اسكندر دولتنك قسم كليسنى اعاده ايتديكى وقت يتمش ايكى ياشنده ايدى . سلفكوسك محاربه‌لرده ابراز ايله‌ديكى اشبو غيرت معناسز حرص پيرى اولمايوب غايت سوديكى اوغلى آنتيئوخوسى (Antiochus) سلطنته نائل ايتمك آرزوسى ايدى . لكن آنتيئوخوس مجهول بر علته دوچار اولوب كيتدكجه ضعيف دوشمش وحكيملر خسته‌لكنى تشخيص ايده‌مه‌دكلرندن دواسز اولديغنه حكم ايتمشلردر . طبيعى تلاش ايتمش اولان سلفكوس الك صوكره حكمادن آريستوتك طورونى اولوب وقت مزبورده مشهور عالم اولان (ارازيسترات Erasistrates) نام بر طبيبى جلب ايله‌مشدر .

ارازيسترات خسته‌لكك اميدسز برعشق اولديغنى كشف ايتدكدن صوكره سلفكوسه بيان حال ايتمشدر . سلفكوس دخى تعجب ايده‌رك كندى اوغلنه ويرله‌يه‌جك اولان قادينك كيم اولديغنى صورمشدر . ارازيسترات دخى « زوجه‌مدر »

دیمشدر . بونك اوزرینه سلفكوس ینه تعجب ایده‌رك برشهزاده اوغورنده برقاری فدا ایله‌مكدن اجتناب اولنمسنك فوق العاده برحیتسزلك وانسانیتسزلكدن بشقه برشیئه حمل اولنه‌مایه‌جغنی سویله‌مشدر .

حكیمك « برمده سز اولسه‌كز فدا ایدرمیسكز » سؤالنه سلفكوس اوت جوابنی ویروب یمین ایتدكدن صوكره حكیم دخی « اوحالده معلومكز اولسونكه آنتیئوخوسك خسته‌لكی الك صوكره تزوج ایتدیككز استراتونیس (Stratonice)ء اولان محبتدن عبارتدر » دیمشدر . بونك اوزرینه سلفكوس دخی زوجه‌سنی اوغلنه ترك ایله‌مشدر .

سلفكوسك تأسیس ایتدیكی دولت « سوریه دولتی » نامیله ایكی یوز اوتوز یدی‌سنه قدر (٩٢٣ ـ ٦٨٦) بقا بولمشدر .

سوریه اسكندر دولتی انقاضندن تشكل ایدن دولتلرك الك بیوكی اولوب سوریه، آناطولی، آثوریه، بابل، ایران قطعه‌لریله وسطی آسیه‌نك وهندوستانك برر قسملرندن عبارت ایدی .

سوریه دولتی حكمدارلرك اداره‌سزلكلرندن ناشی قاریشقلقلره دوچار اولمش وحتی بردرجه‌یه قدر انقراض بوله‌رق بتون ایران ایله ارمنستانك كندی اداره‌سی تحتندن قورتیلوب استقلال كسب ایتدكلرینی وآناطولینك رومه‌لیلر سایه‌سنده برغمه طرفندن

ضبط اولنديغنى كورمشدر . لكن بونكله برابر سوريه پك زياده ترقى ايتمش و معموز اولمشدر .

اكثريا آنتيئوخوس (١٣) وسلفكوس (٦) اسمنده اولمق اوزره اتوزقدر حكمدار ظهور ايتمشدر .

سلفكوس حكومتى تواريخ شرقيه‌نك چوغنده « ذوالقرنين » دولتى ، ياخود « اكاسره دولتى » ياداولمشدر .

سلفكيان زماننده آنتاكيه (آنتيئوخيه) ومداين (سلفكيه) شهرلرى دنيانك اك بيوك واك كوزل واك معمور شهرلرندن معدود ايدى وسكنه‌لرى كويا بر ملیون نفوسى متجاوز ايدى .

سوريه دولتى ارمنى حكمدارى ديقران طرفندن فتح اولنديغى حالده آلتى‌سنه صوكوره رومه قوماندانلرندن مشهور پومپه‌يوس طرفندن اعاده اولنوب ارمنستان ايله برابر رومه‌يه الحاق اولنمشدر (٦٨٦) .

پتولومه دولتى — اسكندر قوماندانلرندن پتولومه يوس (Ptoloméjus) لاغوس (بطلميوس) برنجى تقسيمده مصر قطعه‌سنى آلمش ومتعاقباً ظهور ايدن انقلابات اثناسنده مصرى محافظه ايتدكدن بشقه اسكندرك مقامنى طوتمق ايستهيان برديقا ، آنتيغون وسائر بوكبيلرك اوكارينه سد چكامسنه دخى سبب اولمشدر .

پتـولومه‌یوس معارف پرور اولوب مشهور اسـكندریه كتبخانه‌سنی تأسیس ایله‌مشدر . پتولومه‌یوس علما و حكمای معاصرینی احسانلر و معاشلر واسطه سیله اسكندریه‌یه جمع ایدر ایدی . ذاتاً وقت مزبورده مصردن بشقه آسایش ایچنده بر ممالك اولمادیغی جهتله حكما و سائر اهل هنر دخی مصره كندی اختیارلریله التجا ایتمكده ایدیلر . بونك ایچون مصر دخی پك زیاده ترقی ایتمش ویونان مدنیتنك مركزی اولمشدر .

پتولومه‌یوسلرك دوری تواریخده « اسكندریه‌دوری » نامیله مشهوردر .

معـارف و صنایعی حمـایه ایدن یالكز پتولومه‌یوس سـوتر اولمـایوب خلفـلری دخی اكا امتثالا حركت ایتمشـلردر . مثلا ایكنجی پتولومه‌یوس فیلادلف (Philadelphe) یتمش قدر حكیم جمـع ایله تورات شریفی ترجمه ایتـدیرمش و بو وجهـله تورات شریفك كلیاً غائب اولمامسنه سبب اولمشدر .

دور مذكورده خیلی حكما ظهور ایتمشدر . بونلرك ایچنده اك مشـهور اولانلر قلاودیئوس پتـولومه ، آرخیمد ، اوقلیـد وتئوقریت درلر .

مصرده ایكی یوز یتمش طقوز سنه ظرفنده (٩٣٠ ـ ٦٥١) هب پتـولومه‌یوس اسمنـده اولمق اوزره اون درت حكمـدار ظهور ایتمشـدر . دها اونجی پتولومه‌یوس دورندن اعتبـاراً

رومه‌ليلر مصر ايشلرينه مداخله ايتمكه باشلامش اولدقلرندن وقت مزبوردن برى مصره مستقل بر حكومت نظريله باقمق مشكلدر . اون دردنجى پتولومه‌يوس رومه‌نك برنجى قيصرى آوغوستوسك امريله قتل اولنوب مصر ممالكى رومه ولايتى اعلان اولنمشدر .

پرغمه دولتى — اسكندر ممالكنك برنجى تقسيمى اثناسنده روم ايلى قطعه‌سنى اخذ ايدن ليزيماخ (Lysimachus) سلفكوسك عليهنه قيام ايتديكى وقت خزينه‌سنى مستحكم برغمه شهرينه نقل ايده‌رك امراسندن فيله‌تر (Philétére)ى قلعه‌يه محافظ تعيين ايتمش ايدى . فيله‌تر خزينه‌يى ضبط وسلفكوسه استناداً عصيان ايده‌رك كنديسى ايچون مستقل بر حكومت تأسيس ايله‌مشدر (٩٠٥) .

ليزيماخك وفاتندن صوكره برغمه سلفكوسلرك هجوملرينه دوچار اولمش ايسه‌ده فيله‌ترك خلفلرندن برنجى اومن (Euméne) سلفكوس اردوسنى پريشان ايله استقلالى تأمين ايتمشدر .

برغمه‌نك ثروتى ومعموريتى اطرافنده بولنان حكومتلرك حرص وطمعلرينى جلب ايتمكده اولوب برغمه حكمدارى برنجى آتال (Attal) ماكدونيه و بيفينيه و سوريه طرفدن تضييق اولنديغى حالده

رومه‌نك تحت حمایه‌سنه التجا ایله‌مش و بو سایه‌ده ممالکك حدودینی محافظه ایده‌بیلمشدر . حتی رومه‌لیلر سوریه حکمداری بیوك آنتیئوخوسك مغلوبیتندن صوکره بتون آناطولی قطعه‌سنی سوریه‌دن اخذ ایله برغمه حکمداری ایکنجی اومنه اعطا ایتمشلر ایدی .

ذریتسز وفات ایدن برغمه حکمداری اوچنجی آتال وصیتنامه‌سنده ذاتنه مخصوص اولان اموال واملاکنی رومه حکومتنه ترك ایتمش ایکن رومه‌نك سناتو مجلسی ممالکی دخی مالندن عد ایتمك لازم اولدیغی ادعاسیله برغمه دولتنی رومه‌یه الحاق ایله‌مشدر . بو صورتله ضبط اولنان برغمه آسیه‌ده رومه‌نك برنجی ولایتی اولمشدر (٧٥١) .—

دهموستن — کرك اسکندرك وفاتندن اول‌جه ، کرك صوکره یونانستان حکومتلرینك ایچنده الڭزیاده ماکیدونیه‌یه بیوندریغندن راحتسز اولان آتنه جمهوریتی ایدی . آتنه‌ده دهموستن حالا حریت پروران فرقه‌سنك رئیسی اولوب اهالیده حمیت ملیه‌نك محافظه‌سنه غیرت ایتمکده‌ایدی .

دهموستن اسکندر زماننده ماکدونیه‌نك علیهنده سوز سویله‌مز ایدی . چونکه برطرفدن اسکندر آتنه‌نك محبت وصداقتنی جلب ومحافظه ایچون واقع اولان فرصتی فوت ایتمز

ایدی ، دیکر طرفدن دخی ذاتاً اسکندر زماننده ماکدونیه علیهنه قیام اولندیغی حالده برثمره حاصل اوله‌جغنه امید یوق ایدی . حتی آتنه‌لیلر احتیاطاً دهموستنی آتنه‌دن تبعید ایتمشلر ایدی .

اسکندرك وفاتی خبری اوزرینه دهموستن آتنه‌یه عودت ایده‌رك مؤثر نطقلر ایله آتنه‌لیلری سلاح آلتنه دعوت ایتمش ایدی . سائر یونانیلر دخی حریتلرینی اعاده ایچون آتنه ایله بالاتفاق حرکت ایتمشلردر .

اهل قیام ابتدا خیلی موفقیتلره نائل اولمشلر ایسه‌ده صوکره اسکندر سردارلرندن آنتیپاتره (Antipater) مغلوب اوله‌رق استقلاللرندن صرف نظر ایتمکه مجبور اولمشلردر .

دهموستنك حیاً تسلیمی ماکدونیه‌لیلرك طلب ایتدکلری شرائط صلحیه‌لرندن بری ایدی . آتنه‌لیلر دخی موافقت ایتدکلرندن دهموستن کندینی تسمیم ایله ماکدونیه‌لیلره میتنی تسلیم ایله‌مشدر (٩٣٤) .

برمدت صوکره آتنه‌لیلر دهموستنه برهیکل رکز ایده‌رك اوزرینه اشبو «دهموستن ، اکر سن قوهٔ نطقیه‌ك نسبتنده اقتداره مالك اوله‌يدك یونانستان دخی اسارت زنجیرلری آلتنده ازیلوب قالماز ایدی » عباره‌سنی حك ایتمشلردر .

صوك یونانیلر ــ آتنه «استراته‌غا» لرندن وحمیت وطنپرورانه

اصحابندن فوسيؤن (Phocion) دخی ماكدونيه‌نك طلبی اوزرینه آتنه اهالیسی طرفندن اعدام اولنمشدر. دموستن ایله فوسيؤنك اعداملری آتنه ایچون یقانمسی ناقابل برلكه ایدی. فقط عموم یونانستانی حیثیتسزلك ایسی استیعاب ایتمش اولدیغندن مذكور لكه‌لر یكده كوزه چارپمامقده‌ایدی.

يالكز پلوپونسك شمالنده كائن سكیؤن شهرنده آراتوس (Aratus) اسمنده حیثیتلی برذات ظهور ایده‌رك حركات قهرمانانه سیله همشهریلرینك محبت وامنیتلرینی استحصال ایتمش و بوسایه‌ده پلوپونس حكومتلرندن «آخانه‌یه جماهیر متفقه‌سی» نامیله معروف اولان برهیئت متفقه تشكیل ایله‌مشدر (٨٧٤).

بو اثناده روماليلر شرقده نفوذ اجرا ایتمكه باشلامش اولدقلرندن ماكدونیه آخایه هیئت متفقه‌سی علیهنه قطعی حركاتده بولنمغه جرأت ایده‌مه‌مشدر. «صوك یونانلی» یاد اولنان مشهور فیلوپومن (Philopoemen) آخایه استراته‌غلرندندر.

فیلوپومن اسپارته‌یی فتح ایده‌رك اسپارته ایله مسینه‌یی جبراً آخایه اتفاقنه داخل ایتمشیدی. روماليلرك تشويقی اوزرينه مسینه آخایه‌دن آیرلمق ایچون عصیان ایتدیكی وقت فیلوپومن مسینه‌لیلره اسیر دوشمش وحبسخانه‌ده تسمیم ایدلمشدر (٨٠٥).

اسكندريه دورى — يونانستانك انقراض كاليسى اثناسنده — يعنى اسكندريه دورنده ظهور ايدن حكما ايچنده الك مشهور اولانلر فلسفه اربابندن پلوتارخ ، شعرادن تئوقريت وقاليماق ، رياضيوندن دخى آرخميد واوقليددرلر .

پلوتارخ (Plutarchus) — پلوتارخ (٦٧٠ ـ ٥٩٠) بعوثيه‌لى اولوب فلسفه‌يه وتاريخه متعلق آثار ايله شهرت قزانمشدر . كنديسى هم عسكر قوماندانى ، همده آپولون معبدنده راهب ايدى . آثارى ايچنده الك مقبول اولانلر « ذوات مشهوره‌نك تراجم احوالى » ، « روحك ماهيتى » و « رومه‌نك طالعى » در .

تئوقريت (Théocritus) — تئوقريتك پك كوزل آثار شعريه‌سى واردر وكنديسى ايلك اول شعرانك نظرلرينى طبيعتك كوزللكنه سوق ايتمش وآثارنده چوبانلردن ، آغاجلردن ، صولردن وحيوانلردن بحث ايله‌مشدر .

تئوقريت سيجيليه‌لى بريونانى اولديغى حالده مصرده اقامت ايدر وبتولومه يوسلرك حمايهٔ مخصوصه‌لرى تحتنده بولنورايدى . آثارينك قسم اعظمى غائب ايدلمشدر .

اوقليد (Euclide) — اوقليد ايكيدر . برى سوقراطك طلبه‌سندن مغاره‌لى فيلوسوفدر . موضوع بحث اولان اوقليد

ایسه ریاضیات اربابندن اولوب اسکندریه‌ده تدریس ایله وقت چکیرر ایدی . مرقوم « عناصر » سرلوحه‌سیله اون‌بش جلدی حاوی برکتاب تنظیم ایده‌رك علم حساب وهیئت حقنده عصرنده موجود اولان معلوماتی جمع ایتمشدر .

اوقلید مصر حکمداری ایکنجی پتولومه‌یوسه درس ویرر ایدی . برکون درسدن صیقلمش اولان پتولومه یوسك « اوف نه کوچ شی ! اوکرنمه‌نك دها قولای بریولی یوقیدر ؟ » دیمسی اوزرینه « خیر افندم ، کسب معارفده حکمدارلره مخصوص اهون برطریق یوقدر » دیمشدر .

آرخیمد (Archimède) — آرخیمد (۹۰۹ ـ ۸۳٤) سیراکوزه‌لی مشهور مهندس اولوب حین صباوتندن بری تحصیل معارف ایچون پك چوق امك صرف ایتمش و اوقلیدك شهرتنی ایشتمش اولدیغندن اسکندریه‌یه عزیمتله آندن خیلی مدت درس اوقومشدر .

آرخیمد مصرده مهندسلك ایده‌رك خیلی آثار براقمشدر . ازجمله مصر سفلاده بولنان بیوك باتاقلری قوروتمشدر .

آرخیمد اوچ سنه قدر وطنی بولنان سیراکوزه شهرینی رومه‌لیلردن مدافعه ایله‌مشدر . روایت اولندیغنه کوره آرخیمد ایجاد ایتدیکی ماکینه‌لر واسطه‌سیله رومه کمیلرینی هوایه قالدیرر ویا پرتوسزلر واسطه‌سیله اوزاقدن طوتشدیرر ایدی . آرخیمد

برمسئله‌نك حليله مشغول ايكن كنديسنی واطرافی اونودی و بردی ايدی. مثلا رومه‌ليلر طرفندن سيراكوزه‌نك جبراً ضبط اولنديغی كونی مشغوليتدن طولايی شهر ايچنده قوپان ولوله‌يی طويمامشدر.

بركون حمامده برخيلی وقتدن بری حل ايده‌مه‌ديكی برهندسه دعواسنی حل ايچون براصول كشف ايتديكندن كويا چيرپلچيپلاق اولديغی حالده حمامدن طيشاری اوغرايوب «بولدم! بولدم!» آوازه‌سيله دلی كبی جاده‌ده قوشمغه باشلامشدر.

آرخيمد علوم رياضيه وطبيعيه‌يه پك چوق خدمت ايتمشدر. نامی دخی فن كتابلرنده دائما مذكوردر (مثلا آرخيمد قانونی).

آرخيمد علمك نظری جهتنده كره، اسطوانه، شبه كره، شبه مخروط مثللی منحنيات مجسمه‌يه متعلق قانونلرك، تقدير مساحهٔ دائره ايله هلزونلرك، خطلر ايله مستويلرك مركز ثقلتنك، مايعلر ايله غازلرده مغطوس اجسام موازنه‌سنك كشفنه موفق اولديغی كبی، علمك عملی جهتنده دخی پلانغه ايله بی انتها ويده‌يی اختراع ايلمشدر.

آرخيمد مانوله‌نك قوتندن كنايةً «اكر بر نقطهٔ استناد بولورسه‌م دنيايی قالديررم» دير ايدی.

برنجی جلدك صوكی

تاریخ عمومی

اثر

محمد مراد

ایکنجی جلد

ناشری و صاحبی

کتابجی قره بت

معارف نظارت جلیله سنك رخصتیله ایکنجی دفعه
اوله رق طبع اولنمشدر

استانبول

(ترجمان افکار) مطبعه سی ـ باب عالی جاده سنده نومرو ۲۰

۱۳۰۲

سکزنجی فصل

رومه جمهوریتی

جمهوریتك صورت تأسسی • جمهوریت وحقوق
منازعه‌لری • ایتالیه‌نك فتحی • پون محاربه‌لری •
شرق فتوحاتی

—

— ۱ —

رومه جمهوریتك صورت تأسسی

ایتالیه قطعه‌سی • احوال متقدمه‌سی • رومه‌نك صورت
ظهوری • سابین قیزلرینك غصبی • رومه شهری •
نوماپومپیلیؤس • توللوس هو ستیلیؤس • آنقوس
مارچیؤس • تارکین عتیق • سرویؤس تولیؤس
تارکین مغرور • اعلان جمهوریت •

ایتالیه قعطه‌سی — « ایتالیه » دنیلان قطعه اوروپانك

جنوب طرفنده کائن بیوجك بریارم آطه‌در . آب و هواسنك لطافتی وحرارت و برودتك اعتدالی جهتیله ایتالیه اوروپانك الك برنجی ممالکندن صاییلور .

تاریخ مدنیتده مشهور اولان بحر سفید ایتالیه‌یی اوچ طرفدن احاطه ایدر . اوروپا قطعه‌سنه متصل اولان دردنجی جهت ـ یعنی شمال جهتی دخی اوروپاده الك مرتفع وضروری مشکل اولان (آلپه) طاغلری ایله سد اولنمشدر .

خارجدن تجاوز ایده‌جك دوشمنلردن بوقدر کوزل محافظه اولنمش اولان ایتالیه قطعه‌سی مناسبات مدنیه ایچون قپالی دکلدر . کندیسی عالم مدنیتك مرکزی بولنان بحرسفیدك اورته‌سنه طوغری اوزانمش اولدیغی کبی، اطرافنده بولنان آطه‌لر دخی ممالك متجاوره ایله مناسبات تجاریه پیدا ایچون سهولت ویرمکده‌در .

غربده ساردینیه وقورسیقه آطه‌لری ایتالیه ایله فرانسه واسپانیه بیننده مناسبات ایچون کوزل واسطه‌لردر . جنوبده سیجیلیه ومالطه آطه‌لری آفریقه‌یه کیدوب کلمك ایچون کوپری مقامنده‌در . نهایت شرقده ایتالیه روم ایلی قطعه‌سندن انجق طار آدریاتیك کورفزیله آیرلمشدر .

اوروپا طرفندن ایتالیه‌یی احاطه ایدن آلپه طاغلری دخی

تجاوز ایدن دوشمنه کوره چلمز برسد ایسه‌ده آره‌لرنده ارباب تجارت ایچون آچیق بوغازلر واردر ۰

ایتالیه قطعه‌سنده سکنه‌سنی تعجیز ایده‌جك مرتفع طاغلر یوقدر ۰ لکن یازین چول حالنی کسب ایدر قوری اوه‌لر دخی یوقدر ۰ آلپه طاغلرندن آیریلوب ایتالیه‌نك الك جنوب نقطه‌سی بولنان (اسپارتیوه‌نتو) بورنه قدر ممتد اولان (آپنین) طاغلری اطرافه تشعب ایده‌رك طاتلی بایرلر ویشیل تپه‌لر ایله اراضی‌یی دوناتمقده‌در ۰

طاغ اثارندن خالی برایکی کوزل اووه سطح ارضك انتظامنی اخلال ایتمز ۰ بالعکس سطحك لطافتنی آرتدیرر ۰ ایتالیه‌نك شمالنده بولنان (لومباردیه) اووه‌سی وغرب جنوبنده بولنان قامپانیه اووه‌سی بوکبی اووه‌لردندر ۰

ایتالیه شمالدن جنوبه طوغری اوزانمش برپارم آطه‌در وطولی طقوز یوز فرسخه قریبدر ۰ عرضی ایسه ایکی یوز اوتوز آراسنده‌در ۰ اورته‌سندن کچن آپنین سلسله‌سی ایتالیه‌یی ایکی سطح مائله بولدیکندن نهرلری بیوك دکلدر ۰ هله سیرسفاینه آزچوق قابلیتلری اولان شمالده‌کی (پو) ووسطده‌کی (تیبر) دن بشقه یوقدر ۰

اوروپانك الك مشهور وولقانلری بولنان (وه‌زوو) و (اتنه) ایتالیه‌ده کائندر ۰

ازمنهٔ متقدمه‌نك الڭ مشهور دولتی اولوب تاریخده الڭ بیوك نام براقمش اولان رومه دولتی اشبو ایتالیه قطعه‌سنده ظهور ایتمشدر .

احوال متقدمه — رومه‌نك ظهوری اثناسنده — یعنی هجرت نبویه‌دن اون اوچ عصر مقدم — ایتالیه قطعه‌سی سکنه‌دن خالی دکلدی . اوزرنده برطاقم جمعیتلر وار ایدی که ایچلرنده بعضلری مدنیتك درجات عالیه‌سنه واصل اولمشلر ایدی . الڭ مدنی اولان جمعیتلر ایسه جنوبده و وسطده اوتورانلر ایدی . بو دخی مدنیتك ایتالیه‌یه شرقدن کلدیکنه اشارتدر .

ایتالیه‌نك شمالنده (غال) قومی اوتورور ایدی . اشبو غاللر هنوز وحشتدن قورتلامش و آلپه طاغلرینك اوبر طرفندن هجرت ایتمش برقوم ایدی . غاللر جسور و وحشی ایدیلر . غاللرك اوتوردقلری لومباردیه آووه‌سنه (غالیه) دیرلر ایدی . لکن ایتالیه‌ده‌کی غالیه‌یی آلپه طاغلرینك اوبرطرفنده کائن بیوك غالیه‌دن — یعنی شمدیکی فرانسه‌دن — تفریق ایچون (غالیه چیزالپینه) یاد ایدرلر ایدی که « آلپه طاغلرینك بری جهتنده‌کی غالیه » دیمکدر . بوحالده اصل غالیه‌یه دخی (غالیه ترانزالپینه) — یعنی « اوته طرفده‌کی غالیه » — دیرلر ایدی .

غاللر آره‌صره جنوبه طوغری تجاوز ایده‌رك اورته‌لغی دهشت ایچنده براقیرلر ایدی .

غالرك غرب طرفنده وجنويز كورفزى سواحلنده ليكوريلر (Ligures) اقامت ايدرلر ايدى . ليكوريلر راحت وآسايشه مائل اولدقلرندن رومه تاريخنده هيچ اهميتلرى اولمامشدر .

ايتاليه‌نك وسطنده بش قدر مستقل جمهوريت وار ايدى . بونلرك ايچنده الك زياده ترقى ايتمش اولانلر غرب ساحلنده بولنان اترووريه ، لاچيوم ، قامپانيه جمهوريتلرى ايدى .

اترووريلر مدنى برقوم ايدى‌واون ايكى قدر مشهور شهرلرى وار ايدى كه برنجيسى (وه‌يس) شهرى ايدى .

لاچيومك مشهور شهرى بولنان (آلبه‌لونغه) وه‌يس ايله رقابت ايدر ايدى .

قامپانيه‌ده كائن قاپويه شهرى دخى بونلره يقين ايدى .

وسطده اوتورانلردن باقى قالان (سابينلر) و (سامنيلر) اوته‌كيلره بكزه‌مزلر ايدى . مدنيتجه كرى ايديلر . فقط شجاعت ومتانتلرى ايله سائرلرى قورقوتمشلر ايدى . سامنيلر نفوسجه غلبه‌لك اولدقلرى كبى آپنين طاغلرينك الك يوكسك يرلرنده اوتورورلر ايدى . صوكره ظهور ايدن رومه دخى ايتاليه‌ده الك زياده بونلر ايله اوغراشمشدر .

ايتاليه‌نك جنوب طرفى يونان مهاجرلرى طرفندن ضبط واعمار اولنمش ايدى . حتى بو حواليه اوقدر چوق يونانلى

هجرت ايتمش ايدى كه جنوبى ايتاليه بحق « بيوك يونانستان » عنوانى آلمشدر .

يونانيلرك متعدد جمهوريتلرى ومنتظم شهرلرى وار ايدى . سيجيليه آطه‌سى دخى جنوبى ايتاليه كبى يونانيلرك وقارطاجه‌ليلرك سايه‌سنده معمور اولمش ايدى .

رومه‌نك صورت ظهورى — قبل الهجره اوندرنجى عصرده لاچيئوم قطعه‌سنك مركزى بولنان (آلبه‌لونغه) شهرنده نوميتور (Numitor) نام بر حكمدار كمال عدل ايله حكومت ايدر ايدى . اهالى كنديسندن پك ممنون ايدى . لكن كوچك برادرى آموليئوس (Amulius) عصيان ايله نوميتورك الندن حكومتى ضبط ايتمش، نوميتورك اوغلنى قتل ايلمش، قيزى بولنان (رءيه سيلويه Rea Silvia)يى دخى راهبه صفتيله (وستا) معبدينه ويرمشدر .

وستا معبدينده استخدام اولنان قيزلر قوجه‌يه وارمازلر ايدى ودائما يانمسى مطلوب اولان آتشك محافظه‌سنه مأمور ايديلر . آموليئوسك بوندن مقصدى نوميتورك ذريتنى كسمك ايدى . اوده ايلريده حكومتى دعوا ايده‌جك كيمسه ظهور ايتمسون ايچون ايدى .

لكن رءيه‌سيلويه راهبه‌لك وظيفه‌سنى ايفا ايتميوب كويا

(مارس) ایله مناسبات نامشروعه‌ده بولنمش وآندن ایکیز اوله‌رق رومولوس (Romulus) ایله رەموس (Remus) ی یعنی ایکی ارکك چوجق طوغورمشدر .

مملکتك عادتی وجهله رەیه‌سیلویه دیری دیری یره کوملمش وایکیزلر برصاله قونیلوب (تیبر) نهرینه صالیویرلمشدر . صو یك آقندیسی رومولوس ایله رەموسی (پالاتین) طاغنك اتکنه قدر کتیرمش وبر اینجیر اغاجنك آلتنه یناشدرمش . بوحالده بونلری برچوبان بولوب خانه‌سنه کتورمشدر .

رومه‌یی تأسیس ایدنلر ولدزنا بولنان اشبو ایکی برادردر .

رومولوس ایله رەموس بیودکدن صوکره چوبانك یاننده قالمامشلر و طاغلره چیقوب حیدودلق ایتمکه باشلامشلر . چونکه پیچ اولدقلری ایچون هرکس کندیلرینه فنا نظرله باقار وکورشمکدن چکینیر ایدی .

رومولوس ایله رەموس باشلرینه کندیلری کبی برطاقم سرسریلر طوپلایوب اورته‌لغی دهشت ایچنده براقمشلر . بونلر کندیلرینك کیم اولدقلرینی اوکرنجه آرقداشلریله برابر (آلبه‌لونغه) شهری اوزرینه هجوم ایده‌رك آمولیئوسی قتل ایتمشلر ونومیتوری محبسدن چیقاروب تخته اوتورتمشلردر .

نومیتور ایکی قرنداشی یاننده آلیقومق ایسته‌مش ایسه‌ده

برادرلر طاغلرده سربست بیومش اولدقلری ایچون شهرده صیقلمشلر وطورمامشلردر ۰

رومولوس ایله رهموس بوندن صوکره دخی برمدت حیدودلقده دوام ایتمشلر ۰ جمعیتلری کیتدکچه چوغالدیغندن هردرلو تجاوزلره بولنورلر ایدی ۰ لکن نهایت نادم اولوب وسرسریلکدن اوصانوب صنایع مشروعه ایله مشغول اولهرق عمرلرینی اکمال ایتمکه قرار ویرمشلردر ۰

بونك اوزرینه ایکی قرنداش آرقه داشلریله برابر کندیلریچون مقدس اولان (پالاتین) طاغنه کلوب برشهر تأسیس ایله مشلر ۰ قرنداشلرك هرایکیسی یکی شهره کندی اسمنی ویرمك ایستهمش وبوندن بینلرنده منازعه ظهور ایتمشدر ۰ برده رومولوس شهرك اطرافنده استحکام انشا ایتمکه قیام ایتمش ۰ رهموس ایسه « اهالینك شجاعتی قلعهلره بدل اولملی » دیهرك استحکاملرك علیهنده بولنمش ۰ حتی رهموس استهزا ایچون انشا اولنان قلعهنك دیوارینی صیچرایوب آشمشدر ۰ بوکا قیزمش اولان رومولوس دخی « شهرمزك استحکامنی جبراً تجاوز ایدنك عاقبتی بو اولور » قولیله برادرینی ایکی پارچه ایتمش وشهره کندی اسمنی ویرمشدر ـ یعنی یکی شهری رومه (Roma) یاد ایله مشدر (ق ۱۳۷٦) ۰ بوسنه رومهلیلرك رأس تاریخلریدر ۰

سابین قیزلرینك غصبی ـــ رومولوس شهری چابوك

طولدیرمق ایچون ر سزیورتسز سرسری کروهنه قپوسنی آچمشدر .
بونلر اوقدر چوق کلمشلردرکه شهره صیغمایوب پالاتین تپه‌سنك
قارشیسنده بولنان قاپیتولیه تپه‌سنده یکی محله انشا ایتمشلردر .

کلنلر هپ بکار طاقی ایدی . چیفت وچبوق صاحبی
اولدقدن صوکره چولوق چوجوق صاحبی اولمق ارزوسنه
دوشه‌رك اطرافده بولنان شهرلردن قیز ایسته‌مشلر . لکن
قومشولری رومه‌لیلرك کیمی حیدودلقدن کلمش، کیمی آدم قتل
ایتمش، کیمی سرقتده بولنمش، کیمی کوله اولوب افندیسندن قاچمش
اولدیغنی - یعنی جمله‌سنك قانون قاچاقلری اولدقلرینی بیلدکلری
ایچون قیز ویرمه‌مشلردر .

غلیانه کلمش اولان رومه‌لیلر اویونلرینی سیر ایتمك ایچون
کلمش اولان (سابین) قومنك قیزلرینی غصب ایتمشلردر .

بونك اوزرینه سابینلر ایله رومه‌لیلر بیننده محاربه ظهور
ایدوب خیلی دوام ایتمشدر . سابینلر پك چوق اولدقلری حالده
رومه‌لیلره غلبه ایده‌مه‌مشلر . چونکه رومولوس آرقه‌داشلرینی
برطاقم بلوکلره وطابورلره تقسیم ایده‌رك اوزرلرینه ضابطلر
تعیین ایتمش ومنتظم عسکر حالنه قویمشدر .

اووقت رومولوسك آرقه‌داشلری اوچ بیك کشي ایدی .
رومولوس بونلری بیکر کشیلك اولمق اوزره اوچ فرقه‌یه
یاخود کوریه (Curia) یه آیرمش وتریبون (Tribun)

نامیله اوزرلرینه بیك باشیلر نصب ایتمشدر . کوریه‌نك هربری اونر « ده‌کوریه » دن عبارت ایدی . بوندن بشقه اوچ سنتوریه (Centuria) - یعنی یوزرکیشلك اوچ بلوك - سواریلری وار ایدی . بوعسکرك هیئت مجموعه‌سی برلجیؤن (Legion) تشکیل ایدر ایدی .

محاربه‌نك صوکنده سابینلر اهانة رومه‌یه داخل اولمش اولدقلرندن محاربه سوقاقلرده دوام ایتمش . لکن بوصره‌ده سابین قیزلری کلوب ایکی عسکرك آراسنه کیرمشلر وسابینلره خطاباً « قوجه‌لرمزی باغشلایك » ورومه‌لیلره خطاباً دخی «پدرلرمز ایله قرنداشلرمزك قاننی دوکمه‌یڪز» دیه‌رك فریاده باشلادقلرندن ایکی طرف ترك سلاح ایدوب باریشمشلر . حتی سابینلرك چوغی مملکتلرینی ترك ایدوب رومه‌یه کلمشلردر . حکمدارلری تاچیؤس (Tatius) ایله برابر کلمش اولان سابینلر قاپیتولیه تپه‌سی اوزرینه یرلشمشلر . برقاچ سنه صوکره تاچیؤس وفات ایتدیکندن سابینلر رومولوسه بیعت ایتمشلردر .

رومه شهری — رومولوسك حین وفاتنده رومه عادتا بیوجك برشهر حالنی کسب ایتمش ایدی .

رومولوس شهر ایچون پك کوزل بر موقع اتخاذ ایتمش ایدی . رومه ایتالیه‌نك اورته‌سنده ، ایتالیه شبه جزیره‌سنك

الڭ بيوك نهرى بولنان تيبر اوزرنده ، غايت منبت ومعمور اولان اترويه ولاچيوم اووه‌لرينك اورته‌سنده ايدى . ساحلدن يكرمى كيلومتره بعد مسافه‌ده وسيرسفاينه قابليتى اولان نهر اوزرنده بولنديغى ايچون رومه تجارت بحريه‌يه مساعد ايدى . ديكر طرفدن برآز ساحلدن ايچرى بولنديغى ايچون دكزدن واقع اوله‌جق تجاوزلردن مصون ايدى .

تيبر نهرى آرنو نهرى ايله برلشدكدن صوكره برطاقم اوفاق تپه‌لر آره‌سندن مرور ايدر . رومه شهرى ابتدا اشبو تپه‌لردن برينك اوزرنده بنا اولنديغى حالده كيتدكچه توسع ايده‌رك طقوزينى اشغال ايتمشدر . مذكور تپه‌لرك يديسى نهرك صول طرفنده ايدى . بونلر دخى اورته‌ده (پالاتين) واطرافنده قاپيتوليه ، كويرينال ، و يمينال ، اسكيلين ، چليؤس (Coelius) ، اوه نتين‌در . صاغده ايسه ايكيسى - يعنى (يانيكول) ايله (واتيقان) كائن ايدى .

ملتك دولت امورينى مذاكره ايله رأى ويردكلرى رومه‌نك مشهور فوروم (Forum) ميدانى قاپيتوليه تپه‌سيله كويرينال تپه‌سى آره‌سنده ايدى .

نوماپومپيليؤس — رومولوسك وفاتى اوزرينه اصل رومه‌ليلر ايله صوكره‌دن رومه‌يه كلمش اولان سابينلر بيننده منازعه ظهور ايتمشدر .

رومه‌لیلر کندیلرینك ملت حاکمه بولنمسندن بحثله حکمدار انتخابی حقنك کندیلرینه عائد اولدیغنی ادعا ایتمشلر . سابینلر ایسه رومه لیلرك حاکملك صفتنی انکار ومساوات حقوقه مبنی بو دفعه سابینلر طرفندن حکمدار انتخاب ایتمك لازمکله‌جکنه اصرار ایله مشلردر . برخیلی منازعه‌دن صوکره حکمدارك هروقت اصل رومه‌لیلر طرفندن انتخاب اولنمسنه، فقط وفات ایدن حکمدار رومه‌لی اولورسه یرینه سابینلردن، سابینلی اولورسه یرینه اصل رومه‌لیلردن خلف تعیین ایدلمسنه قرار ویروب باریشمشلردر . بونك اوزرینه سابین اعیانندن نوما پومپیلیوس دخی حکمدار انتخاب اولنمشدر (۱۳۳٦) .

نوما پومپیلیوس (Numa Pompilius) صلح پرور اولدیغندن زماننده رومه توسیع حدود ایتمه‌مش . لکن نومانك تأسیسات داخلیه‌سی سایه‌سنده رومه انتظام کسب ایتمشدر . حتی رومه‌لیلر نومانك امور مذهبیه وداخلیه حقنده اولان تدابیرو نظاماتنی برآدمك اقداری خارجنده بوله‌رق کندیسنه پریلر طرفندن تبلیغ اولندیغی اعتقادنده بولنورلر ایدی .

پونتیف (Pontife) وفلامین (Flamine) نام کاهنلر ایله وستا راهبه‌لری واوغور (Augure) نام هاتفلر رومه‌ده نوما زماننده ظهور ایتمشدر .

توللوس هوستیلیوس — نومادن صوکره حکمدار انتخاب

اولنان (١٢٩٤) رومه‌لی تولوس هو ستیلیؤس (Tullus Hostilius) جنکاور اولوب رومه‌نك حدودینی توسیع ایتمشدر . رومه شهری نوما زماننده دخی متصل توسع ایتمکده ومعمور اولمقده اولدیغندن لاچیؤمك اك بیوك شهری بولنان (آلبه لونغه) حسد ایده‌رك رومه‌نك علیهنه قیام ایتمشدر . واقع اولان محاربه‌لر بر نتیجه ویرمدیکندن طرفندن اوچر کشی چیقاروب حرب ایتدرمکه وغالب طرفك شرائطنی مغلوب اولان طرفك قبول ایتمسنه قرار ویرمشلردر .

آلبه‌لونغه‌لیلردن کوریاچیؤس (Curiacius) فامیلیاسنه منسوب اوچ قرنداش میدانه چیقدقلرندن رومه‌لیلردن دخی هوراچیؤس (Horatius) خاندانندن اوچ قرنداش قارشی چیقمشلردر .

ایلك تصادفده هوراچیؤسلرك ایکیسی تلف اولدیغی حالده کوچوك برادرلری دوشمنلرك اوچینی ده بیتیرمشدر . بونك اوزرینه آلبه لونغه‌لیلر رومه‌لیلره تسلیم اولمشلر . رومه‌لیلر آلبه لونغه شهرینی تخریب ایله اهالیسنی رومه‌یه نقل واسکان ایله‌مشلر . یکی کلنلر چلیؤس تپه‌سنه یرلشمشلردر .

آلبه‌لونغه رومولوسك اصل وطنی صایلدیغی ایچون رومه‌لیلر آلبه لونغه اعیانی ایچلرینه قبول ایله‌مشلردر .

مظفراً عودت ایدن کوچوك هوراچیؤس کوریاچیؤسلردن برینه نشانلی بولنان همشیره‌سنك ستم ایتدیکنی کورنجه غضبندن

همان اولدیرمشدر . حاکمنر قاتلك اعدامنه حکم ویردکاری حالده احتماع ایدن ملت حکمی فسخ ایله‌مشدر .

رومه‌یی تأسیس ایدن رومولوس برادرینی قتـل ایتمش ایدی . رومه‌یی محودن خـلاص ایدن هوراچیؤس دخی همشیره‌سنك قاتله کیرمشدر . بونلر ایسه نال خیر دکلدی .

آنقوس مارچیؤس — کندیسنه اصابت ایدن صاعقه‌نك تأثیری ایله وفات ایدن توللوس یرینـه آنقـوس مارچیـؤس (Ancus Martius) حکمدار انتخـاب اولنمشـدر (١٢٦٢) . آنقوس لاچیؤم قطعه‌سنك استیلاسنه دوام ایده‌رك مستملکاتیله برابر درت بیوك شهر ضبط ایتمش واهالیسنی رومه‌یه نقل ایدوب آونتین تپه‌سنه اسکان ایله‌مشدر . بوسـایه‌ده رومه‌نك مستملکاتی دکز ساحلنه قدر ممتد اولدیغندن آنقوس رومه‌یه اسکله اولمق اوزره تیبر نهری منصـبنده اوسـتیه (Ostia) شهرینی تأسیس ایتمشدر . آنقوس زماننده تیبر نهرینك صـاغ طرفنده‌کی یانیکول تپه‌سنده دخی برمحله ایله استحکاملر انشا اولنمشدر .

تارکین عتیق — آنقوسـك وفاتی اوزرینه (١٢٣٨) رومه‌لیلر چوجوقلرینك مربیسی بولنان تارکین (Tarquinius) ی حکمدار اعلان ایله‌مشلردر . تارکین اتروریه‌ده بیومش وتربیه

اولمش بر یونانلی ایدی . عقل و درایتی و ثروت و سامانی سایه‌سنده رومه‌لیلرك توجهلرینی قزانمش و حکمدار انتخاب اولنمشدر .

تارکین مدنیتجه خیلی ترقی ایتمش اولان اترویه‌لیلرك اصول وعاداتنی رومه‌یه ادخال ایتمشدر . حکمدارلرك سلطنت و دبدبه‌سنی آرتدرمق ایچون آل خلعتلره کینمش وباشنه مزین تاج کیمش وتخت انشا ایتدرمش . طیشاری چیقدیغی وقت برسوری بالطه‌جیلر اطرافنی آلیرلر ایدی . محاربه‌دن مظفراً عودت ایدر ایکن رسماً دوز بیاض درت ات قوشولی عربه‌نك اوزرنده مکمل آلای ایله رومه‌یه داخل اولمشدرکه بویله بر ظفر آلایی «تریؤمف» یاد اولنور ایدی . جمهوریت زماننده بیله تریؤمف آلاینه نائل اولمق رومه امراسنك اقصای امالری اولان بر شرف صاییلیر ایدی .

تارکین اترویه‌دن ماهر اوسته‌لر جلب ایله رومه‌ده کوزل بنالر انشا ایتمش ، رومه‌نك اطرافنده‌کی استحکاملری اکمال و رومه‌نك ایچ قلعه‌سی بولنان قاپیتیولیه قعله‌سنك بناسنه تشبث ایله‌مشدر . رومه‌نك مشهور لغملری دخی تارکینك اثریدر .

تارکین کمال شان ایله اوتوزسکز سنه حکومت ایتدکدن صوکره انقوس مارچیؤسك اوغللری طرفندن قتل ایدلمشدر (۱۲۰۰) .

بو تارکین صوکره کلندن تفریق ایچون تارکین «عتیق» یاد اولنمشدر .

سرویؤس تولیؤس — تارکین عتیقك زوجه‌سی تارکینك وفاتنی کتم ایدوب یالکز یاره‌لی اولدیغنی ویاره‌سی ایو اولنجه‌یه قدر ادارهٔ اموری سرویؤس تولیؤسه حواله ایتدیکنی اعلان ایله‌مشدر . سرویؤس بووجهله برمدت ادارهٔ امور ایله مشغول اولوب فوق العاده اولان اهلیت ودراینتی ابراز ایتدکدن صوکره تارکینك وفات ایتدیکی اعلان اولنمشدر . اووقت اهالی دخی ممنوناً سرویؤسه بیعت ایتمشدر .

سرویؤس بر اجنبی حکمدارینك اوغلی بولندیغی حالده رومه‌یه اسیر اوله‌رق کلمش ایدی . لکن تارکین سرویؤسك اقتدارینه واقف اولوب آنی یانینه آلمش ودولت امورنده استخدام ایتمش ایدی .

سرویؤس رومه‌نك اك مشهور حکمداریدر . سرویؤس رومه‌ده کشی زاده‌لرك هر نوع حقوق وامتیازلری کندیلرینه حصر ایده‌رك اهالی‌یه غدر ایتملرندن متأثر اولوب بوحالی تعدیل ایتمك ایچون پك چوق تشبثلرده بولنمش . لکن زادکان حکومتك هر نوع ایشلرینه مداخله ایتدکلرندن سرویؤس افکارینك چوغنی حصوله کتیرمکه موفق اوله‌مامشلردر .

سرویؤس رومه شهرینی درت دائره‌یه تقسیم ایدوب تریبون نام بلدیه رئیسلرینك تحت اداره‌سنه قویمشدر . بو رئیسلر نفوس دفترلرینی طوتوب هرکسك دولته قارشی اولان وظایفك

ایفاسنه نظارت ایدرلر ایدی - یعنی ویرکیلری تحصیل ایدرلر وعسکر تحریر ایلرلر ایدی .

روم‌ه‌نك مستملکاتی دخی یکرمی آلتی دائره‌یه آیرلمش وتریبونلر تعیین اولنمشدر . بوندن بشقه سرویؤس ثروت حسبیله عموم اهالی‌یی آلتی صنفه ویوزطقسان آلتی فرقه‌یه (یعنی سنتوریه) تقسیم ایتمشدر .

روم‌ه‌ده بعض مهم ایشره قرار ویرمك اوزره اهالینك رأینه مراجعت اولنور ایدی . سرویؤسك ترتیبی اوزرینه هر بر سنؤریه آیروجه استشاره اولنوب رأیی آلنه‌جق وبو حالده آرانك جمله‌سی یوز طقسانه بالغ اوله‌جق ایدی .

آلتی صنفك دردی فقرا طاقندن مرکب اولدیغی جهتله سرویؤسك افکارنجه بونلر غالب کله‌جکلر ایدی . لکن بونك اساسنه واقف اولان زنکینلر یالکز برنجی صنف ایچون طقسان سکز رأی استحصال ایده‌رك مانع اولمشلردر .

سرویؤس اتروریه‌لیلردن حرباً ضبط ایتدیکی اراضی‌یی فقرایه توزیع ایتمش اولدیغندن اهالی‌یی منتلری تحتنده طوتمق ایسته‌یان زادکان بوندن دخی کوجنمشلردر .

بووجهله زادکان ایله حکمدار بیننده خصومت پیدا اولمشدر . زادکان حکمداری الرنده آلت کبی قوللانوب هرشیئ ایسته‌دکاری کبی اداره ایتمك فکرنده ایدیلر . بونلرده قارشی

عاجز بولنان حكمدارلر دخی بیاغی اهالی‌یه حقوق ویره‌رك آنلر واسطه‌سیله زادكانك تجاوزلرینه نهایت ویرمك ایسته‌یورلر ایدی .

سرویؤس حسن اداره‌سی سایه‌سنده اهالینك فوق العاده محبتنی قزانمش اولدیغندن زادكان تلاش ایدوب انی برطرف ایتمكه قرار ویرمشلردر .

كشی زاده‌لرك اشبو تصورلرینه واقف اولمش اولان تاركین عتیقك اوغلی لوچیؤس تاركین حكومتی ضبط ایچون بونی فرصت بیلوب سرویؤسی قتل ایتمشدر (١١٥٦) .

سرویؤسك ایكی قیزی تاركین عتیقك ایكی اوغلنه وارمشلر ایدی . سرویؤسك قیزی (تولیه) غایت حریص شان وشهرت ایدی . لكن زوجی ساكن وانسانیتلی اولدیغندن تولیه كندیسی كبی كبرلی وحریص شهرت اولان لوچیؤسه وارمق ایچون هم زوجنی همده همشیره‌سنی زهرله‌مشدر .

بواحوالدن مكدر اولان سرویؤس حكومتی ترك ایده‌رك جمهوریت اعلان ایتمك ایسته‌مش . لوچیؤس دخی بونی وسیله ایده‌رك كیدوب سناتو مجلسنده بولنان سرویؤسی قتل ایله جسدینی طیشاری آتدرمش وكندیسنی حكمدار اعلان ایتدیرمشدر . بیعت وتبریك ایچون عجله كلان تولیه دها صغومامش اولان پدرینك جسدینی عربه‌سنه چیكناتدرمشدر .

بومناسبتله مذکور جاده « جنایت جاده‌سی » [*] یاد اولنمشدر .

رومه اهالیسی جمهوریت دورنده بیله یوم مخصوصنده سرویئوسك ماتمنی اجرا ایدرلر ایدی و مصالرده سرویئوسی منبع خیر بر مخلوق فوق العاده مقامنده کوستررلر ایدی .

تارکین مغرور — عادل و عالیجناب سرویئوسك مقامنه ظالم و غدار تارکین « مغرور » قائم اولمشدر . کشی زاده‌لر لوچیئوس تارکینی اهالی یی التزام ایتمکده بولنان سرویئوسه قارشی آلت اتخاذ ایتمشلر ایدی . لکن تارکین حکومته نائل اولنجه الك زیاده کشی زاده‌لری تضییق ایتمکه باشلامشدر .

تارکین اجنبیلردن آیلقلی عسکر تدارك ایده‌رك بونلر واسطه‌سیله جمله‌نك حقوقنی و دولتك قوانین و نظاماتنی آیاقلرینك آلتنه آلمشدر . صاحب ونفوذ واقتدار اولان کشی زاده‌لرك کیمی قتل اولنمش، کیمنك ده مالی مصادره ایدلمشدر .

تارکین پدرندن زیاده سلطنت وشعشعه سور ایدی واکا امثالا اترووریه‌دن ارباب صنعت کتیروب رومه‌نك تنظیمات وتزییناتنه متعلق اولوب ناتمام قالمش اولان پدرینك تشبثاتنی اکمال ایلمشدر .

لاچیئوم اهالیسی بولنان لاتینلر شمدی یه قدر رومه‌نك

---

[*] Via Scelerata .

متفقلری صاییلمقده ایدیلر . تارکین جمله‌سنی تبعه ورعایا اعلان ایتمشدر . بو احوالدن طولایی لاتینلر غلیانه کلوب عصیان ایچون فرصته منتظر اولمشلر ایدی . لاچیئوم قطعه‌سنده حاکم بولنان اوغلی بو احوالی خبر ویرنجه تارکین خبر کتیران آدمی باغچه‌یه کتوروب النده‌کی دکنك ایله سائرلردن زیاده یوکسلمش اولان اوتلرك تپه‌لرینی بچمکه باشلامشدر . تارکین بوندن بشقه جوابی ایمایدر سوز سویله‌مدیکندن ایلچی تارکینك مقصدینی آکلامش . بوجوابی الان اوغلی دخی بولندیغی مملکتك اعیان واشرافنی قتل ایلمشدر .

قاپیتولیه‌ده انشا اولنمقده اولان معبدك تمللری قازیلور ایکن توپراقدن تازه برانسان باشی چیقمش اولدیغندن (آوغورلر) قاپیتولیه‌نك دنیانك رأس اداره‌سی اوله‌جغنه حکم ایتمشلردر .

رومه‌ده (سیبه‌لین Sybellines) نامیله معروف وآکلاشلماز براسلوبده محرر اوچ جلد کتاب وار ایدی که کاهنلر آنلره مراجعتله برطاقم احکام چیقاررلر ایدی . کویا بو کتابلر طقوز جلد اولدیغی حالده برعجوزه طرفندن تارکینه کتیریلوب آلنمسی توصیه اولنمش . تارکین آلمادیغندن عجوزه اوچنی احراق ایله باقی قالان آلتی جلد ایچون ینه مقدما ایسته‌دیکی بدل ایسته‌مش . تارکین بودفعه دخی آلمادیغندن عجوزه اوچنی دها یاقوب کری قالان اوچ جلدك آلنمسنی توصیه ایله‌مش . بودفعه مراق

ایتمش اولان تارکین طقوز جلد ایچون ایسته‌نیلان فیئات ویروب اوچ جلدی آلمشدر .

اعلان جمهوریت — تارکینك ادارهٔ ظالمانه‌سندن صیقلمش اولان رومه‌لیلر تارکینی خلع ایتمك ایچون هردرلو فداکارلغی اختیار ایتمکه مهیاایدیلر . بوکا واقف اولان تارکین دخی ظلم وتعدیسنی آرتدیروب ملتی ازیور ایدی . تارکین روتول قومنه اعلان حرب ایده‌رك مقر حکومتری بولنان (آرده) شهرینی محاصره ایتمش ایدی .

آرده‌نین اولوب محاصره‌سی خیلی امتداد ایتمش اولدیغندن رومه دلیقانلیلری محصورلردن زیاده بکلمکدن صقیلمه‌یورلر ایدی . بونلر بعضاً برلشوب صحبت ایدرلر ایدی . برکون لاقیردی زوجه‌لرینه انتقال ایده‌رك هرکس کندی زوجه‌سنی مدح ایتمش . صوکره رومه‌یه آدم کوندروب زوجه‌لرینك نه ایله مشغول اولدقلرینی تحقیق ایتدرمکه قراروپرمشلر . تحقیق ایچون کیدن آدم بونخی چیقاران تارکین زاده‌لرك زوجه‌لرینی اکلنجه‌لر ایچنده بولمش ویالکز قولاتین نام برکشی زاده‌نك زوجه‌سنی جاریه‌لرینی طوپلایوب بز طوقومقده اولدیغی حالده کورمش . بونی بویله‌جه خبرویردیکندن محجوب قالمش اولان تارکینك اوغلی سکستوس (Sextus) رومه‌یه کیدوب جبراً قوللاتینك زوجه‌سی لوقره‌سیه (Lucrecia) نك عرضنه تجاوز ایتمشدر . لوقره‌سیه

ايسه زوجنى وپدرينى جلب ايله وقوع حالى آكلتمش وصوڭره كنديني تلف ايتمشدر٠

بو وقعه رومه‌ده غليانى موجب اولديغندن شمدى‌يه قدر تاركينڭ شرندن قورتلمق ايچون مجنون حالنده كزمكده بولنان بروتوس (Brutus) بووقعه‌يى وسيله اتخاذ ايده‌رك رومه اهاليسنى تاركين عليهنه آياقلاندرمشدر٠

عصيانى خبر آلمش اولان تاركين عجله رومه‌يه قوشمش ايسه‌ده رومه‌ليلر كنديسنه شهرڭ قپوسنى آچامشلر بروتوس ايسه بو آرالق آرده‌يه كيدوب اردويى دخى عصيان ايتدرمش اولديغندن عسكر آلمق ايچون رومه‌دن عودت ايدن تاركين اردو طرفندن دخى رد اولنمشدر٠ بو حالده تاركين اتروريه‌يه فرار ايتمكه مجبور اولمشدر ٠

بوڭ اوزرينه سناتو مجلسى حكومت مطلقه‌يى لغو ايله جمهوريت اعلان ايله‌مشدر (١١٣٢) ٠

جمهوريت وحقوق منازعه‌لری

يكی حكومت . سناتو مجلسی . پاتريچيلر وپلبسلر . تاركين محاربه‌لری . اهالينك شكاياتی . ايلك امتيازلر . ايلك اراضی قانونی . ملت وكيللرينك اهميتی . قوريئولان . چينچينات . اهاليك يكی مطالبی . ده چويرلر . وبرجينيه وقعه‌سی . مساوات حقوق

يكی حكومت — رومه‌نك سناتومجلسی تاركينی خلع ايله حكومت مطلقه‌يی رومه‌ده مؤبداً لغو ايتمش . حكمدار يرينه قونسلوس (Consul) ناميله ايكی منتخب مأمور تعيين ايده‌رك قوهٔ اجرائيه‌يی آنلرك يدينه تسليم ايلمش .

قونسلوسلره حكمدارلرك حائز اولدقلری حقوق واقتدار ويرلمش ايسه‌ده مدت مأموريتلری برسنه‌يه تنزيل ايدلمشدر . بوايسه قونسلوسلره اصول حاضره‌يی تبديله تشبث ايچون

میدان ویرمه‌مك وهر كسه اوشرفه نائل اولمق ایچون امید ویرمك مطالعه‌سنه مبنی ایدی . قونسلوسلر سناتو مجلسنی جمع ایله اثنای مذاکره‌ده ریاست ایدرلر ، عسکر طوپلارلر ومحاربه‌ده قوماندە ایلرلر ایدی . کرك سناتوده ، کرك اهالینك اجتماع ایتدیکی فوروم میداننده قونسلوسلرك مقام مخصوصلری وار ایدی . رسمی یرلره کیتدکلری وقت اوکلرنده اون ایکی بالطه‌جی کیدوب یول آچارلر وامرلرینی اجرا ایدرلر ایدی . امور مالیه وعدلیه دخی قونسلوسلره محول ایدی .

قونسلوسلر ظاهرده بوقدر اقتدارلی کورنیور ایسه‌لرده حقیقت حالده سناتو مجلسنك النده آلت کبی ایدیلر وهر حرکاتی سناتو مجلسنك رأییله اجرا ایدرلر ایدی .

سناتو مجلسی ایسه تکمیلاً صنوف ممتازه‌دن یعنی زادکاندن مرکب اولدیغی جهتله حکومت بسبتون آنلرك النده قالمشدر . بونك ایچون تبدل حکومتدن بیاغی اهالی کارده دکل ، بیوك ضررده قالمشلردر . چونکه اهالی حکمداردن زور کورمیوب زادکاندن کورمکده وآره‌صره زادکانك تجاوزلرینه قارشی حکمدارلرده حمایه بولمقده ایدی . سناتو مجلسی دخی اهالینك یکی حکومتدن خشنود قالمایه‌جغنی بیلدیکندن تبدل حکومتده علاقه‌دار ایدوب سکوت ایتدیرمك اوزره تارکین خانداننده مصادره اولنان املاکی اهالی‌یه توزیع ایتمشدر . حالبوکه سناتو مجلسی شمدی‌یه قدر

اهالی‌یه اراضی اعطاسنك علیهنده بولنور ایدی وحتی سرویئوس حتنده بوبابده شكایتلر ایتمشیدی ٠

سناتو مجلسی — سناتو مجلسی جمیع زمانده رومه‌نك اداره محوری ایدی ٠ رومولوس زماننـدن بری موجـود اولوب هر وقت حكمـدارلر ایله پنجه‌لشـه‌جك اقتداری حائز ایدی ٠ تارکین اجنبی عسکر ایله سناتونك نفوذینی قیرمق ایسـته‌دیکی ایچون سناتو برچاره بولوب حكومت شخصیه‌یی لغو ایتمشدر ٠

اشقیا سرکرده‌سی بولنان رومولوس اثنای شقاوتده ایده‌جکی حرکتی آرقه‌داشلریله استشـاره ایده‌رك اجرا ایتدیکی کبی، شهر وحكومت تأسیس ایدوب ادارهٔ مشروعه احداث ایتـدکدن صوکره دخی اسـکی رفیقلرینك رأیلرینی آله‌رق اموری اداره ایدر ایدی ٠

رومولوسك آرقه‌داشلری مرور زمان ایله رومه‌ده زادکان صنفی تشـکیل ایتـدیلر ٠ اشبو زادکان صنفنه برمدت صوکره شرائط ایله کلان سابینلرك اعیانی و رومولوسك وطنی اصلیسی بولنان آلبه لونغه‌نك اشرافی قبول اولنمشلردر ٠

اشبو اوچ عنصردن حاصل اولمش اولان رومه‌نك زادکان هیئتی اجتماع ایدوب مهم مسئله‌لرده حكومته ارائهٔ طریق ایدر ایدی ٠ لكن عموم زادکانك هر ایسته‌نلدیکی زمانده اجتماعنده

صعوبت كورلديكى ايچون هر خاندانك شيخلرندن ـ يعنى بيوكلرندن مركب برمجلس دائمى تشكيل اولنوب ادارهٔ اموره نظارت ايتمكه مأمور ايدلمش وعموم زادكانك انجق احوال فوق‌العاده اوزرينه ايديله‌جك مهم حركتلرى تصديق ايچون اجتماع ايتمسنه قرار ويرلمشدر .

اشبو مجلس دائمى « سناتو » ياد اولنمشدر . [*] سناتو مجلسى اعضاسنك مقدارى اوچ يوزه بالغ ايدى .

عموم زادكان اون فرقه (قوريه) يه منقسم بولندقلرندن احوال فوق‌العاده اوزرينه واقع اولان اجتماع عموميه « قوريه مجلسى » ديرلر ايدى .

بعضاً دخى سرويؤس توليؤسك تقسيماتى موجبنجه يوز طقسان سنتوريه‌نك رأيلرينى صوروب بياغى اهالينك دخى رأيى آليرلر ايدى . بو اصول استشاره دخى «سنتوريه اصولى» ناميله معروفدر .

اشبو مجلسلر طرفندن ويريلان قرارلر قانون مقامنده اولوب اجرا اولنمسى اقتضا ايدر ايدى . شوقدر كه حكومتك قرارينى سناتو، سناتونك قرارينى دخى اجتماع عمومى فسخ ايده بيليرايدى .

عموم زادكان « پاتريجى » ـ يعنى « پدرلر » ياد اولنورلر

[*] سناتو اختيار معناسنده اولان (Senex) كلمه‌سندن مشتقدر

ایدی • عادی وامتیازسز اولان رومه اهالیسنه دخی (پلبس Plebs) دنیر ایدی •

پاتریچیلرو پلبسلر — رومه‌لیلر بری امتیازلی، دیکری امتیازسز اوله‌رق ایکی صنف تشکیل ایتمشلر ایدی • امتیازلی اولان صنف یاخود پاتریچیلر بالاده مذکور رومه زادکاننده‌ن، پلبسلر ایسه کرك رومه تأسیس اولندقدن صوکره شهره التجا ایدن هر نوع سرسریلردن، کرك فتح اولنان مملکتلردن جبراً رومه‌یه نقل اولنان حرب اسیرلرندن طوپلانمش بیاغی اهالیدر • بونلر رتبه‌و مسندآله‌مازلر، حکومتك ایشلرینه قاریشه‌مازلر، زادکان ایله قیز آلوب ویرمك کبی مناسباتده بولنه‌مازلر ایدی • حتی هر یرده ضعفا حامیسی بولنان قانون بیله رومه‌ده بونلر ایچون آیری ایدی • بونکله برابر پلبسلر رومه‌نك تبعه‌سیله رعایاسنه نسبتله ینه امتیازلی ایدی • چونکه پلبسلر رسماً « رومه‌لی » یاد اولنورلر وعسکر تشکیل ایدرلر ایدی •

جمهوریت دورینك ایلك نصفی هپ پلبسلرك مساوات حقوق ایچون تشبثلری ایله زادکانك مخالفتی ایچنده کچمشدر • زادکان ایله اهالی آره‌سنده قلیه‌نت (Cliens) نامیله معروف برفرقه اهالی دها وار ایدی • بونلر رسماً زادکان کروهنه منسوب وحقوقه مالك ایدی • لکن فقیر اولدقلری ایچون بیوك

خاندانه انتساب ایده‌رك آنلرك سایه‌لرنده بچنیرلر ایدی . قلیه‌نتلر « بندکان » کروهی ایدی .

تارکین محاربه‌لری — رومه اهالیسیله عسکری طرفندن رد اولنسان تارکین حکومتدن صرف نظر ایده‌رك فرار ایتمش اولمایوب عسکر طوپلامق وکندیسنه متفق آرامق فکریله اترووریه‌یه کیتمش ایدی . اصلا تارکینده بویله برفکر اولمسه‌بیله احوال واقعه کندیسنی یکیدن امیده دوشورمکه مساعد ایدی . چونکه یکی حکومت اهالی‌یی ممنون ایده‌جك صورتده تشکل ایتمه‌مش ایدی . دکل اهالی؛ حتی بعض کشی زاده‌لر و باخصوص کنجلر یکی حکومتدن اورکمشلر ایدی . کنجلر پارلاق وشعشعه‌لی حکمدارلرك اداره‌سنی جمهوریتك سلطنتسز اداره‌سنه ترجیح ایتمکده ایدیلر . حتی برآره‌لق رومه دلیقانلیلری خفیاً برقومیته تشکیل ایدوب تارکین ایچون رومه‌یه یول حاضرلمغه قرار ویرمشلر ایدی . لکن ویندکس (Vindex) نام بر کوله قومیته‌یی میدانه چیقارمش و ارکانی تأدیب اولنمشدر . بروتوسلك ایکی اوغلی قومیته‌یه داخل اولدقلرندن بروتوس بلا تردد ایکیسنك‌ده اعدامنی امر ایتمشدر .

بوصره‌ده باشده (وه‌یس) شهری بولندیغی حالده برطاقم اترووریه شهرلری تارکینك تشویقیله رومه اوزرینه هجوم

ایتمشلر ایدی . عسکر ایله قارشی چیقمش اولان بروتوس دوشمن اردوسنده تارکینك اوغلنی کورنجه حمیتی غلیانه کله‌رك همان اوزرینه هجوم ایله یره دوشورمشدر . لکن کندیسی دخی صاغ عودت ایده‌مه‌مشدر .

بروتوسك جنازه‌سی بیوك آلای ایله رومه‌یه نقل اولنمش و رومه قادینلری برسنه مدتله یاس طوتمشلردر .

بروتوسك برینه قونسلوس انتخاب اولنان واله‌ریئوس (Valerius) برطاقم حسن حرکات ایله « ملت برور » (Publicola) عنوانه نائل اولمشدر . واله‌ریئوسك تکلیفی ایله حکمدارلغی التزام ایدنك اعدام اولنمسنه قرار ویرلمش . دیکر برقرار موجبنجه حاکمرك حکمنی استیناف ایچون بررومه‌لی ملت مجلسنه مراجعت ایده‌بیله‌جك ایدی .

واله‌ریئوسك فوروم میدانه ناظر برطاش قوناغی وار ایدی . بعض مفسدلر بونی وسیله اتخاذ ایده‌رك واله‌ریئوسك حکومتی ضبط ایتمك فکرنده اولدیغنی بیان ایتدکلرندن واله‌ریئوس بر کیجه ظرفنده قوناغی ییقوب یرایله برابر ایتمشدر .

رومه‌لیلر بوکبی ایشلر ایله مشغول ایکن تارکین اتروریه حکمدارلری ایچنده الك قوتلی بولنان پورسنا (Porsenna) یی رومه اوزرینه سوق ایتمکه موفق اولمش ایدی . پورسنا اصولی وجهله رومه‌یه اعلان حرب ایتمکسزین بردن بره رومه

اوزرینه هجوم ایتمشدر . پورسنانك افکاری رومه‌لیلری غافل بولوب محاربه‌سز شهری ضبط ایتمك ایدی .

پورسنا تیبر نهرینك صاغ طرفنده بولنان یانیکول محله‌سنی باعده‌قدن صوکره بری طرفه چیقمق اوزره کوپری‌یه طوغری هجوم ایتمش . لکن بو حالی کورمش اولان رومه دلیقانلیسی هوراچیئوس قوقلس (Horatius Cocles) کوپری اوزرینه قوشوب یالکز باشنه بر مدت محاربه ایده‌رك کوپری‌یی ییقمق ایچون رومه‌لیلره میدان ویرمش و صوکره نهره آتلایوب یوزه‌رك اوبر طرفه چیقمشدر .

ایشته بر دلیقانلینك فداکارلغی سایه‌سندن افکارینه موفق اوله‌مامش اولان پورسنا (موچیئوس نام) دیکر بر دلیقانلینك فداکارلغی اوزرینه رومه‌دن واز کچمکه قرار ویرمشدر .

موچیئوس پورسنانك حقیز اوله‌رق رومه‌یه هجوم ایتمسندن غلیانه کلوب تبدیل قیافتله دوشمن اردوسنه کیتمش و پورسنا وزراسندن بریني قتل ایلمشدر . پورسنا موچیئوسك کندیسنی قتل ایتمك اوزره کلدیکندن شبهه‌لنه‌رك موچیئوسی حضورینه جلب ایله نیچون کلدیکنی صورمش وطوغریسنی سویله‌مدیکی حالده سویلته‌جك چاره بوله‌جغنی علاوه ایده‌رك یانمقده اولان کوستره‌مشدر . موچیئوس بو تهدیدن قورقمادیغنی کوسترمك ایچون کمال راحتله الني آتشه

صوقمش وشاشرمش اولان پورسنایه کندیسنک پورسنایی قتل ایتمك اوزره کلدیکنی وکندیسی کبی اوچیوز قدر رومه دلیقانلیسنك بوبابده عهد ایتدکلرینی وکندیسی یاکلدیسه‌ده دیکرلرك یا کلمیه‌جقلرینی سویله‌مشدر . حالبوکه بوصره‌ده صاغ الی بسبتون یانوب محو اولمشدر .

بواحوالی مشاهده ایدن پورسنا متأثر اوله‌رق همان رومه ایله عقدصلح ایده‌رك مملکتنه چکلمشدر .

موچیئوس ایله هوراچیئوس ملتك تشکرلری ایله مکافاتلرینه نائل اولمشلردر . موچیئوسك صاغ الی یاندیغندن اسچه‌وولا (Scoevola) . یعنی چولاق یاد اولنمشدر .

تارکین پورسنانك مغلوبیتندن صوکره دخی یأسه کلمیوب دامادی مامیلیئوس واسطه‌سیله لاچیئوم قطعه‌سنی رومه علیهنه قالدیرمشدر . بودفعه‌کی تهلکه‌دها بیوك ایدی . چونکه لاچیئوم کوز اوکنده اولدیغی کبی ، رومه اهالیسی دخی ادارهٔ حاضره‌دن شکایت ایده‌رك غلیان ایچنده ایدی . سناتو مجلسی بواحوال فوق العاده‌یه چاره اولمق اوزره رومه‌ده « دیقتاتورلق » نامیله یکی برمسند احداث ایتمشدر .

دیقتاتور (Dictator) حین اقتضاده آلتی‌آی ایچون انتخاب اولنان برمأمور مخصوصدر . دیقتاتور قونسلوسلره‌وارنجه‌یه قدر هرکسی سببنی بیان ایتمکسزین اعدام وقوانین موجوده‌یی

موقتاً تعطیل ایده‌بیلیر ایدی . یعنی دیقتاتورلق برنوع ادارهٔ عرفیه ایدی و اطاعتسزلکه مهیا اولان اهالی‌یی تهدید ایچون احداث اولنمش ایدی .

انجق بیوك تهلکه‌لرده دیقتاتورلغه مراجعت اولنمسی شرط قونلمش ایدی . دیقتاتورك اوکنده یکرمی درت بالطه‌جی یورور ایدی . دیقتاتورلق اهالی‌یه تأثیری موجب اولمش ـ یعنی اهالی شمدیلك شکایتلرندن وازکچوب عسکره داخل اولمشلردر .

بودفعه تارکین ایله دیقتاتور انتخاب اولنان آولوس پوستومیؤس (Aulus Posthumius) بیننده رەجیل کولی جوارنده‌واقع‌اولان بیوك محاربه‌ده تارکین اردوسی محو اولمشدر . بومحاربه‌ده تارکینك اوغللری جمله تلف اولدیغی کبی، کندیسی دخی مجروح اولوب کوج حال ایله اسارتدن قورتلمش و برمدت صوکره وفات ایتمشدر (١١١٨) .

اهالینك شکایاتی ـــ لاینقطع دوام ایدن محاربه‌لر اهالی‌یی فقر وضرورت ایچنده براقمش ایدی . چونکه روما عسکری دولت طرفندن بسلنمیوب کندی کندینی بسله‌مکه مجبور ایدی .

محاربه‌لردن طولایی اهالی ترلالرینی زرع ایتمکه وقت بوله‌مایورلر ایدی‌وچولوق‌چوجوقلرینی اعاشه‌ایچون آغیرفائض ایله زادکاندن آقچه استقراض ایتمکه مجبور اولیورلر ایدی .

صوکره بورجلرینی و یره‌مدکلرندن قانوناً زادکانه اسیر اولورلر ایدی .

روما‌لیلرڭ مدیونلر حقنده اولان قانونلری پك شدید ایدی . تأدیه دیندن عاجز اولان بورجلی داینه اسیر اولور ایدی . لکن داینلر متعدد اولورسه مدیون صاتیلوب بدلی تقسیم اولنور ایدی . حتی مدیونڭ قطعه و جسدینڭ داینلر بیننده تقسیمنه قانونڭ مساعده‌سی وار ایدی .

ره‌جیل کولی محاربه‌سندن اول اهالی رسماً سناتو مجلسنه مراجعتله فقر و ضرورتلرینڭ تخفیفنه چاره بولنمسنی و بورجلرینڭ لغوینی و بورجلر حقنده اولان قوانینڭ فسخنی طلب ایتمشلر و موافق جواب آله‌مادقلرندن عسکرلکی ترك ایدوب طاغلمشلر ایدی . تلاش ایتمش اولان سناتو مجلسی ابتدا دیقتاتورلغی احداث ایله تهدید و صوکره محاربه عقبنده بر چاره دوشنمکه وعد ایله‌مش ایدی . بونڭ اوزرینه اهالی دخی حربه کیدوب مظفریت قزانمش ایدی .

لکن ره‌جیل محاربه‌سندن صوکره تارکین قورقوسی قالمدیغندن سناتو مجلسی وعدینی کویا اونوتمش و اهالینڭ شکایتلرینه قولاق آصمامشدر .

بونڭ ایچون اهالی یأسه کلمشدر . عسکر اولوب دولته قارشی سلاح استعمال ایتمه‌مکه یمین ایتمش اولانلر رومه جوارنده

بولنان جبل مقدسه چکلمشلر، سائر اهالی ایسه رومه‌نك مواقع مهمه‌سندن آوه‌نتین تپه‌سنی ضبط ایتمشلردر. اهالینك افکاری رومه‌یی ترك ایدوب دیکر برشهر تأسیس ایتمك ایدی (١١١٥).

بووجهله شهر اهالیسز و حکومت عسکرسز قالدقلرندن زادکان تلاش ایده‌رك اهالینك شکایتلرینی دیکله‌مك و بعض امتیازلر تکلیف ایله آره‌لرینی بولمق ایچون اون نفر معتبر ذات کوندرمشلردر. مرخصلردن آغریپا (Agrippa) اهالی‌یی قاندرمق ایچون ایتدیکی نصایح اثناسنده شو حکایه‌یی نقل ایتمشدر.

انسانك کافهٔ اعضاسی برکون « وجوده بر خدمتی اولمایان قورصاغه اسیر اولمغله عمرمزی چکیره‌مه‌یز » دیه‌رك عصیان و مکلف اولدقلری وظائفك ایفاسندن صرف نظر ایله‌مشلر. لکن اوچ درت کون ظرفنده کندیلری دخی ضعفیته دوچار اولوب طاقتسز قالدقلرندن قورصاغك خدمتنی او وقت تصدیق ایله بردها بوکبی حرکتده بولنمامغه توبه ایتدکدن صوکره ایشلرینه دوام ایتمشلردر».

اشبو حکایه‌دن متأثر اولمش اولان اهالی رومه‌یه عودت ایتمکه موافقت ایتمشلر ایسه‌ده اول امرده برطاقم تأمینات آلمشلردر.

ایلك امتیازلر ــــ جبل مقدسه چکلمش اولان اهالی‌یه

و یریلان امتیازلرك الك مهملری ایکیدر . بری داین ایله مدیون حقنده اولان قوانینك تعدیلی ، دیکری دخی ملت وکیللرینك تعیینی در .

تعدیل اولنان قوانینك احکامنجه بورج ایچون شمدی‌یه‌قدر اسیراولمشلره حریت اعاده اولنه‌جق و تأدیه دیندن عاجزبولنانلر بورجلرندن قورتاریله‌جق ایدی . بوندن‌صوکره دخی بررومه‌لی بورج ایچون اسیر اولمیه‌جق ایدی .

ملت وکیللرینه ، یاخود (تریبون)لره کانجه بونلر ملت‌طرفندن اکثریت آرا ایله منتخب ایکی ذات‌اولوب ملتك وکیللری صفتیله سناتو مجلسنده وسائر رسمی اجتماعارده حاضر بولنورلر ایدی . مدت مأموریتلری برسنه ایدی . بومدت ظرفنده وجودلری مجرد و مقدس اوله‌جق ایدی . افراد ملتك هروقت حمایه‌لرینه مراجعت ایده بیلملری ایچون تریبونلرك خانه‌لری دائما آچیق بولنه‌جق ایدی و کندیلری ایچون رومه‌یی ترك ایتمك قطعیاً ممنوع ایدی .

اشبو ملت وکیللری سناتو ایله سائر مجلسلرده حاضربولنورلر ایدیسه‌ده مذاکراته مداخله ایتمزلرایدی . لکن بر «وه‌تو» (Veto) — یعنی «اولماز» سوزیله ایسته‌مدکلری — یعنی اهالی ایچون مضر بیلدکلری قرارلری فسخ ایده بیلیرلر ایدی . بو ایسه رأی صاحبی اولمقدن دها فائده‌لی ایدی . چونکه تریبونلر حرکتلرینك اسباب

موجبه‌سنی بیان ایتمك مجبور یتندن قورتلیورلر ایدی .

بوندن صوکره روما تاریخی برخیلی مدت ملت تریبونلری ایله سناتو مجلسنك مجادله‌لری ایچنده یچمکده‌در .

سنـاتو مجلسنده‌رأی صاحبی اولمایان تریبونلر عموم‌اهالی‌یی محله‌محله جمع ایده‌رك رأینی صورمق ایچون امتیـاز آلمشـلردر (١٠٩٣) .

بواصول‌استشاره (پلبه‌سچیت Plebescite) یاد اولنور ایدی . پلبه‌سچیتك قرارلری‌اوللری یالکز اهالی ایچون قانون حکمنده طوتیلور ایدیسه‌ده مرور زمان ایله سناتونك قرارینی فسخ ایتمك درجه‌سنده اهمیت کسب ایتمشدر (٩٦١) .

ایلك اراضی قانونی — روما عسکری طرفندن محـار به‌ده ضبط‌اولنان اراضی املاك میریه‌یه‌علاوه اولنور ایدی . املاك میریه ایسـه ایرادلرندن استفـاده ایچـون مزایده‌یه قونیلوب ایجـاره و یریلیر ایدی . اشبو املاکی ایجـاره آلان کشی زاده‌لر مرور زمان ایله سنه‌دن سنه‌یه و یردکلری ایجاری قطع‌ایده‌رك بابالرندن قالمه اراضی کبی، بلا اجرت قوللانمغه باشـلامشلر ایدی .

قونسـلوسلردن قاسـیؤس (Spurius Cassius) املاك مذکوره‌دن برمقدار تفریق اولنـوب محتـاج اولان اهـالی‌یه

اعطـا اولنمسی و باقیسـندن دخی اصلنده اولدیغی کبی، منتظم صورتده بدل ایجـار آلنمسی تکلیف ایتمش ایدی . تکالیفك محق اولدیغندن قبول اولنه‌جغنه شبهه یوق ایدی .

باشده سنـاتو مجلسی بولندیغی حالده عموم زادکان ایسه بو قانونی منع ایچون هرشیئی کوزه آلدیرمشلر . بونك ایچون کشی زاده‌لر بشقه چاره بوله‌مادقلرندن قاسیؤسی حکومتی ضبط ایتمك حرصیله اتهـام ایده‌رك اعدامنه حکم و یردیرمشـلردر . (١١٠٨)

بو وجهله اهـالینك احوال پریشـانی‌نی تسـویه ایده‌جك اولان ایلك اراضی قانونی دهـا قوه‌ده ایکن فسخ ایدلمشدر .

ملت وکیللرینك اهمیتی — سناتو مجلسی عضاسی بولنان زادکان اهالیدن ایچلرینه بر ایکی اعضا قبول ایتمك ایسته‌میوب اعضـا یرینه تریبون نامیله ایکی وکیل قبول ایتمشـلر ایدی . لکن بونده چوق آلدانمشلردر .

واقعـا ملت وکیللرینـك سنـاتو مجلسـنده رأیلری یوق ایدی . لکن « وه‌تو » سـایه سنده هر نوع قرارلری فسخ ایتدکارندن فسخ اولنه‌جق قرارلرده زیاده‌جه علاقه‌دار بولنان طرف پازارلغه کیریشـوب ملت وکیللرینك التزام ایتـدکاری امورك برینی سنـاتوده ترویج ایده‌جکارینی وعـد ایده‌رك

« وه‌تو » یی صاتون آلیرلر ایدی . بوسایه‌ده وکیللر خیلی امتیازات استحصال ایتمشلردر .

دیکر طرفدن وکیللر اهالی‌یی جمع ایده‌رك احوال عمومیه حقنده رأیینی صورارلر ایدی . اهالینك بویولده و یردیکی قرارلر سناتونك قرارلری کبی، قانون مقامنده طوتلمغه باشلادیغی زماندن اعتباراً آره‌صره ملت اجتماعلری سناتو مجلسنی کولکه‌ده براقیرلر ایدی .

ملت وکیللری دائما اهالی‌یه بر امتیاز استحصال ایچون فرصت کوزه‌دیرلر ایدی . حتی برفلاکتی‌وسیله اتخاذ ایده‌رك قونسلوسلری‌ملتك اوکنده اتهام ایچون‌صلاحیت قزانمشلردر .

رومه‌نك مشهور خاندانندن فابیؤس (Fabius) خاندانی پك نفوذلی‌ایدی . سناتو فابیؤسلرك‌ملتی‌التزام‌ایتدکلرینی‌چکه‌میوب رومه‌دن طردینه قرار و یرمشدر . رومه‌دن طرد اولنان فابیؤسلر ـ که ٣٠٦ فابیؤس ایله درت‌بیك (٤٠٠٠)بندکان (قلیه‌نت) دن عبارت ایدی ـ سناتونك بوحرکتنه کوجنوب رومه علیهنه سلاح قالدیره‌جقلری‌یرده رومه ایله محارب بولنان وه‌یسلیلره قارشی کیدوب محاربه‌یه دوام ایتمشلردر .

دفعاتله مظفر اولوب رومه عسکرینه بیوك خدمت ایتدکدن صوکره فابیئوسلر برکون پوصویه اوغرامشلر . او جوارده اردو ایله حاضر بولنان قونسلوس منه‌نیئوس (Ménénius)

امداد کوندرميوب فابيؤسلرك طوغرانديغنی سيرايتمشدر . يالكز
حداثت سن حسبيله رومه‌ده براقيلان برصبی اشبومشهور خاندانك
محوينه مانع اولمشدر وفابيئوسلر بوندن صوكره دخی رومه‌يه
نيجه بيوك خدمتلرده بولنمشلردر .

بوو قعه رومه‌ده غليانی موجب اولمشدر . ملت وكيللری
سناتودن اول طاورانوب اهالی‌يی جمع ايتمشلر وقونسلوسی اتهام
ايله‌مشلردر . بونی خبرالان قونسلوس ايسه اعدام اولنه‌جغنه
شبهه‌سی قالماديغندن همان كنديني تلف ايتمشدر (١٠٩٩) . بوايسه
ايلريسی ايچون امثال اولمشدر .

قوريئولان — ملت وكيلرينك هرشيئه مداخله‌لری
وموفقيتلری زادكانه تلاش ويرمكده ايدی وسناتو مجلسی فرصت
بولنجه تريبونلكی قالديرمغه مهيا ايدی . بواحوال ايسه
برطاقم مناسبتسز وقوعاته ميدان ويرمشدركه ايچلرنده الك مهم
اولانی « قوريئولان وقعه‌سی » در .

رومه‌ده واقع اولان برقيتلق اثناسنده اعانه اوله‌رق سيجليه
آطه‌سندن برخيلی ذخيره كلمش ايدی . زادكاندن متكبر قوريؤلان
ملت وكيللرندن واز كچمك شرطيله اهالی‌يه ذخيره ويرلمسنی
تكليف ايتمش . بوخبری آلان تريبونلر ايسه قوريؤلانی ملت
اوكنده اتهام ايله‌مشلر . سناتو مجلسی قوريؤلانك كبرينی وبد

اخلاقنى بيلديكى ايچون عليهنده حكم ويرلمه‌سنى رجا ايتمش ايسه‌ده ينه قوريؤلانك رومه‌دن نفينه حكم ويرلمشدر .

قوريؤلان رومه‌نك دوشمنى بولنان وولسق (Volsques) قومنى قالديروب رومه اوزرينه يورومش و ميدان حربده رومه اردوسنى پريشان ايده‌رك رومه‌يه طوغرى كلمشدر . رومه‌نك بقاسى تهلكه‌ده ايدى . الك معتبر رومه‌ليلر قارشيسنه چيقوب افكارندن صرف نظر اولنمسنى استرحام ايتمشلر . لكن قوريؤلان موافقت ايتمه‌مش . الك صوكره والده‌سنك امر و رجاسى قوريؤلانه تأثير ايتمشدر . لكن وولسقلر قوريؤلانى اتهام ايده‌رك اعدامنه حكم ويرمشلردر .

چينچينات — بو صره‌ده ظهور ايدن رومه‌ليلردن برده چينچينات (Cincinatus) مشهوردر .

اكوه‌س (Eques) قوميله محاربه ايتمكده بولنان قونسلوس مينوچيئوس (Minucius) بر بوغاز ايچنده صيقشديرلمش ايدى . تلاش ايتمش اولان سناتو چينچيناتى ديقتاتور اعلان ايله محاصره تحتنده بولنان قونسلوسك امدادينه مأمور ايتمشدر . ديقتاتورلغى تبشير ايچون كيدن مأمورلر چينچيناتى چيفت آرقه‌سنده بولمشلر . ايشدن خبردار اولنجه چينچينات قلبه‌سنه كيروب رنچبر طاقنى دكشديرمش و همان ميدان حربه كيتمشدر .

چینچینات ماهرانه اجرا ایتدیکی حرکات عسکریه ایله قونسلوسی قورتاردقدن ماعدا دوشمنی محاصره ایده‌رك « بیو-ندیریق التندن » کچیرمش ومظفراً رومه‌یه کلمشدر . حرکتنك اون آلتنجی کونی چینچینات چیفتنه عودت ایتمشدر .

اهالینك یکی مطالبی — شمدی‌یه قدر نائل اولدقلری موفقیتلر ملت وکیللرینك واهالینك امیدوجرأتلرینی آرتدیرمشدر . ۱۰۸۳ سنه‌سنده تریبون تره‌نتیلوس (Teréntillus) یکی قوانین تنظیمی ایله اصول محاکمه‌نك اصلاحنی طلب ایتمشدر .

شمدی‌یه‌قدر رومه‌نك منتظم قوانین مجموعه‌سی یوق ایدی . جنحه وجنایت ایشلری قونسلوسلر طرفندن، حقوق ایشلری دخی زادکاندن منتخب حاکملر طرفندن رؤیت اولنور ایدی . ایش پك مهم اولورسه سناتو مجلسی باقار ایدی . لکن میدانده منتظم قوانین موجود اولمدیغندن ایشلر کیف‌مایشا کوریلور ایدی . حتی نه‌کبی ایشلرك قونسلوسلر ایله حاکملرك رؤیترینه، هانکی ایشلرك دخی سناتویه عائد اولدیغنی قطع ایدن اصول یوق ایدی . فضله اوله‌رق اهالی زادکان ایچون جاری اولان حقوق واصولدن محروم ایدی .

تره‌نتیلوس احکامی عموم ایچون جاری قوانین اساسیه ایله اصول محاکم طلب ایتمشدر .

جزونك عصيانى — اشبو طلب زادكانى غليانه كتيرمش . باشده چينچيناتك اوغلى چزون (Ceson) بولنديغى حالده برطاقم رومه كشى زاده‌لرى فوروم ميدانده تريبونلرى تحقير ايتمك رادەسنده تجاوزلرده بولنمشلر . لكن ملت بو تجاوزلردن اوركمه‌مش وچزونى قاتللك ايله اتهام ايده‌رك جزاسنى طلب ايتمشدر . چزون اختياريله رومه‌يى ترك ايده‌رك اعدامدن قورتلمش ايسه‌ده پدرى جزاى نقدى‌يى تسويه ايتمك ايچون درت دونمدن ماعداسى اولان اراضيسنى صاتمغه مجبور اولمشدر .

اتروريه‌يه فرار ايتمش اولان چزون قوريؤلانه امثالا برطاقم سرسريلرى جمع ايله ناكاه رومه‌يه هجوم ايتمش وقاپيتوليه‌يى ضبط ايتمشدر .

بو وقعه اهالى ايله سناتو مجلسنى باريشدرمشدر . قونسلوس (والەريؤس) ترەنتيلوس تكليفنك قبول اولنه‌جغنى رسماً وعد ايده‌رك اهالى‌يى عاصيلره قارشى دعوت ايتمش . اهالى دخى موافقتله قاپيتوليه‌يى استردادو عاصيلرى جمله اعدام ايله‌مشلردر .

لكن بو محاربه‌ده قونسلوس واله‌ريؤس دخى وفات ايتديكندن يرينه مأمور اولان چينچينات « واله‌ريؤسك وعدى وفاتيله فسخ اولندى » ديه‌رك ملتى الداتمشدر . حتى چينچينات جبراً تريبونلكك لغوينه قيام ايتمش ايسه‌ده بوبابده سناتو موافقت ايتمه‌مشدر .

تره‌نتیولوسك طلبلری بو دفعه دخی رد اولندیغی کبی، متمادیا اون‌سنه دها رد اولنمشدر . ملت ایسه بوردلردن یأسه کله‌یوب متصل تره‌نتیلوسك تریبونلکنی تجدید ایدرایدی .

الك صوکره تریبون انتخاب اولنان دنتاتوس (Dentatus) دخی تره‌نتیلوسك طلبنی ترویج ایدنجه سناتو موافقت یوزینی کوسترمش و یونانستانه کیدوب اورانك قانونلرینی تحقیق و تدقیق ایچون (پوستومیؤس)، مانلیؤس، سولپیچیؤس (Sulpicius) نام اوچ ذاتی مأمور ایتمشدر .

اشبو دنتاتوس یوز یکرمی محاربه‌ده بولنمش، ظفوز کره «تریئومفه» نائل اولمش، وجمله‌سی اوکده اولمق اوزره اوتوز بش یرندن یاره‌لنمش، یوزالتمش قدرنشان افتخار اخذ ایتمش اختیار برعسکر ایدی .

یونانستانه کوندریلان مأمورلرك عودتی اوزرینه سناتو مجلسی مطلوب اولان قانونلری تنظیم ایچون اون اعضادن مرکب برمجلس فوق العاده تشکیل ایتمشدر . اشبو مجلس ده‌چویر (Decemvires) نامیله معروفدر (که‌اون ذات دیمکدر) .

ده‌چویر مجلسنك تشکلی کونی قوانین و نظامات حاضره مفسوخ اعلان اولنمش، سناتو مجلسی طاغلمش، قونسلوسلق و تریبونلك تعطیل ایدلمش . ده‌چویرلره حدسز اقتدار ویرلمش . عمومك جانی و مالی انلرك کیفلرینه حواله اولنمشدر .

ده‌چویرلرك هربری اوکنده اون ایکی بالطه‌جی اولدیغی

حالده رسمی محلره کلیرلر ایدی . بونلر عادتا حکمدار دیمك ایدی .
لکن دەچمویرلر اقتدارلرینی سؤ استعمال ایتمه‌مشلر . برسنه
ظرفنده اون‌لوحه قوانین تنظیم اولنوب اهالی‌یه عرض اولنمش
واهالی طرفندن قبول ایدلمشدر .

دەچمویرلر برسنه مدتله انتخاب اولندقلرندن عزللری لازم
کلیور ایدی . حال بوکه قانون تکمیل دکلدی . بونك ایچون
یکی بردەچمویر مجلسی انتخاب اولنمشدر . اشبو انتخابده‌زادکاندن
آپیؤس قلاودیؤس (Appius Claudius) برطاقم دسیسه‌لر
سایه‌سنده هب کندیسنه مطیع آدملر قبول ایتدیرمش وبووجهله
حکومتی ضبط ایتمشدر (١٠٧١) .

آپیؤسك بوحرکتی عادتا تغلب رنکنی آلمش . اداره‌سی
دخی ظالم ومستبد ایدی .

بواستبدادك آغرلغی طبیعی اهالی اوزرینه یوکلنمش اولدیغندن
سناتو مجلسی سسنی چیقارمیور ایدی . حتی ملت وکیللرینك
طلبلری بویله برتیرانلغه محل ویردیکندن زادکان قلباً ممنون
اولمشلر ایدی .

شوقدرکه بوصره‌ده خارجدن دوشمنلر تجاوز ایتمش اولوب
حال بوکه حرب وصلح مسئله‌لری سناتویه عائد اولدیغندن آپیؤس
سناتو مجلسنی دعوت ایتمکه مجبور اولمشدر . مجلسك ایلك
اجتماعی پك کورولتیلی ایدی . آپیؤسك تهدیداتنه باقمیزین

والهریؤس ده‌چوری تغلب واهانت ایله اتهام ایتمش ·
(هواچیئوس بارباتوس) ایسه «جمهوریتك تأسیسنه سبب اولمش اولان والهریؤسلر ایله هوراچیؤسلر یکی تارکینلرك اوکنده بویون اکزلر» دیه باغیرمشدر ·

آپیؤس بونلری اورته‌لغی اختلاله ویرمك تهمتیله اتهام ایده‌رك تارپه‌یه قیاسندن اوچوره‌جغنی بیان ایتمش ایسه‌ده آپیؤس عمیسنك دخی کندی علیهنه قیام ایتدیکنی کورنجه جسارت ایده‌مه‌مشدر ·
بونکله برابر سناتو مجلسی ده‌چوری عزل ایتمه‌مش وحتی دوشمنه مدافعه ایتمك اوزره اون لجیؤن عسکر ویرمشدر ·
مشهور دنتاتوس بو اوردولرك برینه مأمور ایدی · نفوذندن خوف ایله انی برطرف ایتمك ایچون وسیله آرامقده اولان آپیؤس بومحاربه‌ده مقصدینه نائل اولمش — یعنی دوشمن اردوکاهنی کشف ایچون برمقدار عسکر ایله ایلری طوغری کوندریلان دنتاتوس آپیؤسك امریله قتل ایتدیرلمشدر · دنتاتوس جاننی تسلیم ایتمزدن اول اون بش قدر خائنی تپه‌لمش ایدی ·
آپیؤس بونلری سند طوتوب دنتاتوسك دوشمن طرفندن قتل اولندیغنی بیان ایتمش ایسه‌ده کیمسه‌یی ایناندیره‌مه‌مشدر ·

ویرجینیه وقعه‌سی — آپیؤسك مظالمی آرتق حدودی آشمش اولدیغندن هرکس شکایته باشلامش ایدی ·

حتی شمدی‌یه قدر قلباً ممنون اولان سناتو مجلسی بیله بو دفعه تلاشه دوشمش ایدی. چونکه ده‌چمویرلر بر سنه مدتله انتخاب اولندقلری و برسنه مرور ایتدیکی حالده آپیؤس حالا حکومتی ترك ایتمه‌مش و ترك ایده‌جکنه بر اماره کوسترمه‌مش ایدی. بو ایسه آرتق تأویل قبول ایتمز ایدی. بناءعلیه سناتو ایله اهالی مداخله ایچون وسیله‌یه منتظر اولمشلر. « ویرجینیه وقعه‌سی » انتظار اولنان وسیله مقامنه کچمشدر.

ویرجینیه (Virginia) ویرجینوس نام معتبر بر پلبسك قیزی ایدی. فوق‌العاده کوزل اولدیغی ایچون آپیئوس انی ضبط ایتمك ایسته‌مش و بندکاننden برینه قیزك کندی جاریه‌سی اولدیغی دعواسیله محکمه‌یه مراجعت ایتدیرمشدر.

هرکس ویرجینیه‌نك حرطوغدیغنه و ویرجینوسك قیزی و تریبونلردن ایچیلیئوسك نشانلیسی بولندیغنه شهادت ایله‌مش ایسه‌ده آپیئوس بنه ویرجینیه‌نك جاریه اولدیغنه حکم ویرمشدر.

بونك اوزرینه بدری ویرجینوس قیزینك عرضنی وقایه ایچون همان بچاق ایله قتل ایتمشدر.

بو وقعه اوزرینه ملت ایکنجی دفعه اولق اوزره « جبل مقدسه » چکلمش، عسکر دخی ملته التحاق ایتمشدر (۱۰۷۱).

بو دفعه عموم طرفندن ترك اولنان دچمویر مجلسی سناتو معرفتیله لغو اولنمش و ملتی دعوت ایچون والەریئوس ایله

هوراچيئوس مأموراً كوندرلمشدر . ملت دخى تريبونلكك اعاده اولنمسى و حين حاجتده محكمه‌نك و سناتونك قرارلرينى فسخ ايچون عموم ملتك رأينه مراجعت اولنه‌بيلمسى شرطيله رومه‌يه عودت ايتمشدر .

مساوات حقوق — برنجى دەچـوبرلك اون لوحه قانونلرينه ايكنجى دەچوير ايكى لوحه دها علاوه ايتمش ايدى . اشبو اون ايكى لوحه قوانين رومه‌ليلر ايله سائر ايتاليه‌ليلرك اسكى اصول و عاداتندن و بو دفعه اوچ مأمور واسطه‌سيله يونانيلردن آلنان قانونلردن اخذ و تنظيم اولنمش ايدى .

قانونلر منتظم ايدى و هركس انلرى ممنوناً قبـول ايتمشـدر . بالخصوص پلبسلر ممنون ايدى . چونكه يكى قانونلرده عموم رومه‌ليلرك قانون عندنده مساوى اولدقلرى مندرج ايدى . محكمه‌جه اصول محاكمه‌جه و ويريلان قرارجه آنك اجراسنجه ايكى صنف افرادى بيننده هيچ بر فرق اولميه‌جق ايدى .

بو وجهله حقوق مدنيه‌يه مالك اولان اهالى بسبتون مساوى اولمق ايچون دها خيلى شيلره محتاج ايدى . قونسلوسلق و سناتو اعضالغى كبى مأموريتلره هنوز اهالى قبول اولنمايور ايدى . حتى زادكانه قيز ويروب آلمقدن بيله محروم ايدى .

يكى موفقيت اهاليه يكى جسـارت ويرمش اولديغنـدن تريبون (قانوله‌يوس) واسطه‌سيله قونسلوسلردن برينك اهاليدن

اولمسنی طلب ایتمشدر . سناتو خیلی مدت بوکا مخالفت ایتمش و عاقبت اهالینك طلبنی قبول ایتمکه مجبور اوله‌جغنی آکلاینجه قونسلوسلق مسندینك وظائفنی تفریق ایتمشدر .

قونسلوسلرك وظائف ملکیه‌لرینی چنزور (Censor) نامیله انتخاب اولنان مأمورلره ویرمشدر . چنزورلر ایکی مأمور فوق العاده اولوب ابتدا بش و صوکره بر بچق سنه مدتله انتخاب اولنورلر ایدی . انجق دفعاتله قونسلوسلق ایتمش وارد و قوماندانلغنده بولنوب « تریئومف » لره نائل اولمش اولانلر چنزور تعیین اولنه بیله جکلر ایدی . بویله‌لری ایسه یالکز زادکان صنفنده بولندقلری جهتله چنزورلق آنلره منحصر قاله جق ایدی .

چنزورلر املاك ونفوس دفترلرینی تنظیم ، دولتك امور مالیه‌سنی اداره ، ویرکیلر تخصیص و تحصیل و سناتو مجلسنه اعضا انتخاب ایده‌جکلر و روما شهرینك امنیت و آسایشنه و عمومك اخلاق و تربیه‌لرینه نظارت ایلیه‌جکلر ایدی . حتی صوکره‌لری چنزورلره « اخلاق ناظری » دیدیلر و چنزورلر اخلاقی بوزوق اولدیغی بهانه‌سیله سناتو مجلسی اعضاسنی بیله عزل و اخراج ایده بیلیرلر ایدی .

قونسلولرك وظائف عسکریه‌سنه گلنجه آنلر « عسکری تریبونلر » یاخود « قونسلوس تریبونلر » [*] دنیلان مأمورلره

---

[*] Tribuns Consulaires

ویرلمشدر . بومأمورلر عددجه ایکیدن سکزنفره قدر اوله‌بیلیر ایدی وپلبسلر بومأموریته قبول اولنه‌جقلر ایدی (١٠٦٦). اشبو مهم امتیازه نائل اولمش اولان اهالی « ایچمزده مقتدر قوماندان یوقدر » قولیله قرق سنه‌قدر عسکر قوماندەسنی زادکان النده براقه‌رق عمومك تحسینلرینی موجب اولمشلردر .

بوکبی وقوعات زادکان ایله اهالی بیننده اسکیدن بری موجود اولان عداوت وخصومتی زائل ایتمکده ایدی وزادکان یواش یواش اهالینك اداره‌ده اشتراکنه آلشمقده ایدی .

(١٠٥٠) سنه‌سنده قونسلوسلر سناتو طرفندن رسماً طلب اولندیغی حالده دیقتاتور نصبنه مخالفت ایتمشلر ایدی . بو ایسه سناتونك حیثیتنی اخلال ایده‌یورایدی . بونك اوزرینه ملت تریبونلری ایشه مداخله‌ایله اهالی اوکنده اهانتله اتهام ایده‌رك قونسلوسلری تهدید ایتمشلر وبوصورتله سناتونك امرینه اطاعت ایتدرمشلردر . بووقعه‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق بوندن صوکره اعلان حرب وعقدصلح مسئله‌لری یالکز سناتومجلسنك رأینه براقلمایوب بوکبی مسائل مهمه‌نك « سنتوریه » اصولی اوزره عموم اهالینك رأینه حواله اولنمسنه قرار ویرلمشدر (١٠٤٩).

یدی‌سنه صوکره اردوکوهستور (Questor)[*] لرینك عددی .

---

[*] بر نوع محاسبه و اداره مأمورلری .

تزیید اولنوب مذکور مسنده پلبسلر قبول اولنمشلر . بونکله برابر عسکر نفراتنه آیلق ویرلسنه و عسکر طرفندن ضبط اولنان اراضیدن اهالی ایچون حصه تفریق اولنمسنه مساعده آلنمشدر .

بو صره‌ده پلبسلردن سناتو مجلسنه اعضا انتخاب ایچون چیزورلره رخصت دخی ویرلشدر (١٠٢٢) .

بو صورتله پلبسلر مساوات عمومیه یه واصل اولمق اوزره ایکن رومه یه غال وحشیلری هجوم ایده‌رك بیوك غائله‌لره قپو آچمشلر و حتی رومه‌نك بقاسنی دخی تهلکه یه دوشرمشلردر . اهالی اشبو فلاکتلر اثناسنده داخلی منازعه‌یی میدانه چیقارمغه تأدب ایتمش - یعنی جیتنه صیغدیرمامشدر .

لکن غائله‌لر برطرف اولنجه استولون (Stolon) وسکستیؤس (Sextius) نام ملت وکیللری قونسلوسلق مسندینك اسکی هیئتنده اولمق اوزره اعاده اولنمسنی وقونسلردن برینك اهالیدن اولمسنی طلب ایتمشلر . سناتو تمام اون سنه مخالفت ایتدکدن صوکره مشهور قامیلك توصیه‌سی اوزرینه موافقت ایتمشدر (٩٨٨) .

سکستیؤس پلبسلردن برنجی اوله‌رق قونسلوس انتخاب اولنمش وقامیل « حسن امتزاج » (Concordia) نامنه اولمق اوزره رومه‌ده برمعبد انشا ایله‌مشدر .

آرتق مساواتك اکمالی ایچون برشی قالمامش ایدی . زادکانك امتیازلری بولنان دیقتاتورلق مسندی (٩٧٧) سنه‌سنده ،

چنزرلق ٩٧٢ ده، پره‌تورلق ٩٥٩ ده، رئیس روحانیلك دخی ٩٢٤ ده پلبسلر ایچون دخی کشاد اولنمشدر .

ایکی صنفك برلشمسیله رومه‌نك اقبال و عظمت دوری آچلمشدر .

ايتاليه‌نك فتحى

(٨٨٦ ـ ١٠٢٧)

وه‌يه‌ســك فتحى . غالرك هجومى . قاميلك ديقتاتورلغى . مانليؤس قاپيتولينوس . مانليؤس تورقواتوس . مانليؤس امپيريئوزوس . سامنيئوم محاربه‌لرى . ده‌چيئوس . ايكنجى سامنيئوم محاربه‌سى . پروقونسلوس . فابيؤس و پاپير يئوس . اوچنجى محاربه . ايكنجى ده‌چيئوس . پيروس محاربه‌لرى . هراكله‌يه محاربه‌سى . پيروسك سفيرى . ايكنجى محاربه و اوچنجى ده‌چيئوس . بنـه‌وه‌نتو محـاربه‌سى و نتايجى . رومه‌نك احوال عموميه‌سى

وه‌يه‌سك فتحى — زادكان ايله اهالى بيننـده ظهـور ايدن منازعه رومه‌ليلرى ضعيف دوشـوره‌رك برمدت تشـبثات خارجيـه‌دن منع ايتمشـيدى . فقط ده‌چوير غائله‌سى بر طرف

ايدلدكدن صوكره رومه‌ليلر بر آز نفس آله‌رق اطرافه تجاوز ايتمكه باشلامشلردر ·

رومه‌ليلر اول امرده الك زياده يقين اولديغى جهتله رومه‌يى دائما تهديد ايتمكده بولنان و اترورىه‌نك الك مشهور شهرلرندن معدود اولان وه‌يه‌س (Veïes) شهرينك فتحنه قيام ايتمشلردر ·

وه‌يه‌سليلر دائما رومه‌ليلره هر خصوصده رقابت ايتمكده ايديلر و قوتلرى رومه‌ليلرك قوهٔ عسكريه‌سنه مساوى ايدى · بناء عليه وه‌يه‌سليلر رومه ايله محاربه‌دن چكنمامكده ايديلر · فقط بينلرنده واقع اولان ايلك محاربه‌ده قونسلوس قورنه‌ليئوس قوسيئوس (Cossius) وه‌يس حكمدارينى كندى اليله قتل ايتمش و اردوسنى پريشان ايله‌مشدر · بو وجهله قوسيئوس رومولوسدن صوكره برنجى اوله‌رق « اوپيم » غنايمنه نائل اولمشدر · وه‌يسليلر برايكى ميدان محاربه‌سنده ينه فنا حالده پريشان اولدقلرندن شهره قپانمشلر و رومه‌ليلر دخى شهرى محاصره ايتمشلر · محاصره اون سنه امتداد ايتمشدر ·

رومه‌ليلر ايچون وه‌يس محاصره‌سى يونانيلر ايچون ترويه محاصره‌سى مقامنده‌در · نهايت قاميل (Camille) نام قونسلوس شهر ايچنه قدر صيچان يوللرى حفر ايتديره‌رك عسكرك برقسمنى شهره داخل ايتمش و بو وجهله شهرى فتح ايتمشدر (ق ١٠١٨) — قاميل وه‌يسك ايچ قلعه‌سنه چيقوب ضبط اولنان شهرى سير

ایدر ایکن شهرك جسامت و انتظامنه حیران اولمش و غرور کتیره‌شدر . لکن درحال بختك دوامسزلغی خاطرینه کلدیکندن غرورندن خوف ایتمش و اللرینی قالدیروب زوال شرندن کرك کندیسنك، کرك وطننك خلاصلری حقنده معبوده دعا ایتمکه باشلامش . بو صره‌ده ایاغی طاشه ایلیشوب یره دوشمش . لکن ممنوناً ایاغه قالقوب « جد اولسون، آز بر شی ایله قورتلدم . معبودلرك لطفنه اوغرادم . انشاءاله وطنمك حصه‌سی دخی بنمکی قدر خفیف اوله‌جقدر » دیمشدر .

غاللرك هجومی ـــ رومه‌نك حصه‌سی قامیلك حصه‌سی قدر خفیف اولمایوب پك آغیر ایدی . یعنی وه‌یسك فتحندن آلتی سنه صوکره رومه پك بیوك تهلکه‌یه دوچار اولمشدر . شویله که ایتالیه‌نك شمال طرفنده‌ساکن غال اقوام وحشیه‌سی جنوبه طوغری حرکت ایده‌رك اتروریه قطعه‌سنی تخریب ویغما وصوکره رومه اوزرینه هجوم ایتمشلردر . رومه‌لیلر عموم اردولرینی جمع ایده‌رك قارشیلرینه سوق ایتمشلر ایسه‌ده آلیا (Allia) ده واقع اولان ایلك محاربه‌ده غاللرك وحشی قیافتلریله محاربه صدالرندن قورقش اولان رومه عسکری پریشان اولوب طاغلمش و باربارلره ایچون رومه طریقی آچلمشدر . حکومت ایله باقی قالان عسکر مانلیئوسك تحت قوماندەسنده اوله‌رق قاپیتولیه قلعه‌سنه قپانمشلر . قصور اهالی ایسه کاملاً طاغلمشدر .

یالکز بعض اختیار پاتریجیلر فراری کبرلر ینه صیغد‌ـ
یره‌میوب روما ده قالمشلردر . بونلر بیاض البسه‌لری لابس اولدقلری
حالده کمال عظمت اوزره کندیلرینه مخصوص تختلره اوتوره‌رق
بار بارلرك ورودینه انتظار ایتمشلردر . باربارلر ایسه آنلری ابتـدا
هیکل عدایده‌رك اهمیت ویرمه‌مشلر . فقط غالالرك بری پاتریجیلردن
پاپیر یئوسك صقالنه ال اوزاتدیغی حالده اختیار النده‌کی عصـا
ایله مدافعه ایتمشدر . غالالر خیلی قورقشلر ایسه‌ده صوکره انسـان
اولدقلرینی اکلایه‌رق جمله‌سنی اعـدام ایتمشلردر .

باربارلر روما‌یی یغما ایتدکدن صوکره یاقشـلر وقاپیتولیه‌یی
محاصره ایله‌مشلر . لکن ضبطنه پك چوق اقدام ایتدکلری حالده
روما‌لیلردن یدی آی قدر مردانه مدافعه کورمشلردر .

برکیجه هر نصلسه باربارلر روما قره‌قوللرینی غفلت ایچنده
بوله‌رق قاپیتولیه‌یه داخل اولمشلر ایسه‌ده (یونونه) معبدینه مخصوص
اولان قازلر اویانوب کورلتی چیقارمشـلر و وقتیله روماليـلری
اویاندیرمشلر . عجله عسکری سـلاح آلتنه آلمش اولان مانلیئوس
غالالری طرد ایتمش و پك چوقرینی قیرمشدر . بونك ایچون روما‌لیلر
مذکور قازلری مقدس اعلان ایتدکلری کبی، مانلیئوسه دخی
قاپیتولینوس (Capitolinus) عنوانی ویرمشلردر .

قامیلك دیقتاتورلغی — روما‌لیلرك قسم اعظمی قاپیتولیه‌یه

قپانمایوب اوته‌یه بری‌یه التجا ایتمشیدی . بونلر ایلك اندیشه‌دن قورتلدقدن صوکره بعض محللرده اجتماع ایده‌رك وطنی خلاص ایچون فرقه‌لر تشکیل ایتمکه باشلامشلردر . قامیل دخی انلر طرفندن دیقتاتور اعلان اولنمشدر . فقط اصوله نظراً سناتو مجلسنك تصدیقی اولمادقجه بونك حکمی اولمیه‌جغندن پلبسلردن قومینیؤس (Cominius) نام بر دلی قانلی یوزه‌رك تیبر نهرینی و باربار قره‌غوللرینی کچمش، سالماً قاپیتولیه‌یه داخل اولمش، صوکره مطلوب اولان تصدیقنامه‌یی آلوب اردویه عودت ایله‌مشدر .

بونکله برابر سناتو مجلسی رومه‌ده آرتق ذخیره قالمدیغندن باربار سرکرده‌سی بولنان برەن (Brenn) ایله مذاکرات صلحیه‌یه تشبث ایده‌رك بیك (لیبره) آلتون تضمینات ویرمك شرطیله عقد صلح ایتمشدر . برەن آلتونی طارتمق ایچون وزنه‌سز برترازی کتیرتمش و رومه مأمورلری شکایت ایدنجه ترازی کوزینه غایت آغیر اولان قلیجنی دخی آته‌رق «یازق مغلوب اولانلره (Viae Victis) دیه باغرمشدر .

بعض روایته نظراً او صره‌ده خارجدن اردو ایله قامیل ظهور ایدوب « رومه‌لیلر آلتون ایله صلح قزانمایوب قلیج ایله قزانیرلر » دیه مقابله ایتمش و کویا بونك اوزرینه وقوع بولان محاربه‌ده غاللر پریشان اوله‌رق رومه‌دن رجعت و مغلوباً مملکتلرینه عودت ایتمشلردر .

اثنـای رجعتده قامیل نصرتی قدرینی تلف ایتمش ۰ قامیـله اشبو خدمتنه مکافات اولمق اوزره « ایکنجی رومولوس » (یعنی مؤسس دولت) عنوانی ویرلمشدر ۰

قامیل الڭ مشهور رومه لیلردن معدوددر ۰ میدان حربده امثالسز اولدیغنی هرکس تصدیق ایدر ایدی ۰ رومه عسـکرینی اوزون غارغیز ایله تسلیح ایتمش واینجه زره کیدیرمشدر ۰ میدان سیاستده دخی غیرت ومحبت وطنیه اظهار ایدر وهروقت اهالینڭ مطالب محقه سنی ترویج ایلر ایدی ۰

مانلیئوس قاپیتولینوس — لکن قامیل کبی مشهور اولوب (قاپیتولینوس) یاد اولنان مانلیئوس قامیله بکزمز ایدی ۰ مانلیئوس جسور وپارلاق، فقط غایت متکبر ومغرور وحریص شهرت ایدی ۰ بونڭ ایچون رومه ده کندیسنی متغلبانه حرکاته مستعد کورورلر ایدی ۰

برآره لق مانلیؤس بورج ایچون محبوس بولنـان درت بیك کشی‌یی بورجلرینی ویروب قورتارمش اولدیغنـدن حکومت مانلیؤسی حکومتی ضبط ایتمك تصورنده بولنمسیله اتهام ایتمشدر ۰ مانلیؤس ایسه اجتماع ایدن اهالی ایچینه کلوب کندی الیله قتل ایتدیکی اوتوز نفر دوشمن ضابطنڭ اسلحه سـنی، مکافاة اوله رق کندیسنه حکومت طرفندن ویریلان سـکز عدد تاج افتخـاری،

اوتوزایکی عسکر نشاننی اورته یه دوکمش ویاره‌لر ایچنــده بولنان کوکسنی آچه‌رق « مدافعــه‌م بونلردر » دیمشدر . وصــوکره اوزاقدن کورونمکده اولان قاپیتولیه‌یی کوستره‌رك « حسن حالمه شاهدلرك بریده ایشته قورتاردیغم قاپیتولیه‌در » سوزینی علاوه ایتمشدر.

بودفعه سوزلری تأثیری موجب اولوب آلقشلانمش ایسه‌ده بر مدت صوکره تکرار اتهام اولنــوب محکوم ایدلمش وتارپه‌یه قیاسندن آتلمشدر .

مانلیؤس تورقواتوس — بوصره‌ده دیکر برمانلیؤس دخی شهرت صاحبی اولمشدر .

غاللر ایله واقع اولان محاربه‌لرك برنده ایکی طرفك اردوکاهلری قارشی‌قارشی‌یه قورلمش ونهر واسطه‌سیله بربرندن تفریق ایدلمش ایدی . نهرك اوزرنده بولنــان کوپری دخی کندیلرینه کوه‌نانلر ایچون میدان حرب کسلمش ایدی .

برکون غاللردن غایت قوتلی برعسکر اورته‌یه چیقوب رومه اردوسنده کندینه رقیب آرامش . وکیمسه چیقمادیغندن رومه‌لیلری تحقیره باشلامشدر .

غلیانه کلمش اولان کنج مانلیؤس قوماندانه خطابا « مساعده ایدرسه‌کز کیدوب شــو حریفه غاللری قاپیتولیه‌دن اشــاغی آتان مانلیؤس فامیلیاسندن اولدیغمی اثبات ایده‌یم » دیمش ومساعده

آنجه همان كیدوب دوشمنی یره سرمشدر . مانلیؤس دوشمنك قانلی انندن آلتون بیله‌زیكنی چیقاروب كندی النه كچیرمش . تورقواتوس (Torquatus) عنوانی دخی بوندندر .

واله‌ریؤسلرك بری دخی بومحاربه‌ده قورووس (Corvus) لقبنی آلمشدر . كویا واله‌ریؤس دوشمن ایله حرب ایدر ایكن بر قارغه كلوب باشنه قونمش وغاغاسیله دوشمنك یوزینی كوزینی یرتمشدر . (قورووس) قارغا دیمكدر .

سامنیئوم محاربه‌لری — رومه‌لیلر اللی سنه قدر رومه خراباتنك تعمیر واعاده‌سیله مشغول اولمشلر وخارجه تجاوز ایتمه‌مشلردر . انجق سامنیلرك قامپانیه قطعه‌سنه تجاوزلری وقامپانیه اهالیسنك رومه‌یه التجالری مناسبتیله رومه‌لیلر قامپانیه ایشلرینه مداخله ایتمكه مجبور اولمشلر وبووجهله رومه‌لیلر ایله سامنیلر بیننده محاربه ظهور ایتمشدر (ق ٩٦٥) .

اشبو برنجی (سامنیئوم) محاربه‌سنك نتیجه‌سی اوله‌رق رومه‌لیلر باشده قاپویه شهری اولمق اوزره قامپانیه‌نك اكثر طرفلرینی ضبط ایتمشلردر .

لاتینلرك عصیانی ومانلیئوس — بر مدت صوكره لاتینلر عصیانی ایلدكلرندن رومه فوق العاده تلاش ایتمشدر . زیرا

عصیان ایدنلرك چوغی رومه عسکرنده تربیه اولمش نفرات وضابطان ایدی .

محاربهٔ مذکوره‌ده قونسلوس مانلیئوسك [*] اوغلی بر دوشمن قوماندانیله میدانه چیقوب محاربه ایتمش وانی قتل ایله‌مشیدی . مانلیئوس ایسه کیفیتدن خبردار اولنجه اوغلنی چاغروب ابتدا شجاعتنی تقدیر وکندیسنی تلطیف ایتمش . بعده قوماندادن رسماً رخصت آلمقسزین محاربه‌یه قیام ایتدیکی ایچون بوینی اوردیرمشدر .

دەچیئوس — دیکر محاربه‌ده قونسلوس دەچیؤس (Decius) عسکرینك بوزیله‌جغنی حس ایدنجه کندیسنی فدا ایده‌رك عسکرینی خلاص ایتمشدر . دەچیؤس بیاض اورتی‌یه بورینوب قیربر آته راکب اولدیغی حالده دوشمن اردوسنه داخل اولمشدر . لاتینلر ایسه دەچیؤسك معبودلرندن بری اولدیغنه ذاهب واندیشه‌یه دوچار اولدقلرندن صفلری بوزلمش ومغلوب اولمشلردر . بونك اوزرینه رومه‌لیلر لاچیؤم قطعه‌سنی کلیاً رومه‌یه الحاق ایتمشلردر (ق ٩٦٠) . —

پروقونسلوس — لاچیؤم قطعه‌سنك استیلاسیله رومه‌لیلر کندیلرینك ایتالیه‌نك اك قوی برلجعیتی اولدقلرینی میدانه

[*] Manlius Imperiosus.

چيقارمشلر ايدى . ايتاليه‌ده صاحب نفوذ اولان سامنيلر بونى كنـدى منافعنه مغاير بوله‌رق برمدتدن برى دوام ايتمكده اولان حربه پك زياده اهميت ويرمشلردر . اشبو محـاربه خيلى دوام ايتمش وبو محـاربه اثناسنده‌رومه‌ده پروقونسلوسلق (Procunsul) مأموريتى احداث اولنمشدر .

رومه عسكرينه قونسلوسلر قومانده ايدرلرايدى . قونسلوسلر ايسه هرسـنه تبديل اولندقرندن اثنـاى محاربه‌ده ايشه طبيعى سكته عارض اولمقده ايدى . بونك ايچون روماليلر حين حاجتده قونسلوسلرك مأموريتلرى ختام بولديغى حالده عسكر قومانداننى صفتيله اردوده قاله بيلملرى ايچون يكى برنظام وضع ايله‌مشلردر . بو يولده عسـكرقومانده‌سنده ابقااولنان قونسـلوسلره (پروقونسلوس) ديرلرايدى . صوكره‌لرى پرو قونسلوس لقبى ايتـاليه‌نك خارجنه كوندريلان واليلره حصر اونمشدر .

فابيؤس و پاپيريئوس — رومه عسكرينه ايكى قونسلوس قومانده ايدرلر وايكيسيده بالاتفاق وظيفه‌لرينى ايفا ايلرلر ايدى . فقطاحوال‌مهمجه اولورسه ديقتار انتخاب اولنور ايدى وديقتاتورلر رسما عسكرك قومانده‌سنى قونسلوسلردن آليرلر ايدى . اكثريا ديقتاتورلر پياده‌يه قومانده ايدوب «سوارى قوماندانى» ناميله يانلرينه برر معاون آليرلر ايدى .

ایکنجی سامنیئوم محاربه‌سنده (پاپیریئوس) دیقتاتور ایدی وفابیئوس انك معاونی ایدی . پاپیریئوس غایت بطی الحركه؛ فابیئوس دخی عاجل ایدی . فابیئوس (Fabius) بطائت ایله مشهور اولان پاپیریئوسدن (Papirius) رخصت استحصال ایتمکسزین دوشمن ایله محاربه ایده‌رك مظفر اولمشدر . بونك اوزرینه پاپیریئوس عسکر نظامنه مخالف حرکتده بولنمسیله اتهام ایده‌رك فابیئوسك اعدامنه قیام ایتمش . فابیئوس ایسه رومه‌یه فرار ایدوب سناتو مجلسنه التجا ایله‌مش و سناتو مجلسی طرفندن قورتارلمشدر . بونك اوزرینه بینلرنده عداوت ظهور ایتمشدر .

برسنه صوكره سامنیلر هرنصلسه رومه عسکرینی بر بوغازه صیقشدیروب جمله‌سنی بیوندریق آلتندن کچیرمشلر ایدی . سناتو مجلسی بو وقعه اوزرینه فوق العاده متأثر اوله‌رق عقد اولنان متارکه‌یی رد ایله محاربه‌یه دوام ایتمش و قوماندانلری دکشدیرمشدر . یکی نصب اولنان پوبلیلیئوس (Publilius) دفعاتله دوشمنلره غلبه ایتدکدن صوكره سامنیلرك باش قوماندانلریله یدی بیك نفرینی بیوندریق تحتندن کچیروب اخذ ثار ایتمشدر .

رومه‌لیلر ذکری سبقت ایدن قضا مثللو بر قضایه تکرار اوغرادقلرندن لایق وجهله دوشمنلرینی مغلوب ایچون پاپیریئوسك دیقتاتور تعیین اولنمسنی مناسب کورمشلر ایدی . لکن دیقتاتورك انتخابی قونسلوسلره عائد اولوب سنهٔ مزبورده ایسه

پاپیریئوسك دوشمنی اولان فابیئوس قونسلوس بولندیغندن سناتونك ایسته دیکی پاپیریئوسك دیقتاتور انتخاب اولنه جغنه امید یوق ایدی • لکن مأمولك خارجنده اوله رق فابیئوس حمیت ملیه سندن غرضنی اونوده رق پاپیریئوسی دیقتاتور انتخاب ایله مشدر •

فابیئوسك اشبو فداكارلغی بیوك ثمره ویرمشدر — یعنی پاپیریئوس سامنیلره غلبه ایده رك آنلری اطاعته مجبور ایتمشدر (ق ٣٢٢) •

اوچنجی محاربه وایکنجی دهچیؤس — معاهده اقتضاسنجه رومه عسکری سامنیئوم قلعه لرینك بعضلرنده اقامت ایده جك ایدی • دیكر طرفدن قامپانیه وآپولیه قطعه لری رومه لیلرك ید اداره سنده بولندیغندن آرتق سامنیئوم هر طرفدن رومه مستملكاتیله احاطه اولنمش ایدی • بونكله برابر سامنیلرینه راحت اوتورمامشلردر •

یدی سنه صوكره سامنیلر كیزلیجه غالیه واتروریه واومبریه وسایر اقواميله اتفاق ایده رك مشتركا رومه اوزرینه یورومشلردر • اشبو كیفیت رومه ده فوق العاده تلاش واندیشه یی موجب اولمش • بونكله برابر رومه لیلر شاشرمیوب مدافعه نك اسباب موجبه سنه باقشلردر •

دوائر رسمیه تعطیل اولنوب عموم اهالی عسكرلكنه

ادخال ایدلمش وفابیئوس ایله دچیؤس قونسلوس انتخاب اولنمشدر .

فابیئوس یوزبیك کشیلك براردو ایله دوشمنلره قارشی چیقمشیدی . بوصره‌ده اترورپلرایله اومبریلر غاللر ایله برلشمك اوزره حرکت ایتمشلر ایدی . بونلر برلشدکلری حالده روما اردوسی تهلکه‌ده قاله‌جغندن فابیؤس اتروریه اوزرینه برساخته حرکت کوستره‌رك اتروریه‌لیلری توقیف ایتدکدن صوکره کمال سرعتله غاللرایله سامنیلراوزرینه بالهجوم سنچیئوم [١] موقعنده مظفر اولمش وآنلری دخی بربرندن تفریق ایله‌مشدر . شویله که صاغ جناحده غاللر وصول جناحده سامنیلر بولندیغندن فابیئوس بالذات سامنیلر اوزرینه بردن‌بره یوکلنوب آنلری پریشان ایتمشدر .

او اثناده غاللر طرفندن روماه‌لیلرك صول جناحی خیلی زده‌لنمش وحتی دچیؤس کندی پدری مثللو عسکری جانلاندیرمق ایچون دوشمن اردوسنه یالکز باشنه طاله‌رق کندینی فدا ایتدیکی حالده برثمره کوریله‌مه‌مش ایدی .

فابیئوس ایسه بودقیقه‌ده یتیشوب غال اردوسنی احاطه ایده‌رك انی دخی پریشان ایتمشدر . فابیئوس سامنیلر ایله غاللرك

[١] Sentium.

تکرار برلشمەلرینه مانع اولمش وغاللرك پشینلرینی براقایوب آنلری همان مملکتلرینه قدر اوکنده سورمشدر .

اترورییەلیلر ایله اومبریلر قورقولرندن همان رومەدن صلح استرحام ایتدکلرندن میدانده یالکز سامنیلر قالمش ایدی . سامنیلر دخی صلح ایستیەجکلر ایدی . فقط رومەلیلرك انتقاملرندن خوف ایدەرك بر درلو جسارت ایدەمیورلر ایدی . بونك ایچون فداکارانه نهایته قدر جنك ایتمکه قرار ویرمشلردر .

اوویئوس پاچیئوس [١] نام برسامنیئوم سرداری قرق بیك قدر عسکر جمع ایدوب رومەلیلرك ورودینه منتظر اولمشدر . اشبو قرق بیك ایچنده اون آلتی بیك فدائی موجود ایدی . آقویلونیه [٢] نام موقعده واقع اولان محاربەده یالکز سامنیلردن اوتوز بیك نفر میدان حربده قالمشدر .

ایشته بووجهله سامنیئوم قطعەسی دخی رومەلیلرك ید استیلاسنه دوشمشدر . بوندن صوکره رومەلیلر غالیه اوزرینه هجوم ایدەرك وقتیله رومەیی تخریب ویغما ایدن (سنون) قبائلنی کاملا محو ایتمشلردر .

پیروس محاربەلری (٨٩٧-٩٠٢) — ایتالیه شبه

[١] Ovius Paccius . [٢] Aquilonia .

جزیره‌سنده رومه‌لیلره تابع اولمامش یالکز ساحلده بولنان یونان شعبه‌لری قالمش ایدی. سامنیئوم محاربه‌سندن صوکره رومه آرتق عموم ایتالیه‌یه کندی مال مشروعی نظریله باقغه باشلادیغندن صره یونانیلره‌ده کلمشدر.

یونان شعبه‌لرینك ایچنده الڭ مشهور اولان تاره‌نت کندیسنی رومه‌دن قوتلی بیلدیکندن رومه‌نك بعض تجاوزکارانه حرکاتی اوزرینه اعلان حرب ایتمکه جرأت ایتمشیدی. فقط برایکی میدان محاربه‌سنده یونانیلر رومه‌لیلرك ماهیتلرینی تجربه ایتدکلرندن استقلاللرینی محافظه ایچون اپیر - یعنی (یانیه) حکمداری بولنان پیروسی [۱] ایتالیه‌یه دعوت ایتمکی مناسب کورمشلردر.

پیروس غایت حریص شهرت ومستعد بر حکمدار اولوب جهانکیراولمق ارزوسنه دوشمش و بویولده عقلنه برآز خفت کتیرمش ایدی.

پیروس تاره‌نتك دعوتنی کمال ممنونیتله قبول ایده‌رك یکرمی بش بیك قدر منتظم عسکرایله ایتالیه‌یه چکمش. رومه‌لیلر دخی وقعه‌دن خبردار اوله‌رق مقاومته حاضرلنمشلر ایدی.

ایکی اردو بربرینه قارشی کلدیکی وقت پیروس محاربه‌نك عدم وقوعی ایچون بعض مذاکراتده بولنمق ایسته‌مش ایسه‌ده

---

[۱] Pyrrhus.

رومه‌لیلر « رومه‌لیلر اجنبی حکمدارلریله مذاکراته ایتالیه‌ده کیریشمیوب انجق انلرك ممالکنده کیریشمکی عادت اتخاذ ایله‌مشلر » دیه‌رك تکلیفنی رد ایتمشلردر . یعنی رومه‌لیلر ایتالیه ایشلرینی داخلی امور صره‌سنده بیله‌رك ایتالیه‌یه اجنبیلرك مداخله‌لرینی اساساً قبول ایتمه‌مشلر دیمکدر .

هراکله‌یه محاربه‌سی — بیوك اسکندرك هندوستان سفرندن بری ماکدونیه عسکرینه فیللر داخل اولمش اولدیغندن پیروسك اردوسنده دخی خیلی فیللر موجود ایدی . رومه عسکری فیلك نه اولدیغنی بیلمدکلری جهتله برنجی دفعه اولمق اوزره انی کورنجه فنا حالده اورکمشلر و صفلری بوزلمشدر . محاربه (هراکله‌یه) نام موقعده وقوع بولمش ایدی . رومه عسکری اون بش بیك، پیروس دخی اون اوچ بیك تلفات و یرمشلردر (ق ۲۸۰) .

پیروس میدان حربی طولاشیر ایکن تلفاتنك کثرتنی مشاهده ایدنجه « اکر بر دها بویله مظفریته نائل اوله‌جق اولورسه‌م یالکز اوله‌رق اپیره عودت ایتمکه مجبور اوله‌جغم » دیمشدر .

پیروسك سفیری — مظفر اولان پیروس مغلوب اولان رومه‌لیلردن زیاده تلاش ایچنده ایدی . چونکه رومه‌لیلر

اردولرینی اکمال ایده بیلیرلر ایدی • پیروس ایسه عسکرینك الڭ منتظم قسمنی ضایع ایتمش ایدی • حالبوکه پیروس او عسکر ایله جهانی ضبط ایتمك خلیاسنه دوشمش ایدی • بونك ایچون هر اکله یه محاربه سندن صوکره پیروس رومه نك شانه الویریشلی بر مصالحه تکلیف ایچون فصاحت و بلاغت ایله مشهور اولان چینه عاس [١] نام بر ذاتی رومه یه کوندرمشدر •

چینه عاس رومه لیلری زمان یونانیلری کبی مرتکب و حیثیتسز بر قوم ظن ایده رك سناتو مجلسی اعضالریله زوجه لرینه رشوت اولمق اوزره بر طاقم ذی قیمت هدیه لر ایله رومه یه کیتمش ایدیسه ده سفارتندن بر ثمره کوریله مه مشدر • چونکه چینه عاس رومه ده کیمسه طرفندن حسن قبول اولنمامشدر •

چینه عاس خیلی انتظاردن صوکره برکون سناتو مجلسنه دعوت اولنمش ایدی • سناتوده اختیار آپیئوس « ابتدای امرده پیروس ایتالیه یی ترك ایله مملکتنه چکاسون، بزانجق او وقت مذاکرات صلحیه یه کیریشه بیلیرز » دیمش و عموم اعضا بو سوزلرینی آلقشلامشلردر • چینه عاس دخی رومه یی درحال ترك ایتمك ایچون امر آلمشدر •

چینه عاس عودت ایتدکدن صوکره پیروسه « رومه سناتوسی پادشاهلر مجلسنه بکزر » دیمشدر •

---

[١] Cineas .

ایکنجی محاربه‌واوچنجی ده‌چیؤس — بر آز مدت صوکره پیروس رومه اوزرینه طوغری حرکت ایدوب آسقولوم شهرینی محاصره ایتمشیدی . رومه‌لیلر شهر مذکور پیشگاهنده بر دها محاربه‌یه طوتشمشلر و قونسلوس بولنان ده‌چیؤس پدری و جدی مثللو کندینی فدا ایله‌مشدر . لکن رومه‌لیلر ینه موفق اوله‌مامشلردر .

صورتا بو محاربه پیروس ایچون رومه قپوسنی آچمش ایدی . لکن پیروس ینه ایلری طوغری حرکته جرأت ایده‌مه‌مشدر .

پیروس رومه‌دن قورقغه باشلامش اولدیغندن صلح عقد ایده‌بیلمك ایچون اوغراشیور ایدی . حتی بر قاچ بیك اسیر حربی رومه‌یه جیله اولمق اوزره صالیورمش ایکن رومه‌لیلر هیچ آلدیرمامشلردر .

بونك ایچون سیجیلیه‌دن واقع اولان دعوتی بهانه ایده‌رك اورایه چکمش و بو وجهله بر نوع ترضیه ویرمشدر . لکن رومه ینه صلح عقدینه مسارعت ایله‌مشدر .

بنه‌وه‌نتو محاربه‌سی ونتایجی — پیروس سیجیلیه‌ده‌دخی بر ایکی محاربه‌ده قارطاجه‌لیلری مغلوب ایتمش ایسه‌ده چوق طوره‌مامشدر و متفقری بولنان یونانیلر ایله بوزوشوب ایتالیه‌یه عودت ایتمکه مجبور اولمشدر .

قونسلوس کوریؤس دنتاتوس مکمل عسکر ایله پیروسك

سیجیلیه‌دن عودتنه منتظر ایدی . بنه‌وه‌نتو شهری جوارنده وقوع بولان محاربه‌ده رومه‌لیلر مظفر اولمشلر . پیروس ایسه مغلوباً ایتالیه‌یی ترك ایده‌رك اپیره عودت ایتمشدر [۱] .

تاره‌نت شهری دخی رومه عسکرینه قپوسنی آچمشدر (ق ۸۹۷) .

احوال عمومیه — اشته بوصورتله رومه‌لیلر ایتالیه یارم آطه‌سنك فتح واستیلاسنی تکمیل ایله‌مشلردر .

قوهٔ جبریه ایله بر مملکتی ضبط ایتمك بیوك بر هنر ایسه‌ده انی حسن صورتله اداره ایده‌رك کندیسنه ایصندیرمق هرکس ایچون دها بیوك بر شان دیمکدر . رومه‌لیلر بوبابده ازمنهٔ متقدمه‌ده ظهور ایدن کافهٔ اقوامی چمشلردر .

اول امرده رومه‌لیلرك اداره‌لری یکدیگرینه پدارانه بر اداره دکل ایدی . فقط رومه‌لیلر ضبط ایتدکلری ممالکده خدمتلرینی اکمال ایتمش اولان عسکره اراضی ویره‌رك آنلری اوراده یرلشدیرلر وبوصورتله اهالی‌یه عصیان ایچون محل براقازلر ایدی .

ثانیاً رومه‌نك اداره‌سی پك ماهرانه ایدی . رومه‌لیلر اطاعت

---

[۱] پیروس بعده ماکدونیه حکمداری اولمش وپلوپونسك فتحنه قیام ایلدیکی حالده آرغوس محاصره‌سنده براختیار قادینك آتدیغی کیره‌مید ایله مجروحاً وفات ایتمشدر .

و صداقتده قصور ایدنلری شدیداً مجازات ایتدکاری کبی، مکافاتده دخی پك دقیق ایدیلر ․

ضبط اولنان ممالك اهالیسنه ابتدا هیچ حقوق ویرمزلر ایدی ․ لکن رضاسنی تحصیل ایدنلره محلّه بکجیسنك، مختارینك، بلدیه اعضاسنك انتخابنه مساعده ایتمکدن بدأ ایله اداره و عدلیه مأمورلرینك تعیننه، یاخود مملکتك منافع داخلیه‌سنه متعلق اصول و نظامات وضعنه قدر مساعده ایدر و اك صوکره روما حقوق عمومیه‌سنی اعطا ایلر ایدی ․ بو دخی هرکسك امیدینی بسلر و شوق و غیرتنی آرتدیرر ایدی ․

ذاتاً روما توسیع حدود ایتدکجه ممالکده اجنبی عنصری زیاده‌لشدیکندن موازنه‌یی محافظه ایچون « روماليلر »ك عددینی چوغالتمق لازم ایدی ․ بونك ایچون سناتو مجلسی و ملت متفقاً اترووریه، لاچیوم، قامپانیه اهالیسندن تخميناً بر مليون ایکی یوز بيك نفوسه روما حقوق عمومیه‌سنی اعطا ایده‌رك آنلری ملت حاكمه صره‌سنه داخل ایتمشلردر ․ بو وایسه روما عسکرینه اوچ یوز بيك قدر نفرك علاوه‌سنه باعث اولمشدر ․

روما جوارلری ایله اشبویکی حقوقه نائل اولان اهالینك اقامت ایتدکاری اراضینك کافه‌سی « روما تراسی » [١] نامیله یاد اولنور ایدی ․ لکن اشبو روما تراسی داخلنده بعض

[1] Ager Romanus.

کویلر وقصبه‌لر وار ایدی‌که برطاقم اسبابدن طولایی امتیاز شرفندن محروم براقلمش ایدی . حتی بونلرك برقاچی همان رومه قپوسی جوارنده ایدی . شوراسی غریبدرکه «رومه‌دن طرد اولنان» برذات حقوق عمومیه‌یه نائل اولمش شهرلردن مثلا جنوبی ایتالیه‌ده کائن برشهرده اقامت ایده‌مز ایکن رومه‌یه متصل اشبو قریه‌لرك برنده نظاما اوتوره‌بیلیر ایدی .

رومه حقوقنه نائل اولانلرك بعضلری حقوق عمومه‌یه نائل اولمش ایدی . بونلر ایچون هرحالده‌وخصوصده رومه‌نك قوانین ونظاماتی جاری اولدقدن ماعدا رومه‌یه کلوب اهالی ایله برابر امور دولته مداخله ایدرلر ورأی ویرلرایدی . بعضلری ایسه حقوق سیاسیه قسمندن محروم اولوب یالکز حقوق مدنیه‌یه مالك اولمشلرایدی . یعنی بونلر ایچون هرخصوصده رومه‌نك قانونلری جاری ایدی . لکن امور اداره‌یه مداخله ایده‌مزلرایدی . بعضلرینه ایسه یالکز مال‌وملك، یاخود اولاد وعیال حقنده رومه‌لیلرك النده بولنان اقتدار ویریلوب بشقه حقوق ویرلمزایدی .

بونلرك خارجنده اولانلر یا «متفق»، یاخود «تبعه» ایدیلر . متفقلرك حالی بربرینه بکزه‌مز ایدی . الڭ زیاده ممتاز اولان متفقلر لاچیوم قطعه‌سنده بولنانلر ایدی . بونلر ادارهٔ داخلیه‌لرینه متعلق

قانونلر تنظیم ومأمورین ملکیه وبلدیه‌لرینی انتخاب ایدرلرایدی .
رعایانك احوالی پك وخیم ایدی وبونلره قیاساً سویله‌نلدیکی حالده
رومه‌نك اداره‌سی ایچون « ظالمانه » دیمك لازمدر .

----›››››‹‹‹‹‹

پون محاربه‌لری

(٧٦٨ – ٨٨٦)

برنجی پون محاربه‌سی . محاربه آره‌سی . ایکنجی پون محاربه‌سی وآنیبال . اوچنجی پون محاربه‌سی

(١)

برنجی پون محاربه‌سی

(٨٦٣ – ٨٨٦)

قارطاجه وروم . قارتاجه‌نك احوال داخلیه‌سی . محاربه‌نك اسباب موجبه‌سی . محاربه‌نك صورت ظهوری . رومه‌نك موفقیتی . رومه دونناسی . میلی محاربه‌سی . هامیلقاربارقه . رەكولوس . تبدل احوال . مذاکرات صلحیه . آپیئوس قلاودیئوس . رومه‌ده غلیان حیت . مصالحه

قارطاجه وروم — رومه‌لیلر ایتالیه‌نك استیلاسنی تکمیل

ایتدکلری اثناده رومه‌یه قارشی طوره‌جق - یعنی رومه‌نک
یومسندن تلاش ایده‌رك علیهنه قیام ایتمکه جرأت ایلیه‌بیله‌جك
آفریقـه‌ده بولنـان قارطاجه جمهوریتندن بشقه کیمسه یوق ایدی ·
قارطاجه بحر سفید ساحللرینی استیلا ایتمش و سواحل مزبوره تجا-
رتنی ضبط ایله‌مش ایدی · قارطاجه‌نك کندی قوتنه او قدر امنیتی
وار ایدی که همان بتون اوروپای غربی‌یه کنـدی ملکی نظریله
باقمغه باشلامش ایدی ·

قارطه‌جالیلر وقتیله یونانیلردن خیلی راحتسز اولدقلرندن
ایتالیه‌ده رومه‌لیلر ظهور ایتدکلری وقت بونلری حین اقتضـاده
یونانیلره قارشی قوللانمق فکریله کسـب اقتدار ایتملرینه ممانعت
ایتمه‌مشلر و انلر ایله مناسبات دوستانه پیدا ایله‌مشلر ایدی · خصو-
صیله پیروس ایله اولان محاربه‌لرده قارطاجه‌لیلر رومه‌لیلرك مظفر
اولملرینی ارزو ایتدکلرینی بالفعل اثبات ایتمشلر در ·

فقط قارطاجه‌ده بعض دوربینلر ایلریده رومه‌لیلر ایله قارطا-
جه‌لیلرك محاربه‌یه طوتشه‌جقلرینی حس و بونی حکومته اخطار
ایده‌یورلر ایدی · حتی پیروسك سیجیلیه‌یی ترك ایدر ایکن «رو-
مه‌لیلر ایله قارطاجه‌لیلر ایچون نه کوزل حرب میدانی براقیورز»
دیدیکی معلومدر ·

پیروس سیجیلیه‌دن عودت ایده‌رك تکرار رومه‌لیلر اوزرینه
هجوم ایتمك تصورنده ایکن قارطاجه‌لیلر رومه‌لیلره معاونتریني

تكلیف ایتمشلر ایدی . لكن رومه‌لیلر « بز اجنبیلرك هر نه صورتله اولورسه اولسون ایتالیه‌نك امور داخلیه‌سنه مداخله ایتملرینی بیوك برمصیبت عدایده‌رز . لكن ایكیسندن برینی انتخاب ایتمك لازم كلسه دوشمن صفتیله واقع اولان اجنبی مداخله‌سنی دوست صفتیله واقع اولان مداخله‌یه ترجیح ایتمكده دخی اصلا تردد ایتمه‌یز » دیه‌رك معاونتلرینی رد ایتمشلر ایدی . بوله برجواب ویرمش اولان رومه‌لیلر یالكز باشنه اوله‌رق (بنه‌وه‌نتو) مظفریت عظیمه‌سنه نائل اولمشلر ایدی .

بو وقعه‌دن طولایی قارطاجه‌لیلر رومه‌لیلرك عادی برملت اولمدیغنی آكلامشلر و باطنا عداوت باغلامشلر ایدی .

قارطاجه‌نك احوال داخلیه‌سی — قارطاجه رومه كبی بر جمهوریت ایدی و ادارهٔ داخلیه‌سنجه رومه ایله بینلرنده پك چوق مشابهتلری وار ایدی . رومه‌ده‌كی قونسلوسلره مقابل قارطاجه ممالكینك دخی رأس امورنده سوفت (Suffet) نام ایكی مأمور بولنور ایدی . سوفتلر قارطاجه اهالیسی طرفندن منتخب سناتو مجلسی عندنده مسئول بولندقلری حالده ممالكی اداره ایتمكده ایدیلر . سناتو مجلسی اعضالری ایسه پك چوق بولندیغندن امورك جریانه سهولت ویرمك اوزره سناتو مجلسی ایچندن یوز كشیلك بر انجمن مخصوص انتخاب اولنه‌رق امور دولتك رؤیتی اكا حواله

اولنمش ایدی . انجمن مذکور مرور زمان ایله قارطاجه ممالکنك کافهٔ امورینی درعهده ـ یعنی سوفتلرك و سناتو مجلسنك و عسکر قوماندانلرینـك امتیازاتنی تحدید ایله قارطـاجه‌نك حاکم مطلق مرتبه‌سنی احراز ایتمشدر .

رومه‌ده اولان پاتریجیلر ایله پلبسلر منازعه‌لرینه مقابل اولمق اوزره قارطـاجه‌ده دخی بارقه (Barca) وهانون (Hannon) نام ایکی بیوك خاندان بینـنده منازعه‌لر موجود ایدی .

بارقه کروهی قارطاجه‌نك فتوحات واسطه‌سیله توسیع حدود ونفود ایتمسنی ارزو والتزام ایتمکده ایدی . هانونلر ایسه فتوحات عظیمه‌یه نائل و بناء علیـه عسکر ایله اهالینك توجهنه مظهر اولان برقوماندان اشبو توجهی سوء استعمال ایده‌رك ادارهٔ حاضره‌نك تبدیلنه قیام ایدر ادعاسیله قارطاجه ممالکنك حدود موجوده‌سیله اکتفا اولنمسـنی و حکومتك ممالك اجنبیـه ایله مناسبات دوستانه‌ده بولنه‌رق مملکتلرینك تجارت ایچون کشـادینه سعی وغیرت ایدلمسنی التزام ایدرلر ایدی . بارقه‌لر ایله هـانونلر یکدیکرینك تصـورلرینـه مانع اوله‌رق بربرینه دوشمن کسلمشلر ایدی . قارطـاجه جمهوریتی دخی بو احوالدن متضرر اولمش واولمقده ایدی .

فقط قارطاجه‌نك اصل علتی بوکیفیت اولمیوب کوکللی عسکری ایدی . قارطاجه حکومتی افراد ملتدن و داخل ممالکدن عسکر

اخذ ایتمیوب خارج ممالکده ساکن اقوام وحشیه‌دن آیلقلی عسکر طوپلار ایدی. عسکر ایچون شرط اعظم دیمك اولان غیرت، حمیت، حب وطن طبیعی پاره ایله آلمق ممکن اولمدیغندن عسکرنده ثبات و انتظام یوق ایدی و قارطاجه‌نك محاربه اثناسنده کندی عسکرندن دوشمنلردن زیاده متضرر اولدیغی اولور ایدی.

محاربه‌نك اسباب موجبه‌سی — سیجیلیه برطرفدن ایتالیه قطعه‌سندن یالکز مسینه بوغازیله تفریق اولنمش، و دیکر طرفدن آفریقه قطعه‌سنه همان یاقلاشمش منبت وجسیم بر آطه در. قارطاجه‌لیلر چوقدن بری آق دکزك ضبطنی اکمال ایتمك تصورنده اولوب اشبو تصورلرینی حصوله کتیرمك ایچون ایتالیه سواحلنده ـ یعنی مذکور دکزك اورته‌سنده بولنان آطه‌لری ضبط ایتمکدن قیصه برطریق اولمدیغنی آکلامشلر ایدی. بونك ایچون قارطاجه مذکور آطه‌لرك چوغنی ضبط ایتدیکی کبی، قصورینك دخی استیلاسیله اوغراشمقدن بر دقیقه کری قالدیغی یوق ایدی.

قارطاجه یالکز کندیسی ایچون الك اهمیتلی اولان سیجیلیه‌یی فتح ایتمکه بر درلو موفق اوله‌مامشیدی. زیرا سیجیلیه‌ده ساکن یونانیلر جسورانه مدافعه ایتدکلری کبی یونانستان همشهریلرندن دخی حین حاجتده امداد آلیرلر ایدی. بونکله برابر قارطاجه مذکور

آطه‌دن ینه صرف نظر ایتمه‌مش ایدی و رومه‌لیلر بر و چیؤه قطعه‌سنی استیلا ایتدکلری وقت سیجیلیه‌نك همان نصفی قارطاجه‌نك اداره‌سی آلتنه کیرمش ایدی ·

سیجیلیه آطه‌سی یالکز طار بوغاز واسطه‌سیله ایتالیه قطعه‌سندن تفریق اولنمش و سکنه‌سی جنوبی ایتالیه سکنه‌سی جنسندن بولنمش اولدیغندن رومه‌لیلر دخی مذکور آطه‌یه رومه‌نك مال مشروعی نظریله باقمغه باشلامشلر ایدی · بناء علیه آنك آفریقه‌لیلر یدینه دوشمنه رومه‌نك موافقت ایتمه‌جکی بدیهی ایدی · اشته « پون محاربه‌لری » نامیله معروف ومشهور اولان محاربات عظیمه‌نك اسباب موجبه‌سی بونلر در ·

محاربه‌نك صورت ظهوری — رومه حدودینك مسینه بوغازینه قدر توسیع اولندیغی سنه‌لرده (ق ٨٩٠) سیجیلیه آطه‌سنده اوچ حکومت وار ایدی · شرق طرفی (سیراکوزه) حکمداری هیه‌رونك [١] جنوب و غرب جنوبی جهتی قارطاجه‌لیلرك ، شمال جهتی دخی اوته‌دن بریدن طوپلنمه « مامرتین » نام بر طاقم سرسریلرك یدلرنده ایدی ·

مامرتینلر [٢] قارطاجه‌یی فتح ایتمکه قیام ایتمش اولان

[١] Hiéron. [٢] Mamertins.

(آغافوقلس) نام بر یونان سرکرده‌سنك جمع ایتدیکی کوکللیلردن اولوب آغافوقلسك موفقیتسزلکندن صوکره ضبط ایله‌مش اولدقلری مسینه جوارلرنده اسکان ایله مملکتلرینه عودت ایتمکدن واز کچمشلر واو جوارلرك راحت و آسایشنی بوزمشلر ایدی.

سیراکوزه تیرانی هیه‌رون مامرتینلرك شرلرندن عموم سیجیلیه‌یی و باخصوص کندی ممالکنی خلاص ایتمك ارزوسنه دوشه‌رك بونلری میدانده مغلوب ایتدکدن صوکره نهایت مسینه‌ده محاصره ایتمشدر.

سیجیلیه‌نك شمالنده بولنان (لیپاری) آطه‌لیری خیلی وقتدن بری قارطاجه‌لیلرك النده ایدی و مذکور آطه‌لرده قارطاجه‌نك قوهٔ عسکریه‌سی موجود ایدی. لیپاری آطه‌لرنده‌کی قارطاجه عسکری قوماندانی بولنان (هانون) مسینه‌نك هیه‌رون طرفندن ضبط اولنمسنی چکه‌میوب هیه‌رونه اعلان حرب ایتمشدر. هانون ایله هیه‌رون بربریله اوغراشمقده ایکن مامرتینلر رومه‌یه التجا و رومه‌یه تابع اوله‌جقلرینی وعد ایده‌رك معاونتنی استرحام ایله‌مشلردر.

رومه‌ده سناتو مجلسی بوخصوصده رأی ویرمکه جسارت ایده‌میوب کیفیتی عموم اهالینك رأینه حواله ایتمشدر. اهالی ایسه (قلاودیئوس) نام بر ضابطك تحت قوماندهسنده اوله‌رق سیجیلیه‌یه بر مقدار عسکر سوق اولنمسنه قرار ویرمشدر.

بو اثناده هانون دسیسه ایله مسینه‌یه داخل اولمشیدی . فقط یکی کلان قلاودیؤس دخی دسیسه ایله مسینه‌یه کیره‌رك قارطاجه‌لیلری طرد واخراج ایتمشدر (ق ۸۸٦) .

بونك اوزرینه هیه‌رون ایله هانون — یعنی سیراکوزه عسکریله قارطاجه عسکری رقابت وعداوتلرینی اونودوب یکی ظهور ایدن دوشمنی بالاتفاق مسینه‌ده محاصره ایله‌مشدر . بو وجهله رومه جدیاً مسینه مسئله‌سنه مداخله ایتمکه مجبور اولمشدر .

رومه‌نك موفقیتی — آپیؤس قاوده‌کس [۱] نام رومه قونسلوسی یکرمی بیك عسکر ایله مسینه بوغازینی مرور ایدوب مسینه‌نك امدادینه یتشمش وشهری محاصره ایدن متفقره غلبه وهیه‌رونی مظفراً سیراکوزه‌یه قدر تعقیب ایتدکدن صوکره شهر مذکوری دخی محاصره ایتمشدر . هیه‌رون خوفدن علی العجله تضمینات حربیه ویره‌رك رومه‌لیلر ایله مصالحه واتفاق عقد ایتمشدر .

رومه‌لیلر ایرتسی سنه ایکی قونسلوسك تحت قوماندەلرنده اولمق اوزره اوتوزبش بیك عسکر دها سوق ایده‌رك سیجیلیه‌ده

[۱] Caudex.

آلتمش قدر قارطاجه شهرینی فتح و استیلا ایله‌مشلردر . اغریکنته (Agrigente) نام متین قارطاجه قلعه‌سی دخی یدی ماه محاصره‌دن صوکره رومه‌لیلر طرفندن فتح اولندیغندن بوندن بویله سیجیلیه آطه‌سنده قارطاجه‌لیلرك النده انجق ساحل بحرده بر ایکی موقع قالمشدر .

رومه‌دونتماسی — رومه‌لیلر قره‌ده بو قدر شانلی مظفریتلره نائل اولدقلری حالده ایتالیه سواحلی قارطاجه دونتماسندن زیاده‌جه متضرر اولمش ایدی . سناتو مجلسی بونك ایچون بر دونتما انشاسندن بشقه برچاره اولمادیغنی کوره‌رك بو خصوصده لازمکلان تدابیره تشبث ایتمشدر .

رومه‌لیلر ایتالیه ساحلنده قره‌یه اوتورمش اولان بش انبارلی بر قارطاجه کمیسنی نمونه اتخاذ ایده‌رك اوچ آی ظرفنده یوزیکرمی بیوك حرب سفینه‌سندن مرکب بر دونتما انشا ایله دوئیلیؤس [١] نام قونسلوسك تحت قوماندەسنده اوله‌رق دکزه چیقارمشلردر .

میل محاربه‌سی — سیجیلیه‌نك شمالنده ـ یعنی میل (Myles) آچیقلرنده ایکی دونتما بربرینه تصادف ایله بینلرنده بیوك بر محاربه واقع اولمشدر .

---

[١] Duilius.

رومه كميلرى قارطاجه اصولى اوزره انشا اولنمش ايديسه‌ده اوزرلرنده فضـله اوله‌رق اوجلرى چنكللى اسـكله‌لر موجود ايدى . بو اسكله‌لر رومه‌ليلرك ايجـادى ايدى ورومه‌ليـلرك مظفريتلرينه واسطه اولان بو اسكله‌لردر .

رومه كيلرى دوشمن كمسنه ياقلاشه‌رق واسكله‌لر واسطه‌سيله رامپه ايده‌رك دوشمن كيسنى هر برحركتدن عاجز براقيرلر وكميده حاضر بولنان عساكر بريه دوشمن سفينه‌سنه چيقه‌رك حرباً كمى ضبط اولنور وياخود باتيريلور ايدى .

والحاصل ميل محـاربه‌سنده رومه‌ليلر فوق العاده شـانلى برمظفريته نائل اولمشـلردر . رومه‌ليلر بويله بر موفقيتى مأمول ايتمدكلرندن مظفريت اوزرينه درجهٔ نهـايه‌ده مسرور اوله‌رق شنلكلر اجرا ايتمشـلردر . دوئيليئوس دخى (تريؤمفه) — يعنى ظفر آلاينه نائل اولمشدر .

فوروم ميدانده‌دوئيليؤس ايچون علامت‌افتخار اولمق اوزره مخصوص برهيكل ركز اولنمش واوزرنده مظفريتى ذكر ايدلمشدر . بوندن ماعدا دوئيليؤس سناتودن عودت ايدر ايكن اقشـاملرى اهالى طرفندن مشعله‌لر ايله تشييع اولنور ايدى .

قارطاجه دونماسـنك بقيه‌سى سـاردينيه و قورسـيقه‌يه طوغرى فرار ايتديكنـدن رومه دونماسى آنى تعقيب ايده‌رك مذكور آطه‌لره واصل اولمش و آنلرك فتحنه قيام ايتمشدر .

هامیلقار بارقه — حیرت و یأس ایچنده قالمش اولان قرطاجه‌لیلر شجاعت و مهارت عسکریه‌سیله معروف اولان (هامیلقار بارقه) یی سیجیلیه اردوسنه قوماندان نصب ایتمشلر دیگر طرفدن کمال سرعتله بیوك بر دونانمه تشکیلنه تشبث ایتمشلردر. چونکه دکز پادشاهی صفتیله اولان قرطاجه‌لیلر ایچون اشبو مغلوبیت پك بیوك عیب اولدیغی انکار اولنه‌مز ایدی.

هامیلقار پریشان حالنده بولنان قرطاجه عسکرینی سرلوحه عبرت اولمق اوزره ابراز ایتدکدن کری طورمادیغی حمیت و فداکارلغیله جانلندیره‌رق برقاچ مظفریته نائل اولمش و رومه‌لیلری سیجیلیه‌ده خیلی تضییق ایتمشدر. حتی بر کره هامیلقار رومه عسکرینی طاغلر آره‌سنده صیقشدیروب هر طرفدن احاطه ایتمش و تسلیمدن بشقه چاره براقمشدر. فقط فلاما (Flamma) نام بر فرقه قوماندانی رومه‌لیلری تسلیم سلاح ایتمکدن خلاص ایچون کندیسنی فدا ایتمشدر.

فلاما فرقه‌سندن اوچ یوز قدر سلاحشور انتخاب و تفریق و دشمنك بر مهم نقطه‌سنه هجوم ایده‌رك دشمنی مشغول ایتمش. بو سایه‌ده رومه اردوسنك بقیه‌سی محل سلامته چیقه‌بیلمشدر. فقط بر مدت صوكره رومه‌لیلره یکیدن امداد کلدیکندن قرطاجه‌لیلرینه ساحل بحره قدر رجعت ایتمکه مجبور اولمشلردر.

مذاکرات صلحیه — رومه عسکری محاربه‌دن او صانمش اولوب اطاعتسزلکه باشلامش ایکن قونسلوس متهلوس پانورمه موقعنده بیوك بر محاربه قزانوب رومه‌نك ایشنی دوزلتمشدر .

متهلوسك [١] مظفریتی او قدر مهم ایدیکه قارطاجه عقد صلح ایچون اسیر بولنان ره‌کولوسی مأموراً رومه‌یه کوندرمشدر . صلحك عقدینه موفق اولدیغی حالده ره‌کولوس اسارتدن قورتیله‌جق ایدی، عکسی حالنده ایسه قارطاجه‌یه عودت ایده‌جك ایدی .

ره‌کولوس صلحك عقدندن استفاده ایده‌جکی و رومه صلحه میال بولندیغی حالده محاربه‌نك دوامی ایچون الندن کلانی دریغ ایتمه‌مشدر . رومه‌دخی مجرد ره‌کولوسك توصیه‌سی و اصرارى سایه‌سنده تکلیف اولنان صلحی قبول ایتمه‌مشدر .

ره‌کولوس مسروراً قارطاجه‌یه عودت ایتمك اوزره ایکن رومه‌ده قالمسی ایچون بر برینی متعاقباً واقع اولان والده‌سنك، زوجه‌سنك، احباسنك، سناتو مجلسنك ونهایت عموم ملتك استرحاملرینه باقمیه‌رق و سوزینه صادق قاله‌رق قارطاجه‌یه عزیمت

[١] Metellus .

ایتمشدر ۰ روایته نظراً قارطاجه‌لیلره کولوسی باربارانه قتل ایتمشلردر ۰

آپیئوس قلاودیئوس — یکی نصب اولنان قونسلوس

آپیئوس قلاودیئوس پولخر [١] دره‌پان لیمانده بولنان قارطاجه دونغاسی اوزرینه ناگاه هجوم ایتمك فکریله دکزه چیقمش ایدی ۰ بولده کمیده بولنان « مقدس طاوقلر » یم یمامشلر ۰ بو ایسه رومه‌لیلرك اعتقادلرنجه تشبثك نتیجهٔ وخیمه‌یی موجب اوله‌جغنه براشارت ایدی ۰ فقط پولخر سفردن صرف نظر ایده‌جکی یرده بالعکس حدتلنوب « اکر یم یمیورلر ایسه باری برآز صو ایچسونلر » دیه‌رك طاوقلری دکزه آتدیرمشدر ۰

پولخر قارطاجه‌لیلره مغلوب اولوب قرق قدر کمیسنی ضایع ایتدکدن صوکره فراراً عودت ایتمشدر ۰

بو اثناده آرقه‌داشی بولنان پولوس [٢] دخی یوزبش قطعه حرب وسکز یوز قطعه نقلیه (معونه) سفینه‌سنی غائب ایتمش ایدی ۰ سناتو مجلس پولخرك حرکاتندن کمال درجه‌ده متنفر اوله‌رق مرقومی رومه‌یه جلب ایله بر دیقتاتور انتخاب ایچون صیقشدیرمشدر ایدی ۰ [٣] پولخر ایسه کندی وکیلخرجی دیقتاتور انتخاب

[١] Appius Cl. Pulcher [٢] Pullus

[٣] معلوم اولدیغی اوزره رومه‌ده دیقتاتورك انتخابی لزومنی سناتو مجلسی بیان ایدر ایدی و بونك اوزرینه قونسلوس بریسی تعیین ایلر ایدی ۰

ایتمشدر . سناتو اشبو انتخابی فسخ و پولخری تأدیب ایله‌مشدر .

رومه‌ده غلیان حمیت — احوال کیتدکجه رومه‌لیلر ایچون فنا رنك کسب ایتمکده ایدی . هامیلقار بارقه برایکی موفقیته‌دها نائل اولوب حتی بردفعه سیجیلیه‌ده‌کی رومه اردوسنی ایکی یه بوله‌رك تکرار برلشمسنه مانع اولمشدر . بونك ایچون رومه‌لیلر محاربه‌یه‌غایت کوشك اوله‌رق دوام ایتمشلردر .

رومه‌لیلر دونماسز قالمشلر ایدی . سناتو دخی دونما انشا ایده‌جك اقتداری اولمادیغی ادعاسیله انشاسندن صرف نظر ایتمش ایدی .

بونك اوزرینه رومه اهالیسنك متصف اولدقلری حمیت وطنپرورانه غلیانه کلمشدر . اهالی «حکومتك دونما انشا ایده‌جك اقتداری یوق ایسه بز انشا ایده‌جکز» دیه‌رك بر اعانه دفتری کشاد ایتمشلر و نتیجه‌سی اوله‌رق بر آز مدت ظرفنده کوزل بر دونما دکزه چیقارمشلردر .

اشبو دونمایه قوماندان نصب اولنان لوتاچیئوس قاتو-لوس [۱] سیجیلیه‌نك غرب طرفنده واقع (اغاتس) صولرنده قارطاجه دونماسنی احاطه ایده‌رك تسلیمه مجبور ایتمشدر .

قاتولوسك اشبو مظفریتی قارطاجه‌یی دونماسز براقشدر .

[۱] Lutatius Catulus

بو مغلوبیتدن صوکره سیجیلیه‌ده بولنان هامیلقارك دخی خط رجعتی کسیله‌رك آچلقدن تلف اولمق تهلکه‌سنه دوشمشدر .

عقد مصالحه — قارطاجه ارتق کندیسنك رومه‌لیلره مقاومتدن عاجز اولدیغنه حکم ایده‌رك تکلیف اولنان شرائط اوزره عقد صلح ایتمشدر .

امضا اولنان صلحنامه موجبنجه قارطاجه سیجیلیه ایله اطرافنده بولنان اوفاق آطه‌لردن کاملاً صرف نظر ایده‌جك، رومه اسیرلرینی اعاده ایلیه‌جك، نهایت اون سنه ظرفنده اوچ بیك ایکی یوز تالان (اون سکز ملیون فرانق) تضمینات حربیه ویره‌جك ایدی .

سیجیلیه آطه‌سی رومه‌نك برنجی « ولایتی » اولمشدر .

(٢)

ایکی محاربه آره‌سی

(٨٤١ - ٨٦٣)

قارطاجه کوکللی عسکرینك عصیانی . هامیلقارك خدمتی . فتح اسپانیه . تلامون محاربه‌سی . اوپیم غنائمی

قارطاجه عسکرینك عصیانی — قارطاجه‌ده صلح عقد ایدلدکدن صوکره دخی آسایش اعاده اولنه‌مامشدر . حتی غائله‌نك الڭ مدهشی صلح امضالندقدن صوکره باشلامشدر .

قارطاجه عسکرینك چوقدنبری آیاقلری تداخلده‌ایدی . محاربه بتدکدن صوکره کوکلیلر آیلقلرینی ایسته‌مشلر . حکومتك ایسه ویره‌جك بر آقچه‌سی اولمادیغندن مهلت طلب ایتمش . کوکلیلر بوکا موافقت ایتمیوب عصیان چیقارمشلردر . قارطاجه تبعه‌سنك بر قسمی دخی عاصیلر طرفنه چکدیکندن ایش فنا رنك کسب ایتمشدر . یالکز کوکللی اوله‌رق عصیان ایدنلرك مقداری یکرمی بیکی متجاوز ایدی .

هامیلقارك خدمتی — اشبو احوال وخیمه‌دن طولایی قارطاجه‌لیلر بینلرنده اولان منازعه‌لری ترك ایده‌رك بالاتفاق عصیانك دفعی چاره‌سنه باقشلر وهامیلقارك قوماندان نصب اولنمسنه هانونلر دخی رأی ویرمشلردر ۰

محاربه خیلی مدت دوام ایتمش وقارطاجه ممالکی خراب وتراب اولمشدر ۰ طرفیندن اجرا اولنان وحشتلرك دخی حدو حسابی یوق ایدی ۰ نهایت هامیقار بارقه نومیدیه یعنی جزایر حکمداریله اتفاق ونومیدیه‌لیلر واسطه‌سیله عاصیلری هرطرفدن تضییق ایده‌رك جمله‌سنی چیقماز بردره‌یه صیقشدرمشدر ۰

هامیلقار مذاکرات صلحیه ایچون کلان اون قدر عاصیلر سرکرده‌سنی توقیف ایتدکدن صوکره اوزرلرینه بالهجوم جمله‌سنی قلیچدن کچیرمشدر ۰

بو محاربه ایکی سنه دوام ایتمش وتاریخده « عفواولنماز محاربه » نامیله معروف اولمشدر ۰ شوراسی دخی شایان دقتدرکه بو محاربه‌ده قارطاجه‌لیلره رومه‌لیلر ایله هیه‌رون طرفلرندن بیله امداد کلمشدر ۰

محاربهٔ مذکوره اثناسنده رومه یکی برمعاهده ایله قارطاجه‌دن ساردینیه وقورسیقه آطه‌لرینی آلمشدر ۰

فتح اسپانیه — هامیلقارك اشقیایه قارشی نائل اولدیغی

موفقیات پك مهم اولدیغندن بو سایه‌ده معیتنده‌کی عسکر ایله عموم اهالینك حسن توجهلرینی قزانمش ایدی . هانون خاندانی بوندن زیاده‌سیله قورققده اولدقلرندن سناتو مجلسنه هامیلقاری اسپانیه‌نك استیلاسنه مأمور ـ یعنی قارطاجه‌دن تبعید ایتدیرمشلردر .

قارطاجه‌لیلر قارطاجه‌دن تبعید ایتمك ایسته‌دكلری آدملری اسپانیه‌نك استیلاسنه مأمور ایدرلر ایدی و اسپانیه‌یه کیدنلر صاغ و صاغلم کری عودت ایتمزلر ایدی . چونکه اسپانیه اهالیسی هم جسور، همده غلبه‌لك بولندقلرندن قارطاجه قوماندانلرینی یا میدان حربده، یاخود کیزلیجه قاتللر واسطه‌سیله تلف ایدرلر ایدی .

هامیلقار ایسه طقوز سنه ظرفنده فوق العاده لیاقت و فداکارلق ابراز ایده‌رك اسپانیه‌نك قسم اعظمنی فتح ایتمش و شان و شهرتنی آرتدیرمشدر . لكن هامیلقار اونجی سنه‌ده محاربه‌لرك برنده تلف اوله‌رق اردوبی داما دی بولنان آزدروباله [١] تسلیم ایله‌مشدر .

آزدروبال هامیلقارك فتوحاتنی اكمال ایتمكه باشلادیغندن رومه‌لیلر بالمداخله قارطاجه عسکرینك (ابرو) نهرینی تجاوز ایتمیه‌جکی حقنده تأمینات آلمشلردر . برآز مدت صوکره

[١] Asdrubal.

آزدروبال دخی اهانة قتل اولندیغندن عسکر هامیلقارك اوغلی مشهور آنیبالی قوماندان انتخاب واعلان ایتمشدر (ق ٢٤٢ ٨).

تلامون محاربه‌سی — بو اثناده رومه‌لیلر ایتالیه‌نك خارجنده اولان قطعاته تجاوز ایتمکه باشلامشلر ایدی. بونکله برابر شمالی ایتالیه‌ده کائن غالیه قطعه‌سی حالا مستقل ایدی. رومه غالیه‌یی استیلا ایچون تدارکاته باشلامش ایکن رومه‌لیلرك تصوراتندن خبردار اولان غاللر آلپ طاغلرینك او بر طرفنده بولنان همجنسلرینی ایتالیه‌یه دعوت ایده‌رك رومه‌یی خیلی تلاشه دوشورمشلردر. رومه‌لیلر بنه عموم اهالی‌یی سلاح آلتنه آله‌رق یوز اللی بیك قدر منتظم و آلتی یوز یکرمی بیك احتیاط عسکری جمع ایده‌رك غاللره قارشی سوق ایتمشلردر.

تلامون بورنی جوارنده واقع اولان محاربه‌ده غاللر فنا حالده پریشان اولوب قرق بیکی متجاوز اولان تلفاتلرینی میدان حربده ترك ایده‌رك فرار ایتمشلردر.

براز مدت صوکره رومه عسکری (پو) نهرینی تجاوز ایدوب شمالی ایتالیه‌نك فتحنی تکمیل ایتمشدر.

محاربه‌لرك برنده رومه‌لیلرك قوماندانی بولنان مارچللوس (Marcellus) کندی الیله دوشمن حکمدارینی قتل ایده‌رك سلا-

حربینی آلمش. یعنی روما تاریخنده اوچنجی اوله‌رق «اوپیم» غنائمنه نائل اولمشدر (ق۷٤۷).

بومحاربه‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق آلپـه طاغلرینـك جنوب طرفنده کائن غالیه (چیزالپینه) رومه‌نك ولایتی کسلمشدر.

(٣)

آنیبال وایکنجی پون محاربه‌سی

(٨٢٣-٨٤١)

آنیبال • رومه‌نك حركتی واعلان حرب • آنیبالك ایتالیه سفری • تسین وترهبیه محاربه‌لری • ترازیمن محاربه‌سی • فابیئوس قونقتاتور • قان محاربه‌سی • رومه‌نك متانت وحمیتی • قاپویه وقعه‌سی • آنیبالك مضایقه‌سی • فتح سیراكوزه • پوبلیوس اسچیپیئون • متاور محاربه‌سی • اسچیپیوٴنك آفریقه‌یه مروری • زامه محاربه‌سی • مصالحه ومعاهده • آفریقه‌وی

آنیبال — برنجی پون محاربه‌سنك نتیجه‌سی اوله‌رق قارطاجه ایله رومه بیننده عقد اولنان معاهده‌نك یقینده بوزوله‌جغی كیمسه‌نك خاطرینه كلمیور ایدی • چونكه قارطاجه‌نك رومه ایله

باشه چیقه بیله‌جکنه امیدی یوق ایدی . رومه‌نك دخی قارطاجه‌نك اشبو حالسزلغیله استفاده ایتمکه ارزوسی یوق ایدی . قارطاجه‌ده یالکز برکشی محاربه‌نك تکرار ظهورینی ارزو ایده‌رك معاهده‌یی بوزمش و محاربه‌یی میدانه کتیرمشدر .

رومه قارطاجه‌نك آرتق باش قالدیره‌میه‌جغی ظننده بولندیغندن اکا اسکیسی کبی رقیب نظریله باقایور ایدی . حتی کوکلهلر عصیانی اثناسنده رومه طرفندن قارطاجه‌یه معاونت بوندن ایلری کلمش ایدی . یالکز بردفعه رومه قارطاجه‌نك کیدیشندن تلاش ایده‌رك مداخله ایتمش ایدی . اوده هامیلقار بارقه ایله آزدروبالك اسپانیه فتوحاتی اوزرینه ایدی . آزدروبال ایله رومه بیننده امضا اولنان مقاوله موجبنجه قارطاجه‌لیلر اسپانیه‌ده (ابرو) نهری تجاوز ایتمیه‌جکلر ایدی .

بوقاریده ذکر اولندیغی اوزره یالکز برذات محاربه‌نك تکرار ظهورینی التزام ایده‌رك ابرو نهرینی تجاوز و (ساغونت) شهرینی محاصره ایله محاربه‌یه سبب اولمشدر . بوذات دخی مشهور هامیلقار بارقه‌نك اوغلی (آنیبال) در .

هامیلقار بارقه اسپانیه‌یی فتح ایتمك ایچون قارطاجه‌دن عزیمت ایدر ایکن عادت اوزره قربان ذبح ایتمش و طقوز یاشنده بولنان اوغلی آنیبالی یانه جلب ایدوب صاغ اولدقجه رومه‌یه قارشی عداوت و خصومت اظهار و الدن کلدیکی قدر مضرت

ایراث ایتمکدن کری طورمامسنی امر و نصیحت ایله‌مش و آنیبال دخی اطاعت ایده‌جکنـه یمین ایتمش ایدی . فی الحقیقه آنیبـال سوزینه صـادق قالمش و رومه‌لیـلره تورکین، پورسـنا، برون و پیروسلری اونوتدیرمشدر .

پدری وفات ایتدیکی وقت آنیبال اون سکز یاشنده اوله‌رق آزدروبال ایله برابر اسـپانیه اردوسنه کلمش ایدی و اسـپانیه اردوسی‌سودیکی قوماندانك اوغلنی، خصوصیله پدرینه بکزه‌دیکی ایچون، کمال مسرت و محبتـله قبول ایتمشـیدی . هله آنیبالك صغوق ایله صیجـاغه ، آجلقله صوسزلغه ، مشـغولیت ایله اویقوسزلغه متحمل اولدیغنی کورنجه عسـکر کندیسنه اولان محبتنی آرتدیرمشدر .

آنیبال دائما نفر البسـه‌سنی لابس اولدیغی حالـده نفرات ایچنده یاتوب قالقار و یه‌جکی ایله ایچه‌جکی خصوصنده عسکردن آیرلماز ایدی . آنیبالك یالکز سلاح ایله آته مراقی وار ایدی و انلر هرکسککندن ایی ایدی . تجـاوزده عسـکرك اوکنده و رجعتده الك آرقه‌ده بولنور و کرك پیاده، کرك سواری ایچنـده برنجی نفر صـاییلیر ایدی . آنیبال قومانده ایتمکه باشـلامازدن اول قومانده تحتنـده بولنمغك نه دیمك اولدیغنی اوکرنمشیدی . بناء علیه قوماندەیی درعهده ایتدیکی حالده کندیسنی عسـکره

سوديره‌جك يول بوله بيله‌جك ايدى . آنيبال بو حالده اوج سنه دائما محاربه ايتمكده اولان اردوده بولنمشدر .

آزدروبالك وفاتندن صوكره اسپانيه اردوسى اتفاق آرا ايله يكرمى يشنده بولنان آنيبالى قوماندان انتخاب ايتمش و قارطاجه سناتوسى دخى اشبو انتخابى مجبوراً تصديق ايتمشدر (ق ٢٢١) .

فتوحات واسطه‌سيله قارطاجه‌دن بيوك بر دولت تشكيل ايتمك ذاتاً بارقه خاندانندك برنجى آرزوسى ايدى . آنيبالده بوندن بشقه پدرينك امرينه اطاعت ايله رومه‌ليلردن قارطاجه‌نك انتقامنى آلمق آرزوسى دخى موجود ايدى .

آنيبال رومه ممالكنى قالديرمق تصورينه دوشمشدر . آنيبال دكمى اردويه مالك ايدى . عسكرلك كنديسنه و كنديسنك عسكره اولان امنيتلرى بركمال ايدى و رومه عليهنه بر حركت قالميه‌سنك مسلكنه موافق اولديغى كبى، شهرت شعار اولمق ايچون دخى مناسب بر طريق ايدى . بونك ايچون بلا سبب مشروع نقض عهد ايده‌رك آنيبالك ساغونتى محاصره ايديشنه يكده تعجب اولنمامليدر .

رومه‌نك حركتى واعلان حرب — ساغونتك محاصره‌سى

اثناسنده رومه‌ليلر آنيبالك كرى چكلمديكى حالده اعلان حرب ايتمكه مجبور اوله‌جقلرينى بيان ايچون قارطاجه‌يه و آنيبال نزدينه

سفيرلر يوللامشلر ايسه‌ده بر ثمره كوريله‌مه‌مشدر . رومه ساغو-
نتك فتحندن صوكره دخی بر نوع عاليجنابلق سوقيله اعلان حرب
ايتميوب ترضيه طلب ايتمك اوزره قارطاجه‌يه مرخص صفتيله
فابيئوسی كوندرمش ايدی . لكن قارطاجه حكومتی جواب
ويرمكدن عاجز قالديغندن سفيره برشی ديمه‌مشدر . چونكه ترضيه
ويرسه آنيبال كوجنوب عصيان ايدر ديه قورقار ايدی . ويره-
مسه رومه ايله حرب ايتمك لازم كليور ايدی . رومه ايله
محاربه ايسه سناتونك فكرنجه قارطاجه ايچون محوديمك ايدی .

بر كون فابيئوس ثمره‌سز مذاكراتدن تحملی توكنديكندن
قارطاجه سناتوسنه كيده‌رك « توغا » سنك [*] اتكنی قالديروب
حرب ايله صلح بونك ايچنده در ، انلردن برينك انتخابی زمانی
كلمشدر » سوزيله مجلسی تضييق ايتمشدر . جوابدن عاجز اولان
قارطاجه سناتوسی دخی « سز ايسته‌ديكلزی انتخاب ايديكز »
جوابنی ويردكلرندن فابيئوس « اويله ايسه حرب اولسون »
ديه‌رك اتكنی صاليويرمش و بو وجهله محاربه اعلان اولنمشدر
— يعنی آنيبال مرادينه نائل اولمشدر .

آنيبالك ايتاليه سفری — آنيبال دكزده رومه‌ليلرك دو-
نغمسی غالب اولديغندن دونغا واسطه‌سيله تجاوز ايتمكدن صرف

[*] توغا رومه‌ليلرك كيدكلری بر نوع منتاندر .

نظر ایتمشدر . روما عسکرینك اسپانیه‌یه ورودینه منتظر اولمغی ایسه کبرینه صیغدیره‌مامش . بونك ایچون کیمسه‌نك خاطر و خیالنه کلمه‌مش بر حرکتده بولنمشدر . یعنی پیرینه طاغلرینی و غالیه قطعه‌سنی و آلپه طاغلرینی مرور ایله شمالی ایتالیه‌یه هجوم ایتمکه قرار ویرمشدر .

آنیبال معیتنده یوز بیك کشیلك منتظم بر اردو بولندیغی حالده ایبری و پیرینه طاغلرینی مرور ایده‌رك غالیه‌یه داخل اولمش و غالیه ایله آلپه اوزرنده ساکن اقوام وحشیه‌نك معندانه مقاومتلرینی یکه‌رك تشرین ثانی موسمنده یازین بیله مروری مشکل اولان کوچوك سن غوتار چیدندن آلپه طاغلرینی دخی قطع ایله (پو) نهری وادیسنه ایتمشدر .

آنیبالك اردوسی تصادف ایتدیکی مشکلات عظیمه‌دن طولایی پك چوق ضایعات ویردیکندن ایتالیه‌یه آیاق باصدیغی وقت انجق یکرمی آلتی بیك موجودی قالمش ایدی .

آنیبال اشبو یکرمی آلتی بیك یورغون عسکر ایله رومه‌یی نفس ایتالیه‌ده مغلوب ایتمك ایسته‌یور ایدی . بو ایسه هرکسك عندنده بیوك دلیلکدن بشقه برشیئه حمل اولنمازایدی .

آنیبالك اشبو حرکتی جمیع زمانده فن حرب اربابنك حیرتلرینی موجب حرکات عظیمهٔ حربیه‌دن معدودر . آنیبالك اردوسنده

خیلی فیل موجود ایدیسه‌ده آلپه‌دن چکرایکن تلف اولوب یالکز بر دانه‌سی قورتلمش ایدی .

تسین وتره بیه محاربه‌لری — بومثللو تجاوزرومه‌لیلرك تصورلرینه صیغمادیغندن بری اسپانیه ، دیکری دخی قارطاجه‌یه سوق اولنمق اوزره ایکی اردویوله چیقارمشلر ایدی . اسپانیه‌یه کیده‌جك اردویه مأمور اولان قونسلوس اسچیپیئون (Scipio) آنیبالك غالیه چیرالیبنه‌یه کلدیکنی کمال تعجب ایله خبر آلنجه ، علی‌العجله قارشیسنه کیتمش و (تسین) موقعنده آنیبال اردوسنك یولنی سد ایله‌مشدر . آنیبال برهجومده اسچیپیئونی مغلوب وپریشان ایتمشدر .

بوحالده آفریقه‌یه مأمور اولان سمپرونیؤس (Sempronius) نام دیکر قونسلوس دخی اسچیپیئونك امدادینه یورومشدر . سمپرونیئوس آرقه‌داشنك نصیحتنه قولاق ویرمیه‌رك تره‌بیه نام موقعده آنیبال ایله درحال حربه طوتشمشدر . قرق بیك کشیدن مرکب اولان رومه اوردوسندن اوتوزبیك نفر میدان حربده تلف اولمش ویالکز اون بیك نفر سمپرونیئوس ایله برابر فرار ایتمشدر .

محاربهٔ مذکوره‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق غالیه قطعه‌سی آنیبالك النه کچمش ورومه عسکری آپنین طاغلرینی ترك ایده‌رك اترورییه‌یه

رجعت ایتمشدر . غالر ایسه آنیبال طرفنه کچه‌رك آنیبالك اردوسنی طقسان بیکه ابلاغ ایتمشلردر .

ترازیمن محاربه‌سی — بونك اوزرینه رومه اهالیسی زادکانك مخالفتلرینه باقمسزین فلامینیئوس (Flaminius) نام برپلبسی قونسلوس انتخاب ایده‌رك انی اللی بیك کشیلك براردو ایله آنیباله قارشی سوق ایتمشلردر . اوغورلر فلامینیئوسك انتخابنی رومه‌لیلر ایچون مضر اولدیغنی ادعا ایده‌رك فسخنی التزام ایتمکده اولدقلرندن فلامینیئوس عزیمتدن اول رومه‌ده عادت اولان قربانی دخی کسمکسزین خفیاً اردویه کیتمش وتدابیر احتیاطکارانه اتخاذ ایتمکسزین محاربه‌یه طوتشمشدر . او اثناده آنیبال آپنین سلسله‌سنی مرور ایدوب اترورییه‌یه داخل اولمش ایدی .

اتروریه‌ده کائن (ترازیمن) نام برکول جوارنده واقع اولان محاربه‌ده اون بش بیك کشیله برابر فلامینیئوس قتل اولنمش واون بش بیك قدر رومه عسکری اسیر دوشمشدر .

محاربه‌نك نتیجه‌سی اوله‌رق آنیبال ایچون رومه طریقی آچلمشدر . آنیبالك تلفاتی یالکز بیك کشیدن عبارت ایدی . شمدی‌یه قدر وقوع بولان محاربه‌لرك کافه‌سنده آنیبال سواریسی واسطه‌سیله دوشمن اردوسنی هرطرفدن احاطه ایتدکدن صوکره بوزمش ایدی .

فابیئوس قونقتاتور — بو آنه قدر مغلوبیتنی اهالیدن کتم ایتمش اولان رومه سناتوسی بوسفر تهلکه‌نك درجه‌سنی کتم ایتمه‌مش و اهالی یه احوال واقعه‌یی بیلدیرمشدر . بونکله برابر سناتو اصلا شاشرمامش و ینه آنیباله مقاومت ایچون هر طرفدن عسکر جلب ایدوب آنلری دیقتاتور انتخاب اولنان فابیئوس ماقسیموسك تحت اداره‌سنه ویرمشدر . سناتو پلبسلری‌دخی خشنود ایتمك فکریله مینوچیئوس (Minucius) نام بر پلبی‌یی معاون صفتیله فابیئوسك معیتنه تعیین ایله‌مشدر .

آنیبال ترازیمن محاربه‌سی سایه‌سنده کندیسی ایچون آچیلان رومه طریقنی دها کندی قوتنه کوه‌نه‌مدیکندن طولایی ترك ایده‌رك جنوبی ایتالیه اقوامنی دخی رومه علیهنه قالدیرمق اوزره اول طرفه طوغری یورومشدر . چونکه آنیبال رومه‌یی یأسه کتیرمکدن قورقیورایدی .

آنیباله قارشی یکی مأمور اولان فابیئوس آنکله حربه طوتشماز و بالعکس مخصوصاً حربدن قاچار ایدی و سیار فرقه‌لر تشکیل ایده‌رك آنیبال اردوسنی اوکدن ویانلرندن و آرقه‌دن دائما راحتسز ایدر ایدی . آنیبال محاربه‌یه طوتشمق آرزوسیله ایلری‌یه طوغری حرکت ایتدیکی حالده فابیئوس اردوکاهنی ترك ایدوب محاربه ایتمکسزین رجعت ایدر ایدی .

اشته بو وجهله رومه وقت قزانمقده ایدی . بو ایسه دوشمن

طوپراغنده بولنان آنیبال ایچون پك مضر ایدی . رومه‌لیلر ایچون ایسه معلم عسکر یتشدیرمکده اولدقلرندن بالعکس فائده‌لی ایدی .

بومانوره‌لر سایه‌سنده فابیئوس برکره قارطاجه عسکرینی آنیبال دخی داخل اولدیغی حالده بر بوغازه صیقشدرمش ایدی . صورت ظاهره‌ده آنیبال ایچون تسلیمدن بشقه چاره یوق ایدی . فقط دساس قارطاجه‌لی اردوگاهده موجود بولنان برقاچ بیك اوکوزك بوینوزلرینه زیفته بولانمش چالی دمتلرینی چیروب کیجه یاریسی آنلری طوتشدیردقدن صوکره قورقولرندن قودورمش اولان اوکوزلری رومه‌لیلر اوزرینه صالیویرمشدر . رومه‌لیلر ایسه ایشك نه اولدیغنی آکلایه‌مادقلرندن دهشتلرندن فنا حالده قاریشمشلر و بیلمه‌رك بوغازی ترك ایله‌مشلردر . آنیبال دخی بو وجهله مهلك موقعدن قورتلمشدر .

مدت مأموریتی اولان التی آی ظرفنده فابیئوس هیچ بر بیوك محاربه‌ده بولنمامشدر . رومه‌لیلر کندیسنه قونقتاتور [*] لقبنی ویرمشلردر . فابیئوس یالکز برکره بیوجك بر محاربه ایتمش ایدی . اوده معاونی بولنان مینوچیئوسك امره عدم اطاعتندن

[*] Cunctator که تأخیر ایدیجی ومدبر معناسنه‌در .

نشئت ایتمشیدی ـ یعنی مینوچیئوس برکره ناکاه آنیبال ایله حربه طوتشوب پریشان اولمق اوزره ایکن فابیئوس چاره‌سز امدادینه کیده‌رك انی قورتارمشیدی . فابیئوس زماننده روم‌ه‌لیلر یالکز آنیبالك اوکنده رجعت ایتمکده، فقط سائر محللرده (یعنی دکزده و اسپانیه‌ده) تجاوز ایله‌مکده ایدیلر .

قان محاربه‌سی ــ سکزیوز اوتوزسنه‌سی قونسلوسلرندن پول امیل (Aemilius) زادکان طرفندن، و واروناوزون(Varron)دخی اهالی طرفندن انتخاب اولنمشلر ایدی . پول امیل فابیئوسك معیتنده بیومش اولدیغندن فابیئوس طرفندن اتخاذ اولنان اصول حربی ترجیح ایده‌رك آنیبال ایله بیوك محاربه‌یه طوتشمامق افکارنده ایدی . وارون ایسه معیتنده بولنان عسکره کوه‌نه‌رك محاربه ایتمك ایسته‌یور ایدی . وارون قوماندهسی نوبتی اولان کونلرك برنده اردوسنی محاربه ایتمکسزین رجعت اولنه‌میه‌جق درجه‌ده دوشمن عسکرینه یاقلاشدیرمش اولدیغندن چاره‌سز اوله‌رق جنوبی ایتالیه‌ده کائن قان (Cannes) شهری جوارنده بیوك بر محاربه وقوع بولمشدر .

محاربهٔ مذکوره شمدی‌یه‌قدر وقوع بولان محاربه‌لرك اك عظیمی ایدی . روم‌ه‌لیلرك موجودی سکسان بیك پیاده و آلتی

بیك سواری ایدی . آنیبال ایسه قرق بیك پیاده و اون بیك سواری‌یه قوماندە ایدرایدی . آنیبالك سودیکی مانوره دوشمن اردوسنی سواری واسطه‌سیله جناحرندن تضییق ایده‌رك هرطرفدن احاطه ایتمك ایدی . محاربات سابقه‌نك کافه‌سنده بو پلانی کمال مهارتله اجرا ایتمش و ثمره‌سنی کورمش ایدی . بودفعه دخی رومه‌لیلرك موجودی کندی عسکرینك ایکی مثلی مقدارنده‌اولدیغی حالده ینه آنلری احاطه ایتمکه موفق‌اوله‌رق شانلی مظفریته نائل اولمشدر .

رومه‌لیلردن یتمش بیك (٧٠٠٠٠) نفر ، برقونسلوس ، ایکی کوه‌ستور (اردو دفترداری) ، سکسان سناتور (سناتو اعضاسی) ، یکرمی‌بر فرقه‌قوماندانی تلف اولمشدر .

قونسلوس پول‌امیل محاربه‌نك ابتداسنده یاره‌لنمش ایدی . سندکاندن بری برحیوان کتیروب کندیسنی محل سلامته چیقارمق ایسته‌مش ایسه‌ده پول‌امیل فراری ارتکاب ایده‌میوب قتل‌اولنجه‌یه قدر محاربه‌یه دوام ایله‌مشدر . آنیبالك تلفاتی یالکز بش بیك بش یوز نفر اولوب بونلرك‌درت‌بیکی غالیه معاونه‌سندن عبارت ایدی (ق ٢١ ایلول سنه ٨٣٨) .

ظاهرحاله باقیلیرایسه قان محاربه‌سندن صوکره‌آنیبال ایچون رومه اوزرینه کیده‌جك وقت کلمشیدی . فقط آنیبال رومه جیشنك‌تهلکه ایله برابر آرته‌جغنی بیلدیکندن ینه رومه اوزرینه

کیتمیوب تشبثات سابقه‌سنه دوام ایتمش ـ یعنی جنوبی ایتالیه‌یی رومه علیهنه آیاقلاندیرمغه سعی ایله‌مشدر .

رومه‌نك متانت وحمیتی ــ قان وقعهٔ مدهشه‌سی اوزرینه رومه وهلهٔ اولاده هرنقدر زیاده‌جه متأثر اولمش ایسه‌ده کندیسنه ینه یأس کلمه‌مشدر .

فابیئوسك امری اوزرینه عموم اهالی سلاح آلتنه دعوت اولنمشدر . رومه‌ده یاسسز برفامیلیا پك نادر بولندیغندن کوز یاشلریله ارککاره یأس کتیرمسینلر مطالعه‌سیله قادینلر ایچون سوقاقلره چیقمق ومعبدلرده حاضر بولنمق منع اولنمشدر . ملت قدماسی شهر محله‌لرینی مخصوصاً طولاشه‌رق هرکسه تسلی ویررلر وحمیتك تزایدینی موجب هر درلو حرکاتده بولنورلر ایدی .

یالکز رومه اهالیسی ایچون اوتوز کون مدتله یاس امر اولنمش ایدی . رومه‌لیلر سیاهلره کیندکاری حالده معبدلره کیدوب دعالرده بولنورلر ایدی . کویا معبودلرك حسن توجهلرینی اعاده ایتمك زعمیله وظیفه‌لرینی ایفاده قصور ایدن ایکی وستال راهبه‌سی، ایکی غال، ایکی یونانلی دیری دیری دفن ایدلمشدر .

قان محاربه‌سندن صوکره صلح تکلیف ایچون آنیبال رومه‌یه امراسندن برینی ارسال ایتمش وررومه‌یه قارشی برجمیله اولمق

اوزره اردوگاهنده موجود اولان اون بیك قدر روما اسیرینی اعاده ایله‌مش ایدی . روما ایسه نه آنیبالك مرخصنه رومه‌یه آیاق باصدیرمش، نه‌ده اسیرلری قبول ایتمشدر . حتی میدان حربدن رجعت ایده‌رك رومه‌یه التجا ایدن اوچ بیك نفری دخی سیجیلیه‌یه نفی ایتمشدر .

فقط لایق اولدیغی مجازاتی کورمك ایچون کندیلکندن رومه‌یه کلمش اولان وارون مأمولك خارجنده اوله‌رق حسن صورتله قبول اولنمشدر — یعنی روما اهالیسی « روما عسکرینك آنیباله قارشی عاجز اولمادیغنی ادعا ایله حربه جسارت ایتدیکی ایچون » وارونی آلقشلامشدر .

بوندن آکلاشلدیغی اوزره بو قدر بیوك فلاکته اوغرامش اولان روما ینه یأسه کلمه‌مش و آنیباله غلبه ایتمك امیدینی قطع ایتمه‌مش ایدی . آنیبال دخی بونی پك اعلا بیلدیکندن صلحه طالب اولمش ایدی . صلح امیدی منقطع اولدقدن صوکره دخی رومه اوزرینه یورومه‌مشدر .

قاپویه وقعه‌سی — قان فلاکتی اثناسنده قامپانیه شهرلرندن قاپویه شهری رومه‌یه قارشی اهانت ایله آنیباله قپوسنی آچمش ایدی . روما قاپویه‌نك اهانتنه کویا قان وقعه‌سندن زیاده اهمیت ویره‌رك اخذ انتقامه تشبث ایتمشدر . چونکه رومه‌لیلرك

فكرنجه قاپويه تأديب اولنمـاديغى حالده بشقه شهرلر دخى آكا امثال ايده‌جكلر ايدى ٠

رومه‌ليلر قاپويه‌يى محاصره ايتدكلرندن آنيبـال دخى طبيعى آنك محافظه‌سنه قيام ايتمشدر ٠

رومه اردوسى آپيئوسك تحت قومانده‌سـنده اوله‌رق قاپو-يه‌يى محاصره ايتمش ايدى ٠ آنيبال على العجله قاپويه‌نك امدادينه يتشمش ايسـه‌ده رومه‌ليلرك اتخـاذ ايلدكلرى موقعى پك متين و مستحكم بوله‌رق اوزرلرينه هجوم ايتمكه جسـارت ايده‌مه‌مش و قاپويه‌يى قورتارمق ايچون نفس رومه‌يى تهديد نيتيـله ناكاه رومه پيشكاهنده ظهور ايدى ويرمشدر ٠

آنيبالك مطالعه‌سى شو ايدى: يا رومه‌يى بسبتون عسكردن خالى بوله‌رق آنى فتح ايده‌جك ايدى، ياخود رومه كنـديني محـافظه ايچون قاپويه‌يى محـاصره ايدن اردونك جلبنه مجبور اوله‌جغندن قاپويه محاصره‌دن قورتله‌جق ايدى ٠ فقط آنيبـال رومه پيشكاهنه كلنجه رومه‌يى مقاومته حاضر بولمشدر ٠ آنيبال رومه‌ده بولنان عسـكرك قاپويه‌يى محاصره ايدن فرقه اولديغى وقاپويه محاصره‌سـنك رفع اولنديغى ذهـابيله وكمال سرعتـله قاپويه‌يه كيتمش ايسـه‌ده رومه اردوسـنى قاپويه‌نك اطرافنـده براقديغى مواقعده بوله‌رق فوق العاده حيرت وتعجبده قالمشدر ٠

چونكه رومه‌ليلر آنيبالك رومه اوكنده ظهورندن طولايى

تلاش ایتمیوب موجود بولنان قوت ایله شهری محافظه ایتمکه واطرافده بولنان اردولری جلب ایتمه‌مکه قرار ویرمشلر ایدی . بناءعلیه آنیبال نائل مرام اوله‌مامشدر .

قاپویه‌شهری دخی رومه‌لیلره‌تسلیم اولمش ورومه‌لیلر طرفندن تخریب ایدلمشدر . قاپویه اهالیسنك برقسمی قتل اولنمش، قسم دیکری دخی اسیر اوله‌رق صاتلمشدر (ق ۳۳۳) .

آنیبالك مضایقه‌سی — مظفر اولان آنیبالك حالی یکدن پارلاق دکلدی . آقچه‌یه ومهماته وامداده محتاج اولوب قارطاجه حکومتندن دفعاتله آنلری طلب ایتدیکی حالده برثمره کورمه‌مش ایدی . قارطاجه سناتوسنده نفوذ صاحبی اولان هانون فامیلیاسی آنیبال بارقه‌نك اقبالنی کندی منافعی ایله منافع عامه‌یه (یعنی اصول ادارهٔ حاضره‌یه) کویا مضر کوره‌رك آنیبالك پارلاق مظفریتلرندن خشنود دکلدی وبوسببدن اوله‌رق امداد کوندرلمسنه مانع اولمقده ایدی . قان محاربه‌سنك تفصیلاتی قارطاجه‌یه وارد اولنجه هانونلر «آنیبال بوقدر بیوك مظفریته نائل اولمشدر، اوحالده امداده اصلا احتیاجی یوق دیمکدر» دیه‌رك آنیباله امداد کوندرلمسنی جرح ایتمشلردر .

بونك اوزرینه آنیبال حکومتدن استحصال ایده‌مدیکنی بالذات تدارك ایتمك املیله ماکدونیه‌یه سفیرلر ارسال ایدوب

ماکدونیه ایله عقد اتفاق ایتمشدر . دیکر طرفدن دخی اسپانیه‌ده بولنان برادری آزدروبالی اردوسیله ایتالیه‌یه دعوت ایتمشدر . لکن اسپانیه اردوسی غالیه طریقی اسچیپیؤن طرفندن سد اولندیغی جهتله اسپانیه‌ده قپانمش قالمشدر . ماکدونیه‌لیلر دخی آنیبال ایله برلشمك اوزره بیوجك براردو ایله ایتالیه‌یه کلشلر ایسه‌ده علی العجله قارشیلرینه سوق اولنان برروما اردوسنه فناحالده مغلوب اوله‌رق مملکتلرینه چکلمکه مجبور اولمشلردر .

بوندن آکلاشلدیغی اوزره رومه‌نك آنیباله قارشی سوق ایده‌جك قوتی وار ایدی، لکن عسکرلك کوزی بردرجه‌یه قدر آنیبالدن ییلمش اولدیغندن اوزرینه کیتمیور ایدی . رومه‌لیلر فابیئوسه امتثالاً احتیاطکارانه حرکت ایده‌رك آنیباله راحت ویرمه‌مکله قناعت ایده‌یورلر ایدی .

فتح سیراکوزه — آنیبال غائله‌سنه آرتق رومه‌لیلرك زیاده اهمیت ویرمدکلری بواثناده‌واقع اولان تشبثات خارجیه‌لرندن دخی مستباندر . ازجمله بوصره‌لرده سیجیلیه‌نك اك مهم حکومتی بولنان سیراکوزه‌ده هیه‌رون وفات ایتدیکندن شهرمذکور جمهوریت اصولنی احداث ایله‌مش وقارطاجه ایله عقد اتفاق ایتمش ایدی . رومه‌لیلر ایتالیه‌ده مظفر اولان آنیباله باقمسزین مارچللوسك (Marcellus) تحت قوماندەسنده اوله‌رق سیجیلیه‌یه

بر مفره‌زه کوندرمشلر ایدی . مارچللوس خیلی اوغراشدقدن صوکره سیراکوزه‌یی فتح ایتمکه موفق اولمشدر .

سیرکوزه‌نك فتحی کونی خیلی ماکینه‌لرك موجدی اولان علوم ریاضیه اربابندن مشهور آرخیمد دخی تلف اولمشدر . روایت اولندیغی اوزره آرخیمد یوم مذکورده شهرك دوشمن یدینه دوشدیکندن خبری اولمیوب اوطه‌سنده پرکل ایله برطاقم دائره‌لر چیزمکله مشغول بولنمشدر . حتی خانه‌سنی یغما ایتمك ایچون اوطه‌سنه کیران دوشمن عسکرینه یوزینی چویره‌جك وقت بوله‌میوب یالکز « امان بنم دائره‌لرمی بوزمیکز » دیه بیلمشدر (ق ۸۳٤) .

پوبلیؤس اسچیپیؤن — بونکله برابر رومه‌نك برمفرزه‌سی (تسین) ده مغلوب اولان قورنه لیؤس اسچیپیؤنك تحت قوماندەسنده اوله‌رق اسپانیه‌نك استیلاسیله اوغراشمقده ایدی . اسچیپیؤن هرنقدر آنیبالك برادری آزدروبال ایچون غالیه طریقنی سد ایتمکه موفق اولمش ایدیسه‌ده برمدت صوکره فنا صورتده مغلوب و پریشان اوله‌رق آلدیغی یرلری اعاده ایتمکه مجبور اولمشیدی . بونك اوزرینه رومه دخی فتور کوسترمیه‌رك قورنه‌لیؤسك اوغلی پوبلیؤس اسچیپیؤنك تحت قوماندەسنده اوله‌رق اسپانیه‌یه براردو دها سوق ایتمشدر .

پوبلیؤس اسچیپیؤن حین صباوتندن بری شجاعتیله عمومك حسن توجهنی قزانمش ایدی . (تسین) محاربه‌سنده پوبلیؤس مجروح اولان پدرینی دوشمنلر ایچندن یالکز باشنه چیقارمش ایدی . حالبوکه پوبلیؤس اووقت یکرمی یاشنده بیله یوق ایدی . پوبلیؤس بو شجاعتی سایه‌سنده دها کوچك یاشنده بیوك مأموریتلره نائل اولمش ایدی .

پوبلیؤس اسچیپیؤن اسپانیه‌یه ورود ایدر ایتمز اسپانیه‌نك اك متین قلعه‌سی بولنان یکی قارطاجه اوزرینه ناکاه هجوم ایده‌رك انی فتح ایتمشدر . بعده قارطاجه اردولرینك برینی پریشان برحالده غالیه‌یه فراره مجبور ایتمش ودیکرینی آفریقه‌یه التجا ایتمك اوزره اسپانیه‌یی ترك ایدنجه‌یه قدر تعقیب وذفعاتله پریشان ایده‌رك سکزیوزیکرمی سنه‌سنده اسپانیه‌نك استیلاسنی تکمیل ایله‌مشدر .

اسچیپیون محاربه‌یی آفریقه‌یه نقل ایتمك املنده ایدی . بونك ایچون برطرفدن آفریقه احوالنی کشف وتحقیق ایتمك، دیکرطرفدن دخی نومیدیه حکمداری بولنان سیفاقس (Siphax) لك اتفاقنی استحصال ایله‌مك اوزره بلاتردد وبالذات آفریقه‌یه مرور ایده‌رك نومیدیه پای تختنه قدر کیتمشدر .

برمدت صوکره اسچیپیؤن اردو ایله آفریقه‌یه کلوب

قارطاجه‌یی تهدید ایتمش و اك نهایت آنیبالی دخی مغلوب ایده‌رك قارطاجه‌یی صلحه مجبور ایله‌مشدر .

متاورمحاربه‌سی — قاپویه وقعه‌سندن صوکره آنیبال جنوبی ایتالیه‌یه قپانوب برخیلی مدت هیچ بر تشبثده بولنمامشدر . یالکز درت سنه صوکره اسپانیه‌دن اسچیپیون طرفندن غالیه‌یه طرد اولنان برادری آزدروبال غالیه‌ده اردوسنی اکمال و تنظیم ایله آلپه طاغلرینی مرور ایتدیکی وقت آنیبال برادرینك فرقه‌سیله برلشمك اوزره شماله طوغری حرکته باشلامشدر .

بودفعه رومه تهلکه‌نك اك بیوکی ایچنده ایدی . زیرا آزدروبالك اردوسی آلتمش بیکی متجاوز ایدی و آنیبال ایله آزدروبال برلشدکاری حالده رومه‌لیلرك مقاومتدن کلیاً عاجز قاله‌جقلری بدیهی ایدی .

بناء علیه رومه سناتوسی یکیدن یوز بیك سلاحشوردن مرکب بر اردو دها تنظیم ایده‌رك ایکی دوشمن اردوسنك برلشملرینی منع ایتمکه غیرت ایتمشدر .

لیویئوس (Livius) ونرون (Nero) نام قونسلوسلر اشبو اردویی ایکی‌یه تقسیم ایده‌رك نرون آنیبالك قارشیسنده بر موقع اتخاذ و لیویئوس دخی آزدروبالك یولنی سد ایتمشلردر . درت اردو بر مدت قارشی قارشی‌یه اوله‌رق بلا حرکت قالمشدر .

بر کون لیویئوس آزدروبال طرفندن آنیباله کوندریلان تاتارایله اوراقی اخذایده‌رك مندرجات مهمه‌سنی نرونه تبلیغ ایتمشدر . بونك اوزرینه نرون دخی منتخب یدی بیك سلاحشور ایله کیجه‌لین اردوکاهنی ترك ایدوب لیویئوسك یانی باشنده اردو قورمشدر .

آزدروبال ایرتسی کونی قونسلوسك ایکیسنیده قارشیسنده کورنجه آنیبالك برسکته‌یه اوغرادیغنه ذاهب اوله‌رق فوق العاده تلاش ایتمش وبو تلاش عسکرینه دخی سرایت ایله‌مشدر . بو صورتله نرونك مطلوبی حاصل اولدیغندن لیویئوس ایله بالاتفاق آزدروبال اوزرینه شدتلی هجوم ایده‌رك متاور (Metaure) نام موقعده بیوك برمظفریته نائل اولمشلردر . محاربهٔ مذکوره‌ده آزدروبال دخی داخل بولندیغی حالده اللی التی بیك قارطه‌جه عسکری تلف وقصوری اسیر اولمشدر (۸۲۹) .

نرون آزدروبالك سرمقطوعنی آلوب سرعتله اردوسنه عودت ایتمشدر . آنیبال نرونك برمقدار عسکر ایله اردوکاهدن آیرلدیغنه واقف اوله‌مامشیدی . کونك برنده آزدروبالك کله‌سی چادر اوکنده اوتورمقده اولان آنیبالك اوکنه یوارلنمشدر . آنیبال برادرینك باشنی کورنجه برمدت سکوت ایتدکدن صوکره کوزیاشلرینی دوکه‌رك « بو باشده بن قارطاجه‌نك عاقبتنی کوریورم » دیمشدر .

بوندن صوکره دنیایه کوسمش اولان آنیبال بروچئوم

قطعه‌سنه‌چکیلوب بش سنه دها ایتالیه‌یی ترك ایتمه‌مش ایسه‌ده قطعی تشبثاتده دخی بولنمامشدر ٠

اسچیپیؤنك آفریقه‌یه مروری — بو صره‌لرده اسچیپیؤن اوتوز بیك کشی ایله آفریقه‌یه چه‌رك نفس قارطاجه‌یی تضییق ایتمکده‌ایدی ٠ اسچیپیؤن بر کره قارطاجه عسکرینك اردوگاهنی احاطه ایتدکدن صوکره اتش ویرمش وایچنده بولنان التمش بیك قدر عسکر ایله احراق بالنار ایله‌مشدر ٠

نومیدیه حکمداری سیفاکس قارطاجه‌لیلردن سوفونیزبه اسمنده غایت حسنا وعاقله برقیز آلمش اولوب بوقیزك نفوذ وتشویقی اثارنده اوله‌رق قارطاجه‌ایله اتفاق واسچیپیؤنه اعلان حرب ایتمش ایدی ٠ سفاکس بوندن ماعدا اسچیپیؤنك متفق بولنان ماسینیسا نام دیکر نومیدیه حکمدارینك دخی ملکنی ضبط ایده‌رك انی مملکتندن طرد ایتمشیدی ٠

اسچیپیئون سفاکس اوزرینه هجوم وانی اسیر ایده‌رك ماسینیسایی نومدیه‌یه حکمدار تعیین ایتمشدر ٠ ماسینیسا دخی سوفونیزبه‌نك دوزاحنه طوتلمش اولدیغندن اسچیپیئون آنك تسلیمنی طلب ایتمشدر ٠ ماسینیسا ایسه حیاً تسلیم ایتمیوب مرقومه‌یه زفاف کیجه‌سی یوز کوروملك مقامنده بر فنجان زهر یوللامشدر که مرقومه دخی زهر اولدیغنی بیلدیکی حالده بلا تردد ایچمشدر ٠

اسچیپیئونك بو موفقیتلرندن طولایی قارطاجه فنا حالده تلاش ایدوب آنیبالی جلب ایتمشدر (ق ۲۰۵) .

زامه محاربه‌سی — آنیبال آفریقه‌یه کلوب اردوسنی یکیدن تنظیم ایتمش و (زامه) نام موقعده اسچیپیئون ایله برحرب عظیمه طوتشمشدر . زامه محاربه‌سی ایکی طرفدن اتخاذ اولنان تدابیر جهتیله قدیم فن حربك بر نمونه‌سندن معدوددر .

آنیبال قارشیسنده بولنان اسچیپیئونك مهارتنی بیلدیکی جهتله خاطره کلان تدبیری دریغ ایتمه‌مشدر .

جناحینه الك کوونمدیکی عسکر ایله سواریی ترتیب ایدوب کندیلرینه هجوم واقع اولدیغی حالده ممکن مرتبه مدافعه‌دن صوکره صاغه وصوله طوغری رجعت ایتمك ایچون امرلر ویرمشدر . بونکله آنیبال نومدیه سواریسیله روما اردوسنك سیار فرقه‌لرینی مرکزدن تبعید ایتمکی قورمش ایدی .

جبهه‌یه سکسان فیلدن مرکب متحرك بر استحکام، آنلرك آرقه‌سنه غالیه کوکللیلری، اصل مرکز خطه قارطاجه وآفریقه عسکری ترتیب اولنمشدر . آنیبالك افکارنجه هجوم ایدن روماليلر فیللره راست کلنجه انتظاملری بوزیله‌جغندن غالیه کوکللیلری طرفندن زده‌لنه‌جکلر ایدی . بو حالده کندیسی دخی مرکز فرقه‌سیله

یورغون رومه عسکری اوزرینه یوکلنوب انی رجعته مجبور ایده‌جك ایدی .

آنیبال کندینك الکوه‌ندیکی ـ یعنی ایتالیه‌دن کتیردیکی ـ فرقه‌لری برساعت آرقه‌ده براقشیدی . بونلر دخی رومه‌لیلرك رجعتی تقدیرنده تجاوز ایده‌رك مظفریتی تکمیل و عکسی حالنده آنیبالك رجعتنی تأمین ایده‌جکلر ایدی .

اسچیپیئون هجوم ایتمزدن اول آنیبالك ترتیباتنی کشف ایده‌رك اهمیتنی آکلامش بناءعلیه کندی ترتیباتنی جزؤیجه تعدیل ایله‌مش ایدی .

اسچیپیئون اول امرده نومدیه سواریسنه و آنکله برابر ایکی جناحدن هجوم ایده‌جك اولان عسکره قارشیلرنده بولنان دشمن فرقه‌لرینی رجعت ایتدیکی حالده بر مدت آنی تعقیب ایتدکدن صکره آنیبالك اردوسنك مرکزی کریسنده برلشمه‌لری ایچون امرلر ویرمشدر . اوقچی پیاده عسکرینی مرکزده بولنان اصلی رومه جیئونلرینك ایرو سنه ترتیب ایده‌رك آنده یاغلی پاچاوره‌لر اعطا ایتمشدر . جیئونلر مرکزده برخط اوزره برلشدرلمش ایدیسه‌ده صف حرب ترتیبی اوزره اولمیوب کوچوك کوچوك بلوکلره تقسیم اولنمشیدی .

محاربه‌یه بدأ اولنجه اسچیپیئونك پیشدارلری بتون دقتلرینی فیللره حصر ایده‌رك طوتشدیردقلری پاچاوره‌لری اوقر واسطه‌سیله

یاغمور کبی فیللر اوزرینه یاغدیرمغه باشلامشلردر . هرنقدر رومه عسکرینك پیشدارلری فیللر طرفندن زده‌لنمش ایسه‌ده فیللر دخی دلروب خط بوزلدیغندن حاصل اولان آره‌لقلردن لجیئون عسکری قول‌قول آنیبال اردوسی ایچنه داخل اولمشدر .

بو عسکرایله برابر بالذات اسچیپیؤن دخی داخل اولوب فیل خطنی تجاوز ایدن قوللری صف‌حرب اوزره علی‌العجله تنظیم ایده‌رك آنیبالك مرکزی اوزرینه هجوم ایله‌مشدر .

بو صره‌ده صاغ وصول جناحدن تجاوزایدن رومه سواریسیله خفیف پیاده صاغه‌و صوله رجعت‌ایدن دوشمنی برمدت تعقیب ایتدکدن صوکره بردن بره دونوب اسچیپیؤنك امری موجبنجه آنیبال اردوسنك مرکزی کریسنده برلشمشلرو بووجهله شمدی‌یه قدرجزؤی‌قوتله‌قوهٔ کلیه‌یی احاطه ایتمکه آلشمش اولان آنیبالك اردوسنی احاطه ایله‌مشلردر .

آنیبال فنا حالده پریشان اولوب یکرمی‌بیکی متجاوزاولان تلفاتی میدان حربده ترك ایده‌رك‌قارطاجه‌یه فرارو التجا ایتمشدر .

مصالحه ومعاهده — بودفعه عقد صلح ایچون آنیبال‌دخی رأی ویرمیکندن قارطاجه‌لیلر اسچیپیؤنك شرائط صلحیه‌سنی امضاالمشلردر (۸۲۳) .

شرائط‌مذکوره ایسه شونلردر :

اولا — آفریقه‌نك خارجنده بولنان قارطاجه مستملکاتنك هیئتیله رومه‌یه ترکی،
ثانیاً — رومه‌نك موافقتی اولمادقجه کیمسه ایله قارطاجه‌نك حرب ایتمه‌مسی،
ثالثاً — اللی سنه ظرفنده (شمدیکی آقچه‌ایله) اللی درت ملیون فرانق تضمینات حربیه اعطاسی،
رابعاً قارطاجه‌دونناسی ایله فیللرینك دخی رومه‌لیلره تسلیمی. شوقدر وارکه یالکزاون کمی قارطاجه‌لیلرك النده قاله‌بیله‌جکدر.
اسجیپیون مقاوله موجبنجه قارطاجه‌دن آلدیغی بش یوز حرب کمیسنی احراق ایتمشدر.
قارطاجه سناتو مجلسنده تضميناتك برنجی تقسيطی اعطا اولنور ایکن بعض اعضا آغلامغه باشلامشلر ایدی. آنیبال ایسه قهقهه ایله کولمکه باشلادیغندن هرکس اشبو حرکتنی حیثیتسزلکنه حمل ایده‌رك تعییب ایتدکلرندن آنیبال دخی «بوکونکی کونده سزلك کوز یاشلرکزی موجب اولان کیفیت باشمزه کلان وکله‌جك بلیه‌لرك الك کوچوکیدر. بوکبی بلیه‌لرك باشمزه کله‌جکنی بن دها ایتالیه صحراسنده ایکن کشف ایده‌رك دفعاتله اخطار ایتمش ایدم. سز اینانمق ایسته‌مدیکزدی بن کوز یاشلریمی اووقت دوکوب بیترمش اولدیغمدن شمدی آغلامق یرینه کولمك کله‌یور» دیمشدر.

آفريقه‌وی — مظفراً و مغتنماً [*] عودت ايدن اسچيپيئون امثالسز مظفريت آلاينه نائل اولمشدر . نهايت درجه‌ده متشکر اولان رومه‌ليلر کنديسنه قيد حيات ايله قونسلوسلق و ديقتاتورلق تکليف ايتمشلر ايسه‌ده اسچيپيئون قبول ايتميوب يالکز «آفريقه‌وی» لقبيله قناعت ايتمشدر . اسچيپيئون دخی تاريخلرده «آفريقه‌وی» ناميله معروفدر .

[*] چونکه سائر غنايمدن بشقه يالکز اون بيك قيه قدر کموش کتيرمکده ايدی .

(٤)

اوچنجی پون محاربه‌سی

(٢٧٧ – ٨٦٧)

رومه‌نك حقسزلغی . قارطاجه محاصره‌سی . قارطاجه‌نك فتح و تخریبی . اسپانیه محاربه‌لری . ویریئات . نومانچیه . غالیه محاربه‌لری

رومه‌نك حقسزلغی — ایکنجی پون محاربه‌سنك ختامندن صوکره رومه شرق علیهنه قیام ایده‌رك یونانستان و ماكدونیه و کوچوك آسیه قطعه‌لرینی فتح ایتمش و خیلی غوائله دوچار اولمشیدی . اشبو شرق سفرلری اثناسنده اخلاقری بوزلمش اولان یونان و شرق اهالیسیله رومه عسکری بیننده واقع اولان اختلاط سوء اخلاقلرینك رومه‌لیلره دخی سرایت ایتمسنی موجب اولمشدر .

اوکمزده کی وقوعات اثناسنده رومه‌لیلرك کوستردکاری آلچق حرکتلر اشبو سوء اخلاقك ثمره‌سیدر .

رومه‌نك اشبو شرق سفرلری صره‌سنده قارطاجه حکومتی رومه علیهنه هیچ بر کونا حرکت کوسترمه‌مش اولدیغی حالده غوائلدن قورتیلمش اولان رومه همان قارطاجه‌یی قالدیرمغه قیام ایتمشدر .

رومه شرق ایله مشغول ایکن متفق بولنان ماسینیسا آفریقه‌ده متصل قارطاجه ممالکی اوزرینه تجاوز ایده‌رك ولایتلرینی استیلا ایتمکده ایدی . معاهده‌نك احکامنی بوزمقدن چکنمکده بولنان قارطاجه اشبو تجاوزلره قارشی مقاومت ایتمیوب یالکز رومه‌یه شکایت ایله قناعت ایدر ایدی . رومه‌لیلر ایسه ایشی « یاپارز ایده‌رز » ایله اوزاتمقده ایدیلر .

غلیانه کلمش اولان قارطه‌جه مرخصلری هیچ اولمازسه نه مقدار اراضینك ماسینیسانك النده قالدیغی حالده رومه‌نك قناعت ایده‌جکنی آکلامق ایسته‌مشلر و رومه‌لیلر بونی کوستردکاری حالده ممنوناً قبول ایده‌جکلرینی بیان ایله‌مشلردر . فقط ینه بر جواب قطعی آلمامشلردر .

شرقده مشهور (پیدنه) مظفریتی قزانیلوب رومه ایچون ارتق ماکدونیه قورقوسی قالمادقدن صوکره رومه‌لیلر قارطاجه ایشنه باقمغه قرار ویرمشلر . ابتدای امرده (قاتون) ك تحت

ریاستنده اوله‌رق بر قومیسیون تشکیل ایله منازعه‌یی فصل ایتمك اوزره محلنه سوق ایتمشلر ·

قارطاجه‌لیلر بوکا ممنون اوله‌جقلری یرده بالعکس جانلری صیقلمشدر · چونکه قاتونك رئیس تعیینی ایو براشارت دکلدی ·

اشبو قاتون غیور ومتعصب بر ذات اولوب «آفریقه‌وی» ایله قارطاجه بیننده عقد اولنان معاهده‌یه متعرض ایدی · قاتونك افکارنجه قارطاجه کبی رومه‌یه یقین بر ممالکی هر حالده ضبط ایدوب ولایته تحویل ایتمك لازم ایدی ·

قاتون شمدی‌یه قدر هیچ کورمه‌مش اولدیغی قارطاجه‌یی بودفعه معمور وغایت پارلاق بولنجه غلیانه کلمشدر · قاتونك افکارنجه ایکنجی پون محاربه‌سی کبی بیوك بر فلاکته اوغرامش اولان بر ممالکك خرابات و ضرورت ایچنده بولنمسی اقتضا ایدر ایدی و قارطاجه‌یی او حالده کوره‌جکنه شبهه‌سی یوق ایدی · قاتون قارطاجه‌یی رفاه وسلطنت ایچنده بولمشدر ، غلیانی دخی بوندندر ·

اینجیر اغاجی و میوه‌سی رومه‌لیلرك عندنده مقدس عد اولنور ایدی · قاتون قارطاجه‌دن عودت ایدر ایکن غایت بیوك اینجیر طانه‌لری کتیرمشیدی · بر کون قاتون اینجیر ایله اتکنی طولدیرمش و قارطاجه علیهنده سویلدیکی نطق اثناسنده اتکنی صالیوروب اینجیرلری میدان دوکمشدر ·

هرکسك حیرتی و تعجبنی کورنجه « اشبو میوه‌یی یتشدیران مبارك قطعه‌نك رومه‌دن انجق اوچ کونلك مسافه‌ده اولدیغنی ایوجه درخاطر ایدیکز » دیمشدر . « هر حالده قارطاجه تخریب اولنملیدر » سوزلریله دخی نطقنه نهایت ویرمشدر . او کوندن اعتباراً قاتون کرسیٔ خطابته چیقدقجه « قارطاجه تخریب اولنملیدر » دیر ایدی .

بو صره‌ده قارطاجه بیوك قاریشقلقلر ایچنده ایدی . رومه‌نك تجاوز ایچون وسیله آرادیغی میدانده ایکن اهالی اوچ فرقه‌یه آیریلوب بربریله بوغشیورلر ایدی . فرقه‌نك بریسی رومه ، دیکری ماسینیسا طرفداری ایدی . اوچنجی فرقه‌یه کلنجه هپ بارقه خاندانندن عبارت اولوب قارطاجه‌نك سلامتنی التزام ایده‌یور ایدی .

قاتونك تحقیقاتندن صوکره رومه یکیدن ماسینیسایی تشویق ایتمش اولدیغندن او دخی ینه قارطاجه ممالکنه داخل اولمشدر . بودفعه یأسه کلمش اولان قارطاجه اللی بیك عسکرسوق ایده‌رك ماسینیسایی طرد ایتمشدر . حمیتك غلیانی اثری بولنان اشبو حرکت حقسز تجاوزه قارشی مدافعهٔ نفس جهتیله دخی معذور طوتیله‌بیلور ایدی . فضله اوله‌رق قاطاجه دفعاتله رومه‌یه شکایت ایتمش ایدی . لکن بونکله برابر رومه سناتوسی « معاهده‌نك احکامی بوزلدی » سوزیله قارطاجه‌یی اتهامه باشلامشدر .

قارطاجه حکومتی سناتویی تسکین ایچون محاربه‌یه سبب اولان قوماندانلری تأدیب و عسکری‌کری جلب ایتمش . بوندن بشقه بر هیئت سفارت کوندروب رومه‌دن عفو دیله‌مشدر .

سناتو مجلسی قارطاجه مرخصلرینی صغوق معامله ایله قبول ایدوب یکیدن ترضیه طلب ایتمشدر . مرخصلر موافقله نه یولده ترضیه ایسته‌دکلرینی صورمشلر . لکن سناتو اعضاسی ترضیه‌نك جنسنی تعیین ایتمیوب « سز تخمین ایتملیسکز » سوزیله قناعت ایتمشلردر . قارطاجه مرخصلری رسمی و غیر رسمی مراجعتلرنده دخی بوندن بشقه سوز آله‌مامشلردر .

حالبوکه رومه حکومتی خفیاً سکسان بیك کشیلك بر اردو جمع ایله آفریقه‌یه سوق ایتمشیدی . بو اردو (چنزورینوس) و (مانلیؤس) نام ایکی قونسلوسك معیتنده ایدی . قارطاجه حکومتی سناتودن کورمدیکنی قونسلوسلرك انصافندن کورمك امیدیله آنلرك نزدینه دخی مرخصلر کوندرمشدر . قونسلوسلر افکارلرینی تماميله بيلدیرمکدن واز کچمشلر و یالکز قارطاجه‌لیلرك قانونلرینه، حریتلرینه، ممالکنه تجاوز اولنمایه‌جغنی وعد ایتمشلر . بونکله برابر رهن مقامنده سیجیلیه آطه‌سنه اوچ یوز معتبر قارطاجه‌لینك کوندرلمسنی طلب ایله‌مشلر .

قارطاجه‌لیلر بوکاده موافقت ایتمشلر . لکن رومه اردوسی

قوماندانلری « صوڭ افکارمزی آفریقه‌ده بیلدیررز » قولیـله قارطاجه‌یه طوغری حرکتده دوام ایتمشلردر .

قارطاجه‌دن صوڭره الڭ مهم اسکله بولنان (اوتیك) شهرینی اسـتیلا ایدن قونسلوسلر قارطاجه‌لیلردن سـلاحلرینك تسلیمنی طلب ایتمشلردر .

قارطاجه‌لیلر ایکی یوز بیك طاقمی متجاوز سلاح تسلیم ایتد- کلری حالده روم‌ه‌لیلر ینه قارطاجه‌یه طوغری ایلریلکدن صرف نظر ایتمه‌مشلردر .

بونك اوزرینه قارطاجه‌لیلر بسـبتون تلاش ایده‌رك روم‌ه مطالبنك حقیقت حالده ندن عبـارت اولدیغنی بیلمك ایچون صوڭ مراجعتده بولنمشلر . روم‌ه‌لیلر دخی آرتق قارطاجه‌نك مقاومت و مخالفته مجالی قالمدی فکریله بو دفعه افکار و مراملرینی آکلا- تمشلردر . یعنی قارطاجه شهری روم‌ه‌نك سلامتی ایچون تخریب ایدیله‌جکنـدن همان اهالی طرفندن تخلیه اولنمسـنی و اسکان ایچون دیکر بر محل انتخاب ایدلمسنی طلب ایتمشلردر .

آرتق قارطاجه‌لیلر روم‌ه‌نك اشبو دنائتندن غلیـانه کله‌رك محو اولنجه‌یه‌قدر مقاومت ایتمکه قرار ویرمشلردر .

قارطاجه محاصره‌سی — قارطاجه‌لیلر معبدلرینی سـلاح فابریقه‌لرینـه تحویل ایتمشـلر وایکنه‌لرینـه وارنجه‌یه قدر دمیر

پارچه‌لرینی طوپلایوب سلاح اعمال ایتمکه باشلامشلردر . قارطاجه قادینلری عموماً ساچلرینی کسوب یای فابریقه‌سنه تسلیم ایتدکلری کبی ، ارککلر ایله برابر عسکرلك وظیفه‌سنی دخی ایفا ایدرلر ایدی . عموم کوله‌لر آزاد اولنوب عسکر سلکنه قید اولنمشلردر .

رومه‌لیلر شهره کیرمك اوزره قارطاجه‌یه تقرب ایتدکلری وقت کمال تعجب ایله قارطاجه‌نك مدافعه ایتمك فکرنده اولدیغنی کورمشلردر .

رومه اردولری اوچ دفعه قارطاجه اوزرینه شدتلی هجوم ایتدکلری حالده فتحنه موفق اوله‌مادقلرندن هرطرفدن محاصره ایده‌رك قوهٔ جبریه ایله آله‌مدقلرینی قحط وغلایه حواله ایتمکه مجبور اولمشلردر . قارطاجه‌ده یدی یوز بیکی متجاوز نفوس موجود اولدیغی حالده ایکی سنه قدر مقاومت ایله‌مشدر .

قارطاجه‌لیلر مهمات توکنمکه باشلادیغی وقت خانه‌لرینی هدم ایده‌رك کرسته‌سندن کمیلر انشا ایتمشلر وشهری دکزدن محاصره ایدن رومه دونغماسنه غلبه ایله یکیدن بر مقدار ارزاق ادخال ایتمکه موفق اولمشلردر .

رومه‌لیلر برشبه جزیره اوزرنده بنا اولنمش اولان قارطاجه شهرینی قره‌دن محاصره ایتدکلری کبی ، قارطاجه لیمانك آغزینی دخی سد ایتمشلر ایدی . قارطاجه‌لیلر ایسه شبه جزیره‌نك برطرفنی آچه‌رق دکزه یکی بر یول کشاد ایله‌مشلردر .

قارطاجه‌نك فتح وتخریبی — قارطاجه اهالیسنك اشبو حیرت انكیز مقاومتندن طولایی روما عسكرینه یلغینلق كاوب انتظامی بوزلمش اولدیغندن روما سناتوسی كرچكدن تلاشه دوشمشدر . كنج اسچیپیؤن املیانوسك اردویه قوماندان نصبی بوتلاشك نتیجه‌سی ایدی .

اسچیپیؤن املیانوس پول امیلك اوغلی وبیوك اسچیپیونك طورونی ایدی . بروقتدنبری آفریقه اردوسنده بولنوب مرتبه‌سی كوچوك بولندیغی حالده پك بیوك خدمتلر ایتمش ایدی . بونك ایچون كندیسی طالب اولمدیغی حالده سناتو طرفندن قوماندان تعیین ایدلمش ایدی . اسچیپیؤن ابتدا عسكرك اطاعت وحسن انتظامنی تأمین ایتمش وصوكره قطعی حركاته قیام ایله قارطاجه‌یی هرطرفدن تضییق ایله‌مشدر .

نهایت روماليلر قارطاجه قلعه‌سنك برطرفنی استیلا ایتمشلر . فقط انجق آلتی كون آلتی كیجه سوقاقده محاربه ایتدكدن وقارطاجه محافظلرینك همان جمله‌سی محو اولدقدن صوكره شهری ضبط ایده بیلمشلردر . یالكز آزدروبال بیك قدر عسكر وخیلی چولق وچوجوق ایله برابر قارطاجه‌نك ایچ قلعه‌سنه قپانمش ایدی . روماليلر كندی خواهشلریله تسلیم اولانلره عفو وعد ایتدكلرندن اللی بیك كشی قدر اهالی تسلیم اولمش ایدی .

آزدروبال دخی روما عسكرینك تسلیم اولانلره امان ویردیكنی

کورنجه کندیسنی دخی تسلیم ایله‌مشدر . شو قدرکه زوجه‌سی آزدروبال طرفندن تسلیمه دعوت اولندیغی حالده کمال نفرت ایله دعوت و تکلیفنی رد ایتدکدن بشقه ایکی اولادینی دخی صالیویر- مه‌مش و قلعه دیوارینه چیقوب اسچیپیئونه خطاباً « کندی وطننه، معبودلرینه، اولاد و عیالنه اهانت ایدن شو خائنك (یعنی آزدروبالك) تأدیبنی روما عدالتندن امید ایدرم » دیمش و زوجنه خطاباً « ای انسانلرك الك آلچاغی، دوشمنك تریئومفنی تزیین ایچون کیت تسلیم اول - کیت رومه‌یه‌ده حیثیتسزلکك مکافاتنی آل » دیه‌رك ایکی اولادیله برابر یانغین آتشنه آتلامشدر .

قارطاجه کاملاً محترق اولمشدر (ق ۸٦۸) . حریق بقیه‌سی دخی رومه عسکری طرفندن تخریب ایدلدکندن قارطاجه‌ده طاش اوزرنده طاش قالمامشدر .

اشبو احوال مدهشه‌یی مرتفع بر محلدن سیر ایتمکده اولان اسچیپیئون امیلیانوس هومروسك « ایلیاده » سنده‌کی « برکون اولوب متین (ترویه) پریعامك شجیع ملتیله برابر محو اولەجقدر » مآلده اولان بیتلرینی درخاطر ایده‌رك آنلری رومه حقنده اوله‌رق مقام ایله سویله‌مشدر .

قارطاجه قطعه‌سی « آفریقه ولایتی » نامیله رومه‌یه الحاق اولنمشدر .

رومه قارطاجه مستملکاتنك برقسمنی ذاتاً فتح ایتمشیدی .

بودفعه بقیه‌سنك الده ایدلمسنی کندیسی ایچون واجب بیله‌رك همان ایجابنك اجراسنه قیام ایله‌مشدر ٠

اسپانیه محاربه‌لری — اسچیپیئون آفریقه‌وی قارطاجه‌لیلری تعقیب ایده‌رك اسپانیه‌نك برطرفندن دیکرینه قدر چکمش وحتی اسپانیه‌یه استناداً آفریقه‌یه تجاوز ایله‌مش اولدیغندن رومه سناتوسی دخی اسپانیه‌یی ارتق رومه مستملکاتی صره‌سنه داخل ایتمشیدی ٠ حالبوکه رومه اسپانیه‌یی فتح و الحاق ایچون دها پك چوق قانلر دوکمش ووقت ایله نقد ضایع ایله‌مکه مجبور اولمشدر ٠

اسپانیه اهالیسی جمیع زمانده تعصب وممکلتلرینه اولان محبت وطنپرورانه‌لریله معروفدر ٠ اسپانیه‌لیلر قارطاجه‌لیلرك بیوندیریغندن صیقلمقده اولدقلرندن انلرك علیهنه حرکت ایدن رومه‌لیلری حسن قبول ایده‌رك مملکتلرینی آنلره تسلیم ایتمشلر ایدی ٠ لکن قارطاجه اورته‌دن قالقوب تهلکه‌سی زائل اولدقدن صوکره رومه‌لیلر چکیلوب کیده‌جکاری یرده ممالکك ضبط وربطنی تأمین ایتمکه تشبث ایدنجه اسپانیه‌لیلر خطالرینی مشاهده ایده‌رك پشیمان اولمشلر وخفیف اولان قارطاجه بیوندیریغنی غایت آغیر اولان رومه بیوندیریغنه کندی یدلریله تبدیل ایتدکلرینی

آکلامشلردر . بناءعلیه حریتپرور اسپانیوللر هپ بردن آیاقلانمشلردر .

رومه‌نك برقاچ فرقه‌سی مغلوب اوله‌رق ایش اهمیت کسب ایتدیکندن مشهور قاتون قونسلوس انتخاب اولنوب اسپانیه‌یه سوق اولنمشیدی . قاتون دفعاتله مظفر اولمش و درت یوزه قریب اسپانیه مملکتنی یغما و تخریب ایله‌مش ایسه‌ده عصیان ینه تسکین اولنه‌مامشدر .

شدت معامله بالعکس مقاومت شدتنك تزایدینی موجب اولمش و اخذ انتقام ارزوسی اسپانیه‌لیلری اك بیوك فداکارلقلره سوق ایتمشدر .

اسیرلر ایتالیه‌یه نقل اولنور ایکن سفینه‌لرده بولنان بش اون رومه‌لی‌یی باترمق ایچون کمی‌یی دلوب کندیلرینی دخی غرق ایدرلرایدی .

یالکز سمپرونیئوس غراقخوس نام بر رومه پروقونسلوسی حسن معامله ایله اسپانیه‌یی بر درجه‌یه قدر تسکین ایده‌بیلمشدر .

ویریئات — بو دفعه دخی رومه اسپانیه‌یی تسکین اولنمش بیله‌رك ینه سؤ اداره‌یه میدان ویرمش و مخالفت ایدنلردن بیکارجه انسانی اهانة قتل ایتدیرمکه باشلامش اولدیغندن اسپانیه‌لیلر ویریئات (Viriathe) نام برچوبانك تحت قوماندەسنده اوله‌رق

عموماً قيام ايده‌رك يدى سـنه‌قدر كمال شان ايله رومه‌يه مقاومت ايتمشلردر . حتى بردفعه و يريئات رومه قونسـلوسى فابيئوسى اردوسيله برابر احاطه وصلح استرحامنه مجبور ايده‌رك عقداولنان مصالحه‌ده شـو ـ «چوبان و يريئات ايله رومه جمهوريتى بيننده شرائط آتيه اوزره عقد مصالحه و معاهده اولنوركه . . .» عباره‌ـ سى يازديرمشدر . بودرجه‌ده تحقير اولنان رومه انجق و يريئاتى اهانةً قتل ايتديره‌رك غائله‌دن قورتيله‌بيلمشدر .

بونك اوزرينه رومه ايشـه زياده‌جه اهميت و يره‌رك انجق بر خيلى سنه دهااوغراشدقدن صوكره مطلوب حاصل ايده‌بيلمشدر .

نومانچيه — اسپانيه‌ده‌يالكز (دورو) نهرى كنارنده و طاغلر ايچنده كائن اولان نومانچيه قصبه‌سنده سكز بيك قدر محب وطن التجا ايده‌رك رومه اردولرينه مخالفت ايتمكده ايدى . رومه اشبو منبع فسـادى دخى قالديرمق ايچون خيـلى امك صرف ايتديكى حالده موفق اوله‌مامشـيدى . نهايت مذكور قصبه‌جك عليهنه قونسـلوس (مانچينوس) ايله‌بيوك اردو سوق ايتمشدر . لكن قونسلوس دخى نومانچيه‌ليلر طرفندن احاطه‌اولنوب صلح طلب ايتمكه مجبور اولمشدر .

بودفعه‌رومه‌بسبتون غليانه‌كله‌رك صلحنامه‌يى يرتمش وقونسلوسى اعاده ايتمشدر . رومه بوندن صوكره‌دخى دفعاتله عسكر سوق ايلديكى

حالده ينه قارطاجه مخربی اسچيپيؤن اميليانوس مأمور ايديلنجه يه قدر برثمره كوره مه مشدر ·

اسچيپيؤن نومانچيه يی بر طاقم استحكامات ايله احاطه ايتمشدر · نومانچيه محافظلری عاقبت ينه تسليم سلاح ايتميوب قصبه يی احراق و بربرينی تلف ايله مشلردر (ق ٧٥٥) ·

غاليه محاربه لری — رومه آفريقه ده فتوحات ايله مشغول ايكن بيله ايتاليه نك فتحی تكميل ايدلمه مشيدی · ذاتاً غاليه چيزالپينه نك برقسمی هيچ بروقت رومه يی طانيمامشيدی · قسم ديكری دخی آنيبال طرفنه چكه رك رومه يه قارشی سلاح استعمال ايتمش ايدی · رومه عاصيلری تأديب ايدر ايكن سائرلرك دخی تحت اطاعته آلملرينی مناسب كورمشدر ·

غاليه ليلر بالاتفاق رومه عليهنه قيام ايتدكاری حالده متعدد محاربه لردن صوكره مغلوب اولوب رومه دن صلح استرحام ايتمكه مجبور اولمشلردر · فقط شرائط صلحيه يی پك اغر بولدقلرندن غاللرك « بويه ن » (Boïens) ياد اولنان برقسمی مملكتلرينی ترك ايده رك جرمانيه يه چكلمشلردر (٨١٤) ·

بويه نلر ابتدا بوهميه ده وصوكره باواريه ده اقامت ايتمشلر وقطعات مذكوره يی كندی اسملريله تسميه ايله مشلردر ·

غالیـه چیزالپینه‌دن صوکره اکا متصل اولان لیکوریه قطعه‌سی پول امیل طرفندن تسـکین اولنمش وروءه کویا قطعهٔ مذکوره‌نك آسـایش وامنیتنی تأمین‌ومحافظه ایچون اهالینك بر قسمنی جنوبی ایتالیه‌یه نقل ایتمشدر (٨٠٢) .

بتون اسپانیه قطعه‌سنه مالك اولان روءه غالیه ترازالپینه‌ده بر قاریش طپراغه مالك دکلدی . حالبوکه اسپانیه‌نك ضبط وربطنی تأمین ایچون ایتالیه‌دن اسپانیه‌یه قدر بر طریق عسکری لازم ایدی .

سناتو بونك اهمیتنه واقف اوله‌رق یونان مستعمراتندن معدود اولان مارسیلیه شهرینك دعوتی اوزرینه غالیه‌یه مداخله ایده‌رك غالیه باربارلرینه غلبه ایتمش وآلپه طاغلرندن پیرینه طاغلرینه قدر اولان ساحل بحری فتح ایده‌رك « ناربونیه » نامیله بر ولایت حالنه قویمشـدر . بونك اوزرینه اسپانیه‌یه کیدوب کلمك ایچون مکمل بر طریق عسکری دخی انشا وکشاد اولنمشدر (٧٤٠) .

— ٥ —

شرق فتوحاتی

(٧٦٤ — ٨٢٢)

رومه‌نك یکی تشبثاتی . فلامینیؤس . اعلان حریت ونتایجی . مغنیسه محاربه‌سی . رومه پولیتیقه‌سی . ایکنجی ماکدونیه محاربه‌سی . پیدنه محاربه‌سی ونتایجی

یکی تشبثات — رومه محاربه‌دن کلان ضرر وزیانلری آز مدت ایچنده تسویه ایتمشدر . آنیبال ایتالیه‌یی دها ترك ایتمه‌مش ایکن متاور محاربه‌سندن صوکره رومه عسکرینك بر قسمی زراعته اعاده اولنمشیدی .

رومه خدمتلرینی اکمال ایده‌رك مملکتلرینه عودت ایدن عسکره اراضیٔ میریه‌دن بر مقدار اعطا ایدلمش ، محاربه ایچون استقراض اولنان آقچه‌نك دخی بر قسمی تضمینات حربیه‌دن تسویه اولنمش ، قسم دیکرینه بدل اوله‌رق اراضی ویرلمشدر .

بوندن بویله رومه ایکنجی پون محاربه‌سنك نتیجه‌سی اولان صلحدن برسنه بکر بکمزاسکی حالنی بولمشدر . بناءً علیه بونجه مدت امتداد ایدن محاربه‌دن دخی رومه‌نك تشبثات استیلا کارانه‌سنه سکته کلمه‌مشدر .

مصالحه موجبنجه اسپانیه رسماً رومه‌یه بچمش ایدی و قطعهٔ مزبوره رومه‌یی تهدید ایده‌بیله‌جك حالده دکلدی . رومه‌نك بنده‌سی اولان ماسینیسا قارطاجه‌یه قارشی هرحالده کافی ایدی . والحاصل رومه‌لیلر ایچون شرقه مداخله‌و تجاوز ایده‌جك وقت کلمشیدی و وسیله دخی حاضر ایدی .

ماکدونیه محاربه‌سی — ماکدونیه حکمداری فیلیب مقدما آنیبال ایله اتفاق ایده‌رك رومه‌لیلر اوزرینه هجوم ایتمش اولدیغندن رومه فیلیبك تأدیبنی کندیسیچون وظیفهٔ حمیت مقامنده طوتمقده ایدی .

اسچیپیؤن آفریقه‌وی اودوسیله برابر آفریقه‌دن عودت ایدر ایتمز سناتو رومه‌نك ماکدونیه ایله محارب اولدیغنی بیان ایتمشدر . اهالی محاربه‌دن اوصانمش اولدیغندن یکی محاربه‌یه شدیداً اعتراضلر ایدوب تقبیح ایتمش ایسه‌ده قونسلوساك « اوحالده آتنه دیکر بر ساغونت، فیلیب دخی ایکنجی آنیبال مقامنه کچه‌جکدر »

دیمسی اوزرینه اهالی موافقت ایله‌مشدر . فقط محاربه‌دن ایکی سنه قدر برثمره حاصل ایدیله‌مه‌مشدر .

فلامینیؤس — محاربه‌نك کیدیشندن صیقلمش اولان رومه کنج وجسور فلامینیؤسی قونسلوس انتخاب ایده‌رك شرقه مأمور ایتمشدر . فلامینیؤس برایکی تصادفده ماکیدونیه‌لیلره غلبه ایده‌رك ترحاله قطعه‌سنه کیرمشدر . قیش تقرب ایدنجه رومه‌عسکری معتادی اوزره آدریاتیك دکزی سواحلنه چکیله‌جك ایدی . فقط فلامینیؤس قیش کلنجه عسکری ایپره کتوره‌یوب وسطی یونانستانه سوق ایله‌مشدر .

فلامینیؤسك یونان لسانده یدطولاسی اولوب فوق‌العاده فصاحت وبلاغته دخی مالك اولدیغندن بوسایه‌ده سائر یونانیلر ایله آخایه متفقلرینی رومه طرفنه جلب ایتمکه موفق اولمشدر . یالکز وسطی یونانستانده بولنان تب شهری برآز تردد کوسترمکده اولدیغی جهتله فلامینیؤس برمقدار عسکر ایله بالذات تب پیشکاهنه قدر کیتمشدر . فلامینیؤس « مدنی بارباری » — یعنی کندیسنی استقبال ایچون شهردن چیقمش اولان تب معتبرانه فوق‌العاده حرمت ایده‌رك آنلری دخی اتفاقه دعوت یولنده اوزون برنطق ایراد ایتمشدر . نطق ایراد ایدرکن تبلیلر اوده‌جه‌ده طالمشلردرکه فلامینیؤس ایله برابر کندولرینك آهسته

آهسته شهره طوغری یورومکده اولدقلرینی کورەمەمشلردر .

فلامینیؤس نطقنی کسمکسزین شهره داخل اولمش وآرقه‌سندن کلان عسکر دخی اهالی ایله برابر شهره کیروب آنسزین شهرك قپولریله قلعه‌سنی باصمشلردر . اشته بووجهله تب دخی فلامینیؤسه مقاومتدن عاجز قالمشدر .

فلامینیؤس ایلك بهارده اونسکز بیك لجیئون عسکریله سکز بیك یونان معاونه‌سندن مرکب اولان اردوسنی آلوب ماکدونیه اوزرینه هجوم ایتمشدر .

فیلیب اون آلتی یاشنده بولنان چوجوقلره وارنجه‌یه قدر ماکدونیه اهالیسنی سلاح آلتنه دعوت ایده‌رك کایتلی عسکر جمع ایتمش ایسه‌ده «سینوسیفال» نام موقعده‌وقوع‌بولان محاربه‌ده کندیسی مغلوب وپریشان اولمش وآرتق مقاومت ایده‌میه‌جکنی آکلایوب صلحی امضا ایتمکله موافقت ایتمشدر .

معاهده‌موجبنجه فیلیب نفس‌ماکدونیه قطعه‌سنك خارجنده اولان ممالکندن کلیاً صرف نظر ایده‌جك ودونتماسنی بش قطعه سفینه‌یه وعسکرینی بش یوز نفره قدر تنزیل ورهن طریقیله مخدومنی رومه‌لیلره تسلیم ایلیه‌جك ایدی (ق۱۹۹) .

اعلان حریت ونتایجی — فلامینیؤس بویولده محاربه‌یه ختام ویردکدن صوکره یونانستانه عودت ایتمشدر . او اثناده

یونانلیلر قورینت اویونلری مناسبتیله شهر مذکورده اجتماع ایتمشلر ایدی. فلامینیؤس مخصوصاً قورینته عزیمت ایده‌رك یونانستانك استقلال وحریتنی مبین بربیاننامه قرائت ایتمشدر. یونانیلر ایسه رومه طرفندن بویله برحرکت مأمول ایتمدکلرندن صورت فوق‌العاده‌ده اوله‌رق مسرور اولمشلر وشنلکلر اجرا ایتمشلردر (ق۱۹۸).

رومه طرفندن یونانیلره احسان اولنان حریتك آناطولیده ساکن اولان یونانیلره دخی شمولی اوله‌جق ایدی. حالبوکه آناطولی یونانیلری خیلی وقتدن بری سوریه حکمداری آنتیئوخوسه تابع ایدی. آناطولی یونانیلرینی آنتیئوخوسك النده قورتارمق ایچون رومه برمأمور مخصوص کوندرمشدر.

لکن او اثناده آنتیئوخوس آنیبالك تشویقاتی سایه‌سنده رومه‌یه کوجنمش اولدیغندن رومه سفیرلرینی حسن قبول ایتمه‌مشدر. آنتیئوخوس رومه‌لیلره «بن ایتالیه ایشلرینه مداخله ایده‌یور می‌یم که سزده آسیه امورینه مداخله ایده‌یه‌سکز» دیمشدر. بوجواب ایسه محاربه‌یی موجب اولمشدر.

مغنیسه محاربه‌سی — آنیبال کندیسنه یوزکی ایله اون بربیك عسکر ویرلدیکی حالده رومه علیهنه عالمی قالدیره‌جغنی وعد ایتمش وبوخصوصده پك چوق اصرار ایله‌مش ایسه‌ده

برشیئه موفق اوله‌مامشدر . حریص شهرت و متکبر بولنان آنتیئوخوس بر اجنبینک قزانه‌جغی شهرتی کندم قزانه‌جغم ادعاسیله اردولرینی آلوب اوروپایه چکمشدر . فقط مشهور قاتونک تحت قوماندهسنده بولنان بر رومه فرقه‌سی ترموپیل جوارنده آنتیئوخوس ایله حرب ایده‌رک مظفر اولمش اولدیغندن آنتیئوخوس قورقوسندن همان آسیه‌یه چکمشدر .

رومه‌لیلر بر ایکی تصادفده آنتیئوخوسک دونتماسنی دخی تخریب ایتمشلردر . بونک اوزرینه اسچیپیئون آفریقه‌وینک برادری لوچیئوس اسچیپیئون بیوک اردو ایله آناطولی‌یه چکمشدر .

آنتیئوخوس ایله اسچیپیئون بیننده مغنیسه‌ده وقوع بولان برنجی محاربه‌ده برایکی ساعت ظرفنده آنتیئوخوس اردوسندن اللی ایکی بیك نفر تلف اولمش وقصوری طاغلمشدر . حالبوکه رومه‌لیلرك تلفاتی سوزده اوچ یوز اللی (٣٥٠) نفردن زیاده دکلدی . بو وقعهٔ مدهشه اوزرینه آنتیئوخوس همان صلح استرحام ایتمشدر (٨١٢) .

آنتیئوخوس بتون آناطولی قطعه‌سیله فیللرینی رومه‌نك بنده‌سی ومتفق بولنان برغمه حکمدارینه ترك ایتمکه مجبور اولمش ورومه‌یه تضمینات حربیه اولمق اوزره درت ملیون لیرا مقداری آقچه ویرمشدر . لوچیئوس اسچیپیئون دخی مکافاةً «آسیه‌وی» لقبنه نائل اولمشدر .

رومه پولتیقه‌سی — آسیه‌ده دخی رومه‌لیلره مقاومت ایده بیله‌جك بر دوشمن قالمادیغندن عسکر کاملا ایتالیه‌یه جلب اولنمشدر . یعنی صورت ظاهره‌ده رومه بونجه فتوحاتدن صوکره مستقلا کندی ممالکنه بر شی الحاق ایتمکسزین کری چکلمشدر . فقط حقیقت حالده رومه آسیه‌نك حکمدار صحیحی اولمشیدی . یونانستان وماکدونیه وآناطولی رسماً رومه‌نك متفقلری صره‌سنه داخل اولدقلرندن بشقه برنجلکنی (یعنی هکمونیه‌سنی) تصدیق ایتمشلر ایدی . بوایسه حقیقت حالده تبعیت تامه دیمك ایدی :

وقت مزبورده رومه‌نك افکار ومسلکنه واقف اولوب رومه عالی‌جنابلغنك ساخته اولدیغنی بیان ایله رومه‌یه قارشی عمومی اتفاقه عودت ایدن یالکز اوچ ذات موجود ایدی . آنلر دخی قارطاجه‌ده آنیبال، یونانستانده فیلوپمن ماکدونیه‌ده فیلیب ایدیلر .

فلامینیئوس آنیبال ایله فیلوپمنك تلفنی درعهده ایتمشیدی . فیلوپمن زهردن تلف اولمشدر . آنیبال ایسه او وقت بیفینیه حکمداری بولنان پروزیاسك نزدنده یعنی بروسه‌ده ایدی . آنیبال عقد صلحدن صوکره قارطاجه امورینك تسویه‌سنی درعهده ایدوب میدان سیاستده‌دخی میدان حربده کوستردیکی قدر مهارت ولیاقت کوستره‌رك قارطاجه‌نك امورینی آزمدت

طرفنده دوزلتمش ایدی . بونك ایچون رومه تلاش ایدوب آنیبالك اعدامنی طلب ایتمش . قارطاجه حكومتنك رومه یه مخالفت ایده جك حالی اولمادیغندن آنیبال اختیاریله قارطاجه یی ترك ایدوب ابتدا سوریه یه وصوكره بروسه یه كلمشیدی .

اشته فیلا مینیئوس پروزیاس نزدنده بولنان آنیبالی بوق ایتمكه سوز ویرمش ایدی . فلامینیئوس برمقدار عسكر ایله بیغینیه یه چوب آنیبالی بولمشدر .

كونك برنده آنیبال فلامینیئوس طرفندن خانه سنك احاطه اولندیغنی وكندیسنك دردست اولنه جغنی كورنجه « رومه یه آرتق راحت ویره لم » دیه رك كندیسنی تسمیم ایتمشدر (ق ٨٠٥) .

ایكنجی ماكدونیه محاربه سی — ماكدونیه حكمداری فیلیپ ایله عقد اولنان معاهده موجبنجه رهن طریقیله رومه لیلره تسلیم اولنمش اولان فیلیبك مخدومی دمتریئوس صالویرلدیكی حالده پدری علیهنه عصیان چیقاره جغنی وعد ایده رك ماكدونیه یه عودت ایچون رخصت استحصال ایتمش ایدی . فقط ماكدونیه ده برشیئه تشبث ایتمزدن اول افكارینه واقف اولمش اولان فیلیب طرفندن اعدام اولنمشدر . برآز مدت صوكره تداركات حربیه ایچنده بولنان فیلیب دخی وفات ایلدیكندن ماكدونیه حكومتی ایكنجی اوغلی پرسه یه (Persée) قالمشدر .

فیلیپ رومانك افكارینی كشف ایتمش اولدیغندن اوغلنه دخی تداركاتدن كری طورمیوب هر احتمالاته قارشی طورهبیلمك اوزره متفقلر بولمغه غیرت ایتمسنی وصیت ایتمشیدی . بونك ایچون پرسه دخی ظاهراً پدرینك روما ایله عقد ایتدیكی معاهده‌یی تجدید ایله‌مش، فقط كیزلیجه حربه حاضرلنمغه باشلامشدر .

نهایت پرسه قرق بیك قدر منتظم عسكر جمع ایتدكدن صوكره تراكیه وایللیریه وآناطولی حكمدارلری وحتی قارطاجه جمهوریتی وطونه جوارنده بولنان برطاقم اقوام وحشیه ایله عقد اتفاق ایده‌رك رومایه اعلان حرب ایتمشدر .

پیدنه محاربه‌سی ونتایجی — محاربه ابتدا درت سنه قدر رومالیلر ایچون مساعد دكلدی . فقط قومانده قان محاربه‌سنده مقتول اولان پول امیلك اوغلی اختیار پول امیله كچنجه محاربه‌نك رنكی دكشمشدر . پول امیل ماكدونیه‌ده كائن (پیدنه) شهری جوارنده واقع اولان محاربهٔ عظیمه‌ده پرسه عسكرندن یكرمی بیك نفرینی تلف واون بربیكدن زیاده‌سنی اسیر ایتمشدر . رومالیلرك تلفاتی كویا یوز كشیدن زیاده دكلدی . پرسه تاج وتختیله برابر وارثینی وكندیسنی پول امیله تسلیم ایتمشدر .

پول امیل ماكدونیه‌ده موجود اولان متنوع وذیقیمت اشیانك وآثار عتیقه‌نك جمله‌سنی رومایه نقل ایله‌مشدر .

پول امیل یالكز نقد اوله‌رق ایكی ملیون لیرا مقداری مسكوكات

اخذ ايله رومه خزينه‌سنه تسليم ايتمشدر . بوكا مكافاة اولمق اوزره پول اميل امثالسز تريئومفه نائل اولمشدر . پرسه دخى تريئومف الاينده اسيرلر آره‌سنده موجود ايدى (٧٩٠) .

پول اميلك ظفر آلايى رومه تاريخنده الك مشهورلردن صايلور : چونكه اسكندر كبيرك خلفى پرسه اسير حرب صفتيله آلايه داخل اولديغى كبى ذى‌قيمت اشيانك دخى حد و حسابى يوق ايدى . بتون رومه‌ليلر بيرام قيافتنه كيروب سوقاقلره دوكلمش و خانه‌لر دونانمش ايدى . تريئومف آلايى اوچ كون سورمشدر .

برنجى كونى ايكى يوز اللى عربه اوزرنده الك مشهور يونان اوسته‌لرينك آثارندن اولمق اوزره بر طاقم صورتلر و هيكللر چكمشدر .

ايكنجى كونى ابتدا انواع اسلحه ايله طولمش عربه‌لر، آرقه‌لرندن يدى يوز اللى كوپ ايچنده كموش مسكوكات، آنلرك آرقه‌سندن كوپ، دستى، شمعدان كبى آثار نفيسه

اوچنجى كونى — كه اصل تريئومف كونى ايدى — دونانمش و بوينوزلرى يالديزلنمش يوز يكرمى اوكوز غايت مزين البسه‌لر كيمش كنج اسيرلرندن اوله‌رق الايى كشاد ايتمش، آرقه‌لرندن يتمش يدى دانه آلتون ايله طولمش كوپ و ساٸر آثار نفيسه‌نك اولكلرندن دها نفيسلرى كه ايچلرنده بر دانه‌سى مرصع اولوب

بش اون مليون غروش قيمتنده ايدی ، دها كريده ماكدونيه حكمدارلرينك سلاحلريله تاجلری ، انلردن صوكره اسيرلر ، ايچلرنده پرسه نك اوغللری ايله سائر برطاقم حكمدار و بكزاده‌لر ، صوكره پايان اوله‌رق ماكدونيه قرالی پرسه ، اك صوكره درت آتلی عربه اوزرنده پول اميل ، آرقه‌سندن مظفر اولان اردو —
بونلر هپ موزيقه‌ترنمساز اولديغی حالده كمال هيبت و انتظام ايله اهالی اوكندن كچمشدر .

پول اميلك عربه‌سنده بری پدرينك صاغنده ، ديكری صو - لنده اولمق اوزره ايكی اوغلی دخی حاضر بولنه‌جق ايدی . لكن مخدوملرينك بری تريئومفدن بر قاچ كون مقدم وفات ايتمش ايدی ؛ ديكری ايسه اميدسز خسته اولوب اوچ كون صوكره ارتحال ايتمشدر .

پول اميل اشبو فلاكتی جسورانه قارشولمشدر . حتی رو - مه‌نك هركسك حسدينی موجب اشبو موفقيتی اوزرينه فلكك كوزی رومه‌يه اصابت ايتميوب كندی خانه‌سنه اصابت ايتديكنه شكرلر ايدر ايدی .

اشبو مظفريت اوزرينه رومه‌يونانستانده ايسته‌مديكی ذواتی ماكدونيه طرفدارلغيله اتهام ايده‌رك توقيف ونفی ايتمكه

باشلامشدر . بش يوز اعضادن مركب اولان اتوليه سناتو مجلسى هيئتيله قتل اولنمشدر . اپير قطعه سنده يتمش قدر شهر تخريب اولنوب يوز اللى بيكى متجاوز اهالى صاتلمشدر .

اشبو وقوعات اوزرينه عموم ملتلره دهشت عارض اولمش وهر كس رومه يه سفيرلر كوندروب عرض خلوص وصداقت ايتمشدر . حتى بيفينيه حكمدارى پروز ياس باشنى تراش ايتمش وباشنه ازاد ايدلمش كوله لره مخصوص برقالپاق كيه رك رومه سناتوسى حضورينه چيقمشدر .

او اثناده سوريه حكمدارى آنتيئوخوس اپيفان رومه نك متفقى بولنان مصر اوزرينه هجوم ايده رك برقطعه سنى ضبط ايتمشيدى . رومه سفيرى پوپيليئوس (Popilius) اپيفان نزدينه كلوب رومه نامنه اوله رق مصردن چكلمسنى طلب ايتمشدر . اپيفان مهلت ايستيه رك براز تردد كوستر ديكندن پوپيليئوس طورديغى يرده النده بولنان دكنك ايله بر دائره چيزه رك « بن اشبو دائره نك خارجنه اياق باصمازدن مقدم سز رومه يه قطعى جواب ويره جكسكز » ديمش اولديغندن اپيفان دخى اطاعت ايده رك درحال عسكره رجعت امرينى ويرمشدر .

پيدنه محاربه سندن صوكره دخى رومه ليلر ماكدونيه يى رومه مملكتنه كلياً الحاق ايتميوب يالكز درت جمهوريته تقسيم ايتمشلر ايدى . اشبو جمهوريتلره بربريله مناسبتده بولنمق ممنوع ايدى .

بو صره‌ده ایلیریه قطعه‌سی دخی رومه‌یه بند ایدلمشدر .
فقط اون یدی سنه صوکره ماکدونیه ینه عصیان ایتدیکندن کویا
سناتو آرتق قطعهٔ مزبوره‌یی رومه‌یه الحاق ایچون کندیسنی
معذور کورمشدر (ق۷٦٤) .

درت سنه مقدم یونانستان دخی « آخایه » نامیله رومه
ولایتی اعلان اولنمشیدی ویونانستانده یونان آثار دتیهٔ نفیسه
غباوت وجهالتیله شهرت بولمش اولان قونسلوس (موميئوس)
معرفتیله رومه‌یه نقل اولنمش ایدی (۷٦٨) .

طقوزنجی فصل

رومه‌ده دور انقلاب

یاخود

جمهوریتده اداره‌ٔ شخصیه

قاتون و غراقخوسلر ـ ماریئوس و سیللا ـ پومپه‌یوس
و قیصر ـ آنتونیئوس و اوقتاویئوس

(٦٥٢ ـ ٩٢١)

— ٦ —

قاتون و غراقخوسلر

(٧٣٢ ـ ٨٢٢)

تبدل اخلاق و اسباب موجبه‌سی . لزوم اصلاحات .
قاتون . قاتون و اسچیپیئون . قاتونك چنزورلغی .
اسچیپیئون امیلیئانوس . تیبه‌ریئوس غراقخوس .
یکی احوال و منازعات . تیبه‌ریئوس و اوقتاویئوس .
تریئومویر . تیبه‌ریئوسك قتلی . قایوس غراقخوس .
قورنه‌لیه . خاتمه

تبدل اخلاق واسباب موجبه‌سی — مرور زمان ایله
رومه‌ده اخلاق عمومیه دکشمشدر .

رومه‌لیلر ضبط اولنان ممالکك ثروتلرینی رومه‌یه جلب ایتدکلری کبی ممالك مذکوره‌نك بوزلمش اخلاقلری دخی رومه عسکرینه سرایت ایده‌رك رومه‌یه نقل اولنمشدر .

رومه‌لیلر اوللری فقر و ضرورتی فضیلت عد ایده‌رك آنکله افتخار ایتمکده اولدقلری حالده صوکره‌لری بینلرینه اظهار سلطنت واسراف خصوصنده رقابت کبی بر بلیهٔ مضره داخل اوله‌رق رومه‌نك امثالسز اولان اخلاقنك کلیاً بوزلمسنی موجب اولمشدر .

اوللری رومه‌لیلر ترلالرینی بالذات کندیلری زرع ایدرلر ایدی . صوکره‌لری ایسه ضبط اولنان ممالك اهالیسنك بعضلری اسیر صفتیله صاتلدیغندن رومه‌ده کوله‌لر چوغالمشدر بو سایه‌ده رومه‌لیلر ایش وکوجلرینی کوله‌لرینه حواله ایدوب کندیلرینی ذوق وصفایه ویرمشلردر .

رومه‌لیلر عن اصل ایی تربیه‌لی واهل عرض واديب برملت اولدیغی حالده فتوحات عظیمه‌دن صوکره بعض حیتکاران « رومه‌ده عرض وناموس آرانمیور » دیه‌رك شکایت ایتمکه باشلامشلردر .

اشبو احوال اسف اشتمالك نردن ظهور ایتدیکی حقنده واقع اولان سؤاله رومه حکماسندن یوونال شویله برجواب ویرمشدر :

« رومه‌لیلرك انجق آج قالمیه‌جق درجه‌ده کندیلرینی اداره‌یه

كافى اولان ململكرى رومه‌ده عرض و ناموسى وقايه ايتمكده ايدى ودائما محن و مشاغل ايچنده بولنان اجدادمز وجودلرينى ضعفدن واخلاقلرينى ارتكابدن ورزالتدن محافظه ايتدكلرى جهتله عادى قلبه‌لرنده حضور وراحت بولمقده ايديلر . شمدى ايسه مغلوب اولان اقوام و ملل ثروت وحريتلريله برابر بزه بوزلمش اخلاقلريله مضر عادتلرينى دخى اعطـا ايده‌رك اخلاق حميده‌مزى اخلال وبووجهله بزدن اخذ انتقام ايتمشلردر » .

بعض بيوك ذواتك نائل اولدقلرى شهرت وشـان والقـاب ايله خدمات وفتوحاتلرينه قارشيلق اولمق اوزره عموم طرفندن حقلرنده اظهار اولنان حرمت ورعايت هركسك حسد طمرلرينى تحريك ايتمكده ايدى . فقط هركسـده اسچيپيئونلرده‌كى اهليت واستعداد اولمديغى كبى ، هروقت فتح اولنه‌جق آسيه ايله قارطاجه دخى بولنمديغندن طبيعى وسـائط مشروعه ايله « آفريقه‌وى » و « آسيه‌وى » لقبلرينى قزانمق ممكن دكلدى . حالبوكه نامدارلق هوسى رومه‌ليلرك قاننه كيرمش اولديغندن ايچلرنده بك چوقلرى برلقب قزانمق و يابرتريئومف آلاينه نائل اولمق ايچون هر درلو ارتكابلره تشبث ايدرلر ايدى .

رومه‌ده رشوت كركى كبى ميدان بولمش ايدى . بشقه‌لره رشوت ويرنلرك ارتكابه باشـلاملرى ايسـه برامر طبيعدر .

فتوحات جديده سايه‌سنده حريص رومه‌ليلره غصب و ارتكاب ايچون كنيش بر ميدان آچلمش ايدى .

ايتاليه‌نك خارجنده تشكيل اولنان ولايتلر واليلر (يعنى پروقونسلوسلر) طرفندن اداره اولنور ايدى . اشبو ولايتلر زادكان ايچون ايراد و عقار حكمنه كيرمشلر ايدى . عيش وعشرت و سفاهتدن طولايى افلاس ايدن كبرا بورجلرينى تسويه ايچون بر واليلك استحصالنه غيرت ايدرلر ايدى و استحصال اولندقدن صوكره ينه بر كون اول رومه‌يه عودتله صفالرينه دوام ايتمك ايچون هر نوع وسائط نامشروعه ايله ثروت جمع ايتمكه غيرت ايدرلر ايدى .

لزوم اصلاحات — بعض رومه حميتكارانى بالاده ذكر اولنان احوال اسف اشتمالك مدنيت ثمره‌سى اولديغنه ذاهب اوله‌رق يونان مدنيتنك انتشارى عليهنده بولنمشلردر .

اشبو ادعا بر درجه‌يه قدر بجا ايدى . چونكه يونان حكماسنك آثارى اهالينك اعتقادينه خلل و يرمشيدى . مذهب واعتقاد هر يرده وهر وقت اخلاق حسنه‌نك محافظلريدر . بر ملت ايچنده مذهبنه اولان رعايت و اعتقاد آزالورسه اخلاق حميده وحميت وطنپرورانه‌سى قالماز . تاريخده بونك امثاللرى ده چوقدر .

الحاصل روما‌نك احوال داخلیه‌سی وخامت کسب ایتمش ایدی و احوال بو منوال اوزره دوام ایتدیکی حالده روما‌نك معناً انقراض بوله‌جغنه کیمسه شبهه ایتمیور ایدی .

اشبو احوال وخیمه‌یه کسب وقوف ایله روما هیئتنی اصلاحه سعی ایدنلر دخی یوق دکل ایدی . فقط روما‌نك اصلاحی ظن اولندیغی کبی قولای دکلدی .

روما هیئت اجتماعیه‌سنك موازنه‌سی کلیاً اخلال اولنمشیدی . اولدری زنکینلر (یعنی اوپتیماتلر) ایله آچ وسفیل (پرولتاریلر) بیننده محور موازنه مقامنده پلبس صنفی موجود ایدی . روما‌نك عظمتی ، روما‌نك عقللره حیرت ویرمکده اولان متانت وحمیتی بو صنفك وجودی اثری ایدی . امتداد ایدن محاربه‌لر بو صنفك محوینی موجب اولمشیدی . روما‌یی اصلاح ایده‌بیلمك ایچون صنف مذکوری اعاده ایتمك ویاخود آنك مقامنی طوته‌رق موازنه‌یی اعاده ایده‌جك بشقه برعنصر بولمق لازم ایدی .

روما‌یی اصلاحه قیام ایدن ذوات ایچنده یالکز غراقخوسلر ایله قارطاجه‌نك مخربی اسچیپیئون امیلیانوس روما‌نك اصل احتیاجنی کشف ایده‌رك غراقخوسلر پرولتاریلره اراضی اعطا ایله آنلری اسکی (پلبس) صنفی مرتبه‌سنه چیقارمغه ، اسچیپیئون دخی عموم ایتالیانلره روما حقوقنی اعطا ایده‌رك آنلردن پلبس صنفنك یرینی طوته‌جق برهیئت حصوله کتیرمکه چالشمشلر . لکن ایکیسیده موفق اوله‌مامشلردر .

اورته صنف اهالی اوللری آزچوق اراضی یه مالك ایدی ·
رومه چوقلق محاربه سز قالدیسه ده محاربه لر ایتالیه داخلنده ورومه قربنده واقع اولمقده اولدیغندن عسکرلك ایدن اهالی تارلالرینی زرع ایچون وقت بولورلر ومحاربه حاصلاتیله تارلا حاصلاتندن طولایی کیمسه یه محتاج اولمدقلرندن وجدانلرینی بر طاقم حریص شهرت مرتکبلره صاتمازلر ایدی ·

مرور زمان ایله رومه توسیع حدود ایتمش اولدیغندن محاربه لر دخی دکزی آشمش وعسکره کیدن اهالینك تارلالری بوش قالمشدر ·

یونانستان وآسیه وقارطاجه کبی معمور ممالکده محاربه ایدن عسکر پك چوق اموال غنایم جمع ایتمش، دها رومه یه عودت ایتمزدن اول صفایه مبتلا اولمش وشرق اهالیسنك بوزلمش اخلاقنی قاپمشدر · بوحالده رومه یه عودت ایدن رومه لی تکرار چیفت وچبوغیله مشغول اوله جغی یرده تارلالرینی زنکینلره صاتار ومحاربه غنائمیله تارلا اثمانینی بترنجه یه قدر ینه ذوق وصفایه طالار ایدی ·

دیکر طرفدن بومحاربه لر اثناسنده فوق العاده ثروت جمع ایتمش اولان رؤسا (اوپتیماتلر) بیکلرجه کوله لر تدارك ایدرك تارلالرینی آنلره زرع ایتدیردکلری کبی، صنایع دخی اوکردرك کیمسه ایچون تجارت وصنایع ایله اشتغال ایده جك حال براقامشلر

ایدی • بناءعلیه آسیه‌دن عودت ایدن عسکر اسکیسی کبی کندی ترلالرینی زرع ایتمکه‌ارزو ایتمش‌اولسه‌لر بیله او پتیماتلرك رقابتلرینه تحمل ایده‌میه‌جکلرندن‌ینه بالاخره ترلالرینی صاتمغه مجبور اولمش اولورلر ایدی •

نهایت‌ایش اودرجه‌یه وارمشدرکه (٤٥٠) بیك رومه‌لینك (٣٢٠) بیکی حکومتك اعانه‌سیله چکنمکه باشلامش ایدی، ایراد وعقار واراضی‌صاحبی اولانلر دخی‌ایکی‌بیکدن دون ایدی •

رومه‌ده حمیت قالمامسنه فقر وضرورت ایله ادخال اولنان اجنبی سؤ اخلاقندن بشقه بر شی دها وار ایدی‌که اوده شمدیکی رومه‌اهالیسندن قسم‌اعظمنك غیرت ملیه وحمیت وطنپرورانه‌دن بی بهره اجنبیلردن ـ یعنی آزاد ایدلمش کوله‌لردن عبارت اولمسی ایدی •

رومه‌لیلر نجابتلریله افتخـار ایدن بر ملت ایدی • بوملت افرادی محاربه ایچون حدود باشنه عزیمتله اورادە یا جانلرینی تلف ویاخود اخلاق حیده‌لرینی تبدیل ایتمکده ایدیلر •

اکا مقابل ضبط اولنـان ممـالکدن بوزلمش اخلاقلریله برطـاقم اسرا سورولری کلوب رومه‌ده اقامت ایدرلر ایدی • رومه‌نك اخلاقنی وموازنه‌سـنی اخلال ایدن بو کیفیت ایدی • بناء علیه برطرفدن رومه ایچون‌اسکی اخلاقی اعاده، دیکرطرفدن

دخی یکیلرك دها زیاده انتشارینی منع ایچون تدابیر و اصلاحات قطعیه لازم ایدی ٠

برخیلی ذوات رومه‌نك اشبو احوال وخیمه‌سندن طولایی نهایت درجه‌لرده متـأثر اولوب حمیت وطنپرورانه‌لری سوقیله رومه‌نك اصلاحنه قیـام ایتمشـدر ٠ بونلرك ایچنده اك مشهور اولنلر قاتون ، ایـکی غراقخوس ، اسچیپئون امیلیـانوس وســائره در ٠

قاتون — قاتون « عتیـق » یاخود قاتون « چنزور » (٢٣٤ ــ ١٤٩) اك عفیف واك حمیتلی رومه‌لیلردن معدوددر ٠ عتیق و « چنزور » لقبلری کندیسنه ایلریده ظهور ایده‌رك ینه حمیت وطنپرورانه‌سیله شهرت قزانمش اولان قاتون (اوتیك) دن تفریق ایچون ویرلمشدر ٠

قاتون اول امرده میدان حربده شجاعت و بسالته وکرمیٔ خطابتده دخی فصاحت و بلاغته مالك بر ادم ایدی ٠ حکومت مشروطه سایه‌سنده یشایان کافهٔ ممالکده اولدیغی کبی ، رومه‌ده دخی نطقده فصاحته مالك اولمیان ذوات ایچون ریاست اموره یچمك مشکل ایدی ٠ یالکز عسـکری برهیئت بولنـان رومه‌ده فصاحتدن بشقه برده بسالت واسطهٔ اقبال اوله‌بیلیر ایدی ٠

قاتون مذکور ایکی صفتی حائز ایدی ٠ شو قدرکه حکومت

نظرنده قاتونك برقصوري وار ايدي . اوده زادكان صنفنه منسوب اولمدقدن ماعدا نفس رومه‌ده اولسون تولد ايتمه‌مسي ايدي .

قاتون سابين قطعه‌سنده بولنان مشهور كوريئوس دنتاتوسك تلبه‌سي قربنده برمقدار اراضي‌يه مالك ايدي . كنديسنك بيوك فكار صاحبي اولمسنه سبب اولان كيفيت دخي بونجه سنه‌لر مقدم وفات ايدن دنتاتوس حقنده اهاليده موجود اولان محبت ورعايت ماده‌سي ايدي .

قاتون كوچوكلكدن بري بيوك آدم اولمق ارزوسنه دوشمش ايدي . دورنده هركس ذوق وصفايه طالمش ايكن كنديسي اسكي رومه‌ليلره امتثالا ضرورت دنيله‌جك درجه‌ده براعتدال اوزره يشار ايدي .

قاتون عسكره داخل اولمش اولوب نفر ايكن تعيينااتك نصفني قوماندان ايكن اوتوزده بريني آلير ونفيس طعاملر يينلري دائما تعييب ايدر ايدي .

اسپانيه‌دن رومه‌يه عودت ايدر ايكن « وطني فضله مصارفدن قورتارمق وظيفهٔ حميتدر » ديه‌رك حيواني كمي‌يه قويميوب صاتمشدر .

قاتونك حميتي وشجاعتي بعض بيوك ذواتك نظر دقتني جلب ايتمش و رومه‌يه دعوت اولنمسني موجب اولمشدر .

قاتون رومه‌ده پك چابوق ترقي ايتمشدر .

ساردینیه آطه‌سنه پره‌تور تعیین اولندیغی وقت مذکور آطه‌دن عموم اهل شری تبعید ایده‌رك اورالرده چوقدن بری کورلمه‌مش اولان آسایشی اعاده ایتدیکی کبی، عادت‌اوزره اهالی طرفندن پره‌تورلره ویریلان اعانهٔ نقدیه‌یی‌دخی قبول ایتمه‌مشدر.

قونسلوس انتخاب اولنوب قونسلوسلغی اثناسنده قادینلرك سوس و زینتلرینی تحدید ایدن اسکی بر قانونك اعاده‌سنه سبب اولمشدر و بو سایه‌ده قادینلرك عداوتلرینه اوغرامشدر.

قاتون واليلكله اسپانیه‌یه کیتدیکی وقت «حرب حربی بسلیدر» دیه‌رك اردوده موجود بولنان لوازمات متعهدلرینی قوغمشدر. حالبوکه مأموریت ایله‌طیشاری کیدنلر الك زیاده اشبو متعهدلری آرارلر ایدی.

قاتونك اسپانیه‌ده‌کی موفقیاتیله‌یوقاریده ذکر اولنان‌ترموپیل مظفریتی کندیسنی برنجی درجه‌ده قوماندانلر صره‌سنه داخل ایتمشدر.

قاتون واسچیپیئون — قاتون‌دها کوچوك‌برآدم‌اولدیغی حالده اسچیپیئون آفریقه‌وی ایله اولان‌مجادله‌لریله شهرت قزانمش ایدی.

قاتون برنجی دفعه اوله‌رق اسچیپیئون ایله سیجیلیه آطه‌سنده بوزوشمشیدی. قاتون «کوه‌ستور» صفتیله آفریقه‌یه عزیمت

ایدن اسچیپیئونك معیتنه ویرلمشیدی . اسچیپیئون سیرا کوزه‌ده یونان علماسی ایله مباحثه‌لره وضیافتلر ایله ذوق وصفالره طالمش اولدیغندن قاتون یوزینه‌قارشی حرکاتنی تقبیح ایتمش واسچیپیئون طرفندن تکدیر اولنوب عسکردن چیقمسیچون امر آلدیغی حالده « بر رومه‌لی قبل‌المحاربه عسکردن‌چیقاریله‌ماز » ادعاسیله اردوده قالمشیدی .

بوندن‌اعتباراً قاتون دائماًاسچیپیئونك‌علیهنده بولنورایدی . اسچیپیئون کندی شهرت ونفوذینه استناداً قوانین موجوده‌یه باقمسزین حرکت‌ایتمکده‌اولدیغندن قاتون‌دائماًانی‌فوروم میداننده اتهام ایدوب طوررایدی . حتی بر دفعه اسچیپیئونی قارطاجه‌دن آلنان تضمینات حربیه‌دن پاره ارتکاب ایتمسی ایله اتهام ایده‌رك تبریهٔ ذمت ایچون ملت محکمه‌سی دیمك اولان فوروم میداننه دعوت ایتدیرمشدر . شوقدرکه اسچیپیئون علی‌العجله حساب دفترلرینی جلب‌ایله « خزینهٔ دولته ٢٠٠ ملیون آقچه کتیرمش اولان برآدم ٤ ملیونك حسابنی‌ویرمکه تنزل ایتمز » قولیله‌حساب دفترلرینی یرتمشدر . اهالی دخی‌اسچیپیئونی آلقشلامشدر . فقط بومثللو حرکات‌یله قاتونی یأسه دوچارایتمزدی .

بشقه بر دفعه‌ینه قاتون طرفندن اتهام اولنه‌رق فورومه‌جلب اولنان اسچیپیئون «رومه‌لیلر‘بوکونکی‌کون زامه‌مظفریتمه‌متصادف اولان برکوندر . بویله‌برکونده رومه‌لیلر ایچون‌معبدلره کیدوب

تشکراً اجرای آیین ایتمك یاقشیر . بز معبده کیده‌یورم ایستین ایدن وار ایسه آرقه‌مدن کلسین » قولیله تپه‌تولی یه متوجهاً حرکت ایتمش واهالی دخی آرقه‌سندن کیتمشدر .

رومه‌نك اسکی حالنی اعاده ایتمك فکرنده اولان قاتون نظامه قارشی بو یولده وقوع بولان عصیانلری ضبطه بر درلو هضم ایده‌میور ایدی . فی الحقیقه قاتون او دوجه‌ده مصرانه حرکت ایتمش ایسه‌ده نهایت متکبر اسچیپیئون قاتون طرفندن رومه‌دن تبعید اولندیغنی کورمه‌مك ایچون کندی اختیاریله رومه‌یی ترك ایدرك چیفتلکلرینه چکیلوب بقیهٔ عمرینی اوراده کچیرمشدر .

قاتون اسچیپیئونك بو یولده تبعیدیله دخی قناعت ایتمیه‌رك غیاباً نفینه حکم ویردیرمکه چالیشیر ایدی . حتی بر کره اهالی قاتونك استدعاسی اوزرینه بو حکمی ویرمك اوزره ایکن اسپانیه فاتحی مشهور تیبریوس غراقخوس مانع اولمشدر . غراقخوس آیاغه قالقوب

« دیمك اولیورکه رومه‌ده دولته ایدیلان فوق العاده خدمتلر وشان وشهرت ایله بر انسانك اختیارلغنده راحتی تأمین ایتمیور . اسچیپیئون رومه‌یه عودت ایتمدکجه حقنده بر رأی ویرلسنه رضا کوسترمم » دیمشدر .

غراقخوس ایله اسچیپیئون شخصاً بربرینه دوشمن ایدیلر . بونك ایچون غراقخوسك سوزلری پك بیوك تأثیری موجب اولمش وقاتونك

استدعاسی کری قالمشدر . سناتو اعضالری دخی عموما قالقوب ناموس دولتی محافظه ایچون کندی خصومتنی اونوتمش اولان غراقخوسه تشکرات لازمه ایفا ایتمشلردر . بونکله برابر اسچیپیئون رومه یه عودت ایده مدیکندن غلبه ینه قاتونده قالمشدر .

بونك نتیجه سی اوله رق اهالی قاتونی چنزور انتخاب ایتمش و قاتون دخی الك زیاده بو مأموریتده ایکن غیرت کوسترمشدر .

قاتونك چنزورلغی — رومه ده چنزورلق یاخود اخلاق ناظرلغی دیقتاتورلقدن صوکره الك بیوك بر مأموریت ایدی . چنزور اهالینك ویرکوسنی ضم و تعدیل و سناتو اعضاسی دخی مستثنا اولمامق شرطیله هرکسی نفی و صفتلرینی رفع و اعاده ایده بیلیر ایدی .

قاتون چنزور انتخاب او نتیجه رومه یی اصلاح ایچون وقت کلمشدر فکریله برطاقم تشبثاتده بولنمش ایسه ده موفق اوله مامشدر . چونکه قاتون رومه نك خسته لکنی تمامیله آکلایه مامش اولدیغندن معالجه لری دخی مفید و مؤثر دکلدی .

قاتونك چنزور انتخابی اهالینك اسچیپیئونلره و علی العموم کشی زاده لره غلبه سی دیمك ایدی . زادکان بو انتخابی کندیلری ایچون حقارت عد ایده رك شکایته باشلامشلردر . قاتون ایسه کرچه کدن اخلاقسز اولان زادکان صنفنی دها کوچوك دوشرمك فکرنده ایدی .

چنزور صفتیله قاتون اطوار وحركاتی تربیهٔ عمومیه یه مضر بیلدیکی آدملری نظاماً تأدیب ایتمکه مقتدرایدی . قاتون اشبو امتیازینه استناداً یدی نفر سناتو اعضاسنی سناتودن طرد ایتمشدر که ایچلرندن بری قونسلوسلق ایتمش وزادکان صنفنك اركانندن بولنمش برذات ایدی .

ویركیلری تخصیص وتحصیل ایتمك ، صرفیاته نظارت ایتمك ، محاسبهٔ عمومیه یی كورمك هب چنزورلغك وظائفندن ایدی . قاتون ویركیلری سنین سابقه یه نسبتله ایكی مثلی بدلنه ازام ایتمش ومصارفی تنزیل ایله مشدر . مجوهرات وآت وعربه وذی قیمت قادین البسه سی وجاریه وسائره كبی سلطنته متعلق اشیایه كایتلی ویركی تخصیص ایتمشدر . ایرادلردن دخی سائرویركی ورسومدن ماعدا بیكده اوچ مقداری رسم آلمغه باشلامشدر . بوندن بشقه قاتون شهره مخصوص صولرك برقسمنی ویااراضئ امیریه یی ضبط ایتمش اولان زادكاندن مغصوباتی كری آلمش ، رومه نك جاده لریله میری ابنیه لری تنظیم ، رومه نك مشهور صویوللریله لغملرینی تعمیر ، ممالكك بعض طرفلرنده منتظم طریقلر كشاد ایله مشدر .

قاتون « رومه یه كلان اجنبی كبارلرینك رومه ده مضر اخلاق براققده اولدقلری مجربدر » ادعاسیله رومه یه تابع اولان قراللره رومه یه ایاق باصدیرمامشدر ومذهبه مضر افكار نشر ایدیور ادعاسیله فلسفیوندن (قارنیاد) ی رومه دن طرد ایتمشدر .

رومه اهالیسنك قسم اعظمی قاتونك بوحركاتنی آلقشلارایدی وقاتون مأموریتنی اكمال ایتدیكی وقت اهالی كندیسنه بر هیكل ركز ایده‌رك اوزرینه شوعباره‌یی تحریر ایله‌مشدر :

« رومه اهالیسی تبدل اخلاقدن ناشی انقراضه میل ایتمش اولان‌رومه‌ ممالكی تشكیلات عاقله و تدابیر مفیده‌ واسطه‌سیله اصلاح ایتمش اولان قاتونه متشكراً اشبو علامت مخصوصه‌یی ركز ایتمشدر » .

قاتونك دائما كشی‌زاده‌لری فوروم میدانندن اتهام ایتمكده اولدیغنه مقابل كبرا دخی كندیسنی حقوق دعواسیله محكمه‌یه جلب ایدرلر ایدی . قاتون بو وجهله اللی دفعه‌دن زیاده محكمه حضورینه چیقمغه مجبور اولمشدر .

الك صوكره‌كی جلبنده قاتون سكسان اوچ و الك صوكره‌كی اتهامنده سكسان بش یاشنده ایدی . قاتون سن شیخوختنده دخی وطنی اوغرنده صرف غیرتدن اصلا كری قالمامشدر .

نه فائده كه بو غیرتدن ثمره كورلمیور ایدی . زیرا اخلاق حمیده‌سنی و معبودلرینی و حریتنی اونوتمش اولان رومه‌یی بیوك بر انقلابدن منع ایتمك مشكل ایدی . قاتون ایسه علتی اولسون تماميله تشخیص ایده‌مه‌مشیدی .

رومه‌نك علتنی تشخیص ایله انی تداوی ایتمكه قیام ایدنلر

دخی ظهور ایتدیکی حالده انلرك سعی و غیرتلرندن و حتی بیوك فداکارلقلرندن بیله بر ثمره حاصل اوله‌مه‌مشدر .

اسچیپیئون امیلیانوس — ارباب حمیتدن قارطاجه مخربی مشهورا اسچیپیئون امیلیانوس نفس رومه‌ده نه سببدن ناشی حمیت و اخلاق ملیه‌نك بوزلدیغنی کورمش و انلك اعاده‌سنه نفس رومه‌ده چاره قالمادیغنی آکلامش ایدی . بناءعلیه اداره ممالکی افساد اوتمش رومه اهالیسی الندن آلمق ایچون رومه همشهریلك حقوقنی عموم ایتالیالره اعطا ایده‌رك ملت حاکمه‌یی بیوتمك فکرینه دوشمش ایدی .

اسچیپیئون قاتون کبی یونان مدنیتی علیهنده دکلدی و هرنقدر رومه‌نك اسکی اخلاقنی اعاده ایتمك استرایدیسه‌ده فنون و ادبیاتك انتشارینی دخی التزام ایدر ایدی . حتی بالذات نامدار ادبادن معدود در و مشهور فیلوسوف پولیبوسك (Polybus) طلبه‌سندندر .

اسچیپیئون امیلیانوس ماکدونیه فاتحی پول امیلك اوغلی و بیوك اسچیپیئونك طورونی و آریستو قراسیه‌فاملیاسنه منسوب اولدیغی جهتله اهالینك توجهنی قزانه‌مدیغی کبی ، دیکر طرفدن رومه فقراسنك احوالنی اصلاح ایتمکه قیام ایتمش اولان تیبه‌ریئوس غراقخوسه مخالفت ایده‌رك عموم ایتالیه اهالیسنی

التزام ایتمکده اولدیغی ایچون رومه‌لیلرك كين و عداوتلرینه دخی اوغرامش ایدی .

نجابتیله افتخار ایدن اسجیپیئون قسم اعظمی آزاد اولنمش کوله‌لردن عبارت اولان رومه اهالیسنی سومز وحسن توجهنی قزانمق ایچون سائر ارباب حرص وشهرت اولانلر کبی خلوصکارلقده بولنمغی کبرینه صیغدیره ماز ایدی . اهالی دخی بونك ایچون اسجیپیئوندن چکینور ایدی .

برکون اسجیپیئون فوروم میداننده نطق ایراد ایدر ایکن اهالی ایچنده کورلتی وشکایتلر ایشدنجه اهالی‌یه خطاباً «صوصك به حریفلر! ایتالیه اولادی اولمیانلر هیچ اولمازسه بوراده لاقیردی سویلمکه حقلری وحدلری اولمادیغنی بیلسونلر» دیمش و بونك اوزرینه اهالینك شکایاتی دها زیاده آرتدیغندن «بو بونلر بنده زنجیرلنمقوب آفریقه‌دن کتیرمش اولدیغم حریفلر شمدی زنجیرسز اولدقلرینه مغروراً بنی قورقتمق‌می ایستیورلر؟» سؤالنی علاوه ایتمشدر . اهالی ایسه بو دفعه سسنی چیقاره‌مامشدر .

اسجیپیئوندن چوق شی مأمول ایدی وعمری وفا ایتمش اولسه ایدی بلکه تشبثاتنك آثار و ثمراتی کوریلمور ایدی . اسجیپیئون کیجه‌نك برنده یتاغنده بی‌جان بولنمشدر .

اسجیپیئونك [illegible] غراقخوسلرك همشیره‌لری بولنان زوجه‌سی سمپرونیه‌یه [illegible] ایسه‌ده تنایجندن خوف اولنه‌رق تحقیقات

اجرا ایدلدیکی کبی، سناتو دخی اهالیدن خوف ایده‌رك رسماً جنازه آلایی ترتیب ایتمکدن بیله چکنمشدر . حتی بو کیفیت اسچیپیونك دوشمنی بولنان مته‌للوس (ماکدونیه‌وی) نك حمیتنه طوقنه‌رق مرقوم طرفندن ایکی مخدومیله اتبعه و بندکانانك رسماً جنازه آلاینه کوندرلمسنی موجب اولمشدر . مته‌للوس آلایه کیدن اوغللرینه « آرقه‌سندن کیدیله‌جك بویله برجنازیی رومه‌ده برده‌ها کورمش بوله‌جقکز » دیمشدر .

تیبه‌ریئوس غراقخوس — رومه‌نك اصلاحنه تشبث ایدنلر ایچنده اك زیاده اهالینك محبتنی قزانمش و تاریخده کوزل نام براقمش اولان شبهه‌سز (غراقخوس) نام ایکی قارنداشدر . غراقخوسلرك (Cracchus) لك پدرلری اسپانیه‌یی تسکین ایتمش و حمیت و حب وطن ایله شهرت قزانمش اولان سمپرونیئوس غراقخوس، والده‌لری دخی اسچیپیئون آفریقه‌وینك قیزی ادیبهٔ مشهوره قورنه‌لیه‌در .

پدرلری کنج اوله‌رق وفات ایتدیکندن تربیه‌لری قورنه‌لیه‌نك عهده‌سنده قالمش ایسه‌ده قورنه‌لیه دخی پدرلرینك یوقلغنی بیلدیرمه‌مشدر . فی الحقیقة غراقخوسلر رومه‌نك اك تربیه‌لی دلیقانلیلرندن معدود ایدی .

رومه قادینلری مسافرکیتدکاری وقت بر برینه ذی قیمت اولان

اشيالريني ومجوهراتني كوسترلر ايدی . بوبر عادت بلده اولديغندن قورنه‌ليه دخی اكا رعايت ايدر ايدی . فقط مجوهراته مراقی اولماديغندن آنلرك ترينه تربيه‌لريني درعهده ايتديكی ايكی مخدومنی كوسترر ايدی . طوغريسی غراقخوسلر دخی نادر مجوهراتدن معدود اوله‌بيليرلر ايدی .

بيوكی تيبه‌ريئوس غراقخوس ابتدا آفريقه‌ده، صوكره اسپانيه‌ده عسكرلك ايتمش وشجاعت ودرايتيله هركسك حسن نظريني جلب ايتمشدر . اسپانيه‌ده مشهور نومانچيه محاربه‌سنده قونسلوس مانچينوسك معيتنده مأمور ايكن پريشان اولمش اولان قونسلوس دوشمن ايله مصالحه عقد ايتمكدن عاجز قالديغی حالده غراقخوس موفق اولمشيدی ـ يعنی قونسلوسه امنيت ايتميان نومانچيه‌ليلر غراقخوسه امنيت ايده‌رك امضاسنی قبول ايتمشلر ايدی . سناتو مجلسی اشبو مصالحه‌يی فسخ ايده‌رك قونسلوس ايله غراقخوسی اللری باغلی اولديغی حالده دشمنه اعاده ايتمك ايستديكی حالده اهالی تيبه‌ريئوس غراقخوسك تسليمنه مخالفت ايتمشدر .

تيبه‌ريئوس فوق‌العاده حميتلی اولديغندن رومه ممالكنك كافهٔ احوالنی تدقيق ايدر واويغونسز اولانلرك اصلاحی ايچون چاره‌لر دوشونور ايدی . تيبه‌ريئوسك الك زياده نظر دقتنی جلب ايدن كيفيت ممالكك قسم اعظمی خالی بولنديغی حالده رومه‌ده بونجه آدمك ايشسز وآچ كزمسی ايدی .

تیبه‌ریئوس‌ك فكرنجه رومه‌ده جمیت و حسن اخلاقك زوالی شهرده ایشسز كوچمز یوزبیكلرجه سیفللرك ظهور ایتمسندن ایلری كلمش ایدی . بناء علیه بوبابده دوا اوله‌بیله‌جك برچاره تحریسنه تشبث ایتمشدر .

یكی احوال ومنازعات — رومه‌لیلر بیننده‌چوقدن بری رسما مساوات حقوق موجود ایدی . فقط ثروتجه هیچ نسبت ومناسبت اهالینك برقسمی پك زنكین، قسم اعظمی دخی آچ وسفیل بولندیغندن مساواتك حكمی قالماشیدی . فقیر اولان یوزبیكلرجه اهالی بش اون زنكینك اللرنده آلت عقامنده استعمال اولنقده ایدی — یعنی اهالینك بونجه املئو واسطه‌سیله نائل اولمش اولدیغی حقوق وامتیازات برقاچ زنكینك ضمیرینی تزییدن بشقه برایشه یرامیور ایدی .

بووجهله رومه‌ده ایكی صنف جدید ظهور ایتمشیدی . صنف قلیل اولان «اوپتیماتلر» غایت زنكین و «پرولتاریلر» دخی غایت فقیر ایدی اسكی وقتلرده پاتریجیلر ایله پلبسلر بیننده موجود اولان منازعات شمدی اوپتیماتلر ایله پرولتاریلر بیننده ظهور ایتمشدر . شوقدر فرق وار ایدیكه اوپتیماتلر ایله پرولتاریلر بیننده ظهور ایدن منازعه اخلاقك بوزلمش اولمسی حسبیله بودفعه رومه‌نك كوزل نامنی لكه‌دار ایده‌جك چیركین وقوعاته میدان ویرمشدر .

تیبه‌ریئوس غراقخوسك افكاری اشبو آچ رومه اهالیسنی

املاك صاحبی ایده‌رك زنكینلره بند اولمقدن محافظه ایتمك وانلری مساوات وحریتك ثمره‌لرندن محروم براقامق ایدی .

تیبه‌ریئوسك تریبونلکی — ذکری سبقت ایدن احوالدن صیقلمقده اولان روما اهالیسی تیبه‌ریئوس غراقخوسدن بیوك خدمتلر مأمول ایتمکده اولدیغندن انی ملت وکیلی انتخاب ایتمشدر (۷۵۵) .

تیبه‌ریئوس بش اون بیوك ذات ایله استشاره ایتدکدن صوکره بر اراضی قانونامه‌سی تکلیف ایتمشدر . قانون مذکور موجبنجه بر روماليه فتح اولنان اراضیدن (۵۰۰) آرپانت (رومه‌دونومی) دن زیاده اراضی‌یه تصرف ایده‌میه‌جك و (۱۰۰) باش صغر ایله (۵۰۰) باش قیوندن زیاده میری مرعالرنده حیوان بولندیره‌میه‌جق وهرکس کندی ترلالرینی یالکز کوله‌لرینه زرع ایتدیرمیوب اراضینك وسعتنه کوره اهالیدن رنجبر استخدام ایده‌جك ایدی . اشبو قانون موجبنجه زنکینلر خیلی وقتدن برو تحت تصرف واداره‌لرنده اولوب تنظیم واعمار ایتمش اولدقلری چیفتلکاتی ترك ایتمکه مجبور اولدقلرندن غایت شدتلی شکایاته وحتی تهدیداته باشلامشلردر . اعلان وتکلیف اولنان قانونك تأثیری همان روما‌نك راحتنی اخلال ایتمشدر .

تیبه‌ریئوس قانون مذکوره زنکینلرك بهر اولادی ایچون

(۲۵۰) شرآرپانت اراضی دها آله بیلمری و ترك اولنمسی لازم کلان چیفتلکات ایچنده موجود اولان ابنیه بدلاتنك خزینهٔ ملت طرفندن اعطا اولنمسی علاوه ایتدیکی حالده ینه اوپتیماتنرك شکایاتی تسکین اولنمامشدر .

فی الواقع برطرفدن اجدادلرندن موروث اموال واملاك مشروعه‌دن صرف نظر ایتمك انلر ایچون ده پك مشكل ایدی .

اشبو تکلیف قبول اولندیغی حالده باقی قالان ملت اراضیسی مساوات اوزره عموم رومه‌لیلر بیننده تقسیم اولنه‌جق و بو قسمنر اولاده مشروطه طانیله‌جق ایدی . تقسیمه وقانونك موقع اجرایه وضعنه سنه‌دن سنه‌یه تبدیل ایدلمك اوزره (تریئوموير) ناميله انتخاب اولنه‌جق اوچ مأمور مخصوص نظارت ایده‌جکلر ایدی .

تیبه‌ریئوس اغنیانك مخالفتنه باقمسزین قانونی قبول ایتدیره‌بیله‌جکنه امیدوار ایدی . اهالینك رأینه مراجعت اولنه‌جغی کونی تیبه‌ریئوس غراقخوس کرسی‌یه چیقوب برنطق ایراد ایتمش واغنیایه خطاباً شو وجهله ادارهٔ کلام ایله‌مشدر .

« رومه‌لیلر ! اکر ثروتلریکزی کلیاً غائب ایتمه‌مك ایسترسه‌کز
« ایچندن برز مقدارینی فقرایه اعطا ایتمکه موافقت ایدیکز . . .
« رومه‌لیلر ! وحشی حیوانلر بیله برمکان مخصوصه مالکدرلر .
« ایتالیه ایچون قان دوکمکده اولان شجعانك تنفس ایتدکاری هوادن
« بشقه برشیئه مالك اولمدقلرینی اونوتمیکز . التجا ایده‌جك پناهلری

« اولمدیغندن چولق چوجوقریله برابر اوته ده بریده سوروننه -
« یورلر ! بیچاره لر مال وعرضلرینی ویاخود اجدادلرینك مزار -
« لرینی محافظه ایتمك ایچون جانلرینی فدا ایتمیورلر . زیرا هیچ بر
« مالری اولمدیغی کبی جمله سنك اجدادی دخی ممالك اجنبیه ده
« رومه نك سلامتی اوغرنده تلف اولمشلردر . نیچون فدای جان
« ایده یورلر ؟ دینلورسه بوکاده - زنکنلرك ثروت وسامانی
« تزیید ومحافظه ایچون جوابندن بشقه معقول برجواب یوقدر .
« رومه لیلره جهانکیر دیورلر . حالبوکه اصل (رومه لیلر)ك برر
« قاریش اولسون اراضی یه مالك اولدقلری یوقدر » .

تیبه ریئوس واقتاویئوس — اهالی قانونامه یی آلقشلر ایله قبول ایتمش ایسه ده رشوتلر ساسنده زادکان طرفنه چکمش اولان تریبون یعنی ملت وکیلی وتیبه ریئوسك آرقه داشی اوقتاویئوس تیبه ریئوسك تکلیفنه « وه تو » سنی قارشی قومشدر .

تیبه ریئوس بو مخالفتی اصلاماءمول ایتمدیکندن خیلی تلاش ایتمش وقانونامه نك اك زیاده شکایاتی موجب اولان ایکی بندینی اخراج ایده رك قانونی تکرار تکلیف ایله مشدر . فقط اوقتاویئوس ینه مخالفت ایتمشدر . تیبه ریئوس آرقه داشنك ایاقلرینه قپانوب قانوندن طولایی اوقتاویئوس متضرر اولدیغی حالده کندی املاکندن تضمین ایده جکنی وعد ایده رك مخالفت ایتمه مسنی رجا ایتمش ایسه ده برفائده کوره مه مشدر .

بونك اوزرينه تيبه‌ريئوس اراضی قانونامه‌سنی موقتا براقوب اهالی‌یه ایکی تریبون مسئله‌سنك حلنی تکلیف ایله‌مشدر . تریبونلر اقتدارجه ایکیسیده مساوی اولدقلرندن برینك عزلی لازم کلیور ایدی . تریبون مأموریتی اولان برسنه مدتنجه محرم ومقدس طانیله‌جق ایدی . فقط تریبونی انتخاب ایدن ملتك انی عزل ایده‌بیلمسی دخی طبیعی ایدی . بناءعلیه غراقخوس اهالینك رأینه مراجعت ایتمشدر .

اوتوزبش محله‌دن اون یدیسی صره‌ایله اوقتاویئوسك علیهنه رأی ویرنجه تیبه‌ریئوس رأی طوپلایانلری توقیف ایتمش وتکرار اوقتاویئوسه مراجعتله علیهنده رأی ویریله‌جکی میدانده اولدیغندن مقدس اولان تریبونك عزلنه سببیت ویرمه‌مسی حقنده تکرار یالواررمش ایسه‌ده بیفائده ایتمه‌مشدر .

تیبه‌ریئوس بونك اوزرینه عمومك رأیلرینی طوپلامش و اوتوزبش محله‌نك رأیلری اوقتاویئوسك علیهنده بولنمشدر . اوقتاویئوسدن تریبون علامتلری علناً اخذاولنمش وکندیسی انجق تیبه‌ریئوس سیاسنده اوزرینه هجوم ایدن اهالیدن جانی خلاص ایده‌بیلمشدر . اهالی تیبه‌ریئوسك جاریه‌سنه باقیوب ینه هجوم ایتمش واوکندی کیدن بندکاندن برینی پاره‌لمشدر .

بواحوال هرتقدیرده شایان تأسف ایدی . اوقتاویئوسك عزلی اهالی‌یه بوتجه خدمت ایتمش اولان تریبونلك مسندینك شرفنی محو

ایده‌یورایدی . اوقتاویئوسك علیهنه سوءقصد ایله دخی روما ده حقوق منازعه‌لری اثناسنده قان دوکمه‌سنه میدان آچیلیورایدی .

*

تریئومویر — تیبه‌ریئوسك تکلیف ایتدیکی قانون بروجهله قبول اولندقدن صوکره احکامنی موقع اجرایه وضع ایتمکله مکلف اوچ ذات انتخابنه تشبث اولنه‌رق تیبه‌ریئوس برادری قایوس قائم پدری آپیئوسدن مرکب بر «تریئومویر» مجلسی تشکیل ایتمشدر .

مشکلات اوچ کشیلك قومیسیونك تشکیلنده اولمیوب قانون احکامنك اجراسنده ایدی . من القدیم برفاملیانك مالی اولان تارلا- لرایله ایکی یوز اوچ یوزسنه مقدم ضبط اولنان اراضی‌یی تفریق ایتمك محال ایدی . زنکینلر حقسزلقدن شکایت؛ فقرا دخی وعد اولنان اراضی‌یی اخذ ایچون عجله ایده‌یورلرایدی . فقط ایش بر درلو ایلری کیتمیورایدی . بویله‌جه کورلتی ایچنده برسنه کچمشدر . قانوندن برثمره استحصال اولنه‌بیلمك اوزره تیبه‌ریئوسك ملت وکیللکنی دها برسنه ایچون تجدید ایتمك لازم ایدی . بناءعلیه تیبه- ریئوس تریبونلکك تجدیدینی طلب ایده‌یورایدی . زنکینلر - یعنی سناتو مجلسی ایله طرفدارلری بوکا مانع اولمق ایچون قتلینی دخی کوزه آلدرمشلر ایدی .

تیبه ریئوسك قتلی — انتخابات کوننده تیبه‌ریئوس

قاپیتولی یه کیده‌رك رسماً نامزدلر صره‌سنه داخل اولمشدر . دوشمنلری بر بر آرقه‌سنده ایکی سنه تریبونلك نظامسزدر ادعاسیله مخالفت ایتمك ایسته‌مشلر ایسه‌ده تیبه‌ریئوسك طرفدارلری مخالفینی سکوته مجبور ایتمشلردر .

بو صره‌ده تیبه‌ریئوسك دوشمنلری کویا آنك تاج طلبنده اولدیغی حقنده حوادث نشر ایتمشلردر . سناتو مجلسنده اسچیپیئون (نازکه) قونسلوس بولنان (موچیئوس اسچه‌وولا) یی دفعاتله تیبه‌ریئوس علیهنه دعوت ایتدیکی حالده اسچه‌وولا (محکمه طرفندن علیهنه ویریلان حکم موجود اولمدقجه بن بر رومه‌لی یی توقیف ایده‌مم) قولیله استدعاسنی قبول ایتمدیکندن اسچیپیئون دخی (مادامکه رئیس جمهور جمهوریته اهانت ایده‌یور، باری حمیت صاحبی اولانلر آرقه‌مدن کلوب قانونك محافظه‌سنه غیرت ایتسونلر) دیه‌رك قلیجنی چکوب مجلسدن طیشاری چیقمش واعضانك قسم اعظمی دخی آرقه‌سندن یورومشدر .

اشبو ارباب قیام طرفدارانی وبندکانیله برابر فوروم میدانی اوزرینه هجوم ایتمشلردر . تیبه‌ریئوس بونلری کورنجه معبده التجا ایتمك اوزره قپویه طوغری قوشمش ایسه راهب قپویی قپایوب ایچری‌یه صالیویرمه‌مشدر . بو اثناده آرقه‌دن یتشانلر تیبه‌ریئوس غراقخوسی بازبارانه قتل ایتمشلردر .

تیبه‌ریئوس ایله برابر برقاچ یوز طرافداری دخی اعدام

اولنمشلردر . حرص وعداوت اودرجه‌یه وارمش ایدیکه قتل اولنانلرك جسدلری حقنده دخی انواع حقارات اجرا اولنمشدر . تیبه‌ریئوسك مأموریت آرقه‌داشلرندن بری بیوك برطاش ایله تیبه‌ریئوسك باشنی ازمکله افتخار ایدر ایدی .

قایوس غراقخوس — قایوس غراقخوس برادرینك قتلندن اون سنه صوکره رومه‌ده برادرندن زیاده نفوذ واقتدار صاحبی اولمش و برادرینك تشبثاتنی اجرایه قیام ایتمشدر .

قایوس تیبه‌ریئوسدن دها جسور، دها متین، دها پارلاق ایدی . افکار تصوراتی‌ده دها واسع ونطق مؤثر ایدی . تیبه‌ریئوس فقرانك احوالنی اصلاح ایتمکه غیرت ایده‌یور ایدی . قایوس ایسه بتون رومه قوانین اساسیه‌سنی تعدیل ایتمك عزمنده ایدی .

ملت تریبونی انتخاب اولنور اولنماز برادرینك اثری اولان قانون احکامنك اجراسنه قیام ایده‌رك بردن زنکینلره اعلان حرب ایتمشدر .

قایوس تکلیف ایتدیکی ایکی قانون سایه‌سنده الڭ مهلك اولان دوشمنلرینی سلاحسز براقمشدر .

قانونلرك بری ملت طرفندن مأموریتدن اخراج اولنمش بررومه‌لینك بردها مأموریته کچمه‌مه‌سی حقنده ایدی، دیکری دخی

محاكمه‌سز بر رومه‌لى‌نى و يا خود قتل ايتمش اولانلرك خلقك تحت محاكمه‌يه آلنمسنى مبين ايدى .

برنجى تكليف موجبنجه الك بيوك دوشمنى بولنان اوقتوميوس بر دها مأموريت احراز ايده‌ميه‌جك ايدى . ايكنجى تكليف ايسه تيبه‌ريئوس عليهنه قيام ايدنلرك جمله‌سنى تهلكه‌يه دوچار ايده‌بيلور ايدى . بوندن ماعدا قايوس بر قانون واسطه‌سيله امور عدليه‌يى سناتو الندن آلوب شواليه (سوارى) صنفنه تخصيص ايله‌مشدر .

قايوس لاتينلره عموم رومه حقوقنى و عموم ايتاليانلره حقوق سياسيه‌يى اعطا ايتمك ايسته‌مشدر . سناتو مجلسى نهايت قايوسدن ناچار قالوب قتل واسطه‌سيله اندن دخى قورتلمغه قرار ويرمشدر .

سناتو مجلسى قايوسك باشى كتيرانه آغرلغنجه آلتون وعد ايتمش ايدى . رومه كشى زاده‌لرندن (سپتيموله‌يوس) قايوسك كله‌سنى قطع ايتمش و بيننى چيقاروب قصمنه قورشون دوكدكدن صوكره قونسلوسه تقديم ايله‌مشدر (۷۵۳) .

قورنه‌ليه — غراقخوسلرك والده‌لرى قورنه‌ليه ايكى اوغلنك فجيعانه وفاتلرندن صوكره رومه‌يى ترك ايده‌رك چيفتلكارينه چكلمش و فلكدن شكايت ايتمكسزين بقيهٔ عمرينى يرلى واجنبى حكماسى و فضلاسى ايچنده كچيرمشدر . قورنه‌ليه

اوغللرينك عاقبتلرندن شكايت ايده‌جكى يرده وطنلرينك اصلاحى اوغورنده فداى جان ايتملريله افتخار ايدر و « كاشكى اون طانه دها بويله اولاد طوغوره‌ايدم واونلرده بونلر كبى وطنلرى اوغورنده فداى جان ايده‌ايديلر » دير ايدى .

خاتمه — بوندن بويله اهالينك مطالب محقانه‌سى قبول اولنمق شويله طورسون آنلرى طلب ايچون واسطه اولوب رومه‌يى بيوك فلاكتدن قورتارمغه قيام ايدن حميتكاران حقنده دخى قوهٔ جبريه استعمال اولنمشدر . ايجاب احوال وزمان اولان اصلاحات اجراسنه رياست امورده بولنانلر مخالفت ايدرك حقه قارشى قوهٔ جبريه ايله جواب ويره‌يورلر ايدى . بونك ايچون طبيعى قانلى اختلاللر ايله بيوك انقلاباته قپو آچلمشدر بوندن صوكره رومه تاريخى حقوق وقوانينه وعدالت وحقانيته قارشى اجرا اولنمش برسورى بارلاق تجاوزات و چركين جنايات ايله طولميدر .

(٧)

ماريئوس وسيللا

(٦٩١ - ٧٣٣)

ماريئوس وسيللا • يوكورته محاربه‌سی • ماريئوس • ماريئوسك قونسلوسلغی • سمبريلر وتوتونلر • ايتاليانلر • ساتورنينوس • ظهور منازعه • ماريئوسك تيرانلغی • اختلال • سيللانك عودتی ومقابله‌سی • سيللانك قتالنامه‌لری • سيللانك قونستيتوسيونی • اوچ صنف • اسرانك عصيانی • ايتاليانلرك قيامی

ماريئوس وسيللا — غراقخوس وقعه‌سی بر قسم رومه اهاليسنك دائرهٔ مشروعه‌ده طلب اولنان مطالب محقه عليهنه قياميله نهايت اغير جنايتلر اجراسی ديمك ايدی • وقعهٔ مذكوره‌دن اعتباراً رومه بومثللو قار يشقلقلردن كنديني قورتاره‌مامشدر • هله اهالی بيننده موجود اولان منازعه‌لر عسكره دخی سرايت

ايده‌رك برطاقم داخلی محاربه‌لر ظهوره كلنجه نتيجه‌سی اوله‌رق
روما باشنی برده‌ا قالديره‌مامش و طانيلمز برحاله كيرمشدر .
بو محاربه‌لری كشاد ايدنلر ماريئوس ايله سيللا نام ايكی
قوماندانلردر .

يوكورته محاربه‌سی — روماليلر ماسينيسانك وفاتندن
صوكره نوميديه ممالكنی اوچ قطعه‌يه تقسيم ايده‌رك اوچ
مخدومنك تحت اداره‌سنه وضع ايتمشلر ايدی . فقط ماسينيسانك
طورونی يوكورته رومه‌دن رخصت آلمقسزين سائر حكمدارلری
نوميديه‌دن طرد ايده‌رك قطعهٔ مزبوره‌يی تكرار برلشديرمش
ايدی . بو ايسه سناتونك پولتيقه‌سنه مغاير اولديغی كبی، يوكورته‌نك
رومه‌دن مساعده آلمقسزين حربه جرأت ايديشی دخی صورتا
رومه‌نك حيثيتنی اخلال ايتمكده اولديغندن مداخله ايچون كوزل
بر وسيله ايدی .

ابتدا روما تحقيق كيفيت ايچون آفريقه‌يه آلتی كشيدن
مركب برقوميسيون ارسال ايتمشدر . روما طرفندن كوندريلان
قوميسرلر يوكورته‌دن رشوت آله‌رق ايشی يوكورته‌نك ايستديكی
وجهله تسويه ايتمش اولدقلرندن يوكورته دخی رومه‌يی تسكين
ايچون قولای برچاره بولدم ظنيله آفريقه‌ده كيف، مايشاء حركت
ايتمكه باشلامشدر .

رومه یوکورته‌یه اعلان حرب ایده‌رك اوزرینه برفرقه عسکر سوق ایله‌مش ایسه‌ده قوماندانلر دخی یوکورته‌دن آقچه قبول ایدوب اهانت ایتدکلرندن ویوکورته دخی آلتنا علنا رومه‌یه اکاغمکه باشلامشدر .

آفریقه‌ده ظهور ایدن قاریشقلقلردن طولایی رومه فوق العاده تلاش ایتمکده ایدی . زیرا اوروپانك شمال طرفنده ساکن باربارلردن سیمبریلر (Cimbres) وتوتونلر (Teutons) رومه حدودینه طوغری ایلرولمکده ایدیلر . بونك ایچون رومه آفریقه ایشربنی برآن اول تسویه ایتمك ایستیور ایدی .

نهایت غلیانه کلمش اولان سنتو مجلسی صداقت وحیثیتله معروف اولان متهلوسی قونسلوس انتخاب ایده‌رك یوکورته‌یه قارشی سوق ایلمشدر .

متهلوس آز مدت ایچنده آفریقه‌ده اردوسنی تجددا تنظیم واصلاح ایده‌رك یوکورته‌یه بر ایکی دفعه قطعی صورتده غلبه ایتمش ومرقومی صلح استرحامنه مجبور ایله‌مشدر . متهلوس یوکورته‌دن تضمینات مقامنده ایکی یوز بیك لیبره کموش ایله یوکورته‌نك حرب فیللرینی آلدقدن صوکره کندیسنی دخی تسلیمه دعوت ایله‌مشدر . فقط یوکورته بوکا راضی اولمدیغندن حرب ینه دوام ایتمشدر . نهایت یوکورته ماریئوس طرفندن اخذ اولنوب رومه‌یه اعزام اولنمشدر .

ماریئوس — ماریئوس ابتدا اسچیپیئون اردوسنده نفر اوله‌رق حاضر بولنمش واسپانیه‌ده نومانچیه شهرینك محاصره‌سنده مرقومك نظر دقتنی جلب ایتمش ارپینیئوم شهرلی عادی برآدم ایدی . ماریئوس متهللوسك حمایه‌سی سایه‌سنده یدی یوز قرق سنه‌سنده تریبون انتخاب اولنمشیدی ویولیئوس چزار (یعنی برنجی قیصر) فامیلیاسندن برقیزآله‌رق زادکان هیئتنه داخل اولمشیدی .

متهللوس آفریقه‌یه عزیمت ایتدیکی وقت ماریئوسی معاون صفتیله برابرنده کتورمش وماریئوس دخی غیرت وشجاعت ابراز ایده‌رك عمومك محبتنی قزانمشدر .

ماریئوس اردوده ابراز شجاعت ایله برابر عسکره قارشی حسن معامله‌ده بولنه‌رق عسکرك دخی محبتنه نائل اولمشدر . ماریئوس محاربه‌نك امتدادندن خشنود اولمیوب ولی نعمتی بولنان متهللوسك اداره‌سی علیهنده دخی سوز سویلمکه باشلامشیدی . ذاتاً کندیسی نهایت درجه‌ده حریص شهرت اولوب اردوده ایکنجی بولنمسیله قناعت ایتمیور ایدی وقونسلوسلرك انتخاباتی زمانی کلنجه نامزدلر صره‌سنه داخل اولوب اهالینك رأینه مراجعت ایتمك اوزره متهللوسدن رومه‌یه کیتمك ایچون رخصت طلب ایتمشدر . متهللوس ایسه ماریئوسك بوجرأتندن حیرتده قاله‌رق بویله خلیالر ایله اوغراشماسنی توصیه ایتمش وماریئوس اصرار ایدنجه متهللوس دخی مجرد اکله اکلنمك ایچون انجق

يوم انتخابدن اون ايكى كون مقدم اذن ويرمشدر . ماريئوس يدى كون ظرفنده آفريقه‌دن رومه‌يه كلوب اهالينك رأينه مراجعت ايتمشدركه كيفيت هر برمأمولك خارجنده ايدى .

ماريئوسك قونسلوسلغى — زادكان هيئتى چوقدن برى قونسلوسلق مسندينى كنديلرينه حصر ايتمشلر ايدى . اهالى ايسه انتخاباتده اصحاب شهرت اولان كشى زاده‌لره قارشى قويه‌بيله‌جك برپلبس آرامقده اولديغندن ماريئوسى نامزدلر صره‌سنه داخل ايتمكه راضى اولمشدر . باخصوص اهالى يوكورته محاربه‌سنك اوزامسنى اعيانك اداره سزلكلرينه حمل ايتمكده اولديغندن ماريئوسه قونسلوسلقله برابر آفريقه ولايتنى اعطا ايتمشدر .

كشى زاده‌لر اصلى مجهول وقبا برآدمه جمهوريتك الك بيوك مسندلرندن برى اولان قونسلوسلغك اعطاسندن طولايى شكايت ايتمكه باشلامش اولدقلرندن ماريئوس دخى حقلرنده پك آغير سوزلر سويلمشدر .

بركون فورومده ايراد ايلديكى برنطقده « شوحريفلر (يعنى كشى زاده‌لر) اصلى تزييف ايده‌رلك بنى كوچولتدوشرملك ايستيورلر بن دخى انلرك سوء اخلاقلرينه نفرت ايدرم زواليلر ، اك شجيع وحيتلى اولانك اك نجيب واصيل ديمك اولديغنى بيلميورلر .

اجدادلرینه مراجعتله اولادایچون بزدن هانکیسنی ترجیح ایده‌جکلرینی سوال ایتدیکمز حالده عجبا کندیلرینك مرجح کوریله‌جکلرینه‌می اعتقاد ایده‌یورلر؟

هرکون ضیافتلر ایله هرنوع سفاهتلرده بولنمدیغم و بر رنجبر ایله جسور برعسکر نفرینی آشجی ایله کیلارجی‌یه ترجیح ایتمکده اولدیغم ایچون بکا قبادیورلر وکوزللك ایله سوسك قادینلره یاقیشوت ارککلر ایچون الٔ کوزل سوسك اسلحه وحمیت اولد. یعنی اونوده‌یورلر» دیمشدر .

اشبو آغیر سوزلر زادکانه پك فنا صورتده تأثیر ایتمکده ایدی . فقط الٔ زیاده کوجلرینه کیدن کیفیت ماریئوس طرفندن عسکر سلکنه برطاقم سفیل پرولتاریلرك قبولی ماده‌سی ایدی .
رومه‌ده اسکیدن بری عسکره آزچوق املاك وعقار صاحبی اولان آدملر قبول ایدلمکده ایدی وبوخصوصده رومه‌لیلر «انجق دوشمن تجاوزی اوزرینه دولت ایله برابر متضرر اوله بیله‌جك نفرات عسکریه‌دن شجاعت و فداکارلق بکله نیله بیلیر» دیرلر ایدی .

دیکر طرفدن رومه وایتالیه پرولتاریلرینی عسکره ادخال ایدن حکومت اولمیوب برقوماندان ـ یعنی ماریئوس اولدیغندن بوجنس عسکر دخی طبیعی یالکز آنی طانیه‌جق وآنك اشارتی اوزرینه حین حاجتده بلکه قانون علیهنه قیام ایده‌جك ایدی .
عسکرلك رومه اهالیسنه منحصر ایکن اکا وطن اغورنده

بر خدمت مفتخره و وظیفهٔ حمیت نظریله باقیلیر ایدی . ماریئوس آیلقله مرمریدی عسکر سلکنه قبول ایلدیکه عسکرلك بر صنعت رنکی کسب ایلمشدر . بو سببدن اولهرق روما عسکری مرور زمان ایله قرطاجه‌نك کوکللی عسکری مرتبه‌سنه‌قدر تنزل ایتمشدر .

ماریئوس آفریقه‌یه عودت ایتدیکی وقت متلوسی همان محاربه‌یه ختام ویرمك اوزره ایکن بولمشدر . بناءعلیه ماریئوس آز مدت ظرفنده یوکوته‌یی اسیر ایتمش و تریئومفله رومایه عودت ایتمشدر . شورالری شایان دقتدرکه یوکوته‌نك اخذینه اك زیاده خدمت ایدن ذات صوڭرهلری ماریئوس ایچون رقیب کسلمش اولان سیلا ایدی .

یوکوته تریئومفده ماریئوسك عربه‌سی آرقه‌سندن یوریه‌رك رومایه داخل اولمش وبعده حبسخانه‌یه آتیلوب آچلقدن تلف اولمشدر .

بو اثناده سمبریلر ایله توتونلر روما ممالکنی تهدید ایتدکده اولدقلرندن ماریئوس آنلره قارشی کوندرلمشدر .

سمبریلر و توتونلر — بحر بالتیك سواحلنده بولنان برطاقم اقوام وحشیه (که اسقاندیناولر یاخود نورمانلر ایدی) جرمانیه اوزرینه هجوم ایلدرك قطعهٔ مزبورده بولنان سمبری و توتون

قوملرینی مملکتلرندن طرد واخراج ایله‌مشلر وسمبریلر ایله توتونلر اوچیوز بیك سلاحشوری متجاوز اولدقلری حالده طونه‌یی مرور ایده‌رك رومه حدودنده بولنان قطعاتی تخریب ایتمکه باشلامشلردر . رومه بونلره قارشی قونسلوسلرك تحت قومانده‌لرنده اوله‌رق متعدد اردولر سوق ایتمش ایسه‌ده اقوام مذکوره رومه اردولرینی دفعاته پریشان ایله‌مشلردر . صوك دفعه وقوعبولان محاربه‌ده رومه‌نك سكسان بیكی متجاوز عسكری تلف اولمشیدی .

باربارلر اشبو مظفریتلرندن صوكره آلپه طاغلرینی مرور ایله رومه اوزرینه هجوم ایتمكه عقل ایتمه‌مشلر وغالیه ترانزالپینه قطعه‌سنه وآندن اسپانیه‌یه کیده‌رك اوچ سنه قدر قطعهٔ مزبوره‌ده طولاشمشلردر . بوایسه رومه‌یی تهلكه‌دن خلاص ایتمشدر .

رومه‌لیلر اوچ سنه ظرفنده تدارکارینی اكمال وماریئوسی تكرار قونسلوس انتخاب ایده‌رك اوزرلرینه سوق ایتمشلردر .

بواثناده سمبریلر ایله توتونلر اسپانیه‌دن عودتله آلپه طاغلرینی مرور وایتالیه اوزرینه هجوم ایتمشلر ایدی . فقط باربارلر آلپه‌یه یاقلاشدقلری وقت ایكی‌یه تقسیم اولنوب توتونلر آلپه طاغلرینی غرب طرفدن وسمبریلر دخی شرق طرفدن مرور ایتمكه باشلامشلر ایدی . ماریئوس ابتدا (اكس) نام موقعده توتونلری پریشان ورؤساسنی اسیر ایله‌مشدر . صوكره‌ده سمبریلر اوزرینه

كيده‌رك (ورسيل) نام موقعده آنلرى دخى مغلوب ايتمشدر . يالكز ورسيل محاربه‌سنده باربارلرك ويردكارى تلفات يوزسكسان بيكى متجاوز ايدى .

بوخدمتلرينه مكافاةً ماريئوس ظفر آلاي‌له بيوك نمايشـلره نائل اولدقدن بشقه «اوچنجى روم‌ولوس» ياد اولنمشدر .

ايتاليانلر — رومه‌ده باربار عائله‌سنى متعاقباً برطاقم غوائل دها ظهور ايتمشدر . بودفعه غراقخوسلر ايله اچيپيئونك تشبثاتى سايه‌سنده برطاقم اميدلره دوشمش اولان ايتاليه اهاليسى مساوات طلب ايده‌رك سـلاحه مراجعت ايتمشـلر ايدى . ماريئوس ذاتاً رومه‌ده طوغمديغندن وروم‌ه زادكانندن عبـارت اولان ملت حاكمه‌نك عليهنده بولنديغندن قوماندان نصب اولنـديغى حالده عاصيلره قارشى هيچ برقطعى تشبثده بولنمامشدر وبونكله نائل اولديغى شهرت ونفوذه كلى خلل كتيرمشدر . وقتيله ماريئوسك معيتنده بولنمش اولان سيللا اشبو محـاربه اثناسنده فوق‌العـاده خدمت ايده‌رك رومه‌ده نفوذ صاحبى اولمشدر .

سـاتورنينوس — ماريئوس دفعـاتله تريئومفـلره نائل اولمش وبش دفعه قونسلوسلقده بولنمش اولديغى حالده مسـند ايله طويميوب آلتنجى دفعه اولمق اوزره قونسـلوسلق طلب

ایتمشیدی . اهالی نهایت حرص و تجاوزلرندن اوصانوب انتخاباتده کندیسنك الك بیوك دوشمنی بولنان متهللوس « نومیدیه‌وی »یی قارشی قومشدر . ماریئوس رشوتلر واسطه‌سیله غلبه ایتمش ایسه‌ده تریبون انتخاب ایتدیرمك ایستدیکی ساتورنینوس (Saturninus) نام بربنده‌سی یرینه برکشی‌زاده تریبون انتخاب اولنمشدر . شوقدرکه ساتورنینوس انتخاب اولنان تریبونی میدانده قتل ایده‌رك انك یرینه کندیسنی تریبون اعلان ایتمشدر .

ساتورنینوس ماریئوسك معیتنده خدمت ایتمش اولان عسکر ایچون اراضی توزیع اولنمسنی تکلیف ایتمشدر . متهللوس بو تکلیفه مخالفت ایتدیکندن ساتورنینوسك طلبی اوزرینه نفی ایدلمشدر .

ظهور منازعه — ماریئوسك اشبو حرکاتی نفرت عامه‌یی موجب اولمش اولدیغندن ماریئوس دخی نهایت کندیسنك میدان حربدن ماعدا بر یرده ایش کورمکه مقتدر اولمدیغنی کوره‌رك شهرتنی تعمیر و اعاده ایچون بر محاربه‌ارامشدر و پونت حکمداری مهردادی رومه علیهنه تحریك ایتمك و بو وجهله ظهور ایده‌جك محاربه‌ده عموم قوماندهنی درعهده ایلمك فکریله آسیه‌یه عزیمت ایتمشدر . ماریئوس « بن قلیچ کبی اثنای صلحده پاصلانیورم » دیمکه باشلامشیدی . فقط ماریئوسك ایستدیکی مهرداد محا-

ربه سی ظهور ایتمش ایسه‌ده قوماندہ ماریئوسه ویریه‌جکی یرده خصمی بولنان سیلایه ویرمشدر .

بونك اوزرینه ماریئوس رومه‌ده بر اختلال چیقاروب سیلایی رومه‌دن طرد و اخراج ایله‌مشدر . لكن سیلا تاپینه‌ده جمع ایتمش اولدیغی عسکری آلوب رومه اوزرینه عودت ایدنجه ماریئوس دخی رومه‌دن فرار ایتمکه مجبور اولمشدر .

رومه‌یه مظفراً داخل اولان سیلا ماریئوسی دولته قارشی اهانت تهمتیله اتهام ایدرك غیاباً اعدامنه حکم ویردیرمشدر . ماریئوس ایسه اختفا ایتمش و برمدت محن و مشقتك انواعنی کوردرك اوته‌ده برینده سورنمشدر .

•

ماریئوسك تیرانلغی — سیلا آسیه‌یه عزیمت ایتمك اوزره ایکن ماریئوسك عودتنه محل براقامق فکریله ملت وکیللرینك حقوق واقتدارلرینی تنزیل ایتمشیدی .

قونسلوس چینا (Cinna) تریبونلرك حقوقنی اعاده ایتمکه سعی ایتدیکی ایچون رومه‌دن طرد اولنمش اولدیغندن برطاقم عاصیلری طوپلایوب سناتویه اعلان حرب ایتمشدر . بونك اوزرینه ماریئوس دخی بر قاچ یوز سرسری طوپلایوب چینا ایله برلشدکدن صوکره مظفراً رومه‌یه داخل اولمشدر .

مظفر اولان ماریئوس ایله چینانك ایلك حرکاتی جبرا

قونسولمه‌لر ایله سائر مستندلرك ضبطی و خزینه‌نك یغماسی ماده‌لری اولمشدر .

ماریئوس کندی طرفداری اولمیانلری سیللا طرفدارلغیله اتهام ایدنلرك بلا محاکمه قتل ایتدیرر ایدی و قتال رومه‌ده بش کون بش کیجه دوام ایتمشدر . قتل اولنه‌جق آدملرك اسملری هر کون دیوارلره یاپشدیریلان یافته‌لره تحریر اولنور ایدی و هرکس اسملری یافته‌یه داخل اولانلره راست کلدیکجه آنلری قتل ایتمکه مجبور ایدی . بوکا رعایت اتمیان ظهور ایدرسه آنكده جزاسی اعدام ایدی . قتال رومه‌دن ولایتلره سرایت ایتمش اولدیغندن قتل اولنانلرك حد و حسابی یوق ایدی . بو قتاله « پروسترپسیون » (Proscription) دینمشلردر .

« پروستریپسیون » موجبنجه قتل و اعدام اولنانلری دفن ایتمك دخی ممنوع اولدیغندن بیکلرجه انسان جسدلری کوپکلر و قوشلر طرفندن اکل اولنوب نتیجه‌یه قدر مظلوماً دوشدکلری یرلرده قالمشلردر .

مقدملری معبدلر محرم صاییلوب اورایه التجا ایدنلر هر بر تجاوزدن قورتلورلر ایدی . ماریئوس ایسه معبدلرك قدسیتنی طانیمدیغندن معبدلرك اکثریسی لشلر ایله طولمش و اهالی تعفندن ناشی مسترینه اوغرامامغه باشلامشلردر .

فقط ماریئوس حالا آسیه‌ده بیوك مظفریتلره نائل اولمقده

اولان سیللادن فوق العاده خوف ایتمکده ایدی . حتی بو قورقو کندیسنك ذهننه برآز خفت دخی کتیرمشیدی . ماریئوس کندیسنی ذوق و صفالر ایچنه غرق ایدەرك سیللایی اونوتمق ایستەمش ایسەدە بو دخی وفاتنی تعجیلدن بشقه برایشه یرامامشدر . (۷۰۸)

اختلال — چینا ماریئوسی کمال دبدبه ایله دفن ایتمش و بندکاندن فیمبریا (Fimbria) ماریئوس ایله سیللانك آرالرینی بولمق ایچون توسط ایتمش اولان مشهور بیوك کاهن (موچیئوس اسچه وولا) یی مذبح اوکنده « قربان » ایتمشدر . فقط اسچه وولانك یارەسی التیامبولوب قورتلدیغندن فیمبریا ادبسزلکنی نهایت درجەیه واردیرمشدر – یعنی برکون اسچه وولایی محاکمەیه دعوت ایتمش و دیرلمسیله اتهام ایدەرك همان محکمه دائرەسنده پارەلنمشدر .

رومه بوکبی دها چوق جنایات عظیمه کورمشدر . ارتق قوانین ایله سناتو مجلسنك حکملری قالمیوب جمهور یتك اموری آچ و سفیل رومه بالدیری چیپلاقری ایله حیثیتسز و ضمعکار عسکره استناداً حرکت ایتمکده بولنان حریص اراذیل النده قالمشدر .

سیللانك عودتی ومقابلەسی — رومه اشبو چیرکین

احوال ايچنده مستغرق ايكن زادكانك رئيسى سيللا آسيه ده بيوك بيوك مظفريتلره نائل اولمقده ايدى . پونت حكمدارى مهرداد عموم آناطولى قطعه سنى ضبط ايتدكدن صوكره يونانستانك قسم اعظمنى دخى استيلا ايله مش ايدى .

سيللا مهردادى پريشان و تا مملكتنه قدر تعقيب ايده رك آغير شرائط اوزره صلح عقدينه مجبور ايتمشدر . بو يولده شان وشهرت قزاندقدن صوكره سيللا مظفر اولان عسكرينى آلوب رومه اوزرينه حركت ايتمشدر .

سيللانك مقابلهٔ بالمثل ايده جكنه كيمسه شبهه ايتميور ايدى . بناء عليه هركس كمال تلاش ايله ورودينه منتظر ايدى .

ماريئوس كندى نفسنه تابع بر باربار ايديسه ده صورت ظاهره ده پرولتاريلرك رئيسى ايدى . ماريئوس بو صفتله ايستديكى كثى زاده لرى قتل ايتديكى جهتله سيللا دخى زادكان صنفنك رئيسى صفتيله پرولتاريلرى تأديب ايتمك ايچون صورتا حق قزانمش ايدى . بونك ايچون ماريئوس ايله چينانك حركاتنه كمال نفرت ايله باقانلرك پك چوغى بيله نتايجندن خوف ايده رك سيللانك عدم موفقيتنى ارزو والتزام ايتمكده ايديلر .

چينا ماريئوسك مقامنه چكمشيدى . فقط چينا بر مدت صوكره سيللايه يرانمق ايستيان كندى عسكرى طرفندن قتل اولنديغى

جهتله قومانده رفيقی قاربون ايله مايئوسك اوغلی كوچوك ماريئوسك عهدلرنده قالمشدر ·

طرفين فوق العاده تداركاته تشبث ايتمشلر ايدی · سيللانك معيتنده قرق بيك منتظم و صادق لجيئون عسكری وار ايدی · قاربون ايله ماريئوسك عسكرلری دها زياده ايديسه ده ايچنده جيتسز سرسريلر غالب اولديغندن سيللايه مقاومت ايده بيله جكلری شبهه لی ايدی ·

ايلك محاربه قامپانيه ده كائن (ساقرپپورت) شهری جوارنده وقوع بولمش و نتيجه سی اوله رق سيللا ايچون رومه قپوسی كشاد اولنمشدر · پرولتاری قوماندانلری رومه يی ترك ايدر ايكن الك نامدار اولان زادكانی قتل ايله خانه لرينی يغما ايتمشلردر ·

ايكنجی محاربه اتروريه ده واقع اولوب كمال شدت ايله اقشامه قدر دوام ايتمش ايسه ده نتيجه سز قالمشدر · يالكز برمدت صوكره شمدی يه قدر بيطرف اولان مته للوس ايله مشهور پومپه يوس سيللا طرفنی التزام ايتدكلری كبی غاليه چيزاالپينه قطعه سی دخی قاربون عليهنه عصيان ايتديكندن عاصيلر طاغلوب رؤسادن قاربون آفريقه يه و سرتوريئوس اسپانيه يه كچمشلر ، كوچوك ماريئوس دخی (پره نسته) شهرنده محصور قالمشدر (٧٠٤) ·

سيلا پره نسته نك محاصره سيله مشغول ايكن باشده سامنيلر اولدقلری حالده حقوق دعواسنده بولنان برطاقم ايتاليه ليلر

عسکرسز قالمش اولان رومه اوزرینه هجوم ایتمشلردر . لکن سیللا پره‌نسته‌یی ترك ایده‌رك رومه‌نك امدادینه یتشمش و یکرمی درت ساعت امتداد ایدن محاربه‌ده ابتدا مغلوب صوکره قراسوس (Crassus) سایه‌سنده غالب اولمشدر . طرفینك تلفاتی اللی بیکی متجاوز ایدی .

سیللانك قتالنامه‌لری — سیللا ایتالیه‌یی کندی دوشمنلرندن قورتاردقدن صوکره «عدالت و حقانیت» ایجابنك اجراسنه تشبث ایتمشدر . پره‌نسته ایله برابر مقاومت ایتمش اولان علی العموم ایتالیه شهرلری تخریب اولنوب یرایله برابر ایدلمش و اهالیلری حقنده قتل عام اجرا اولنوب کیکلری مملکتلرینك انقاضی آلتنده قالمشدر . سامنیئوم قطعه‌سنده بنه‌وه‌نتو شهرندن بشقه «تأدیبدن» قورتیلان بر مملکت یوق ایدی .

مظفریتك ایرتسی کونی سیللا سناتو مجلسنی کشاد ایده‌رك کندیسنك خدمتلرینی تعداد ایتمش و دوشمنلرینه اصلا امان ویرمیه‌جکنی سویلمشدر . بو صره‌ده رومه‌ده بر فریاد قوپمشدر . سناتو اعضالری نه اولدیغنی بیلمیه‌رك تلاش کوستردکلرندن سیللا «تلاش ایتمیکز، برشی یوقدر . برقاچ عاصی‌یی تأدیب ایده‌یورلر» دیه‌رك سناتو اعضالرینی تسکین ایتمشدر . سیللانك برقاچ عاصی دیدیکی

شهرميدانلرنده انواع جفا ايله قتل اولنان سكز بيك اسير حرب ـ يعنى رومه‌لى ايدى ٠

سيللانك وحشتلرى ماريئوسك وحشتلرينى اوتونديرمشدر ٠ برطاقم رذيل وطمعكار حريفلر سيللا نامنه اوله‌رق بيكارجه بيكناهلرى بازبارانه قتل ايده‌رك املاك وعقارلرينى مصادره ايدرلر ايدى ٠

مشهور قاتيلينا ماريئوسك اقرباسندن برينى يقاليوب ابتدا برر برر كوزلرينى چيقارمش، صوكره ديلنى وقولاقلرينى قطع ايتمش، قوللريله آياقلرينى قيروب ازمش، نهايت ازلمش اتلريله قيرلمش كميكلرينى خمور ايدوب دها تماميله صغوماه‌مش اولديغى حالده سيللايه تقديم ايله‌مشدر ٠ قاتيلينا كبيلر يالكز بر وبش واون اولميوب برسورى ايديلر ٠

بوخصوصده الڭزياده بدشهرت قزانان سيللانك بندكانندن قريزوغونوس (Chrysogonus) در ٠ مرقوم خصوصيله ثروت صاحبلرينى قتل ايتديروب ايرادلرينى ضبط ايدرايدى ٠

ارباب حميتدن متهلوس تلف اولانلرك مقدارندن طولايى غليانه كله‌رك سيللانك يانه كيدوب وبو حشيلكلره نوقت نهايت ويره‌جكنى صورمشدر ٠ سيللا ايسه دها كنديسنك بوخصوصده برجواب ويرمكه مقتدر اولمديغنى بيان ايدنجه متهلؤس دخى هيچ اولمازسه اولدريله‌جكلرك اسملرى تحرير اولنوب اعلان اولنمسنى رجا ايتمشدر ٠

سيللا موافقتله ايرتسى كونى سكسان اسمى حاوى براعلان ياپشدير مشدر . ايكنجى كونى ٢٢٠ واوچنجى كونى دخى ٢٥٠ اسملى برر « قتالنامه » (يعنى پروسقره پسيون) اعلان ايتمشدر .

بو بابده سيللا سناتو مجلسنده شويله برافادهده بولنمشدر . شمديلك خاطرمه كلانلرك اسملرينى يازدم . خاطرمدن چيقمش اولانلرك اسملرينى دخى پيدرپى اعلان ايده جكم .

روايات معتمده يه نظراً قتالنامه لره درت بيك يدى يوز (٤٧٠٠) معتبر رومه لينك اسملرى داخل اولمشدركه ايچلرنده (٩٦) سناتو مجلسى اعضاسى و (٢٦٠٠) سائر كشى زاده وار ايدى .

سيللانك قوانين اساسيه سى — مع مافيه سيللا ماريئوس كبى بوش قفالى برادم اولمديغندن دولتك امورينى اصلاحه غيرت ايتمشدر .

سيلانك افكارى رومه نك الك عظمتلى دورنده كى احوالى اعاده ايتمك ـ يعنى كافهٔ امورى سناتو مجلسنه باغلامق ايدى . ملت تريبونلرى قوانين جديده يى وياخود قوانين موجوده نك تعديلنى طوغريدن طوغرى يه ملتك رأينه حواله ايتمكده اولوب سناتو دخى ملتك رأينه اطاعته مجبور اولديغندن حقيقت حالده سناتونك حكمى قالميور ايدى . سيللا وانكله برابر زادكان صنفى حيثيتسز واكثرياً اسراى اجنبيه دن حاصل اولمش اولان رومه اهالـ

اليسنك امور جمهوره مداخله‌سنی قطع ایتمك ایستیورلرایدی .

سیللا بو افکاری ترویج ایچون - یعنی تشبثاتنك از هرجهت مشروع اوله‌بیلمسی ایچون متغلب صفتندن چیقوب رسماً قانون وضع و تعدیل ایده‌بیله‌جك مسند صاحبی اولمق فکریله کندیسنی دیقتاتور انتخاب ایتدیرمشدر .

سیللا اول امرده ملت تریبونلرینك حقوق و امتیازاتنی هیچ حکمنده براقشدر . آنلری حین حاجتده ملتك رأینه مراجعتدن منع ایتدیکی کبی، سناتوده دخی « وه‌تو » لرینی یالکز امور ملکیه‌یه حصر ایله‌مشدر .

قوانین انجق سناتو مجلسی طرفندن وضع و تعدیل اولنه‌جق ایدی . سناتو مجلسنه دخی مجدداً یوز نفر اعضا ادخال ایتمشدر .

بو وجهله حکومتی کشی زاده‌لره اعاده ایتدکدن صوکره سؤ استعمالاتی منع ایچون بعض تدابیر دها اتخاذ ایتمشدر . مثلا قونسلوسلق، چنزورلق، تریبونلك کبی بیوك مأموریتلری احراز ایدنلر ینه او مأموریتی اون سنه مرور ایتمزدن اول تکرار اخذ ایده‌میه‌جکلر ایدی و کوه‌ستورلق خدمتنی حسن ایفا ایتمیان پره‌تور، پره‌تور اولمیان قونسلوس، قونسلوسلقده بولنمامش اولان دخی دیقتاتور و چنزور اولمیه‌جق ایدی . سیللا جنحه و جنایت ایچون مجدداً سکز باب محکمه تشکیل ایتمش و یالکز سناتورلردن اعضا انتخاب ایله‌مشدر .

اخلاق بوزوقلغيله رومه‌ليلره اعتقاد بوزوقلغى كلمشيدى. بو درده دوا اولمق اوزره سيللا ديانتك محافظه‌سنه غيرت ايتمشدر.

سيللانك يوزبيكى متجاوز اولان عسكرينه ايتاليه‌نك الڭ منبت محللرنده اراضى ويريلوب اسكان ايدلمشدر.

سيللانك قوانينى رومه‌يى حيثيتسزلك ورزالت درياسندن قورتارمق ايچون كافى ايدى. فقط بو قوانينى وضع ايدن سيللانك صورت ظهورى و تجاوزات و حشيانه‌سى آنلرى حكمسز براقمده ايدى.

قوهٔ جبريه ايله اييلك ايتمك مشكلدر. زيرا جبر ارباب شر ايچون امثال اولمش اولور و خيرپرور برذاته مقابل بو عالمده يوز نفر شر مبتلاسى بولنور. سيللا عسكره استناداً قانونلر وضع ايتمش ايدى، فقط بونكله متغلبانه آنلرى بوزمق ايچون حريص شهرت برسورى رومه‌لى ايچون يول كوسترمشدر.

افكارينى استحصال ايتدكدن صوكره سيللا حكومتى ترك ايده‌رك صورتا ايش باشندن چكلمش ايسه‌ده حقيقت حالده هر ايش آنك رأى و موافقتيله اجرا اولنور ايدى. سيللا استعفاسندن برسنه صوكره وفات ايتمشدر (٦٩٠).

اوچ صنف — اشقيا چته‌سندن چيقوب جهانكير اولمش اولان رومه يوزلرجه اقوام ومللى تحت اطاعت واداره‌سنده

طوتمقده اولديغى حالده عليهنده عصيانلر ظهور ايتديكى يوق ايدى . بو ايسه رومه‌نك حسن اداره‌سى ثمره‌سى اولميوب برنوع عقله وانصافه غيرموافق برپوليتيقه اثرى ايدى .

رومه دكل عصيان ايدن حتى حاللرندن زياده‌جه شكايت ايليان شهرلرى دخى تخريب ايدر واهاليسنى يااسيرو ياخود قتل ايلر ايدى . بناء عليه بونلرى عصياندن منع ايدن انجق فرصتسزلك ايدى وفرصت بولنديغى حالده عصيان ايده‌جكلرينه شبهه يوقدى .

ماريئوس وسيللا دورى از هر جهت فرصت اوله‌بيله‌جكندن عصيانلر دخى ظهور ايده‌رك بردرلو آرقه‌سى النه‌مامشدر .

رومه ممالكنده احوال حاضره‌دن خشنود اولميان اوچ بيوك صنف اهالى موجود ايدى . بونلر دخى

اولا ـ زادكان صنفينك تحت تضييقنده بولنان رومه اهاليسى ،

ثانياً ـ رومه‌ليلرك تحت تضييقنده بولنان عموم رومه تبعه‌سى و

ثالثاً ـ عمومك آلتنده ازلمكده اولان اسرا ايديلر .

ابتدا الك بيوك تضييق تحتنده بولنان اسرا سلاحه مراجعتله حقوق طلبنه قيام ايتمشلردر .

اسرانك عصيانى ـــ برنجى اسرا عصيانى سيجيليه آطه‌

سنده ظهور ایتمشدر . سوریه کوله‌لرندن اونوس (OEnus) رفیقلرینی کندیسنک معجزه صاحبی اولدیغنه ایناندیره‌رق پك بیوك نفوذه مالك اولمش ونهایت کندیسنی سوریه حکمداری آنتیئوخوس اعلان ایده‌رك رومه‌یه قارشی عصیان ایتمشدر (۷۵٦) .

اونوس ۷۰ بیك قدر صلاحشوره قوماندہ ایتمکده اولوب برقاچ کره رومه اردولرینی بوزمشدر . فقط سیجلیه‌نك هرطرفدن دکز ایله محاط بولنمسی جهتیله رومه بوبلیه‌نك اطرافه سرایتنی منع ایده بیلمشدر . عصیان ایکی سنه دوام ایتمش واسرانك باربارانه تأدیبلریله ختام بولمشدر .

بومحاربه‌ده رومه قوماندانلرندن قالپورنیئوس پیزون ایله روپیلیئوس (Rupilius) شهرت قزانمشلردر .

اوتوزسنه صوکره ینه سیجیلیه‌ده اسرا عصیان ایتمشلر ایسه‌ده عاصیلر لوقوللوس طرفندن تأدیب اولنمشلردر . کرك برنجی، کرك ایکنجی عصیانده برملیون آدم تلف اولمشدر . حیاً دردست ایدیلان اسرا رومه‌ده اهالی‌یی اکلدیرمك ایچون غلادیاتور میداننه ویریلیر ایدی .

ینه اوتوزسنه صوکره ایتالیه‌ده اسیرلر بردها عصیان ایتمشلر ویوزبیك صلاحشور اولدقلری حالده دفعاتله رومه اردولرینه غلبه ایلمشلردر . بودفعه اسرایه قوماندہ ایدن اسپارتاکوس دنخی قراسوس طرفندن مغلوب ایدلمشدر (٦۹۳) .

ایتالیانلرك قیامی — اسرانك آرقه‌سندن ایتالیانلر عصیان ایتمکه باشلامشلردر .

رومه ایتالیه‌ده ضبط ایتدیکی ممالك اهالیسنی تبعه مقامنده طوتمیوب دوست و متفق صفتیله طانیر ایدی . فقط رومه اتفاقنك تبعه‌لکدن کری قالیریری یوقدی .

ایتالیانلر رومه اهالیسنك نائل اولدقلری حقوقه نائل اولمق ـ یعنی رومه پلبسلری کبی امور جمهوره مداخله ایتمك ورأی صاحبی اولمق استیورلر ایدی .

نهایت صلحاً برشیئه موفق اوله‌مامش اولان ایتالیانلر بالاتفاق رومه علیهنه قیام ایده‌رك ایچلرنده ساکن اولان علی‌العموم رومه‌لیلری قتل ایتمشلردر (٧٢٢) .

فوق‌العاده برتلاش ایچنده قالمش اولان رومه سناتوسی قونسلوسك تحت قوماندهلرنده اولمق اوزره دفعاتله عسکر سوق ایتدیکی حالده غلبه ایده‌مه‌مشدر .

الك صوکره رومه ورسیل قهرمانی ماریئوسی علیهلرینه سوق ایتمش ایسه‌ده اندن دخی برثمره حاصل اوله‌مامشدر . زیرا ماریئوس ایتالیانلره حقوق سیاسیه اعطاسی طرفداری اولدیغندن مخصوصاً کوشك طاورانمشدر . ماریئوسدن صوکره تعیین اولنان سیللا ایسه بالعکس ایتالیانلره حقوق اعطاسی علیهنده

بولنديغى جهتله فوق العاده سعى وغيرت ايده‌رك ايتاليانلرى ترك سلاحه مجبور ايله‌مشدر .

مع مافيه ايتاليانلرك برقسمى رومه‌يه كلوب رومه اهاليسى ايله برابر رأى ويرمك وامور دولتـه مداخله ايتمك صـلاحيتنى اخذ ايتمشلردر .

رومه‌ليلر اوتوز بش تريبوس (Tribus) - يعنى قوم تشكيل ايتمشلر ايدى . امتيازه نائل اولان ايتاليانلردن دخى اون تريبوس دها تشكل ايتمشدر (٧١٠) .

بوصره‌ده تريبـونلردن دروزوس (Drusus) ايتاليـانلرى التزام وغراقخوسـلرك تصوراتنى ترويج ايتديكى حالده انلر كبى افكارى اغورنده قربان اولمشدر (٧١٣) .

دروزوسك افكارى شواليه صنفنى سناتويه داخل ايده‌رك مجلس مذكورى اصلاح ايتمك ورومه قراسنه ولاياتده اراضى وايتاليانلره «رومه حقوقنى» اعطـا ايله‌مك ايدى . دروزوس دخى غراقخوسـلر كبى تكليفلرى قبول اولنـدقدن صوكره قتل اولنمشدر .

— ۸ —

پومپه یوس وقیصر

(برنجی تریئوموirات)

(٦٩٩ ـ ٦٦٦)

حکومت طالبلری . پومپه یوس . قورصانلر . پونت . بیوك مهرداد . ارمنستان . لوقوللوس . چیچرون . قاتیلینا . یولیئوس قیصر . برنجی تریئوموirات . قیصرك قونسلوسلغی وتشبثاتی . فتح غالیه . رومه نك تلاشی . داخلی محاربه . صوك رومه لیلر . قیصرك ایمپراطورلغی . قیصرك قتلی

حکومت طالبلری — انهدامه میل ایتمش اولان بنای

دولتی تعمیر ایچون شمدی‌یه قدر اتخاذ اولنان تدابیردن بر ثمره حاصل ایدیله‌مه‌مش ایدی .

اشبو تدابیرك الك جدیدلری اسچیپیئون املیانوس و غراقخوس برادرلرینك تشبثاتیله سیللانك قانون اساسی‌یه متعلق اولان تعدیلاتی ایدی . غراقخوسلر یکی بر اصول احداث ایتمك ایسته‌مشلر ایدی . سیللا ایسه قبل الجمهوریه اولان اصولی اعاده ایتملك نیتنده ایدی . ایکی طرف دخی نائل مرام اوله‌مامشلر ایدی .

روما بر حکومت ظالمه و مستبده‌یه ـ یعنی تیرانلغه محتاج ایدی . اویله بر حکومتك دخی عسکر واسطه‌سیله حصوله کتیر یله بیله‌جکی ماریئوس و سیللا وقعه‌لرندن آشکار اولمش ایدی .

رومه‌نك اشبو احوالنی تمامیله کشف ایده‌رك او طریقی التزام ایدن اوچ ذات وار ایدی . انلر دخی پومپه‌یوس و قاتیلینا و یولیئوس قیصر (Caisar) ایدیلر .

حال حاضر طرفداری اولوب قوانین اساسیه علیهنه قیام ایدنلره مانع اوله‌رق تبدلاتسز رومه‌یی اصلاح ایتمك عزمنده بولنان بیوك بر ذات دها وار ایدی که اوده چیچرون (Ciceron) در .

پومپه‌یوس — پومپه‌یوس (Pompéïus) دها یکرمی یاشنده

ایكن اردولره قوماندە ایدەرك غالیەدە، اسپانیەدە، سیجیلیەدە، آفریقەدە بیوك مظفریتلره نائل اولمشیدی . پومپه‌یوس یدی‌یوز سنه‌سنده آفریقەدن عودت ایدر ایكن اووقت رومەدە حكم صاحبی اولان سیللا رومه اعیانی ایله برابر استقباله چیقمش و « كبیر » عنوانیله عودتنی تبریك ایتمشیدی . فقط پومپه‌یوس كنجلكی حسبیله سناتو مجلسنه داخل اولمق صلاحیتندن محروم بولندیغندن سیللا بونی بهانه ایدەرك پومپه‌یوسه تریئومف ویرمیه‌جك اولمشدر . بونك اوزرینه پومپه‌یوس « سیللا طلوع ایدن شمسك غروب ایدن شمسدن دها معتبر اولدیغنی درخاطر ایتمكی اونوتمسون » دیه سیللایه خبر كوندرمش اولدیغندن سیللا دخی زیادەسیله متأثر اولەرق پومپه‌یوسه تریئومف ویرمكه موافقت ایتمشدر .

رومەدە ماریئوس دورندن بری عصیانلرك آرقەسی النه‌میورایدی . غالیه پروقونسلوسلری بولنان لپیدوس ایله بروتوس سیللانك احداث ایلدیكی اصول جدیدەیی قالدیرمق وباخصوص ملت تریبونلرینك امتیازاتنی اعادە ایتمك ادعاسیله عصیان ایدەرك قوۀ كلیه ایله رومه‌یه تقرب ایتمشلر ایدی . پومپه‌یوس ابتدالری لپیدوس ایله هم‌افكار بولندیغی حالدە بودفعه لپیدوسك حركاتنی تقبیح ایتمكی مناسب كورەرك لپیدوسه قارشی سوق اولنان اردویه قوماندان نصب اولنمشدر .

پومپه‌یوس اول امرده لپیدوسی وبعده بروتوسی پریشان ایده‌رك اسایشی اعاده ایتمشدر . بو کیفیت پومپه‌یوس ایله سناتونك آره‌لرینی بوزمش وسناتو مجلسی بوندن صوکره پومپه‌یوسه سیللانك قائممقامی نظریله باقمغه باشلامشدر .

ماریئوس ضابطاندن سرتوریئوس ماریئوسك وفاتندن صوکره اسپانیه‌یه فرار ایده‌رك قطعهٔ مزبوره‌یی استیلا ایتمش واوراده عادتا برحکومت مستقله تشکیل ایلمش ایدی . سناتو مجلسی متهللوس کبی نامدار قوماندانلرك تحت ریاستنده اولمق اوزره منتظم اردولر سوق ایتمش اولدیغی حالده سرتوریئوسی تأدیب ایتمکدن عاجز قالمشیدی .

اسپانیه اون سنه‌دن بری تماماً سرتوریئوسك النده ایدی . نهایت پومپیوس سنه‌لرجه دوام ایدن محاربه‌لردن صوکره اسپانیه‌یی دخی تسکین ایتمکه موفق اولمشدر (٦٩٣) .

پومپه‌یوس اسپانیه‌ده ایکن جنوبی ایتالیه‌ده اسپارتاکوس نام بر یونان کوله‌سی عصیان ایده‌رك دفعاتله قارشیسنه سوق اولنان عسکری پریشان ایتمش ایدی . پومپه‌یوسك آرقه‌داشی قراسوس اسپارتاکوس غائله‌سنی برطرف ایتمشدر .

بو اثناده رومه‌ده زادکان ایله اهالی بیننده اولان منازعات یولیئوس قیصرك تحریك وتشویقی اوزرینه خیلی اهمیت کسب ایتمش ایدی .

اسپانیه‌دن عودت ایدن پومپه‌یوس بوخصوصده توسط ایده‌رك ملت تریبونلرینك اعاده‌سنه سناتونك موافقتنی استحصال ایده‌رك بینلرینی بولمشدر (ق ۶۹۲) .

قورصانلر — قارطاجه و یونان قطعه‌لری استیلا اولندقدن صوكره رومه دونانماسنه هیچ اهمت ویرلمدیكندن صاحبسز قالمش اولان بحر سفیدده بیكلرجه قورصان كمیلری پیدا اوله‌رق عالمك تجارتی همان قطع اولنمشیدی .

اولری رومه ایتالیه محصولاتیله اكتفا ایتدیكی حالده توسیع حدود ایتدكدن صوكره كندیسنی آفریقه ایله سیجیلیه‌دن و بعضا دخی اسپانیه‌دن ذخیره جلب ایتمكه مجبور كورمشدر . قورصانلرك ظهوری معاملات تجاریه‌یه سكته ویردیكندن رومه‌ده نهایت ذخیره قلتی حس اولنه‌رق اكمك فیئاتی تزاید ایتمش و بوحال برطاقم اویغونسزلقلری موجب اولمشدر . رومه دفعاتله قورصانلره قارشی عسكر و دونانما سوق ایلدیكی حالده برثمره كوریله‌مه‌مشیدی .

قورصانلر ایسه یالكز غصب و غارت ایله قناعت ایتمیوب رومه‌نك داخلی قاریشقلقلرینه دخی مداخله ایتمكده ایدیلر . مثلا اسپانیه‌ده سرتوریئوسه معاونت ایده‌رك پومپه‌یوسك نظر دقتنی جلب ایتمشلر ایدی .

پومپه‌یوس قورصانلرك تأدیبی ایچون تدابیر لازمه اتخاذ اولنمسنی سناتویه تکلیف ایتمش اولدیغندن سناتو دخی کندیسنه بش‌یوز کمی ویوزیکرمی بیك‌پیاده وبش بیك سواریدن مرکب برقوهٔ حربیه تسلیم ایده‌رك قورصانلره قارشی سوق ایتمشدر . سناتو پومپه‌یوسه اوچ سنه مهلت ویرمش اولدیغی حالده پومپه‌یوس اوچ آی ظرفنده قورصانلرك آطه‌لرده کائن یوزیکرمی قدر تحصنگاهنی فتح وتخریب وبیك اوچ‌یوز کمیلرینی اخذوغرق ایده‌رك بحرسفیدی سیئات‌وتجاوزاتندن قورتارمشدر (ق ۶۸۹) .

آرتق سناتومجلسی پومپه‌یوسده کویا ایستدیکی کبی برمروج افکار بولمشیدی . سناتو مجلسی بووجهله غرب امورینی تسویه ایتدکدن‌صوکره پومپه‌یوسی برخیلی وقتدن‌بری پونت حکمداری مهرداد طرفندن اخلال اولنمش اولان شرق آسایشنك اعاده‌سی ایچون آسیه‌یه سوق ایتمشدر .

پومپه‌یوس آسیه‌ده دخی فوق‌العاده موفقیاته نائل اوله‌رق آسیه امورینی تسویه ایتمشدر . پومپه‌یوس طرفندن تعیین اولنان شرق حدودینی رومه‌لیلر تجاوز ایده‌مدکلری کبی ، پومپه‌یوسك تشکیلاتی دخی عصرلرجه دوام ایتمشدر .

پونت حکومتی — طربزون وجانیك وسیواس ولایتلك

بر قسملرندن عبارت اولان پونت قطعه‌سی عن اصل قاپو-
دوقسیه مستملکاتندن معدود اولدیغی حالده هجرت نبویه‌دن
اون بر عصر مقدم (ق ١١١٢) ایرانیلر طرفندن فتح
ایدلمشیدی . فقط پونت قطعه‌سی بر خاندان النده ارث
طریقیله پدردن اولاده انتقال ایده‌کلدیکی جهتله حقنده ایرانه تابع
بر حکومت مخصوصه دنیله بیلیر ایدی .

ایران و اسکندر دولتلرینك انقراضی اوزرینه پونت استقلال
کسب ایتمش و اسکندر میراثنك بر قسمنی ضبط ایله‌مشدر . پونت
دولتی کندیسیله برابر استقلاله نائل اولمش اولان ارمنستان
حکومتنده کندیسنه رقیب و دوشمن بولمامش اولسه ایدی
احتمالکه پك بیوك بر دولت اولور ایدی . لکن ارمنستان ایله
اولان نهایتسز محاربه‌لر هر ایکی طرفك توسیع حکم و حدود
ایتملرینه مانع اولمشیدی . مع مافیه رومه‌لیلرك آناطولیده ظهوری
اثناسنده پونت آناطولینك اك بیوك بر دولتی ایدی و بودخی پونت
حکمداری یدنجی میتریداتك (مهرداد) همت و غیرتیله ایثری
کلمشیدی .

بیوك مهرداد — مهرداد (٧٤٥-٦٨٧) رومه سناتو-
سنك متفق بولنان پدری آلتنجی مهردادك حین وفاتنده اون ایکی
یاشنده اولدیغی حالده سلطنته طالب اولان اقربالریله مرتکب

وكلا ايچنده قالمش اولوب كندى حياتنى محافظه ايچون سرايى ترك ايتمش و كنجلكنى همان ديار اجنبيه ده كچيرمش ايدى .

كنديسى فوق العاده غيور و زكى برآدم اولديغى جهتله كيتديكى ممالكك احوال و قوانيننى تحقيق و لسان و عاداتنى تحصيل ايده رك يكرمى ايكى لسانه آشنا اولمشدر . مهردادك دوشمنلرى كنديسندن قورتلمق ايچون برقاچ كره تسميمه قيام ايتدكلرندن مهرداد انلرى بو خصوصده دخى عاجز براقيق افكاريله معلوم اولان بالجمله زهرلرى و انلره قارشى استعمال اولنان معالجه لر ايله اثارينى اوكرندكدن ماعدا آزدن باشلايوب معده سنى زهر هضمنه آلشديرمشيدى . بناءعليه برآدمى برايكى ساعت ظرفنده اولديرمك ايچون كافى اولان زهر مهردادده اصلا تأثير ايتمز ايدى .

مهرداد بويولده برخيلى مدت سياحت ايتدكدن صوكره مملكتنه عودت ايده رك ادارهٔ ممالكى درعهده ايتمش و آز مدت ايچنده امور داخليه يى تسويه و اصلاح ايتمكله برابر خيلى فتوحاتده دخى بولنمشدر .

مهرداد بوسفور (يعنى استانبول) بوغازينه قدر توسيع حدود ايده رك آناطولى قطعه سنك فتحنى اكمال ايتمك اوزره ايكن ايشه رومه مداخله ايتديكى جهتله فتوحاتنى تأخير ايتمكه مجبور اولمشدر . فقط بو سببدن اوله رق رومه ليلره قارشى كين و عداوت باغلايوب اخذ انتقامه قيام ايله مشدر .

مهرداد عسکرینی و دونماسنی تنظیم ایتدکدن صوکره بر کیجه ظرفنده آناطولیده بولنان علی العموم رومه‌لیلری (تخمیناً یوزبیك کشی‌یی) اعدام ایتدیره‌رك قطعهٔ مزبوره‌ده رومه‌لیلرك اثرینی براقمامش و بو وجهله رومه‌یه اعلان حرب ایله‌مشدر . بعده یوز اللی بیك کشیلك اردو ایله روم ایلی و یونانستان قطعه‌لرینی دخی فتح ایتمش و ایتالیه اوزرینه هجوم ایتمك فكریله تدارکاته تشبث ایده‌رك رومه‌یی خوف ایچنده براقشدر . فقط بو اثناده یونانستانه سیللا یتشوب مرقومك تجاوزاتنه نهایت ویرمشدر .

سیللانك معیتنده بولنان عسکر انجق قرق بیکه بالغ ایکن سیللا پونت عسکری طرفندن مدافعه اولنان آتنه‌یی هجوم ایله ضبط ایتدکدن ماعدا خرونه‌ده یوز یکرمی بیك کشیلك پونت اردوسنی محو و پریشان ایله‌مشدر . کویا یوز یکرمی بیکدن انجق اون بیك نفر فرار ایدوب قصوری تلف اولمشدر . سیللا کندی تلفاتنك اون اوچ (١٣) نفردن عبارت اولدیغنی ادعا ایله‌مشدر که بعید احتمالدر .

بونك اوزرینه مهرداد صلحه موافقت ایده‌رك فتح ایتدیکی قطعاتدن صرف نظر ایتمش و ایکی بیك تالان تضمینات ایله یتمش قطعه کمیسنی دخی سیللایه تسلیم ایتمشدر .

خیلی مدت مرور ایتدکدن صوکره مهرداد سیللانك وفاتی

خبری اوزرینه تکرار محاربه یه قیام واو وقت « شهنشاه » لقبیله ملقب ارمنی حکمداری تیغران یاخود دیقران ایله عقد اتفاق ایدهرك رومهلیلره اعلان حرب ایتمش ایسهده کیلیکیه ـ یعنی آطنه پروقونسلوسی بولنان لوقوللوس (Lucullus) ایله واقع محاربهده مغلوب اولوب ارمنستانه فرار ایتمشدر .

روایته نظراً مهرداد فرار ایتمزدن اول اولاد وعیالنی قتل ایتدیرمشدر .

(مونیم) اسمنده مهردادك بر زوجهسی امرینه اطاعة کندینی تلف ایتمکه قرار ویرهرك باشندهکی تاجیله بوغازینی پارهلمغه قصد ایتدیکی حالده موفق اولهمدیغندن یره آتهرق « اوغورسز مال ! هیچ بر ایشمه یارامدك » دیمشدر .

مهرداد بوندن صوکره دخی دفعاتله قیام ایدهرك رومهلیلره تلاش ویرمش ایسهده سیللادن صوکره لوقوللوسه و بعده پومپهیوسه مغلوب اولمشدر . حتی بر دفعهسنده قفقاسیهده ساکن اقوام وحشیهیی رومه علیهنه تحریك ایدهرك انلر ایله برابر ایتالیه اوزرینهسفر ایتمك تصورنده ایکن عسکری عصیان ایدوب کندیسنی خلع واوغلی فارناسی (Pharnace) حکمدار اعلان ایتمشدر . بونكاوزرینه مهرداددخی رومهلیلرك النه اسیردوشمهمك ایچون الك مؤثر بیلدیکی زهری ایچمش ایسهده تأثیری کورلمدیکندن عسکرك برینه کندینی اوزدرمشدر .

بر خيلى مدت صوكره اوغلى فارناس دخى رومه يه قارشى عصيان واعلان استقلال ايله مش ايسه ده مشهور يوليئوس قيصره مغلوب اولمشدر . بوندن صوكره پونت قطعه سى دخى رومه يه الحاق اولنمشدر (٦٦٩) .

ارمنستان — ارمنستان هجرت نبويه دن يكرمى يدى عصر مقدم (ق سنه ٢٧٢٩) هائيك نام بر سركرده طرفندن تأسيس اولنمش مستقل بردولت اولديغى حالده سميراميس طرفندن فتح وآثوريه يه الحاق اولنوب استقلالدن محروم قالمشيدى (ق ٢٦٠٠) .
بوندن صوكره ارتق ارمنستان آثوريه ، ايران ، ماكدونيه ، سوريه ، رومه ، شرق ايمپراطورلغى ، سلجوق تركلرى ، نهايت عثمانليلر ايله روسلرك تحت اداره لرنده بولنه رق همان استقلال كوننى كورمه مش وارمنيلرك دخى هيئت قوميه لرينه كللى خلل كلمشدر .

يالكز سوريه دولتنك انقراضى اوزرينه بر مدت اعادهٔ استقلال ايتمش ومهردادك معاصرى بولنان ايكنجى ديقران دورنده خيلى پارلامش ايسه ده بوحال چوق دوام ايتميوب ارمنستان رومه طرفندن فتح اولنمشدر . شوقدر واركه رومه ارمنستانى رومه يه الحاق ايتدكلرى حالده حكمدارلرينى قالديرميوب انلرى خرجكذار مقامنده اوله رق براقشيدى .

لوقوللوس — مهرداد ارمنی حکمداری دیقران نزدینه التجا ایتمش اولدیغندن لوقوللوس انك تسلیمنی طلب ایله‌مش ایدی . ارمنی دولتی او وقت شرقك الڭ بیوك بر دولتی ایدی . دیقران اطرافده بولنان حکمدارلره وحتی عجمستانه دخی کندیسنی شهنشاه طانیتدیرمش ایدی . یالکز مهرداد وقتیله شهنشاهلغنی تصدیق واوامرینه اطاعت ایتمه‌مش اولدیغندن دیقران دخی مهردادی ابتدای امرده حسن قبول ایتمه‌مش ایسه‌ده لوقوللوس طرفندن کوندریلان سفیرك طلب واصراری کبرینه طوقندیغندن مهردادك تسلیمنه موافقت ایتمدکدن بشقه رومه‌یه همان اعلان حرب ایتمشدر . بونك اوزرینه لوقوللوس اون بریبك نفره بالغ اولان فرقه ایله ارمنستانك حدودینی تجاوز ایتمشدر .

دیقران رومه‌لیلرك حدودی تجاوز ایتدکارینی خبر ویرن بروزیری کندیسنی الداتیور ظنیله قتل ایتدرمشدر . صوکره رومه‌لیلر ارمنستانك بلاد مشهوره‌سندن بولنان (دیقرانوکرته) شهرینی محاصره ایلدکلرندن آرتق شبهه‌سی قالمیوب ایکی‌یوز اللی بیك قدر عسکر جمع ایله لوقوللوسه قارشی چیقمشدر .

دیقران رومه‌لیلرك مقدارینی اوزاقدن کورنجه کویا حیرت وتردد ایچنده قالمشدر و « بونلره (یعنی رومه عسکرینه) هیئت سفارتدر دیه‌جك ایدم، فقط خیلی غلبه‌لك اولدقلرندن شبهه

عارض اولیور . لکن بونکله برابر طوغریسی اردو دیمکه دخی تنزل ایده‌میورم » دیمشدر .

حالبوکه واقع اولان محاربه‌ده رومه‌لیلر مظفر و دیقرانك اردوسی محو و پریشان اولمشدر . رومه‌لیلرك ادعالرنجه دیقران اردوسنك تلفاتی کویا ایکی یوزبیکی متجاوز اولدیغی حالده رومه‌لیلرك یوز نفر مجروح ایله بش مقتوللرندن عبارت ایدی . دیقران بر دفعه دها مغلوب اولدقدن صوکره صلح طلب ایله‌مشدر (ق ٦٩١) .

لوقوللوس دیقرانو کرته‌ده سکز بیك تالان مقداری مسکوکات بولمش و عسکره نفرباشنه سکز درهم مقداری عطیه و یرمشدر . لوقولوس ایران اوزرینه دخی هجوم ایتمك فکرنده ایدی . فقط زنکین اولمش عسکر ایران کبی اوزاق بر سفره کیتمیه‌جکنی بیان ایتمشدر .

بو اثناده شرق اردوسنه لوقوللوسك یرینه پومپه‌یوس تعیین اولنمش ایدی . پومپه‌یوس ارمنستانی رومه‌یه بند ایتدکدن صوکره برایکی سنه ظرفنده سوریه و فنیکه و ارض مقدسی دخی رومه‌یه الحاق ایتمکه موفق اولمشدر . فرات نهری رومه ایله دولت اشکانیان بیننده حدود اتخاذ اولنمشدر .

قوماندانلر بو یولده شرق و غربده رومه‌نك حدودینی توسیع

ایتمکده ایدیلر . فقط رومه‌نك اسکی بناسی یواش یواش چاتلاق کوسترمکه باشلامشیدی .

چیچرون — چیچرون (٧٦٨ ـ ٦٦٥) ماریئوس کبی آرپینیئوم شهرلی ایدی . تحصیل علوم ایچون یونانستانه عزیمت ایده‌رك اوراده خیلی مدت اقامت ایتمش ایدی وروم‌ه‌یه عودت ایتدکدن صوکره فصاحت و بلاغتیله عمومك نظردقتنی جلب ایتمشدر .

چیچرونك سیجیلیه والیسی بولنوب ظلم وارتکاب ایله جزیرهٔ مزبوره‌یی خراب ایدن وه‌رس (Verres) علیهنده ایراد ایتدیکی نطقلر عموم‌جه پك بیوك تأثیری موجب اولمشدر . چونکه بیوك مسندلرده بولنان زادکان هپ وه‌رس کبی ارتکابلر ایچنده غرق اولمشلر ایدی و وه‌رس حقنده سویله‌نیلان سوزلر عمومه عائد ایدی . بونك اوزرینه بعض کبارلر چیچرون علیهنه قیام ایتدکلرندن اودخی پومپه یوسك حمایه‌سی تحتنه کیرمش ایدی . فقط چیچرون پومپه یوسك افکار و آمال حریصانه‌لرینه واقف اولنجه آنی دخی ترك ایدوب اومثللو حریص شهرتلرك تجاوزاتندن جمهوریتی وقایه ایچون بعض ارباب حمیت ایله برلشمش ایدی .

قاتیلینا — رومه‌ده تیرانلق کشاد ایتمك ایستیانلردن قاتیلینا

(Catilina) الئزیاده و علناً اصول حاضره‌نك بر آن اول قالدیر- مسنی ارزو والتزام ایده‌رك بوخصوصده بعض تشبثلره جرأت ایلدیکندن چیچرون دخی ابتدا قاتیلینا اوزرینه قیام ایله انی برطرف ایتمشدر .

قاتیلینا ظالم و غدار برآدم ایدی . سیلانك تیرانلغی زماننده قاتیلینا برنجی درجه‌ده قاتللردن معدود ایدی . استدیکی برقادینی تزوج ایچون کندی زوجه‌سیله اوغلنی قتل ایتمشدر . ذاتاً قاتیلینا رومه‌ده موجود اولان خرسز و قاتللرك رئیسی عداو نمقده ایدی . قاتیلینا خیلی وقتدن بری قونسلوسلغی التزام ایتمکده اولدیغی حالده موفق اوله‌مدیغندن کویا اخذ انتقام ایچون برطاقم سرسری کروهلر یله سیلا عسکرینك برقسمنی تسلیح ایدوب رومه‌یی استیلا وحکومتی ضبط ایتمك ایچون قومیته تشکیل ایتمش ایدی . فقط فرقه‌لر تماميله تنظیم اولنمزدن اول قونسلوس بولنان چیچرون قاتیلینانك تشبثات جنایتکارانه‌سنه واقف اوله‌رق برکون قاتیلینا دخی حاضر بولندیغی حالده سناتو مجلسنده غایت مؤثر برنطق ایراد ایله قاتیلینانك انتریقه‌لرینی میدانه چیقارمشدر .

قاتیلینا علی العجله اتروریه‌ده جمع ایتدیکی فرقه‌لر نزدینه فرار ایتمشدر . قونسلوس آنتونیئوس مقدار کافی عسکر ایله قاتیلینا- نك اوزرینه هجوم ایدوب فرقه‌سنی محو و پریشان وکندیسنی دخی قتل ایله‌مشدر .

سائر قاتیلینا طرفدارلری دخی کندیسیله برابر اعدام اولنمشلر در. چیچرون بو خصوصده ابراز ایلدیکی خدمت ایچون «وطن پدری» (Pater Patriae) لقبنه نائل اولمشدر.

یولیوس قیصر — بو اثناده یولیوس چزار (قیصر Caisar) رومه‌ده کسب نفوذ ایتمکه باشلامشدر.

قیصر رومه‌نك اك بیوك فاملیاسنه منسوب اولدیغی حالده ماریئوسك دخی اك یقین اقرباسندن معدود ایدی. بوندن ماعدا قیصر ماریئوسك مقامنه قائم اولمش اولان چینانك دخی دامادی ایدی.

سیللا دورنده ـ یعنی ماریئوس طرفدارلرینی اعدام ایتدکاری اثناده قیصرك اقرباسی و حتی بالذات سیللا دخی زوجه‌سنك ترك اولنمسی خصوصنده کندیسنه وصایاده بولنمش ایسه‌ده کبر و ناموسندن موافقت ایتمیوب بیله‌رك اعدام اولنمق تهلکه‌سنه دوچار اولمشیدی.

قیصرك عادی آدم اولمدیغنی سیللا دخی درك ایتمشیدی. فقط بو کیفیتدن طولایی سیللانك زیاده‌جه جانی صیقیله‌رق قتل ایتمکه قیام ایتدیکی حالده بعض بیوك ذواتك رجا و التماسلری اوزرینه مجبوراً عفو ایتمشیدی. سیللا قیصرك عفوینی التزام ایدنلره خطاباً «پکی، خاطرکز ایچون بن چزاری عفو ایده‌یورم،

لکن چزارك بر خیلی مایئوسلره بدل اولدیغنی سزده اونوتمیه‌سکز »
دیمشدر .

قیصر حسن جماله؛ فصاحت و بلاغته؛ ثروت و سامانه مالك اولمسیله
برابر فوق العاده غیور و عالیجناب برآدم ایدی . قیصر پك زیاده
مسرف ایدی . فقط اهالینك حسن توجهنی قزانمق ایچون اسرافده
بولنور ایدی .

قیصر چوجقلغندن بری حریص شهرت اولدیغنی کوسترر
ایدی وپك چوق انانیتی وار ایدی . برکون اسکندر کبیرك هیکلنی
تماشا ایدر ایکن بردن بره محزون اولمش و کوزیاشلرینی دوکه‌رك
« اسکندر بنم یاشمده ایکن دنیایی ضبط ایتمش ایدی ، بنم ایسه حالا
بر شیئه موفق اولدیغم یوقدر » دیمشدر . بر دفعه آلپه طاغلرندن
مرور ایتدیکی وقت رفیقلری قیالر ایچنده مسکین و اوفاجق بر
کوی مشاهده ایدنجه اوراده انسانك نصل یشایه بیلدیکی حقنده
تعجب اظهار ایتدکلری حالده قیصر «رومه‌ده ایکنجی بولنقدن
ایسه بوراده برنجی بولنمق دها اولادر » دیمشدر .

برنجی تریئومویرات — پومپه‌یوس آسیه‌دن عودت
ایتدیکی وقت قیصرك رومه‌ده پك بیوك نفوذه مالك اولدیغنی
کوره‌رك وقیصرك موافقتی اولمدیغی حالده هربر تشبثنده عاجز
قاله‌جغنی حس ایده‌رك قیصر ایله اتفاق عقد ایتمکی مناسب کورمشدر .

پومپه‌یوس قیصری کندیسنه بندایله انی آلت مقامنده قوللانمق تصورنده ایدیسه‌ده قیصر دخی اوتصور ایله اتفاقه موافقت ایده‌رك ظاهراً هیچ برشیدن خبری یوق کبی کوزنمکه غیرت ایدر ایدی .

پومپه‌یوس قراسوس نام غایت زنکین بر پاتریجی‌یی دخی کندی طرفنه جلب ایتمش ایدی . قیصر پومپه‌یوس ایله قراسوس سایه‌لرنده اسپانیه والیلکنی استحصال ایده‌رك اورایه عزیمت ایتمش وقطعهٔ مزبوره‌ده نائل اولدیغی فتوحات مناسبتیله رومه‌یه عودت ایدنجه « ایمپراتور » (قوماندان دیمکدر) لقبنی قزانمش ایدی (ق ٦٨٢) .

ذاتاً اهالی متشکراً قیصری قید حیات ایله رئیس روحانی انتخاب ایتمش ایدی . حالبوکه قیصر رومه مذهبنه اصلا اعتقاد ایتمدیکنی صاقلامز ایدی . لکن رئیس روحانیلرك وجودلری نظاماً مقدس طوتلدیغندن بو مأموریتك محسنات مادیه‌سی وار ایدی . قیصر دخی انك ایچون قبول ایتمشدر .

قیصرك قونسولوسلغی وتشبثاتی — قیصر اسپانیه‌دن عودت ایتدکدن صوکره پومپه‌یوس وقیصر وقراسوس بینلرنده خفیاً اتفاق عقد ایده‌رك هر خصوصده بر برینه معاونت ایتمکه سوز ویرمشلر وکله‌جك انتخاباتده قیصرك قونسولوسلغنی ترویجه

قرار ویرمشلر ایدی بو اتفاق « تریئو مویرات » (Triumvirat) یاد اولنمشدر ．

قیصر تریئومویرلر سایه‌سنده قونسلوس انتخاب اولنمشدر ． شو قدر که مخالفین فرقه‌سی قیصره قارشی اسکیدن بری عدو بولنان بیبولوسی (Bibulus) رفیق تعیین ایده‌رك قونسلوسلغنك حکمنی اسقاط ایتمك فکرنده بولنمشدر ． فقط قیصر دکل بر شخصك عموم ملتك دخی مخالفتنه باقمسزین استدیکنی اجرا ایتمك فکرنده ایدی ．

همان قونسلوس انتخاب اولنور اولنمز قیصر سناتو مجلسنده شو مآلده برلایحه قرائت ایده‌رك قبولنی طلب ایتمشدر ．

«زراعتی ایلریلتمك وخالی یرلری اسکان ایله ایتالیه‌یی اعمار ایلمك ایچون اراضی میریه‌دن فقرایه مناسب مقدار مزرعه‌لر اعطا اولنه‌جقدر ．

«اوچ اولاد صاحبی اولانلره قامپانیه قطعه‌سنده ترلا ویریله‌جك و ترلا اخذ ایدنلر مقابلة سنه‌دن سنه‌یه مقدار معلوم ویرکی اعطا ایلیه‌جکلردر ．

«اکر اراضیٔ میریه کفایت ایتمزسه صولك تحریر املاك اساس طوتیله‌رق لازم کلان اراضی پومپه‌یوسك آسیه‌دن کتیردیکی آقچه ایله صاحبلرندن اخذ و اشترا اولنه‌جقدر ． شو قدر که بو خصوصده اراضی صاحبنك موافقتی شرطدر » ．

جمهوریت وقوانین موجوده طرفدارلری اولانلر ارباب حمیتدن

قاتون ایاپتیغه قالقوب سوزه اغاز ایله « تکلیفدن قورقیورم • زیرا اعتیادی راضی موجب برجهتی یوقدر • بنم قورقدیغم بوقانونه مقابل اهالی طرفندن قیصره اعطا اولنه جق بدلدر » دیمشدر • وقوعات آتیه قورقوسنك بجا اولدیغنی کوسترمشدر •

قیصرك تکلیفی اهالینك رأینه حواله اولنمشدر « قومیس » کونی (*) هرکس کمال خوف وتلاش ایله بکلمکده ایدی • غراق‌خوسلر، دروزوسلر وسائر اویوله سلوك ایدنلر بویله بر کونده تلف اولمشلر ایدی •

یوم مذکورده پومپه یوس ایله قراسوس ارکندن فوروم میدانه کلوب قیصرك تکلفنی تقدیر ایتمشلر وحتی پومپه یوس قیصرك اوزرینه سلاحله تجاوز اولندیغی حالده « هم قلیج، همده قالقان » ایله مدافعه ایده جکنی بیان ایتمشدر •

رأیه مراجعت اولنمق اوزره ایکن قیصرك مأموریت رفیقی بیبولوس قاتون ولوقوللوس ایله برابر کلوب « سمایه باقه جغنی » بیان ایتمشدر • قونسلوس ویاخود رئیس روحانی سمایه باقوب دردست اولان ایشك اغورلی اولوب اولمدیغی حقنده احکام

(*) قومیس کونی (Comices) دیه انتخابات کونه ـ یعنی مأمورین دولتی انتخاب ایچون اهالینك رأینه مراجعت اولندیغی کونه اطلاق اولنور ایدی •

چیفـاررایکن هرشی تعطیل اولنورایدی . فقط اوکون بیبولوس کرسیده ظهور ایدنجه اهالی طرفندن اشاغی آتلمشدر . قانون ایله لوقوللوس دخی برقاچ دفعه کرسیدن اشاغی ایندرلمشلردر . حتی اوعربه اثناسنده برقاچ کشی جرح اولنمشدر .

رأی عمومی ـ یعنی پلبسیچیت تکلیف اولنـان قانونی قبول ایتدکدن بشقه سناتو مجلسی اعضاسی ایله بیوك وكوچوك دولت مأمورینی ایچون اشـبو قانونه حرفیاً رعایت واجراسنه غیرت ایده جکلری حقنده یمین اجراسنی دخی شرط قویمش اولدیغندن لوقوللوس ، بیبولوس ، قاتون بیله یمین ایتمشلردر .

سناتو مجلسی ایکی قونسلوسك دعوتی اوزرینه اجتماع ایدر ایدی . بیبولوس قیصرك تشـبثاتنه مانع اولمق ایچـون سـناتو مجلسنك جمعنه موافقت ایتمزایدی . قیصر ایسه بوکیفیتدن ممنون اوله رق هرشیئی پلبسیچیت واسـطه سیله اجرا ایدرایدی . دیکر طرفدن قیصر اکلنجه لرك انواعی ، ضیافتلر ، غلادیاتور اویونلری ویارشلر ایله دائما رومه اهالیسنی اکلندیررایدی . بنـاءعلیه اجرا ایتمکده اولدیغی نفوذیك زیاده ایدی .

قیصرك غالیه پروقونسلوسلغی — قیصرك قونسلو ـ سلق مدتی ختام بولنجه متشـکر اولان اهالی کندیسنه بش سنه مدتله غالیه چیزالپینـه وایلليریه والیلکی ایله اوچ فرقه عسـکر ویرمشدر .

پومپه‌یوس دخی بوخصوصده رأی ویرمشیدی . افکارنجه کیتدکجه شهرت و نفوذ قزانمقده اولان قیصر یاغالیه‌ده موفقیتسز. لکلره دوچار اوله‌رق اعتبارینی غائب ایده‌جك یاخود هیچ اولمازسه برمدت اونودیله‌جق ایدی . کندیسی ایسه قیصرك حین غیبوبتنده رومه‌ده ایستدیکنی اجرا ایلیه‌جك ایدی .

قیصر قونسلوسلغی اثناسنده سناتو مجلسنه مراجعت ایتمکسزین حکومتی اداره ایتدیکی کبی ذاتاً پومپه یوس ایله اولان اتفاقی دخی سناتو علیهنده اولدیغندن سناتونك سوءظننی دعوت ایتمشیدی . فقط بودفعه سناتو مجلسی قیصرك اهالی‌یه مستنداً هرشیئك اجراسنه مقتدر اولدیغنی و مقاومتدن برثمره حاصل اوله‌میه‌جغنی اکلادیغندن انکله باریشمق افکاریله غالیه پرو قونسلوسلغنی تصدیق ایتدکدن بشقه غالیه ترازالپینه پروقونسلوسلغنی اعطا و معیتنه برلجیئون عسکر دها علاوه ایله‌مشدر .

قیصر اهالینك حسن توجهنی قزانمش ایدی . فقط پومپه‌یوس کبی عسکره مالك دکلدی و مهارت عسکریه‌سنی اثبات ایچون میدان بوله‌مامش ایدی . غالیه پروقونسلوسلغی ایسه بوخصوصده کوزل برفرصت ایدی .

قیصر غالیه‌یه عزیمت ایتمزدن اول پومپه‌یوس وقراسوس ایله اولان اتفاقه معاهده رنکنی ویرمشدر . اشبو اوچ ذات

بیننده عقداولنان اتفاقه « تریئوموپرات » دیمشلردرکه «تریئوم» اوچ و« ویر » دخی ذات دیمکدر · یعنی تریئوموپرات « اتفاق مثلث » معناسنده‌در ·

قیصر ایله برابر پومپه‌یوس اسپانیه پروقونسلوسلغنی؛ قراسوس دخی آسیایی قبول ایتمشلر ایدی · بونلر سوزده حین حاجتده بربرینه معاونت ایده‌جکلر ایدی · پومپه‌یوس ایله قراسوسك عهده‌لرینه دوشان ایالتلر چوقدن بری تسکین اولنمش محصولدار قطعه‌لر ایدی · قیصرك حصه‌سنه اصابت ایدن قطعه‌نك قسم اعظمی ایسه رومه‌لیلر ایچون مجهول ومدهش بربارستان ایدی ·

فتح غالیه — غالیه ترانزالپینه ـ یعنی شمدیکی فرانسه قطعه‌سی « سلت » یاخود «کالت » فاملیاسنه منسوب برطاقم اقوام وحشیه ایله مسکون ایدی · غاللر برقاچ ملیون نفوس اولغله برابر غایت جسور وزکی بولندقلرندن رومه‌نك سلامتی ایچون دائمی برتهلکه مقامنده ایدیلر · حتی رومه اهالیسی قورقودن خالی اوله‌رق غالیه نامنی آنمازلر ایدی ·
اقوام مذکوره حکمدارلر ایله « درویید » (Druides) نام کاهنلر طرفندن اداره اولنورلر ایدی ·
غالیه‌لیلر تفرقه حالنده یشایه‌رق درت یوز قدر مستقل

جمعیت تشکیل ایتمشلر ایدی و دائما بینلرنده محاربه اکسك اولماز ایدی . بونکله برابر عموم غالیه‌لیلر جنسیت حسبیله درت بیوك فاملیایه آیریله‌بیلیر .

اولا – جنوبی غالیه‌لیلر یاخود ناربونیه‌لیلر . بونلر خیلی وقتدنبرو رومه‌نك تحت اداره‌سنده بولندقلری جهتله رومه مدنیتنی قبول ایتمشلر ایدی .

ثانیاً – اکیتانیه‌لیلر یاخود ایبریلر .

ثالثاً – اصل سلت اقوامی که شمدیکی فرانسه‌نك وسطنده مقیم ایدیلر .

رابعاً – بلجلر که شمدیکی بلجیقه حوالیسنده اوتوررلر ایدی .

بو درت فاملیا دائما بر برینه قارشی عداوت اظهار ایدرلر ایدی و غالیه‌ده داخلی محاربه‌نك اکسك اولدیغی یوق ایدی . هله قیصرك غالیه پروقونسلوسلغنی اخذ ایتدیکی صره‌لرده غالیه قطعه‌سی بیوك قاریشقلقلر ایچنده ایدی .

غالیه دائما جرمانلرك تجاوزلرینه دوچار اولمقده ایدی . دها یقینده سمبریلر ایله توتونلر قطعهٔ مزبوره‌یی کلیاً یغما و تخریب ایتمشلر ایدی . بو دفعه دخی سوئف طائفه‌سنك پیشدارلری بولنان یوز یکرمی بیك قدر باربار عسکری ره‌ن نهرینی تجاوز ایله غالیه ایچریلرینه طوغری ایلریلمکده ایدی . دیکر طرفدن هلوه‌تلر (یعنی اسویچره‌لیلر) جرمانلرك دائمی اولان تجاوزلرندن قورتلق

ایچون وطنلرینی ترك ایدەرك غالیه طریقیله ساحل بحره كیدوب اسكان ایتمك اوزره یوله چیقمشلر ایدی ۰

ایكی دوشمن ارەسندە قالمش اولان غاللر قیصردن امداد طلب ایتمشلر ۰ قیصر دخی ذاتاً غالیه امورینه مداخله ایچون بروسیله آرامقده اولدیغندن دعوتلرینی قبول ایله همان آلپه ضاغلرینی مرور ایتمشدر (ق ٦٧٠) ۰

چزارك ایلك حركتی هلوتلری بیوك بر محاربەدن صوكره مملكتلرینه قدر تعقیب ایتمك ایدی ۰ قیصر هلوەتلره ترك وطن ایتمكدن صرف نظر ایتدیردكدن صوكره سوئفلرك رئیسی آریئوویستی ملاقاته دعوت ایتمشدر ۰ آریئوویست قیصرك دعوتنی قبول ایتمەمش وقیصرك تهدید اتنده قارشی شو مألده جواب كوندرمشدر : « اوزریمه هجومه جرأت ایدنلرك جملەسی عاقبتده پشیمان اولمشلردر ۰ قیصر بنمله محاربه ایتمك استیورسه بیورسون واون درت سنەدن بری طام التنده یاتمامش اولان عسكریمك ماهیتنی كورسون » ۰

قیصر كندی عسكرینك جرمان وحشیلرندن اوركمكده اولدیغنه باقمسزین آریئوویست ایله محاربه ایتمش ومرقومی پریشان ایدەرك جرمانیه حدودینه قدر تعقیب ایلمشدر ۰ یوز یكرمی بیك سوئف عسكرندن انجق برقاچ یوز كشی قورتلمشدر ۰

قیصر بووجهله خارجدن تجاوز ایدنلری دفع ایتدكدن

صوکره غالیه‌لیلری تبعه مقـامنده طوته‌رق حرکت ایتمکه باشلامشدر . بو ایسه غالیه‌لیلرك بالاتفاق رومه علیهنه قیـامنی موجب اولمشدر .

غالیه‌لیلر قیصره قارشی اوچ یوز بیك سـلاحشور تدارك ایتمشلر ایسه‌ده قیصر هر برینك مملکتنه طوغری ساخته حرکت کوسـتره‌رك اتفـاقی طاغتمش وهر برینی آیری آیری مغـلوب ایلەمشدر .

بوندن آکلاشلدیغی اوزره قیصر دها برنجی سفرنده غالیه‌یی ضبط ایتمش ایدی . فقط بعض رؤسای ملل جرمانیه و بریتانیه‌یه چکیلوب وکوکلیلر تدارك وفرصت بولـدقجه عودت ایده‌رك اهالی‌یی عصیانه تشویق ایدرلر ایدی . بناء علیـه قیصر ره‌ن نهرینی تجـاوز ایله ابتدا جرمانیه‌یه وبعـده پاده‌قاله بوغازینی گچوب بریتانیه‌یه داخل اوله‌رق انلره‌دخی حدلرینی بیلدیرمشدر .

آله‌زیه محاصره‌سی — قیصر فی‌مابعد خارجك تجاوز- ندن راحت ایتمشدر . فقط غالیـه‌لیلر صوك دفعه اولمق اوزره عصیان ایده‌رك قیصری بیوك تهلکه‌یه دوچار ایتمشلردر .

غالیه‌لیلر ورسینکه توریکس (Vercingétorix) نام بربکی رئیس عمومی انتخاب ایله‌او نبجیه‌قدر رومه‌لیلره قارشی مدافعه‌ایده- جکلرینـه یمین ایتمشـلر ایدی . قیصر قیش وقارله باققسزین

آلپه طاغلرینی مرور وعاصیلر اوزرینه هجوم ایله پریشان ایتدکدن صوکره آنلری آله‌زیه (Alesia) موقعنده محاصره ایتمشدر . قیصرك قوتی باربار قوتنك نصفندن آز اولدیغی کبی خارجده عموم غالیه قطعه‌سی دخی عصیان حالنده ایدی . فضله اوله‌رق رومه‌ده سناتو مجلسی وحتی پومپه‌یوس بیله قیصرك عالمه نشر اولمش اولان شهرتنه غبطه ایده‌رك مغلوب اولدیغنی آرزو ایده‌یور ایدی .

قیصر امثالسز اولان ماهیتنی اصل بو دفعه ابراز ایتمشدر . قیصر ارد وکاهنی اویله قوی استحکاملر ایله احاطه ایتمشدرکه نه محاصره اولانلر شهردن چیقه بیلمشلر ، نه ده خارجده کیلر هجومه جسارت ایتمشلردر .

قیصرك استحکاماتی حقیقة ذکره شایاندر . قیصر ابتدا شهرك اطرافنی یکرمی قدم عرضنده برخندق ایله احاطه ایتمشدر . آنك آرقه‌سنده ایکی خندق دها قازدیروب برینی صو ایله طولدیر- مشدر . خندقلرك آره‌لرینی قپانلر ایله طولدیردقدن صوکره طوپراغی قارمه‌قاریشق صورتده قازدیروب اوجلری سیوریلتمش قازیقلر ایله دوناتمشدر . کرك قازیقلر وکرك قیو کبی چقورلر چالی ایله ستر ایدلمش اولدیغندن هجوم ایدن عسکر نره‌یه باصه‌- جغنی شاشیره‌جق وقیویه دوشمك ، یاخود قازیغه صاپلنمق تهلکه‌سندن خالی قالمیه‌جق ایدی . بوندن ماعدا اوچنجی

هندك (خنـدق) ایچ طرفنـده بورجلی و مازغاللی طوپراق استحکاماتی انشا ایتمشدر ۰

قیصر اشبو استحـکامات عظیمه‌نك اشنی اردونك خارج طرفنه‌دخی انشـا ایتدیردیکندن عسکری هر بر تجاوزدن مصون قالمشدر ۰ بونك نتیجه‌سی اوله‌رق برقاچ کره هجوم ایتـدیکی حالده مغـلوب اولمش اولان ورسـینکه توریکس هم آله‌زیه شهرینی، همده کندیسنی تسـلیم ایتدیکی کبی، عموم غالیـه دخی استقلالندن قطع امیـد ایده‌رك قیصره تسـلیم سلاح وعرض اطاعت ایله‌مشدر ۰

رومه‌نك تلاشی — قیصر سکز سـنه ظرفنده تصوری ناقابل موانع ومشـکلاتی برطرف وهیچ اولمازسه اسـکندرایله آنیبالك مالك اولدقلری قدر مهارت عسکریه، شجاعت حمیت، درایت، امثالسز متانت وغیرت اظهار ایده‌رك بتون غالیـه‌یی ضبط واسـتیلا ایتمش، آلمانیه اقوام وحشـیه‌سنی ره‌ن نهرینك او برطرفنـه قدر تضییق ایتدکدن صـوکره نهر مذکوری دخی مرور ایده‌رك جرمانیه باربارلرینه ره‌ن نهرینك بری طرفنه کوچ هجوم اولنـه بیله‌جکنی بیلدیرمشدر ۰ بوندن ماعدا انکلتره‌یه دخی چمش، یوزی متجاوز بیوك محاربه‌لر قزانمش، والحـاصل

اوروپا اهالیسنی خوف واندیشه ایچنده براقشدر . بناءعلیه شهرتی آفاقه یایلمشدر .

رومه‌لیلر جهانی ضبط ایتدکلری حالده اوروپا باربارلرندن فوق العاده خوف ایتمکده ایدیلر . سمبریلر ایله توتونلرك حرکتندن رومه‌نك نهایت درجه‌ده تهلکه‌یه دوچار اولدیغی درخاطر اولنور ایسه رومه‌نك اشبو قورقوسنه حق ویرمه‌مك ممکن دکلدر . بناءعلیه رومه‌ده قیصرك ذاتاً امثالسز اولان حرکاتنی دها زیاده بیوتمکده ایدیلر .

تریئومویرلردن قراسوس آسیه‌ده پارث ـ یعنی اشکانیان دولتی اوزرینه تشبث ایتدیکی برسفرده قتل اولنمشیدی . پومپه‌یوس ایسه قیصرك شهرتنه غبطه ایده‌رك انی محو ایتمك ایچون برچاره آرامقده ایدی . سناتو مجلسی دخی قیصر صاغ اولدقجه کندیسنك حکمسز قاله‌جغنی درك ایده‌رك قیصرك علیهنده ایدی . بناءعلیه پومپه‌یوس ایله سناتو بیننده اتفاق حاصل اولمشدر .

پومپه‌یوس قیصرك عزلنی التزام ایلدیکی حالده سناتو قیصرك عصیان ایده‌جکی قورقوسیله عزلنه جسارت ایده میور ایدی . وقیصر عصیان ایدر ایسه قارشوسنه سوق ایدیله‌جك عسکر یوق دییور ایدی . لکن پومپه‌یوس کمال غرور ایله « آیاغمی یره

اوردیغم کبی لجیونلر چیقار » و « عصیان ایتمك قیصرك حدی دکلدر » دیه‌رك سناتویی قاندرمشدر ·

داخلی محاربه — سناتونك قراریله قیصره عسکرینی ترك ایله رومه‌یه عودت ایتمسی ایچون امر کیتمش و اطاعت ایتمدیکی حالده دوشمن وخائن وطن طانیله‌جغی بیان وتبلیغ اولنمشدر · لکن قیصر رومه احوالنك کافه‌سنه خفیه‌لری واسطه‌سیله واقف اولدیغندن کندیسنه امر کلمزدن اول اردولریله برابر غالیه‌دن رومه‌یه طوغری حرکت ایتمشدر · یالکز روبیقون (Rubicon) نهرینه واصل اولدیغی وقت براز تردد اظهار ایتمشدر ·

نهر مذکور قیصرك اداره‌سی تحتنده بولنان ولایتلرك سرحدی ایدی · اشبو حدودی تجاوز ایتدیکی حالده قیصر عاصی طانیله‌جق ایدی · قیصر خیلی مدت توقف ایله ملاحظه‌دن صوکره (Jacta est aléa) — « زار آتلمشدر » — یعنی « آرتق نه اولورسه اولسون » دیه‌رك عسکره مرور امرینی ویرمشدر ·

پومپه‌یوس ایله سناتو مجلسی قیصرك بوقدر چابك ظهور ایده‌جکنی مأمول ایتمدکلرندن هیچ برتدارکاری یوقدی · بونك

ایچون سناتو ایله پومپه‌یوس یونانستانه فرار ایده‌رك روما ایله ایتالیه‌یی قیصرك یدنده براقشلردر (ق ٦٧١) ·

قیصر شمدیلك پومپه‌یوس ایله سناتویی براقوب ابتدا اسپانیه‌یه عزیمتله قطعهٔ مزبوره‌یی کندی عهده‌سنده تأمین ایتمشدر · یالکز اسپانیه تسکین اولندقدن صوکره مقدار کافی عسکر ایله روم ایلی‌یه کچمشدر ·

روم ایلیده پومپه‌یوس هر طرفدن مقدار کلی عسکر جمع ایده‌رك مناسب موقعلرده قیصری بکلمکده ایدی · قیصر پومپه‌یوسك تحت قوماندەسنده قرق بیکی متجاوز پیاده ایله یدی بیك قدر سواری بولندیغنه باقمیه‌رق یکرمی بیك پیاده و بیك قدر سواریدن مرکب برفرقه ایله ترحاله قطعه‌سنده واقع فارساله موقعنده پومپه‌یوس اوزرینه هجوم ایده‌رك اردولرینی محو و پریشان ایتمشدر (ق ٦٧٠) ·

پومپه‌یوس برقاچ عونه‌سیله برابر مصره فرار ایتمش ایسه‌ده مصر حکمداری پتولومه قیصره خلوص ایچون اسکندریه‌یه یناشمش اولان پومپه‌یوسی قتل ایتدیرمش و کله‌سنی ، متعاقباً واصل اولان قیصره تقدیم ایتمشدر · قیصر پومپه‌یوسك باشنی کورنجه پتولومه‌نك اشبو حرکتندن کمال درجه‌ده متنفر و متأثر اولدیغنی کوسترمش و لازم کلان احترامات و تشریفات اوزره پومپه‌یوسك

دفن اولنمسنی امر ایتدکدن صوکره مصر حکمدارندن دخی ترضیه طلب ایله‌مشدر .

قیصر بوکیفیتی وسیله اتخاذ ایده‌رك پتولومه‌یی خلع ویربنه همشیره‌سی اولان مشهوره قله‌عوپاتره (Cléopatra) یی مصر تختنه اجلاس ایتمشدر .

ابتدا قیصر جزؤی برقوتله اسکندریه‌یه‌و اصل اولمشیدی . قیصرك معامله‌ٔ بارده‌سندن طولایی مصر وکلاسنك فوق العاده جانلری صیقیلوب اسکندریه‌ده اختلال چیقارمش اولدقلرندن قیصرك حیاتی تهلکه‌یه دوچار اولمشدر . قیصرك معیتنده‌یالکز درت بیك کشی بولندیغی حالده قارشیسنده اوتوزقرق بیك عسکردن ماعدا اوچیوز بیك قدر اهالی دخی موجودایدی .

قیصر بردفعه (فاروس) آطه‌سندن انجق کندیسنی دکزه آته‌رق قورتیله‌بیلمشدر .

روایاته نظراً قیصر فاروسدن ساحله‌قدر برالنده غالیه سفرلری و محارباتی حقنده کندیسنك قلمه آلدیغی « غالیه محاربه‌لری تاریخی » ایله قلیجنی طوتمقده‌اولدیغی حالده دیکر الیله‌یوزه‌رك محل سلامته چیقمشدر .

بو محاربه اثناسنده قیصرك عسکری اسکندریه لیماننده لنکرانداز بولنان مصر دونناسنی احراق‌ایتمش اولدیغندن‌حریق ترسانه‌یه و بعده جوارنده بولنان مشهور اسکندریه کتبخانه‌سنه

سرایت ایده‌رك مذکور کتبخانه کاملا محترق اولمشدر . حال بوکه بعض اوروپا مورخلری مذکور کتبخانه‌نك حضرت عمرك امری اوزرینه احراق اولندیغنی ادعا ایتمك کبی معناسز حرکتده بولنمشلردر .

بو اثناده آناطولیده میتریداتك اوغلی فارناس عصیان ایده‌رك آناطولی قطعه‌سنك قسم اعظمنی استیلا ایله‌مش اولدیغندن قیصر آناطولی‌یه عزیمت ایده‌رك بش کون ظرفنده ایشی تسویه ایتدیکی کبی، رومه‌یه دخی شو اوچ کلمه‌دن (Veni, Vidi, Vici) عبارت بر راپورطو کوندرمشدر که مآلی «کلدم، کوردم، غلبه ایتدم» دیمکدر .

صوڭ رومه‌لیلر — قیصر اصول حاضره‌یی - یعنی جمهوریتی قوهٔ جبریه ایله قالدیروب بر نوع حکومت شخصیه کشاد ایتمکی قورمش بر متغلب اولدیغندن حریت و جمهوریت طرفداری بولنانلر قیصرك علیهنده ایدیلر . بونك ایچون قیصر پومپه‌یوسك قتلندن صوکره دخی راحت ایده‌مه‌مشدر .

جمهوریت طرفدارلری اسچیپیون ایله قاتونك تحت قومانده‌لرنده اوله‌رق آفریقه‌یه طوپلانمشلر ایدی . قیصر قارشیسنده بولنان قوته نسبتله جزؤی دنیله‌جك مقدار عسکر ایله اوزرلرینه هجوم ایده‌رك انلری (تاپسوس) شهری اوکنده طاغتمشدر . قاتون «حریتسز یشامقدن ایسه اولمك دها خیرلیدر» دیه‌رك

اوتیك شهرنده كندیسنی تلف ایله‌مشدر (ق ٦٦٨) . قاتونه ویریلان « اوتیك » لقبی دخی بوندندر . قاتون اوتیك « صوك رومه‌لیلر » لك بریدر .

قیصر قاتونك وفاتی خبرینی النجه كمال كدر و تأثر ایله « آه قاتون، غالبا سنی قورتارمق شرفندن بنی محروم براقق ایستدك » دیمشدر .

قیصر ایرتسی سنه جمهوریت طرفدارلرندن مركب اولوب پومپه‌یوس زاده‌لرك تحت قوماندەلرنده بولنان اردویی دخی اسپانیه‌ده كائن (مونده) نام موقعده پریشان ایله‌مشدر . اكثر رؤساسیله برابر اوتوزبیك قدر دوشمن عسكری تلف اولدیغی حالده قیصرك تلفاتی انجق بیكه بالغ اولمقده ایدی . پومپه‌یوسك براوغلی محاربه‌ده قتل اولنمش، دیكری ایسه فرار ایده‌رك قیصرك وفاتنه قدر پیرینه طاغلرنده اختفا ایله‌مشدر .

قیصرك ایمپراطورلغی — قیصر آفریقه‌یه عزیمت ایتمك اوزره ایكن غالیه‌دن كلمش اولان — یعنی چوقدن برو سلاح آرقه‌داشلری بولنان عسكرك برقسمی وعد اولنان مكافات ویرلمدی دیه‌رك عصیان و قیصر ایله برابر كیتمیه‌جكنی بیان ایله‌مش ایدی . قیصر ایسه یالكز اوله‌رق عاصیلرك ایچنه كیدوب ایستدكلرینه موافقت ایتمشدر . شوقدر وار كه ایراد ایتدیكی نطقده قیصر عسكره « آرقه‌داشلر » دیمیوب « همشهریلر » دیمش اولدیغندن

عاصیلر بو سوزدن غایت متأثر و محجوب اوله‌رق خطا ایتمش اولدقلرینی بیان ایله عفوینی استرحام ایتمشلر و دنیانك او براوجنه قدر « ایمپراطور » لریله برابر کیتمکده حاضر اولدقلرینی عرض ایله‌مشدر . چونکه عسکر قیصره غالیه سفرنده آرقه‌داشلق ایتملریله مفتخر بولندقلرندن بو سوزایله قیصر کندیلرینی بر صفتدن محروم براقیور ظن ایتدیلر .

قیصر رومه‌یه عودت ایتدکدن صوکره مظفریتلری مناسبتیله تریؤمفلر اجرا و خلق ایچون « غلادیاتور » اویونلرینی ترتیب ایتمش و یکرمی ایکی بیك سوفره قورولوب اهالی‌یه یمك ییدیرمشدر . فقط قیصر فارساله و تاپسوس وموندە مظفریتلری ایچون تریؤمف طلب ایتیوب یالکز غالیه مظفریتلریله مصر و فارناس محاربه‌لریچون تریؤمف اجرا ایتمشدر .

رومه‌ده قیصرك علیهنده سس چیقارمغه جسارت ایدن کیمسه یوق ایدی . سناتو قیصره قید حیات ایله دیقتاتورلق ویردیکی کبی ادارۂ ممالکه متعلق عموم مأموریتلردخی کندیسنه ترك و تقدیم اولنمشیدی . قیصر دیقتاتور و قونسلوس صفتیله حکومتی — یعنی قوۂ اجرائیه‌یی ضبط ایتمش ایدی ، ایمپراطور صفتیله عموم عسکره قوماندە ایتمکده ایدی ، تریبون و پره‌تور صفتیله قوۂ قانونیه ایله عدلیه‌یی درعهده ایتمش ایدی ، بیوك کاهن صفتیله امور

روحانیه یه قاریشمقده ایدی ، « سناتو پرنسی » صفتیله سناتو مجلسنك مذاکراتنی ایستدیکی یولده جریان ایتدیرر ایدی .

بونجه وقت ظرفنده و بونجه مشقت و فداکارلقلر واسطه سیله بروتوس ، چینچیناتوس ، مانلیؤس ، فابیؤس ، اسچیپیؤن وره کولو - سلر ایله امثالی یتشدیران زادکان صنفندن استحصال اولنان حقوق و امتیازاتی اهالی کندی اختیاریله اصول حاضره علیهنه قیام ایدن بر ظالم یدینه تسلیم ایتمکده ایدی . رومه ده تبدل اخلاق بودرجه یه وارمش ایدی .

اهالی قیصره ابتدا « یارم معبود » دیمش ایدی . بو دفعه ایسه قیصر بیوك معبودلر صره سنه کچمشدر . موندہ محاربه سندن صوکره رومه لیلر (Deus invincible) یعنی « نامغلوب الهه » مخصوص اولمق اوزره بر معبد انشا ایله ایچنده قیصرك هیکلنی وضع و آیریجه آیین احداث ایتمشلردر .

قیصر رومه شهرینه مخصوص حقوقی عموم ایتالیانلر ایله غالله دخی احسان ایتمشدر .

قیصر ماریؤس و سیللاکبی مظفریتك ایرتسی کونی دوشمن - لرینك اعدامنه قیام ایتمیوب بالعکس دوشمنلرینه قارشی امثالسز عالیجنابلق اظهار ایتمشدر .

قیصرك تنظیم ایلدیکی قوانین پك چوقدر و اداره ٔ ملکده دخی میدان حربده کی شجاعت و مهابت عسکریه سنه مماثل مهارت و درایت اظهار ایله مشدر .

سکسان بیك قدر رومه بالدیری چیپلاقلرینی آفریقه و اسیه یه نقل و اسکان ایلشدر . ایتالیه نك خالی یرلرینی دخی فقرایه توزیع واحسان ایدوب اوچ اولاد ذکوریتشدیرنلره ایتالیه نك الڭ کوزلڭ موقعلرندن یرویرمشدر . عسکرلکدن چیقـانلره برمحلده اراضی ویرمه‌مش واراضی دخی لا اقل یکرمی سـنه مدتله زرع اولنمق شرطیله ویرلمشدر بوده قاتلینانك عصیانی کبی برقاریشقلغه محل براقامق ایچون ایدی .

قیصر غراقخوسـلرڭ کوستردکلری طریق اوزره حرکت ایده‌رڭ سیللانك مقاصدینی استحصال ایلمکده ایدی .

قیصرڭ افکاری رومه دن ادارهٔ جمهوریه یی قالدیروب حکومت مستقله اعاده ایتمك وحکمدار تاجنی باشنه کیمك ایدی . قیصر مظفریتری سایه سنده حکومتی ضبط ایتمشیدی . لکن رسماً جمهوریت دها باقی ایدی واستقلال استحصال ایدن قیصر اواستقلالی « دیقتـاتور » و « چنزور » و « باش راهب » صفتیله استحصال ایتمشیدی .

قیصرڭ افکاری ادارهٔ جمهوریه یی چیرکین کوسـتره‌رڭ انی نظردن دوشورمك واهالی یه کندیسنه تاج تکلیف ایتدیرمك ایدی . لکن اهالی هنوز تاج تقـدیم ایتمك فکرنده اولمدیغنی کورنجه رومه اهالیسنی تماماً کنـدی طرفنـه جلب ایچون جهانکیرلکی قوروب یواش یواش تدارکاته باشلامشدر .

قیصر شرقه طوغری عزیمتله بروقتدن بری شرقده رومه‌نك راحتنی اخلال ایتمکده اولان داکیه‌لیلری وجتلری وایرانیلری تأدیب ایتدکدن صوکره هندوستانی وچینی ضبط ایتمك وبعده اوروپا یعنی اسکیتیه وجرمانیه وغالیه طریقیله جهانکیر اوله‌رق عودت ایتمك تصورنده ایدی ·

قیصرك تشبثاتی یالکز محاربه‌لردن عبارت دکلدی · قورینت وسویش برزخلرینی حفر ایتمك ، پونتین ایله کیلیکه وسوریه باتاقلرینی قوروتمق ، آلپه ایله پیرینه کبی طاغلر اوزرندن منتظم شوسه یوللری کچیرمك ایچون دخی آریجه تدارکاتی وار ایدی وحتی بعضیلرینك عملیاتنه بیله تشبث اولنمشیدی · فضله اوله‌رق مکمل کتبخانه تأسیس ایتمش ورومه قوانیننی جمع ایله منتظم قوانین مجموعه‌سی تنظیم ایله‌مش ایدی ·

قیصر رومه حقوق وامتیازاتنی ولایتلره تعمیم ایله عموم تبعه‌دن ملت واحده تشکیل ایتمك ایسته‌یور ایدی وبوکا مقدمه اولمق اوزره علی‌العموم مهندس ، طبیب ، ارباب فنون وعلوم ایله اهل صنعته رومه همشهریلك حقوقنی اعطا ایتمشدر ·

قیصرك اعدامی — اهالی قیصردن غایت ممنون ومتشکر ایدی · فقط بیوکار ایچنده خشنود اولمیانلر ده چوق ایدی · بونلرك ایچنده دخی بعضلری حمیتلرینه ، بعضلری ایسه حرص وحسدلرینه مغلوب وتابع اولمشلر ایدی ·

مخالفین قیصری اعدام ایتمك اوزره بر قومیته تشکیل ایله مشلر ایدی • حتی قیصرك آخرت اوغلی مقامنده بولنان بروتوس دخی بو قومیته یه داخل اولمش ایدی •

بروتوس جمهوریتك احداثنه سبب اولان مشهور بروتوس ذریتندن نشئت ایتدیکندن « جمهوریتی قالدیرمق استیانلری برطرف ایتمك خصوصیله بروتوسلر ایچون مقدس وظیفه در » دیه رك کفران نعمتلکی قبول ایتمش ایدی •

قومیته تشکل ایتدیکی حقنده چوقدن بری قیصره خبر ویرلمش اولدیغی حالده قیصر « وجودمی و حیاتمی بندن زیاده رومه لیلر کوزتملیدر » دیه رك اصلا صاقنماز ایدی •

چونکه قیصر « وجودمك رومه یه منفعتی یوق ایسه بن دخی او وجودی محافظه ایتمك ایستهمم » دیمك ایستر ایدی •

برکون سناتو مجلسنه عزیمت ایتمك اوزره ایکن برطرفدن زوجه سی و دیکر طرفدن احبابی اوکون اودن چیقمه مسنی استرحام ایلمشلر • چونکه مخالفین فرقه سنك اوکون ایچون تشبثلری اولدیغی خبر آلنمش ایدی • لکن قیصر استرحاملرینی قبول ایتمه مشدر • حتی کیدر ایکن معیتنه کیمسه یی آلمامشدر •

یولده معتبر اندن بری یدینه بر پوصله تقدیم ایده رك قیصرك اوکون قتل اولنمسی ایچون قومیته ده تدارکات اولدیغی و حتی قومیته نك پلانلرینی بیلدیرمش اولدیغی حالده قیصر بنه قولاق ویرمه مشدر •

قیصر سناتویه کیروب یرینه اوتوردقدن صوکره قومیته اعضاسندن بری قیصرك یاننه کلوب کویا نفییده بولنان برادرینك عودتی ایچون رخصت ایسته مش ، سائر آرقه داشلری دخی کویا التماس وحسن شهادت ایچون قیصره یاقلاشمشلر . بو اثناده قومیته رؤساسندن (قاسقه) آرقه‌دن قیصره بر قلیج اورمشدر . قیصر همان قلیجنی چیقاروب متجاسر اوزرینه هجوم ایلمش ایسه ده اطرافنی احاطه ایتمش اولان قاتللر ایچنده قالمشدر . قیصر خیلی مدت مدافعه ایتمش . فقط قاتللرك ایچنده بروتوسی دخی کورنجه « وای بروتوس سنده‌می ؟ » دیه رك قلیجنی یره آتمش و الدرینی قاوشدیروب تسلیم جان ایدنجه یه قدر قلدانمامشدر .

آنتونیئوس واوقتاویئوس

(ایکنجی تریئو مویرات)

(٦٢٥ ـ ٦٦٦)

آنتونیئوس . اوقتاویئوس . ایکنجی تریئو مویرات . صوڭ رومه لیلر . تقسیم غنایم . آنتونیئوس وقله عوپاتره . میزن معاهده‌سی . اوقتاویئوسڭ موفقیاتی وحسن اداره‌سی . آنتونیئوسڭ ایران سفری . آقچیوم محاربه‌سی . عسکرڭ شکایاتی . آنتونیئوسڭ عاقبتی . اوقتاویئوس وقله عوپاتره .

آنتونیئوس ـ قیصر دوشدکدن صوکره قاتللر یشاسون رومه ملتی ! تیرانڭ حیاتنه نهایت ویرلدی رومه‌یه حریت اعاده اولندی » اوازه سیله طیشاری فرلامشلر ایدی . فقط طیشاریده طوپلانمش اولان اهالیده مسروریت اثارینی کورمك املنده بولنان قاتللر بالعکس دهشت ونفرت اثارینی مشاهده ایتمشلردر . قاتللرڭ قیصری قتل ایتمکدن بشقه پلا نلری اولما ـ

دیغندن اهالیدن صغوق معامله کورنجه قورقولرندن قاپیتولیه یه تحصن ایتمشلردر . بوایسه جنایتلرینی بالذات تصدیق دیمك ایدی . فقط کرك قیصرك طرفدارلری ، کرك دوشمنلری شاشیروب نه یه تشبث ایدجکلرینی بیلمیورلر ایدی .

یالکز آنتونیئوس (آنتوان) غافل دکلدی . آنتونیئوس ابتدای امرده قیصرك اوراقیله خزینه سنی ضبط ایتمش وقاریشقلقلر ملحوظ اولدیغندن خزینهٔ دولت ایچون امین بر محل لازمدر قولیله مذکور خزینه یی دخی خانه سنه نقل ایله مشدر . یالکز سواری عسکری قوماندانی لپیدوس قیصر نامنه اوله رق عسکریله عصیان ایتمشدی .

آنتونیئوس قونسلوس صفتیله درحال سناتو مجلسنی جمع ایتمش ولازم کلان تدابیرك اتخاذینی توصیه ایله مشدر . سناتو اعضاسنك بعضیلری قیصرك « تیران » (متغلب) اعلان اولنمسنی تکلیف والتزام ایتمشلر ایسه ده آنتونیئوس بوحرکتك سناتونك حیثیتنی اخلال ایده جکی ادعاسیله مخالفت ایتمشدر .

آنتونیئوسك قولنجه قیصر صفت ومسندلرك هیچ برینی قوهٔ جبریه ایله ضبط ایتمیوب سناتونك رأی وتکلیفی ایله اخذ ایتمش اولدیغندن قیصره استناد اولنه جق تیرانلغك سناتویه دخی شمولی اوله جق ایدی .

بوندن ماعدا قیصر تیران اعلان اولندیغی حالده آثار

وتدابيرينك جمله سنى فسخ ايتمك لازم كلير ايدى . حالبوكه نفس سناتو مجلسى اعضاسنك قسم كليسى قيصر طرفندن نصب اونمش اولديغندن انلرك دخى اخراجى ايجاب ايده جك ايدى . بناء عليه چيچرون مؤثر برنطق ايراديله رومه ليلرى ميدانده اولانه امر واقع نظريله باقوب قبول وتصديقه وماضى يى كلياً اونوتمق ايچون عفو عمومى اعلاننه دعوت ايتمشدر . بو دعوت هر طرفدن تحسين اونمش وحتى او اقشام قومیته رئيسى قاسيئوس آنتونيئوسك وبروتوس دخى ليپيدوسك خانه لرنده طعام ايتمشلردر .

بالادن آكلاشلديغى اوزره آنتونيئوسك ايكى يوزليلكى ثمره سز قالميور ايدى وهر ايكى طرف اميدلرينى آنتونيئوسه باغلامشلر ايدى .

آنتونيئوسك هنرى اصل قيصرك جنازه آلاينده مشاهده اونمشدر . قيصر تيران اعلان اونمش اولسه ايدى رسماً جنازه آلايى ترتيب اونميه جق ووصيتنامه لرى حكمسز قالوب مالى مصادره اولنه جق ايدى . فقط عكسى حالنده مرتبه سنه كوره آلاى ايله دفن اولنه جق ووصيتنامه سى حرفياً اجرا ايديله جك ايدى .

آنتونيئوس قيصرك وصيتنامه سنى فوروم ميدانده قرائت ايتمشدر . قيصر اولاده مالك اولمديغندن همشيره زاده سى اوقتاو يئوس چزارى واوقتاو يئوس دخى صاغ قالمديغى حالده قاتللردن بروتوسى وارث مشروع تعيين ايتمش ايدى ومالنك

بر قسمنی انلره ترك ایله مش . اهالی یه دخی تیبر بو ینده اولان مشهور باغچه لر یله آدم باشنه (٣٠٠) درهم آقچه ترك ایتمشیدی .

بو وصیتنامه اهالیجه پك بیوك تأثیری موجب اولمش و بو تأثیردن آنتونیئوس استفاده ایتمشدر .

جنازه آلاینده دخی هر شی آنتونیئوسك ترتیبیله اولمشدر . آنتونیئوس حاضر بولنان عموم رومه اهالیسنه قیصرك « معبود » و « وطن پدری » و وجودینك محرم و مقدس اعلان ایدلدیکنی مبین سناتونك قرارلرینی قرائت و قیصرك رومه یه ایتدیکی خدماتنی تعداد ایله مش، بعده جنازه سنه اشارتله « اشته نتیجه ! قیصر بونجه فداکارلق ابراز ایده رك عمومك راحت و امنیتنی تأمین ایتمش ایکن کندیسی سناتو مجلسنده بیله امین دکلمش !

ای نامغلوب قهرمان، بونجه محاربه لردن، بونجه تهلکه لردن مکر رومه ده، و سناتو ایچنده قتل اولنمق ایچون قورتلمش ایمشسك » دیمشدر .

بونك اوزرینه یکرمی اوچ یاره یی حاوی اولان قیصرك جسدی کویا کندیلکندن قالقیور کبی ایپلر و واسطه سیله قالدیرلمش و راهبلر مقام ایله « مکر بن انلری کندیمه قاتل ایتمك ایچون حمایه ایتمشم » مألده برمرثیه اوقومشلردر .

هب برآغزدن آغلامغه باشلامش اولان اهالی بونك اوزرینه غلیان ایدوب بردن سناتو مجلسی اوزرینه هجوم ایله انی

احراق وفوروم میداننده برلشوب ارکان دولته مخصوص اولان کرسیلر ایله اسکمله‌لردن مذبح انشا ایده‌رك اوزرینه قیصرك جنازه‌سنی وضع ایتمشدر . مذبح طوتشدقدن صوکره حاضر بولنان عسکر سلاحلرینی ' محاربه‌ده آلدقلری نشانلرینی وسائر درلو ذی‌قیمت اشیالرینی مذبحه آتمشلردر . ماتم ایچنده بولنان اهالی صباحه قدر مذبح اطرافنده قالمشدر .

اهالی قاتللرك خانه‌لرینی باصمشلر ' لکن قومیته اعضاسنك جمله‌سی اهالینك غلیانی اوزرینه رومه‌یی ترك ایتمشلر ایدی .

قیصرك تشبثاتی سناتو طرفندن تصدیق اولنمش اولدیغندن اوراقنی ضبط ایتمش اولان آنتونیوس آنلری برر برر میدانه چیقارمش وفضله اوله‌رق ایستدیکنی دخی کندی طرفندن قیصر نامنه اوله‌رق تحریر واعلان ایلمشدر .

قیصر طرفندن توجیهی مقرر اولدیغی ادعاسیله آنتونیئوس بك چوق مأموریتلر صاتمش وکریدایله ارمنستانه کالی بدل نقدی‌یه مقابل استقلال اعاده ایتمشدر .

قیصرك حین قتلنده ـ یعنی مارتك اون بشنده آنتونیئوسك سکز ملیون آقچه بورجی اولدیغی حالده نیسان نهایتنه طوغری یوز اوتوزبش ملیون سرمایه‌سی وار ایدی . بونقد واسطه‌سیله آنتونیئوس عسکرایله سناتو مجلسنك اعضاسنی کندینه بند ایتمشدر . بناءعلیه یأسه کلمش اولان چیچرون برکون سناتوده « تیران قتل

اولندی، فقط تیرانلق باقیدر » [*] دیه باغرمشدر . فی الحقیقه آنتونیئوسك تیرانلغی قیصرك تیرانلغندن دها آغر ایدی .

اشته بووجهله آنتونیئوس قیصرك مقامنی احراز ایتمك اوزره ایکن اوقتاویؤس قیصر رومه یه واصل اولمشدر .

او وقته قدر اکثر اهالی ایچون اوقتاویؤسك اسمی بیله معلوم دکلدی . فقط « قیصر » اسمی عموم اهالی یی اوقتاویؤس طرفنه جلب ایچون کافی ایدی .

اوقتاویؤس قیصر اون طقوز یاشنده ضعیف البنیه، ساکت ساکن غلبه لك ایله کورلتی یی سومز بردلی قانلی ایدی .

قیصرك قتلی اوزرینه طرفدارلری اوقتاویؤسك اردوکاهه کیدوب عسکری عصیانه تشویق ایله رومه اوزرینه حرکت ایتمسنی التزام ایتمشلر ایسه ده عقللی اوقتاویؤس بوتهلکه لی طریق قبول ایتمه مشدر .

اوقتاویئوس دایسی قدر حریص شهرت وجاه و صاحب شجاعت ایدی . فقط اوقتاویئوس قیصردن دها مدبر و صبور ایدی . اوقتاویئوسك رومه یه عزیمتی تهلکه دن خالی دکلدی . لکن بونده صورت ظاهره ده کندیسنك اتهام اولنه بیله جکی برجهت اولمدیغدن والده سنك و احباسنك ممانعتلرینه باقمسزین همان یوله چیقمشدی .

[*] Interfecto rege liberi non sumus

جنوبی ایتالیه ده یولیوس قیصرك اك بیوك دوشمنلرندن معدود اولان چیچرونك اوجوارده کائن برچفتلکده اولدیغنی ایشیدنجه همان نزدینه کیتمش و برنجی ملاقاتده درایت وفطانتی سایه سنده چیچرونك حسن توجهنی قزانمشدر .

اوقتاویئوس جزار رومه یه عودت ایتدیکی وقت سناتو ایله آنتونیئوسك آره لرینی ایی بولمامشدر . زیرا آنتونیئوسك قیصرك مقامنی طوتمق ارزوسی ، خزینهٔ دولته ال اوزاتمسی ، عسکره استناداً ایستدیکنی اجرایه جرأتی سناتونك تلاشنی موجب اولمقده ایدی .

اوقتاویئوس بلا تردد سناتو طرفی التزام ایتمش وحتی چیچرون طرفندن تحسین وتلطیف اولنمشدر .

آنتونیئوس غالیه چیزالپینه ده عسکر جمع ایدەرك سناتونك امرینه منتظر اولان قاتللردن بروتوس اوزرینه هجوم ایدەرك انی محاصره ایتمش ایدی . اوقتاویئوس بروتوسك قیصره قارشی اجرا ایتدیکی جنایتنه باقیوب سناتونك تکلیفی اوزرینه امداد کتورمکه موافقت ایلمشدر . بوکا مکافاة ایکی قونسلوس دخی اوقتاویئوسك معیتنه ویرلمشدر .

سناتونك کنج اوقتاویئوسی دیقتاتور مقامنده طانیمغه راضی اولمسنه سبب قیصر طرفدارلری آره سنه نزاع تخمنی اکمك افکارندن بشقه برشی دکلدی . اوقتاویئوس دخی بشقه بر مطالعه یه مبنی

پدرينك قاتليله برابر حركت ايتمكه موافقت ايلمشيدی . ايكی اردو بيننده « موده نه » موقعنده واقع اولان محاربه ده ايكی قونسلوس تلف اولمش ايسه ده ينه آنتونيئوس مغلوب وپريشان ايدلمشدر .

مظفريته نائل اولان اوقتاويئوس كنديسی ايچون قونسلوسلق طلب ايتمش، لكن سناتو مجلسی آرتق آنتونيوس قورقوسی قالمديغندن اوقتاويئوسك طلبنی كمال استهزا ايله رد ايلمشدر . بونك اوزرينه اوقتاويئوس عصيان ايدوب اردو ايله رومه اوزرينه حركت ايتمش ورومه اهاليسی طرفندن آلقشلر ايله قبول اولنه رق قونسلوس انتخاب ايدلمشدر .

بيوك برخطا ايتديكنی اكلامش اولان سناتو ايسه مقاومتدن عاجز قاله رق قونسلوسلغنی تصديق ايتمكه مجبور اولمشدر . فقط اوقتاويئوس عندنده ارتق سناتو مجلسی يوق حكمنده ايدی .

ايكنجی تريئوم ويرات — اوقتاويئوس قيصر، آنتو-

نيئوس، قيصرك سواری فرقه سی قوماندانی بولنان ليپدوس ايله بينلرنده ايكنجی « تريئوم ويرات » (Triumvirat) عقدو تشكيل ايدلمشدر . رومه ممالكی دخی بينلرنده تقسيم اولنمشدر . هرنه قدر صورت ظاهره ده اصول حاضرهٔ اداره قالديرلمامش ايسه ده تريئوم ويرلر ايستدكارينی كيمسه يه مراجعت ايتمكسزين اجرا ايده بيله جكلر ايدی . ماريئوس وسيللا زمانلرنده كوريلان تجاوزلر، قتاللر،

مصادره‌لر یکیدن باشلامشدر . معتبر اولان رومه‌لیلردن کیمی نفی ، کیمیده قتل و اعدام اولنمشدر . چیچرون دخی اعدام اولنانلرك ایچنده ایدی .

چیچرون سناتو مجلسنده آنتونیئوسك علیهنده اوله‌رق « فیلیپیك » نامیله معروف نطقلرینی ایراد ایله‌مش اولدیغندن آنتونیئوسك زوجه‌سی فولویه چیچرونك سر مقطوعنی جلب ایله دیلنه بر طوپلی ایکنه صوقشدر .

ایکنجی تریئومویرات خفی بر اتفاق اولمیوب تأسیسات رسمیه‌دن معدود ایدی . رومه‌ده ایکی قونسلوس بولنوروب مدت مأموریتلری هیچ بر وجهله بر سنه‌یی تجاوز ایتمزایکن تریئومویرلر کندیلرینی بش سنه مدتله قونسلوس اعلان ایله‌مشلردر . ایستدکاری تقدیرده هر بر مأموریتی همان اخذ ایده‌بیله‌جکلر ایدی . امرلری قوانین مرتبه‌سنده طانیله‌جق ایدی . قونسلوسلقلردن ماعدا هر بری ایکیشر ولایت دخی اخذ ایتمشلردر .

تریئومویرلرك « قتالنامه‌لر » ی سیللانك پروسقرپسیونلرینی کچمشدر . آنتونیئوسك زوجه‌سی فولویه زنکین اولانلرك اسملرینی پروسقره پسیون جدوللرینه قید ایتدیرمه‌رك حفظ ایدر ایدی . فولویه بو خصوصده یالکز دکلدی . پروسقره پسیون جدوللرینه داخل اولانلرك اختفالرینه یارده ایدنلر ایله انلرك مکانلرینی خبر ویرمیانلر ایچون بر طاقم جزالر تعیین

اولندیغی کبی انلردن برینك کله‌سنی کتیرانلر ایچون دخی مکافاتلر وعداولنمشیدی . مثلا اویله سنك کله‌سنی کتیران حربولنورسه ۲۵ بیك درهم اقچه اعطا اولنه جق ایدی ، کوله بولندیغی تقدیرده ۱۰ بیك درهم اقچه ایله حریت وروما همشهر یلك حقوقی اعطا اولنور ایدی ـ یعنی قاتللك برادمی روما حقوقنه شایان ایتمك ایچون کافی براثر حمیت عد اولنمقده ایدی .

برنجی تقسیمده لپیدوس اسپانیه ایله ناربونیه قطعه‌لرینی ، انتونیئوس ایکی غالیه‌یی ، اوقتاویئوس دخی آفریقه وسیچلیه ایله سارد ینیه یی آلمشلردر . عسکرك صداقتنی تأمین ایچون تریئوموبرلر « خدمتلرینی » ایفا ایتدکدن صوکره آدم باشنه بش بیك درهم اقچه ایله عمومنه تیمار طریقیله ایتالیه شهرلرندن اون‌سکز شهرك اراضیسنی وعد ایلمشلردر . بوکیفیت روما عسکرینی کوکلی عسکر مقامنه قویمشدر . بناءً علیه روما عسکری افساد اولنمشیدی واندن خیر بکلنمز دیمکدی .

صوك رومه‌لیلر — قیصرك علیهنده تشکل ایدن قومیته اعضاسی انك شخصنه دشمن اولمیوب وطنك ادارهٔ مشروعه‌سی اولان جمهوریت ایله ملتك حقوق مقدسه‌سنی وقایه ایدن ارباب حمیت ایدیلر . بوسببدن اوله‌رق قیصرك « ایپکلی وسرمه‌لی » بوندریغنی چکه‌میان جمهوریت طرفدارلری طبیعی آنتونیئوسك

« دیکتنلی » بوندن یعنی دخی قبول ایتمیه جکار ایدی . بناءعلیه قومیته رئیسلری بولنان قاسیئوس ایله بروتوس عسکر جمع ایتمك اوزره بری سوریه‌یه، دیکری دخی یونانستانه عزیمت ایتمشلردر .

بروتوس آتنه‌ده بیراق آچه‌رق حریت ووطن محبی اولان ارباب حمیتی سلاح آلتنه دعوت ایتمش اولدیغندن فارساله‌ده پریشان ایدیلان پومپه‌یوس اردوسنك دوکونتیلریله اول حوالیده بولنان سائر سرسریلر معیتنه کلمشلردر . بوندن ماعدا ماکدونیه و یونانستان والیلری دخی حکومتی کندیسنه تسلیم ایتمشلردر .

قاسیئوس ایسه رسماً سوریه والیسی بولندقدن ماعدا وقتیله قراسوسك مناسبتسز تجاوزی نتیجه‌سی اولان بیوك بوزغونلقدن صوکره معاون صفتیله اردوده حاضر بولنوب علی العجله پریشان اولان عسکری یکیدن تنظیم ایله تجاوز ایدن ایرانیلردن سوریه‌یی وقایه ایتمش اولدیغندن قطعهٔ مذکوره‌ده فوق العاده شهرتی وار ایدی . بونك ایچون سوریه قطعه‌سیله اردولری همان قاسیئوس طرفنی التزام ایتمشلردر . شوقدرکه بودفعه قاسیئوس تیرانه قارشی وقایهٔ حقوق ملیه ادعاسیله قیام ایدن حمیتکاره یاقشماز برطاقم حرکات ایله کندیسنی لکه‌دار ایتمشدر .

قاسیئوس امداد کوندرمامش اولان رودوس جزیره‌سنه هجوم ایله اهالیسنی قتل عام وجزیره‌یی یغما ایلمشدر . سوریه وآناطولیدن ایسه اون سنه‌لك ویرکی‌یی بردن پشیناً اخذ ایتمشدر .

حتى رفيقى بروتوس سارد سده ملاقات ايتدكلرى وقت قاسيئوسك بو حركاتنى يوزينه قارشى مؤاخذه و تقبيح ايتمشدر .

هر تسلسه قاسيئوس ايله بروتوس ماكدونيه ده كائن فيلپس شهرى پيشكاهنه سكسان بيك پياده ايله يكرمى بيك سوارى جمع ايتمشلردر . بوندن بشقه كلى اچقه لرى و دكزده دونمالرى وار ايدى .

عسكرك صداقتنى تأمين ايچون قاسيئوس نفر باشنه ايكيشر بيك بشريوز ، سنتوريئونلره بشر بيك (٥٠٠٠) ، تربيونلره دخى اون بيك درهم عطيه ويرمشدركه بوده خطادن عداولنه بيلير . آنتونيئوس ايله اوقتاويئوسك دخى عسكرلرى او مقدار ايديسه ده نه دونمالرى وار ايدى ، نه ده قاصه لرى ايله مهمات انبارى طولمش ايدى . انتونيئوس قاسيئوسك قارشيسنده ، اوقتاويئوس دخى بروتوسك قارشيسنده موقع اتخاذ ايتمشلردر .

برنجى محاربه ده قاسيئوس مغلوب و بروتوس غالب اولمشلردر . بروتوس نامزاج بولنان اوقتاويئوسك عسكرينى رجعته مجبور ايتدكدن صوكره آنتونيئوسه مغلوب اولمش اولان قاسيئوسك امدادينه قوشمش ، فقط قاسيئوس بروتوسى دوشمن ظن ايدرك تسليم اولمامق ايچون كنديسنى تلف ايتمشدر . بروتوس قاسيئوسك جنازه سنى قوجاقلايوب كوز ياشلرينى دوكه رك مرقومى « صوك

رومه‌لی » یاد ایتمشدر . بو لقب ایسه بروتوسه دها زیاده یاقشیق آلیر ایدی .

برقاچ کون صوکره وقوع بولان ایکنجی محاربه‌ده بروتوسك عسکری دخی پریشان اولمشدر . ارتق امید قالمدقدن صوکره بروتوس « کندمی خلاص ایده‌یم » دیه زلك خواجه‌سی (استراتونه) قلیج طوتدیروب اوزاقدن قلیج اوزرینه آتلامشدر . روایت اولنورکه بروتوسك الك صوك دفعه اوله‌رق سویلدیکی کلام « ای فضیلت ، سن قوری برسوز ایمشسك » خطابیدر .

آنتونیئوس وباخصوص اوقتاویئوس مغلوب اولانلر حقنده شدت باربارانه اظهار ایتمشلردر . یالکز جمهوریت طرفدارلرینك دونغالری سالماً فرار ایده‌رك بحر سفید ایله جزایرینی ضبط ایتمش اولان سکستوس پومپه یوسك دونغاسنه التحاق ایلمشدر (ق سنه ٦٤٤) .-

تقسیم غنایم ـ آنتونیئوس ایله اوقتاویئوسك مشترکاً رومه ممالکنی اداره ایتمکه قرار ویردکلری حالده صورت مخصوصه‌ده تحت اداره‌لرنده اولمق اوزره ایکیشر ولایت دها اخذ ایتمشلردر . اوقتاویئوس اسپانیه ایله نومیدیه (جزایر وفاس) یی وآنتونیئوس غالیه ایله آفریقه (قارطاجه) یی آلمشلردر .

تریئومویرلردن لیپدوس کویا سکستوس پومپه یوس ایله خفی مناسباتده بولندیغی ایچون حصه‌دن محروم براقلمشدر .

اولنه بیلیر . آنتونیئوس ایله اوقتاویئوسك دخی عسکرلری اومقدار ایدیسه‌ده نه دونغالری وار ایدی ، نه ده قاصه‌لری ایله مهمات انبارلری طولمش ایدی . آنتونیئوس قاسیئوسك قارشیسنده، اوقتاویئوس دخی بروتوسك قارشیسنده موقع اتخاذ ایتمشلردر .

برنجی محاربه‌ده قاسیئوس مغلوب و بروتوس غالب اولمشلردر . بروتوس نامزاج بولنان اوقتاویئوسك عسکرینی رجعته مجبور ایدکدن صوکره آنتونیئوسه مغلوب اولمش اولان قاسیئوسك امدادینه قوشمش ، فقط قاسیئوس بروتوسی دوشمن ظن ایده‌رك تسلیم اولمامق ایچون کندینی تلف ایتمشدر . بروتوس قاسیئوسك جنازه‌سنی قوجاقلایوب کوز یاشلرینی دوکه‌رك انی « صوك رومه‌لی » یاد ایتمشدر . بولقب ایسه بروتوسه دها زیاده یاقشیق آلیر ایدی .

برقاچ کون صوکره وقوع بولان ایکنجی محاربه‌ده بروتوسك عسکری دخی پریشان اولمشدر . ارتق امید قالمدقدن صوکره بروتوس « کندمی خلاص ایده‌یم » دیه‌رك خواجه‌سی (استراتونه) قلیج طوتدیروب اوزاقدن قلیج اوزرینه آتلامشدر . روایت اولنور که بروتوسك الك صوك دفعه اوله‌رق سویلدیکی کلام « ای فضیلت ، سن قوری برسوز ایمشسك » خطابیدر .

آنتونیئوس و باخصوص اوقتاویئوس مغلوب اولانلر حقنده شدت باربارانه اظهار ایتمشلردر . یالکز جمهوریت طرفدارلرینك دوتمالری سالماً فرار ایده‌رك بحرسفید ایله جزایرینی ضبط ایتمش اولان سکستوس پومپه یوسك دوتماسنه التحاق ایلمشدر (ق سنه ٦٦٤) . —

تقسیم غنایم — آنتونیئوس ایله اوقتاویئوسك مشترکاً رومه ممالکنی اداره ایتمکه قرار ویردکلری حالده صورت مخصوصه تحت اداره‌لرنده اولمق اوزره ایکیشر ولایت دها اخذ ایتمشلردر . اوقتاویئوس اسپانیه ایله نومیدیه (جزایر و فاس) یی و آنتونیئوس غالیه ایله آفریقه (قارطاجه) یی آلمشلردر .

تریئومویرلردن لپیدوس کویا سکستوس پومپه یوس ایله خفی مناسباتده بولندیغی ایچون حصه‌دن محروم براقلمشدر .

محاربه‌لره ختام ویرلمش اولدیغندن عسکره وعد اولنان آقچه ایله اراضی‌یی اعطا ایتمك لازم ایدی . ویریله‌جك آقچه ایکی یوز بیك تالانی متجاوز اولدیغی کبی (تالان ٥٠٠٠ فرانقدر) اراضی دخی ایتالیه‌ده بولنان اون سکز شهرك اراضیسی اوله‌جق ایدی . آنتونیئوس آقچه تدارك ایتمك اوزره شرقه عزیمت ایده‌رك خسته بولنان اوقتاویئوسی اراضی‌یی تسلیم ایتمك اوزره رومه‌ده براقمشدر .

انتونئیوسك بچدیکی ممالك اسراف وتجاوزندن دهشت ایچنده قالمشلر در . آسیه‌دن قاسیئوس طرفندن اون سنه‌لك ویرکی اخذ اولندیغنه باقمیه‌رق طقوز سنه‌لك دها ویرکی جبراً تحصیل اولنمشدر . ـ

آنتونیئوس وقلئوپاتره — آنتونیئوس قاسیئوسه معاونت ایتمش اولان مصر ملکه‌سی قلئوپاتره‌دن ترضیه طلب ایتمش اولدیغندن قلئوپاتره بالذات طرسوسده بولنان آنتونیئوس نزدینه کلوب حسن جمالیله اوللری قیصرك توجهنی جلب ایتمش اولدیغی کبی ، بو دفعه آنتونیئوسی دخی کندیسنه بند ایتمشدر . لذائذ نفسانیه‌یه مبتلا اولان آنتونیئوس غایتله حسنا ، التی لسانه اشنا ، عالمه ، فطینه و باخوص انسانك هر خواهشنی تسکینه مائله اولان بر ملکه‌دن آیرلمق ایسته‌میوب انکله برابر مصره عزیمت ایده‌رك « امثالسز ذوق وصفا » ایچنه طالمشدر . حالبوکه رومه‌دن عزیمت ایدر ایکن قراسوس وقعه‌سندن طولایی رومه‌نك شانه دوشان انتقامی اخذ ایده‌جکنی تعهد ایتمشیدی .

میزن معاهده‌سی — بو صره‌ده رومه‌ده بولنان اوقتاویئوس پك بیوك مشکلات ایچنده ایدی . عسکره اون سکز شهرك اراضیسی ویریله‌جك ایدی . اون سکز شهر آیرمق و او شهرلر

اهالیسنی تضمین و اسکات ایتمك مشكل بر ایش ایدی . بر طرفدن شهرلر حقسزلقدن شكایت ایدرلر ایدی ، دیكر طرفدن عسكر ویریلان شهرلری بكمیوب بشقه‌لری طلب ایتمكده ایدی . شهرلر ایسه كندیلرینك نه قصورده بولندقرینی صورارلر و پروتستو ایدرلر ایدی .

اوقتاویئوس ایله بوزوشمش اولان فولویه و آنتونیئوسك برادری قایوس آنتونیئوس بوقاریشقلقلری وسیله اتخاذ ایدرك كلی عسكر جمع ایله اوقتاویئوس علیهنده قیام ایتمشلردر .

قایوس آنتونیئوس اون یدی جیون عسكره استناداً رومه‌یی ضبط ایتمش ایسه‌ده اوقتاویئوسك امراسندن آغریپا آنتونیئوسی مغلوب و تسلیم سلاحه مجبور ایله‌مشدر .

بو حوادث اوزرینه بیوك آنتونیئوس مصری ترك ایدوب عسكر ایله ایتالیه‌یه كلمشدر . فقط طرفینك عسكری بربریله محاربه ایتمیه جكنی اعلان ایله مش اولدیغندن (برندیزی) شهرنده ایكی تریئومویر باریشمشلر و رابطهٔ اخوت اولمق اوزره اوقتاویئوسك همشیره‌سی یولیه آنتونیئوس طرفندن تزوج ایدلمشدر . بونك اوزرینه صلحه دعوت اولنان سكتوس پومپه‌یوس دخی موافقت ایده‌رك ملاقات ایچون كلوب تریئومویرلر ایله معاهده عقد ایله‌مشدر . بو معاهده « میزن » معاهده‌سی نامیله معروفدر (٦٦١) .

بو معاهده موجبنجه اسپانیه ، ایتالیه ، غالیه ـ اوقتاویئوسك ، روم ایلی ، سوریه ـ آنتونیئوسك ؛ آفریقه لپیدوسك ؛ نهایت اخایه (موره ـ پلوپونس) ، سیجیلیه ، سارذینیه ـ پومپه یوسك تحت اداره لرنده بولنه جق ایدی .

بو احوال اوزرینـه چوقدن بری راحت کورمه مش اولان اهالئ ممالك مسرویتلرندن شنلکلر اجرا ایتمشلردر . خصوصیله بحر سفیدك پومپه یوس طرفندن مسـدود بولنمسی جهتیله ذخیره قیتلغنه دوچار اولمش اولان رومه هر کسدن زیاده ممنون ایدی .

رؤسا بربرینه ضیافتلر ویرمشلردر . پومپه یوس کمی اوزنده ضیافت ویره رك آنتونیئوس ایله اوقتـاویئوسی دعوت ایتمش ایدی . ضیافت اثناسنده بندکانندن (مناس) کلوب پومپه یوسك قولاغنه « کمینك دمیرینی الوب سزی رومه ممالکنه حاکم مستقل ایده یمی ؟ » دیه صورمش ، پومپه یوس ایسـه جوابه جسـارت ایده میوس براز دوشندکدن صوکره « سویلدیکنی بکا دانشمقسزین اجرا ایتملیدك » دیمشدر .

اوقتاویئوسك موفقیاتی وحسن اداره سی ـــ میزن معاهده سی اوزرینه رومه اهـالیسی قاریشـقلقره نهایت ویرلمشدر افکاریله شنلکلر اجرا ایتمشیدی . فقط بو افکار پك یاکلش ایدی . چونکه کیمسه یه بللی ایتمکسزین یولئیوس چزارك مقصدلرینی

استحصال ـ یعنی رومه‌ده حکومت مستقله احداث ایتمك استیان قورناز و مدبر وصبور اوقتاویئوس احوال حاضره ایله قناعت ایلمك فکرنده دکلدی ۰ خصوصیله رومه‌یه کلان ذخیره‌نك پومپه یوسك کیفی اوزرینه قطع اولنه بیله‌جکی ماده‌سی اوقتاویئوسه راحت ویرمیور ایدی ۰ بناءعلیه اوقتاویئوس مناسب بر وسیله بولوب پومپه‌یوس علیهنه حرکت ایله‌مشدر ۰

اغریپا اوقتاویئوس ایچون کوزل دونتما انشا ایتمش اولدیغی کبی ؛ پومپه‌یوس طرفندن ساردینیه وقورسیقه محافظی نصب اولنمش اولان معهود مناس (که ارمنی کوله‌سی ایدی) اهانت ایده‌رك اوچ لجیئون عسکر ایله اوتوز قرق قطعه حرب سفینه‌سنی اوقتاویئوسه تسلیم ایله‌مشیدی ۰ بناء علیه واقع اولان (ناولوق) محاربه‌سنده اوقتاویئوس مظفر اولوب ابتدا پومپه‌یوسك وبعده متفقی لیپدوسك حصه‌لرینی ضبط ایتمشدر ۰ لیپدوس اوقتایئوسك ایاقلرینه قپانوب اوقتاویئوسدن عفو ایسته‌مش ورئیس روحانی صفتیله رومه‌ده راحت اوتورمشدر ۰ پومپه‌یوس ایسه میلت شهرنده آنتونیئوس طرفندن قتل ایتدیرلمشدر (٦٥٧) ۰

رومه آچ قالمق تهلکه‌سندن اصل شمدی قورتلمشیدی ۰ رومه دخی بونی اکلایه‌رق مظفراً عودت ایدن یولیئوس قیصری استقبال ایتدکلری صورتده اوقتاویئوسی دخی استقبال ایتمشدر ۰

اوقتاویئوس یولیئوس قیصره امتثالاً یکدن رئیس روحانیلك ؛

قونسلوسلق، چنزورلق، دیقتاتورلق کبی بیوك مأموریتلری قبول ایتمه مش وکندیسنه معبدلر انشا اولنمسنه راضی اولمامشدر. بالعکس آنتونیؤس طرفندن دولت اشکانیاندن رومه نك انتقامی آلنوب محاربه یه ختام ویرلدیکی حالده تریؤمویرلکی دخی ترك ایده رك ریاست اموردن کف ید ایده جکنی اعلان ایتمشدر .

اوقتاویئوس اهالی یه الك آغیر کورینان برقاچ ویرکی یی لغو ایتمش وچوغالمش اولان حیدودلر ایله قاچاق کوله لری اخذ ایده رك ایتالیه نك اسایش وامنیت عمومیه سنی اعاده ایله مشدر . بوندن ماعدا آلپه طاغلرینی مرور ایلمش وایللریه ده متمکن اولوب شمدی یه قدر رومه یه تابع اولمامش اولان برطاقم اقوامی رومه نك اداره سی تحتنه آلمش وپانونیه (مجارستان) جهتنده خیلی محللر فتح ایده رك رومه ممالکنی بیوتمشدر .

بوندن آکلاشلدیغی اوزره رومه ممالکی ایکی کشینك النده بولنوب بری شرقده رذالت دریاسنه مستغرق اولدیغی حالده رومه ولایتلرینك بعضیلرینی براجنبی ملکه سنك اوغللرینه اعطا ایتمکده ایکن، دیکری ذکر اولندیغی وجه اوزره ممالکی حسن صورتله اداره وحدودینی توسیع ایلمکده ایدی . بونلردن برینی انتخاب ایتمك لازم کلدیکی تقدیرده رومه اصلا تردد کوسترمیه جك ایدی . واقعا بری کویا امور دولتدن چکلمك ایسته یور

ایدی . فقط رومه بوسیبدن اوله‌رق دها زیاده کندیسنه صاریله‌جق ایدی .

اوقتاویئوسك پولتیقه‌سی بویله ثمره‌لر ویرمکده ایدی . —

آنتونیئوسك ایران سفری — میزن معاهده‌سندن صوکره

آنتونیئوس تعهد ایلدیکی ایران محاربه‌سنه کیده‌جکی یرده ایکی اوچ سنه قدر آتنه‌ده یکی زوجه‌سیله برابر اوتورمشدر . نهایت کوندرمش اولدیغی فرقه‌لرك موفقیتلری خبری اوزرینه مظفریت شانندن محروم قالمامق ایچون اردوکاهه متوجهاً عزیمت ایتمش ایسه‌ده آسیه طوپراغنه اایاق باصار باصماز ینه قلئوپاتره خاطرینه کله‌رك همان جهانی اونوتمش وقلئوپاتره‌یی لاذکیه‌یه جلب ایله ینه برخیلی مدت « امثالسز جنبشه » طالمشدر . آنتونیئوس رومه‌یی وخصوصیله اوقتاویئوسی اونوده‌رق بتون سوریه وآطنه سواحلنی قلئوپاتره‌یه احسان ایتمش وقلئوپاتره‌نك کندیسندن اولان اوغللرینه « قرال » عنوانی ویرمشدر . کندیسی دخی رومه البسه‌سنی چیقاروب آسیه حکمدارلرینه مخصوص آل شاللر کیمش ، باشنه تاج قومش ، النه حکمدار عصاسنی آلمشدر . آنتونیئوس انجق حرصنی الدقدن صوکره سفره عزیمت ایله‌مشدر .

آنتونیئوس معیتنده یتمش بیکی متجاوز منتظم عسکر بولندیغی

حالده ارمنستان طريقيله ايرانه داخل اولمش وبحرخزر سوا-
حلنه قدر ايلريلمش ايسه ده محاصره ادواتى اولمديغندن تصادف
اولنان قلعه لرى ضبط ايتمكدن عاجز قاله رق رجعته باشلامشدر •
بورجعت عادتا فرار مقامنده اولوب حدوده قدر دوشمن طرفندن
تعقيب اولنمش ويكرمى بيكى متجاوز عسكر ايله خيلى مهمات
غائب ايتمشدر •

ايرانيلرك رومه ليلردن اخذ ايتدكارى غنايم پك كايتلى اولوب
بونلرك حين تقسيمنده مديه ليلر ايله فارسيلر بيننده منازعه چيقمش
ومديه ليلر خفياً آنتونيئوسه سفير كوندوب عودت ايتديكى حالده
معاونت ايده جكارينى وعد ايله مشلردر • فقط قلئوپاتره آنتونيئو-
سى اسكندريه يه قدر سورو كلمش وبو فرصتدن استفاده ايتديرمه
مشدر (٦٥٨) •

ايكى سنه صوكره آنتونيئوس تكرار ايران اوزرينه هجوم
ايتمك اوزره سفره چيقمش ايسه ده اهانة ارمنستان حكمدارى
(ارداواسد) ى اسير ايله بوينه آلتون زنجير طاقوب مصره
كتيرمكدن بشقه برايش كورمه مشدر • —

آقچيئوم محاربه سى — آنتونيئوسك حركاتى امراى
عسكريه سندن برخيليسنك كنديسنى ترك ايله اوقتاويئوس طرفنه
چكملرينى موجب اولمشدر • بونلردن برى آنتونيئوس طرفندن

بروصيتنامه تنظيم اولنوب محافظه اولنمق اوزره معبدلرك برينه ويرلديكنى خبرويرنجه اوقتاويئوس همان وصيتنامه يى ضبط ايله ميدانه چيقارمشدر . وصيتنامه ده آنتونيئوس قلئوپاتره نك اوغللرينه مال وملكنى ترك ايتدكدن ماعدا روما ممالكنك بعض جهتلرينى دخى اعطا ايتمكده ايدى وكنديسنك هرحالده قلئوپاتره ايله برابر دفن اولنمسنى وصيت ايده يوردى . ذاتاً آنتونيئوس يوليه يى ترك ايله قلئوپاتره يى زوجه اعلان ايتمشيدى .

بووصيتنامه اوقتاويئوسك النده كوزل برسلاح ديمك ايدى . اوقتاويئوس وصيتنامه يى سناتو مجلسنده قرائت ايتدكدن صوكره برنطق ايراد ايده رك كنديسنك آنتونيئوسه قارشى غرض ونفسانيتى اولمديغنى وفقط قلئوپاتره تأديب اولنمديغى حالده نهايت رومه نك مصره تابع اولمغه مجبور اوله جغنى بيان ايتمشدر . يعنى تشبث اولنه جق محاربه آنتونيئوس عليهنده اولميوب رومه نك محوينى التزام ايدن براجنبى ملكه سى عليهنده اولديغنى بيلديرمشدر . ذاتاً وقت مزبورده بش سنه مدتله عقد اولنان تريئوموزات ختام بولمش ايدى . اوقتاويئوس انى تجديد ايتميوب قونسلوس صفتنده قالمشدر . بناء عليه رومه ليلر ايچون اوقتاويئوسه برمتغلب وظالم نظريله باقوب شكايت ايده جك يرقالمامشدى . اوقتاويئوس انظار عامه ده جمهوريتك ناموسنى وقايه ايدن برقونسلوس كسيلى ويرمشدر . بونك ايچون اوقتاويئوس

دخی آنتونیئوس ایله بوزیشمقدن خوف ایتمیوب بالعکس انی التزام ایتمکده ایدی ٠

آنتونیئوس ایسه چوقدن بری پومپه یوس ایله لپیدوسک حصه لرندن کندیسنه برپای طلب ایتمکده اولدیغی حالده اوقتاویئوس شمدی یه قدر قطعی برجواب ویرمیور ایدی ٠ فقط بودفعه جواب اولمق اوزره آنتونیئوسک سوء حرکاتنی تعداد و تقبیح ایله مشدر ٠

بونك اوزرینه آنتونیئوس غضب ایده رك تدارکات کلیه یه تشبث ایله اوقتاویئوسی تلاشه دوشرمشدر ٠ چونکه انك تدارکاتی هنوز تکمیل اولمامشیدی ٠ فقط آنتونیئوس جمع ایتدیکی عسکر ایله همان رومه اوزرینه کله جکی یرده ینه صفایه طاله رق یونانستانده وقت غائب ایتمش اولدیغندن محاربه برسنه صوکره یه تعلیق ایدلمشدر ٠ بو ایسه اوقتاویئوسه تدارکاتنی اکمال ایتدیردیکی کبی آنتونیئوس عسکرندن برخیلی امرانك اوقتاویئوس طرفنه کچمسنی موجب اولمشدر ٠

نهایت ایکی اردو پره وزه کورفزی سواحلنده قارشی قارشی یه کلمشلردر ٠ آنتونیئوسك معیتنده یوز بیك پیاده ایله اون ایکی بیك سواری و بش یوز قطعه حرب سفینه سی وار ایدی ٠ اوقتاویئوسك معیتنده ایسه سکسان بیك پیاده و اون بیك سواری و ایکی یوز اللی قطعه سفینه موجود ایدی ٠ فضله اوله رق اوقتاویئوسك سفینه لری اوفاق ایدی ٠

محاربه آقچیئوم (Actium) اسکله‌سی آچیقلرنده دکز اوزرنده باشلامشدر . اوقتاویئوسك خفیف دونغاسی ابتدا فرار کوستره‌رك دوشمن دونغاسنك طاغلمسنه میدان ویرمش و بعده آنتونیئوسك اغیرکیلرینه طوپلانمغه وقت ویرمکسزین بردن هجوم ایله قسم اعظمنی محو ایتمشدر . بو صره‌ده حاضر بولنان قلئوپاتره دونغاسیله برابر میدان حربی ترك ایله مصره متوجهاً حرکت ایتمش اولدیغندن انی اوزاقدن مشاهده ایلیان آنتونیئوس دخی عسکریله خصمنی اونوده‌رق قلئوپاتره‌نك آرقه‌سندن قوشمش و اسکندریه‌ده صولغی آلمشدر .

قومانده‌سز قالمش و آنتونیئوسك بو حرکتندن ناشی متنفر اولمش اولان عسکر برقاچ کون ترددن صوکره اوقتاویئوسه تسلیم سلاح ایتمشدر (٦٥٣) .

عسکرك شکایاتی — آنتونیئوس دها بر حیات ایدیسه‌ده آقچیئوم محاربه‌سی رومه‌یی اوقتاویئوس النده براقمشدر . اشبو مظفریتدن صوکره اوقتاویئوس آنتونیئوس اوزرینه حرکتله سیسام جزیره‌سنه قدر کیتمش ایسه‌ده رومه‌ده قاریشقلقلر ظهور ایتدیکنی خبر آله‌رق همان رومه‌یه عزیمت ایتمشیدی . قاریشقلقلر موعود مکافاتی طلب ایتمکده اولان عسکر طرفندن چیقارلمش ایدی . اوقتاویئوس هر ایستدیکنی اجرا ایتمکه مقتدر اولدیغی

حالده نه ملت خزینه سندن بر آقچه المش ، نه ده کیمسه نك مالنی مصادره ایتمشدر . لازم کلان مبالغی تدارك ایچون کرك کندیسنك وکرك بندکان و اقرباسنك املا کارینی مزایده یه قومشدر . لکن کندیسنه حرمة هیچ بر طالب ظهور ایتمه مش و بو کیفیت عسکرك دخی حمیتنه طوقنوب مطالبنی مصر سفرینك نهایتنه قدر تأخیر ایله مشدر . —

آنتونیئوسك عاقبتی — اوقتاویئوس مصره عزیمت ایده رك اوراده دخی برایکی محاربه قزانمشدر . بونك نتیجه سی اوله رق مصر عسکریله دونماسی دخی اوقتاویئوس طرفنه چکمشلردر .

آنتونیئوس مقاومتدن قطع امید ایده رك قلئوپاتره ایله برابر تلف اولمق اوزره حضورینه چیقمق ایستدیکی حالده خدمه « قلئوپاتره وفات ایتدی » قولیله آنتونیئوسی ایچری یه قبول ایتمدکارندن او دخی یأسندن کندیسنی تلف ایله مشدر .

روایته نظراً آنتونیئوس کندینی تلف ایتمکه قرار ویردیکی وقت (اروس) نام کوله سنی جلب ایتمش وکوکسنی آچه رق اورمسنی امر ایلمشدر . کوله سی ایسه برشی سویلمکسزین قلیجنی چیقاروب آنتونیئوسه اوره جغی یرده کندی قلبنه صاپلامشدر . آنتونیئوس دخی « آفرین اروس ، سن بکاده قورتلمق ایچون یول

کوستردك » دیه‌رك کندینی تلف ایتمشدر (ق ٦٥٢) . —

اوقتاویئوس وقله‌ئوپاتره — اوقتاویئوس اسکندریه‌یه داخل اولدیغی وقت قلئوپاتره‌نه دخولنه عسکرایله مقاومت ایتمش ، نه ده دوست کبی استقبال ایلمشدر . قلئوپاتره مستحکم برسرای ایچنه قپانمش وسرای اوزرینه هجوم اولندیغی حالده بنایی طوتشدیره‌رق بتون واریله برابر کندیسنی یاقغه قرارویرمش ایدی . دیکرطرفدن قلئوپاتره یولیوس قیصرایله آنتونیئوسه ایتدیکی معامله‌واسطه‌سیله اوقتاویئوس قیصری دخی کندینه بندایتمك امیدنده ایدی .

اوقتاویئوس قلئوپاتره‌یی ابتداتأمین ایتمش ایسه‌ده قلئوپاتره کندی نازو ونیازینه اوقتاویئوس طرفندن مقابله کورمدیکندن اسیر صفتیله رومه‌یه کتوریله جکنی درك ایده‌رك بر کیجه کندینی تسمیم ایلمشدر . فقط خزینه‌سیله سائراموال واشیاسنی یاقق ایچون فرصت بوله‌مامشدر . بونك اوزرینه مصرقطعه‌سی دخی رومه ولایتنه تحویل اولنمشدر (ق ٦٥٢) .

اشته بووجهله اوقتاویئوس قیصر رومه حکومتنی درعهده ایده‌رك ثانی کمال استقلال اوزره اداره ایتمکه باشلامشدر .

جمهوریتك نامی وسناتو وقونسلوسلر باقی ایدیسه‌ده عساکر دائمه‌یه مستند برحکومت مستبده — یعنی ایمپراطورلق احداث اولنمشیدی . که « رومه قیصرلغی » نامیله تاریخده بیوك نام براقشدر !

اوننجی فصل

رومه قیصرلغی

اوغوستوس وخاندانی ـ فلاویلر وآنتونینلر ـ
دورفســاد و احوال اخیره ـ خرســتیانلق ـ
رومه مدنیتی

— ۱۰ —

آوغوستوس وخاندانی

(٦٥١ ـ ٥٥٤)

ایمپراطورلق • آوغوســتوســك ادارەسی • رومه
ممالکی • آوغوســتوسك تشــبثاتی • آوغوســتوس
دوری • تیبه ریئوس • قالیغولا • قلاودیوئس •
نرون •

ایمپراطورلق — ماریئوس وســیللا وقعه ســندن بری روەمه ممالکنده آسایشك اعادەاولندیغی یوق‌ایدی • اهالینك راحته اولان احتیاجی اودرجه‌لره وارمش ایدیکه بعض‌وقتلرده

اهالینك اسایش عودت ایتسون فکریله آنتونیئوس وسینا کبی ظالملرك یله مونقیتلرینی ارزو والتزام ایتدیکی کوریلورایدی .

قاریشقلقلر خصوصیله قیصرلك وفاتندن صوکره زیاده‌لشمش ایدی . حالبوکه وقت مذکور اهالینك الڭ زیاده راحته محتاج اولدیغی بر وقت ایدی . بناءعلیه بودفعه اهالی طبیعی اوله‌رق عموم رومه ممالکنڭ اسایشنی تماماً اعاده ایتمش اولان اوقتاویئوسك قوجاغنه کمال تشکرایله اتلامشدر .

مصردن مظفراً عودت ایدن اوقتاویئوسك برنده قاتلینا اولسه دخی اهالی ینه ممنون ومسرور اوله‌رق تبعیت ایده‌جك ایدی . حالبوکه اوقتاویئوس ایله قاتلینا بیننده نسبت قبول ایتمز رادده‌ده فرق وار ایدی :

اوقتاویئوس قیصر پومپه‌یوس غائله‌سنك دفعی کوندن اعتباراً رومه‌ده هردیله‌دیکنی اجرایه وحتی جمیع زمانده رومه‌لیلرك منفوری اولوب یولیئوس قیصر ایچون بیله مناسب کورلمیان « قرال » عنوانینی اخذ ایتمکه مقتدر ایدی . اوقتاویئوس ایسه یکی برعنوان التزام ایتمدکدن ماعدا انظار عامه عندنده مسند مشروع کسلمش اولان تریئوموبرلك دنیلان تیرانلغی دخی ترك ایده‌رك قونسلوسلق وتریبونلك ایله قناعت ایتمشیدی . بوندکه برابر قیصرکبی سلطنت وشعشعه آرامیوب صورت ظاهرده کندیسنی تام بررومه‌لی ـ یعنی چینچیناتوس، فابیئوس ره‌کولوس کبی بررومه‌لی کوسترمکه غیرت ایدر ایدی .

واقعا بو محویت، دسیسه کارلق ومرائیلك اثری اولوب قیصرلك بوندن مقصدی کافهٔ امور جمهوری یداستبدادنده تأمین ایتمك ایدی . لکن چوقدن برو آرادقلرینی بولمش اولان رومالیلر اوراده دکلدلر ایدی .

اشته بو سببدن اوله رق روما اهالیسی جملهٔ مصردن عودت ایدن اوقتاویئوسی عظیم نمایشلرله استقبال ایده رك کندیسنی «آوغوستوس» (Augustus) یعنی مقدس اعلان ایلمشدر .

فی الحقیقه اهالی عندنده اوقتاویئوسك روما ایچون مقدس کسلمش ایدی . اوقتاویئوسك رومایه عودتنه متصادف اولان کون رومالیلر عندنده تأسیس روما قدر بیوك اولوب هرسنه یوم مذکورده شنلکلر اجرا اولنور ایدی وعودتنه تصادف ایدن (سکستیل Sextilis) آینك اسمی دکیشلوب «آوغوستوس» یاد اولنمشدر .

اوقتاویئوس جزاریاخوداسم دیکریله (قیصراوغوستوس) مصردن حاکم عالم اوله رق عودت ایده یور ایدی . معلوم اولان دنیاده اوکنده دیز چوکوب عرض صداقت وعبودیت ایدیله جك اوقتاویئوسدن بشقه کیمسه قالمامش ایدی . .

رسمی عنوانی قونسلوس ایدیسه ده ارتق اوغستوس جمهور رئیسی دکلدی . قرال دیه جك اولورسه ق اسکی روما قراللری بیله اوغوستوس قدر مقتدر ومستقل دکللر ایدی .

رومه هیئت جدیده سنه وریاستده بولنان اوغوستوسه بر اسم لازم ایدی. اوغوستوس کندیسی ایچون براسم بولمشدرکه تماميله مطلوبه موافق ایدی . او دخی « ایمپراطور » ایدی (که عسکر قوماندانی یاخود سردار دیمکدر) .

قرال عنوانی رومه لیلر عندهمنفور اولدیغندن اوغوستوس انی استهمهمشدر . چنزور وقونسلوس اسملری ایسه آز کورلمشدر . اویله برعنوان لازم ایدیکه لفظاً أصول حاضرهٔ رسمیه یی جارح اولمامغله برابر استهنلدیکی تقدیرده هر برامور وخصوصه ال اوزاتمق ایچون کافی اوله بیلسون. برنجی دفعه اولهرق یولیؤس قیصره ویرلمش اولان ایمپراطور لقبی بوبابده موافق کورلمشدی . بناءعلیه رومه جمهوریتی حکومتمستقله وشخصیه اولمق اوزره « ایمپراطورلق » اولی ویرمشدرکه حقیقت حالده« شهنشاهلق » ایدی .

اوغوستوس رومهیه حین عودتنده دالماچیه ، وآقچیئوم ومصر محاربهلریچون ظفر آلایلری ـ یعنی تریئومفلر اجرا ایتمش وسلاح آرقهداشلرینك (یعنی وهترانلرك) مطالبی تسویه اولندقدن صوکره بالجمله نفرات عسکریهیه بیکرو رومهاهالیسنه دردریوز اقچه (سیسترجی) عطیه احسان ایلمشدر .

آوغوستوس دها برفرقه رئیسی ایکن مخالفین حقنده شدت وحتی فیلیپس محاربهسندن صوکره اسرای حرب اولان رومه

لیلر حقنده بابارلق کوسترمش ایکن بو دفعه عفو عمومی اعلان ایتمش وکندیسنی قتل ایچون قومیته تشکیل ایدن سینایی عفو ایتدکدن ماعدا برقاچ سنه صوکره انك قونسلو سلقده رفاقتنی دخی قبول ایلمشدر .

بوعالیجنابلق جمیع زمانده انجق مقامندن امین اولان حکمدار مستقلك شانندن معدوددر . « اوقتاویئوس » کوچولك انتریقه‌لره اهمیت ویرر ایدی . لکن « ایمپراطور » و « آوغوستوس » اهمیت ویرمکه تنزل ایتمیور ایدی .

رومه‌ده بولنان (یانوس) معبدینك قپوسی محاربه زماننده آچیق طورر ایدی ومعبدك قپوسنی آچمق رومه‌نك برقوم ایله محارب اولدیغنی اعلان دیمکدی . رومه قورلدیغی کوندن بری مذکور معبد قپوسنك قپاندیغی همان کورلمشیدی . آوغوستوس مصردن عودت ایدر ایتمز برطاقم نمایشلر ایله یانوس معبدینك قپوسنی قپامشدر . آوغوستوس « ایمپراطورلق » نقابی تحتنده ستر ایتمك ایستدیکی حکومت مستقله یی اشته بووجه اوزره « صلح وآسایس » ایله کشاد ایتمشدر .

فی‌الحقیقه اوغوستوس ایچون بوندن مناسب برحرکت یوق ایدی . چونکه رومه‌نك راحتنی جدیاً اخلال وبقاسنی تهدید ایده بیلیر عالمده کیمسه قالمدیغی کبی ، رومه ایچون ارتق فتوحاتك دخی لزومی یوق ایدی . بالعکس ممالکك وسعتی

کندیسنه مضر اوله بیله جك حاله کلمشیدی واخیراً ظهوره کلان فنالقلرك قسم کلیسی بو وسعت فوق العاده آثاری ایدی ·

آوغوستوس روما هیئت سیاسیهٔ سابقه سنك هیچ بر اعضاسنی قالدیرمامشدر · سناتو ، قونسلوسلر ، چنزور ، وتریبونلر وسائره هیئتیله باقی قالمشدر · حتی کندیسنك ایمپراطور صفتیله قبول ایتدیکی حکومتك دخی موقت اولدیغنی اعلاندن کری طورمامز ایدی ·

ایمپراطورلغك قبولی کویا تأمین اسایش ایچون اولوب بونك ایسه بش سنه ظرفندن حصوله کلمسی مأمول اولدیغندن آوغوستوس دخی بش سنه صوکره ترك ایده جکنی بیان ایدهرك حکومتی قبول ایتمش ایدی · لکن بش سنه صوکره آوغوستوس حدود باشلرنده کی احوالك رومانك شان ومنافعنه موافق وجه اوزره اولمدیغی ادعاسیله بش سنه دها ایمپراطورلغك تمدیدینی طلب ایدهرك اهالینك موافقتنی استحصال ایتمشدر · ذاتاً اهالی آوغوستوس کرچکدن ریاست اموردن کف ید ایلك ایستدیکی حالده استعفاسنی قبول ایده جك دکلدی · زیرا روما آوغوستوسك « ادارهٔ پدرانه » سی تحتنده حضور وراحت بولمقده ایدی ·

آوغوستوس بو بابده پك متبصرانه حرکت ایتمکده ایدی · حتی آره صره قصداً استعفا ایده جکنی اعلان ایدهرك اهالی‌یی

تلاشه‌دوشورر و توجهنی تازه‌لر ایدی • بناء علیه رومه‌اهالیسی آوغوستوسك قرق درت سنه قدر امتداد ایدن اداره سندن اوصانمق شویله طورسون بالعکس دائما استعفاسندن خوف ایدرلر وکوکلنی خوش ایتمك ایچون نه درلو جمیله لرده بولنه جقلرینی شاشررلر ایدی •

ولایتلرك اداره‌ٔ عمومیه‌سی سناتو مجلسی طرفندن آوغوستوسه ترك اولنمشیدی • آوغوستوس ایسه دوشمنك تجاوزندن ممالکی محافظه ایتمك بهانه‌سیله یالکز حدردباشلرنده بولنان ولایتلری قبول ایتمش واسایش ایچنده اولوب معمور ومحصولدار اولان سائرولایتلری سناتونك اداره‌سنه ترك ایلمشدر [*] • فقط بوعالیجنابلغك دخی حکمتی وار ایدی • عسکر حدود باشلرنده بولنان ولایتلرده اقامت ایتمکده بولندیغندن بوسایه‌ده عموماً یالکز ایمپراطوری طانیه‌جقلر ایدی •

اشته بوصورتله رومه‌ده اداره‌ٔ عسکریه یاخود ایمپراطورلق تأسیس اولنمشیدی • برده پولیئوس قیصره حرمة ایمپراطورلر چزار (یاخودقیصر) یاد اولنـدقلری جهتله رومه ایمپراطورلغنه قیصرلق اطلاق اولنور ایدی •

[*] حتی کندیسنه آوغوستوس لقبی بونك ایچون ویرلمشیدی •

آوغوستوس اصول جدیده‌نك تملی عسكر اولدیغنی اكلا-
یه‌رق دائما درت یوز بیك قدر منتظم عسكری سلاح آلتنده طوتار
ایدی • حدود بویی مستحكم اردوكاهلر سلسله‌سندن عبارت
اولوب عسكر دخی دائما اوراده اقامت ایدر ایدی • دونمانك
قسم اعظمی ایتالیه صولرنده وبقیه‌سی دخی بحر محیطده وقره
دكزده وحتی طونه نهرنده قره‌غول بكلر ایدی • -

آوغوستوسك اداره‌سی — ظاهری محسویت ایله برابر
آوغستوس كیمسه‌یه نفوذ صاحبی اولمق ایچون میدان ویرمیوب
هرشیئك كندی رأیله اجرا اونمسنی التزام ایدر ایدی • ذاتاً
هرامر وخصوصك اوجلری كندیسنه مربوط اولدیغندن
رضاسی خلافنده برایش كورمك ایچون احتمال قالمامشیدی •

آوغوستوس « ایمپراطور » صفتیله عموم عساكره قومانده
ایدر ایدی - یعنی عسكر قومانداناری قیصرك مأمورلری
مقامنده اولوب اكا صادقانه خدمت واوامرینه اطاعت ایتمكه
مجبور ایدی •

سناتو مجلسی باقی ایدی وصورتا حر ایدی • فقط آوغو-
ستوس اخلاق ناظرلغی صفتیله ایستدیكنی سناتو مجلسنه ادخال
واخلاقی مطلوبه موافق اولمدیغی ادعاسیله ایستمدیكی اعضایی

اخراج ایده‌بیلدیکندن حقیقت حالده سناتو قیصرك بندکانیله طولمش بولنور ایدی .

سناتو اعضاسی ایچنده الك باشده اسمی محرر اولان ایلك اوله‌رق بیان رأی ایدر ایدی واکا « سناتو پرنسی » (Princeps Senatus) دیرلر ایدی . سناتو اعضاسندن معدود اولان آوغوستوسك اسمی طبیعی باشده اولدیغندن کندیسی هرکسدن اول برمسئله حقنده رأینی بیان ایدر ایدی . خلافنده رأی ویرمك ایچون کیمی تأدب ، کیمیده خوف ایتدیکی ایچون اوغوستوسك رأینه اشتراك ایدرلر ایدی .

آوغوستوس رئیس روحانی بولندیغندن مذهبی ایستدیکی یولده استعمال ایدردی . قید حیات ایله تریبون بولندیغندن ایستدیکی قانونی تکلیف وخارجدن تکلیف اولنانلردن ایستمدیکنی « وه‌تو » واسطه‌سیله رد ایلر ایدی .

آوغوستوس قونسلوس بولنمقده اولدیغندن بوصفتله دخی عسکره قوماندە وایتالیه‌یی اداره ایدرایدی .

ممالکك امورمالیه‌سنه گلنجه ایکی نوع ولایتلره مقابل ایکی نوع خزینه دخی موجود ایدی . خزینهٔ عمومیه سناتومجلسنك نظارتی تحتنده بولنور وسناتویه مخصوص ولایتلرك وارداتندن

طولارایدی . خزینهٔ خاصه عموم ایمپراطور ولایتلرینك ویرکیلر-
ینی اخذ ایدر وایمپراطورك نظارت مستقله‌سی تحتنده بولنور
ایدی . لکن سناتو مجلسی وارداتك کافه‌سنی ایمپراطوره صرف
واستعمال ایتدیرر ایدی .

مصارف ولایتلرك ویرکیلریله قپانه‌مدیغندن برمدت صوکره
بعض رسوم احداث اولنمشدر . بونلرك ایچنده الڭ مهم اولانلر
ترکه مالندن یکرمیده برو ذخیره مبایعه‌سندن یوزده بر ایله آداب
عمومیه دائره‌سنی تجاوز ایدنلردن النان جزای نقدیدر .

آوغوستوسك اواخر سلطنتنده رومه‌نك وارداتی وقتك
اقچه‌سیله ٤٠٠ ملیون فرانقه بالغ اولمشیدی .

آوغوستوس حسن اداره سیله حقیقة عموم اهالینك توجه
ومحبتنه مظهر اولمشدر . آوغوستوس آفتلره دوچار اولمش اولان
ممالکك وسائر مظلوملرك امدادلرینه یتشیر ایدی . ولایاتك احوالنی
تفتیش ایچون دوره چیقاروکیتدیکی محللرده نامنی یادایتدیره جك براثر
براقیر ایدی، حرکت ارضده خراب اولمش اولان شهرلری دها
مزین اوله‌رق انشا ایتدیررایدی، قحطزده اولمش ولایتلرك عموم
ویرکیلرینی کندی کیسه‌سندن تسویه ایدرایدی . داخل ممالکده
امنیت عمومیه‌نك وقایه‌سی وحقانیتك اجراسی الڭ زیاده ذهننی
مشغول ایدن ماده‌لرندن معدودایدی .

«آوغوستوس دوری» يالكز پولتيقه جه مشهور اولميوب ترقئ صنايع وانتشار علوم وفنونجه‌دخی مشهوردر . —

روما ممالكی — ادارهٔ داخليه‌يه كلنجه ايتاليه خارج اولمق شرطيله روما ممالكی ابتدا يكرمی وبعده اوتوز قطعه ولايته تقسيم اولنمشيدی . يكرمی ولايتك اونی — يعنی چوقدن بری رومه‌نك تحت اداره‌سنده بولنان

(١) سيجيليه (كه وقت مزبورده رومه‌نك انباری مقامنده ايدی) ،

(٢) ساردينيه وقورسيقه ،

(٣) دالماچيه (كه‌شمديكی دالماچيه وقره طاغ وارناودلق ديمكدر) ،

(٤) بتيكيه (كه نفس اندلس قطعه‌سندن عبارت ايدی مشهور شهرلرقوردوبه (قرطبه) وهيسپاليس (اشبيليه) وغادس (قاديكس) ايدی)

(٥) ماكدونيه (سلانيك، سيروز، مناستر، يانيه، اشقودره)

(٦) اخايه — يعنی نفس يونانستان

(٧) كريد جزيره‌سی وسره نائيك قطعه‌سی (كه طرابلس

غرب ایله مصر ارەسندە کائن بنغازی قطعەسیدر)

(٨) آسیـه (كه ليديه (ازمير) ، قاريه (ايدين) ، ميزيه (قرەسی) ، فریکیه (قونیه) دن عبارت ایدی) [*]

(٩) بیتینیه (ازمید) ، پافلیغونیـه (قسطمونی) ، پونت (جانیك)

(١٠) آفریقه (كه قارطاجه ممالکی ـ یعنی طرابلس و تونس وجزایر) در

ولایتلری رسماً سناتونك تحت ادارەسـندە بولنور وسنـاتو معرفتیله کوندریلان والیلر طرفندن اداره اولنور ایدی .

اونی دخی ـ یعنی حدودباشلرندە اولوب دوشمنك تجاوزندن وقایه اولنمغه محتاج بولنان

(١١) لوزیتانیه (پورتکیز) ،

(١٢) تاراقونیـه (اندلس قطعەسـندن ماعـدا اولان اسپانیه) ،

(١٣ آ کیتانیه (غربی فرانسه) ،

(١٤) لوغدونیه (شرقی فرانسه) ،

(١٥) بلجیقه (بلجیقه وشمالی فرانسه وفلمنك) ,

[*] اناطولینك «کوچوك آسیا» عنوانی بوندن ایلری کلمشدر .

(١٦) ناربونيه (جنوبى فرانسه) ،

(١٧) قبريس ،

(١٨) سوريه ،

(١٩) كيليكيه (اطنه) ،

(٢٠) مصر

ولايتلرى دخى مستقلا قيصرك تحت اداره‌سنده بولنور ايدى . بوولايتلرده امراى عسكريه‌دن ماعدا ايمپراطور طرفندن تعيين اولنمش واليلر ياخود لغاتلر (Legates) موجود ايدى . بونلر ايمپراطورك وكلاسى صفتيله ايفاى وظيفه ايدرلر ايدى .

برمدت صوكره اوغوستوس قبريس ايله ناربونيه‌يى سناتويه ترك ايده‌رك اووقت اهميت كسب ايتمش اولان دالماچيه‌يى آلمشدر . بوندن ماعدا يكى فتح اولنان قطعه‌لر ايمپراطورك قسمندن معدود ايدى . بونك ايچون ايمپراطورك ولايتلرى يواش يواش اون طقوز قطعه‌يه بالغ اولمشدر . يكى ولايتلر دخى شونلر ايدى .

(٢١) غربى جرمانيه (رەن سواحلى) ،

(٢٢) جنوبى جرمانيه (طونه منبعلرى ،)

(٢٣) بحرى آلپه‌لر (ساووا) ،

(٢٤) رەتيه (تيرول وباواريه) ،

(۲۵) وینده لسیه (و ورتمبرغ وغربی باواریه) ،
(۲٦) نوریك (آوستریه وایشتیریه) ،
(۲۷) پانونیه (غربی مجارستان) ،
(۲۸) مه‌زیه (بلغارستان) ،
(۲۹) غالاتیه ولیقائونیه (انقره وقسطمونی) ،
(۳۰) پامفیلیه ولیسیه (آطالیه) .

بو ولایتلرده یوز ملیونی متجاوز نفوس موجود ایدی . بحر سفید رومه ممالکی ایچنده کول حکمنده قالمشیدی . رومه‌لیلر دخی بحر سفیده « بزم دکز » (Mare Nostrum) دیرلر ایدی.

اوغوستوسك تشبثاتی — اوغوستوس رومه ظهور ایده‌لی اوچنجی دفعه اولمق اورزه یانوس معبدینك قپوسنی قپایه‌رق راحت‌واسایش‌دوریی احداث ایتمك ایسته‌مش ایسه‌ده بوقدر جسیم ممالكك آسایشنی محافظه ماده‌سی بر ادمك ید اقتدارنده دکلدی .

الپه وآستوریه طاغلرنده هنوز تحت اطاعته آلنمامش اقوام موجود اولدیغی کبی زیر اداره‌ده بولنانلرك بعضلری دخی آره‌صره عصیان ایدرلر ایدی . شو قدرکه اوغوستوس عاصیلری تأدیب وتربیه ایتمش وروممه‌یی طانیمیانلری تحت اطاعته آلمشدر .

حدود باشلرنده ایکی بیوك دوشمن موجود ایدی . بونلرك بری ایران ایدیکه قراسوس وقعه‌سندن بری کندیسنی غالب بیلیور ایدی ؛ دیکری دخی باربارلق دریاسی عد اولنان جرمانیه ایدی .

اوغوستوس رومه‌نك انتقامنی اخذ ایتمك اوزره ایران علیهنه تدارکات کلیه یه تشبث ایتمش ایکن ایران شاهی دردنجی فرهاد قراسوسدن النان سنجاقلری اعاده ایده‌رك محاربه‌دن صرف نظر ایتدیرمشدر .

جرمانلر ایسه حالا جهانکیر رومه‌نك راحتنی اخلال ایتمکده ایدیلر . پولیئوس چزارك مظفریتندن صوکره جرمانلرك چوقلق رومه حدودینی تجاوز ایتدکاری یوقدی . بونکله برابر رومه‌لیلرینه جرمانلردن نهایت درجه‌ده خوف ایتمکده ایدیلر .

اوغوستوس بو اویغونسزلقدن دخی رومه‌یی قورتارمق ایچون جرمانیه‌نك تسکیننه قیام ایتمش و دروزوس وتیبه‌ریئوس نام اوغللری وکرمانیقوس (Germannicus) نام طورونی سایه‌لرنده بیوك بیوك مظفریتلره نائل اولمش ایسه‌ده جرمانلر دخی بو همیه‌ده بیوك بر حکومت تأسیس ایتمش اولان مارقومانلرك (Marcomans) رئیسی ماربود ایله خروساك (Cherusques) طائفه‌سی سرداری هرمان (Hermann) ك

مقاومت قهرمانانه‌لری سایه‌سنده تشبثات و مظفریاتنی نتیجه‌سز براقشلردر . هله « توتوبرغ » وقعه‌سی اوزرینه آوغوستوس جرمانیه‌یی تسکیندن صرف نظر ورەن ایله طونه نهرلرینی خطوط مدافعه اتخاذ ایده‌رك تدافعی مسلکدن آیرلمامشدر .

توتوبرغ وقعه‌سنده کانجه واروسك تحت قومانده‌سنده بولنان اوچ فرقهٔ عسکر هرمان طرفندن توتوبرغ اورمانده احاطه اولنه‌رق کاملا محو ایدلمش ایدی . آوغوستوس بو وقعه‌دن ناشی او درجه‌ده متأثر اولمشدرکه کندینی غائب ایده‌رك « واروس ! واروس هانیا جیئونلرم » اوازه‌سیله تیتمکه باشلامشدر (٦١٣) .

آوغوستوس دوری — « آوغوستوس دوری » رومه مدنیتنك اك زیاده پارلادیغی برزماندر . آوغوستوس وبالخصوص وزیری میچنات ارباب فنونی حمایه ایدر و کتبخانه‌لر ومکتبلر تأسیس ایده‌رك نشر معارفه چالیشیرلر ایدی . رومه‌نك اك بیوك فضلاسی آوغوستوس دورنده ظهوره کلمشدر . بونلرك ایچنده اك مشهور اولانلر هوراچیئوس، ویرجیلیئوس (Virgilius) او ویدیئوس، (Ovidius)، تیتوس لیویئوس (Titus Livius)، سالوستیئوس (Sallnstius) وسائره‌در .

آوغوستوس ارباب فنون معرفتیله رومه ممالکنك خریطه‌لرینی

تنظیم ایتدیرمش و بتون ممالکی شوسه یوللریله قاپلامشدر . بو یوللر حالا باقی اولوب متانتلریله هرکسی حیرت ایچنده براقمقده‌در .

طرق مخابره تجارت و صنایعك و بونلر دخی معموریتك ترقیسنی موجب اولمشدر . دکزلك قورصانلردن تطهیری وآوغوستوس طرفندن انشا ایتدیریلان لیمانلر دکز تجارتنی دخی نهایت درجه‌یه کتیرمشدر . اسکندریه، اپاصولوق، ازمیر، پیزانتیه (یعنی استانبول)، اوستیه، مارسیلیه، یکی‌قارطاجه وقادیکس دنیا تجارتنك مرکزلری مقامنده ایدی .

هله روما شهری آوغوستوس دورنده کلیا دکشمشدر . اوغوستوس طوغریسی « روما طوغله‌لرینی مرمره وطاشلرینی سوماکی‌یه تحویل ایتدم » دیمکله حق قزانمشیدی .

اوغوستوس یاخود اوقتاویئوس چزار کمال شان و عظمتله قرق درت سنه سلطنت ایتدکدن صوکره یأس وکدر ایچنده وفات ایتمشدر .

رسما دها جمهوریت باقی اولدیغندن اوغوستوس کندیسنه خلف نصب ایتمه‌مش ایسه‌ده همشیره زاده‌لرینی برر برر وارث اتخاذ ایده‌رك ضمناً قائممقام تعیین ایلمشدر . فقط تعیین ایتدیکی وارثلر بربری آرقه‌سنده وفات ایده‌رك کندیسی عمرینك نهایتنده

یالکز قالمشدر . اشته بووجهله اون بش یکرمی اعضادن مرکب اولان آوغوستوس فامیلیاسندن کیمی کندیسندن اول وفات ایتمش، کیمیده رذالت ویاخلاف اداب حرکت ایچون نفی ایدلمشیدی . بوسببدن اوله‌رق حین وفاتنده میدانده ایشه یارایه‌بیله‌جك یالکز اوکی اوغلی تیبه‌ریوس ایله انك برادر زاده‌سی کرمانیقوسدن بشقه بر کیمسه یوق‌ایدی . بناء علیه اوغوستوس دخی تیبه‌ریوسی وارث اعلان ایتمش وتیبه‌ریوس طرفندن کرمانیقوسك وارث مشروع اعلان اولنمسنی شرط قومشدر .

آوغوستوس حین وفاتنده یتمش بش یاشنده‌ایدی (٦٠٧) . —

تیبه ریئوس — آوغوستوسك وفاتی اوزرینه اوکی اوغلی تیبه‌ریئوس (٦٠٨ — ٥٧٥) ایمپراطور اعلان اولنمش وبونکله ارتق رومه‌ده جمهوریتك کولکه‌سی دخی قالمیوب اداره مستبده احداث اولندیغی آکلاشلمشدر . کرك رومه‌ده، کرك ولایاتده بوتبدلاتدن شکایت ایدن کیمسه یوقدی .

یالکز رن سواحلنده و پانونیه‌ده بولنان اردولر متوفی قوماندانلری بولنان دروزوس ایله اوغلی کرمانیقوسه اولان محبتلری جهتیله تیبه‌ریئوسك ایمپراطورلغنی تصدیق ایتمیوب عصیان وایمپراطورلغی کرمانیقوسه تکلیف ایلمشلردر . فقط کرمانیقوس قبول ایتمادکدن ماعدا عاصیلری تأدیب وتسکین ایلمشدر . کرك عسکره‌وکرك رومه‌یه بوحرکتنی اونوتدیرمق ایچون کرمانیقوس

عسکر ایله جرمانیه اوزرینه کیتمش وتیبه‌ریئوس نامنه اوله‌رق بیوك مظفریتلره نائلیتله توتوبرغ وقعه‌سنك انتقامنی المشدر .
کرمانیقوسك شهرتی افاقه یایلمش اولدیغندن قسقانج تیبه‌ریئوس انی جرمانیه دن جلب ایله شرقه کوندرمشدر . کرمانیقوس شرقده دخی رومه‌نك حدودینی توسیع وایران حکمداری اردوان ایله عقدمعاهده ایده‌رك شرقك امورینی حسن صورتله تسویه ایتمشدر . بونك اوزرینه تیبه ریئوس دخی کویا راحت ایتمك ایچون سوریه والیسنه کرمانیقوسی تسمیم ایتدیرمش وبعده شبهه‌یی ازاله ایچون والی‌یی دخی اعدام ایتمشدر . مع مافیه ینه نائل مرام اوله‌مامشدر .

ادارهٔ ممالکه کلنجه ابتدالری تیبه‌ریئوسك اداره‌سنه هیچ بردنیله‌جك یوقدی . واقعا امنیتسزلکی جهتیله رومه‌یی ترك ایله اوغوستوس کبی ولایتلرك احوالنی تفتیش ایچون دوره چیقماز ایدی . فقط ولایاته کوندره‌جکی مأمورینی انتخاب خصوصنده پك زیاده دقت ایدر ایدی . کندیسی « برمستقیم والی قیونلرك یونلرینی قیرپان ، مرتکبی دخی دریلرینی صویان چوبانلره بکزر » دیر ایدی . اوغوستوسه امتثالا تیبه‌ریئوس دخی سلطنت واحتشام وخلوصکارلق سومیوب محویت اوزره حرکت ایدر ایدی .
فقط خونریز وحریص شهرت اولان سیان (Seyan)

تیبه‌ریئوسك امنیتنی جلب ایده‌رك ریاست اموره گلنجه پك بیوك ظلمره میدان آچلمشدر ۰ سیان اوغوستوس طرفندن ایمپراطورلرك محافظه‌سنه مخصوص اولمق اوزره احداث اولنمش اولان (Pretoriens) پره‌توریان عسکری قوماندانی اولوب ایمپراطورلق مسندینه کندیسنه یول آچمق ایچون تیبه‌ریئوسك اوغلنی بیله تسمیم ایتمشدر ۰ اوغلینك مسموماً وفاتی اوزرینه تیبه‌ریئوس تبدیل اخلاق ایتمش ۰ فقط دماغ خسته‌لکنه دوچار اولمش و هیچ بر وقت اوهامدن قورتلمامشدر ۰

حتی سیانك تشویقی اوزرینه ایمپراطور بیگناه اولان پك چوق انسانی قتل و مالنی مصادره ایتمشدر ۰ تیبه‌ریئوس نهایت سیانك ملعنترینه واقف اوله‌رق انی دخی همان قتل ایتدیرمشدر ۰ لکن بونکله برابر اداره‌سنده‌کی ظلم و تعدی ینه باقی قالمشدر ۰ تیبه‌ریئوس رومه‌ده راحت ایده مدیکندن آنی ترك ایده‌رك ناپولی کورفزی آچیقلرنده بولنان قاپره‌ره آطه‌سنه تحصن ایتمشدر ۰

تیبه‌ریئوس بیوك تیرانلردن معدود اوله‌بیلیر ۰ تیبه‌ریئوسك حین وفاتنده مقامنی طوته‌جق کرمانیقوسك اوغلی قالیغولادن بشقه مناسب کیمسه قالمامشیدی ۰

قالیغولا — قالیغولا (۵۸۵) ـ ۸۵۱) ایله خلفی قلاو-دیئوسك (۵۸۱ ـ ۵٦۸) سلطنتلری عادتا رزالتدن عبارت

ایدی . قالیغولا کرمانیقوسك اوغلی اولدیغیچون اهالی جلوسی اوزرینه شنلکلر اجرا ایتمشدر . فقط برخسته‌لکدن صوکره عقلنه خفت کتیرمش اولان قالیغولا دلیلك و اسراف ایله عمومك نفرتنی موجب اولمشدر .

ساحل بحرده جسیم کوپریلر انشا ایتمك کبی جنتلره اقچه یتشدیرمك ممکن اولمدیغندن زنکین اولانلر بلا سبب اعدام اولنه‌رق اموالی مصادره ایدلنور ایدی . قالغولا ایچون انسان قانی دوکمك طبیعت ثانیه حکمنه کچمشدر . بعضا انسان اعدام ایتمکدن اوصاندیغی وقت « اه رومه اهالیسنك یالکز بر بوینی اولملی ایدیکه بن انی براوروشده کسه‌یم » دیر ایدی .

قالیغولا پره‌توریان عسکری ضابطانندن وجمهوریت طرفدارانندن بولنان (خره‌عاس) طرفندن قتل اولنمشدر . کویا خره‌عاس اهالی‌درایتسز حکمدارلرك سؤحرکاتندن اوصانمش اولدیغندن قالیغولانك اعدامی اوزرینه همان جمهوریتك اعاده‌سنه قیام اولنه‌جغنه ذاهب اولمشیدی . لکن سناتو ایله « جلوس عطیه‌سنه » آلشمش اولان عسکر قالیغولانك قتلی اوزرینه عمرینی سرایده تحت توقیفده کچیرمش اولان قلاودیئوسی چیقاروب ایمپراطور اعلان ایتمشلردر .

قلاودیئوس — قلاودیئوس پك کوشك طبیعتلی اولدیغی جهتله اداره‌سی زوجه‌سی مسالینه (Messalina) ایله پولیب

و نارسیس و پالاس نام بنده‌لری النده قالمشدر . مسالینه نك اسمی السنهٔ ناسده « فاحشه‌لك » و « حیاسزلك » سوزلری صره‌سنه داخل اولدیغی کبی بنده کانه دخی تجسم ایتمش ارتکاب نظریله باقیلیر . مسالینه علناً اجرا ایتمکده اولدیغی صداقتسزلکله قناعت ایتمیوب قوجه‌سی طورر ایکن شعشه‌لی دوکونلر اجرا ایده رك سیلیئوس نام برسناتوره وارمشدر . لکن قلاودیئوس دخی کندیسندن یکده کری قالمامشدر . چونکه اوده نکاح و دوکون ایله پیتاغور نام بر یونان کوله‌سنی تفریش ایله‌مشدر !

مع مافیه قلاودیئوس دورنده روما موفقیات خارجیه‌یه نائل اولمشدر . فاس (ماوریتانیه) قطعه‌سیله بیوك بریتانیه جزیره‌سنك قسم اعظمی فتح اولنمش ، جرمانلر تأدیب ایدلمش ، تراکیه (یعنی ادرنه ولایتی) و لیسیه و یهودیه قطعه‌لری ولایتلره تحویل اولنمشدر . حتی روماليلر ایران امراسی بیننده ظهوره کلان تفرقه‌دن بالاستفاده ایران امورینه مداخله ایله‌مشلردر .

مسالینه نك وفاتی اوزرینه قلاودیئوس کندی همشیره‌سنك قیزی آغریپینه‌یی تزوج ایتمش و کندی مخدومی بریتانیقوسی براقوب آغریپینه نك برنجی زوجندن طوغوردیغی نرونی (Néron) وارث سلطنت اعلان ایتمشدر .

نرون — نرون (٥٦٨ ـ ٥٥٤) مشهور سنه قا (Séneca) نك تربیه کرده‌سی اولوب ابتدالری ممالکی پك کوزل صورتده

اداره ايتمشدر وسلطنتنك ايلك بش سنه سى كويا رومه نك الك بختيارلق زمانلرندن معدوددر . برينك اعدامنى مبين اولان بر محكمه اعلامنى امضا ايتمك لازم كلديكى حالده نرون اغلايه رق «كاشكى بن يازى بيلمامش اوليدم» ديمشدر . لكن صوكره لرى ذوق وصفايه طاله رق بر طاقم مداهن ورذيل حريفلرك رفاقتنى قبول ايتمش وكنديسنى ماهر اوسته ظنيله اويونجى وشرقيجى وجانباز صفتيله تياتورولرده امرار وقت ايتمكه باشلامشدر .

نرون بو حالنى تقبيح ايتديكى ايچون خواجه سنى تبعيد وجبراً اوتون نام معتبر بر رومه لينك زوجه سنى ضبط ايتمشدر . نرون بو حركاتندن شكايت ايدن والده سنك دخى اعدامنى امر ايتمشدر : كويا بنده لرى والده سنى بر كمى يه بنديروب آچيقده كمى يى باترمشلر ايسه ده اغريپينه يوزه رك ساحله چيقمشدر . فقط اوغلينك امرى اوزرينه ساحلده پاره لنمشدر . نرون برادرينى دخى قتل ايتمشيدى .

قانون موجبنجه نرون زوجه سى طورر ايكن ضبط ايتمش اولديغى قارى يى تزوج ايده ميه جك ايدى . نرون بونك ايچون قاريسنى قتل ايده رك ايستديكنى تفريش ايتمشدر .

خرستيانلر حقنده اجرا اولنان برنجى قتل عام نرونك امريله اجرا اولنمشدر . نرون بونك ايچون رومه ده ظهوره كلان بيوك بر حريقى وسيله اتخاذ ايتمشدر . روايته نظراً نرون مذكور حريق

اثناسنده الندە ساز اولديغى حالدەسراى بالقوننه چيقوب مشهور هومروسك ترويه حريق حقنـده اولان بيتلرينى نقل ايتمكه باشلامشدر .

اسرافه پاره يتمديكندن زنكين رومه ليلر بلاسبب قتل وياننى اولنوب اموالى مصادره ايديلور ايدى .

نرونك باشليجه مراقى تياترو واويونى ايله شرقى ايدى . كنديسى رومەدە تيـاترو اويونجيلكى ايدر ايدى و بوخصوصده عادى آقتورلردن دهـا چوق اشاغى اولوب او يونى انسانك روحنى صيقار ايديسه‌ده حيثسز وخلوصكار رومه‌ليلر اويوننى دائمـا آلقشلارلر ايدى . بوسـببدن اولەرق نرون دخى كنديسنى بيوك بر اويونجى ظن ايدەرك اويونلره دها زيادەمبتلا اولان يونانيلرى اكلندرمك ايچون سيار اورته اويونجيسى صفتيله يونانستـانه عزيمت ايتمشدر . يونانيلر كنديسنى مستهزيانه آلقشلدقجه نرون دها زياده غيرته كلير ايدى .

نهـايت عسـكر دليلكاريله مظـالمندن غليـانه كلەرك قوماندانلردن غالبـايى ايمپراطور اعلان ايله‌مشـدر . نرون دخى « دنيـا ماهر براو يونجى يى غائب ايتمكده‌در » ديەرك كنديسنى اورمشدر (٥٥٤) .

نرونك وفاتيله يوليوس قيصر سلاله‌سى منقطع اولمشدر .

فلاویلر و آنتونینلر

سلطنت غوغاسی • وسپسیانوس • تیتوس • دومیچیئانوس • آنتونینلر — نروا • ترایان • آنتونینوس • مارق آورەلیئوس •

سلطنت غوغاسی — رومەدە ایمپراطور دیمك عسکر قوماندانی دیمك ایدی و عسکرك افکارنجە حدود باشلرندە بولنان اردولرك قوماندانلریلە ایمپراطورلر بیننده کوچوك برفرق وار ایدی — یعنی افکارلرنجە حدود باشندە بولنانلرك براردویە ' ایمپراطورلر عموم اردولرە قوماندەایدرلر ایدی • بناءعلیە نرونك وفاتی اوزرینە شرقدە وغربدە بولنان اردولر کندی قوماندانلرینی برمرتبە دها بیوك کورمك افکاریلە ایمپراطور اعلان ایتمشلر وبوکیفیتە طبیعی برنظرلە باقشلردر •

ایلك طاورانان رومەدە بولنان پرەتوریان عسکری ایدی • پرەتوریان عسکری ابتدالری رومە امور ضابطەسیلە وبعدە

ایمپراطورك محافظه‌سیله مکلف اولان عسکرایدی . اوغوستوس بوعسکری همان براردویه ابلاغ ایله‌مشیدی .

پره‌توریان قشله‌لری یواش یواش انتریقه وفساد اوجاغنه دونمشدر . رومه‌ده ظهور ایدن ایمپراطورلرك قسم اعظمی بوعسکر طرفندن ایمپراطور انتخاب اولندیغی کبی ینه بوعسکر طرفندن خلع وقتل اولنمشدر . پره‌توریانلر جلوس هدیه‌سی نامیله یکی ایمپراطوردن کایتلی عطیه‌لر آله‌رق رومه‌نك مضایقهٔ مالیه‌یه دوچار اولمسنه سبب اولمشلردر .

نرونك وفاتی اوزرینه عساکر خاصه امراسی غالبا (Galba) طرفندن عسکره عطیهٔ نقدیه وعد ایده‌رك انی ایمپراطور اعلان ایتدیرمشلردر . لکن غالبا « عادتم عسکری صاتون آلمق اولمیوب انتخاب ایلمکدر » جوابیله عطیه‌یی ویرمدیکندن انجق سکزآی قدر حکومت ایده بیلمشدر .

پره‌توریانلر غالبایی قتل ایله جلوس هدیه‌سی ایچون بازارلغه کیریشمشلر وایسته‌نیلان مقدار اقچه‌یی وعدایدن وبورجلر ایچنده قالمش اولان سفیه اوتونی (Othon) ایمپراطور وقیصر اعلان ایتمشلردر .

بوصره‌ده سوریه اردولری قوماندانلری بولنان وسپسیانوسی (Vespésiamus) ؛ رەن اردولری دخی کندی قوماندانی ویته‌لیوسی (Vitélius) ایمپراطور اعلان ایتمشلرایدی . ویته‌لیوس

وسپسیانوسدن اول رومه‌یه کلوب اوتونه غلبه وقیصرلغی ضبط ایتمش ایسه ده ازمدت ایچنده انی وسپسیانه قاپدیرمش وکندیسی اعدام اولنمشدر .

وسپسیان طرفدارلری ایله ویته‌لیئوس بیننده وقوع بولان محاربه‌ده قاپیتولیه یانمش ورومه‌ده چوق قان دوکلمشدر . وسپسیانك جلوسیله سلطنت منازعه‌لری برمدت ایچون تسکین اولنمشدر .

بو وقوعات برسنه ظرفنده ظهوره کلمشدر . —

وسپسیانوس — وسپسیانوسك (٥٥٣ـ٥٤٣) جلوسیله فلاویئوس سلاله‌سی ریاست اموره چکمشدر . وسپسیانوسك پدری هرنه‌قدر معروف ایدیسه‌ده بیوك مسند صاحبی دکلدی (تحصیلدار) . کندیسی دخی عسکر نفری اوله‌رق خدمته داخل اولمشیدی .

وسپسیانوس بریتانیه جزیره سنك حین استیلاسنده شجاعتیله شهرت قزانه‌رق ازمدت ایچنده ترقی ایتدیکی کبی آفریقه‌ده برمأموریت مهمه‌ده بولنوب استقامتیله اهالینك محبتنه نائل اولمشیدی . بوندن ماعدا برخیلی مأموریتلرده بولندیغی حالده فقر وضرورت ایچندن قورتیله‌مامشدرکه بودخی عفت واستقامتنه دال ایدی وبونك اوعصرده امثالی پك نادر ایدی . حتی ضرورتدن قورتلق ایچون ملکنی ترهین ایده‌رك تجارته تشبث

ایتمش اولدیغندن بوسایه‌ده کندیسنه «قاطرجی» لقبی ویرلمشیدی .
بواحوال کندیسنی اك مکمل مکتبدن دها کوزل صورتده تربیه ایتمشدی .

وسپسیانوسك ایلك حرکتی دورسابقك حقسز اوله‌رق تخصیص ایتمش اولدیغی رسوم ایله اخذ ایتدیکی امتیازات متنوعه‌نك ترکی وعموم ایچون عفو عمومینك اعلانی ایدی . دوشمنلری بیله بونك ایچون وسپسیانوسی ثنا ایدرلرایدی .

وسپسیانوس رومه ممالکنی پك کوزل صورتده اداره ایتمش اولدیغندن چوقدن بری مفقود اولان امنیت وآسایش اعاده اولنه‌بیلمشدر . دورنده انجق ایکی مهم محاربه واقع اولوب بونلرك بری باتاویه‌لیلرك، دیکری دخی یهودیلرك عصیانلرندن ایلری کلمشیدی .

غالیه وجرمانیه اقوامی رومه بیوندریغنه بردرلو آلشه‌میوب فرصت بولدقجه عصیان ایدرلرایدی . لکن یولیوس قیصر ایله اوغوستوس دورلرنده دوچار اولدقری بیوك مغلوبیتلری اوزرینه همان استقلاللرندن قطع امید ایتمش ایکن نروندن صوکره واقع اولان داخلی محاربه‌لر وباخصوص راهبلرینك اعتقادلرنجه رومه ایچون منبع قوت ومکنت اولان قاپیتولیه‌نك یانمسی استقلال امیدلرینك عودتنه سبب اولمشدر .

فلمنك قطعه‌سنده ساکن باتاویه لیلردن سیویلیس (Sivilis)

وغالیه‌لیلردن سابینوس (Sabinus) (که یولئوس قیصر ذریتندن بولندیغی دعواسنده ایدی) غالیه وجرمانیه‌یی عموما ایاقلاندرمشلر ورومه‌نك ایکی اردوسنی محو وبعضلرینی اسیر ایله‌مشلردر. وقعه اودرجه‌ده مهم ایدیکه همان رومه‌نك بقاسی بیله تهلکه‌دن خالی دکلدی. لکن وسپسیانوسك کوندردیکی قوماندانلردن موچیأنوس (Mucianus) مظفریتلری مناسبتیله باربارلر بیننده ظهور ایدن منازعه‌لردن بالاستفاده عاصیلری تأدیب وآسایشی اعاده ایله‌مشدر.

یهودیلرك عصیانی ایسه دها وسپسیانوس سوریه پروقونسلوسی ایکن ظهور ایتمشیدی. یهودیلر کتب سماویه‌ده مذکور اولان خاتم الانبیانك ظهوری زمانی کلمش اولدیغی ظنیله رومه‌یه قارشی قیام ایتمشلر ایدی. فقط میدان حربده وسپسیانوسه مغلوب اوله‌رق قدس شریفه تحصن ایتمشلر ایدی.

بو صرده رومه‌یه عزیمت ایدن وسپسیان قدسك فتحنی اوغلی تیتوسه (Titus) حواله ایتمش اولوب تیتوس دخی اهالینك قهرمانانه مقاومتنه باقمیزین قدسی فتح وتخریب وبیت المقدسی احراق ایتدکدن صوکره یهودیلری مملکتلرندن طرد ایده‌رك عودتلرینی منع ایله‌مشدر (٥٥٢).

مملکتدن طرد اولنان بنی‌اسرائیلك مقداری برقاچ ملیونه بالغ اولدیغی کبی محاربه ومحاصره اثناسنده تلف اولانلرك مقداری دخی کویا بر ملیون نفوسی متجاوز ایدی.

وسپسيانوس عمرينك نهايتنده قيصرلغى اوغلى تيتوسه تسليم ايدر ايكن رومه ممالكى آسايش ايچنده ايدى . ممالكك امور ماليه سى كسب انتظام ايتمش ايدى . قاصه سنده دخى كليتلى اقچه موجود ايدى . وسپسيانوس كيمسه يه كين وغرض باغلامديغى كبى كنديسنه دوشمن بيلديكى آدملرى (يارين يرمه چكرسه عبرت آلمش اولورلر » قوليله بيوك مسندلر ايله تلطيف ايدر ايدى . بناءعليه داخلده خاندانى عليهنده بولنان بر كيمسه يوقدى .

وسپسيان قاپيتوليه يى مجددا انشا وانى « آسايش معبدى » و « قوليزه » كبى مشهور بنالر ايله تزيين ايلهمشدر . قوليزه يارى كتبخانه وموزهخانه ويارى مكتب اولوب الك كوزل آثار معماريه دن معدوددر وحالا ديوارلرى سياحلرك حيرتلرينى موجب اولمقدهدر . —

تيتوس — تيتوس كنجلكنده برطرفدن وقاروشجاعت ، ديكرطرفدن دخى صفا واسراف ايله شهرت قزانمش اولديغندن هركس كنديسنده ديكر برنرون كورمكده ايدى . فقط تيتوس قيصر مقامنى احراز ايدر ايتمز تبديل مسلك ايدهرك حسن اخلاقى وحسن ادارهسيله اوغوستوسى چكمشدر . متشكر اولان رومه ليلر دخى كنديسنه « فخرالبشر » لقبنى ويرمشلردر . تيتوس

یالکز ایکی سنه حکومت ایده بیلمش ایسه‌ده دورنده خیلی وقوعات کورلمشدر ·

رومه‌ده برحریق اوچ کون اوچ کیجه دوام ایده‌رك شهرك الك کوزل محللرینی محو ایتمش، ایتالیه‌ده وبا علتی ظهور ایده‌رك یوز بیکلرجه انسان تلف اولمش، نهایت (وزوو) وولقانی دهشتلی برطاقم زلزله‌لردن صوکره امثالی کورلمامش صورتده طغیان ایده‌رك اطرافی کول وآتش التنده براقشدر [*]

تیتوس بوفلاکتلر ایچنده هریرده محتاجینك امدادلرینه یتیشه‌رك کوز یاشلرینی سیلر ایدی · قولیزه‌نك عملیاتنه تیتوس دورنده نهایت ویریلوب بومناسبتله یوز کون متمادیا شنلکلر اجرا اولنمشدر · تیتوس برخسته‌لکدن طولانی دها کنج یاشنده وفات ایتدیکندن برادری دومیچیانوس ایمپراطور اعلان ایدلمشدر ·

دومیچیانوس — دومیچیانوس (٥٢٦ ـ ٥٤١) علی العموم قیصرلر کبی پك کوزل صورتده ادارهٔ ممالکه باشلامش ایسه‌ده ازمدت ظرفنده دومیچیانوس دخی برعلته مبتلا اولوب نرون وقالیغولا عیارنده برتیران کسیلی ویرمشدر · بوعلت ایسه امنیتسزلك ایدی ·

[*] کول التنده قالان شهرلردن (هرکولانوم) و(پومپه‌یه) بو یقینلرده میدانه چیقارلمشدر ·

عسکر و جمعیت افساد اولنمش اولدیغندن هر درلو فنالقلره مستعد ایدیلر . عسکرك بلاسبب بر ایمپراطوری خلع و قتل ایله دیکرینی اجلاس ایتدکلری دخی پك چوق دفعه کورلمش ایدی . بناءعلیه ایمپراطورلر ایچنده عقلا براز ضعیف اولانلر هر طرفده کندیلرینی قتل ایچون تشکل ایدن قومیته‌لر کوره‌رك نه کندیلری راحت ایده‌بیلیرلر ایدی، نه ده کیمسه‌نی جانندن امین براقیرلر ایدی . خوف و وهم شعورلرینی اخلال ایده‌ کلدیکندن خیر ایله شری بر برندن تفریق ایتمکدن عاجز قاله‌رق اکثر خائن و مرائی آدملرده صادق و حمیتکار و بالعکس صادقده خائن کوره‌رك عمرلرینی بیکناهلرك قانلرینی دوکمك یاخود انلرك تحقیر و تبعیدیله اوغراشمق کبی تجاوزلر ایچنده کچیررلر ایدی . بو حالده نه اهالیده حمیت، نه ده افرادده غیرت قاله‌بیلور .

اشته دومیچیان کویا اطرافنی احاطه ایتمش اولان قومیته‌لرك تجاوزاتندن و اهالینك عصیانندن کندینی محافظه ایدن عسکردن ظنیله وارداتك قسم اعظمنی انلره ویرر ایدی . کندیسی حریص شهرت اولوب داکیه‌لیلره [*] اعلان حرب ایده‌رك سفره کیتمش ایسه‌ده فنا حالده مغلوب اولمشدر . فقط بونکله برابر

[*] که قارپات طاغلرینك ایکی طرفنده بیوك بر حکومت تأسیس ایتمشلر ایدی .

تریئنفله – یعنی مظفریت آلاییله رومه یه داخل اولمش و « دا-کیه وی » لقبنی اخذ ایلمشدر ·

بریتانیه جزیره سنك تسکینی دخی دومیچیئانوس زماننده اکمال ایدلمشدر · و سپسیان طرفندن مأمور ایدیلان آغریقولا (Agricola) فوق العاده حیثیتلی برذات اولوب بریتانیه نك « قیدسری » کسلمشدر · نفس انکلتره قطعه سی ولایته تحویل اولنوب کلیتلی رومه لیلر اسکان ایدلمش وانکلتره بوسایه ده تمدن ایتمشدر · اغریقولا اسقوچیه قطعه سندن صرف نظر ایده رك اسقوچیه لیلرك تجاوزلرندن انکلتره یی محافظه ایچون (قلاید) و (فورت) کورفزلری ارەسنده استحکامات متسلسله انشا ایتمشدر · لکن دومیچیئان اغریقولانك شهرتنه غبطه ایده رك انی رومه یه جلب ایله تسمیم ایلمشدر ·

خرستیانلر حقنده اجرا اولنان ایکنجی قتل عام دومیچیئانو-سك امریله واقع اولمشدر · دومیچیئانوس خرستیان اولدیغی بهانه سیله برادر زاده سنی وهمشیره سنی قتل ایتدرمشدر · نهایت زوجه سنی ده قتل ایتمکه قرار ویرمش ایسه ده زوجه سی کندیسندن اول طاورانه رق رومه یی سیئاتندن خلاص ایتمشدر · دومیچیئانوسك قتلیله فلاویئوس فاملیاسنك سلطنتنه نهایت ویرلمشدر · –

آنتونینلر – نروا – دومیچیئانوسك قتلی اوزرینه سناتو

مجلسی قومیتـه اعضاسـندن اختیار نروا (Nerva) یی قیصر اعلان ایلمشدر .

نروا (٥٢٦ ـ ٥٢٤) ممالکی کوزل صورتده اداره ایده‌رك عمومك حسن توجهنی قزانمشدر . برنجی حرکتی عفو عمومی ایله حقسز اوله‌رق مصادره اولنـان املاکلرك صاحبلرینه اعاده‌سی ماده‌سی اولمشدر .

رومه‌ده جاسوسلق بر صنعت حکمنه کچمشدی . نروا جاسوسلغی منع ایتمش و باخصوص افندیلر علیهنده جاسولق ایتمش اولان کوله‌لرایله بندکانی اعدام ایتدیرمشدر . امور مالیه تسـویه اولنمش وسرای ایمپراطوری زیارت ومصلحت ضمننده کلانلر ایچون کشاد اولنمشدر

نروا سناتونك رأینی استحصـال ایتمکسزین هیچ بر تشـبثده بولنمزایدی وسناتو اعضـاسندن کیمسه‌یی قتل ایتمیه‌جکی حقنده رسماً یمین ایتمش اولدیغندن کندی جانبه سوءقصدایدن برسناتوری عفو ایده‌رك یمیننه صادق قالمشـدر . نروا ذریتسز اولدیغندن وفاتندن مقدم قوماندانلردن ترایانی‌ولی‌عهد تعیین ایتمشدر . ـ

ترایانوس (Trajanus) — نروادن صـوکره قیصر اعلان اولنـان ترایانوس (٥٢٤ ـ ٥٠٥) رومه ایمپراطورلری ایچنده الـٔ بیوکی عداولنور . ترایان رەن ساحلنده (قولونیه‌ده) قوماندان بولنمقده اولوب نروانك وفاتی اثناسنده عسکرك خیلی وقتدن بری بوزلمش اولان انتظامنی اعاده ایتمکله مشغول ایدی .

ایمپراطور انتخاب اولندیغنی خبر الدیغی حالده رومه‌یه همان قوشمیوب ایکی سنه دها اردوکاهده قالمش وعسکرك انتظامیله آلمانیه اموريني تسویه ایتدکدن صوکره رومه‌یه کلمشدر ·

اهالی ترایانی فوق العاده صورتده استقبال ایتدیکی حالده کندیسی زوجه‌سیله برابر یایان اوله‌رق رومه‌یه داخل اولمشدر ·

زوجه‌سی (پلوتین) سرای قپوسنه کلنجه حاضر بولنان اهالی‌یه کندینی کوستره‌رك « قیافتمه باقیکز ای اهالی ! بن بو قیافتده داخل اولدیغم سرایدن ینه بو هیئت اوزره چیقمغه غیرت ایده‌جکم » دیمشدر ·

ترایان داخلی امورینك رؤیتنه نروانك مسلکی اوزره حرکت ایدر ایدی و نروادن دها پارلاق کورینور ایدی · و رومه اعیانی ایله قرنداشجه کوریشور و جاسوسلری اصلا قبول ایتمز ایدی · سناتو مجلس اعضاسندن برینك کندیسنی قتل ایتدیرمك اوزره قومیته تشکیل ایتدیکنی ایشیدنجه مرقومك خانه‌سنه عزیمت ایده‌رك اقشام طعامنده برابر یمك یمشدر ·

ترایان داخلی قاریشقلرك اوکنی الدقدن صوکره رومه ممالکی داخلنده شوسه ، صو یوللری ، کوپریلر ، مکتبلر ، قلعه‌لر کبی پك چوق آثار میدانه کتیرمشدر · رومه‌ده رکز اولنان « ترایان هیکلی » و قره‌دکز ایله قارپات طاغلری بیننده اولوب شرقدن

روم ایلی‌یی محافظه ایچون انشا اولنان « ترایان سدی » دخی ترایانك آثار مشهوره‌سندندر .

پره‌توریانلرك قوماندانانه رسماً قلیج تسلیم ایدرایکن ترایان قانون وحتایتدن ایرلمدقچه نهمده، قانونه رعایت ایلمدیکم تقدیرده دخی علیهمده استعمال ایده‌جکسکز » دیمشدر .

ترایانك وذاتاً علی‌العموم انتونینلرك اداره‌لری اولدقچه مکمل اولوب زمانلرنده رومه ممالکی راحت ایتدیکندن رومه‌لیلر طرفندن دورلری « بشریتك الك بختیارلق زمانی » یاداولنمشدر .

ترایان رومه سناتوسیله اهالیسنه حقوق وامتیازات قدیمه‌سنك پك چوقلرینی اعاده ایلمشدر . حتی اهالی فوروم میداننده اجتماع ایده‌رك قونسلوسلرایله تریبونلری انتخاب ایدرایدی . ترایان دخی قونسلوسلق ایچون نامزدلر صره‌سنه داخل اولور ایدی .

ترایان پك چوق غیرت وفداکارلق ابراز ایده‌رك داکیه دولتنی تحت اطاعته آلمش ومشهور خسرو زماننده تجاوزه باشلامش اولان ایرانیلری تأدیب ایلمشدر .

ترایان فرات ودجله اوزرنده سفینه‌لر انشا ایتدیره‌رك بصره کورفزینه قدر کیتمش وارمنستان ایله الجزیره‌یی رومه‌یه الحاق ایلمشدر . ترایان ، سنی مساعد اولسه ایدی اسکندره امتثالاً هندوستانك فتحنه قیام ایده‌جك ایدی .

ترایان دورنده اوچنجی خرستیان قتالی ظهوره کلمش اولوب خیلی قانلر دوکلمشدر .

رومه بوقدر جیتکار اولان قیصردن فوق العاده ممنون ومتشکر ایدی . حتی بوندن صوکره یکی جلوس ایدن ایمراطورك « اوغوستوسدن بختیار وترایانه فائق » اولمسی حقنده رسماً دعا ایدیلور ایدی . ترایان دخی ذریتسز وفات ایتدیکندن ایمپراطور یچه ترایانك همشهریلرندن آدریئانوسی ولی عهد طانیتدیرمشدر . —

آدریان Adrianus — قیصره اوقتاویئوس خلف اولدیغی کبی جنکاور ترایانه دخی آسایش پرور آدریئان خلف اولمشدر .

آدریانوس (٥٠٥ — ٤٨٤) درایت وحسن اداره خصوصنده ترایاندن بلکه دها اولا ایدی . جلوس ایدر ایتمز ترایانك تجاوزکارانه مسلکنی . — یعنی حدود طبیعیه نك خارجنده اولان فرات واودیسیله ارمنستانی ترك ایلمشدر .

ادریانوسك ذهنی تمامیله ممالکك داخلی اداره سنه حصر اولنمشدر . ترایان سناتو مجلسیله اهالی یه حقوق قدیمه لرینك بعضلرینی ترك ایتدیکی حالده آدریان افساد اولنمش ملته فضله حقوق وامتیازات اعطاسی مضرتدن خالی اولمدیغی ادعاسیله بالعکس ویریلان حقوقی کری آلدقدن ماعدا حکومتك استقلالنه مانع اولان سائر جهتلری دخی قالدرمشدر .

رومه حالا رسماً ادارهٔ جمهوریه ایدی . آدریان ایسه رسماً حکومت مستقله اولدیغنی اعلان ایتمش وممالکی حکومت مستقله اساسی اوزرینه بنا وتشکیل ایلمشدر .

قوهٔ قانونیه سناتو مجلسی الندن النوب اعضاسی ایمپراطور طرفندن نصب اولنور برعدلیه مجلسنه حواله اولنمش وسناتو مجلسی انجق برآنتیقه مقامنده اوله رق براقلمشدر . رومه‌نك تأسسندن بری تنظیم اولنان قوانین وایمپراطورلرك اراده‌لریله سناتونك قرارلری هپ غیرمنتظم صورتده اولوب ایچلرندن بر برینی جارح بندلر اولدیغندن مأمورین عدلیه تطبیقاتده پك چوق زحمت چکرلرایدی . آدریانوسك امریله برقاچ ارباب قانون طرفندن اشبو قوانین وارادتدن مکمل برمجموعهٔ قوانین تنظیم اولنمشدر . بومجموعه « قانون ابدی » (Edit petuel) نامیله معروفدر .

آدریان ولایتلرك احوالنی تفتیش ایچون پك چوق دوره چیقار ایدی وکیتدیکی یرلرده عدالت وحقانیت پرورلکنی اثبات ایدر ایدی . مرتکب مأمورینی سائرلره عبرت اوله‌بیله جك درجه ده تأدیب ولزوم کوریلان اصلاحاتی همان اجرا ایدر ایدی . انشا ایتدیر دیکی یول وکوپری کبی خیراتك حدوحسابی یوقدی . انکلتره قطعه سنی اسقوجیه ده ساکن جنکاور پیقت (Pictes) بار بارلردن محافظه ایچون ایکی قطعه بیننده

انشـا ایدیلان« آدریان سدی » ادریانك مشهور آثارندندر . آدریان دورنده یهو دیلر صوك دفعـه اولمق اوزره عصیان ایتمشلر ایسه‌ده باربارانه تأدیب اولنمشلردر . ـ

آنتونینوس ـ ذریتسز اولان ادریان طرفندن ولد معنوی ووارث سلطنت تعیین اولنان آنتونینوسـك (Antoninus) ایمپراطورلغی (٤٨٤ ـ ٤٦١) صلح وآسـایش ایچنده پچمش اولدیغنـدن رومه ممالکی ترقی ومعموریت کسب ایتمشـدر . بوسببدن اوله‌رق کندیسنه « نوع بشر پدری » لقبی ویرلمشدر . لکن عسکره اصلا اهمیت ویرلمدیکی جهتـله نظام و انتظامك بوزلدیغی صوکره‌دن اکلاشلمشدر . ـ

مارقوس اوره‌لیئوس (M.Aurélius) ـ آنتونینوسك وارث اتخاذ ایتـدیکی مارقوس اوره لیئوس[1] (٤٦١ ـ ٤٤٢) فنون ومعارف پرور برذات اولوب ممالکی صلح وآسایش ایچنده اداره ایتمك ایسته‌مش ایسه‌ده اوته‌ده بریده ظهوره کلان قاریشقلقلر وتجاوزلردن طولایی عمرینی اردوکاهلرده امرار ایلمشدر .

بوتجاوزلر ایچنـده الك مهم اولان عموم جرمانلرك ایاقلانوب رومه حدودینی تجاوز ایتملری ایدی . مارقوس اوره لیئوس هرنقدر جرمان باربارلرینی صورت قطعیه‌ده مغلوب وپریشـان ایده‌مه‌مش ایسه‌ده یوللرینی سد ایده‌رك ممالکی تجاوزلرندن محافظه ایده بیلمشدر .

اوره لیئوس اردوکاهلرده دخی فرصت بولدقجه فلسفه ایله اوغراشیر ایدی وطونه سواحلنده ایکن فلسفه‌یه متعلق اولوب « کندی کندیمه » عنوانیله معروف اولان اثری قلمه آلمشدر . حتی کندیسی بوسببدن اوله‌رق تاریخده اوره لیئوس « فیلو سوف » یاداولنمشدر .

دورنده ظهور ایدن داخلی قاریشقلقلر ایچنده اک مهم اولان امرادن قاسیئوسڭ تشویقیله واقع اولان سوریه عصیانی ایدی . اوره لیئو فیلوسوف بالذات سوریه‌یه عزیمت ایتمش ایسه‌ده قبل المحاربه قاسیئوس عصیان ایدن کندی عسکری طرفندن قتل اولندیغندن مسئله برطرف ایدلمشدر . قیصر سناتویه خطاباً یازدیغی مکتوبده « قاسیئوسڭ قتلنه جانم صیقلدی ، چونکه دوشمنمی دوست ایتمك شرفندن بنی محروم براقدی . انجق عائله‌نڭ سغلك دماسز ختامی بوخصوصده مدار تسلیدر » دیمشدر . انتونینلردن یالکز اوره لیئوس حکومتی کندی اوغلی قوموـ دیئوسه (٤٤٢ ـ ٤٣۰) ترك ایده‌رك وفات ایتمشدر . ـ

دور فساد واحوال اخیره

قومودیئوس • حکومت مزایده سی وعسکر رذالتی • سپتیمیئوس سه وه‌ر • قاراقالا • علکساندر سه وه‌ر • اوره لیئانوس • پروبوس • دیئوقله سیانوس • بیوك قسطنطین • بارباراك حرکتی • بیوك تئودوسیئوس • شرق وغرب ایمپراطورلقلری • وقوعات اخیره •

قومودیئوس — اون طقوز یاشنده جلوس ایتمش اولان قومودیئوس (Commodius) پدری اوره لیئوس فلیوسوفك براقدیغی محاربه یه همان ختام ویرمشدر • یعنی رومه‌نك شان وحیثیتنی دوشمنکسزین جرمانیه بار بارلرینی ممنون ایده جك شرائط صلحیه بولمشدر • یکرمی بیك قدر بار بارك رومه اردوسنه قبولی بوشرائطك بری ایدی •

مقدملری حیث وصداقتله شهر تکیر اولمش اولان رومه عسکری بودفعه افساد اولنوب حیثك کولکه سندن دخی محروم قالمش ایدی • فضله اوله‌رق قومودیئوس طرفندن یغماوغارتدن

بشقه برشیئه مائل اولمیان باربار عنصری دخی عسکره ادخال اولنمشدرکه نتیجه سنی کشف ایتمك مشکل دکلدر .

قومودیئوس دلی ، ظالم وخونریز بر حکمدار اولوب وقتنی غلادیاتور میدانده ، یاخود تیاترولرده کچیرمشدر . قومودیئوس انسان قتل ایتمکی کندیسی ایچون اکلنجه اتخاذ ایدەرك کبار ومعتبر دیمکسزین پك چوق آدم تلف ایتمش ونهایت کندیسی دخی قتل ایتمك استدیکی برفاحشه طرفندن قتل اولنمشدر . رومه ده بونکله تاریخده امثالی کورلەمش واحتمالکه کورلمیه‌جك مدهش بر دور کشاد اولنمشدر . —

حکومت مزایده سی وعسکر رذالتی — قومودیئوسك قتلندن صوکره حکومت بسبتون عسکر الندە قالمشدر . بر ایمپراطورك قتلی اوزرینه (قیصرلرك عمر طبیعیله همان اولدکلری یوقدی) پره‌توریان عسکری رومه‌ده حکومتی مزایده‌یه قورلر ایدی . سناتورلر وقوماندانلر وذاتاً کیم اولورسه اولسون زنکینلر کاوب پی اوررلر ایدی . حاصلات عسکره عائد ایدی .

مثلا قومودیئوسك قاتللری طرفندن اجلاس ایدیلان پرتیناقس (Pertinax) وعد ایتدیکی عطیه‌لری ویره‌مدیکندن قتل اولنوب رسماً حکومت مزایده اولنمش ونفر باشنه ٦٢٥٠ درهم اقچه ویرمك اوزره دیدیئوسك (Didius) اوزرنده قالمشدر . بووجهله

قزانیلان قیصرلق سناتو طرفندن تصدیق ایدلمشدر . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق خزینهٔ دولت عسکره تسلیم ایدلمش و بوده کفایت ایتمدیکندن عسکری قانع ایتمك ایچون بلاسبب بر طاقم اغنیا قتل اولنوب اموالی مصادره اولنمشدر (٤٢٩) .

فقط فنالق یالکز بوندن عبارت دکلدی . رومه‌ده قیصرك قتلی اوزرینه پره‌توریانلر حکومتی مزایده ایله مشغول ایکن بریتانیه جزیره‌سنده، رەن و طونه سواحلنده، ایللیریه‌ده و نهایت سوریه‌ده بولنان بیوك اردولر کندی قوماندانلرینی همان ایمپراطور اعلان ایدرلر ایدی . بو حالده غایت دهشتلی و مضر داخلی محاربه‌لر ظهور ایده‌رك ممالك خراب و تراب اولور ایدی .

اشبو قاریشقلقلر ایچنده ایمپراطور اعلان اولنان قوماندانلر طبیعی بربری علیهنه قیام ایدرلر ایدی . الڭ زیاده رومه‌یه یقین اولوب هرکسدن اول داورانه‌رق عسکریله برابر رومه‌یه کلان سناتو طرفندن « ایمپراطور » و « آوغوستوس » و « قیصرلق » اعلان اولنور ایدی . بونك اوزرینه سائر عاصیلر بالاتفاق مرقومك علیهنه قیام ایدرلر ایدی . بو حالك ایکی نتیجه‌سی اولور ایدی . یا متفقلر غلبه ایله ایرتسی کونی بینلرنده غوغایه باشلارلر، یاخود سناتو طرفندن تصدیق اولنان ایمپراطور عاصیلردن مناسب کوردیکنه کندی لقبلرندن « قیصرلق » لقبیله ممالكك برجهتنی اعطا ایده‌رك انکله بالاتفاق مقاومت

ایدر ایدی . عاصی متفقلر دخی ایچلرندن برینی اوغوستوس (که تقدم ایدر ایدی) ودیکرینی (قیصر) انتخاب ایدرلر ایدی. بنا علیه اکثر وقتلرده لااقل ایکی « آوغوستوس » ایله ایکی « قیصر » بولنور ایدی .

بو فساد و اختلال دورنده رومه‌ده اڭ عادی بر ادم ـ حتی باربار بیله پك چاپك ریاست اموره چقه بیلمکده ایدی . حکومت قپوسی بو وجهله هرکس ایچون اچیق اولدیغندن بر قاچ مقتدر ادم ظهور ایله رومه‌نڭ اصلاح و تربیه‌سنه سعی ایتمشلر ایسه‌ده رومه هیئت اجتماعیه‌سی اصلاح و تربیه قبول ایده‌بیلور درجه‌لری چوقدن بری آشمش اولدیغندن سعی وغیرتلرینڭ انجق موقت ثمره‌لری کوریله بیلمشدر . بو مثللو ذوات ایچنده اڭ مشهور اولانلر سپتیمیئوس سه‌وه‌ر ، علکساندر سه‌وه‌ر ، اوره‌لیانوس ، پروبوس و باخصوص دیؤقله‌سیانوس ، قسطنطین کبیر ، تئودوسیئوس کبیردرلر .

سپتیمیئوس سه‌وه‌ر — پرتیناقسڭ قتلیله قیصرلغڭ بعد المزایده دیدیئوس طرفندن اخذی خبری اردولره واصل اولنجه هیچ بری یکی ایمپراطوری طانیمیوب بریتانیه‌ده بولنانلر کندی قوماندانلری (آلبینوس) ی ، سوریه اردولری (نیکر) ی و ایللیریه اردولری دخی سپتیمئوس سه‌وه‌ری اوغوستوس وقیصر اعلان ایله‌مشلر در .

الـٔیقین بولنانسه وه‌ر (Sévére) رومه‌یه کلوب دیدیئوسی قتل ایده‌رك حکومتی ضبط ایلمشدر ۰

سه‌وه‌رك ایمپراطورلغی (٤٢٩ ـ ٤١١) پره‌تورریانلرك مغلوبیتی دیمك یدی ۰ رومه‌ده ظهوره کلان فنالقلرك باشلیجه منبعی پره‌توریان قشـله‌لری اولدیغی جهتله اشبو فرصتی فوت ایتمکسزین منبع فسادی قالدیرمق لازم ایدی ۰ سه‌وه‌ر دخی بو فکره خدمت ایده‌یورم زعمیله پره‌توریان اردولرنجه برطاقم تنسیقات اجرا ایتمشدر ۰ لکن تنسیقات ایله فساد انجق بر وقت معین ایچون منع اولنه بیلمشدر ۰ اعادهٔ آسایش ایچون پره‌توریانلری کلیاً قالدیرمق لازم ایدی ۰ خصوصیله که رومه شهرنده عسکرك اصلا لزومی یوقدی ۰

ایمپراطورلق ادعاسنده بولنان سوریه و بریتانیه قوماندانلری طبیعی سه‌وه‌رك ایمپراطورلغنی تصدیق ایتمیوب علیهنه یورومشلر ۰ فقط سه‌وه‌ر آلبینوسك قیصرلغنی تصدیق ایده‌رك انکله عقد مقاوله ایتدکدن صوکره نیکر (Niger) اوزرینـه هجوم ایله انی ازنیك و ایسوس جوارلرنده مغلوب وبعده انطاکیه‌ده قتل ایله‌مشدر (٤٢٧) ۰

آلبینوس روش احوالدن اعدام صره‌سـنك کندیسنه کله‌جکنی درك ایده‌رك رومه سنـاتوسیله بالمخـابره سه‌پتیموس سه‌وه‌ر علیهنه قیـام ایتمش ایسه ده غالیه‌ده کائن لیئون شهری

جوارنده مظفراً عودت ایدن سه وه ره مغلوب اولوب مقتوللر اره‌سنده قالمشدر .

بووجهله استقلاله نائل اولمش اولان سپتیموس سه وه ر نیکر وآلبینوسه طرفدار لقله اتهام ایده‌رك خیلی آدم تلف ایتمشدر . لکن صوکره‌لری عمرینی داخلی آسایشك اعاده سنه صرف ایلمشدر .

سه‌وه‌ر داخلی محاربه سنده اظهار ایلدیکی وحشتلرینی اونوتدیرمق ایچون ایرانه اعلان حرب ایده‌رك الجزیره‌نك برقسمنی فتح واسترداد ایله عسکرك واهالینك توجهنی قزانمشدر .

سه‌وه‌ر اداره‌ده انتظام کوزه دیرایدی ووفات ایتدیکی وقت خزینه‌ده کلیتلی نقد ایله میری انبارلرنده یدی سنه‌لك ذخیره موجود ایدی . زمان اداره سنده یالکز بریتانیه ده اختلال ظهور ایتمشدر . فقط سه‌وه‌ر بالذات عزیمتله اختلالی تسکین وآدریان سدینی تجاوزایله فورت وقلید کورفزلری اره‌سنده یکی برسد انشاایلمشدر . وفات ایدرایکن « بن هرشی دیمك ایدم، مکرهرشی هیچ برشی دکلش » دیمشدر . —

قاراقالا — سه‌وه‌رك وفاتی اوزرینه قاراقالا (Caracalla) وکه‌تا (Géta) نام ایکی اوغلی سلطنت دعواسنه دوشمشلر ونهایت مشترکاً دولتی اداره ایتمکه قرار ویرمشلردر . فقط والده‌لرینك بوکا ممانعتی اوزرینه تکرار منازعه ظهور ایتدیکندن قاراقالا

برادرینی والده‌سنك قوجاغنده اولدیغی حالده قتل ایده‌رك حکومتی ضبط ایلمشدر .

قاراقالا برادرینك طرفدارلغیله اتهام ایده‌رك یکرمی بیکی متجاوز رومه‌لی یی اعدام ایتدیردیکی کبی ولایتلرده دخی اجرا ایتمدك ظلم براقامشدر . مثلا اسکندریه‌ده نشر اولنان بر هجویه مناسبتیله اهالیسنی قتل عام ایتدیرمشدر .

قاراقالا کندی عسکری طرفندن قتل اولندیغی کبی یرینه انتخاب اولنان ماقرینوس (Macrinus) دخی ینه عسکر طرفندن اعدام اولنوب یرینه رهباندن الاغابال (Elagabal) ایمپراطور انتخاب اولنمشدر (٤٠٤) .

علکساندر سه‌وه‌ر — رومه ایمپراطورلرینك الك ایچیغی بولنان الاغابال (٤٠٤ ـ ٤٠٠) دن صوکره مرقوم طرفندن وارث اعلان اولنمش اولوب اون درت یاشنده بولنان علکساندر سه‌وه‌ر (٤٠٠ ـ ٤٨٧) ایمپراطور وقیصر تختنه جلوس ایتمشدر . علکساندر سه‌وه‌ر زماننده دخی رومه‌نك اسایشی اعاده اولنمشدر وبوکا سبب اولان کنج ایمپراطورك وصیلری ایدی .

علکساندرسه وه‌ر مظلوم وخیر خواه برادم ایدی . سراینك قپوسنه « انجق بشقه‌سندن کورمك استدیکنی سنده بشقه‌سی حقنده اجراایت » عباره‌سنی یازدرمشدر .

علکساندر سه‌وه‌ر دورنده ایرانده ساسان زاده آردشیر

اشکانیان دولتنی محو ایده‌رك ساسانیان دولتنی تأسیس ایتمشدر (٣٩٦) . اردشیر ایرانك کی خسرو و دارا وقتنده‌کی حدودینی اعاده ایتمك فکریله رومه حدودینی تجاوز ایتمش اولدیغندن علکساندر دخی اعلان حرب ایده‌رك الجزیره اوزرینه هجوم ایتمش ایسه‌ده برایش کوره‌مکسزین غالیه‌ ایله ایللیریه اوزرینه طغیان ایتمش اولان جرمانلری دفع ایچون عودت ایتمکه مجبور اولمشدر .

سه‌وه‌ر جرمانلر ایله محاربه ایده‌جکی یرده مصالحه‌یی صاتون آلمش اولدیغندن عسکر طرفندن قتل اولنمشدر . عسکرك فسادی علکساندر سه‌وه‌ردن صوکره دها زیاده آرتمشدر .

اوره‌لیئانوس (Aurelianus) — آورولیئانوسك (٣٤٧ - ٣٥٢) جلوسی اثناسنده جرمان باربارلری شرقدن (طونه‌دن) و شمالدن (ره‌ن سواحلندن) رومه‌یی راحتسز ایتمکده ایدیلر . حتی انلردن المانلر ایتالیه‌ده کائن متاور شهرینه قدر ایلریلیه‌رك رومه‌یی تهلکه ایچنده براقمشلر ایدی . لکن اوره‌لیئانوس متعدد مظفریتلر ایله باربارلری دفع ایتمکه موفق اولمشدر . شوقدر وارکه داکیه قطعه‌سی جرمانلردن وست‌غوت قومنه ترك اولنمش و طونه نهری حدود تعیین اولنمشدر .

آره‌لیئانوس غرب اموزینی ممکن مرتبه تسویه ایتدکدن صوکره خیلی وقتدن بری تسویه‌یه محتاج اولان شرق اموزینه

عطف نظر ایلمشدر . جرمانلر رەن وطونه سواحلنده رومەنك راحتنی اخلال ایتمکده اولدقلری کبی شرقده فرات سواحلنده ایرانیلرك دخی تجاوزدن کری قالدقلری یوق ایدی . بویله بر تجاوز اثناسنده رومه ایمپراطورلرندن غالیئانوس (٣٦٢ـ ٣٥٤) تدمر حکمداری بولنان (عودنات) دن بدویلرك معاونتنی طلب ایلمش اوندیغندن عودنات دخی موواققتله عجملر اوزرینه هجوم ایدەرك غایت پارلاق مظفریتلر قزانمش و حتی عودنات بوسایەده اوغوست لقبنـه نائل اولمشیدی . یعنی عرب شیخی رومه ایمپراطـوری اعلان اونمشیدی . عودنات طبیعی رومەیی دوشمیوب کندی امارتنی توسیع ایله مشـغول اولمش و حین وفاتنده تدمری بیـوك بر دولت هیئتنده براقمشـدر . تدمر غایت معمور وجسیم بر بلده ایدی . معموریتی ایسه چول طریقتله اجرا اولنقده اولان شرق وغرب تجارتندن ایلری کلمشیدی .

عودناتك وفاتندن صوکره زوجەسی زەنوبیه (زینب) ادارهٔ امارتی درعهده ایدەرك عقل و درایتی و غیرت و موفقیاتی جهتیله زوجنی دخی کچمشدر . زەنوبیه سوریه ، مصر ، جزیرة العرب واناطولیدن عبـارت بیوجك بر دولت تشکیل ایتمکی قورمش وقطعات مذکورەیی همان فتح ایتمشیدی . حتی رومه ایرانیلری اونودەرق یالکز تدمر ایله اوغراشمغه باشلامشدر .

آورەلیئانوس برقاچ دفعه غلبه ایتدکدن صوکره زەنوبیەیی

اسیر ایلمشـدر . تدمر شهری برخیلی وقت قهرمانانه مقـاومت ایتمش ایسه‌ده اوره‌لیانوس طرفندن نهایت ضبط وتخریب اونمش واهالیسی قتل عام ایدلمشدر . زه‌نوبیه اوره لیانوسك ظفرالاینه داخل اولمش وبقیهٔ عمرینی حکماایله مصاحبت وذوق وصفالر ایچنده کچیرمشـدر . زه‌نوبیـه‌نك درایت وشجـاعتی آفاقه یا- یلمشدر .

اوره لیانوس پك متکبر وحدید اولوب جزؤی قبـاحت ایله اطاعتسزلکه قارشی باربارانه معامله ایدرایدی . حتی کندیسنی دخی چکمجه جوارنده ارتکابی تعین ایتدیکندن طولایی یأسه کلمش اولان برمأمور طرفندن قتل اولنمشدر . ـ

پروبوس — پروبوس (۳٤٦ ـ ٤٤٠) دخی اوره‌لیئـا- نوس کبی باربارلرك طغیانندن رومه‌یی محافظه ایلمشدر . برخیلی وقتدن برو ایمپراطورلك وفاتی اوزرینه خلف تعیین ایدن عسـکر ایدی وسناتونك عسـکرلك انتخابنی تصدیقدن بشـقه برحرکتده بولندیغی یوقدی . اوره لیانوسك قتلندن صوکره عسـکر هر- نصلسه انتخابی سناتویه حواله ایتمشدی . سناتو ایسـه بوتکلیفی رد ایلمش اولدیغندن ایکی طرف سکز طقوز ای قدر اصرار ایده‌رك مملکتی رئیسسز براقشلردر . لکن جرمان باربارلری هر طرفدن تجا- وزه باشلادقلرندن تلاش ایتمش اولان سناتو ابتدا اختیار تاسیتوسی[*]

[*] که ایرانه هجوم ایتمك اوزره سفره چیقمش ایکن یولده یعنی قفقاسیه‌ده وفات ایلمشدر .

و بعده دالماچیه‌لی پروبوسی ایمپراطور و قیصر اعلان ایله‌مشدر ۰

پروبوس اختیارلغیله برابر پك جیتلی و غیور بر ذات ایدی ۰ جرمانلری رومه ممالکندن اخراج ایتدکدن ماعدا جرمانیه قطعه‌سنه داخل اولوب بار بارلری دهشت ایچنده براقشدر ۰ پروبوس بر سرعت فوق العاده ایله ممالك جسیمه‌نك آسایشنی اعاده ایده‌رك ایرانه سفر ایتمك ایچون تدارکاتده بولنور ایکن حسن اداره‌سیله قانون پرورلکدن حشنود اولمیان عسکر طرفندن قتل اولنمشدر ۰

دیئوقله‌سیانوس (Dioclétianus) — پروبوسك قتلنی متعاقبا بر معتاد ظهور ایدن اختلالدن صوکره قالسیدوآن (یعنی قاضی کوی) ده بولنان عسکر دیئوقله سیانوسی ایمپراطور اعلان ایله‌مشدر ۰

دیئوقله سیانوس (۳۲۷ ـ ۳۱۷) عادی بر دالماچیه‌لی اولوب محاربه‌لرده اظهار ایتدیکی شجاعت و قهرمانلق سایه‌سنده بیوك رتبه‌لره نائل اولمشیدی ۰

دیئوقله سیانوسك انتخابی پك مناسب بر انتخاب ایدی. چونکه کندیسی تجربه و اعتدال صاحبی مسلك صاحبی اولوب بعضاً استحصال مقصد ایچون دسیسه و بازبارلقدن چکنمز ایدی ۰ دیئوقله سیانوس کمال استقلال اوزره ممالکی اداره ایتمك نیتیله قیصرلغی قبول ایتمش ایدی ۰ لکن استقلال

اوزره اداره ایجق ممالکك داخلی آسایشیله حدودینك تجاوزدن محافظه‌سنه متوقف ایدی . دیئوقله‌سیان ایسه بو ایشلك بر آدمك خرجی اولمدیغنی درك ایده رك قوماندانلردن ماقسیمیانوسی (Maximianus) کندیسنه معاون نصب ایتمش و ممالکی ایکی قطعه‌یه تقسیم ایله‌مشدر . کندیسی شرق ممالکنی الوب ایرانیلر ایله محاربه‌یه باشلامش ، ماقسیمیئانوسی دخی جرمانیه بربارلرینه قارشی مأمور ایله‌مشدر .

دیئوقله‌سیانوس شانلی مظفریتلردن صوکره الجزیره‌نك قسم کلیسنی استرداد ایتمش و عقد ایتدیکی مصالحه‌ده ارمنستان ایله قفقاسیه‌نك رومه‌نك حمایه‌سی تحتنده بولنملرینی شرائط صره‌سنه داخل ایله‌مشدر .

بر مدت صوکره دیئوقله‌سیانوس رومه ممالك وسیعه‌سنی یولنده اداره ایچون ایکی ایمپراطوری دخی آز کوره‌رك ایکی « قیصر » دها علاوه ایله‌مشدر . یکی قیصرلر کندی زوجه‌لرینی ترك ایده‌رك « ایمپراطور » و « اوغوستوس » اولان دیئوقله‌سیئانوس ایله ماقسیمیئانوسك قیزلرینی تزوج ایتمشلردر [*] . بو درت کشینك زمان اداره‌لرنی « تترارخیه » (Tetrarchia)

[*] قسطنطین کبیرك والده‌سی بولنسان مشهور (هلەنه) تقسیم ممالکده غالیه واسپانیه وبریتانیه‌یی اخذایدن قونستانچیئوس خلوروسلك زوجه‌سی بولندیغی حالده ترك اولنمشیدی :

یاد اولنمشدر .

دیئوقله‌سیانوس ازنیك شهرینی کندیسی ایچون پای تخت اتخاذ ایتمش اولوب تشریفات وسلطنتی اسیه حکمدارلرینه تقلیداً ترتیب ایله‌مشدر . ذاتاً ممالکده رسماً درت حکمدار موجود ایدیسه‌ده ینه دیئوقله‌سیانك رأیی اولمقسزین هیچ برایش تسویه اولنماز ایدی . خرستیانلر حقنده اجرا ایدیلان قتل عاملرك الك آخری والك دهشتلیسی دیئوقله سیانوسلك زماننده شریکی غاله‌ریئوسلك توصیه‌سیله واقع اولمشدر (۳۱۹) .

دیئوقله‌سیانوس ایکی سنه صوکره کندی اختیاریله ترك حکومت ایده‌رك مملکتنه چکیلوب زراعت وبغچوانلقله مشغول اولمشدر . ماقسیمیانوس دخی انك توصیه‌سیله ایمپراطورلغی ترك ایتمش ایکن بعده پشیمان اولوب تکرار انی التزام ایتدیکی کبی دیئوقله سیانوسی دخی ریاست اموره دعوت ایله‌مشدر فقط دیئوقله سیئانوس قبول ایتمه‌یوب بوبابده یازدیغی مکتوبده « اکر سن (یعنی ماقسیمیانوس) کندی الله یتشدیردیکم بوستان ایله سبزواتی کورمش اولیدك بکا اداره‌ٔ امور کبی صیقندیلی برایشی تکلیف ایتمز ایدك » دیمشدر . —

بیوك قسطنطین — دیئوقله سیانوس ریاست اموردن چکلدیکی اثناده قاریشقلقلر کسب شدت ایتمشدر . ممالك بردن آلتی ایمپراطور النده قالوب برخیلی مدت داخلی محاربه‌لره دوچار

اولمش ایسه‌ده قونستانچیوس خلوروسك (Chlorus) اوغلی قسطنطین جمله‌سنه غلبه ایده‌رك استقلال اوزره رومه‌یی اداره ایتمکه باشلامشدر (٢٩٩) .

قسطنطین (٣١٦ ـ ٢٨٥) میدان حربده غیرت، شجاعت، فداکارلق ابراز و مغلوبلره قارشی وحشت، غالبلره قارشی دخی دسایس اظهار ایده‌رك دوشمنلرینی برطرف ایله‌مشدر . معمافیه مظفریتنه باشلیجه سبب اولان خرستیان مذهبنك قبولیدر .

رومه ممالکنده خرستیانلر کثرت بولمش اولدیغندن قسطنطین دورنده اردولری تشکیل ایدن افراد عسکریه‌نك همان نصفی خرستیان بولنمقده ایدی . قسطنطین محاربه‌لرك برنده وغایت تهلکه‌لی برآنده عسکرینی تشویق ایچون سنجاقلرك اوستلرینه صلیب طاقدیرمش اولوب بوسایه‌ده مظفر اولمق کبی ثمره‌لر کورنجه ابتدا « میلان فرمانیله » (Edit de Milan) خرستیانلره حریت وجدان اعطا (٣٠٩) وبعده کندیسی دخی رسماً خرستیانلغی قبول ایلمشدر .

قسطنطین ایلیکلرینه قدر جمهوریت افکاریله طولمش اولان رومه شهرینك حکم و نفوذینی قیرمق ایچون رومه‌نك یرینه کچه‌بیله‌جك : یعنی رومه کبی عظیم بردولت ایچون پای تخت اوله‌بیله‌جك برشهر انشاسنی قورمش ایدی . بوپای تخت تخت ایچون شرقدن غربه قدر ممتد اولان رومه ممالکنده اسکی بیزانچیوملـ ـ یعنی استانبولك موقعندن دها مناسب برموقع بوله‌مامشدر .

قسطنطین شهرك انشاسنه قبل الهجره ایکی یوز طقسان التی سنه‌سنده‌بدأ و مباشرت ایتدیکی حالده انجق ۲۹۲ سنه‌سنده رسماً ممالکك پای تختی اعلان اولنه بیله‌جك حاله کتیره بیلمشدر ۰

قسطنطین مزین ابنیه ومیدانلر ایله شهر جدیدی فوق‌العاده صورتده تزیین ایلدیکی کبی رومه‌ده‌کی سناتویه مقابل برسناتو مجلسی‌تشکیل وبرقاپیتولیه [*] بنا‌ایله‌مشدر ۰ شهرك بناسی ختام بولور بولماز قسطنطین هرطرفدن خیلی هیکللر ورسملر جلب ایله انی رومه‌دن دها کوزل‌صورتده دوناتمشدر ۰ ذاتاً سرای ایمپراطوری ایله صفالرینه الشمش اولان اعیان واشراف کندو- لکلرندن رومه‌یی ترك ایله قسطنطینیه‌یه نقل‌خانه ایله‌مشلردر ۰

قسطنطین رومه‌نك اصلاحنه دخی اظهار غیرت ایده‌رك فسادك اوکنی المق زعمیله قوانین اساسیه‌یی وهیئت اداره‌یی تعدیل وتبدیل ایله‌مشدر ۰

قسطنطینك نامی اوغلنی ، زوجه‌سنی وسائر بر طاقم معصو- ملری باربارانه قتل ایتمك کبی بیوك جنایتلر ایله لکه‌ئمشدر ۰

۰ خرستیانلغك قبولی اوزرینه رومه‌نك وحدانیتنی - یعنی برمرکزه تبعیتنی محافظه ایتمك ایچون دهاسهولت کسب ایتمش ایکن قسطنطین‌حین وفاتنده اوغللریله طورونلری بیننده حکومتی تقسیم ایده‌رك بیوك برخطاده بولنمشدر ۰

[*] ایچ قلعه ـ سرای بوروننده ایدی ۰

بار بارلرك حركتی — قسطنطینك وفاتندن صوكره متعدد اوغللریله طوروننرندن حصه‌یه نائل اولانلر بربریله محاربه‌یه طوتشدقلری كبی حصه‌دن محروم براقیلانلر دخی سلطنت دعواسیله برر برر قیام ایله‌مشلردر ٠

نهایت قسطنطینك كچوك اوغلی یولیئانوس (٣٦١ ـ ٣٥٨) كرك داخلی وكرك خارجی دوشمنلره غلبه ایده‌رك استقلاله نائل اولمش ایسه‌ده پوت پرستلكی التزام ایده‌رك خرستیانلغك علیهنده بولندیغندن قاریشقلقلر تكرار ظهور ایله‌مشدر ٠ حتی یولیئانوس تاریخده « مرتد » (Apostat) یولیئانوس لقبیله معروفدر ٠

مرتد یولیئانوسدن صوكره شرق والنس (Valens) وغرب والنتینیئانوس(Valentinianus) نام ایكی برادر النده قالمشدر ٠ برطرفدن ایران حكمدار شابور ثانی اناطولی اوزرینه تجاوز ایتمكده ایدی ٠ فقط سائر جهتلردن وقوع بولان باربار طغیانلرینه قارشی بو تجاوز هیچ حكمنده ایدی ٠ ارتق باربارلری رومه اوزرینه سوق ایدن یالكز یغما وغارت ارزوسی دكلدی ٠ اسیه‌دن هجوم ایدن(هون) اقوام حشیه‌سی اوروپاو حشیلرینی اوركوتمش اولوب بونلر دخی هیئتیله مملكتلرینی ترك ایده‌رك رومه اوزرینه حركت ایله‌مش اولدقلرندن قرون وسطایی احداث ایدن « مهاجرت عمومیه » دوری باش كوسترمشدر ٠

بیوك تئودوسیئوس — والنس ادرنه یه قدر تجاوز ایتمش اولان غوت (Gothes) باربارلریله ایتدیکی بیوك محاربه‌ده عسکرینك قسم اعظمیله برابر تلف اولمش اولدیغندن شرق قطعه‌سی برادری والنتنیئانوس طرفندن تئودوسیئوس نام قوماندانه ویرلمشدر .

اشبو تئودوسیئوس (٢٤٣ - ٢٢٧) درایتلی واهلیتلی برذات اولوب غیرت فوق العاده‌سیله شرقك اسایشنی اعاده ایتدیکی کبی غرب قطعه‌سنی دخی ضبط ایتمشدر . بوندن ماعدا خرستیانلق ایچنده ظهور ایدن (آریئوس) مذهبنی التزام ایدنلری طرد ایده‌رك قاتولیکلری التزام ایتدیکی ایچون « کبیر » لقبنی قزانمشدر .

شرق وغرب ایمپراطورلقلری — تئودوسیئوس دورنده صوك دفعه اولمق اوزره شرق وغرب برلشمش ایدی . حین وفاتنده تئودوسیئوس رومه‌نك شرق نصفنی « شرق ایمپراطورلغی » نامیله بیوك اوغلی آرقادیئوسه وروم‌ه‌نك غرب نصفنی دخی « غرب ایمپراطورلغی » نامیله دیکر اوغلی هونوریئوسه ترك ایله‌مشدر (٢٢٧) .

بوندن صوکره ایکی قسم دخی « شرقی رومه ایمپراطورلغی و « غربی رومه ایمپراطورلغی »ناملریله ایکی مستقل دولت اولمشلردر .

غرب ايمپراطورلغی نفس ايتاليه ، جرمانيه غاليه ، بيوك بريتانيه ، اسپانيه ماوريتانيه (فاس وجزاير) ، قارطاجه (تونس) وبرطاقم اطه لردن عبارت ايدی .

شرق ايمپراطولغنه دخی بالقان شبه جزيره سی (روم ايلی) ، اناطولی ، سوريه ، مصر وبحر سفيدك شرق نصفنده بولنان آطه لر داخل اولمشدر .

بوتقسيم رومه نك انقراض كليسی نقطه سيدر . —

وقوعات اخيره — كنديلرينی بيلديرمش اولان تئودوسيئوسك وفاتی اوزرينه باربارلر ينه ميدانه چيقمشلردر . برطاقمی خارجدن هجوم ايتدكلری كبی بر طاقمی دخی تئودوسيئوس طرفندن يرلشديرلمش اولديغی حالده ينه عصيان ايلمشدر .

قسطنطنيه موقعنك متانتی وباربارلرك حركت ايتدكلری طريقك خارجنده بولنمسی جهتيله شرق ايمپراطورلغی اون عصر قدر دها يشامش ايسه ده غرب ايمپراطورلغی بر بری آرقه سنده وقوع بولان باربار هجوملرينه طيانه ميوب محو اولمشدر .

هونوريئوسدن صوكره طورونی والنتينيئانوس (١٩٩-١٦٨) غوت باربارلرينه ممالكك برقسمنی ترك ايدرك اوتوز برسنه قدر حكومت ايتمش ايسه ده وفاتندن صوكره برمعتاد برقاچ متغلب

ظهور ایده‌رك دولت ضعیف دوشمش و نهایت کنج رومولوس اوغوستولوس (Rumulus Augustulus) زماننده هرول قرالی اودوآقر (Odoacre) رومه‌یی ضبط ایله ایتالیه‌دن «ایتالیه قراللغی» نامیله بربار دولتی تأسیس ایلمشدر (١٤٦) ٠

شوراسی غریبدرکه صوك شرق ایمپراطوری شرقی رومه‌نك مؤسسی بولنان قسطنطین ایله اداش اولدیغی کبی صوك غرب ایمپراطوری دخی رومه‌یی تأسیس ایدن رومه‌لوس ایله ایمپراطورلغی احداث ایدن اوغوستوسك اسملرینی جامع ایدی ٠ —

خرستیانلق

مضایقهٔ روحانیه • حضرت عیسی • قتل عامر • مذهب فرقه‌لری • ازنیك اجتماع روحانیسی •

مضایقهٔ روحانیه — رومه لیلرك مذهبلری عناصر یونان مذهبی اولان « پانته ئیزم » ایدی • علی العموم مذهبك تملی حسن اخلاق اولدیغی حالده یونانیلرك معبودلری بیله حسن اخلاق صاحبی صورتنده کوسترلمز ایدی • انئیونك معبودلردن معدود اولان یوپیتر، وه نوس، باقخوس بیله نهایت درجه‌ده چاپقین وزناکار کوسترلمکده‌در • بویله برمذهب طبیعی اهالی‌یی متدین وحسن اخلاق صاحبی ایدمز ایدی •

رومه‌لیلر لایعد اولان معبودلر یله قناعت ایتمیوب برطرفدن فتح ایتدیکی ممالکك معبودلرینی دخی ضبط ایدر، دیکر طرفدن دخی یولیئوس قیصر کبی اعتقادسز متغلبلری معبود اعلان ایده‌رك انلره مخصوص معبدلر انشا ایلر ایدی • بونك نتیجه‌سی اوله‌رق رومه لیلرك مذهبنده اویله چرکین وبربرینه ضد احوال کورلمکه باشلامشدرکه اعتقاد ایدیلیر هیچ برجهتی قالمامشدر •

دکل افراد اهالی رؤسای روحانیه دخی اعتقادسز اولدقلرینی کتم ایده‌مزلر ایدی . مثلا اجرای آیین ایچون طوپلانمش اولان راهبلر اثنای عبادتده بربرینه باقوب کولشورلر ایدی .

مذهب جمیع زمانده وهریرده مظلوم ومغدورلرك مدار تسلیلریدر . رومه قدر مظلوم ومغدور بول برممالك ایسه تصور اولنه‌ماز ایدی . بناء علیه رومه‌نك مذهبسزلکی آریجه بیوك برمضایقه مقامنده ایدی .

رومه ممالکنده مغدور اولان یالکز برصنف اهالی دکلدی . نفس رومه شهری عموم ممالکه اصل مختلفه اوزره حکم ایتمکده ایکن رومه‌ده بیله ایشلر یولنده دکلدی . حکومت وثروت « اوپتیماتلر » لك النده اولوب اهالی آج وسفیل اوله‌رق سورینوب طورر ایدی .

رومه ضبط اولنان ممالك جمله‌سنی برنوع روابط ایله کندیسنه بند ایتمیوب هربرینك ضبط وربطی یرلی بولنور ایدی . حقوق سیاسیه یالکز اصل رومه‌لیلره مخصوص ایدی . ممالك اهالیسی ایسه حقوقسزلقده بیله مساوی دکلدی .

اك زیاده ظلم ووحشتلر ایچنده بولنان اسرا ایدی . دنیا قوریله‌لی رومه‌نك اسرا حقنده‌کی نظاملری قدر وحشی نظاملر دها کورلمه‌مشدر .

بویله احوال ایچنده رومه پلبسلرندن بدأ ایله ولایتلرك الك خفی کوشه‌لرنده بولنان اسرا وشاکرده وارنجه‌یه قدر ملیونلرجه

اهالی تسلی یه محتاج ایدی ـ یعنی بو دنیاده چکیلان عذابلرك آخرتده مكافاتلری كوریله جکنی وعد ایدرك انلری یأس حالندن قورتاره جق بر اعتقاد لازم ایدی . رومه نك مذهب اهلیسی متروك اولمه دخی بو بابده دوا اوله مازایدی . زیرا بو اعتقـادی بسـلیه جك خواصده محروم ایدی . بناءً علیه یكی بر مذهبه احتیاج وار ایدی . خرستیان مذهبی دخی بو صرده ظهور ایتمشدر . ـ

حضرت عیسی ــ عیسی علیه السـلام آوغوسـتوس سلطنتنك اوتوزنجی سنه سنده ـ یعنی هجرت نبویه دن (٦٢٢) سنه مقدم شامده دنیایه كلمشدر . او اثناده مظالم وتعدیات ایچنده بولنان بنی اسرائیل جناب حق طرفندن بر رهبر كوندرلمسنه انتظار ایتمكده ایدیلر . دها حضرت عیسی میدانه چیقمزدن مقدم كندوسنك روی زمینده اولدیغنی خبرویرنلر بولنمش واهـالی درت كوزایله ظهورینه منتظر اولمشیدی . فقط حضرت عیسی اوتوز یاشنده اولدیغی حالده میدانه چیقوب وعظه باشلاینجه یهودیلر وعظندن ممنون اولمیوب كندیسندن یوزچورمشدر .

مظالم ایچنده قالمش اولان یهودیلر دوشمنلرینك قهرینه بر واسطه بكله یورلر ایدی . حضرت عیسی ایسه دوشمنلرینه قارشی حلم « ومحبت توصیه ایتمكده ایدی . بختیار اولان حلیم وصبور « اولانلردر چونكی اخرتده مكافاتلرینی الەرق متسلی اولورلر . « كتب مقدسه ده قتلدن امتناع ایدلمسنی امر اولنمش ' بن سزه

« علاوه ایتدرمکه کندی قرنداشی ـ یعنی انسان ـ حقنده حدت
« وغضب ایدن تأدیبه شایاندر . جناب حقه قربان کسه جك اولور
« سه کز ابتدا سزه کوچنمش اولان آدمك کوکلنی یاپکزده صوکره
قربان کسکز .

« کتب مقدسه ده « زنا ممنوعدر . بن دیرمکه کوتو کوز ایله
« برقادینه باقق قلباً زنایی اجرا ایتمك دیمکدر .

« کتب عتیقه ده (کوزکوزه دیش دیشه) دینلیور ، بن ایسه
« سزك صاغ یناغکزه طوقات اتانه کمال حلم ایله صول یناغکزی
دخی تقدیم ایدیکز دیرم .

« کتب مقدسه ده (دوستلرکزه محبت ودوشمنلرکزه نفرت
« ایدیکز) دینلمش . بن ایسه دوشمنلرکزی سویکز ، سزه نفرت
« ایدنلره ایلك ایدیکز ، سزه ظلم ایدنلره دعا ایدیکز) دیرم .
چونکه سزی سونلردن بشقه کیمسه یی سومدکدن صوکره مکافاة
اولنمکزه مناسبت قالماز .

انسانلره ایلك ایتدیککز وقت انی خفیاً اجرا ایدیکز
دعاکزی دخی اوزاتمیوب تنهالرده ایدیکز . وعبادتکز کوستر-
یش کبی اولمسون » .

ایشته خرستیانلغك الـمهم احکامی .

حضرت عیسی علیه السلام انسانلرك جناب حق عندنده

مساوی اولدقلرینی وآخرتده صنوف ممتازه‌ایچون هیچ بر امتیاز اولمدیغنی اعلان ایدرایدی .

بو افکار مظلوملر ایچون بیوك بر تسلی ایدی . بو سببدن اوله‌رق بیوکلر دها خرستیانلغك نه اولدیغنی ایشتمامش ایکن رومه ممالکنك هرطرفنده مغدور و بیکسلردن منتظم خرستیان جماعتلری تشکل ایتمش ایدی . خرستیانلغك حکومت طرفندن کیبیج قبول اولنمسنه سبب دخی باربارلرك نظرنده پك اغر کورینان محویت وحزن نامحدودایدی . حتی بو افکار ابتدا پك وحشی کاه - رك عموملك غلیانی موجب اولمشدر . یهودیلر کندیسنی توقیف ایله رومه‌نك قدس محافظنه تسلیم ایتمشلر وتشکل ایدن بر محکمه کندیسنی « اللهك اوغلی‌یم » دیه کفرده بولنمسیله اتهام ایده‌رك خاچه اصلمسنه حکم ویرمشدر .

خرستیانلق — خرستیانلرك اعتقادنجه پك چوق اشکنجه لردن صوکره حضرت عیسی خاچه اصلمش ، خاچ اوزرنده تسلیم روح ایلمش ، اوچ کون صوکره تکرار دیریله‌رك عروج ایتمشدر . خرستیانلر بوندن ماعدا حضرت عیسانك (حاشا) « جناب الله ایله همموجود اللهك اوغلی » و « الله » اولدیغنی ادعا ایدرلر . حتی خرستیانلر برده روح القدس علاوه ایدرك اولوهیتی اوچ صفتده کورورلر . بو اوچ صفت دخی « اقانیم ثلثه » (پدر ، اوغلی ، روح القدس) نامیله معرفدر .

مستقلاً عيسى عليه السلام واسطه سيله تبليغ اولنان كلامالله اليوم موجود اولميوب موجود اولان انجيل حواريوندن يعنى حضرت عيسانك معيت ورفقتنه الديغى اون ايكى مهتديدن سن ماتياس (St Mathias) سن ژان (St Jean) (يانوس) ايله بيولك رؤسادن سن لوقه (St Lucca) وسن مارقوس (St Marcus) طرفندن حضرت عيسانك عروجندن صوكره ياز يلان درت نسخه كتابدر . بودرت كشى « اصحاب انجيل » (Les quatres Evangélistes) ياد اولنمشلردر .

بوندن ماعده « حواريونك آثارى » (Actes des Apôtres) « ونامه‌لر » (Edites) و« ايوقاليپس » (Apocalypse) نامداثار دخى انجيله علاوه اولنه‌رق « عهد جديد » ناميله بر مجموعه تشكيل اولنمشدر .

« حواريونك اثارى » نام كتاب حضرت عيسانك عروجندن صوكره حواريونك هرطرفه طاغيلوب مشركارى خرستيانلغه دعوت ايچون نه حركتلرده بولندقلرندن ، نه مثللو مخالفتلر كوردكلرندن ودوچار اولدقلرى معاملاتدن بحث ايدر .

« نامه‌لر » دخى حواريون طرفندن اهاليه خطاباً يازيلان نامه‌لراولوب بونلر خرستيانلغك ايمپراطور نرون دورينه قدر نه هيئتده بولنديغنى كوسترر .

سن ژان طرفندن يازيلان (آپوقاليپس) ايسه غايت مغلق

ولاستیقلی یازلمش اولوب حالا لابقیله شرح اولنه‌مامشدر ومبهم احکام چیقارمق ایچون واسطه اتخاذ اولنمشدر ٠

حضرت عیسانك عروجندن صوکره خرستیانلغی قبول ایده‌رك انك انتشارینه چوق خدمت ایتمش اولان سن پول (پاو- لوس) دخی حواریون صره‌سنه داخل اولمشدر ٠

خرستیان مذهبی ابتدا فقیر ومظلوم اهالی بیننده انتشار ایتمشدر ٠ بونلر خفی محللرده اجتماع ایده‌رك عبادت ایدرلر ایدی برمحلك خرستیانلری ایچلرندن اك مناسب اولانی راهب - یعنی رئیس انتخاب ایده‌رك انك امریله حرکت ایدرلر ایدی ٠ بو کبی بر قاچ پاپاز اوزرنده یا حواریون طرفندن تعیین ایدلمش، یاخود انتخاب اولنمش بر پسقوپوس، برقاچ پسقوپوس اوزرنده دخی بر میتروپولید بولنور ایدی ٠ صوکره‌لری پای تخت وبعض بیوك مرکزلرده بولنان میتروپولیدلره پاطریق دیمشلردر ٠ طبعی اك بیوك پاطریقلر رومه ده‌کی (پاپا) وقسطنطنیه ده‌کی شرق پاطریقی ایدی ٠

بوندن اکلاشلدیغی اوزره خرستیانلر دها رسماً میدانه چیقمازدن اول منتظم برهیئت تشکیل ایتمشلر ایدی وکافهٔ اموری رؤساسی طرفندن رؤیت اولنور ایدی ٠

بوهیئت اودرجه‌ده برلشمش ایدیکه میلاددن اوچ یوزسنه صوکره رومه قیصرلری خرستیانلغی قبول ایده‌رك انی دولتك رسمی مذهبی اتخاذ ایتدکلری حالده ینه باقی قالمشدر - یعنی

« هیئت جسمانیه » یه قارشی بر « هیئت روحانیه » نك حاضر بولندرلمسی خرستیانلغك شرائط اساسیهٔ شرعیه‌سندن بولنمشدر ٠

قتل عاملر — خرستیانلر هرنقدر کیمسه حقنده تجاوز ایتمزلر ایدیسه‌ده خفی اجتماعلری و حکومتك بعض نظاماتنه اطاعتسزلکاری ایله قیصرلرك سوء ظنلرینی جلب ایتمشلردر ٠ قیصرلر رئیس روحانی بولندقلرندن تحت ریاستلرنده بولنان مذهبی طانیموب انکله اکلنمکده اولانلری تأدیب ایتمکی کندیلری ایچون وظیفه‌دن عد ایدرلر ایدی ٠

قیصرلر اکثریه اولان احتیاجلرینی دفع ایچون بر سببله اغنیایی اعدام و اموالنی مصادره ایتمکه آلشمشلر ایدی ٠ خرستیانلق ایسه ایستدکارینی اعدام ایچون کوزل بر واسطهٔ اتهام صره‌سنه کچمشدر ٠

اهالی‌یی اکلندیرمك قیصرك برنجی وظائفندن معدود ایدی ٠ قان سیللری ایچنده بیومش اولان رومه‌لیلر ایسه انجق انسانی آقدیغی وقت اکلنه بیلورلر ایدی ٠ خرستیانلر ایمپراطورلر نظرنده غلادیئاتور میدانی ایچون مال کسلمشلردر ٠

نهایت خرستیانلر بیوك بر قوت حاصل ایتمشلر ایدی ٠ حکمدارلر ایسه قسقانج اولوب قوتی چکه‌مدکلرندن انی چیکنامك ایچون فرصت آرارلر ایدی ٠

« قتل عاملرك » اسبابی بونلردر ٠ مشهور اولا قتال عمو-

ميه اوتوز اولوب برنجيسى نرون و صوڭنجيسى دخى ديئوقله‌سيان دورنده ظهوره ايتمشدر ·

نرون رومه‌ده ظهور ايدن بيوك حريقى وسيله اتخاذ ايده‌رك خرستيانلرك قتلنى امر ايتمش اولديغندن عسكر واهالى خرستيانلرى طوتوب قتل ايدرلر ، وحشى حيوانلرك دريلرينه ديكوب غلادياتور ميدانلرنده كوپكلر ايچنه صاليويررلر وبووجهله انلرى پاره پاره ايتديره‌رك اكثريلرى اغاجره اصنوب اوزرلرينه زيفت سوررلر وكيجه‌لرى باغچه‌لرى تنوير ايچون بو حالده طوتشديررلر ايدى ·

بووچشتلر ايسه حرستيانلرك دكل ازلمسنى بالعكس برك زياده چوغالمسنى موجب اولور ايدى · چونكه خرستيانلرك يأس اماره‌لرى كوسترمكسزين اولمكه گيتدكلرينى وشكايت ايتمكسزين انواع عذابلره تحمل ايتدكلرينى كوران اهالى بوحالده امداد الهى اثرى كوره‌رك خرستيانلغه ميل ايدر ايدى ·

دوشمنلر ايچنده قالمش اولان بيوك قسطنطين مظفر اولمق اميديله سنجاقلر اوزرينه صليب طاقديروب خرستيانلرى ممنون ايتمش ايدى · افراد عسكريه‌نك نصفندن زياده‌سى خرستيان بولنديغندن بوكيفيت غلبه‌سنى موجب اولمشدر · قسطنطين دخى «ميلان فرمانى» ناميله معروف اولان فرمان واسطه‌سيله خرستيانلغى قبول ايله‌مشدر (٣٠٩) ·

خرستیانلغك احکامی رومه‌نك عادتلریله بعض نظاماتك تعدیلنه سبب اولمشدر — یعنی غلادیاتور اویونلریله اشکنجه‌لر و اسرا ایله بورجلیلر حقنده اولان وحشی نظاملر قالدیرلمشدر .

مذهب فرقه‌لری و ازمنیاك اجتماع روحانیسی — عیسی علیه السلام کویا منتظم و مضبوط بر اعتقادنامه براقامش و انجیل شریف حواریون طرفندن نقل و جمع و تنظیم ایدلمش اولدیغندن کرك بووجه تضمنه و کرك بعض احکامنك تفسیرینه اعتراض ایدنلر اکسك دکلدی . منازعه‌لر اهمیت کسب ایدەرك قاریشقلقری و بناء علیه حکومتك مداخله‌سنی موجب اولمقده ایدی .

الك زیاده منازعه‌یه سببیت ویرن « اقانیم ثلثه » مسئله‌سی ایدی . اعالینك اشبو « مثلث و حدانیته » اصلا عقللی ایرمدیکی کبی رؤسا دخی شرح و تعریفدن عاجز ایدیلر . مشکلك اصلی باغی « مثلث و حدانیت » اعضاسنك بربرینه تقدم ایتمه‌لری اعتقادی ایدی . بو اساسی برکره طانیدقدن صوکره صاچه‌دن قورتلمق مشکل ایدی .

بو حال جماعتك تفرقه‌یه دوشمسنه و باطل اعتقادلر ایچون قپو آچمسنه سبب اولمشدر . بو فرقه‌لر ایچنده الك مشهور و مهم اولان آریان فرقه‌سی ایدی .

اسکندریه پسقوپوسی آریئوس (Arius) کیمسه‌نك اکاره

جرأت ایده‌مدیکی اساسی ــ یعنی عیسی علیه السلام ایله روح ـ القدسك اولوهیتده جناب الله ایله هممرتبه اولدقلرینی انکار ایده‌رك افکار وادعالرینی وحدانیت الهیه اوزرینه بنا ایتمش وبووجهله ضمنا حضرت عیسی ایله روح القدسك الوهیتلرینی جرح ایله‌مشدر .

بو فکر ازمدت ایچنده پك چوق طرفدار پیدا ایتدیکندن رؤسای روحانیه بیوك بر کورلتی چیقارمشلر وقیصر قسطنطین ایکی طرفی باریشدیرمق ایچون ازنیك شهرینه خرستیان عالمنك ارکانی دعوت ایتمشدر (۲۹۷) .

اشبو « برنجی اجتماع روحانی » متعدد اولان مجالس روحا ـ نیه‌نك الك مهملرندندر .

اوچ یوز اون سکز پاپازدن عبارت اولا ازنیك اجتماع روحانیسی آریئوسك افکارینی جرح ایله کفرینه حکم ویرمشدر .
مجلس مذکور اقانیم ثلثه مسئله‌سنی شو وجهله حل ایتمشدر :

« بز علی کل شیئ قدیر وخالق العالمین الحاضرین والغائبین
« اولان بر اللهه

« اللهك بر اوغلی اولوب پدرك جسمندن وپدر ایله همجسم
« بولنان وسما ایله ارضده‌کی موجوداتی یارادان وطریق مستقیم
« کوستره‌رك بزی خلاص ایچون انسان صفتنه کیروب روی زمینه
« ایندکدن صوکره عذابلر اختیار ایده‌رك ارتحال وبعده سمایه

« عروج ایتمش اولان و انسانلری محاکمه ایچون آخر زمانده بر
« دها روی زمینه کله جك « الله » بولنان حضرت عیسی یه،
« وروح القدسه
« تمامیله اعتقاد ایدرز .
« و (بروقت وار ایدیکه اللهك اوغلی یوقدی) دیانلر ایله
« (اللهك اوغلی کندیسیله همجسم دکلدر) دیانلرك قاتولیك
« کلیساسی طرفندن کافر اعلان اولنه جقلرینی بیان ایده رز . »

ازنیك اجتماع روحانیسی اریان مسئله سندن بشقه سائر مسائل موجوده یی فصل ایتدکدن صوکره طاغلمش و قرارلرینك حرفیاً اجراسی ایمپراطور طرفندن درعهده اولنمشدر .

آریئوس دخی افکارینی ترویج ایچون اوروپا باربارلری نزدینه کیتمشدر .

بو اعتقادنامه خرستیانلرك اتفاقلرینی تأمین ایلمش ایسه ده بعده امور سیاسیه دن طولایی شرق کلیساسی (اورتودوقس) ، غرب کلیساسی دخی (قاتولیك) نامله ایکی یه آیرلدیغی کبی (بعدالهجره ٢٣٦) ، طقوزنجی عصرك نهایتنه طوغری پروتستانلر نامیله قاتولیکلکلرك برقسمی دخی غرب کلیساسندن ایرلمشدر .

بو حالده دنیاده بیوك فرقه اوله رق قاتولیك ، اورتودوقس ، پروتستان نامله اوچ نوع خرستیان مذهبی موجوددر .

رومه مدنیتی

اولکی وصوکره‌کی رومه · رومه جمهوریتی · رومه ایمپراطورلغی

احوال عمومیه · سناتو مجلسی · صنوف اهالی و اصول استشاره · قونسلوسلر · دیقتاتور · چنزور · پره‌تور · کوه‌ستور · تریبون · ادیل · عسکر · تبعه وحقوقی · مذهب

اولکی وصوکره‌کی رومه — ماریئوس وسیللاو قعه‌سیله رومه تاریخی ایکی قسمه آیریلور . برنجی قسمده کوریلان رومه حقیقةً بر هیئت اجتماعیه نمونه‌سیدر : حکومتده‌کی غیرتك، افرادده‌کی حمیتك، عمومده‌کی فضائلك بشقه بر ممالکده امثالی کورلمه مشدر .

حالبوکه ایکنجی قسمده کوریلان رومه صفات مذکوره خصوصنده اك دون مرتبه‌لره قدر تنزل ایتمش بر جمعیتدر .

رومه بر اشقیا چته‌سی طرفندن تأسیس اولنمشیدی — یعنی

مؤسسلری کیمی و لدزنا بولندیغی ، کیمیده قوانین وعادات جاریه یه عدم رعایتی حسبیله هیئت اجتماعیه ایچندن مطرود سرسریلردن عبارت ایدی .

اشبو سرسریلر جمعیت ایچنده کندیلری ایچون صیغینه جق بر کوشه بوله مدقلرندن طاغ باشنده کندیلرینه مخصوص بر مسکن انشا ایده رك روما شهرینه اساس وضع ایله مشلردر .

جمعیتك روما مؤسسلرینه قارشی اظهار ایتدیکی عداوت او درجه ده شدتلی ایدیکه حتی شهر تأسیس وحکومت تشکیل اولنوب مؤسسلر صنایع مشروعه ایله تعیشه یوز طوتدقلری حالده دخی هرکس کندیلریله بر مناسبتده بولنمغه تأدب ایتمشدر .

حالبوکه برقاچ عصر مرور ایتدکدن صوکره اطراف سکنه - سی شویله طورسون اك بیوك اجنبی حکمدارلر دخی اك عادی وفقیر روماليه مخصوص اولان « روماليلی » عنوانیله یاد اولنه بیلمك ایچون بیوك فداکارلقلرده بولنورلر وابتدا « روما اتفاقی » بعده « روما حمایه سی » ونهایت « روما تبعیتی » ایله افتخار ایدرلر ایدی !

« سابقه لی » اولان روما مؤسسلریله صهریت پیدا ایتمك کندیلریچون بیوك بر لکه عد ایده رك اطراف طوائفی ابتدا روما - لیلره قیز ویرمیورلر ایدی .

حالبوکه بر مدت صوکره اسکندر کبیرك خلفلرندن اولوب

حسن وجمالیله شهرتکیر اولمش اولان برمصر ملکه‌سی (قله‌وٌ-پاتره) کندیسنك عادی بررومه‌لینك فاحشه‌سی بولنمسیله افتخار ایدر ایدی .

رومه‌لیلر جمیت بشریه وفضائل مدنیه سیاسنده اوزرلرینه تجاوز ایدن حکومتلر ایله کندیلرندن تنفر ایدن جمعتره غلبه ایتمشلردر .

رومه اسپارته کبی برجمعیت عسکریه ایدی . « رومه‌لی » دیمك « عسکر » دیمك ایدی ثروت ، سلطنت ، معارف کبی ملتك عسکرلکنه خلل ویره جك خصوصات اسکی رومه ده کورلمیور ایدی . اصحاب حکومت ایله ارباب اداره‌یه مخصوص فضائل ایسه رومه لیلرده امثالسز ایدی .

ریاست اموره بولنان حکمدار ، یاخود قونسلوسدن الك عادی نفره وارنجه‌یه قدر بالجمله رومه لیلر رومه‌یی ازهر جهت رومه مؤسسلرینی ایچلرینه قبول ایتمکه تأدب ایتمش اولان جمعیتلردن عالی کوسترمك غیرتنده بولنورلر ایدی . رومه‌لیلر بوکا تمامیله موفق اولمشلر ورومه بویله برلکه‌لی اساسدن جهانکیر بردولت اولمشدر .

ابتدالری رومه‌نك صنوف ممتازه‌سی بولنان زادکان بیله فقر

وضرورت ايله افتخار ايدرلر ايدی . رومه ليلرك محصولاتيله كنديلرينی اداره ايده بيله جك مقدار اراضيدن زياده يه كوزلری يوق ايدی واواراضی يی بالذات زرع ايدرلر ايدی .

كشی زاده لر كشی زاده لك واكا مخصوص اولان حقوق وامتيازات ايله افتخار ايتمكده بولدقلرندن طبيعی عادی اصنافه قارشمامغه غيرت ايدرلرايدی . فقط رومه ده سائر ممالكده اولديغی كبی بوخصوصده اتخاذ اولنان واسطهٔ تفريق ثروت وسلطنت اولميوب حسن اخلاق وفضائل انسانيه ايدی ـ يعنی كشی زاده لر اسراف ياريشنه كيريشميوب حميت مليه وغيرت وطنپروورانه جه احادناسه فائق اولمغی كنديلريچون وظيفه مقدسه بيليرلرايدی .

و لحاصل ابتدا كيمسه رومه ليلری طانيمق ايسته ميور ايدی . رومه ليلر مظفريتله كنديلرينی طانيتدرمشلردر .

كيمسه رومه ليلره قيز ويرميور ايدی . رومه ليلر جبراً سابين قيزلرينی تزوج ايتمشلردر .

كيمسه رومه ليلرايله مناسباتده بولنمق استه ميورايدی . رومه ليلر اطرافده ساكن اقوامی مغلوب ايتدكدن صوكره جبراً رومه يه نقل واسكان ايلمشلردركه بونلر مرورزمانايله رومه ده غير ممتاز برحالده بولنملرينه مغرور اولمشلردر .

لكن بويله بر رومه مرورزمانايله الك منفور ، ازذيل ، ادارهسز برهيئت اجتماعيه درجه سنه قدر تنزل ايتمشدر . بناءعليه « ادارهٔ

ممالکده علاقه‌دار اولانلر ایچون رومه تاریخندن فائده‌لی بر درس یوقدر» قولی پك بجا کبی کورینور ·

ماریئوس وسیلا وقعه‌سی رومه جمهوریتیله رومه ایمپراطورلغی بیننده انقسام نقطه‌سیدر · بوك ایچون رومه جمهوریتنه ورومه ایمپراطورلغه ایکی مستقل هیئت نظریله باقه‌رق آیری آیری بحث ایتمك مناسب کورلمشدر ·

رومه جمهوريتی

احوال عموميه . حكومت . ادارهٔ بلديه . ولايتلر . حكما و ادبا مولفين . رومه‌نك اثاری . تجارت و امتعهٔ تجاريه .

احوال عموميه — رومه ايمپراطورلغنده اولديغی كبی رومه جمهوريتنده‌دخی داخلی منازعه‌لر اكسك دكلدی . « پاتريچيلر » يا داولنان زادكان صنفی علی العموم حقوق و امتيازات سياسيه و ملكيه‌يی ضبط ايتمشلرايدی . اشبو حقوقدن محروم اولان پلبيسلر - يعنی عادی اهالی ايسه دائما آنلری استحصال ايچون اوغراشوب طوررايدی فقط بونهايتسز منازعه‌لرده هر ايكی طرف حدود مشروعه خارجنه چيقمازلر ايدی .

دنيامو جود اوله‌لی هر يرده صنوف ممتازه ايله غير ممتازه بيننده مساوات حقوق منازعه‌سی اكسك اولميوب بومنازعه اثناسنده اكثريا غالب كلان طرفك مغلوب اولان طرفی بسبتون ازمكله مسئله‌يه ختام و يرمكه چالشديغی مشاهده اولنمشدر .

رومه‌ده‌ایسه غالب اولان زادکان کندی‌قوتلرینی سؤاستعمال ایتمزلر وحتی مجبوریت معجله اوزرینه اهالی‌یه‌ویریلمش اولدقلری حقوقی فرصت ووسیله بولنجه کری المق کبی برحرکتی ارتکاب ایتمزلرایدی . دیکرطرفدن رومه اهالیسی‌دخی نائل اولدقلری حقوقی سؤ استعمال ایده‌رك خصملرینی ازعاج ایتمزلرایدی .

مثلا « وه‌تو » امتیازی استحصال اولندیغی صره‌ده رومه اهالیسی ایچون زادکاندن استحصال اولنه‌جق‌دها چوق حقوق وامتیازات موجودایدی . ایستدیکی حالده اهالی « وه‌تو » یی سناتو مجلسنده‌مذاکره اولنمقده اولان هر امروخصوصی‌رد ایتمك درجه‌سنده سؤاستعمال ایده‌رك نائل مراماوله‌بیلیرلرایدی .

بلبسلر چوقدن‌بری عسکره قومانده خصوصنده اشتراك استدعاسنده اولوب نهایت بواستدعالری قبول اولندیغی حالده ایچلرنده مقتدرقوماندان اولمدیغی قولیله قوماندە‌یی قرق اللی سنه زادکان النده‌براقشلردر .

حمیت‌ملیه، حب‌وطن، قانون شناسلق اسکی‌رومه‌لیلرده کمالی بولمش دینلسه سزادر . رومه‌لیلر طرفندن‌سلامت وطن اوغرنده اظهاراولنان فوق العاده آثار حمیت وفداکارلقلر لایعددر .

هوراچیئوس قوقلس، موچیئوس اسچه‌وولا، فلاما، اوچ ده‌چیئوس وسائره‌سلامت وطن اوغرنده‌بعدالملاحظه کندیلرینی فدا ایتمشلر . بروتوس حکومتك علیهنده بولنـدیغی ایچون،

مانلیئوس دخی اذنسز عسکردن آیرلدیغی ایچون مخدوملرینی اعدام ایلمشلردر . فابیئوس کندینك اعدامنی طلب ایتمکده اولان پاپیریئوسی دیقتاتور ـ یعنی کندینه آمر تعیین ایتمش و سمپرونیئوس غراقخوس حقسز اتهام اولنان دوشمنی مدافعه ایلمش . مدت مأموریتی ختام بولدقدن صوکره تکرار چنزور انتخاب اولنان روتیلیئوس ملتی فوروم میدانده جمع ایله چنزورلق کبی مهم و شرفلی بر مأموریتك تکرار کندیسنه ویرلمسندن طولایی تکدیر ایتمشدر .

رومه ده پدرك کندی اولاد و عیالی حقنده اولان حقوقی و اولادك پدره قارشی بورجلی اولدقلری اطاعت و رعایت نامحدود ایدی . مثلا فولویئوس اوغلنك قاتیلینا طرفنی التزام ایلدیکنی ایشدنجه کندینی اعدام ایچون امر کوندرمش و وطنه قارشی عاصی بولنان اوغلی دخی پدرینك امرینه اطاعة همان کندینی اعدام ایتمش ' اسقاوروس کندی مخدومنك محاربه دن رجعت ایدن فرقه ده اولدیغنی ایشدنجه « اوغلی میدان حربده یاتانلر ایچنده کورمك استرایدم » دیمش اولدیغندن اوغلی دخی همان کندینی تلف ایلمشدر .

فقط ایش مأموریت وظیفه سنه انتقال ایدنجه پدره قارشی اولان نهایتسز محبت و رعایت بیله اونودیلور ایدی . محاربه لرك برنده مشهور فابیئوس قونقتاتور مستشار و معاون صفتیله قونسلوس بولنان اوغلنك معیتنه کوندرلمشیدی . میدان حربده

قونسلوسك یانه کلان ایچون مطلقا آتدن اینمك لازم کلیر ایکن هر نصلسه فابیئوس قونقتاتور اته سوار اولدیغی حالده یاقلاشدیغندن کچوك فابیئوس دخی کمال وقاروتهور ایله بالته جیلره پدرینك آتدن ایندیرلمسنی امر ایتمشدر . بونك اوزرینه بیوك فابیوس دخی درحال آتدن اینوب لازم کلان تکریمات ایله اوغلنی - یعنی قونسلوسی سلاملامش و« بنم آتدن اینمدیکم سنك قونسلوسلق وظائفنی ایفایه مقتدر اولوب اولمدیغنی اکلامق ایچون ایدی » دیمشدر .

اسکی رومه لیلر فقر وضرورتی فضائلدن عداید رلر و اندن قاچماز-لر ایدی . چینچیناتوس وسرانوس چیفت سورمکده اولدقلری حالده ریاست اموره کتمشلر و تزلادن میدان حربه کیتدکلری کبی « تریئومف » عربه سندن دخی ایز ایتمز طوغری چیفت ارقه سنه عودت ایلمشلردر .

چینچیناتوس یالکز درت دونم (آرپانت) اراضی یه مالك ایدی . مشهور ره کولوس دخی یدی دونم اراضی یه مالك اولوب قارطاجه یه اسارتی جهتیله اوده زرع اولنه مدیغندن چولق وچوجغی آچ قالمش وسناتو مجلسی مصارفی خزینه دن تسویه ایدلمك اوزره تزلالرینی زرع ایتدیرمشدر .

رومه جمهوریتی ارکانی بویله برشهرته غبطه ایدرلر ایدی ! مشهور قوریئوس دنتاتوسی کورمك ایچون کلان سامنیئوم

مبعوثری کندیسنی اورطه سنده، اوجاق اوکنده، قوری برطاش اوزرنده صویه باتروب اکمك یرایکن بولمشلر واثنای مذاکره ده کوکلنی ایتمك ایچون بك چوق آقچه تکلیف ایتمشلردر . دنتاتوس « دوستلرم، الدانیورسکز . بنی صاتون المق ایچون سزه بو مبلغی اعطا ایدنلره کیدوب رومه لیلرك اقچه صاحبی اولمق حرصنده اولمیوب اقچه صاحبی اولانلره قوماندہ ایتمك هوسنده اولدقلرینی بیان ایدیکز » دیمشدر .

دنتاتوس پیروسی مغلوب ایتدکدن صوکره متشکر اولان سناتو مجلسی عسکرینه یدیشر دونم (یعنی اربانت) ، کندیسنه دخی اللی دونم اراضی اعطا واهدا ایتمش ایکن دنتاتوس « برجمهور یتده هرکسك الدیغی قدر حصه ایله قناعت ایتمیان تهلکه لی برآدم دیمکدر » قولیله یالکز یدی دونمی قبول ایلشدر .

اسکی رومه ده عصرلك اصحاب یسارندن معدود اولان فابریچیوس برکموش قوپه یه وامیلیوس دخی برکموش طوزلغه مالك اولدقلرندن شهرت صاحبی اولمشلر ایدی . مشهور رومه لیلردن قورنه لیوس روفینوس ایسه اون بش مارق (٢٠٠ درهم) اغرلغنده کموش چبوغه مالك اولمسیله اتهام اولنه رق سناتو مجلسندن طرد واخراج اولنمشدر .

حالبوکه ایمپراطور درونده کی رومه ده برملیون ایکی یوز -

بیك درهم آقچه یه (یعنی ٢٥,٠٠٠) فرانقـه مالك اولمیان سناتو مجلسنه اعضا اوله‌ماز ایدی !

رمه لیلرك صرفیاتی دخی طبیعی ثروتلری نسبتنده ایدی ٠

عرض واد به کلنجه رو مه ده او لری « فاحشـه » و « زندوست » لاقردیسی همـان ایشیدلمز ایدی ٠ جمهوریت تاریخی اولان بش یوز سنه ظرفنـده ایکی دفعه عرضه تجاوز اولنـدیغی کوریلیور وتجاوزك ایکیسیده هیئت اداره‌ٔ دولتك تبدلنی ـ یعنی ملتك قیامنی موجب اولیور !

بوایسه ایکی پیج طرفندن تأسیس اولنان ممالك ایچون عظیم برشرفدر ٠

تطلیـق رومه‌ده قانوناً جائز اولدیغی حالده جمهـوریت تاریخنده بونك استعمال اولدیغی کورلمیور ٠

هرخصوصی مکمـل اولان رو مه جمهوریتنـك یالکز برخصوصده بیوك نقصانی وار ایدی ٠ اوده فنون ومعارفك فقدانی ایدی ٠

نهایت فنون ومعارف دخی یونانستان طریقیله رومه‌یه داخل اولمش ٠ فقط بو صره ده رومه نك اشبو امثـالسز اخلاقی بوزلمشدر !

بوحالده برسؤال وارد اولیورکه انسـان دکل جوابندن ، سؤالك وضعندن بیله چکنیور ٠ سؤال مذکور ایسه شودر :

عجبا علوم وفنونك اخلاقه نه تأثيرى واردر ؟
ازمنهٔ متقدمه ده بوتأثير خوش كورلميور . —

سناتو مجلسى — رومه جمهوريتنده ادارهٔ ممالكك محورى سناتو مجلسى ايدى . « سناتو » ديمك « اختيارلر مجلسى » ديمك اولوب ابتدا رومه يى تأسيس ايدن رومولوس طرفندن يوز اعضادن مركب اولمق اوزره رفيقلرينك مسن و ممتازلرندن تشكيل اولنمشيدى .

سابينلر رومه يه كلدكلرى وقت وضع اولنان شرائط موجبنجه يوز اعضا انلردن قبول اولنديغى كبى ، آلبه لونغه اعيانندن دخى سناتويه اعضا قبول اولنمشيدى . سناتو اعضاسنك مقدارى نامحدود اولديغندن جمهوريتك صوكنده التى يوز نفرى تجاوز ايلمشدر .

چنزورلر بريى سناتويه اعضا تعيين ايده بيلدكلرى كبى بيوك مأموريتلرى حسن ايفا ايتمش اولان كشى زاده لر دخى سناتويه داخل اولمق ايچون صلاحيت قزانيرلر ايدى .

حكومت مستقله دورنده بيله سناتونك اداره ده اشتراكى وار ايدى . اعلان جمهوريتدن صوكره ايسه حكومت ديمك سناتو مجلسى ديمك ايدى . حربك اعلانى ، صلحك عقدى ، قوانين و نظاماتك تنظيم و مذاكره سى ، مأمورينك نصب و تعيينى ، ويركينك طرح و تخصيصى ، دعوالرك فصل و رؤيتى هپ سناتو

واسطه سیله اجرا اولنور ایدی . فضله اولەرق علی العموم بیوك مأمورلر سناتو اعضاسندن انتخاب ایدیلیر ایدی .

تریبونلر ـ یعنی ملتوکیللری و اهالی یه و یریلان سائر امتیازات وغراقخوسلرك اصلاحاتی سناتونك امتیازاتنی بر درجه یه قدر تحدید ایلمشدر .

سناتو مجلسی فوروم میدانندە بولنان محل مخصوصندە اجتماع ایدر ایدی و اجتماعلری دائمی اولمیوب هفته ده برکره واقع اولور ایدی . سناتونك قرارلری « سناتوس قونسولت » (Senatus Consulte) نامیله معروف اولوب قوانین مرتبه سنده حکمی جاری ایدی .

رومه سناتوسنك حمیت و متانتی و پولتیقه سی مشهور عالم اولوب بو حمیت الك زیاده پیروس و پون محاربه لری اثناسنده اظهار اولنمشدر . ـ

صنوف اهالی و اصول استشاره ـــ رومه ممالك جسیمه سنك سکنه سی کرك حقوقجه ، کرك حالجه بر برینه مساوی دکلدی . بو خصوصده عموم اهالی درت صنفه تقسیم اولنه بیلیر .

اولا ـ ملت حاکمه بولنان رومه لیلر ،
ثانیا ـ متفقلر ،
ثالثا ـ تبعه ،

رابعاً ـ اسرا .

رومه لیلر دیمك عن اصل رومه ده ساكن اولان دیمك ایدی . قطعات خمسه نك اوچنه یاییلوب بحر سفیدی اورته ده بر كول مرتبه سنده براقش اولان ممالك جسیمه یه حكم ایدن فوت نفس رومه شهری ایدی . ابتدا نفس رومه اهالیسنك كافه سی بیله حقوق سیاسیه یه مالك دكلدی . رومه اهالیسی پاتریچیلر ـ یعنی بابالر نام زادكان و «پلبسلر» نام اهالیدن عبارت اولوب اولمری حكم و نفوذ یالكز پاتریچیلره منحصر ایدی .

پاتریچیلر رومه یی تأسیس ایدن روموولوسك آرقداشلری ایله سابین و البه لونغه مهاجرینك اعیانندن عبارت ایدی . روموولوس و خلفلری دورنده عموم پاتریچیلر حین حاجتده بالاجتماع امور مهمه حقنده رأی ویررلر ایدی . فقط عموم پاتریچیلرك اجتماعنده مشكلات اولدیغندن یالكز فامیلیا رئیسلری تفریق اولنوب انلردن سناتو مجلسی تشكیل اولنمشدر . سناتو اسمی دخی « اختیار » معناسنده اولان (Senex) كلمه سندن كلمشدر . فقط احوال فوق العاده اوزرینه ینه پاتریچیلرك رأیلرینه مراجعت اولنور ایدی .

پاتریچلر اوچ سبطه (Tribus) و هر سبط دخی اون قوریه (Curia) یه تقسیم اولنمش اولدقلرندن بو اصول استشاره یه « قوریه اصولی » دیرلر ایدی . بناءعلیه قوریه اصول استشاره‌سنده پلبسلر داخل دكلدی .

بوندن ماعدا ایکی اصول استشاره دها وارایدی که بری «سنتوریه» ، دیکری دخی «پلبسجیت» اصوللریدر .

سنتوریه اصولی موجبنجه رومانك متشکل اولدیغی یوز طقسان یدی سنتوریه نك اکثریت آراسنه ؛ پلبسجیتده دخی اوتوز بش تریبوسك یعنی عموم اهالینك اکثریت آراسنه باقیلیرایدی . اهالینك رأینه مراجعت اولندیغی کونلر دخی قومیس (Comices) نامیله معروفدر .

پلبسلر حقوق ادعاسنده بولندقلرندن سرویئوس تولیئوس ، کبارلر و پلبسلر داخل اولمق اوزره ثروتلرینی اساس طوته‌رق عموم رومالیلری آلتی صنفه و یوز طقسان اوچ سنتوریه یه تقسیم ایله حین اقتضاده سنتوریه اصولی اوزره استشاره یه مراجعت اولنمسنه قرار ویرمشدر . طقسان یدی سنتوریه — یعنی طقسان یدی رأی زنکین پاتریچیلردن مرکب اولان برنجی صنفك حصه سنه دوشدیکی جهتله پلبسلر بو اصول استشاره ده دخی نفوذ قزانه مامشلردر .

طبیعی بو نکله قناعت ایتمه مش اولان پلبسلر نهایت پلبسجیت اصولی اوزره استشاره ایچون امتیاز استحصال ایله مشلردر . بونك ایچون روما شهری اوتوز بش محله یه تقسیم اولنوب هر محله ده اکثریت آرا طوپلانمسنه قرار ویرلمشدر . رومادە ایسه پلبسلر زادکانك برقاچ مثلی بولندیغندن بو دفعه آرتق اکثریت پلبسلر طرفنه کچمشدر (ق١٠٩٣) . —

قونسلوسلر — تارکینك طردی اوزرینه سناتو مجلسی حکومت مستقله‌نك لغویله جمهوریتك احداث اولندیغنی اعلان ایده‌رك اعضاسندن ایکی ذاتی « قونسول » نامیله رئیس جمهور اعلان ایتمشیدی . سناتو حقوق و امتیازات سیاسیه‌لرینی قونسلوسلره اعطا ایتمش اولدیغندن اهالی ادارهٔ جمهوریه‌دن ابتدا دها ضررلی چیقمشیدی . چونکه حکومت مستقله دورنده اهالی بربرینه ضد اولان حکومت ایله سناتونك منازعه‌لرینه بالمداخله استفاده ایده بیلیر ایدی . بودفعه ایسه حکومت یالکز سناتو مجلسنك النده آلت مقامنده قالمشدر .

قونسلوسلر سناتو مجلسنی جمع و تعطیل، سناتویه ریاست، عسکره قومانده و امور مالیه ایله عدلیه‌یی اداره ایدرلر ایدی . قونسلوسلر آل شاللر ه کیینورلر ایدی . و مواقع رسمیه‌ده اوکارنده اون ایکی بالطه‌جی یورور ایدی .

قونسلوسلر برسنه مدتله انتخاب اولنورلر ایدی و رومه‌لیلر سنه‌لری قونسلوسلرك اسملریله یاد ایدرلر ایدی . مثلا « فابئوس ایله مانلیئوسك قونسلوسلغی سنه‌سی » دیرلر ایدی . ایکی قونسلوس نوبت اوزره برر آی حکومتی اداره ایدرلر ایدی .

دیقتاتور — دیقتاتور احوال فوق العاده اوزرینه التی ماه مدتله انتخاب اولنور و حکمدار مستقل کبی هر مناسب کوردیکی

تدبیری اتخاذ ایده بیلیر فوق العاده بر مأمور ایدی . دیقتاتورلق بر نوع ادارهٔ عرفیه دیمك ایدی . دیقتاتور قونسلوس طرفندن نصب اولنور ایدیسه ده قونسلوسه تقدم ایدر ایدی . رومه‌لیلر دیقتاتورلغه نادراً مراجعت ایدرلر ایدی .

دیقتاتور انتخاب اولندیغی تقدیرده قونسلوسلره وارنجه‌یه قدر عموم مأمورینلریوق بیلنور ایدی و دیقتاتور مأموریتی اثناسنده کیمسه اوکنده مسئول و کیمسه‌نك رأینی استحصال اتمکه مجبور دکلدی . اعلان حرب وعقد صلح ایدر وافراد اهالینك جان ومالنه تجاوز ایده بیلیر ایدی . یالکز اهالینك موافقتنی استحصال ایتمکسزین خزینه‌دن اقچه صرف ایده‌مز وایتالیه‌نك خارجنه چیقاماز ایدی . دیقتاتورلك اوکنده یکرمی درت بالطه‌جی کزر ایدی .

میدان حربده دیقتاتور پیاده‌یه قوماندە ایدر و سواری قوماندەسنی مناسب کوردیکی ذاته ویرر ایدی .

چنزور — چنزورلر رومه‌ده دیقتاتورلردن صوکره اك معتبر مأمورلر ایدی . عن اصل چنزور بش سنه مدتله انتخاب اولنور و وظیفهٔ مستقله‌سی تحریر املاك ، تحریر نفوس ، تخصیص تکالیفدن عبارت ایدی . رومه‌لیلر بر مدت صوکره احتیاطاً چنزورلرك مأموریتلرینی بر بچق سنه‌یه قدر تنزیل ایتمشلر ایسه‌ده نفوذ واقتدارلری کیتدکجه توسع ایتمشدر . چنزورلر اخلاق

ناظرلری صفتنی احراز ایده‌رك سناتو اعضاسیله عموم زادكانك ویبوك مأمورینك سجل اخلاقلرینی یازارلر واخلاقی بوزوق سناتورلری مجلسدن اخراج ایده‌بیلیرلرایدی ٠

چنزورلق آوغوستوسدن اعتباراً ایمپراطورلره حصر اولنمشدر ٠

پره‌تور — پره‌تور نفس رومه‌ده یالکز امور عدلیه ایله مكلف اولورایدی، ولایتلرده ایسه بعضاً امور عدلیه‌دن ماعدا كافهٔ امور ملكیه وعسكریه‌یی دخی درعهده ایتمش بولنورایدی ٠

پره‌تور ابتدا بركشی اولوب بر سنه مدتله انتخاب اولنور ایدی وداٸما اوكنده ایكی (ولایتلرده ایسه ٦) بالطه‌جی كزر ایدی ٠ ایمپراطورلق دورنده پره‌تورلر اون سكزه ابلاغ اولنمشدر ٠

قیصرلق دورنده رومه‌ده ایكی پره‌تور موجوداولوب بری اهالینك منازعه‌لرینی فصل ایدر، دیكری دخی اجنبیلرك دعوالرینی استماع ایلرایدی ٠ پره‌تورلرك فوروم میداننده مخصوص مقاملری وار ایدی ٠

كوه‌ستور — كوستورلق محاسبه جیلك وتحصیلدارلق ووزنه دارلق مقامنده برمأموریت اولوب بیوك مسندلرك الك كوچوكی عداولنور ایدی ٠

کوه‌ستورلر ایکی اولوب اوللری حکمدارلر وبعده قونسلو-
سلر طرفندن نصب اولنورایدی ۰ فقط مساوات حقوق اثناسنده
کوه‌ستورلر اهالی طرفندن برسنه مدتله انتخاب اولنمغه باشلا-
مشدر ۰ رومه توسیع حدود ایتدکجه کوه‌ستورلرك مقداری دخی
آرتدیرلمشدر ۰ سیللا کوه‌ستورلری یکرمی‌یه، چزار دخی قرقه
ابلاغ ایتمشلردر ۰

رومه‌ده مساوات حقوق اعلان اولندقدن صوکره بالاده ذکر
اولنان مأموریتلرك کافه‌سی هرکس ایچون آچیق ایدی ۰ فقط
آنلری استحصال ایچون بعض شرطلر وارایدی ۰ رومه‌لی اول
امرده عسکر دیمك اولدیغندن اون کره دوشمن اوزرینه سفر
ایتمه‌مش ویکرمی یدی یاشنه واصل اولمامش اولان، نظاماً کوه‌ستور
اوله ماز ایدی، کوه‌ستور مأموریتنی حسن ایفا ایتمیانلر
پره‌تور، پره تورلقده بولنمیانلر – قونسلوس، قونسلوسلقده
بولنمیانلردخی – پروقونسلوس (ولایت والیسی) وچنزور
ودیقتاتور وباش کاهن اوله‌مازلر ایدی ۰ –

تریبون — ملت تریبونی، یاخود ملت وکیلی رومه‌ده اك
معتبرومهم مأمورلرك بری‌ایدی ۰

اهالی جبل مقدسه چکلدیکی وقت (صحیفه ٣٥) سناتو
مجلسنده حاضر بولنمق و ملت ایچون مضر کوریلان قوانین
ونظاماتی بر «وه‌تو» ایله رد ایتمك صلاحیتلرینی حائز ایکی

تریبونی انتخاب ایده‌بیلمك شرطیله رومه‌یه عودت ایتمکه موافقت ایلمشلر ایدی . تریبونلر ملت طرفندن ومطلقا پلبسلردن انتخاب اولنورلر ایدی . بعضاً پاتریچیلرك دخی تریبونلکه نائل اولدقلری اولور ایدی . لکن بو حالده نامزدك برپلبس طرفندن اوغل اتخاذ اولنمسی شرط اعظم ایدی .

تریبونلر برسنه مدتله انتخاب اولنمقده اولوب مأموریتلری مدتنجه وجودلری مقدس ومحرم صایلیر ایدی . تریبونلر سناتو مجلسنك مذاکراتنه مداخله ایده‌مزلر ایدیسه‌ده عموم اهالی‌یی طوپلایوب هر نوع تکلیفلرده بولنه بیلیرلر ایدی . بو وجهله اهالینك اکثریت آرا ایله قرار ویردیکی تکلیفلر قانون رتبه‌سنی بولور ایدی (پلبسچیت اصولی) .

رومه‌ده پلبسلری مساوات حقوقه نائل ایتمك خصوصنده الك زیاده خدمت ایدن تریبونلر اولدیغی کبی، رومه‌یی محو ایتمش اولان داخلی قاریشقلقلرك ایلك اول ظهورینه سبب اولان دخی تریبونلك مسندی ایدی .

آوغوستوس کندیسنی قید حیاتله تریبون اعلان ایتمش اولوب خلفلری دخی امتثال ایتدکلرندن تریبونلك ایمپراطورلك القابی ایچنده غائب اولوب کیتمشدر .

ادیل (Ediles) — ادیلر ابتدا ایکی اولوب شهرامینی مقامنده ایدیلر — یعنی سوقاقلرك نظافتی، قالدیرم، حماملر، صو

یوللری، ابنیهٔ میریه وسائره‌نك تعمیر و انشاسی، چارشی و پازارلره نظارت هپ ادیللره عائد ایدی ٠

مساوات حقوق اثناسنده ایکی ادیل ده پلبسلردن انتخاب اولندیغندن ادیللر برسنه مدتله انتخاب اولنور درت بیوك مأمور بلدی اولمشلر ایدی ٠

مرور زمان ایله تبدیل اخلاق ایده‌رك تماشالره مبتلا اولمش اولان رومه شهری ادیللر ایچون اهالی‌یی اکلندیرمك اوزره برطاقم اویونلر ترتیبنی برنجی درجه‌ده وظائف صره‌سنه قویمشدر ٠ بناء علیه ادیللر مأموریتلری مدتنجه برکره کندی کیسه‌لرندن بیوك اویونلر ترتیب ایتدیکلری کبی، پك چوغنی دخی مصارفی خزینه‌یه عائد اولمق اوزره ترتیب ایدرلر ایدی ٠ بو اویونلر ایسه « غلادیاتور » اویونلری کبی قانلی تماشالردن عبارت ایدی ٠

عسکر — رومه جمهوریتی برحکومت عسکریه ایدی و هر رومه‌لی قرق التی یاشنه قدر عسکرلك ایتمکه مجبور ایدی ٠

دوشمن اوزرینه واقع اولان یکرمی سفرده حاضر بولنمیانلر نظاماً عسکرلکدن قورتیله‌ماز و اون سفر ایتمیانلر دخی دولت مأموریتی ایچون نامزد اوله‌مازلر ایدی ٠

رومه‌یی تأسیس ایدن رومولوسك دخی ایلك حرکتی آرقداشلرندن منتظم برفرقه عسکر تنظیم ایتمك ماده‌سی ایدی ٠

رومه عسکرینك واحد اساسیسی لجئون (Légion)

اولوب ابتدا اوچ بيك پياده واوچ يوزسواريدن وبعده آلتى بيك پياده والتى يوزسواريدن عبارت ايدى . برلجيئونده لوازمات عسكريه نك هر جنسى موجود اولديغندن كنديسنه مكمل بر اردو نظريله باقيله بيلير .

رومه عسكرى وقتلرينى دائما تعليملر ايچنده چيرر ايدى . بر نفرك اوزرنده يكرمى اوقه آغرلغنده لوازمات يوكى بولنور ايدى . اردو اثناى سفرده كونده بش ساعت يورور و بش ساعت ظرفنده يكرمى ميل مسافه قطع ايدر ايدى . رومه عسكرى كرك دوشمن طوپراغنده بولنسون ، كرك اسايش ايچنده اولان ممالكده اولسون هر حالده كيجه قاله جغى يرده مستحكم ومكمل بر اردوكاه انشا ايتمكه مجبور ايدى . رومه عسكرى قدر محن ومشاقه دوچار ايدلمش دنيايه بر عسكر كلمامشدر . فقط رومه عسكرى قدر دخى متين برعسكر كورلمامشدر .

رومه لجيئونى التى بلوكه (يعنى قوهورته Cohorte) منقسم ايدى . قوهورتلره قوماندە ايدن تريبونلر نوبت ايله لجيئونه دخى قوماندە ايدرلر ايدى . لكن لجيئونك قوماندان رسميسى پرەفقتوس (Prefectus) نام بر امير ايدى . رومه عسكرينك قوماندان عموميسى قونسلوس ايديسه ده احوال فوق العاده اوزرينه مخصوصاً انتخاب اولنان ديقتاتور سردارلق ايدر ايدى .

رومه حکومتی عسکرك شجاعت و حمیتنی تقدیر ایتمك ایچون پك چوق یول بولور ایدی . نشان افتخار ، مزین اسلحه ، عنوان ، اراضی وسائره ویریلیر ایدی . مظفر اولان قوماندان تریئومفه ـ یعنی ظفر آلاینه ورومه میداننده برهیکله نائل اولور ایدی قوماندان ماعدا تریئومفه او ، محاربه‌ده آثار حمیت کوسترمش اولان افراد عسکریه‌دخی داخل اولورلر ایدی .

لجیئونلر برسنجاغه مالك ایدیلر . سنجاق دخی اوزون برصاب اوزرینه اوتوردلمش برقره‌قوشدن عبارت ایدی .

طوپلریرنده هربرلجیئونك اونعدد بیوك واللی بشردخی كوچوك محاصره ماكینه‌سی [*] بولنور ایدی . لجیئونلرك مقداری اوغوستوس زماننده ۲۵ ، ترایان زماننده ۳۰ ، علكساندر سه‌وه‌ر دورنده دخی ۳۲ ایدیكه ضابطانیله برابر هربری ٦١٠٠ پیاده و٦٢٦ سواری اعتباریله ١٩٥ بیك پیاده و ۲۰ بیك سواری دیمكدر .

ایتالیه‌ده بولنان عسكر مستقلاً قونسلوسك تحت اداره‌سنده بولندیغی كبی ولایاتده بولنان لجیئونلر دخی دائمی صورتده والینك ـ یعنی پروقونسلوسك تحت اداره‌سنده بولنور

[*] بوماكینه‌لر منجنیك و« تاران » یاداولنان اوجی قیون باشی شكلنده برسرن ایدی ـ كه قلعه دیوارلرینی ییقمق ایچون استعمال ایدرلر ایدی ـ ومتحرك قله‌دن عبارت ایدی .

ایدی . لکن محاربه اثناسنده عسکره قوماندە ایچون رومه‌دن قونسلوس ٬ یاخود مأمور مخصوص کیدر ایدی .

قسطنطین کبیر ٬ عموم ممالکی درت بیوك قطعه‌یه و یوزاون طقوز ولایته تقسیم ایلدیکی وقت مأموریت عسکریه‌یی مأموریت ملکیه‌دن تفریق ایتمشیدی . قطعه‌نك رئیس عمومیسی بولنان پره‌فقتوسدن ماعدا برده عسکره قوماندە ایچون سردار اعظم (Généralissimus) بولنور ایدی . سردارلك مستقلاً تحت امرنده برپیاده وبرده سواری قوماندانی بولنور ایدی . بونلر دخی دوق وقونت عنواننی اخذ ایتمش اولان لجیئون امراسنه قوماندە ایدرلرایدی . ذاتاً او اثناده لجیئونلرك مقداری ۱۵۰۰ نفره تنزیل ایدلمشیدی . —

تبعه و حقوق — رومه قوهٔ جبریه ایله ابتدا ایتالیه‌یی وبعده آسیه ایله آفریقه‌یی ضبط ایتمش ایدی .

برمملکتی ضبط ایتمك بیوك برهنر ایسه‌ده انی محافظه وحسن صورتله اداره ایلەمك هنرك بیوکیدر . رومه اشبو هنری دخی سائرلره عبرت اوله‌بیله‌جك صورتده اجرا ایله‌مشدر . برکره رومه‌یه الحاق اولنان قطعه‌نك افکار استقلالجویانه سوقیله عصیان ایتدیکنك همان امثالی یوق کبیدر .

رومه کندی پولتیقه‌سی ایچون (Divide et para) — یعنی « تفرقه‌یه دوشر صوکره ضبط ایت » قول مشهورینی اساس

اتخاذ ایتمش ایدی . کرك بر ممالکك حین فتحنده ، کرك انك اداره‌سنده قول مذکورك احکامندن شاشماز ایدی . ضبط اولنان مملکتك برینه رومه حقوقنك بر نوعنی ، دیکرینه دیکر نوعنی اعطا ایتدیکی مثللو ، بعضیلرینه‌ده دخی هیچ حقوق ویرمیوب رعایا مقامنده طوتار ایدی .

رومه‌یه قارشی مکافاته شایان حرکات صادقانه‌ده بولنانلرك حقوق و امتیازاتی توسیع اولندیغی کبی سؤ حرکاتده بولنانلر دخی کافهٔ حقوقدن محروم براقیلیر ایدی .

والحاصل رومه هر بر حرکتك لایقنی ویرمك مسلکنده بولندیغندن تبعه‌سی دائما کندیسنه مربوط و لطفنه منتظر بولنور ایدی .

بر شهره ویریلان حقوق دیکرککنه بکزه‌مز ایدی و هر بریله اولان مناسبات مستقل بر معاهده ایله تعیین ایدلمش ایدی .

تبعه‌یه‌ویریلان امتیازاتك الك بیوکی « رومه حقوق عمومیه‌سی » یعنی رومه اهالیسنه مخصوص حقوق سیاسیه ایدی . بو حقوقه نائل اولان کندی اولاد و عیالی ، کوله و جاریه‌لری ، اموال و اشیاسی حقنده استدیکی کبی حرکتده بولنه بیلیر ، کندی حقنده ویریلان حکمی تمییز ایچون رومه اهالیسنك رأینه مراجعت ایدر ، عموم مأمور یتلره انتخاب اولنور و حریت شخصیه‌سی تأمین ایدیلیر ایدی .

بو حقوق دخی هب بردن ویرلمز . یا بونلرك حریت

شخصیه ایله اولاد وعیال واموال واشیایه متعلق اولان قسمی — یعنی « حقوق مدنیه » (Jus quiritum) یاخود رتبه ومأموریت وامتیاز شخصی‌یه متعلق اولان « حقوق سیاسیه » (Jus civitatis) اعطا اولنور ایدی ٠

« حقوق عمومیه » (Jus civitatis optimo jure) ایسه پك نادر ویریلیر ایدی ٠ بو حقوقه نائل اولانلر نره‌ده اقامت ایدرلرسه ایتسونلر « شهری » یاد اولنورلر ایدی ٠

حقوق عمومیه یالکز رومه‌نك اطرافنده‌کی بعض اقوامه — یعنی تخمیناً برملیون ایکی یوز بیك نفوسی حاوی اولان اترووریه ولاچیئوم وقامپانیه قطعه‌لرینك برر قسملرینه ویرلمشیدی ٠ بو ایسه رومه دائرهٔ بلدیه‌سی حدودینی برمقدار توسیع دیمك ایدی ٠ لكن بووجهله رومه شهرندن معدود اولان نواحی ایچنده دخی مستثنا اولان بعض شهرلر موجود ایدی وروم‌ه‌دن تبعید اولنان ذات مستثنا اولان شهرلرده اوتوره‌بیلیر ایدی ٠

مستقلا رومه‌یه داخل اولمیان قطعه‌لر ایچنده الك زیاده ممتاز اولان طبیعی لاچیئوم قطعه‌سی ایدی ٠ رومه لاچیئومدن اسکی اصول اداره ایله اهالینك عاداتنی قالدیرمدقدن ماعدا لاچیئومده بیوجك مسندلرده بولنوب ایفای حسن خدمت ایدن افراد رومه حقوق عمومیه‌سنه نائل اولورلر ایدی ٠

هیچ برحقوقه نائل اولمیوب بلا شرط رومه‌لیلره تسلیم

اولمش اولانلر رعایا (Deditii) صاییلیر ایدی . بعضلری دخی متفق صاییلوب رومه یه مقدار معلوم اقچه و عسکر ویرزلر ایدی . هپ بو احوال ایتالیه یه مخصوص ایدی . ایتالیه نك خارجنده بولنان قطعات ایسه ولایاتدن معدود ایدی وسکنه سی عادی تبعه مرتبه سنده ایدی . ولایتلر کیفی اوزره انی اداره ایتمکه مقتدر والیلر (پروقونسلوسلر) طرفندن اداره اولنورلر ایدی . —

قوانین — اسکی رومه ده دهچویر مجلسی (صحیفه ٤٥) طرفندن تنظیم اولنان اون ایکی لوحه دن بشقه منتظم قوانین مجموعه سی یوقدی . لکن سناتونك وملتك قرارلری قوانین مرتبه سنده ایدی . ذاتاً قانون یاسناتونك ویاخود ملت مجلسنك رأیلریله وضع اولنور ایدی . —

ویرکی — رومه ده هرنوع ویرکی ورسوم موجود ایدی وآوغوستوس زماننده ٤٠٠ ملیون فرانق مقداری واردات وار ایدی . —

شعبه لر — رومه یکی ضبط اولنان ممالکك ضبط وربطنی تأمین ایچون عسکره بر مقدار اراضی اعطا ایده رك آنلری اسکان ایدر ایدی . بونلر اکثریا طریق عسکرینك نقاط مهمه سنده اقامت وممالکی دوشمنك تجاوزندن محافظه ایدرلر

ايدى . ديكر طرفندن اسكان ايتدكلرى قطعه اهاليسى ايچنه روما مدنيتى تخمنى اكمش اولورلر ايدى . —

مذهب — رومانك مذهب رسميسى يونان مذهبى بولنان « پوليته ئيزم » ياخود دها طوغريسى « پان ته ئيزم » ايدى . فقط روماليلر زياده متعصب بر ملت اولدقلرندن معبودلر ايكى ملت ايچون بر اولديغى حالده اعتقادلرجه خيلى فرق كوريلور ايدى .

روما ده مستقل بر رئيس روحانى بولنديغى حالده بيوك مأمورلر دخى رؤساى روحانيه نك وظائفنى ايفا ايدرلر ايدى . رمل وفأل كبى شارلاتانلقلر رومه ده پك جارى ايدى و روماليلر بيوك بر تشبث قورددقلرى حالده ابتدا اوغورلره (يعنى منجملره) مراجعت ايده رك رأينى استحصال ايدرلر ايدى . بلوتلرك حركتى قوشلرك اوچمسى ويم يمسى ، اوكدن يا آرقه دن حيوان ويا قوش طرفندن يولك قطعى وسائره كبى احوال عاديه روماليلرى بيوك تشبثلردن منع ايدر ايدى .

لكن يونانستان فتح اولندقدن صوكره قطعهٔ مزبوره ده انتشار ايتمش اولان دينسزلك رومايه دخى نقل اولنمشدر .

قسطنطيندن اعتباراً خرستيان مذهبى رومانك مذهب رسميسى اولمشدر .

رومه قیصرلغی

احوال عمومیه • حکومت • ادارهٔ بلدیه • ولایتلر • حکما وادبا ومؤلفین • رومه نك آثار • تجارتی وامتعهٔ تجاریه

احوال عمومیه — رومه تاریخنی تحریر ایدن مورخلر قسمی ماریئوس وسیللا وقعه سنه گلنجه بردن طوری ویرر • چونکه بووقعه رومولو سدن اعتباراً شمدی یه قدر گورلدیکی وروملیلردن مأمول ایتدیکی برطاقم احوال سر حدیدر •

روما جمهوریتنك هرحالی مورخك ، مؤلفك ، قارئك نظر دقت وتحسیننی جلب ایدر ووجدانًا انسانی هربر جمعیت بشریه ایچون نمونه طوتدیغی گبی ، انلرك عموم طرفندن دخی عبرت طوتلدیغنی التزام ایلر • حالبوکه روما ایمپراطورلغندن بحث اولنورایکن انسان حسیات حسنه سنی غلیاندن منع ایدهمز اولور •

شمدی یه قدر مؤلف ومورخك ، یاخود ناقل وسامعك قورمش اولدیغی تصورلر بردن چورر وگویا صرف اولنان دقت کلیاً ضایع اولور •

مؤلف بوانه قدر سائرلره عبرت اولمق اوزره غیرت، متانت، حمیت وفدا کارلق نمونه سنی ترسیم ایتمکله مشغول ایکن حمیت اثرندن محروم برهیئته راست کلیر!

اسکی حکومت جمهوریه یرینه بو دفعه ایمپراطور قائم اولمشیدی . حکومت جمهوریه هرکسك وظائفنی تحدید و تعیین ایدن منتظم قوانینه مالك اولمیوب حکومت بیوایه اولان اهالی حقنده ظلم اجرا ایتمکه مقتدر بولندیغی حالده انی اجرا ایتمزایدی . یکی حکومتك هر حرکتی قوانینده محرر و معین اولدیغی حالده حکمدارلر انلری کان لمیکن حکمنده طوته رق کیفلری اوزره حرکتله دائرهٔ حقوق شویله طورسون ، دائرهٔ آداب حدودینی دخی تجاوز ایدرلر ایدی .

مشهور رقاتون بیولك اسجیپیونك سجیلیه ده و یردیکی ضیافتلر ایله صنعتی و یونان ادبیاسیله اولان مباحثاتی حیتلی بر رومه لی یه یاقشدیره میوب رومه دن ذرذینه قدر یورومشیدی .

حالبوکه ایمپراطور نرون وقتی تیاترولرده الك عادی اویونلر اوینیه رق امرار ایتمکده اولدیغی حالده شکایت ایده جك برقاتون بولنمیور ایدی .

الك بیوك مسندلرده بولنوب جمهوریته بیوك خدمتلر ایمش اولان قورنه لیوس روفینوس مجرد یوز ، یوز اللی درهم ثقلتنده کموش اشیایه مالك اولدیغی ایچون سناتودن اخراج اولنمشیدی .

حالبوکه ایمپراطور الاغابال (٤٠٤ ــ ٤٠٠) دائمابوزی دوز کونلی اولدیغی حالده قادین البسه‌سنی تلبس‌ایله چوراب اورمکله وقتنی کچیرمکده؛ اویونجیلر ایله بربرلردن وکلا انتخاب ایتمکده؛ کزدیکی باغچه یوللرینه التون وکموش قوم دوکدیرمکده؛ چیچکلری کول صوییله صولاتمقده؛ کندیسی دخی لوانده بانیه‌سنده ییقانمقده و شراب کولی اوزرنده صندال ایله کزمکده؛ مردار خواهشلرینی انتونیئوس کبیلری؛ معناسز سلطنتنی دخی رونلری قزارده جق درجه‌لره واردیرمقده ایکن غلیانه کله‌جك برحمیت صاحبی بولنمیوردی ایدی .

وقتیله یلبسز یاتریجلر علیهنه قیام ایتدکاری حالده خدمت عسکریه‌ده بولنمش اولانلر ــ وطنه قارشی سلاح استعمال ایتمه‌مکه سوز ویردك ــ قوایله رومه‌دن چیقوب جبل مقدسه چکلمشلر ایدی . ومانلیئوس اطاعت عسکریه‌یی ایفای وظیفهٔ وضروری ایچون تجاوز ایتمش اولان مخدومنی اعدام ایتمشیدی .

حالبوکه بودفعه رومه عسکری دونکی کون بیعت ایتدکاری وصداقتاوزره خدمت‌ایده جکلرینه‌سوز ویردکاری ایمپراطوره قارشی یارین عصیان وانی اعدام ایله قیصر مسندینی مزایده‌یه قویمقده‌ایدیلر .

روتیلیئوس کندیسنی ایکنجی دفعه اوله‌رق چرزور انتخاب ایدن اهالی‌یی رسماً تکدیر ایتمشیدی .

حالبوکه الڭ بیوك ایمپراطورلر دن معدود اولان قسطنطین کبیر اوغللریله طوروندرینی حکومتدن محروم براقامق ایچون روما ممالکنی بش اون قسمه تقسیم ایتمشدر ·

ابتدالری رومه ده فاحشه لاقیردیسی ایشیدلمز ایکن صوکره لری قوجه یه وارمامش قیزلر بیله بکر و عرضك محافظه سی لزومنی اونوتمشلردر ·

اوللری ثروت وسلطنت ممنوع ایدی · بو دفعه ایسه ثروت صاحبی اولمینلرك قدر وحیثیتلری اولمدیغی کبی قانوناً مأموریتلره دخی قبول اولنمیورلر ایدی ·

اوللری اسراف وکثرت طعام بیوك معیباتدن ایدی · بو دفعه ایسه هر درلو اسرافه میدان ویرلدکدن ماعدا ایچیلان شراب قدحلرنده پرلانته اریدیلیر ایدی وبرنوع غشیان علاجی ایجاد اولنه رق دائما یمك ایله مشغول اولورلر ایدی ·

ماریئوس وسیللا وقعه سندن اعتباراً قلبك ایشلمدیکنه سبب بونلردر ·

« دنیاده ظهور ایدن ملل ایچنده الڭ شجیع والڭ جسور ، الڭ ادیب ، استحصال امال خصوصنده الڭ غیور ، مسلکنده الڭ ثابت ، هرشیئك روحنه الڭ واقف ، الڭ چالشقان ، نهایت الڭ صبور اولان ملت رومه لیلردر · بو اخلاق ایله متخلق رومه لیلر دن الڭ برنجی عسکر ، الڭ ، ماهر ، دوربین ، برپلان

اوززه حرکت ایدر دیپلو ماتر ظهور ایتمشدر . برروما لینك قلبی حریت ووطن محبتریله مملو ایدی . بو ایکی محبت بربرینی عزیز طوتدیرر ایدی . حریتی سون رومه‌لی اوحریتی اعطا ایدن وطنی دخی سور ایدی . حریت خصوصنده رومه‌لیلر ایله یونانیر بربرینه بکزه مکده درلر وایکیسنده دخی انسان قانوندن بشقه برشیئه تابع د کلدی . چونکه قانون حکومته غالب ایدی »[*]

بوخصوصده رومه مورخلرندن واله ریئوس ماقسیموس دخی شویله دیمشدر . « پاره سزلق وخزینهٔ دولتدن ویریلان جنازه مصارفی ، یدی ارپانت ترلا ، فاملیاده ضرورت ، جهازسز قیزلر ، فقط شانلی قونسلوسلقلر ، امثالسز مظفریتلر ، پارلاق تریئومفر – ایشته اسکی تاریخك بزه کوستردیکی احوال » .

رومه نك اشبو اسکی احوالنه قارشی یکی احوالدن نه کوستریله بیلیر – انلری برربرر صایه لم :

ادارهٔ ممالك سوزده مستقل اولان قیصرلرده اولمیوب شیمارمش عسکر النده ایدی . هله ایمپراطورلر بزم اسکی یکیچریلر یزه استناد اوله‌بیله‌جك پره‌توریان (خاصه) عسکر ینه اسیر ایدیلر . پره‌توریانلر کندیلرینك غیر مشروع طریقیله قیصر اعلان ایتدکلری ذواتی ایستدکلری انده خلع واعدام ایده‌رك زیاده اکرامیه (جلوس هدیه‌سی – Danativum) وعد ایدنلری تخته

[*] (Bossnet)

اجلاس ايدرلر ايدی که برمدت صوكره آنك حقنده دخی سلفنه ايديلان معامله اجرا ايديليرايدی •

قيصره صادقانه خدمت واوغورنده فدای جان ايتمك اوزره يمينلر ايده‌رك حدود باشلرنده مقيم عسكره قوماندان نصب اولنان امرا محل مأموريتلرينه واصل اولور اولمز افنديلرينه قارشی عصيان ايله مقامنی ضبط ايلمك چاره‌لرندن بشقه برشی دوشنمزلر ايدی •

هله قيصر وفات ايتديكی تقديرده قوماندانلرك همان جمله‌سی وارث مشروع سلطنته باقمقسزين كنديلرينی ايمپراطور اعلان ايدرلر وكليتلی اكراميه وعد ايده‌رك عسكری كندی طرفلرينه جلب ايتدكدن صوكره رومه اوزرينه حركت ايلرلر ايدی • ضعيف اولانلر بالاتفاق بوكون قوتلی اولانی برطرف ايدرلر ايدی • فقط دونكی متفقلر يارين عدو كسيله‌رك بربريله مقاتله‌يه باشلارلر ايدی • غالب غلبه ثمره‌سنی طاتمازدن اول اوته‌دن بر خصمك دها ظهورينی كورر ايدی • قاريشقلقلر قاريشقلقلری توليد ايتمكده اولديغندن بردلوآرقه‌سی كسيله‌ميور ايدی •

مقام ايمپراطوری بر اولديغی حالده بری سوزده مشروع واوچی متغلب اولمق اوزره اكثر يادرت ايمپراطور (ايكيسی آوغوستوس وايكيسی دخی قيصر) بولنور ايدی وعصيان ايله

کندیسنی قیصر اعلان ایتمش قوماندان وفات ایتدیکی تقدیرده کویا منحل مأموریت ظهور ایتمش کبی ، طالب دخی اکسك اولمز ایدی . بناء علیه ادارهده اتحاد یوق ایدی و حکومتلرك مسلکلری و یرکی و تضمیناتك طرح و تحصیلیله اوته کینك بریکینك حقنی غصب ایتمکدن عبارت قالیور ایدی .

محاربه ایچون اقچه لازم ایدی . فقط اقچهنك اشدلزومی بری مظفر اولوب بیعت اولندقدن صوکره ظهور ایدر ایدی . چونکه عاصی قوماندان عسکرینی غصب و غارتله بسلر ایدی و عسکره وعد اولنان اکرامیه جلوسدن صوکره اعطا اولنور ایدی . بونکله برابر قیصر ایچون فوق العاده سلطنت و شعشعه لازم ایدی . اسراف و مسیبلك عادت حکمنه کیرمشیدی . رومه اهالیسی ایچون احسانلر و عموم ایچون ضیافتلر و غلادیاتورلر و بونلری قیصرك برنجی درجهده وظائفندن معدود ایدی . بونلر هپ مبالغ کلیه یه متوقف ایدی .

قاریشقلقلردن طولایی ولایات خراب و تراب اولمشیدی وزراعت و صنایع همان ترك اولنمش ایدی . رومه مستثنا طوتلدیغی حالده هریرده فقر و ضرورت مشاهده اولنور ایدی . بناء علیه خزینهٔ دولت دائما بوش بولنور ایدی . اقچه یالکز مأموریت ایله ولایتلره کیدهرك صندقلرینی غصب و ارتکاب ایله طولدیرمش اولان بعض رومه کثی زادهلرنده بولنور ایدی . ایمپراطورلر

دخی واهی تهمتلر ایله انلری اتهام ایده‌رك قتل و اعدام و اموالنی مصادره ایدرلر ایدی ·

اخلاق بوزوقلغنه گلنجه او دخی دنیا قوریله‌لی امثالی کورلمامش صورتده ایدی · روما قادینلری عرض و ناموسك نه دیمك اولدیغنی همان اونوتمشلر ایدی · قوجه‌یه وارمامش قیزلر دخی بو خصوصده مستثنا دکللر ایدی · حماملرده قادینلر ایله ارککلر چیریل چپلاق اولدقلری حالده برابر یقانیرلر ایدی · رسمی ضیافتلرده قادینلر و ارککلر سوفره‌دن قالدقدن صوکره میدانده هر درلو افعال شنیعه‌ده بولنور ایدی و بو خصوصده صاحب مشروع ارانماز ایدی ·

قیصر قلاودیئوسك زوجه‌سی مسالینه علناً اجرا ایتمکده اولدیغی صداقتسزلکله قناعت ایتمیوب سناتو مجلسی اعضاسندن بریله رسماً عقد ازدواج ایتمش و سرای ایمپراطورینك برنده اقامتله زوق صفا سورمشیدی · زوجی دخی کندیسندن کری قالمق استه‌میوب پیتاغوراس نام بردلی‌قانلی‌یی رسماً تزوج ایلمشیدی !

اشبو اداب رزالتیله برابر روما‌لیلر بوغازه و سیره دخی پك مبتلا اولمشلر ایدی · روما کبارلری اکل و شرب ایده‌بیلدکلری مأکولات و مشروبات ایله قناعت ایتمیوب بالاده بیان اولندیغی اوزره برنوع غثیان علاجی واسطه‌سیله یمکلرك برطاقنی چیقاردقدن صوکره بشقه برینی یرلر و بو وجهله متصل یمك ایله مشغول اولورلر ایدی ·

سیره کلنجه روما لیلرك کثرت استعمالدن ناشی کورنمش اولان حسیاتی انجق قانلی تماشالر ایله تحریك اولنه بیله جك بر حاله کلمشیدی . غلادیاتور میدانلرینك اهمیتی دخی بوندن ایلری کلمشیدی . بیکلرجه کوله لر میدان مذکورده مقاتله ایدرلر و بیکلرجه خرستیانلر وحشی حیوانلر طرفندن پاره لنیر ایدی . اهالی عندنده اك مقبول حکمدار بو خصوصده اك ایلری کیدن ایدی . اهالینك اك زیاده سودیکی حکمدار برسنه ظرفنده یوز یکرمی اوچ کون متمادیاً غلادیاتور میداننده قان دوکدیرمش اولان ترایان ایدی .

خرستیانلرك ظهوری دخی افراد اهالینك اخلاقنی اصلاح ایتمش ایسه ده دیکر طرفدن اختلال عمومینك تزایدینی موجب اولمشدر .

قیصرلر خرستیانلغك ظهورندن پك خشنود ایدیلر . زیرا بر طرفدن خرستیان بولنمق دولتجه بیوك تهمت صایلدیغندن قیصرلر کرچکدن خرستیان اولانلری غلادیاتور میدانه تسلیم ایتدکلری کبی ، مالنه کوز دیکمش اولدقلری اغنیایی اتهام و اعدام ایچون دخی خرستیانلغی واسطه اتخاذ ایلمشلر ایدی .

والحاصل داخلده قاریشقلق ، حکومتده قرارسزلق ، کبراده اسراف و مسیبلك ، اهالیده ضرورت و تنبللك ، عمومده ارتکاب ، حمیتسزلك ، حیاسزلك ـ اشته روما ایمپراطورلغنك احوال عمومیه سی !ـ

حکومت — ایمپراطورلغك اواخرینه طوغری حکومت قیصریه برقیصر ایله یدی نفر وکلادن عبارت ایدی ۰ وکلا ایسه شونلردر ۰

اولا ـ باش مصاحب (Comte de la Chambre sacrée) مقامنده بر مأمور وار ایدیکه دائما معیت ایمپراطوریده بولنور وجهله وکلایه ریاست وتقدم ایدر ایدی ،

ثانیا ـ سرای ناظری (Maitre des offices) که سرای اداره سندن بشقه امور ضابطه یه و املاك میریه یه نظارت ایدر ایدی ،

ثالثاً ـ قیصرك باش کاتبی (Questor) ،

رابعاً ـ مالیه ناظری (Comte des largesse) که دولتك واردات ومصارفنه نظارت ایدر ایدی ،

خامساً ـ قیصرك ذاتنه مخصوص املاك مدیری (Comte du Domain) ،

سادساً ـ سواری سرداری (Comte de la Cavalerie)

سابعاً ـ پیاده سرداری (Comte de l' infanterie) ۰

اشبو وکلا زمانمزده اولدیغی کبی بولندقلری دائره ده حکمدارلك وکیللری مقامنده اولمیوب ایمپراطور امرلرینك واسطهٔ تبلیغلری مقامنده ایدیلر ومستقلاً مجلسلر عقد ایدەرك مذاکراتده بولندقلری یوقدی ۰

ادارهٔ بلدیه — یکی رومه ده اڭ زیاده منتظم اولان جهت

ادارهٔ بلدیه ایدی . ایمپراطورلر عموم ممالك ایچون مساوات حقوق اعطا ایتمش اولدقلرندن علی العموم شهرلر اهالی طرفندن منتخب مجلسلر طرفندن اداره اولنورلر ایدی و جمله‌سی اداره‌لرینی اسکی روما اداره‌سنه تقلیداً تنظیم ایدرلر ایدی .

هر برنده قوریه (Curia) نامیله کوچك بر سناتو مجلسی ودوئومویر (Duumvir) نامیله ایکی قونسلوس، بر ادیل (شهرامینی)، تحصیلدار، صندقکار، پولیس مدیری بولنورلر ایدی . نهایت «اووقات» نامیله بر مأمور دها علاوه اولنمشدر که مرکز حکومتی اوکنده شهرك حقوقنی محافظه و استدعا ایتمکله مکلف ایدی .

هر شهرك حکومته ویره‌جکی ویرکینك مقداری معلوم اولد- یغندن بلدیه اداره‌سی واسطه‌سیله تحصیل و خزینه‌یه تسلیم ایدیلیر ایدی . فقط صورت ظاهره‌ده منتظم اولان بلدیه اداره- لری دخی قار یشقلقلردن طولایی ممالکك دوچار اولدیغی مضایقاتك سیئاتندن مصون دکللر ایدی .

ولایات — ولایتلر امور عسکریه و ملکیه و مالیه‌یی درعهده ایتمش اولان والیلر ـ یعنی پروقونسلوسلر طرفندن اداره اولنور ایدی . والیلرك مدت مأموریتلری برسنه ایدی . بناءعلیه والیلر دخی ولایاتده همان جیبلرینی طولدیرمقدن بشقه بر ایش کوره‌مزلر ایدی . رومه‌نك اخلاقی بوزلدقدن صوکره والیلرك

ارتکابری ضرب مثل حکمنه چکمشدر . آوغوستوس ایمپراطور . زیر اداره‌سنده بولنان ولایتلره پرو قونسلوسلر یرینه مأمور یتری نامحدود لغاتلر (Legates) کوندره رك ولایات مذکوره‌نك احوالنی بر درجه‌یه قدر اصلاح ایله‌مشدر .

بیوك قسطنطین ایسه ممالکی یکی بر اصول اوزره تقسیم ایله‌مشدر . عموم ممالك درت بیوك قطعه (Prefectura) ، قطعه‌لر ۱٤ بیوك ولایت (Diocesis) ، انلر دخی ۱۱۹ عادی ولایت تشکیل ایله‌مشدر .

درت قطعه شونلردر : برنجیسی شرق که شرق (سوریه ، حلب ، آطنه) ومصر واسیه (ازمیر ، قونیه ، انقره) وکوچوك آسیه (بروسه ، قره‌سی ، قسطمونی) وپونت (جانیك ، طره‌بزون ، سیواس) وتراس (ادرنه) نامیله التی بیوك و ٤۹ عادی ولایتی شامل ایدی .

ایکنجیسی — ایللیریه که‌ماکدونیه (اشقودره ، مناستر ، سلانیك ، قوصوه ، یانیه) وداکیه (طونه ، صربیه ، رومانیه ، مجارستان) ایله ۱۱ عادی ولایتدن عبارت ایدی .

اوچنجیسی — ایتالیه که اوچ بیوك — یعنی ایتالیه ودالماچیه وآفریقه (بربرستان) و ۳۰ عادی ولایتدن عبارت ایدی .

دردنجیسی — غالیه قطعه‌سی که نفس غالیه (فرانسه

وبلچيقه) واسپانيه وبريتانيه (انكلتره) ايله يكرمى نقوز ولايتى شامل ايدى . –

ادبا وحكماومؤلفين — هر شيئى منتظم اولان رومه جمهوريتنك معارف جهتى پك نقصان اولديغى كبى هر طرفى نقصان اولان رومه ايمپراطورلغنك دخى يالكز معارف جهتى اولدقچه مكمل ايدى .

فقط حكومتك ظالم ومستبد بولنديغى مملكتده ادبياتك دخى قيمتجه پك دون مرتبه‌ده بولنمسى قواعد كليه‌دن اولديغى جهتله ايمپراطورلق دورنده وبالخصوص آنتونينلردن صوكره رومه ادبياتنك دخى جانسزلغى طبيعيدر . آثار ادبيه موجود ايديسه‌ده افكار وحسيات عاليه مفقود ايدى وآثار ظاهراً پك پارلاق ، باطناً چيركين ايدى .

ماهر اهل قلمده قصور يوق ايدى لكن ظلم واستبداد افكار عاليه‌نك ترويجنه ممانعت ايده‌كلديكندن ادبانك اذهانى واوقاتى عباره‌نك شيوهٔ تفضيه‌سنه صرف اونمقده ايدى .

ادبا وشعرانك آثارنده عبارات واوزان پك دوزكون ايدى . فقط محتوياتى بر برندن منفور اولان شو ايكى جهت مفرضه‌دن خالى دكلدى :

« اولو الامرى كفر ايدرجه‌سنه تعظيم وغيريسنى بى ادبانه تزييف » .

رومه مؤلفینی ایچنده عددجه چوق اولان مورخلردر . لکن مورخلر ایچنده بر (تاچیتوس) دن ماعدا خلوص وطر - فکیرلکدن کلیاً خالی بر اثر صاحبی یوقدر . مشهور مورخلر دخی شونلردر :

پولیبیئوس (Polybius) — پولیبیئوس (٨٢٨ - ٧٤٦) آتنه‌لی اولوب گنجلکنی « صوك یونانلی » نامیله مشهور اولان فیلوپمنك معیتنده گچیرمشدر .

پولیبیئوس آتنه‌نك رومه‌لیلره ویردیکی عساکر معاونه قوماندانی صفتیله رومه‌لیلر ایله خیلی اختلاطده بولنمش وبعده رومه‌یه گچه‌رك اسچیپیئون امیلیئانوسك معیتنده اولدیغی حالده آفریقه واوروپاده چوق سیاحت ایتمشدر . پولیبیئوس هم عسکر، هم دیپلومات ، همده ادیب بولندیغندن اثاری پك مقبولدرکه ایچنده « تاریخ عمومی » ، « فن حرب » ، « فیلوپمنك ترجمهٔ حالی » اك معتبردر .

چزار — یولیئوس چزارك - یعنی بیوك قیصرك شهرت سیاسیه‌سی شهرت ادبیه‌سنی کولکه‌ده براقمشدر . حالبوکه کندیسی برنجی درجه‌ده اهل قلمدن معدوددر . یولیئوس چزارك « غالیه محاربه‌لری » و « داخلی محاربه‌لر » لاتینجه یازیلان اك سلیس وبلیغ اثاردندر . —

سالوستیئوس (Sallustius) — سالوستیئوس (٧٠٨-٦٦٠) یولیئوس قیصرك طرفداری اولوب بولندیغی بیوك مأموریتلرده ارتکاب وحیاسزلقله شهرت قزانمشدر . بو یولده خیلی ثروت جمع ایتدکدن صوکره امور دولتدن کف ید ایدەرك معارف ایله اشتغال ایتمش و بش بیوك جلدی حاوی « روما تاریخی » یازمشدر . اثر مذکور سیللانك وفاتندن اعتباراً قاتیلینایه قدر واقع اولان احوالدن بحث ایدر و ارباب عندنده پك مقبولدر . شو قدر که بعض پارچەلری ضایع اولمشدر .

تیتوس لیویئوس (Titus Livius) — تیتوس لیویئوس (٦٨١ - ٦٤٠) مشهور مورخ اولوب یوز قرق ایکی جلددن مرکب « روما تاریخی » تحریر ایلمشدر . تاریخ مذکورك اوتوز بش جلدی تماماً موجوددر .

تیتوس لیویئوس آوغوستوس ایله میجناتك حمایهٔ مخصوصەلری تحتنده بولنان ادبا ومؤلفیندن بریدر .

لیویئوسك تاریخی تأسیس رومەدن آوغوستوس دورینه قدر اولان وقوعاتی شاملدر .

تروغ پومپەیوس — پومپەیوس آوغوستوس ایله تیبەریئوسك معاصری اولوب قرق درت جلددن مرکب بر « تاریخ عمومی » تألیف ایلەمش ایسەده انجق یوستینوس نام بر مورخك اختصار

ایلدیکی بر پارچه‌سی موجود در. تروغ پومپه‌یوس عن اصل غالیه‌لیدر.

دیئودور سیجیلیه‌وی (Diodor) — دیئودور قیصر وآوغوستوسك معاصری اولوب معلومات استحصال ایچون پك چوق سیاحت ایتمش و «تاریخ کتبخانه‌سی» عنوانیله قرق جلددن عبارت بر تاریخ عمومی یازمشدر. دیئودور تاریخنك انجق اون بش جلدی موجود اولوب اسکی مصر وآثوریه‌ و یونانستانك احوال متقدمه‌سی ایچون برنجی درجه‌ده مأخذ صاییلور.

یهودی نیقولا — یهودی نیقولا یاخود «دمشقی» نیقولا (٦٦٩ـ٦٠٥) مشهور حکمادن اولوب برخیلی مدت اسرائیلیه حکمداری هروده مستشارلق ایتمش و فلسفه ایله ادبیاته متعلق پك چوق آثاردن ماعدا یوز قرق جلددن مرکب بر «تاریخ عمومی» جمع و تحریر ایله‌مشدر. تاریخ تکمیلاً موجود دکلدر.

تاچیتوس (Tacitus) — تاچیتوس (٥٦٨ـ٤٧٨) آثارینك اهمیت فوق العاده‌سی جهتیله اك مشهور مورخلردن معدوددر. تاچیتوسك «تقویمی» (Les Annales) یالکز اللی التمش سنه‌لك وقوعاتی (٦٠٨ـ٥٥٤) حاوی ایسه‌ده اویله کوزل و جالب دقت صورتده ترتیب و محاکمه ایدلمشدرکه انلری مطالعه ایدن معاصرلرمز قبل الهجره تحریر اولندیغنی کوچ تسلیم ایدر.

رومه‌ده‌کی فساد اخلاق و اسباب موجبه‌سی تاچیتوسك آثارنده کوزل تصویر اولنمشدر . « تقویمده »، آوغوستوسدن نرونه قدر، « تاریخده » و « جرمانلرك اخلاقنده » و « تراجم احوالده » دخی غالبادن نروایه قدر اولان قسملری یازلمشدر .

تاچیتوسك لسانی آچیق، صریح، مختصر، مفیددر . ذاتاً تاچیتوس الك برنجی اوراتور یعنی خطیبلردن صاییلیر ایدی .

اسوه‌تونیئوس (Suetonius) — اسوه‌تونیئوس (۵۵۲ـ ٤٨٠) آدریان دورنده بیوك مسندلره نائل اولدیغی حالده ایمپراطوریچه ایله اولان بعض مناسبات نامشروعه‌سندن طولایی طرد اولنمش و بوندن صوکره بر کوشهٔ انزوایه چکیلوب تألیفه باشلامشدر .

اسوه‌تونیئوس آثارینك قسم اعظمی تراجم احوالدن عبارت اولوب ایچلرنده « اون ایکی قیصر » درکه یولیئوس قیصردن آنتونینلره قدر کلان قیصرلرك تراجم احوالنی مبیندر .

تاچیتوس ایله اسوه‌تونیئوسك معاصرلری و آرقه‌داشلری بولنان فلوروس دخی آوغوستوسه قدر اولان رومه تاریخنی یازمشدر .

دیئون قاسیئوس — قاسیئوس علکساندرسه‌وه‌ر دورنده بیوك مسند صاحبی اولدیغی حالده کندی اختیاریله ریاست اموری ترك ایده‌رك بقیهٔ عمرینی ازنیك (نیسه) شهرنده چکیرمشدر .

قاسیئوس سکسان جلدی حاوی « رومه تاریخنی » جمع و تحریر ایله‌مش ایسه‌ده شمدی‌یه قدر یالکز یکرمی جلدی تحری اولنه بیلمشدر ·

رومه‌ده موخزدن صوکره اڭ چوق اولان ادبا اولوب الڭ بیوکلری « آوغستوس دورنده » ظهور ایتمشدر · مشهورلری دخی شونلردر :

لوقره‌چیئوس (Lucrecius) — لوقره‌چیئوس (٧١٨-٦٦٦) اپیقوریئر طریقنه منسوب اولوب فلسفه‌یه متعلق اولان افکارینی « طبیعت اشیا » (Natura rerum) عنوانلی موزون اثرنده بیان ایتمشدر · اثر مذکورڭ متقدمین عندنده پك بیوك شهرتی وار ایدی ·—

قاتولوس — یولیئوس قیصرڭ معاصری اولوب هجویات و مؤخذاتیله مشهوردر ·

ویرجیلیئوس (Virgilius) — ویرجیلیئوس (٦٩١-٦٤١) « امیر الشعرای رومه » نامیله معروف اولوب شعرادن هوراچیئوس و اوویدیئوس ایله برابر « تریئومویرات » تشکیل ایتمشلر ایدی · بونلر دائما برلشیرلر و بربریله استشاره ایدرلر ایدی · ویرجیلیئوس اوغوستوس ایله سرای خلقنڭ لطف و حمایه‌لری تحتنده بولنور ایدی · پك چوق آثاری موجود اولوب

ايچلرنده الڭ مشهور اولان « انه ئيده » (Eneida) درکه اون ايکى جلدى حاويدر .

انه ئيده تاريخه متعلق برشعردر ورومه يى تأسيس ايدنلرڭ ترويه دن فرار ايدن ترويه قوماندانى مشهور انه (Enée)نڭ ذريتى اولديغنى واوغستوسڭ دخى مذکور خاندانه منسوب بولنديغنى کوسترر . ويرجيليؤسڭ لسانى پك پارلاق اولديغندن آثارى يوليئوس قيصرڭ « غاليه محاربه لرى » ايله برابر اوروپا مکاتبنده لاتينجه قرائت وترجمه ايچون استعمال اولنمقده در . —

هوراچيئوس — هوراچيئوس(٦٨٨-٦٣١)ويرجيليؤ-سدن صوکره رومه نڭ الڭ بيوك شعراسندن معدود اولديغى کبى ازمنهٔ متقدمه ده ظهور ايدن شعرانڭ الڭ مشهورلرندندر . هورا-چيئوس ويرچيليئوس کبى اوغوستوس ايله مچناتڭ حسن توجه ومحبتلرينى قزانمشيدى . فقط « حريتمى صاته مم » ديه رك احسا-نلر ايله مأموريتلرى دائمارد ايدرايدى . آثارينڭ قسم اعظمى موجود وحالا پك مقبول ومعتبردر .

اوويديئوس (Ovidius) — اوويديئوس (٦٦٥-٦٠٥) دخى مشهور شعرادن اولوب ابتدا اوغوستوسڭ توجهنى قزانو-ب سرايده بولنمش ايسه ده عمرينڭ نهايتنى اولاح طرفنده منفاده کچيرمشدر . « متامورفوز » - يعنى انقلابات نام شعر مجموعه-

سی « غالیـه محاربه‌لری » و « انه‌یـده » ایله برابر مکتبلرده اوقونان اثاردندر ․ ـ

پلاوتوس — Plautus پلاوتوس (٨٤٩ ـ ٧٩١) قومدیه مؤلفی اولوب یوزاون قطعه تیاترو اویونی براقشدرکه چوغی زمانمز مؤلفلریچون نمونه اولمشدر ․ الڭ مقبول اولانلر « آمفیتر- یئون » و « آولوله‌ر » (Auluraire) در ․ فرانسه ادباسندن مولیه‌رڭ مشهور « پنتی » اویونی « اولوله‌ر » ه تقلیددر ․

ته‌رنچیئوس — Terentius ته‌رنجیئوس (٨١٥ ـ ٧٧١) رومه زادکانندن سناتور ته‌ره‌نچیئوسڭ کوله‌سی اولوب افند- یسی سایه‌سنده پك کوزل تربیه کورمش و اکمال تحصیل ایچون یونانستانه عزیمتله اوراده خیلی مدت اقامت وسیاحت ایتمشدر ․ کندیسی بش‌اون اثر تألیف ایتـدیکی حالده غرق اولان کمیـده ضایع اولدیغندن هنوز اوتوزیاشنی متجاوز اولدیغی حالده متأ- ثراً وفات ایتمشدر ․ ـ

لوقانوس — لوقانوس (٥٨٤ ـ ٥٥٧) مشهور فیلو- سوف سنه قانڭ برادر زاده‌سی اولوب پومپه یوس ایله قیصرڭ محاربه لرندن بحث ایدر « فارسـاله » عنوانلی برشعر ایله نام قزانمشدر ․ لوقانوس نرونڭ امری اوزرینه سنه قا ایله برابر قتل اولندیغی وقت یکرمی یدی یاشنده ایدی ․

مشهور اولان رومه اوراتورلری دخی شونلردر :

دیئون خریزوستوم — دیئون خریز ستوم - یعنی « التون اغزلی » دیئون فصاحت و بلاغت نطقیه‌سی سایه سنده اشبو لقبه نائل اولمشدر . دیئون رومه‌ده (نرون) و(وه سپسیان) و(نروا) دورلرنده پك بیوك نفوذه مالك ایدی و نروانك ایمپراطور انتخاب اولنمسنه باشلیجه سبب اولمشیدی . سکسان قدر نطقی حاوی برمجموعه‌سی موجوددر . -

چیچرون Ciceron — چیچرون اتنه‌لی‌ده موستن ایله برابر ازمنۀ متقدمه‌ده ظهور ایدن اوراتور (خطیب) لرك الڭ بیوكلر- یدر . چیچرون دها یکرمی بش یاشنده اولدیغی حالده سیجیلیه والیسی مرتکب (وه‌ره س) علیهنده ایراد ایتدیکی نطق ایله عمومك نظر دقتنی جلب ایتمشدر . کندیسی هم فیلوسوف ، همده اوراتور اولوب خیلی اثار تألیف ایتمشدر . نطقلرینك ایچنده الڭ مشهور اولان وه‌ره‌س وقاتیلینا وآنتونیئوس علیهنده ایراد اولنان نطقلردر .

فلسفه‌ده وحدانیت الهیه ایله روحك ابدیتنی تصدیق ایدر ایدی . چیچرون ذاتاً حمیت و طنپرورانه‌سی و استقامتی ایله مشهوردر . —

آزینیئوس پولیئون Asinius Pollion — پولیئون (٧٠٠ — ٦١٠) رومه‌نك مشهور خطیبی اولوب داخلی محاربه‌لر اثنا-

سنده خیلی نفوذ اجرا ایتمشدر . ابتدا پومپه یوس طرفداری اولدیغی حالده بعده چزار طرفنه چکمش وچزارك وفاتندن صوکره انتونیئوسی التزام ایتمشدر . لکن آنتونیئوسك سؤ حرکاتندن متنفر اوله‌رق امور سیاسیه‌یی ترك ایله علوم وفنون ایله اوغراشمغه باشلامشدر .

متعدد اولان اثاری ایچنده یکرمی یدی جلددن مرکب « محاربات داخلیه » تاریخی مشهوردر .

پولیئون رومه‌ده قرائتخانه‌لی بیوك بر کتبخانه کشاد ایتمشدر . ذاتاً کندیسی مچنات ایله برابر اهل معارف حامیلرندن بریدر .

روستیچیوس وازوب — چیچرونك معاصرلری بولنان روستیچیئوس (Rustitius) وازوپ (Esope) نام ایکی تیاترو اویونجیسی کرك اویونلری وکرك فصاحتلری سایه‌سنده شهرت قزانمشلردر . روستیچیئوس پاندومیمه‌جی اولوب پاندومیمه ایله اویله مکمل افکار بیان ایدر ایدیکه اغزینی اچامق شرطیله چیچرون ایله یاریشه‌چیقارق انی حبط ایده جکنی ادعا ایلر ایدی . — اصحاب علوم وفنونه کلنجه بونلر برقاچ کشیدن عبارتدر .

استرابون Strabon — استرابون عن اصل اماسیه‌لی اولوب آسیه ایله افریقه‌ده‌پك چوق سیر وسیاحت ایتدکدن صوکره رومه‌یه کلوب بر « تاریخ عمومی » ایله اون یدی کتابدن مرکب « جغرافیه » تنظیم ایلشدر . استرابونك جغرافیه‌سی ازمنهٔ

متقدمه دن قالان الڭ مهم اثارك بريدر . تاريخى ايسه كلياً ضايع اولمشدر .

قرون وسطاده استرابونك پك بيوك صيتى وار ايدى و حكما كنديسنى اسميله ياد ايتميوب « صاحب جغرافيه » ديرلر ايدى .

استرابونك جغرافيه سى ميدانه چيقديغى اثناده اوغوستوسك وزير مشهورى اغريپانك خريطه سى دخى نشر اولنمشيدى . —

سنه قا — سنه قا (٦٢٠ _ ٥٥٧) قرطبه ده دنيايه كلمش مشهور فيلوسوف اولوب فلسفه و ادبياته متعلق پك چوق اثار براقمشدر . سنه قا ابتدا نرونك خواجه سى و بعده وزيرى ايدى . سنه قا سركارده اولديغى مدتجه نرونك اداره سنه هيچ ديه جك يوق ايدى . فقط معاصرلر سنه قايى ارتكاب و اخلاقسزلقله اتهام ايتمشلردر .

سنه قانك اثارى تماماً موجوددر . الڭ مشهور اولانلر اخلاقه دائر ١٢٤ مكتوب ايله يدى جلدى حاوى « مسائل طبيعيه » و « خيرات » و « عاقلك ثباتى » عنوانلى اثار حكميه در . —

چلسوس — چلسوس (Celsus) اوغوستوسك معاصرى يونانلى بر حكيمدر . چلسوس حقنده « رومه نك هيپوقراتى » و « فن طب چيچرونى » ديرلر ايدى . طبه دائر برقاچ اثرى موجوددر . —

پلينيئوس — پلينيئوس (عتيق) (٥٩٩ _ ٥٤٣) بالجمله

فنون موجوده یه اشنا اولوب اوقاتنی فنون طبیعیه ایله اشتغال ایچنده امرار ایدر ایدی وباخصوص علم حیوانات وعلم نباتات ومعد نیاتهیه پك چوق خدمتی واردر . حتی وفاتی دخی فن اوغورنده در :

تیتوس دورنده وقوع بولان وهزوویه وولقانك بیوك غلیانی اثناسنده دونما قوماندانلغی حسبیله ناپولی کور فزنده بولنان پلینیئوس بعض تحقیقات اجرا ایچون جبل مذکور اوزرینه چیقمش و (قراتهر) ه یعنی وولقانك آغزینه زیاده یاقلاشمش اولدیغندن دومان ایله غازلردن بوغلمشدر .

پلینیئوسك الڭ مهم اثری اوتوز یدی جلددن مرکب « تاریخ طبیعی » در .

بولندیغی عصرك ـ یعنی ترایان دورینك تاریخنی تحریر ایدن پلینیئوس « جدید » عتیقك اوغلیدر .

پتولومهیوس — پتولومهیوس (بطلیموس) اسکندریهلی برحکیم مشهور اولوب معارفه پك بیوك خدمت ایتمشدر . کندیسی مجدداً برشی یازمامش ایسهده متقدمینك آثارینی جمع وانلری شرح ویاخلاصه ایدهرك علوم ریاضیه وسیاسیهیه متعلق برطاقم مجموعهلر چیقارمشدر (٤٤٧) .

پتولومهیوس ارضك کرویتنی تصدیق ایدر وگویا ارض ثابت اولوب شمس دخی داخل اولمق اوزره عموم اجرام

سماویه‌نك کرهٔ ارض اطرافنده دوراتمکده او لدقلرینی ادعا ایلرایدی • بو فکرباطل « پتولومه یوس اصولی » (PtaloméaSystema) نامیله معروف اولوب ازمنهٔ متأخره‌یه کلنجه‌یه قدر معتبر قالمشدر • —

رومه‌نك آثاری — طریقلر، کوپریلر، قلعه‌لر، حدود استحکاماتی وسائره کبی محاربه‌یه شمولی اولان آثار جسیمه‌دن ماعدا رومه‌لیلر خیلی بیوك آثار براقشلردر •

بونلرك ایچنده الـٔمشهور اولانلر رومه‌ده‌کی پانته‌ئون معبدی، قولیزه تیاتروسی، ترایان هیکلی، آتنه‌ده‌کی یوپیتر معبدی، بعلبکده‌کی شمس معبدی وسائره‌در •

پانته‌ئون — اسمندن دخی اکلاشلدیغی اوزره عموم معبودلره مخصوص اولمق اوزره آوغوستوس دورنده مشهور اغریپا طرفندن مارس میدانده بنا ایتدیرلمش جسیم ومزین برمعبددر • رومه‌نك فن معماریله صنایع نفیسه‌ده ایتدکلری ترقی درجه‌سی معبد مذکوردن اکلاشیله بیلیر • پانته‌ئون « سانتاماریه » کلیسا-سی نامیله حالا باقی ایسه‌ده کلیسایه تحویل اولندیغی اثناده دیوارلرنده بولنان اویمه رسملرایله سائر تزییناتی پاپازلرك امریله تخریب ایدلمشدر • قبه‌سنك قطری قرق التی متره‌در •

قولیزه ایسه غلادیاتور اویونلرینه مخصوص جسیم تیاترو اولوب برطرفی رومه‌نك باربارلر طرفندن فتحی اثناسنده ییقلمش ایسه‌ده دیکر طرفی حالاباقیدر •

قولیزه‌نك انشاسنه وه‌سپسیان دورنده بدأ اولنمش وتیتوس دورنده عملیاتنه ختام ویرلمشدر .

ترایان هیکلی ۳٤ ایچی اویولمش وبربر اوزرینه وضع اولنمش مرمر پارچه‌سندن عبارت ۱۳۲ قدم ارتفاعنده بر دیکیلی طاشدرکه تپه‌سنده ترایانك هیکلی وضع اولنمشیدی . هیکلك اساسی مربع اولوب درت طرفنده ترایانك مظفریاتنی ایما ایدر ایکیشر قدم ارتفاعنده ۲۵۰۰ صورت موجوددر . ترایان هیکلی اسکی زمانك اسلحه‌سیله البسه‌سنی واصول حربی اوکرنمك ایچون کوزل بر خریطه مقامنده اولدیغندن تاریخجه پك بیوك قیمتی واردر .

اتنه‌ده‌کی یوپیتر معبدینك انشاسنه پیزیسترات زماننده تشبث اولنوب عملیاته بدأ اولندیغی حالده یالکز یدی عصر صوکره اوره‌لیثانوس طرفندن کشاد اولنه بیلمشدر .

بعلبکده بولنان « شمس معبدی » ایسه اوقدر جسیم ایدیکه خراباتی برساعتلك (٤٥٥ مترو) مسافه‌یه یایلمشدر .

تجارت وامتعهٔ تجاریه — کرك روما ممالکیله ممالك اجنبیه وکرك روما ممالکنك اجزاسی بیننده کلی مناسبات تجاریه موجود ایدی . آفریقه وآسیه واوروپا ایچریلرندن کاروانلر وسواحلندن دخی کمیلر واسطه‌سیله هرنوع امتعه کاوب کیدر ایدی . امتعهٔ تجاریه ایچنده الك مهم اولانلر (اجنبی مالی اوله‌رق)

بابل خالیلری، آسیه دن کلان اسکی معدن کوپلری (که بعضلری اوچ یوز تالان یاخود بریچق ملیون فرانق قیمتنده ایدی)، ایراندن کلان ایپك قوماشلری (که ایچلرنده اغرنجه آلتونه ویریلنلر بولنور ایدی)، هندوستان مجوهراتی، یمنك مسك وعنبری، آفریقه ایچریلرندن کلان فیل دیشی وآبونوز، بحر بالتیق سواحلندن کلان کهربار قفقاسیه جاریه لری وسائره ایدی .

ممالك اجزاسندن آفریقه رومه یه حبوبات، میوه، حیوانات وحشیه (یعنی غلادیئاتور میدانیچون ارسلان وقپلان وسائره) اسپانیه یولك، بال مومی؛ غالیه چوقه، صغر، قیون، زیتون یاغی، اسلحه؛ قره دکز سواحلی دری، قوری بالیق؛ مصر پاپیروس یاپراغی، ذخیره؛ یونانستان صنایع نفیسه معمولاتی؛ فنیکه قرمز بویاسی واشیای معموله — کوندررلر ایدی .

رومه دن صوکره الڭ بیوك تجارت مرکزلری بولنسان شهرلر دخی اسکندریه، تدمر، انتاکیه، قسطنطینیه، آتنه شهرلری، دهلوس، رودوس اطه لری ومارسیلیه، غادس اسکله لری ایدی .

دهلوس جزیره سی اخذ واعطانك اشنعی اولان انسان تجارتنك مرکزی ایدی . —

ایکنجی جلد صوکی

ایکنجی جلدك فهرستی

{ سکزنجی فصل }

روما جمهوریتی

روما جمهوریتی — ایتالیه قطعه‌سی . احوال متقدمه‌سی .
رومه‌نك صورت ظهوری . سابین قزلرینك غصبی . رومه شهری
نوماپومپیلیئوس . تولوس هوستیلیئوس . آنقوس مارچیؤس .
تارکین عتیق . سرویؤس تولیؤس . تارکین مغرور . اعلان
جمهوریت ۲

جمهوریت وحقوق منازعه‌لری — یکی حکومت . سناتو
مجلسی . پاتریچیلر وپلبسلر . تارکین محاربه‌لری . اهالینك شکایاتی .
ایالك امتیازلر . ایالك اراضی قانونی . ملت وکیللرینك اهمیتی .
قوریئولان . چنچینات . اهالینك یکی مطالبی دەچمویرلر .
ویرجینیه وقعه‌سی مساوات حقوق ۲٤

ایتالیانك فتحی — وه‌یه‌سك فتحی . غاللرك هجومی . قامیلك
دیقتاتورلغی . مانلیئوس قاپیتولنیوس . مانلیؤس تورقواتوس
مانلیؤس امپیریئوزوس . سامنیؤم محاربه‌لری . دەچیؤس .
ایکنجی سامنیؤم محاربه‌سی . پروقونسلوس وپاپیریؤس . اوچنجی
محاربه . ایکنجی دەچیئوس . پیروس محاربه‌لری . هراکله‌یه
محاربه‌سی . پیروسك سفیری . ایکنجی محاربه واوچنجی
دەچیئوس . بنه‌ونتو محاربه‌سی و نتایجی . رومه‌نك احوال عمو-
میه‌سی ٥٣

پون محاربه‌لری — قارطه‌جه و رومه . قارتاجه‌نك احوال
داخلیه‌سی . محاربه‌نك اسباب موجبه‌سی . محاربه‌نك صورت
ظهوری . رومه‌نك موفقیتی . رومه دونتماسی . میل محاربه‌سی .
هامیلقار بارقه . ره‌كولوس . تبدل احوال . مذاكرات صلحیه
آپیئوس قلاودیئوس . رومه‌ده غلیان حمیت . مصالحه . ۷۵

قارطاجه كوكللی عسكرینك عصیانی . هامیلقارك خدمتی .
فتح اسپانیا . تلامون محاربه‌سی . اوپیم غنائمی ۹۲

آنیبال . رومه‌نك حركتی و اعلان حرب . آنیبالك ایتالیه
سفیری . تسین و تره‌بیه محاربه‌لری . ترازیمن محاربه‌سی . فابیؤس
قونقتاتور قان محاربه‌سی . رومه‌نك متانت و حمیتی . قاپویه
وقعه‌سی . آنیبالك مضایقه‌سی . فتح سیراكوزه . پوبلیئوس
اسپچیئون . متاور محاربه‌سی . اسپچیؤنك آفریقه‌یه مروری .
زامه محاربه‌سی . مصالحه و معاهده . آفریقه‌وی . . . ۹۵

رومه‌نك حقسزلغی . قارطاجه محاصره‌سی . قارطاجه‌نك
فتح و تخریبی . اسپانیا محاربه‌لری . ویریئات . نومانچیه . غالیه
محاربه‌لری ۱۲٤

شرق فتوحاتی — رومه‌نك یكی تشبثاتی . فلاپیلنؤس .
اعلان حریت و نتایجی . مغنیسه محاربه‌سی . رومه پولیتیقه‌سی .
ایكنجی ماكدونیه محاربه‌سی . پیدنه محاربه‌سی و نتایجی . ۱۳۸

{ طقوزنجی فصل }

رومه‌ده دور انقلاب یاخود جمهوریتده اداره شخصیه

قانون وغراقخوسلر — تبدل اخلاق و اسباب موجبه‌سی .

لزوم اصلاحات . قانون واسچیپئون . قانونك چنزورلغی اسچیپئون امیلیانوس . تیبه‌ریئوس غراقخوس . یکی احوال و منازعات . تیبه‌ریئوس و اوقتاویئوس . تریئوموبر تیبه‌ریئوسك قتلی . قایوس غراقخوس . قورنه‌لیه . خاتمه ۱۵۱

ماریئوس وسیللا — ماریئوس وسیللا . یوکورته محاربه‌سی ماریئوس . ماریئوسك قونسوسلغی . سمبریلر و توتونلر . ایتالیا‌نلر . ساتورنینوس . ظهور منازعه . ماریؤسك تیرانلغی . اختلال . سیللانك عودتی و مقابله‌سی . سیللانك قتالنامه‌لری . سیللا‌نك قونستیتوسیونی . اوچ صنف . اسرانك عصیانی . ایتالیانلرك قیامی ۱۸۱

پومپه‌یوس وقیصر — حکومت طالبلری . پومپه‌یوس . قورصانلر . پونت . بیوك مهرداد . ارمنستان . لوقوللوس . چیچرون . قاتیلینه . یولیوس قیصر . برنجی تریئوموبرات . قیصرك قونسلوسلغی وتشبثاتی . فتح غالیه رومه‌نك تلاشی . داخلی محاربه . صوك روماليلر . قیصرك ایمپراطورلغی . قیصرك قتلی ۲۰٤

آنتونیئوس واوقتاویؤس — آنتونیئوس . اوقتاویئوس . ایکنجی تریئوموبرات . صوك روماليلر . تقسیم غنایم آنتونیئوس وقله‌عوپاتره . میزن معاهده‌سی . اوقتاویئوسك موفقیاتی وحسن اداره‌سی . آنتونیئوسك ایران سفری . آقجیوم محاربه‌سی . عسکرك شکایاتی . آنتونیئوسك عاقبتی . اوقتاویئوس وقله‌عوپاتره ۲٤٤

{ اونجی فصل }

رومه قیصرلغی

آوغوستوس وخاندانی — ایمپراطورلق آوغوستوسك اداره‌سی . رومه ممالکی . آوغوستوسك تشبثاتی . آوغوستوس دوری . تیبه‌ریئوس . قالیغولا . قلاودیئوس . نرون ٢٧١

فلاویلر وآنتونینلر — سلطنت غوغاسی . وسپسیانوس . تیتوس . دومیچیانوس . آنتونینلر . نروا . ترایان . آنتونینوس . مارق آوره‌لیئوس ٢٩٥

دورفساد واحوال اخیره — قومودیئوس . حکومت مزایده‌سی وعسکر رذالتی . سپتیموس سه‌وه‌ر . قاراقالا . علکساندرسه‌وه‌ر . اوره‌لیانوس . پروبوس . دیئوقله سیانوس . بیوك قسطنطین . باربارلرك حرکتی . بیوك تئودوسیئوس . شرق وغرب ایمپراطورلقلری . وقوعات اخیره ٣١١

خرستیانلق — مضایقهٔ روحانیه . حضرت عیسی . قتل عاملر . مذهب فرقه‌لری . ازنیك اجتماع روحانیسی . . ٣٣٠

رومه مدنیتی — یکی رومه . جمهوریت دوری . ایمپراطورلق دوری . ایکی دورك احوال عمومیه‌سی . حکما ومؤلفین ٣٤٢